

ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำนักกรรมการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการตรวจแล้ว วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สภารับรองในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่..... วัน.....เดือน..... พ.ศ.

สารบัญ
รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐
วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐
ณ ตึกรัฐสภา

	หน้า
ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม	๑
- สรุปผลการประชุมคณะกรรมการ	๑
ประสานงานระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ และสรุปผลการประชุม	
คณะกรรมการการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	
ครั้งที่ ๖๖ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	
ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม	๑
- ครั้งที่ ๘/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐	
ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว	๒
- รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อน	๒
การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จำนวน ๒ เรื่อง	
๑. เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา”	๒
<u>ผู้อภิปราย</u>	
- นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	๔ ๑๒๙ ๑๓๕
- นายอุทัย เลาหวิเชียร	๘ ๑๒๗
- นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	๒๒ ๑๒๖
- นายวินัย ดะห์ลัน	๒๗ ๑๒๒
- นายศุภจิต นาครทรรพ	๓๕
- นายนิกร จำนง	๔๒
- นายกษิต ภิรมย์	๔๘ ๑๓๑

	หน้า
- ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	๕๔
- ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	๕๙
- พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	๖๕
- นายทวีศักดิ์ กอนันต์กุล	๗๐
- นายอำพล จินดาวัฒนะ	๗๘
- พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	๘๓
- พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครื่องงาม	๘๘ ๑๓๓
- นายสมพงษ์ สระกวี	๙๕
- นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	๑๐๑
- ศาสตราจารย์ดุสิต เครื่องงาม	๑๐๖
- นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	๑๑๑
- นายสุรินทร์ จิรวินิชย์	๑๑๕ ๑๓๐
- นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	๑๓๒
ผลการตรวจสอบองค์ประชุม	๑๓๗
ผลการลงคะแนน	๑๓๘
๒. เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม”	๑๓๙
<u>ผู้อภิปราย</u>	
- นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	๑๔๑ ๑๖๒
- นายสมเดช นิลพันธุ์	๑๔๔
- รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ	๑๔๗
- นายกษิต ภิรมย์	๑๕๑
- นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	๑๕๕
- นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	๑๕๙

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม	๑๖๔
ผลการลงคะแนน	๑๖๕
ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่ค้างพิจารณา ไม่มี	๑๖๖
ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องที่เสนอใหม่ ไม่มี	๑๖๖
ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ	๑๖๖
การหารือของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	
<u>ผู้อภิปราย</u>	
- นายกษิต ภิรมย์	๑๖๖
- ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม	๑๖๗

รายชื่อสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ที่มา ลา ขาดในการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐
วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๐๑	พลโท กมล สุภาพ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๒	นายกฤษฎา จินะวิจารณ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๓	พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์		✓		
๐๐๔	นายกสินธ์ สารสิน	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๕	นายกษิต์เดชธนทัต เสกขุนทด	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๖	นายกษิตศ อาชวคุณ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๗	นายกษิต ภิรมย์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๐๘	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	✓			
๐๐๙	นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๐	นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๑	นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๒	นายเกรียงยศ สุดลาภา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๓	พลเรือเอก ไกรฐ วัฒนธรรม	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๔	นายขวัญชัย ดวงสถาพร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๕	พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๖	นายเข้มชัย ชุตินวงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๗	พลโท คณิต แจ่มจันทร์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๘	พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๑๙	พลเอก คณิต อุทิศสาร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๐	นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๑	พลอากาศเอก วิชาทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๒	นายคำณูณ สิทธิสมาน	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๓	นายครุจิต นาครทรรพ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัว สมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๒๔	หม่อมราชวงศ์จักรธร จิตรพงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๕	พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๖	นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๗	พลเอก จิระ โกมุทพงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๘	พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสุกณ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๒๙	นายจุมพล สุขมัน	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๐	นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๑	พลอากาศตรี เณิมชัย เครื่องาม	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๒	นายเฉลิมพล ประทีปะวงษ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๓	นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๔	พลเรือเอก ชรินทร์ ชุนทรพิพันธุ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๕	นายชัย ชิดชอบ		✓		
๐๓๗	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๘	นายชาลี เอียดสกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๓๙	พลตำรวจเอก ชิตชัย วรรณสถิตย์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๐	นายชูชัย ศุภวงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๑	นายชูชาติ อินสว่าง	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๒	นายชูศักดิ์ เกวี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๓	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๔	พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรฤทธิ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๕	พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๖	นายธำมรงค์ ชมเสวี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๗	พลเอก ฐิติวัฒน์ กำลังเอก		✓		
๐๔๘	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๔๙	พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๐	พันตำรวจเอก ณรัชต์ เสวตนันท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๒	นายดำรงค์ พิเดช	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๕๓	ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๔	นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๕	พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๖	นายเดชาภิวัดน์ ณ สงขลา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๗	นายตระกูล วินิจนัยภาค	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๘	พลตำรวจโท ตรีนุช รมฤทธิวิชัย	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๕๙	นายต่อพงศ์ เสลานนท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๐	พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๑	นางถวิลวดี บุรีกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๒	พลอากาศเอก ทวีเดช อังคุสิงห์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๓	นายทวีศักดิ์ กอนันตกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๔	ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๕	นายธงชัย ลีอดุลย์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๖	พลเอก ธวัช สาระสุข	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๗	พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	✓			
๐๖๘	นายธเนศพล ธนบุญวัฒน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๖๙	ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญาผาด	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๐	พลเอก ธวัช จารุกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๑	นายธวัชชัย เทอดเผ่าไทย		✓		
๐๗๒	นายธวัชชัย พักอังกร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๓	พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๔	นายธานินทร์ ณะเฒ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๕	พลตำรวจโท อธิจิตร อุตมะ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๖	พลอากาศเอก อธิระภาพ เสนะวงษ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๗	พลเอก นคร สุขประเสริฐ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๘	นางนรรัตน์ พิมเสน	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๗๙	นายนิกร จำนง	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๐๘๐	นางนินนาท ชลิตานนท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๑	พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๒	นายบวรเวท รุ่งรุจี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๓	นายบัญชา ปรมีศนาภรณ์	✓			
๐๘๔	พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๕	นางเบญจวรรณ สร้างนิทร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๖	พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๗	นางประภา เทตระกุล ศรีนวลนัฏ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๘	นายประภาศ คงเอียด	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๘๙	นายประมนต์ สุธีวงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๐	ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๑	นายประยูร เขียววัฒนา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๒	นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๓	พลเอก ปราการ ชลยุทธ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๔	นายปรีชา บุตรศรี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๕	พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๖	นางปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล	✓			
๐๙๗	นายปานเทพ กล้านรงค์ราญ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๘	นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาฑา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๐๙๙	นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๐	พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๑	นายพงศ์ศักดิ์ฐ์ เสมสันต์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๒	นายพนม ศรศิลป์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๓	นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๔	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๕	นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๖	พลเอก พหล สง่าเนตร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๐๗	พลเอก พอล มณีรินทร์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๘	พลเรือเอก พะจันท์ ตามประทีป	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๐๙	พลตำรวจตรี พิสิทธิ์ เปาอินทร์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๐	นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิตร		✓		
๑๑๑	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๒	พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๓	พลเอก ภูติศ ทัดติยโชติ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๔	พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๕	นายมนู เลียวไพโรจน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๖	นางมิ่งขวัญ วิชารังสฤษดิ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๗	นางเมธิณี เทพมณี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๘	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๑๙	พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๐	พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๑	นางรวีวรรณ ภูริเดช	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๒	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๓	พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๔	พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๕	นายเลิศปัญญา บุณยบัณฑิต	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๖	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๗	นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๘	พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๒๙	นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๐	พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๑	นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๒	พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๓	นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๓๔	พลเอก วัฒนา สรรพพานิช	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๕	พลอากาศเอก วัธน มณีชัย	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๖	นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๗	นายวันชัย สอนศิริ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๘	นายวัลลภ พริ้งพวงษ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๓๙	พลเอก วิจิต ยาทิพย์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๐	นายวิเชียร ชวลิต	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๑	พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๓	นายวินัย ตะหลั่น	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๔	นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๖	นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๗	นายวิวรรณ แสงสุริยะฉัตร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๘	พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๔๙	นายไกรฤกษ์ ทองอร่าม	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๐	พลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๑	นายศานิตย์ นาคสุขศรี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๒	นายศิริชัย ไม้งาม	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๓	นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๔	พลเรือเอก สติรพันธุ์ เกยานนท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๖	นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๗	นายสมชัย ฤชุพันธุ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๘	นายสมชาย พุฒิกัลป์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๕๙	พลโท สมชาย ลีนประเสริฐ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๐	นายสมเดช นิลพันธุ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๑	นายสมพงษ์ สระกวี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๒	นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๓	พลเอก สราวุธ ชลอมอยู่	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร

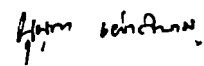
เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๖๕	นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๖	นายสันตศักย์ จรุงญู งามพิเชษฐ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๗	พลตรี สิริวัตร นาคทอง	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๘	นายสุชน ชาลีเครือ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๖๙	พันเอก สุชาติ จันทระโชติกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๐	นายสุนชัย คำบุญเศรษฐ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๑	นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๒	พลเอก สุรเดช เพ็ญเจริญ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๓	นายสุรินทร์ จิรวินิจ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๔	พลเรือเอก สุรินทร์ เรืองอารมณ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๕	นายสุวัฒน์ จิราพันธ์		✓		
๑๗๖	พลตำรวจเอก สุวิระ ทรงเมตตา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๗	นายเสรี สุวรรณภานนท์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๘	นายเสรี อติภัทระ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๗๙	นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	✓			
๑๘๐	พลอากาศเอก อนาวิน อิมมัยรัตน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๑	พลเรือเอก อนุทัย รัตตะรังสี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๒	นายอนุสร จีรพงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๓	นายอนุสิษฐ์ คุณากร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๔	นายอภิชาติ จงสกุล	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๕	พลเอก อภิชาติ เพ็ญกิตติ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๖	นายอนันต์ ชี้อาณวงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๗	พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรณะ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๘	นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๘๙	นายอรุณ จีรขวลา	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๐	นายอลงกรณ์ พลบุตร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๑	ศาสตราจารย์อัครา ศานติศาสน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร

เลขประจำตัวสมาชิก	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๙๒	นายอักรินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๓	นายอับลกุลฮาติม มินซาร์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๔	พลตำรวจเอก อัครวิน ขวัญเมือง	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๕	พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๗	พลตำรวจโท อำนวย นิยมมะโน	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๘	นายอำพล จินดาวัฒน์	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๑๙๙	นายอุทัย เลาหวิเชียร	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
๒๐๐	พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	✓			รับข้อมูลด้วยบัตร
รวม ๑๙๓		๑๘๗	๖	-	

นางสาววรรณภัสสร รุจิกุลศิริ

ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

นางบุญพา เผ่าสำราญ

ตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานทะเบียนประวัติและสถิติ

รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๑ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๑๘๗ คน

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) :
สวัสดีครับ เรียนท่านสมาชิก ขณะนี้มีสมาชิกลงชื่อมาประชุมจำนวน ๑๐๖ ท่าน
ครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อดำเนินการ
ประชุมตามระเบียบวาระนะครับ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ซึ่งไม่ปรากฏ
ในระเบียบวาระ คือ รับทราบสรุปผลการประชุมคณะกรรมการประสานงาน ๒ ฝ่าย
และคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้วยในคราวประชุม
คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๖๖
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้มีมติให้นำสรุปผลการประชุมของ
คณะกรรมการประสานงาน ๒ ฝ่าย ครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ และสรุปผลการประชุมคณะกรรมการ
วิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ แจ้งให้สมาชิกทุกท่านได้รับทราบ
รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่เจ้าหน้าที่ได้จัดวางไว้ประจำที่นั่งของสมาชิกทุกท่านแล้วครับ
จึงขอแจ้งที่ประชุมทราบ

(ที่ประชุมรับทราบ)

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) :
ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

รับรองรายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๘/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งได้วางไว้ให้ท่านสมาชิกตรวจสอบแล้ว
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ บริเวณห้องรับรองสมาชิก ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๑
และหอสมุดรัฐสภา ก่อนจะเสนอให้ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศรับรองนะครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) :
เมื่อไม่มีผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่น ถือว่าที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมดังกล่าวนี้ครับ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นรายงาน
ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จำนวน ๒ เรื่อง

๑. เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา”

๒. เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป
การศึกษาแบบมีส่วนร่วม”

รายงาน

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการศึกษา

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา”

★★★

๑๓/๑๓/สปช.

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

ที่ (สปท) ๑๗๐๖/๒๕๖๐

(สำเนา)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา”

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	ประธานกรรมการ
๒. พลเอก พหล สงำเนตร	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก พอพล มณีรินทร์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง และผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
๔. พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาศย์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐ์บาททุกา	โฆษกกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ
๗. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	กรรมการ
๘. พลเรือเอก ไกรวุธ วัฒนธรรม	กรรมการ
๙. พลอากาศเอก คธาทิพย์ ฤกษ์ขจร ณ อยุธยา	กรรมการ
๑๐. พลเรือเอก จีระพัฒน์ ปานสุกฤษ	กรรมการ
๑๑. นายชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
๑๒. นายประยูร เขียววัฒนา	กรรมการ
๑๓. พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	กรรมการ
๑๔. พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	กรรมการ
๑๕. พลเอก วุฒินันท์ สีสายุทธ	กรรมการ
๑๖. นายสมเดช นิลพันธุ์	กรรมการ
๑๗. พลเรือเอก สุรินทร์ เรืองอารมณ์	กรรมการ
๑๘. นายอุทัย เลหาวิเชียร	กรรมการ
๑๙. นายวินัย ดะห์ลัน	เลขานุการกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา” ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเสร็จแล้ว

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้เห็นชอบให้คณะกรรมการเลื่อนการนำเสนอรายงานดังกล่าวออกไปก่อนตามที่ร้องขอ เพื่อปรับแก้ไขรายงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นมาแล้ว ๑ ครั้ง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิวัฒน์ ศัลยกำธร

(นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร)

ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๗

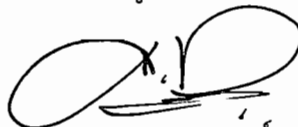
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๗

จเร/ร่าง

สุดาพร/พิมพ์

สวีณา/ตรวจ

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา”

หน้า

๑. แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

ส่วนที่ ๑ ความสำคัญของอุดมศึกษาและแนวคิดในการปฏิรูป

ระบบการอุดมศึกษาของไทย

๑

๑.๑ ความสำคัญของอุดมศึกษา

๑

๑.๒ ระบบการอุดมศึกษาในประเทศไทยที่กำลังพัฒนา

๓

๑.๓ กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ระบบการอุดมศึกษา

๔

๑.๔ แนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา : ตัวแบบของประเทศพัฒนา

๕

ส่วนที่ ๒ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาของไทย

๒๔

๒.๑ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาในส่วนของรัฐ

๒๔

๒.๑.๑ ระบบและโครงสร้างของการบริหาร

๒๕

๒.๑.๒ การประกันคุณภาพการศึกษา

๒๕

๒.๑.๓ ระบบการบริหารงานบุคคล

๒๕

๒.๑.๔ การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการและสัดส่วนพันธกิจของอาจารย์

๓๑

๒.๑.๕ การจัดการเรียนการสอน

๓๒

๒.๑.๖ การส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ

๓๔

๒.๒ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาในส่วน of สถาบันอุดมศึกษา

๓๖

๒.๒.๑ ระบบและโครงสร้างของการบริหาร

๓๖

๒.๒.๒ การได้มาซึ่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

๓๗

๒.๒.๓ ระบบการบริหารงานบุคคล

๓๘

๒.๒.๔ การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

๓๙

๒.๒.๕ การจัดการเรียนการสอน

๔๐

๒.๒.๖ การวิจัยและเผยแพร่ตำรา

๔๑

๒.๒.๗ การบริการวิชาการ

๔๒

๒.๒.๘ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการรักษาสิ่งแวดล้อม

๔๓

๒.๓ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาในส่วน of ตลาดและสังคม

๔๓

ส่วนที่ ๓ แผนปฏิบัติการในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

๔๕

๓.๑ การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

๔๗

๓.๑.๑ การปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในส่วน of รัฐ

๔๘

๓.๑.๒ การปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในส่วน of สถาบันอุดมศึกษา

๕๐

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๓.๒ การปฏิรูปโครงสร้างระบบการอุดมศึกษา	๕๑
๓.๒.๑ การแยกการดูแลการอุดมศึกษาของประเทศ ออกจากกระทรวงศึกษาธิการ	๕๑
๓.๒.๒ ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา	๕๓
๓.๒.๓ การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา	๕๓
๓.๒.๔ กำหนดเวลาการปฏิรูป	๕๔
๓.๒.๕ แหล่งที่มาของงบประมาณ	๕๔
๓.๒.๖ หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๕๕
๓.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา	๕๕
๓.๓.๑ การจัดตั้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ	๕๕
๓.๓.๒ การจัดทำคลังเตอรมมหาวิทยาลัยตามภูมิภาค	๕๖
๓.๔ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	๕๘
 ๒. บรรณานุกรม	 ๕๙
 ๓ ภาคผนวก	 ๖๑
- รายชื่อคณะทำงานขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา	๖๒
- รายชื่อคณะผู้จัดทำรายงาน	๖๓

แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

โดย

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ปัญหาของอุดมศึกษาของไทยเป็นปัญหาระดับชาติที่เรื้อรังมานาน และจำเป็นที่จะต้องดำเนินการปฏิรูปอุดมศึกษาอย่างเร่งด่วน อุดมศึกษาของไทยมีปัญหาหนักน้านการ รวมถึงปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการศึกษา การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การเปิดหลักสูตรภาคพิเศษเป็นจำนวนมาก โดยมุ่งหวังการสร้างรายได้ให้กับสถาบันอุดมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนโดยลดมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนลง เพื่อให้ผู้เรียนจบการศึกษาได้โดยง่าย อันเป็นกลยุทธ์การดึงดูดจำนวนผู้เรียน ในขณะที่ผู้เรียนส่วนหนึ่งก็มุ่งหวังมาเรียนเพื่อเพียงใบปริญญา มิใช่เรียนเพื่อมุ่งหวังความรู้ ซึ่งนับว่าเป็นการทำลายคุณภาพอุดมศึกษาไทยมาตลอด ๓ ทศวรรษที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าภาครัฐจะตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และพยายามแก้ไขโดยกำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่ในทางปฏิบัติที่ไม่ถูกหลักการจึงทำให้การประกันคุณภาพการศึกษากลายเป็นภาระงานนอกที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจำต้องปฏิบัติตามเพียงเพื่อให้ผ่านการประเมินคุณภาพเท่านั้น ดังนั้นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือ ยังมีการประกันคุณภาพการศึกษา ยังทำให้ระดับคุณภาพอุดมศึกษาดดถอยลง

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนของ “การปฏิรูประบบการอุดมศึกษา” จึงได้นำเสนอ แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา และจัดทำรายงานฉบับนี้ขึ้นเพื่อประกอบการพิจารณาในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาในการนำเสนอออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ความสำคัญของอุดมศึกษาและแนวคิดในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาของไทย ส่วนที่ ๒ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาของไทย และ ส่วนที่ ๓ แผนปฏิบัติการในการปฏิรูประบบอุดมศึกษาของไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ความสำคัญของอุดมศึกษาและแนวคิดในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาของไทย

๑.๑ ความสำคัญของอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั่วโลก การศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่เพียงแต่ทำให้คนได้มีโอกาสพัฒนาให้มีทักษะระดับสูงที่จำเป็นในตลาดแรงงานทุก ๆ ด้านเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งของการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่จำเป็นสำหรับทุกภาคส่วนของสังคม เช่น ครูอาจารย์ แพทย์ พยาบาล วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ ผู้ประกอบการ ข้าราชการ และอื่นๆ คนที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะสามารถพัฒนาขีดความสามารถและทักษะในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และความสามารถในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและท้องถิ่นและการประกอบอาชีพต่างๆ เช่น เป็นครูสอนหนังสือเด็ก เป็นแพทย์ เป็นผู้นำและผู้บริหารในรัฐบาลที่จะต้องทำการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศและสังคมโดยรวม อาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันในสังคมสมัยใหม่ของประเทศที่พัฒนาหรือในกลุ่มประเทศที่หนึ่ง การจ้างงานเพราะมีความรู้จกกันกันจะไม่มีอีกต่อไป เพราะนายจ้างจะพยายามคัดเลือกคนที่เก่งและมีความสามารถเข้ามาทำงานในองค์กร ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมีคุณค่าอย่างมหาศาลในการพัฒนาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในทุกภาคส่วนของประเทศไทย

โลกปัจจุบันจึงมีความต้องการพลเมืองที่มีการศึกษา เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าความรู้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศและนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง นอกจากนั้น การปฏิบัติทางสารสนเทศและการสื่อสาร การส่งสมองค์ความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และเป็นปัจจัยหลักของการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ในปัจจุบันอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ มีราคาลดลง มีการพัฒนาความก้าวหน้าไปสู่การมีเทคโนโลยีไร้สายและดาวเทียม ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการโทรคมนาคมลดลง ส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถกระทำได้ทุกเวลาและสถานที่ โดยปราศจากอุปสรรคที่มาสกัดกั้นเหมือนแต่ก่อน

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญต่อตัวผู้ที่ศึกษาและยังส่งประโยชน์ไปถึงการพัฒนาอาชีพ สังคม และประเทศชาติโดยรวม *ประการแรก* คนที่เรียนจบในระดับอุดมศึกษาจะมีโอกาสเลือกงานได้มากกว่าคนที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่า สามารถหารายได้ได้มากกว่า จากการวิจัยพบว่าการลงทุนในด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองจะทำให้ได้ผลตอบแทนจากการลงทุนในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่าคนที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคนที่มีการศึกษาคต่ำกว่า กล่าวคือ มีอายุยืนกว่า เพราะสามารถดูแลสุขภาพ อาหารการกิน และปฏิบัติตนเพื่อรักษาสุขภาพได้ดีกว่า มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง มีความพึงพอใจในงานมากขึ้น ได้ทำงานที่มีเกียรติ มีความต้องการการพึ่งพาหรือความช่วยเหลือจากรัฐน้อยลง สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้มากขึ้น เช่นเป็นผู้นำชุมชน หรือทำงานอาสาสมัครต่าง ๆ มากขึ้น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีแนวโน้มในการก่ออาชญากรรมลดลง มีพฤติกรรมที่ทำตามกฎหมาย เช่น คาดเข็มขัดนิรภัยในเวลาขับรถหรือโดยสารในรถ เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่อง ใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น มีโอกาสทำงานอดิเรกและมีสุนทรียภาพในงานศิลปะ ช้อหนังสือมากขึ้น อ่านหนังสือต่อวันมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะไปออกเสียงเลือกตั้งมากกว่า มีความรู้สึกไวต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสามารถยอมรับในความเชื่อของคนต่างวัฒนธรรมได้ดีกว่าคนที่จบการศึกษาคต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา

นอกจากนี้ ประโยชน์ของอุดมศึกษาต่อเอกบุคลในเชิงทฤษฎีก็คือ จะทำให้ผู้ที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสามารถต่อยอดความรู้และทักษะในสาขาวิชาของตนได้กว้างขวางมากขึ้น สามารถพูดและเขียนเพื่อแสดงความคิดของตนได้อย่างอิสระและมีความชัดเจน สามารถเข้าใจแนวความคิดและทฤษฎีที่เป็นนามธรรมได้ วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ดี มีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับโลกและชุมชน และมีชีวิตที่สมดุลมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ความเป็นมนุษย์มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ประการที่สอง การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีประโยชน์ต่อการทำงานในอาชีพต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่ตนศึกษา คนที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีโอกาสเลือกอาชีพและเปลี่ยนอาชีพได้มากกว่า ส่งผลให้สัดส่วนของการว่างงานลดลง และ*ประการสุดท้าย* การศึกษาระดับอุดมศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะคนมีรายได้มากก็จะใช้จ่ายเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้มากขึ้น มีแนวโน้มที่จะทำงานอาสาสมัครและช่วยเหลือชุมชนที่เป็นสมาชิกอยู่มากขึ้น เหตุผลอีกประการหนึ่งของความสำคัญของอุดมศึกษาคือ โอกาสที่คนจะมีสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น มีเพื่อนที่ดี สามารถอยู่อาศัยในชุมชนที่น่าอยู่ จากการสำรวจพบว่า คนร้อยละ ๘๗ คิดว่าอุดมศึกษามีความสำคัญและส่งผลต่อการมีสังคมที่อยู่ดีมีสุข และท้ายสุดระดับของการศึกษาก็จะช่วยให้ประเทศและสังคมมีระดับของการพัฒนาการเมืองที่สูงขึ้น เพราะประชาชนก็จะมีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเพื่อที่จะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงนี้ก็ต้องอาศัยคนที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่จะมีความสามารถในการเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงได้ เราต้องการแพทย์ที่มีความสามารถ ต้องการครูที่สอนเก่ง ต้องการนักการเมืองและนักบริหารภาครัฐและภาคเอกชนที่สามารถตัดสินใจในนโยบายสำคัญๆทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ และนักบริหารที่มีความรู้ในการดำเนินการตามนโยบาย เพื่อผลักดันให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ถ้า

ปราศจากคนที่มีการศึกษาเหล่านี้แล้ว สังคมก็จะตกอยู่ในสภาวะการณ์ย่ำแย่ ระดับของการศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ในโลก

๑.๒ ระบบการอุดมศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนา

กระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจส่งผลให้ระบบการอุดมศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาต้องเผชิญความท้าทายที่หนักหน่วง เนื่องจากโครงสร้างและระบบการอุดมศึกษาของประเทศกำลังพัฒนาไม่แข็งแรง มั่นคง และไม่มีความพร้อมเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้ว ปัญหาในประเทศกำลังพัฒนาจึงมีความแตกต่างและมีระดับของความเข้มข้นต่างจากกลุ่มประเทศตะวันตก โดยส่วนใหญ่ ปัญหาของอุดมศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาวางอยู่บนรูปแบบดั้งเดิมคือ “strict state control” กล่าวคือ มีลักษณะรวมศูนย์ รัฐควบคุมอำนาจมา รวมถึงความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่าง “อำนาจรัฐ” (state authority) และ “กลุ่มวิชาการ” (academic oligarchy) และในรูปแบบใหม่ที่ตลาด (market) เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบอุดมศึกษา ซึ่งรัฐและผู้บริหารและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่สามารถที่จะปรับตัวและบูรณาการให้เข้ากับแนวคิดและแนวโน้มใหม่ๆ ที่มาจากชาติตะวันตกได้

อย่างไรก็ดี แม้ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะรับแนวคิดและตัวแบบของระบบอุดมศึกษามาจากประเทศตะวันตก แต่ก็ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Altbach, ๑๙๘๘; Neave and Van Vught, ๑๙๙๔a: ๑๒) ตัวอย่างเช่น ในอินเดียและกานา ที่ใช้รูปแบบของอังกฤษ คือ “state-supervising” โดยที่รัฐบาลมีอำนาจน้อย และให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทมาก ซึ่งในที่สุดรัฐบาลก็ต้องเข้ามาควบคุมสถาบันอุดมศึกษาอย่างเข้มงวด เช่นเดียวกับกรณีของประเทศไทย โดยเฉพาะในยุคแรกๆ ที่รัฐบาลมีอำนาจมาก โดยใช้ระบบการบริหารแบบรวมศูนย์ในลักษณะของระบบราชการแบบแนวดิ่งเพื่อการวางมาตรฐานเรื่องหลักสูตรและข้อกำหนดต่างๆ ของการได้มาซึ่งปริญญาบัตร อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยในประเทศกำลังพัฒนาเป็นอิสระของวัฒนธรรมทางวิชาการ นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ที่จำกัด (Neave and Van Vught, ๑๙๙๔a: ๑๒)

นอกจากนี้ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีจำนวนของผู้เชี่ยวชาญและองค์ความรู้ที่จำกัด อาจารย์มหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบของงานมาก โดยเฉพาะในการสอน การให้ความรู้และบริการทางสังคม ไม่เฉพาะแค่งานเขียนตำรา บทความทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ และการวิจัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเป็นกรรมการฯ ให้คำแนะนำในองค์การภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์การที่ไม่มุ่งหวังกำไรอีกด้วย (Altbach, ๑๙๘๒: ๒-๓; Kirby-Harris, ๒๐๐๓: ๓๖๑)

ในยุคเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ เมื่อตลาด (market) เข้ามามีบทบาทในระบบการอุดมศึกษา และระบบการเมืองในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีลักษณะเป็นระบบเปิดมากขึ้น ปัญหาจึงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากแบบดั้งเดิมที่คุ้นเคย ตัวอย่างเช่น ในประเทศเม็กซิโกมีปัญหาสำคัญสองประการคือ (๑) ความไม่สมดุลระหว่างอิสระของมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่รัฐขาดการกำกับดูแลคุณภาพของมหาวิทยาลัยที่เป็นระบบ และ (๒) มหาวิทยาลัยขาดวัฒนธรรมการจัดการแบบเอกชน นอกจากนี้ ในเม็กซิโก รัฐยังคงพยายามที่จะควบคุมในหลาย ๆ เรื่อง เช่น งบประมาณ การจัดสรรตำแหน่ง และเรื่องหลักสูตร แต่อำนาจหน้าที่ของรัฐในลักษณะดังกล่าวไม่ได้นำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพของระบบการอุดมศึกษาแต่อย่างใด (Levy, ๑๙๙๔: ๒๕๙-๒๖๑)

นอกจากนี้ Silva (๑๙๙๖: ๗๑) ได้ศึกษาระบบอุดมศึกษาในละตินอเมริกาและได้พบปัญหาหลายประการ เช่น การไม่ปฏิบัติตามระบบทางการ มีการเอื้อผลประโยชน์ รัฐไม่สามารถกำกับดูแลมหาวิทยาลัยให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือไม่สามารถควบคุมการใช้งบประมาณที่ให้กับมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ นักวิชาการที่ต่อต้านวัฒนธรรมแบบบริษัท (corporate culture) เพราะเคยชินกับสถานภาพของ

การเป็นลูกจ้างของรัฐ ประกอบกับต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันในตลาดที่เริ่มเข้มข้น ตัวอย่างเช่น ตลาดแรงงานที่เริ่มมีผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากเกินความต้องการ คุณค่าของใบปริญญาบัตรที่ลดลง และแรงกดดันจากตลาดทำให้มหาวิทยาลัยต้องเน้นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการบริหารธุรกิจมากขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ในประเทศชิลี อาจารย์มหาวิทยาลัยไม่ยอมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับระบบที่ไม่มั่นคง เช่น ระบบรายได้ที่ไม่แน่นอน ตลอดจนระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีรายละเอียดมาก และไม่เอื้อให้มหาวิทยาลัยของรัฐแข่งขันในตลาด ในขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งมีรายได้มาจากค่าเทอม ไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งจากงานวิจัยหรือการมีมาตรฐานของความรู้ที่สูงขึ้นได้ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใหม่ ๆ ที่เพิ่งเปิดตัวและต้องพึ่งพิงค่าเทอมของนักศึกษาเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถหาอาจารย์ที่มีคุณภาพ หรือไม่สามารถคัดเลือกนักศึกษาที่มีคุณภาพ รวมทั้งห้องสมุดที่มีมาตรฐานที่แตกต่างจากสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐที่มีพื้นฐานที่ดีกว่า เช่น มีทรัพย์สินโดยเฉพาะอสังหาริมทรัพย์หรือเงิน endowment และได้รับเงินสนับสนุนจากงบประมาณของรัฐ เป็นต้น (Brunner, ๑๙๙๗: ๒๓๔-๒๓๕)

ในยุโรปตะวันออก ปัญหาอุดมศึกษาอยู่ที่การขาดแผนงานที่เป็นระบบ การปฏิรูปตั้งอยู่บนความคิดที่แปลกแยกของนักการเมืองและผู้มีอำนาจ ไม่ได้นำมาซึ่งนโยบาย แผน และแผนงานที่เป็นระบบ เพื่อการส่งผลดีในระยะยาว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในรูปแบบก้าวกระโดดที่เร็วกว่าในตะวันตก ทำให้เรื่องของการปรับตัวของอุดมศึกษามีปัญหา (Hendrichova, ๑๙๙๘: ๗๖)

ในประเทศโรมาเนีย ปัญหาอยู่ที่การคุมเข้มของอำนาจรัฐ การรวมศูนย์ ระบบราชการที่มีอำนาจมาจกขาดทัศนภาพของการแข่งขัน เช่น ผู้มีอำนาจหลักและสำคัญในสถาบันอุดมศึกษาต่อต้านการเปลี่ยนแปลง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม และพยายามที่จะผูกขาดอำนาจอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งพบปัญหาที่ว่าระบบอุดมศึกษาไม่มีความยุติธรรม ไม่เอื้อต่อชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังพบปัญหาเรื่องของการทำงานวิจัยที่มีจำนวนน้อยมาก (Neacsu, ๑๙๙๘: ๒๐๗)

การศึกษาปัญหาของอุดมศึกษาของประเทศกำลังพัฒนาดังกล่าวข้างต้น จะใช้เป็นพื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจปัญหาของอุดมศึกษาไทย เพราะมีลักษณะของปัญหาในภาพรวมที่คล้ายกันอยู่ไม่มากนัก

๑.๓ กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ระบบการอุดมศึกษา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีลักษณะเฉพาะ ประกอบไปด้วยตัวแสดงที่มีความเป็นอิสระหลากหลาย และมีอำนาจหน้าที่ที่แพร่กระจาย มีลักษณะโครงสร้างแบบ “bottom-heavy” โดยส่วนตัดสินใจมาจากเบื้องล่าง ซึ่งได้แก่ คณาจารย์ เนื่องจากคณาจารย์เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง (Clark, ๑๙๘๔ : ๙ ; Premfors, ๑๙๘๔ : ๔๑ ; Bartell, ๒๐๐๓ : ๕๒) นอกจากนี้คณาจารย์ยังรับผิดชอบเกี่ยวกับงานหลักของมหาวิทยาลัย คือการเรียนการสอนและการวิจัย และแม้จะมีงานบริหาร อาจกล่าวได้ว่าการบริหารเป็นงานแถม ไม่ใช่เป็นงานหลัก ยกเว้นคณาจารย์ของกลุ่มประเทศที่สามและสี่

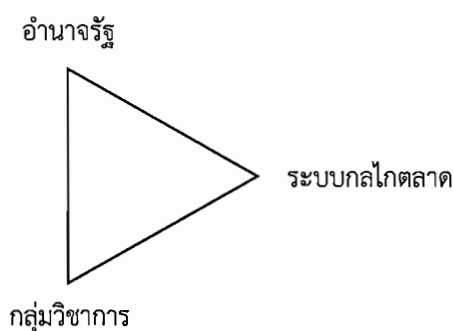
แหล่งที่มาของอำนาจอยู่ที่ความเชี่ยวชาญ ความรู้ในสาขาวิชาของอาจารย์แต่ละคน รวมถึงเป็นระบบที่มีการปฏิบัติการในลักษณะร่วมมือกันในระดับต่ำ อำนาจในการตัดสินใจมีความหลากหลาย ผู้นำในสถาบันอุดมศึกษามิชอบหากจำกัด มีความแตกต่างเชิงโครงสร้างในระดับสูง และการพึ่งพากันในการปฏิบัติหน้าที่มีระดับต่ำ (Gornitzka, ๑๙๙๙ : ๑๒) เป็นระบบที่มีการผูกโยงกันแบบหลวม (loosely-coupled system) (Weick, ๑๙๗๖) หรือ มีลักษณะแบบ ‘organized anarchies’ (Cohen and March, ๑๙๘๖ in Bartell, ๒๐๐๓ : ๕๓) กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระบบอุดมศึกษาที่มีความสลับซับซ้อนมากที่สุด เพราะบริบทของอุดมศึกษาประกอบไปด้วยเป้าหมายที่คลุมเครือ กำกวม ไม่ชัดเจน และบ่อยครั้งขัดแย้งซึ่งกันและกัน เพราะมีตัวแสดงที่เป็นอิสระมากมาย ตัวแบบบนลงล่าง (top down approach) ไม่เหมาะสมที่จะนำมาทำ

ความเข้าใจหรือมาใช้กับความสลับซับซ้อนดังกล่าว (Cerych and Sabatier, ๑๙๘๖: ๒๘๕) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Clark (๑๙๘๓ : ๒๒๘) ที่ระบุว่า แม้กระทั่งในประเทศที่มีความเข้มงวดกวดขัน มีการควบคุมสูงสุด ระบบอุดมศึกษาก็เป็นระบบที่ไม่สามารถละเลยผู้ปฏิบัติระดับล่าง (bottom level) ได้เลย

การทำความเข้าใจการบริหารในระดับอุดมศึกษานั้น ต้องใช้ตัวแบบทางการเมือง (political model) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลง ความขัดแย้ง การแข่งขัน และค่านิยมที่แตกต่างของกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลาย ธรรมชาติของอำนาจ และอิทธิพลของกลุ่มภายในและภายนอกองค์การ นโยบายใดๆที่จะนำไปปฏิบัติได้สำเร็จ จะต้องเปิดโอกาสให้มีกระบวนการเจรจาของกลุ่มผลประโยชน์ ที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ดังกล่าว (Balldridge, ๑๙๘๙ : ๕๗-๖๔) ด้วยรูปแบบดังกล่าวทำให้การเปลี่ยนแปลงทำได้โดยยาก เนื่องจากอุดมศึกษาเป็นระบบที่ไม่มีกลไกในการป้อนกลับและการควบคุม ในอีกแง่หนึ่ง รูปแบบนี้มีข้อดีเพราะจะนำมาซึ่งนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้ (Beyer et al., ๑๙๘๓ : ๒๓๗)

เพื่อที่จะเข้าใจระบบอุดมศึกษาได้ง่ายขึ้น อาจพิจารณาระบบอุดมศึกษาโดยใช้ตัวแบบสามเหลี่ยมของการประสานงานอุดมศึกษาของ Clark เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

กรอบในการวิเคราะห์ระบบการอุดมศึกษา

ภาพ ๑ : สามเหลี่ยมของการประสานงานอุดมศึกษา (Clark, ๑๙๗๙, ๑๙๘๓)

สามเหลี่ยมการประสานงานอุดมศึกษา (Clark, ๑๙๗๙, ๑๙๘๓) เป็นตัวแบบเชิงคลาสสิกในการอธิบายตัวแสดงที่หลากหลายที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน โดยในความสัมพันธ์นี้อาจจะมีตั้งแต่ความสัมพันธ์ที่แน่นหนาไปจนถึงความสัมพันธ์อย่างหลวม ๆ ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ Clark (๑๙๗๙) ได้ให้ความหมายของคำสำคัญไว้ ดังนี้

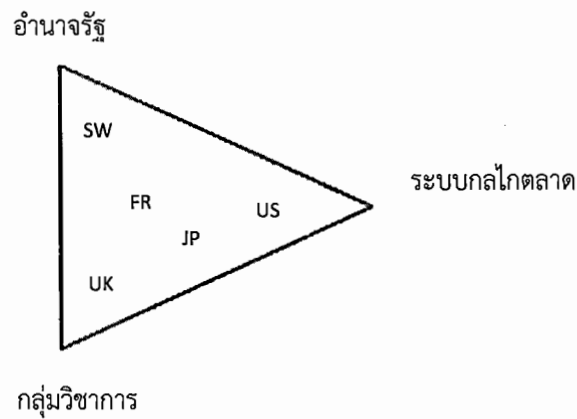
๑) “อำนาจรัฐ” มี สององค์ประกอบ คือ

(๑) อำนาจหน้าที่ทางระบบราชการ (Bureaucratic authority) อันได้แก่ องค์การราชการที่ดูแลเรื่องการอุดมศึกษา

(๒) อำนาจทางการเมือง (Political authority) ได้แก่ นักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ทั้งภายในและภายนอกระบบอุดมศึกษา

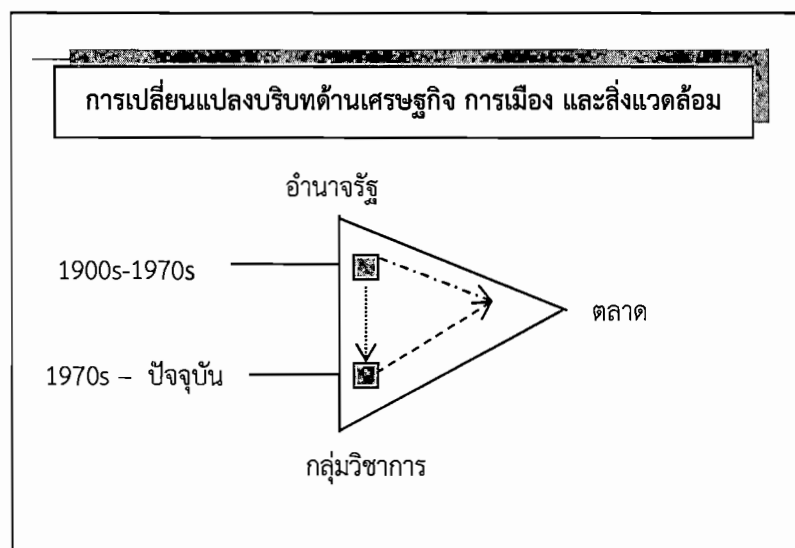
๒) “กลุ่มวิชาการ” คือ คณาจารย์ที่มีชื่อเสียง มีอำนาจ มีอิทธิพลทั้งภายในและนอกสาขาวิชาและสถาบันอุดมศึกษา

๓) “ระบบกลไกการตลาด” คือ สถาบันที่ไม่มีรูปแบบเป็นทางการ และมีการแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งในระบบการอุดมศึกษาได้แก่ ตลาดผู้บริโภคซึ่งได้แก่ นักศึกษา ตลาดแรงงานซึ่งได้แก่ คณาจารย์ นายจ้าง ตลาดเชิงสถาบันซึ่งได้แก่ ชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

ภาพ ๒ : ระบบอุดมศึกษาของประเทศต่างๆ ภายในสามเหลี่ยมของการประสานงานอุดมศึกษา (Clark, ๑๙๗๙ : ๒๓๗)

จากภาพ ๒ ตัวอย่างของอิทธิพลของตัวแสดงในระบบอุดมศึกษาของประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ละส่วนมีบทบาทมากน้อยต่างกัน เช่น สวีเดน (SW) มีรูปแบบที่รัฐมีอำนาจมากที่สุด สหรัฐอเมริกา (US) ใช้กลไกตลาดนำ ส่วนอังกฤษ (UK) ใช้อำนาจของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีความรู้ในการนำเพื่อพัฒนาระบบการอุดมศึกษา เป็นต้น

ภาพ ๓ : สามเหลี่ยมของการประสานงานอุดมศึกษาของไทย (Pad, ๒๐๐๕ adapted from Clark, ๑๙๘๓: ๑๔๓)

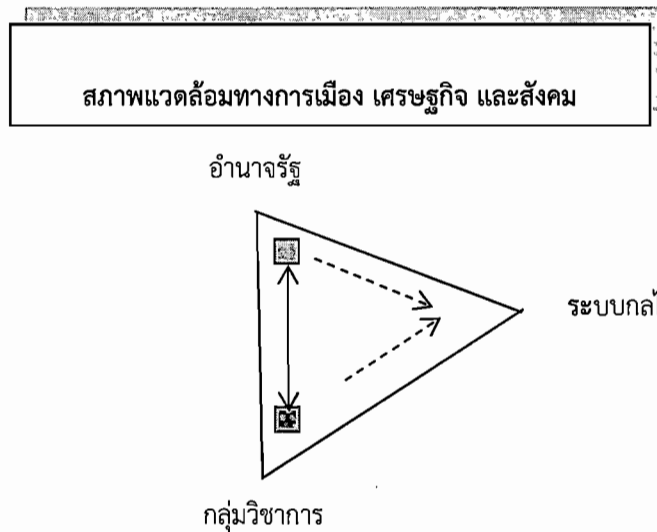
เมื่อนำตัวแบบของ Clark (๑๙๘๓) มาประยุกต์กับระบบการอุดมศึกษาของไทย จะสามารถทำความเข้าใจตัวแสดงที่มีบทบาทในระบบอุดมศึกษาไทยในแต่ละยุคได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ

ในยุคแรก จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยไทยเติบโตมาจากกระบบราชการ มีระบบการบริหารงานที่ควบคุมจากส่วนกลาง หรือ ที่เรียกว่า state-centered control (Wyatt, ๑๙๖๙) บรรทัดฐานและค่านิยมของสังคมมหาวิทยาลัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดแบบราชการไทย ภายใต้การบริหารแบบรวมศูนย์ รัฐมีบทบาทในการควบคุมกิจการภายในมหาวิทยาลัยมาโดยตลอด

จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๕ (ปี ค.ศ. ๑๙๗๒) ได้มีการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยขึ้น สะท้อนให้เห็นว่ารัฐเริ่มมีการผ่อนคลายกฎระเบียบ ดำเนินบทบาทสนับสนุน และประสานงานกับมหาวิทยาลัย และพยายามที่จะส่งเสริมเรื่องอิสระทางวิชาการและการดูแลตนเองของมหาวิทยาลัย (Pad, ๒๐๐๕) อย่างไรก็ดี การดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยหลายๆเรื่องก็ยังคงอิงกับระบบราชการมาโดยตลอด ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว รัฐมีบทบาทมากที่สุดในการนำนโยบายอุดมศึกษาไปปฏิบัติ ในขณะที่มหาวิทยาลัยหรือกลไกตลาดมีบทบาทจำกัด (Lao, ๒๐๑๕, p.๔๒)

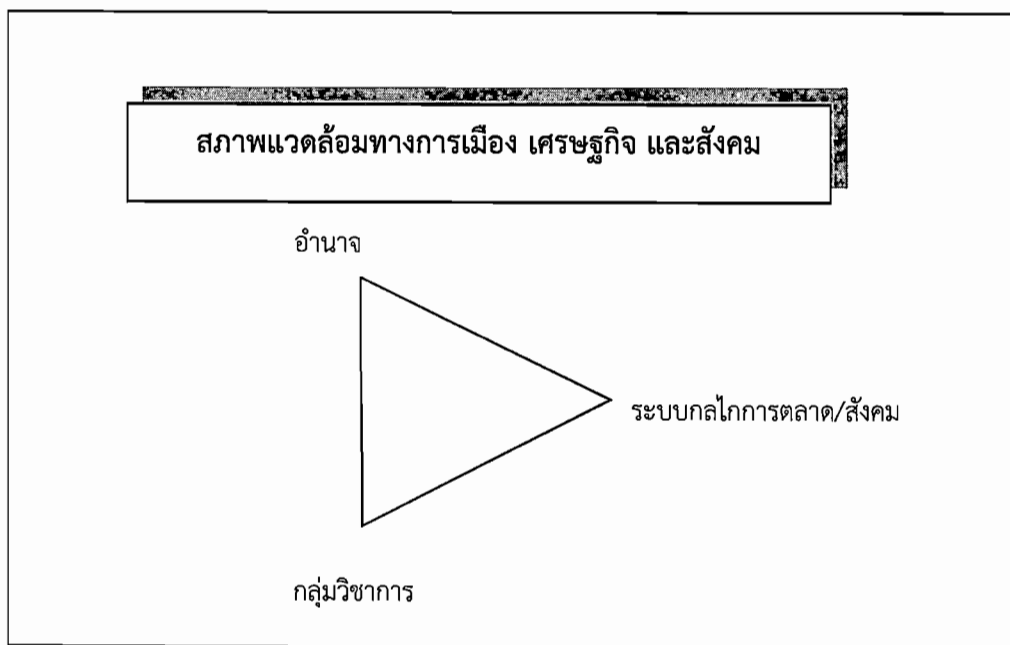
แนวคิดของลัทธิเสรีนิยมใหม่ที่แผ่ขยายไปทั่วโลกตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ ๑๙๘๐ ส่งผลกระทบต่อภาคอุดมศึกษาที่ถือว่าเป็นภาคบริการที่ต้องปรับตัวพร้อมเข้าสู่การแข่งขัน อีกทั้งต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคม อุดมศึกษาไทยได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาโดยตลอด ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๕) รัฐบาลเริ่มผ่อนคลายกฎระเบียบ เพื่อรัฐเองจะได้ลดภาระของงบประมาณและเพื่อตอบรับกับแนวคิดของลัทธิเสรีนิยมใหม่ในการให้มหาวิทยาลัยต้องเลี้ยงตัวเองและเข้าสู่การแข่งขัน ยกตัวอย่างเช่น การที่รัฐบาลได้ให้อิสระกับมหาวิทยาลัยในการเปิดหลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรพิเศษ เป็นหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยมีอิสระในการบริหารและจัดการเองและมีรายได้เลี้ยงตัวเองอีกทางหนึ่ง

หากศึกษาปัญหาของอุดมศึกษาไทยในช่วงระยะเวลาร่วมสมัยนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลา ๓๐ ปีแล้วนั้น จะพบว่าระบบอุดมศึกษาของประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหา เช่นเดียวกับอีกหลาย ๆ ประเทศ โดยลักษณะของปัญหานั้นมีความคล้ายคลึงกับประเทศกำลังพัฒนาในแถบเอเชีย กล่าวคือ ปัญหาหลักวางอยู่บนรูปแบบและโครงสร้างสถาบัน ลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นและวัฒนธรรมของประเทศที่ยังคงฝังรากลึกและเป็นอุปสรรคกับการเปลี่ยนแปลง (Altbach, ๑๙๙๘)

- หมายถึง ระบบราชการภายใน “อำนาจรัฐ” และ “กลุ่มวิชาการ”
↔ หมายถึง การแบ่งปัน/ความขัดแย้งเพื่อผลประโยชน์ระยะสั้นของสถาบันอุดมศึกษาและบุคลากร
-----> หมายถึง แนวโน้มของแนวทางเสรีนิยมในระดับชาติ และระดับโลก

ภาพ ๔ : การปรับตัวแบบสามเหลี่ยมของการประสานงานอุดมศึกษาของไทย
(Pad, ๒๐๐๕ ดัดแปลงจาก Clark, ๑๙๘๓)

ภาพ ๕ : ตัวแบบที่ดัดแปลงเพื่ออธิบายสามเหลี่ยมของการประสานงาน
(Pad, ๒๐๐๕ ดัดแปลงจาก Clark, ๑๙๘๓)

ภาพ ๔ ข้างต้นสะท้อนปัญหาของอุดมศึกษาไทยยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับ ข้อเรียกร้องใหม่ ๆ ได้ ปัญหาหลักเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมของระบบการอุดมศึกษาที่แตกต่างจากประเทศตะวันตก ปัญหาสำคัญของระบบอุดมศึกษาไทยคือ

- ๑) โครงสร้างและคุณค่าของระบบราชการ ทั้งในส่วนของภาครัฐ และ มหาวิทยาลัย
- ๒) การแสวงหาผลประโยชน์ระยะสั้น การแบ่งปันและความขัดแย้งในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจาก

การเปิดสู่ระบบตลาด และการไม่ได้มองถึงผลประโยชน์ระยะยาวต่อสังคมและประเทศชาติ

ภาพ ๕ ข้างต้นสะท้อนข้อเสนอของกรอบแนวคิดการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน ที่ทั้งรัฐและกลุ่มวิชาการ (academic oligarchy) หรือสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิรูปอุดมศึกษาอย่างจริงจัง โดยแก้ไข ปัญหาที่สั่งสมมาตลอดระยะเวลา ๑๐๐ ปี ของอุดมศึกษาไทย นำอุดมศึกษาไทยสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นที่สอง (second-order change) ซึ่งไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงเฉพาะโครงสร้าง รูปแบบ หากแต่เป็นการเปลี่ยนแปลง คุณค่า วัฒนธรรม แบบแผน การปฏิบัติ ของกระบวนการภายใน อีกทั้งต้องให้อุดมศึกษาไทยทำหน้าที่เพื่อ ตอบโจทย์ไม่เฉพาะตนเอง ไม่เฉพาะตลาด แต่ต้องสามารถรับใช้สังคมไทย นำมาซึ่งการบรรลุเป้าหมายของชาติ ที่ เป็นประโยชน์กับทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ

๑.๔ แนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา: ตัวแบบของประเทศพัฒนา

อุดมศึกษาทั่วโลกมีการพัฒนามาเป็นลำดับและได้ดำเนินหน้าที่ของตนเองในการรับใช้ประเทศและ สังคมมาโดยตลอด แต่ละประเทศมีโครงสร้างและรูปแบบของระบบอุดมศึกษาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประวัติ ความเป็นมา และบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศ

ด้วยอิทธิพลของแนวคิดเสรีนิยมใหม่และกระแสโลกาภิวัตน์ตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๘๐ จนถึงปัจจุบัน ระบบอุดมศึกษาทั่วโลกต้องเผชิญกับความท้าทายในลักษณะเดียวกัน ในบริบทดังกล่าว ลักษณะเฉพาะและ ความแตกต่างของระบบอุดมศึกษาของแต่ละประเทศเริ่มต้องหลอมรวมเพื่อมุ่งตอบโจทย์ของตลาดและแนวคิด เรื่องการแข่งขันที่เข้ามาบีบบังคับในระบบอุดมศึกษา (Gornitzka, ๒๐๐๐ : ๒๒๑) มหาวิทยาลัยทั่วโลกต้อง ปรับตัว เพื่อเผชิญกับแนวคิดเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของเงิน การตัดงบประมาณด้านอุดมศึกษา การผลักดันให้มหาวิทยาลัยออกนอกระบบ (privatization) เพราะรัฐไม่สามารถแบกรับภาระเรื่องค่าใช้จ่าย ของอุดมศึกษาแบบมวลชน การที่อุดมศึกษาต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอย่างเต็ม ตัว ตลอดจนข้อเรียกร้องให้อุดมศึกษาต้องปฏิรูปเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ประเด็นเหล่านี้ล้วน เป็นความท้าทายของระบบอุดมศึกษาทั่วโลก

ในกลุ่มประเทศตะวันตกที่ระบบอุดมศึกษาพัฒนาแล้ว กลไกการแข่งขันในตลาดถูกมองว่าเป็น ทางออกที่ดีที่สุดของระบบอุดมศึกษา ดีกว่าการยึดติดกับกลไกการควบคุมโดยรัฐ หรือการอิงกับปทัสถาน วิชาชีพ (Neave and Van Vught, ๑๙๙๔b: ๓๑๕) เพื่อตอบสนองกับกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ แต่ละ ประเทศต้องปรับตัวและปฏิรูประบบในแบบของตนเอง หลายประเทศในแถบตะวันตก รัฐต้องเปลี่ยนรูปแบบ การจัดสรรงบประมาณ จากรูปแบบ block grant มาเป็นการเชื่อมโยงการให้งบประมาณกับแนวคิดเรื่อง ประสิทธิภาพและความคุ้มค่า การประเมินผลงาน การ benchmarking รวมถึง ประเด็นเรื่องความรับผิดชอบ ที่จะต้องตรวจสอบได้(accountability) ซึ่งส่งผลให้ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยจะถูกจำกัดลง

นอกจากการปรับตัวของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยนอกเหนือจากการพึ่งพิงงบประมาณของรัฐบาล สถาบันอุดมศึกษาต้องมีแหล่งรายได้อื่น เช่น จากการวิจัย หรือการบริการทางวิชาการในรูปของการจัดโครงการฝึกอบรมให้กับนักบริหารภาครัฐและภาคเอกชน หรือจาก ค่าเล่าเรียนของนักศึกษา หรือจากเงินที่มีผู้อุทิศให้กับมหาวิทยาลัย เป็นต้น สภาวะความท้าทายนี้เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นทั่วโลก แต่ละประเทศอาจใช้กลไกและระบบภายในที่แตกต่างกัน แต่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือการ แข่งขันได้ในตลาด Clark (๑๙๙๗ : ๒๕๕) แนะนำว่าในสภาวะการณ์เช่นนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความ รับผิดชอบและสามารถควบคุมตัวเองได้ (self-regulated) มีความกระตือรือร้น พัฒนากลไกและระบบในการ ดึงเงินทุนมาจากหลากหลายแหล่งทุน ไม่ใช่จากแหล่งเดียว เช่น ค่าเล่าเรียนของนักศึกษา ในระดับคณะ/ ภาควิชาก็ต้องปรับตัว กำหนดทิศทางและขับเคลื่อนด้วยตนเอง (self-steering) ไม่ใช่รอนงบประมาณจากรัฐ

ควรมีการกำหนดนโยบายที่อยู่ในรูปของความสมดุลระหว่างคุณค่าของการบริหารรูปแบบใหม่ กับการรักษาไว้ซึ่งคุณค่าทางวิชาการแบบดั้งเดิม

อย่างไรก็ดี ทางออกของอุดมศึกษาที่อาศัยกลไกของตลาดก็ได้รับกระแสวิพากษ์วิจารณ์เป็นจำนวนมาก โดยถูกตั้งคำถามเรื่องความน่าเชื่อถือของตลาด ความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษาและอาจารย์ ตลาดอาจทำลายสังคมและวัฒนธรรมทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา รวมไปถึงเรื่องของการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อมีเรื่องของการแข่งขันในตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง (Meek, ๒๐๐๐ : ๒๙ ; Ordorika, ๒๐๐๓ : ๓๘๕)

อุดมศึกษาในอนาคตจะต้องเผชิญกับความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นจากผู้เรียนที่ต้องการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาและต้องการความสะดวกเพิ่มมากขึ้น ต้องการค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่ต่ำ และต้องการการศึกษาที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน ความต้องการเหล่านี้นับว่าเป็นสิ่งแวดลอมของอุดมศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั่วโลก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากบริบทของโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจที่ใช้พื้นฐานความรู้ (knowledge-based economy) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้สถาบันอุดมศึกษาพยายามปรับตัว ซึ่งรวมถึงการปรับตัวอุปสงค์ โครงสร้าง และหลักสูตร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์การใหม่และการพัฒนาองค์การที่ขับเคลื่อนโดยการสื่อสารดิจิทัลและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนที่นับวันจะมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นผนวกกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นแรงกดดันที่ท้าทายลักษณะของอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน การผสมผสานของความ ต้องการ ค่าใช้จ่าย การประยุกต์ใช้ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เหล่านี้ถือเป็นการเปิดประตูต้อนรับคู่แข่งใหม่ ๆ และองค์การใหม่ ๆ ที่จะมาแข่งขันกันเพื่อดึงดูดนักศึกษา

ในปัจจุบัน มีการทำนายว่าพัฒนาของ worldwide web เทคโนโลยีดิจิทัลและดาวเทียม และการประยุกต์ใช้ความเป็นจริงเสมือน (virtual reality) เพื่อเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมของการเรียนการสอนจะส่งผลอย่างมหาศาลต่อการศึกษาระดับ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับปรุงเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงหลักสูตรต่าง ๆ ได้มากขึ้น ออกแบบหลักสูตรใหม่ๆเพื่อรองรับกับเทคโนโลยีใหม่ที่เกิดขึ้น และต้องแสวงหาตลาดใหม่โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ บริษัทเอกชนจะเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้จะมีให้เห็นเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

Donald E. Hanna (๑๙๙๘) จากมหาวิทยาลัยวิสคอนซินได้ชี้ให้เห็นว่า มีตัวแบบองค์การที่จะเกิดขึ้นในอุดมศึกษาในยุคดิจิทัลทั้งหมด ๗ ตัวแบบ ซึ่งตัวแบบเหล่านี้ได้ถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองกับความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นของผู้เรียน แต่ละตัวแบบแสดงถึงความพยายามขององค์การที่จะตอบสนองต่อโอกาสทางการศึกษาในระดับชาติและนานาชาติ ตัวแบบทั้งเจ็ดนั้นนับว่าเป็นพลังสำคัญที่จะผลักดันให้การศึกษาและการฝึกอบรมในระดับอุดมศึกษาตอบสนองกับความต้องการได้มากขึ้น ตัวแบบดังกล่าวได้มาจากการวิเคราะห์แนวโน้ม ลักษณะ และตัวอย่างของแนวทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในอุดมศึกษา ตัวแบบดังกล่าวได้แก่

- ๑) การขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม
- ๒) สถาบันอุดมศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ที่มุ่งหวังกำไร
- ๓) สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการศึกษาทางไกลหรือเน้นการใช้เทคโนโลยี
- ๔) มหาวิทยาลัยบริษัท (corporate universities)
- ๕) พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและอุตสาหกรรม
- ๖) สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นสมรรถนะ (competency-based universities)
- ๗) สถาบันอุดมศึกษาข้ามชาติระดับโลก

ถึงแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปจะมีความหลากหลายในเรื่องของพันธกิจ ขนาด หลักสูตร ที่เปิดสอน การคัดเลือกนักศึกษา ความเชี่ยวชาญและภูมิหลังของคณาจารย์ ระดับของการสอน และสถานที่ แต่สถาบันอุดมศึกษาก็จะมีคุณลักษณะที่เป็นที่ยอมรับและเข้าใจร่วมกัน คุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมได้แก่

- ๑) มีนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง
- ๒) มีพื้นที่ในการให้บริการที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่น หรือในภูมิภาค ซึ่งเป็นที่อาศัยของนักศึกษาส่วนใหญ่
- ๓) มีคณาจารย์ที่ทำงานเต็มเวลาซึ่งเป็นผู้จัดทำหลักสูตร ทำการสอนแบบพบกันซึ่งหน้า (face-to-face) มีการให้ทุนการศึกษา มีการบริการทางวิชาการแก่สาธารณะ และมีส่วนร่วมในการบริหารสถาบัน
- ๔) มีห้องสมุดที่เป็นศูนย์รวมและมีอาคารเรียน
- ๕) มีสถานะที่เป็นหน่วยงานไม่มุ่งหวังกำไร
- ๖) กลยุทธ์ในการประเมินประสิทธิผลองค์การอยู่บนพื้นฐานของการวัดปัจจัยนำเข้าในส่วนที่เป็น การเรียนการสอน เช่น เงินทุน การใช้ห้องสมุด อาคารสถานที่ อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา คุณสมบัติของอาจารย์และนักศึกษา เป็นต้น (ดูตาราง ๑)

ตาราง ๑ : ลักษณะและฐานคติของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม

การวัดปัจจัยนำเข้า	ลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม
ปรัชญา	นักศึกษาต้องมาเข้าเรียนในสถาบัน
พันธกิจ	พันธกิจกำหนดโดยระดับของการสอน การเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษามักจะหมายถึงการมีคุณภาพสูงขึ้นในการคัดเลือกนักศึกษาและอาจารย์
เงินทุน	วัดจากจำนวนเงินที่นักศึกษาใช้ไปในการศึกษาเต็มเวลา
หลักสูตร	ค่อนข้างมีเสถียรภาพและครอบคลุม
การสอน	ส่วนใหญ่เป็นการสอนบรรยายแบบพบกันซึ่งหน้า และมีอาจารย์ผู้สอนเป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี การสอนวัดโดยจำนวนชั่วโมงสอนและประเมินผล โดยดูเนื้อหาที่นักเรียนได้รับความรู้ ในระดับบัณฑิตศึกษา การเรียนการสอนมีรูปแบบการสัมมนา
อาจารย์	เป็นอาจารย์ที่ทำงานเต็มเวลา คุณภาพของการสอนจะเพิ่มขึ้นตามผลงานวิจัย การเตรียมการสอน และการได้รับทุนสนับสนุนจากภายนอก
นักศึกษา	การคัดเลือกนักศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของโครงการ มักไม่ค่อยมีการวัดในเรื่องการเปลี่ยนแปลงจากแรกเข้าศึกษาที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ของนักศึกษา
ห้องสมุด	จำนวนหนังสือในห้องสมุดที่มีความลึกในสาขาวิชาที่เปิดสอน แสดงให้เห็นถึงคุณภาพที่สูงขึ้น (ถึงแม้จะมีความก้าวหน้าในเรื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถแบ่งปันกันได้ก็ตาม)
การเรียนรู้	โดยทั่วไปอยู่ในรูปแบบการบรรยาย
เทคโนโลยี	ใช้ห้องบรรยาย
สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ	มีอาคารที่เป็นศูนย์กลาง รวมถึงหอพักนักศึกษา สหภาพนักศึกษา ศูนย์อนามัย ห้องเรียน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมเข้าเป็นคุณภาพของการจัดการศึกษา
ผลผลิตที่เป็นผลลัพธ์	ผลผลิตวัดโดยจำนวนหน่วยกิตที่ได้ศึกษาและปริญญาที่ได้รับ

การบริหาร	มีคณะกรรมการบริหารที่เป็นอิสระ ปลอดจากสิ่งแวดลอมทางการเมืองและธุรกิจ
การได้รับการรับรอง	แต่ละโครงการ/ หลักสูตรจะได้รับการรับรองจากสมาคมวิชาชีพ

ลักษณะสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมคือ นักศึกษาจะมาเข้าเรียนในห้องเรียนและอาจารย์ผู้สอนก็มีภารกิจการสอนแบบเต็มเวลา หลายสถาบันสามารถดึงดูดนักศึกษาจากทั่วโลกได้ แต่ก็ทำให้สถาบันระดับโลกไม่ เพราะนักศึกษาจะต้องเดินทางมาที่สถาบันที่มีสถานที่ให้บริการการเรียนการสอนที่เฉพาะเจาะจง สถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมจะมุ่งเน้นการวัดปัจจัยนำเข้าของกระบวนการการเรียนการสอน เช่น พันธกิจของสถาบัน การจัดหาเงินทุน หลักสูตร ประสบการณ์ของคณาจารย์ คุณภาพของนักศึกษา ความเพียงพอของอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และโครงสร้างการบริหาร เป็นต้น แนวคิดก็คือ ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้เป็นตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพต่อประสิทธิภาพของการและสามารถวัดการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ โดยอ้อม ซึ่งครอบคลุมกว่าการวัดผลการเรียนของนักศึกษาโดยดูจากการสอบไล่แต่เพียงอย่างเดียว ที่มักจะ เป็นแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไป

ลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาที่แสดงในตาราง ๑ พบได้ทั่วไปในศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๐ โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรม การจัดองค์การของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมตอบสนองต่อความจำเป็นในการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมในยุคนั้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายทศวรรษ ๙๐'s ได้มีการเรียกร้องให้หันมาสนใจในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทั่วโลก สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการเรียนการสอนทางไกลมากขึ้น และแทบทุกสถาบันมีการขยายการจัดการเรียนการสอนออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น

ความต้องการการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

รูปแบบองค์การของสถาบันอุดมศึกษานอกจากจะได้รับผลจากการพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนการสอนแบบใหม่แล้ว ยังเป็นผลมาจากความต้องการของผู้ใหญ่ที่จะต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่มักจะถูกนิยามว่าเป็นการศึกษาและการฝึกอบรมตลอดชีวิต (lifelong education and training) ที่จะดำรงรักษาคนให้อยู่ในอาชีพต่อไปได้ โดยกระตุ้นให้มีการพัฒนาตนเอง อย่างไรก็ตาม เป็นที่แน่ชัดว่าตลาดของอุดมศึกษาจะไม่จำกัดอยู่เฉพาะคนอายุ ๑๘ - ๒๒ ปี เหมือนเช่นในศตวรรษที่ ๒๐ อีกต่อไป

ตลาดการศึกษาของผู้ใหญ่นับวันก็จะมีการแข่งขันกันมากขึ้นและเต็มไปด้วยโอกาสใหม่ ๆ มากมาย ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา ความต้องการการศึกษาของผู้ใหญ่มีเพิ่มมากขึ้นผนวกกับเทคโนโลยีใหม่ๆที่ทำให้การเข้าถึงทรัพยากรในการเรียนรู้ ที่สามารถเชื่อมโยงผู้เรียนกับผู้สอนได้โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ เมื่อ ๑๐ - ๓๐ ปีที่ผ่านมาอุปสงค์มีมากกว่าอุปทานอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในประเทศไทย การเปิดสอนภาคพิเศษในระดับบัณฑิตศึกษาขยายตัวอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา ในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. ๑๙๙๕ จำนวน ๑ ใน ๓ ของสถาบันอุดมศึกษา มีการเปิดการสอนทางไกล และในอีก ๒ ปีต่อมา ๙๕.๓% ของสถาบัน อุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้มีการขยายให้มีการจัดการเรียนการสอนทางไกล เหตุผลจูงใจในการขยายการศึกษา ระดับอุดมศึกษาก็คือ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ และเพื่อสนองตอบต่อตลาดใหม่ ๆ

การเกิดขึ้นของตัวแบบใหม่ของอุดมศึกษา

ตัวแบบใหม่ของอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่แตกต่างจากตัวแบบดั้งเดิมในประเด็นสำคัญคือ เป็นตัวแบบที่ขยายจากการศึกษาแบบดั้งเดิม ตัวแบบใหม่มีอยู่ ๗ ตัวแบบด้วยกันที่แสดงถึงความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ขององค์การอุดมศึกษาที่หลากหลายในอนาคต เป้าหมายของแต่ละตัวแบบก็เพื่อแก้ไขจุดอ่อนต่าง ๆ ของระบบการอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม โดยการเปลี่ยนฐานคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่อุดมศึกษาควรจะเป็น และสถาบันอุดมศึกษาควรดำเนินการไปในทิศทางใดในตลาดของการศึกษาและการฝึกอบรมในกระแสโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ ๒๑

ตัวแบบที่ ๑ : การขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม

ตลาดใหม่ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นคือ สถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมที่ไม่มุ่งหวังกำไรที่พยายามจับตลาดของผู้ใหญ่ที่ต้องการศึกษาต่อที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากที่มีการจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ในเชิงรุก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปทั้งในต่างประเทศและประเทศไทยในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา ในประเทศไทย ตัวอย่างของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (หรือนิด้า) ที่เผชิญกับปรากฏการณ์จำนวนนักศึกษาภาคปกติที่สอบคัดเลือกเข้ามาเรียนในระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อยกว่าที่ต้องการรับอย่างมาก จนคุกคามต่อการอยู่รอดของคณะ จึงทำให้ต้องแสวงหาตลาดกลุ่มอื่น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า ได้เปิดรับผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเข้าศึกษาในภาคพิเศษอีกช่องทางหนึ่ง โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครไว้ว่า ต้องมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า ๕ ปี และมีตำแหน่งหน้าที่การงานไม่ต่ำกว่าระดับ ๖ ทหารและตำรวจมีค่าไม่ต่ำกว่าพันโท และพันตำรวจโทตามลำดับ เป็นต้น การเรียนการสอนได้จัดให้มีขึ้นนอกเวลาราชการที่จะเอื้อให้ผู้ทำงานอยู่สามารถมาเข้าเรียนได้ ซึ่งปรากฏว่ามีผู้สมัครเข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่มีอยู่สูงมากในช่วงเวลาดังกล่าว ปรากฏการณ์ดังกล่าวนับว่าเป็นทางเลือกหรือเป็นรูปแบบใหม่ที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม ซึ่งรูปแบบใหม่นี้ไม่ได้คุกคามตลาดเดิม หากแต่เป็นการสนองตอบความต้องการของตลาดใหม่ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์การทำงาน นับว่าเป็นส่วนขยายของอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม

ตาราง ๒ : การเปรียบเทียบสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนผู้ใหญ่แบบมุ่งหวังกำไร สถาบันอุดมศึกษาที่ขยายจากแบบดั้งเดิม และสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม

ปัจจัยนำเข้า	สถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษาที่ขยายจากแบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อมุ่งหวังกำไร
ปรัชญา	นักศึกษาต้องมาเข้าชั้นเรียน	สถาบันอุดมศึกษามุ่งไปสู่นักศึกษา	อาจเป็นการเรียนในมหาวิทยาลัยหรือนอกมหาวิทยาลัยก็ได้
พันธกิจ	พันธกิจนิยามโดยระดับของการเรียนการสอน	มุ่งเน้นที่ภายนอก การสำเร็จการศึกษาและการพัฒนาการทำงาน	มุ่งเน้นการพัฒนาการทำงาน
เงินทุน	ค่าใช้จ่ายต่อนักศึกษาที่เรียนเต็มเวลา	พึ่งตนเองมากขึ้น และเน้นสนองความต้องการของตลาด	สนองความต้องการของตลาด เน้นพัฒนาการทำงาน และมุ่งหวังกำไร
หลักสูตร	ค่อนข้างมั่นคง และ	หลักสูตรมีความยืดหยุ่น	มุ่งเน้นความต้องการในการ

	ครอบคลุม	มากกว่า เนื้อหาในหลักสูตร มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนา สมรรถนะในการทำงาน	ทำงาน และเน้นผู้ใหญ่ที่มี ประสบการณ์การทำงาน
การสอน	วิชาส่วนใหญ่สอนโดย วิธีการบรรยาย	มีวิธีการสอนที่หลากหลาย และใช้ประโยชน์จาก ประสบการณ์ของนักศึกษา	ใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ ของนักศึกษา
อาจารย์	เป็นอาจารย์ที่ทำงานเต็ม เวลา มีความพร้อมและ ความน่าเชื่อถือทางวิชาการ	มีการใช้อาจารย์พิเศษที่มี ประสบการณ์ในวิชาชีพ มากขึ้น	มักจะมีอาจารย์ที่ทำงานบาง เวลาและมีประสบการณ์ ในวิชาชีพ
นักศึกษา	มีการคัดเลือกจากผู้สมัคร เข้าศึกษา	ประสบการณ์การทำงานเป็น ปัจจัยสำคัญในการรับเข้า ศึกษา	ประสบการณ์การทำงานเป็น ปัจจัยสำคัญในการรับเข้า ศึกษา
ห้องสมุด	มีหนังสือในห้องสมุด จำนวนมาก	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้าน หรือทรัพยากรเฉพาะอย่าง ที่เหมาะสมกับหลักสูตร	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้าน หรือทรัพยากรเฉพาะอย่าง ที่เหมาะสมกับหลักสูตร
การใช้ เทคโนโลยีใน การเรียนรู้	นิยมการสอนแบบบรรยาย	ใช้ทั้งการสอนแบบบรรยาย และเสริมด้วยการดูงาน	ใช้ทั้งการสอนแบบบรรยาย และเสริมด้วยการดูงาน
ปัจจัยนำเข้า	สถาบันอุดมศึกษา แบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษา ที่ขยายจากแบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อมุ่งหวังกำไร
สิ่งอำนวยความสะดวก ทางกายภาพ	มีอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ครอบคลุม	ยังคงสอนภายในสถาบัน แต่ พึ่งพาสิ่งอำนวยความสะดวก ทางกายภาพน้อยลง	มีสิ่งอำนวยความสะดวกทาง กายภาพที่สนองตอบต่อความ ต้องการของตลาด
ผลลัพธ์ที่เป็น ผลลัพธ์	จำนวนหน่วยกิตที่ศึกษา และปริญญาที่ได้รับ	จำนวนหน่วยกิตที่ศึกษาและ ปริญญาที่ได้รับ	ผลลัพธ์ที่ต้องการคือสามารถ สร้างรายได้เปรียบเทียบกับ ค่าใช้จ่าย หรือเพื่อมุ่งหวังกำไร
การบริหาร	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ
การได้รับการ รับรอง	หลักสูตรหรือโครงการ ได้รับการรับรอง	หลักสูตรหรือโครงการได้รับ การรับรอง	หลักสูตรหรือโครงการได้รับ การรับรอง

จากตาราง ๒ อุดมศึกษาที่ขยายจากแบบดั้งเดิมดำเนินการบนค่านิยมพื้นฐานและโครงสร้างองค์การของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตร โดยมีพันธกิจหลักคือการจัดสถานที่เรียนให้พร้อมสำหรับคนที่ไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติได้เนื่องจากตารางเวลาหรือสถานที่ไม่เอื้ออำนวย อุดมศึกษาที่ขยายจากแบบดั้งเดิมจะทำให้คนมีโอกาสเข้าถึงสถานศึกษาได้มากขึ้น นักศึกษามักจะเป็นผู้ใหญ่ที่ทำงานและสามารถมาเรียนได้เป็นบางเวลา แต่นักศึกษาต้องเข้าเรียนตามเวลาที่กำหนด โดยทั่วไปการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่จะพึ่งพาสถาบันแม้เป็นส่วนน้อย แต่จะพึ่งพาตนเอง นอกจากนั้นยังอาจจะช่วยสนับสนุนเงินทุนให้กับโครงการอื่นอีกด้วย

ตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาแบบขยายจากแบบดั้งเดิมในสหรัฐอเมริกาได้แก่ Washington State University ที่ได้เปิดโครงการ Extended Degree Program และ Web University ที่มีการเปิดหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับนักศึกษาโดยเปิดสอนภายนอกมหาวิทยาลัย และมีการสอนวิชาต่าง ๆ กว่า ๗๐ วิชาทาง web โดยได้ทำการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนการสอนให้มีการใช้สื่อ เช่น วิดีโอ สไลด์ และภาพเคลื่อนไหวที่มีเสียงประกอบ ผสมเข้ากับการสอนแบบบรรยาย โดยทำนายว่าการเรียนการสอนแบบใหม่นี้จะช่วยทำให้การใช้อาคารเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดีขึ้น ทั้งยังจัดให้มีการเรียนการสอนผ่านทาง ดาวเทียมและอินเทอร์เน็ตอีกด้วย ในกรณีของ Penn State University ได้มีการสร้าง World Campus ขึ้น ซึ่ง World Campus นี้ไม่ได้สร้างจากอิฐและปูน แต่สร้างจากการที่คณาจารย์ใช้เทคโนโลยีเพื่อขยายการจัดการศึกษาบางหลักสูตรไปในระดับชาติและนานาชาติ โดยมุ่งสนองความต้องการของนักศึกษาใหม่ทั่วโลก หรือ University of Wisconsin ก็ได้เปิดศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ (Center for Learning Innovation) เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยให้สร้างซอฟต์แวร์ทางการศึกษาเพื่อให้มีข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยพัฒนาทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ในขณะที่ Virtual Michigan State University ได้จัดให้มีการสอนบางวิชาในระบบออนไลน์ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาให้มีการสอนทางไกล เป็นต้น

ตัวแบบที่ ๒ : สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นผู้ใหญ่เพื่อมุ่งหวังกำไร

ตลาดการศึกษาผู้ใหญ่มีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งหวังกำไร สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งหวังกำไรจะแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม โดยมีรายได้มาจากค่าธรรมเนียมการศึกษาที่เก็บจากนักศึกษาหรือนายจ้าง และในกรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจส่งคืนเงินปันผลที่ได้รับกลับไปยังผู้ลงทุนอีกด้วย แต่ตลาดของผู้ใหญ่นี้ก็จะมุ่งเน้นด้านอาชีพเป็นสำคัญ

สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นผู้ใหญ่เพื่อมุ่งหวังกำไรจะเปิดหลักสูตรที่เป็นที่สนใจของนักศึกษาจำนวนมาก โดยเฉพาะหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการของนายจ้าง สถาบันอุดมศึกษาแบบนี้จะพัฒนาหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมีมาตรฐาน และอาจเปิดการสอนในหลายพื้นที่ หลักสูตรมักจะมุ่งเน้นอาชีพที่สอนวิชาที่ทำให้นักศึกษาเข้าสู่อาชีพหรือก้าวเข้าสู่การเป็นนักบริหารที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้น และจะลงทุนน้อยที่สุดในเรื่องอาคารสถานที่ ตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นผู้ใหญ่เพื่อมุ่งหวังกำไรเช่น University of Phoenix ที่เปิดสอนในลักษณะอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาในหลายๆ มลรัฐ มีจำนวนนักศึกษามากกว่า ๕๗,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นผู้ใหญ่เพื่อมุ่งหวังกำไรที่ใหญ่ที่สุดและประสบความสำเร็จสูงสุด โดยมีนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ต่าง ๆ มีอัตราการเติบโตปีละ ๒๘% และมีการลงทะเบียนออนไลน์ที่เติบโตถึง ๕๑% ในปี ๑๙๙๗ นอกจากนั้นยังได้ขยายหลักสูตรเพื่อสนองตอบความต้องการขององค์กรหลายแห่ง เช่น ทำสัญญากับบริษัท AT&T เพื่อจัดหลักสูตรให้กับศูนย์การศึกษาของ AT&T ที่มีกระจายอยู่ทั่วโลก เป็นต้น

ตัวแบบที่ ๓ : สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาทางไกลโดยใช้เทคโนโลยี

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาทางไกล (distance education) มีจุดกำเนิดมาจากรูปแบบดั้งเดิม ๒ แบบที่แตกต่างกัน แบบแรกคือ การศึกษาทางไปรษณีย์ (correspondence study) กับแบบที่สองคือการขยายตัวของห้องเรียนแบบดั้งเดิมไปยังพื้นที่ใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ดาวเทียม การกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ เคเบิลทีวี หรือวิดีโอ ในปัจจุบันมีสถาบันแบบที่สามเกิดขึ้นคือ แบบที่จัดการเรียนการสอนไม่พร้อมกัน (asynchronous learning) โดยใช้ระบบ worldwide web ซึ่งมหาวิทยาลัยออนไลน์ใช้ตัวแบบที่สามนี้โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาทางไกลจะใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยเพื่อลดความห่างระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน นอกจากนั้นยังมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นผู้ใหญ่และการทำงานมากยิ่งขึ้นด้วย

ตาราง ๓ ก : การเปรียบเทียบสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาทางไกลที่เน้นการใช้เทคโนโลยี กับ
สถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิมและสถาบันอุดมศึกษาที่ขยายจากแบบดั้งเดิม

ปัจจัยนำเข้า	สถาบันอุดมศึกษา ที่ขยายจากแบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อมุ่งหวังกำไร	สถาบันอุดมศึกษาทางไกล ที่เน้นการใช้เทคโนโลยี
ปรัชญา	นักศึกษาต้องมาเข้าชั้นเรียน	สถาบันอุดมศึกษามุ่งไปสู่ นักศึกษา	สถาบันอุดมศึกษามุ่งไปสู่ นักศึกษา
พันธกิจ	พันธกิจนิยามโดยระดับของ การเรียนการสอน	มุ่งเน้นที่ภายนอก การสำเร็จ การศึกษาและการพัฒนาการ ทำงาน	มุ่งเน้นที่ภายนอก การสำเร็จ การศึกษาและการพัฒนาการ ทำงาน
เงินทุน	ค่าใช้จ่ายต่อนักศึกษาที่เรียน เต็มเวลา	พึ่งตนเองมากขึ้น และเน้นสนอง ความต้องการของตลาด	ลดค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงอุดมศึกษา
หลักสูตร	ค่อนข้างมั่นคง และครอบคลุม	หลักสูตรมีความยืดหยุ่น มากกว่า เนื้อหาในหลักสูตร มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาสมรรถนะ ในการทำงาน	หลักสูตรมีความยืดหยุ่นมากกว่า เนื้อหาในหลักสูตรมุ่งเน้นเรื่องการ พัฒนาสมรรถนะในการทำงาน
การสอน	วิชาส่วนใหญ่สอนโดยวิธีการ บรรยาย	มีวิธีการสอนที่หลากหลายและ ใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ ของนักศึกษา	แตกต่างกันโดยรูปแบบ
ปัจจัยนำเข้า	สถาบันอุดมศึกษา ที่ขยายจากแบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อมุ่งหวังกำไร	สถาบันอุดมศึกษาทางไกล ที่เน้นการใช้เทคโนโลยี
อาจารย์	เป็นอาจารย์ที่ทำงานเต็มเวลา มีความพร้อมและความ น่าเชื่อถือทางวิชาการ	มีการใช้อาจารย์พิเศษที่มี ประสบการณ์ในวิชาชีพมากขึ้น	มีการใช้อาจารย์ที่ทำงานเต็มเวลา บ้างและใช้อาจารย์พิเศษที่มี ประสบการณ์ในวิชาชีพมากกว่า
นักศึกษา	มีการคัดเลือกจากผู้สมัครเข้า ศึกษา	ประสบการณ์การทำงานเป็น ปัจจัยสำคัญในการรับเข้าศึกษา	ประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัย สำคัญในการรับเข้าศึกษา
ห้องสมุด	มีหนังสือในห้องสมุดจำนวน มาก	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้านหรือ ทรัพยากรเฉพาะอย่าง ที่เหมาะสมกับหลักสูตร	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้านหรือ ทรัพยากรเฉพาะอย่าง ที่เหมาะสมกับหลักสูตร
การใช้เทคโนโลยีใน การเรียนรู้	นิยมการสอนแบบบรรยาย	ใช้ทั้งการสอนแบบบรรยายและ ใช้การดูงานเสริม	แตกต่างกันโดยรูปแบบ ของเทคโนโลยีที่นำมาใช้
สิ่งอำนวยความสะดวก สวดทางกายภาพ	มีอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ครอบคลุม	ยังคงสอนภายในสถาบัน แค่พึ่งพาสิ่งอำนวยความสะดวก ทางกายภาพน้อยลง	ไม่มีสถานที่ตั้งทางกายภาพ นักศึกษาอยู่คนละแห่งกันและแยก จากผู้สอน
ผลผลิตที่เป็น ผลลัพธ์	จำนวนหน่วยกิตที่ศึกษาและ ปริญญาที่ได้รับ	จำนวนหน่วยกิตที่ศึกษาและ ปริญญาที่ได้รับ	แตกต่างกันโดยรูปแบบการจัด การศึกษา
การบริหาร	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ	แตกต่างกันโดยรูปแบบการจัด การศึกษา
การได้รับการ รับรอง	หลักสูตรหรือโครงการได้รับ การรับรอง	หลักสูตรหรือโครงการได้รับ การรับรอง	แตกต่างกันโดยรูปแบบการจัด การศึกษา

๑) รูปแบบการศึกษาทางไปรษณีย์ (correspondence tradition) สถาบันอุดมศึกษาทางไกลหลายแห่งพัฒนามาจากรูปแบบการศึกษาทางไปรษณีย์และก่อกำเนิดขึ้นเพื่อเพิ่มการเข้าถึงอุดมศึกษาให้มากขึ้น มักจะดำเนินการในลักษณะของราชการ เพื่อสนองต่อการพัฒนาประเทศ Daniel (๑๙๙๖) มองสถาบันอุดมศึกษาแบบนี้ว่าเป็น “mega-universities” เพราะมีจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนเป็นจำนวนแสนคน The British Open University ใช้รูปแบบการเรียนทางไกลเช่น การศึกษาทางไปรษณีย์ การใช้เทปวิทยุ และวิดีโอเทป นักศึกษาที่เรียนทางไกลจะศึกษาโดยอิสระจากนักศึกษาคณะอื่นๆ ภายใต้คำแนะนำของผู้สอนประจำวิชา ในอเมริกาเหนือ มหาวิทยาลัยที่ใหญ่ที่สุดที่จัดการศึกษาทางไกลในรูปแบบการศึกษาทางไปรษณีย์คือ Athabasca University ใน Alberta ประเทศแคนาดา โดยใช้การศึกษาทางไปรษณีย์ และเทคโนโลยีเสริมที่ไม่ใช่ลักษณะโต้ตอบ (non-interactive) เช่น เทปวิทยุและวิดีโอเทป ในปี ๑๙๙๔ ศูนย์การจัดการนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยได้เปิดโครงการ MBA online ซึ่งเป็นโครงการ MBA ที่ใหญ่เป็นอันดับ ๖ ของแคนาดา โดยมุ่งเน้นให้บริการนักศึกษาที่สามารถเปลี่ยนวิชาหรือเปลี่ยนหลักสูตรได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป และพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จได้ในโลกธุรกิจ ในประเทศจีน มหาวิทยาลัยทางไกล ๓ แห่ง ได้แก่ Shanghai TV University, Jiangsu Radio and TV University และ China TV University System (CTVU) มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนมากกว่า ๑.๕ ล้านคนในแต่ละปี โดยนักศึกษาของ CTVU สามารถเรียนผ่านทางการกระจายเสียงไปยังห้องเรียนในสถานที่ทำงานได้ด้วย สำหรับในประเทศไทยมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช (STOU) เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนปีละเกือบ ๒ แสนคนในหลักสูตรเพื่อปริญญา และอีก ๓ แสนคนในหลักสูตรการอบรมระยะสั้น โดย ๓ ใน ๔ ของนักศึกษามาจากชนบท

๒) รูปแบบห้องเรียนขยาย (Extended classroom tradition) ในขณะที่มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนการศึกษาทางไกลอาศัยข้อได้เปรียบของการจัดส่งทางไปรษณีย์ที่พัฒนามากขึ้น แต่มหาวิทยาลัยหลายแห่งอาศัยข้อได้เปรียบของเทคโนโลยีการจัดส่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของมหาวิทยาลัยแบบดั้งเดิม โดยรูปแบบห้องเรียนขยายมองว่า การสอนแบบพบกันซึ่งหน้าในโครงสร้างห้องเรียนแบบดั้งเดิมที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลางและนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและกับผู้สอนเป็นรูปแบบการสอนที่น่าจะดีกว่า ถึงแม้จะเป็นการศึกษาทางไกลก็ตาม ดังนั้น รูปแบบห้องเรียนขยายจึงเชื่อมโยงผู้เรียนที่อยู่ห่างกันและห่างจากผู้สอนเข้าด้วยกัน โดยผ่านทางการใช้เทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมโยงได้ เช่น ดาวเทียมหรือระบบโทรทัศน์และวิทยุแบบสองทาง รูปแบบห้องเรียนขยายจึงดูเหมือนจะเป็นรูปแบบที่เก่าแก่ที่สุดของวิธีการศึกษาทางไกล โดยสมาชิกที่เรียนทางไกลเชื่อมโยงกับห้องเรียนในสถานศึกษาที่เรียนตามปกติ ประโยชน์ก็คือ นักศึกษาไม่จำเป็นต้องเดินทางไปเรียนที่สถานศึกษา อย่างไรก็ตาม นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด เช่น การประชุมร่วมกัน และบางครั้งนักศึกษาต้องเดินทางไปยังสถานที่ที่กำหนดให้เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เป็นต้น

๓) สถาบันอุดมศึกษาที่สอนทางเว็บออนไลน์ (online web-based universities) เนื่องมาจากการพัฒนาของระบบการประชุมทางคอมพิวเตอร์และ worldwide web จึงปรากฏมหาวิทยาลัยออนไลน์ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยมีการใช้เทคโนโลยีเว็บใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนที่เป็นอิสระในเรื่องของเวลาและสถานที่และเป็นการศึกษาทางไกล การเรียนแบบนี้ให้โอกาสนักศึกษาที่สามารถเรียนโดยผ่านทางการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและกับผู้สอน มีการสร้างสิ่งแวดล้อมในลักษณะห้องเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันและกับผู้สอน แต่นักศึกษาไม่ได้อยู่ในห้องเรียนในเวลาเดียวกัน ตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาออนไลน์ ได้แก่ International University (IU) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่มุ่งหวังกำไรที่มีบริษัท Jones Cable ซึ่งเป็นบริษัทมุ่งหวังกำไรเป็นเจ้าของ ก่อตั้งเมื่อปี ๑๙๙๕ IU จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสาขาการสื่อสารธุรกิจ (business communications) มหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้รับการรับรองจาก North Central Association ในปี ๑๙๙๗

ตาราง ๓ ข : การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรูปแบบการศึกษาทางไกลที่ใช้เทคโนโลยี

ปัจจัยนำเข้า	การศึกษาทางไปรษณีย์	รูปแบบห้องเรียนขยาย	สถาบันอุดมศึกษาออนไลน์
เงินทุน	มักเป็นการลงทุนของรัฐ	การหาทุนมาจากภาคอุตสาหกรรม	เงินทุนจากค่าธรรมเนียมและจากภาคอุตสาหกรรม
รูปแบบการสอนและการเรียนรู้	วิชาส่วนใหญ่เป็นการอ่านเอกสาร มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาเท่านั้น	มีวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการปฏิสัมพันธ์แบบเวลาจริง (real-time) ระหว่างนักศึกษาด้วยกันและนักศึกษากับผู้สอน	มีการสอนวิชาต่างๆแบบออนไลน์บน WWW ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและกับผู้สอนเกิดขึ้นไม่พร้อมกันและในเวลาจริงโดยอาศัยการประชุมด้วยคอมพิวเตอร์ หรือใช้เทคโนโลยีอื่นๆตามความเหมาะสม
เอกสารที่ต้องอ่าน	มีการจัดหาเอกสารที่ต้องอ่านให้	มีการจัดหาเอกสารที่ต้องอ่านให้	มีการเข้าถึงเอกสารและทรัพยากรที่เหมาะสมกับหลักสูตรออนไลน์
การวัดผลผลิต	ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักศึกษาเปรียบเทียบกับอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม	ขึ้นอยู่กับตัวแบบเงินทุนที่เลือก แต่จะพิจารณาถึงการเข้าถึงการสอนเป็นสิ่งสำคัญ	ยังไม่มีกำหนด และการสร้างรายได้และการลดค่าใช้จ่ายอาจนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัด
เทคโนโลยีการเรียนรู้	โดยทั่วไปเป็นเทคโนโลยีแบบทางเดียวเพื่อสนับสนุนการสอนที่เน้นการบรรยาย	โดยทั่วไปเป็นเทคโนโลยีสองทาง เพื่อสนับสนุนสิ่งแวดล้อมแบบพบกันซึ่งหน้า	โดยทั่วไปเป็นการปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง และสนับสนุนโดยการอ้างอิงและทรัพยากรการสอนแบบออนไลน์

ตัวแบบที่ ๔ : มหาวิทยาลัยบริษัท (Corporate Universities)

นับตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๘๐ เป็นต้นมา บริษัทหลายแห่งได้ก่อตั้งองค์การภายในเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและการฝึกอบรมของบริษัทอย่างครอบคลุม โดยมีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงสมรรถนะทางการศึกษาภายในสถานที่ทำงาน ปรับพนักงานให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์การ ปรับปรุงความร่วมมือระหว่างพนักงาน การสื่อสาร และสมรรถนะของพนักงานแต่ละคนและทีมงาน ตลอดจนปรับปรุงสิ่งจูงใจในการสรรหา การเลื่อนขั้น และการธำรงรักษาพนักงาน

บริษัทหลายแห่งได้ระบุให้หน่วยงานหรือหน่วยงานย่อยที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาและการฝึกอบรมเป็นมหาวิทยาลัย และมีหน่วยงานเช่นนี้จำนวนไม่น้อยที่พัฒนาหลักสูตรเพื่อปริญญาและพยายามขอรับการรับรองจากสถาบันต่าง ๆ ตัวอย่างบริษัทที่เปิดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยได้แก่ American Express, Apple, Disney, Intel, MasterCard, Motorola และ McDonalds เป็นต้น ในประเทศไทยที่รู้จักกันดีได้แก่ กลุ่มบริษัทซีพี ออลล์ จำกัด ที่เปิดสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เปิดการสอนคณะบริหารธุรกิจ คณะการจัดการธุรกิจอาหาร คณะการจัดการโลจิสติกส์และคมนาคนขนส่ง เป็นต้น เป็นที่ชัดเจนว่าบริษัทเอกชนเหล่านี้มองการเรียนรู้ของพนักงานว่ามีความสำคัญต่ออนาคตขององค์การ Thompson (๑๙๙๘) ระบุว่ามหาวิทยาลัยบริษัทอาจนิยามว่า “เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรเพื่อปริญญาที่ได้รับการรับรองอย่างน้อยหนึ่งหลักสูตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนทั้งหมดจากบริษัทแม้ซึ่งธุรกิจหลักไม่ใช่การศึกษา” อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของมหาวิทยาลัยบริษัทจะมีไม่มากอย่างที่คิด เพราะบริษัทส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจและจัดสรรทรัพยากรให้กับธุรกิจหลักขององค์การ และ “outsource” เรื่องการศึกษาออกไปจากองค์การ ประกอบกับข้อกำหนดที่เคร่งครัดของกระบวนการขอรับการรับรอง และความเต็มใจของสถาบันอุดมศึกษาที่จะช่วยบริษัทในเรื่องการจัดการศึกษาภายในบริษัทอาจมีข้อจำกัด

ตัวแบบที่ ๕ : พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและอุตสาหกรรม

การเป็นหุ้นส่วนกันและการเป็นพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ได้มีการพัฒนาขึ้นในท่ามกลางบรรดาองค์การที่แต่ละองค์การมีความเข้มแข็งหลักในแง่มุมต่าง ๆ กัน พันธมิตรเหล่านี้ได้แก่ มหาวิทยาลัยและองค์การที่มุ่งหวังกำไรที่มีการติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์กันถึงแม้ว่ามีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีเป้าหมาย มีหลักการ และฐานคติในการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน ผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์นี้ก็คือ โอกาสของทั้งสององค์การที่จะได้ข้อมูลและความรู้จากอีกองค์การหนึ่ง และเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติโดยการพัฒนากลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน มุมมองอีกประการหนึ่งคือ มหาวิทยาลัยจะต้องหาโอกาสมีหุ้นส่วนเพื่อที่จะอยู่รอด

ตาราง ๔ : การเปรียบเทียบลักษณะและฐานคติที่สัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยบริษัทและพันธมิตรระหว่างมหาวิทยาลัยและบริษัทที่มีเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยนำเข้า	สถาบันอุดมศึกษาที่ขยายจากแบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อมุ่งหวังกำไร	มหาวิทยาลัยบริษัท	พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับอุตสาหกรรม
ปรัชญา	สถาบันอุดมศึกษามุ่งไปสู่การศึกษา	อาจเป็นการเรียนในมหาวิทยาลัยหรือนอกมหาวิทยาลัยก็ได้	เรียนในสถานที่ตั้งหรือนอกสถานที่ตั้งก็ได้	สถาบันอุดมศึกษามุ่งไปสู่นักศึกษา
พันธกิจ	มุ่งเน้นที่ภายนอก การสำเร็จการศึกษาและการพัฒนาการทำงาน	มุ่งเน้นการพัฒนาการทำงาน	เน้นสถานที่ทำงานและความต้องการของบริษัท	มุ่งเน้นภายนอกสถานที่ตั้ง การสำเร็จปริญญาและการพัฒนาการทำงาน
เงินทุน	พึ่งตนเองมากขึ้น และเน้นสนองความต้องการของตลาด	สนองความต้องการของตลาด เน้นพัฒนาการทำงานและมุ่งหวังกำไร	เงินทุนสนับสนุนโดยบริษัท	มุ่งเน้นตลาด การทำงานและผู้ประกอบการ ไม่จำเป็นต้องมุ่งผลกำไร
หลักสูตร	หลักสูตรมีความยืดหยุ่นมากกว่า เนื้อหาในหลักสูตร มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน	มุ่งเน้นความต้องการในการทำงาน และเน้นผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์การทำงาน	สร้างความเป็นพลเมืองในบริษัทและทักษะของพนักงาน	สมรรถนะและการพัฒนาแรงงานที่เป็นผู้ใหญ่
การสอน	มีวิธีการสอนที่หลากหลายและใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของนักศึกษา	มีวิธีการที่เป็นมาตรฐานในสถานที่ตั้งต่าง ๆ	มีวิธีการที่เป็นมาตรฐานในสถานที่ตั้งต่าง ๆ	มีรูปแบบที่เฉพาะสำหรับตลาดแต่ละแห่ง มีการใช้ทีมงานเพื่อออกแบบการเรียนการสอน
อาจารย์	มีการใช้อาจารย์พิเศษที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพมากขึ้น	มักจะมีอาจารย์ที่ทำงานบางเวลาและมีประสบการณ์ในวิชาชีพ	มักจะมีอาจารย์ที่ทำงานบางเวลาและมีประสบการณ์ในวิชาชีพ	การผสมผสานอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะกับการฝึกหัดในวิชาชีพ

ตาราง ๔ (ต่อ)

ปัจจัยนำเข้า	สถาบันอุดมศึกษา ที่ขยายจาก แบบดั้งเดิม	สถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้น การศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อมุ่งหวังกำไร	มหาวิทยาลัยบริษัท	พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ ระหว่างมหาวิทยาลัยกับ อุตสาหกรรม
นักศึกษา	ประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัยสำคัญในการรับเข้าศึกษา	ประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัยสำคัญในการรับเข้าศึกษา	โดยทั่วไปต้องการถูกจ้างโดยบริษัท	มีกลุ่มนักศึกษาเป้าหมายซึ่งมักเป็นผู้ใหญ่ที่ได้รับการจ้างงาน
ห้องสมุด	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้านหรือทรัพยากรเฉพาะอย่างที่เหมาะสมกับหลักสูตร	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้านหรือทรัพยากรเฉพาะอย่างที่เหมาะสมกับหลักสูตร	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้านหรือทรัพยากรเฉพาะอย่างที่เหมาะสมกับหลักสูตร	มีการใช้เอกสารเฉพาะด้านหรือทรัพยากรเฉพาะอย่างที่เหมาะสมกับหลักสูตร
การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้	ใช้ทั้งการสอนแบบบรรยายและใช้การดูงานเสริม	ใช้ทั้งการสอนแบบบรรยายและใช้การดูงานเสริม	ใช้เทคโนโลยีที่ลดค่าใช้จ่าย	ใช้เทคโนโลยีที่ทำให้ข้ามพรมแดนระหว่างกันได้
ผลผลิตที่เป็นผลลัพธ์	จำนวนหน่วยกิตที่ศึกษาและปริญญาที่ได้รับ	ที่ต้องการคือสามารถสร้างรายได้เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย หรือเพื่อมุ่งหวังกำไร	ความสามารถในการทำกำไรและมีประโยชน์ต่อบริษัท	คำนึงถึงความสามารถในการทำกำไรเป็นสิ่งแรกและนวัตกรรม
การบริหาร	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ	นำโดยบริษัท	บริษัทที่รับผิดชอบ และมีการทำสัญญาระหว่างกัน
การได้รับการรับรอง	หลักสูตรหรือโครงการได้รับการรับรอง	หลักสูตรหรือโครงการได้รับการรับรอง	ต้องการการรับรองและหลายแห่งยังไม่ได้รับการรับรอง	มหาวิทยาลัยนำมาซึ่งการรับรองให้กับพันธมิตร

อย่างไรก็ตาม หุ่นส่วนอาจไม่ใช่เป็นเพียงมหาวิทยาลัยก็ได้ เช่น ภาคเอกชนจะพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนเพื่อส่งมอบโครงการศึกษาและบริการที่ร่วมกันสร้างในระหว่างองค์การสองแห่งก็ได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น สำนักพิมพ์ UOL ซึ่งเป็นผู้จัดพิมพ์ courseware ที่มีลักษณะตอบโต้ที่สนองตามความต้องการบน web ในตลาดทางการศึกษา และบริษัท Course Technology ซึ่งเป็นผู้จัดพิมพ์วัสดุการเรียนรู้ที่เป็นระบบข้อมูลสำหรับตลาดการศึกษาในระดับหลังมัธยมศึกษา ทั้งสององค์การได้ก่อตั้งทีมงานเพื่อช่วยวิทยาลัยชุมชนหรือจัดโครงการการศึกษาต่อเนื่องเพื่อสนองความต้องการการศึกษาทางไกลที่เพิ่มขึ้น ความเป็นหุ้นส่วนของสำนักพิมพ์ UOL กับบริษัท Course Technology นั้นมีความตั้งใจจะสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดที่ขยายตัวมากขึ้น

สถาบันอุดมศึกษาอาจสร้างพันธมิตรกับบริษัทใหญ่ๆ ในสาขาต่าง ๆ เช่น สาขาการพิมพ์ การสื่อสาร ภาคบันเทิง และโทรคมนาคม ตัวอย่างเช่น สำนักพิมพ์ UOL เป็นพันธมิตรกับ Georgetown University เพื่อผลิตและแพร่กระจายหลักสูตร online ที่มีลักษณะโต้ตอบกันได้ทางอินเทอร์เน็ตโดยผ่านทางสถานที่ตั้งที่เป็นแบบเสมือนจริงของมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ โดยร่วมมือกันเปิดสอนวิชาธุรกิจระหว่างประเทศให้กับคณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ นอกจากนั้นยังมีบริษัทเป็นจำนวนมากขึ้นที่สร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์กับมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อปริญญาที่ตรงกับความต้องการของบริษัท เช่น บริษัท AT&T

ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น Penn State University, Indiana University, University of Wisconsin, George Washington School of Business and Public Management, Virginia Tech, University of Rhode Island, Arizona State University, Rutgers University และ Columbia University เป็นต้น

ตัวแบบที่ ๖ : องค์การให้การรับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรที่เน้นด้านสมรรถนะ

องค์การหลายแห่งก่อตั้งขึ้นเพื่อใช้ข้อได้เปรียบในการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานปัจจุบันนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในสาขาเทคโนโลยี โดยที่การเรียนรู้เป็นข้อกำหนดสำคัญที่จะทำให้องค์การดำรงอยู่ได้ และโดยที่พนักงานมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพและเปลี่ยนนายจ้างบ่อยครั้งกว่าที่เคยเป็นมาแต่ก่อน ดังนั้นคนแต่ละคนก็จำเป็นต้องเสริมสร้างสมรรถนะของตนอยู่เสมอ ในสาขาวิชาชีพ สิ่งนี้ได้กลายมาเป็นข้อกำหนดที่เป็นที่ยอมรับว่าบุคคลจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น ในสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เรื่องที่จะต้องศึกษาอาจได้แก่ความรู้ในเรื่องของเครือข่าย สมรรถนะของซอฟต์แวร์ และขีดความสามารถของระบบ เป็นต้น กลไกที่จะแน่ใจว่าบุคคลมีความรู้ที่จำเป็น มีความสามารถและมีประสบการณ์ได้ถูกพัฒนาขึ้นในสาขาวิชาชีพหลายสาขา และวิธีการเหล่านี้ก็จะนำมาประยุกต์ใช้ในอุดมศึกษาด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และมีองค์การใหม่ๆ เพิ่มขึ้นที่มุ่งเน้นการวัดสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษา การวัดผลดังกล่าวมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นที่จะต้องสะท้อนความสามารถในการวัดเพื่อประยุกต์ใช้เนื้อหาเข้ากับสถานการณ์จริง เช่นการวัดความสามารถในการสังเคราะห์และการประยุกต์ใช้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีม และความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ประกาศนียบัตรการรับรองแสดงให้เห็นว่า บุคคลจำเป็นต้องมีความสามารถที่จะแสดงออกถึงความรู้และความเชี่ยวชาญของตน ไม่ว่าจะได้มาโดยประสบการณ์ชีวิต หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากนายจ้าง หรือเรียนรู้ในชั้นเรียนในมหาวิทยาลัยก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ความจำเป็นต้องมีการรับรองความรู้ความสามารถได้เติบโตขึ้นอย่างมากเพราะเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และประสบการณ์ในขณะทำงานได้กลายเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางที่จะทำให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่าง ๆ

ตัวอย่างหนึ่งของการรับรองประกาศนียบัตรที่ประยุกต์ใช้กับอุดมศึกษาคือ หน่วยกิตที่ได้รับจากความสามารถที่มีพื้นฐานจากประสบการณ์ชีวิตที่มีการเทียบให้โดยสถานศึกษาหลายแห่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่ศึกษาเพื่อปริญญา เป็นหน่วยกิตที่ให้อำนาจสำหรับคนที่มีความสามารถและมีความรู้ที่ได้รับจากการทำงาน และสามารถแสดงออกโดยการทดสอบ หรือการประเมินประวัติส่วนตัว หรือกลไกการประเมินอื่น ๆ ซึ่งหน่วยกิตที่ได้รับนี้สามารถนำไปขอประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรได้ อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้จะแตกต่างอย่างมากจากตัวแบบของสถาบันที่ให้ปริญญาบนพื้นฐานของการประเมินความเชี่ยวชาญของนักศึกษาในทักษะและสมรรถนะที่เป็นแกนหลักและแสดงออกถึงการมีความรู้ที่สำคัญ

ตาราง ๕ : แสดงการเปรียบเทียบองค์การที่ให้การรับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะกับสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม

ปัจจัยนำเข้า	คุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม	คุณลักษณะขององค์การที่ให้การรับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตร ที่มุ่งเน้นสมรรถนะ
ปรัชญา	นักศึกษาต้องมาเข้าชั้นเรียน	ไม่มีสถานที่ตั้งที่เป็นกายภาพ
พันธกิจ	พันธกิจนิยามโดยระดับของการเรียนการสอน	มุ่งเน้นภายนอกและมุ่งเน้นตลาด
เงินทุน	ค่าใช้จ่ายต่อนักศึกษาที่เรียนเต็มเวลา	มุ่งการพึ่งตนเองและขับเคลื่อนด้วยตลาด

หลักสูตร	ค่อนข้างมั่นคง และครอบคลุม	หลักสูตรนิยมโดยสมรรถนะและความรู้ของผู้เรียน ไม่ใช่วิชาที่เปิดสอน
การสอน	วิชาส่วนใหญ่สอนโดยวิธีการบรรยาย	มุ่งเน้นการเรียนรู้และการมีความคิดริเริ่มที่เป็นอิสระของนักศึกษา
อาจารย์	เป็นอาจารย์ที่ทำงานเต็มเวลา มีความพร้อมและความน่าเชื่อถือทางวิชาการ	ไม่มีการให้คำปรึกษาโดยอาจารย์ที่ทำงานเต็มเวลาและการบริการสนับสนุนทำโดยที่ปรึกษาทางวิชาชีพ
นักศึกษา	มีการคัดเลือกจากผู้สมัครเข้าศึกษา	ประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์การทำงานเป็นปัจจัยสำคัญในมาตรฐานการรับเข้าศึกษา มาตรฐานการจบการศึกษาสำคัญกว่ามาตรฐานการรับเข้าศึกษา
ห้องสมุด	มีหนังสือในห้องสมุดจำนวนมาก	ไม่มีห้องสมุด การเข้าถึงวัสดุการเรียนการสอนผ่านทางความสัมพันธ์ที่มีร่วมกันกับสถาบันอื่น
การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้	นิยมการสอนแบบบรรยาย	การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาและหลักสูตรจัดให้มีการใช้เทคโนโลยี เทคโนโลยีมีความสำคัญในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้
สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ	มีอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุม	ไม่มีสถานที่ตั้งเชิงกายภาพ
ผลลัพธ์ที่เป็นผลลัพธ์	จำนวนหน่วยกิตที่ศึกษาและปริญญาที่ได้รับ	การประเมินผลนักศึกษา สมรรถนะที่ได้รับ และปริญญาที่ได้รับ
การบริหาร	ใช้รูปแบบคณะกรรมการ	มีความหลากหลาย จากคณะกรรมการบริหารไปจนถึงคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้แทนต่าง ๆ
การได้รับการรับรอง	หลักสูตรหรือโครงการได้รับการรับรอง	ต้องได้รับการรับรองโดยภูมิภาคหรือหน่วยงานที่ให้การรับรอง

ตัวแบบที่ ๗ : สถาบันอุดมศึกษาข้ามชาติระดับโลก

ในปัจจุบัน ตลาดสำหรับการเรียนรู้ได้ขยายกว้างออกไปสู่ระดับโลก โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ปราศจากอุปสรรคทางด้านภาษาหรือระยะทางอีกต่อไป ตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะข้ามชาติและเป็นระดับโลกอย่างแท้จริง เช่น มีมหาวิทยาลัยบางแห่งพัฒนาหลักสูตร “global MBA” ที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ในประเทศอาร์เจนตินา ตุรกี เม็กซิโก เอกวาดอร์ และ บอร์เนียว โดยหลักสูตรได้สร้างความเชื่อมโยงกับสถาบันเจ้าภาพในท้องถิ่น ซึ่งสถาบันเหล่านี้ได้จัดหาคณาจารย์และบริการต่างๆ สำหรับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรูปแบบการทำสัญญา สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ก็พยายามขยายการดำเนินงานจากระดับชาติสู่ความเป็นนานาชาติมากขึ้น

ตัวแบบทั้งเจ็ดตัวแบบนี้เป็นรูปแบบของอุดมศึกษาในอนาคตที่ต้องปรับตัวในยุคดิจิทัล อาจกล่าวได้ว่า ในช่วงเวลา ๒๐ ปีที่ผ่านมา จำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีจำนวนมากและหลากหลาย นักศึกษามีใช้มีลักษณะเหมือนเดิมที่เคยเป็นมาก่อนหน้านี้ กล่าวคือ เป็นผู้ที่อายุ ๑๘ - ๒๒ ปี ยังมีได้ทำงาน และเรียนเต็มเวลา มาเข้าชั้นเรียน และมีชีวิตสังคมกับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยก็สอนโดยอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงและเป็นผู้ทรงเกียรติ แต่ในปัจจุบันนักศึกษามีลักษณะแตกต่างไปจากเดิมโดยมีนักศึกษาจำนวนมากที่ทำงานแล้ว เป็นผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน หลายคนศึกษาหาความรู้ภายนอกมหาวิทยาลัยในขณะที่ทำงานไปด้วย การเรียนมีวิธีการที่ยืดหยุ่นโดยผ่านทางการใช้เทคโนโลยีเครือข่าย

สถาบันอุดมศึกษาในอนาคตจะต้องเผชิญกับความคาดหวังของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป นักศึกษาจะไม่ได้อมองมหาวิทยาลัยเหมือนเช่นแต่ก่อน แต่นักศึกษาจะคาดหวังในสิ่งแวดล้อมการศึกษาแตกต่างจากที่เคยเป็น กล่าวคือ นักศึกษาอาจไม่เพียงแค่รับรู้ถึงข้อกำหนดความต้องการของการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ใน

แห่งของภาระงาน หรือการเรียนรู้โดยอิสระ หรือการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งทำให้อุดมศึกษาต้องปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไป และเมื่อนักศึกษายังมีความหลากหลายมากขึ้น ความคาดหวังของนักศึกษา จึงมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย เช่น นักศึกษาอาจรวมถึงผู้ที่มีความด้อยทางวิชาการ มีความสามารถน้อยกว่า ฟังตนเองได้น้อยกว่า นักศึกษาที่ต้องอยู่บ้านเพื่อทำงานบ้าน นักศึกษาที่ต้องทำงานเพื่อให้ได้ค่าตอบแทน นักศึกษาด้อยโอกาส นักศึกษาที่ต้องเรียนในสถานที่ทำงาน นักศึกษาต่างชาติที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษ และอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมท้าทายสถาบันอุดมศึกษาและผู้บริหารในการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการและความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไป

อย่างไรก็ตาม นักศึกษายังคงต้องการการบริการทางวิชาการที่มีคุณภาพ ต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น และต้องการความพร้อมของเทคโนโลยี การสื่อสารในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกอุดมศึกษาได้ นำไปสู่ความคาดหวังว่า มหาวิทยาลัยจะมีความพร้อมที่จะสนับสนุนนักศึกษาตลอด ๒๔ ชั่วโมง ๗ วันต่อสัปดาห์ นักศึกษาจะมองอุดมศึกษาว่าเป็นหนทางนำเขาไปสู่จุดหมาย และเขายังต้องการการสอนที่มีคุณภาพ กล่าวได้ว่า นักศึกษาเป็นผู้บริโภคที่มีความต้องการมากขึ้นนั่นเอง

คุณลักษณะของนักศึกษาในปัจจุบันคือ เป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง และมีความยืดหยุ่นมากกว่าคนรุ่นก่อน มองว่าอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของบริบทที่เป็นเครือข่ายของสังคมและธุรกิจ นักศึกษา ในปัจจุบันมีแนวโน้มจะไม่พอใจถ้าการบริการการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการหรือไม่เท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงความพร้อมของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

การตอบสนองของสถาบันอุดมศึกษากับความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไปอาจทำได้หลายประการ *ประการแรก*คือ การปรับปรุงคุณภาพของการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงความพร้อมของอาจารย์ การจัดให้มีกระบวนการให้รางวัลกับอาจารย์ผู้สอนที่มีการสอนเป็นเลิศอย่างมืออาชีพ เพราะจะมีส่วนในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษา การใช้ ICT เพื่อปรับปรุงการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก และเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรได้มากขึ้น การปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น มีนวัตกรรมใหม่ และให้มีมุมมองที่เป็นนานาชาติให้มากขึ้น ปรับปรุงการประเมินผลโดยให้ความสำคัญกับข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีบริการเสริมต่าง ๆ เช่น การแนะแนวอาชีพ ศูนย์การศึกษานานาชาติ ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ ตลอดจนให้ความสนใจในคุณภาพของการบริการการศึกษา เช่น ความรวดเร็วในการตอบคำถามหรือการแก้ไขปัญหา มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนที่พร้อมจะให้บริการแก่นักศึกษาและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และมีระยะเวลาให้บริการยาวนานขึ้น นำกลไกที่ทันสมัยเพื่อสื่อสารกับนักศึกษาและเพื่อตอบสนองกับข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับเป็นต้น นอกจากนี้ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การจัดหาสถานที่และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้น การปรับปรุงห้องสมุดและขยายระยะเวลาการเปิดให้บริการ การปรับปรุงหอพักนักศึกษา ก็เป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งก็ต้องขึ้นกับความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

สำหรับอุดมศึกษาในประเทศไทยก็จะต้องพัฒนาอีกมากเพื่อให้หลุดพ้นจากสภาพวิกฤตในปัจจุบัน โดยอุดมศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับสถานะเศรษฐกิจ ความคาดหวังของสังคมและตลาดแรงงาน การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นโยบายของรัฐบาล การแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ภายในประเทศและการรุกคืบของมหาวิทยาลัยต่างชาติที่เข้ามาจัดตั้งวิทยาเขตภายในประเทศไทย เป็นต้น อนาคตของอุดมศึกษาไทยจึงต้องเน้นเรื่องของการเปลี่ยนแปลง และการบริหารความเปลี่ยนแปลง นับตั้งแต่ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและบุคลากรที่จะต้องเผชิญกับความท้าทายนานัปการ นับตั้งแต่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ การเกิดขึ้นขององค์ความรู้ใหม่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร กระแสสังคมและการเมืองภายในประเทศและของโลก ที่ทำให้ต้องมีการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้

ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการและคุณลักษณะของผู้เรียนในอนาคตที่จะสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและตามอัธยาศัย โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่เป็นคนดีที่นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อน และจึงค่อยเสริมให้เป็นคนเก่ง เสริมสร้างให้บัณฑิตมีแนวคิดและสมรรถนะที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เช่น มีความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ มีความรู้ด้านพลเมือง สุขภาพ สิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกต่อสังคมโลก มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สามารถคิดเชิงวิพากษ์และแก้ไขปัญหา สามารถสื่อสารได้ดีและมีทักษะในการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า อุดมศึกษาในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ตามเป้าหมายของประเทศไทย ๔.๐ อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นเร่งด่วนก็คือ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งหันมาพิจารณาตนเองและเร่งรีบแก้ไขจุดบกพร่องและจุดอ่อนต่าง ๆ พร้อม ๆ กับการก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง

ส่วนที่ ๒ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาของไทย

ส่วนที่ ๒ จะแสดงให้เห็นถึงหลักการและเหตุผล ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการอุดมศึกษาของไทย และแนวทางการแก้ไขหรือการปฏิรูป โดยการนำเสนอจะกระทำภายใต้กรอบแนวคิดที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่ ๑ คือ การนำเสนอปัญหาในส่วนของรัฐ กลุ่มวิชาการหรือสถาบันอุดมศึกษา และตลาด/สังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาในส่วนของรัฐ

หลักการและเหตุผล

รัฐ หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่เป็นการเมืองและราชการ องค์การอิสระ และกลุ่มคณะกรรมการทั้งภายในและภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบอุดมศึกษาไทย ตัวอย่างเช่น หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่เป็นหน่วยงานกลางในการกำกับดูแลกิจการการอุดมศึกษา ปัจจุบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแต่เดิมก่อตั้งขึ้นมีสถานะเป็นกระทรวงและใช้ชื่อว่า “ทบวงมหาวิทยาลัย” ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในส่วนของรัฐรวมถึงการปรับปรุงแก้ไขเรื่องต่างๆ เช่น ระบบและโครงสร้างการบริหาร การประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการบริหารงานบุคคล การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และสัดส่วนพันธกิจของอาจารย์ การจัดการเรียนการสอน และการร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ

การวิเคราะห์ปัญหาของระบบอุดมศึกษาในส่วนของรัฐ จำแนกออกเป็น ๖ ประเด็นได้แก่

- ๑) ระบบและโครงสร้างของการบริหาร
- ๒) การประกันคุณภาพการศึกษา
- ๓) ระบบการบริหารงานบุคคล
- ๔) การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และสัดส่วนพันธกิจของอาจารย์
- ๕) การจัดการเรียนการสอน
- ๖) การส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ

๒.๑.๑ ระบบและโครงสร้างของการบริหาร

ปัญหา

ปัญหาในด้านโครงสร้างการบริหารในระดับของรัฐ ได้แก่ คณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่นำไปสู่ปัญหาในด้านธรรมาภิบาลของระบบการอุดมศึกษาของไทย เพราะในบางกรณีมีการพบว่ากรรมการอุดมศึกษาบางท่านได้ไปดำรงตำแหน่งเป็นนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เป็นการขัดกับหลักธรรมาภิบาล ขาดความเที่ยงธรรม และอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบในกรณีต่างๆได้

แนวทางแก้ไข

- ๑) กำหนดกฎเกณฑ์การได้มาซึ่งประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกรรมการฯ ให้มีความรอบคอบ รัดกุม ให้เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศเกี่ยวกับวงการศึกษา และเป็นผู้ที่มีเกียรติภูมิตลอดจนได้รับความไว้วางใจจากประชาคมที่เกี่ยวข้อง
- ๒) คณะกรรมการการอุดมศึกษามีจำนวนไม่เกิน ๒๐ คน
- ๓) กำหนดให้วาระการดำรงตำแหน่งของประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกรรมการฯ คราวละไม่เกิน ๕ ปี
- ๔) ห้ามไม่ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา และ/หรือ กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาหรือผู้ทรงคุณวุฒิในเวลาเดียวกัน
- ๕) ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวเท่านั้น

๒.๑.๒ การประกันคุณภาพการศึกษา

ปัญหา

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดทำการประเมินเองทุกปีและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อย่างน้อยทุกห้าปี โดยจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้ ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาตลอดจนบริบทในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ

ดังนั้นการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจะต้องยึดตามเจตนารมณ์ดังกล่าว แต่จากการติดตามการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน กลับพบว่าการประเมินดังกล่าวทั้งในส่วน of ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดไว้คือไม่สอดคล้องและส่งเสริมสอดคล้องกับความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาตลอดจนบริบทในการจัดการศึกษา มีความแตกต่างกัน และที่ยิ่งไปกว่านั้นผลของการประเมินยังไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเจตนารมณ์หลักของเรื่องนี้

ในทางตรงกันข้ามกลับก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากตำแหน่งของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของโลก ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ไม่ถูกวิธีและหลักการ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑) ความไม่สอดคล้องกันของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

โครงสร้างของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในปัจจุบันมีความซ้ำซ้อนและขาดความเชื่อมโยงกันในทางปฏิบัติ ทั้งในเรื่องเกณฑ์มาตรฐาน และแนวทางการปฏิบัติ ทั้งๆ ที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘ (๑) ให้สำนักงานฯ พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทาง และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด แต่ในทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ สมศ. ต่างกำหนดเกณฑ์ฯ และวิธีการเป็นของตนเอง ซึ่งบางเรื่องยังไม่สอดคล้องกัน เช่น เกณฑ์มาตรฐานที่ต่างกัน แนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน และรายงานที่ต่างกัน เป็นต้น ตามพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘ (๑) กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้มีความเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

๒) ความซ้ำซ้อนในการประเมินคุณภาพจากหลายหน่วยงาน

มีการดำเนินการประเมินคุณภาพโดยหลายสถาบัน เช่น สกอ. สมศ. องค์การวิชาชีพ และองค์การระดับสากล ซึ่งต่างกำหนดเกณฑ์การประเมิน และวิธีการเป็นของตนเอง จึงเป็นการเพิ่มภาระให้กับสถาบันอุดมศึกษาในการเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพการศึกษา

๓) การรวมการกำกับดูแลไว้กับการประกันคุณภาพ

เท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีการใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรในการประเมินคุณภาพ จึงทำให้วัตถุประสงค์ในการประเมินเพื่อพัฒนาถูกบิดเบือนไปเป็นการกำกับดูแลและลงโทษสถาบันที่ไม่ผ่านการประเมิน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการจัดทำเอกสารเพื่อให้ผ่านการประเมิน และบิดเบือนข้อมูลในส่วนที่สถาบันอุดมศึกษาควรปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพ เมื่อรวมกับการประเมินที่เน้นการตรวจเอกสารเป็นหลัก รวมทั้งผู้ประเมินที่ไม่มีคุณภาพ จึงทำให้ได้ผลการประเมินที่ไม่สะท้อนคุณภาพจริงของสถาบันอุดมศึกษา จึงไม่เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ในขณะที่เดียวกันการกำกับดูแลผ่านการประเมินคุณภาพโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรในการประเมินคุณภาพ กลับทำให้การกำกับดูแลขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อเหตุการณ์ ดังจะเห็นได้จากหลายหลักสูตรที่มีปัญหาไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรกว่าจะตรวจพบก็เมื่อมีการแจ้งจำนวนนักศึกษาจบแล้ว เนื่องจากระยะเวลาในการที่หน่วยงานต้นสังกัดจะทำการประเมินคุณภาพสถาบันคือทุก ๓ ปี และใช้เกณฑ์คุณภาพจำนวนมากที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลหรือไม่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร จึงทำให้การกำกับดูแลมีขั้นตอนและวิธีการที่ยุ่งยาก ใช้เวลาเกินความจำเป็น และมีความจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถในการประเมินในด้านต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรด้วย ซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถดังกล่าวก็มีจำนวนจำกัด จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้การกำกับดูแลขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อเหตุการณ์

๔) การใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง

เกณฑ์การประเมินคุณภาพที่ใช้มาจนถึงปัจจุบันมีส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารคุณภาพที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง เช่น เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร การรับนักศึกษา การบริหารงานบุคคล เป็นต้น จึงทำให้การประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุงการบริหารคุณภาพที่จะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนถูกบิดเบือนไปเนื่องจากต้องให้ความสำคัญกับส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับพันธกิจของสถาบัน ล่าสุดที่จะมีการนำเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการประเมินคุณภาพ ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรดังกล่าว นอกจากจะไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารคุณภาพแล้ว สถาบันอุดมศึกษาต่างก็มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่เกิดจากการประเมินคุณภาพโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของเดิมอยู่แล้ว จึงจะเป็นการเพิ่มปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษายิ่งขึ้นไปอีก ถ้าเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ ถูกมาใช้ในการประเมินคุณภาพ

๕) เกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้

เกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและไม่ยืดหยุ่น ไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่งและแต่ละระดับที่มีความหลากหลาย มีตัวบ่งชี้ย่อยที่กำหนดรายละเอียดมากเกินไปจนไม่เป็นไปตามสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้จริง

๖) ภาระงานและความพร้อมของบุคลากร

บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ทั้งในเรื่องเนื้อหาที่ต้องนำเสนอเอกสารอ้างอิง มีการเปลี่ยนเกณฑ์การประเมิน ตัวบ่งชี้ และกฎระเบียบต่าง ๆ บ่อยครั้ง ทำให้บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ขั้นตอนในการประกันและประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งขาดทัศนคติที่ดีต่อการประเมินอันเนื่องมาจากภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากกระบวนการประกันและประเมินคุณภาพการศึกษา

๗) ภาระงานด้านเอกสาร

สืบเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในปัจจุบันเน้นเรื่องของการตรวจเอกสารเป็นหลัก และมีการขอเอกสารเพิ่มเติมนอกจากรายงานการประเมินตนเอง หรือ SAR และเอกสารที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น จึงก่อให้เกิดภาระงานด้านเอกสารแก่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่ต้องจัดเตรียมเพื่อรับการประเมินคุณภาพ

๘) คุณภาพของผู้ประเมิน

คุณภาพของผู้ประเมินยังไม่เป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เนื่องจากมีผู้ประเมินที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงตามสาขาวิชาที่ต้องรับการประเมิน มีผู้ประเมินที่ขาดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ต้องประเมิน หรือมีความรู้ที่ไม่ทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป มีผู้ประเมินที่เป็นนักวิชาการหรือเป็นผู้บริหารหน่วยงานราชการที่ไม่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้ไม่เข้าใจในบริบทของการบริหาร นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องจริยธรรมของผู้ประเมินอีกด้วย

แนวทางแก้ไข

๑) การแยกการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษา ออกจากการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน และเน้นการส่งเสริมการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาเป็นสำคัญ

๒) สร้างความเข้าใจที่ตรงกันตั้งแต่ระดับผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพ หรือ Quality Assurance (QA) ว่า Assurance ในภาษาอังกฤษ เมื่อแปลเป็นไทยแล้ว หมายถึง “การทำให้มั่นใจ” ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงหมายถึงการทำให้มั่นใจว่าผลลัพธ์ที่ได้ตรงตามเป้าประสงค์ โดยหลักการสำคัญคือ การประกันคุณภาพการศึกษาควรทำโดยผู้ทำงานในกระบวนการศึกษาโดยตรง ไม่ทำหลังกระบวนการ และไม่ทำนอกกระบวนการ ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้เรียนและคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น การประเมินผู้เรียนขณะเรียนรู้หรือ Formative Assessment เช่น ทำการบันทึกการสอนก่อนและหลังการสอน โดยอาจารย์ผู้สอน ไม่ใช่รอตรวจสอบผลลัพธ์ในภายหลัง

๓) เตรียมความพร้อมให้กับสถาบันการศึกษา รวมทั้งบุคลากร โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และให้ สกอ. ให้ความช่วยเหลือตามคำขอของสถาบันในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

๔) ให้สถาบันการศึกษาทำการประเมินตนเอง และกำหนดตัวบ่งชี้ตามบริบทของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถาบันการศึกษาเอง ไม่ควรมีการกำหนดตัวบ่งชี้กลางที่บังคับใช้กับทุกสถาบันการศึกษา และสถาบันการศึกษาสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยตนเอง

๕) มีการประสานงานเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกันในการประเมินคุณภาพการศึกษาโดย สกอ. กับการประเมินตนเองโดยสถาบันการศึกษา ให้ความสอดคล้องกันและลดภาระงานเอกสารที่อาจเกิดขึ้นกับสถาบันการศึกษา จากความซ้ำซ้อนของการประเมิน

๖) การประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานภายนอก (สกอ.) จะเข้าประเมินตามคำร้องขอของสถาบันการศึกษา เพื่อยืนยันผลการประเมินตนเองของสถาบันการศึกษา

๗) คุณสมบัติและคุณภาพของผู้ประเมินที่ส่งเสริมการประเมิน ผู้ประเมินนอกจากจะมีความรู้ ความสามารถแล้ว ยังต้องมีความเป็นมืออาชีพ เข้าใจบริบทของสถาบันการศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรม มีเจตคติที่ดี มีความเป็นกลาง และเข้าประเมินแบบกัลยาณมิตรเพื่อมุ่งหวังให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา การคัดเลือกผู้ประเมินควรอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการประเมิน ที่ประกอบไปด้วยผู้ประเมินที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่จำเป็นในการประเมิน นอกจากนี้ยังควรเข้าใจบริบทของสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดการการอบรมผู้ประเมินให้มีคุณภาพตามต้องการ และทำให้แน่ใจว่าผู้ประเมินมีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด

๘) เพื่อลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็น และป้องกันการรายงานข้อมูล (จริงและ/หรือไม่จริง) เพื่อผลการประเมินที่ดีเท่านี้ในการประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษาจึงไม่ควรเพิ่มภาระงานเอกสารให้กับสถาบันการศึกษา นอกเหนือจากการนำเสนอรายงานการประเมินตนเอง หรือ Self-Assessment Report (SAR) และรายงานผลการดำเนินงานตามปกติ

๙) เมื่อสถาบันการศึกษาใดได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์กรวิชาชีพหรือหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ไม่จำเป็นต้องรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกซ้ำอีก

๑๐) การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่นำผลการประเมินไปใช้เพื่อการลงโทษสถาบันการศึกษา

๑๑) หลักการสำคัญที่จะส่งผลสำเร็จต่อการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษามีดังนี้ (๑) เป้าหมายที่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๒) การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องมีความต่อเนื่องและยั่งยืน (๓) การนำผลการประเมินมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างแท้จริง

๒.๑.๓ ระบบการบริหารงานบุคคล

ปัญหา

คณาจารย์เป็นเจ้าหน้าที่สายงานหลัก (line officials) ของมหาวิทยาลัย นอกจากตำแหน่งอาจารย์จะทำหน้าที่หลักคือ การสอนและการเผยแพร่งานวิจัย เขียนหนังสือ บทความทางวิชาการ อาจารย์ยังทำหน้าที่เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัย เช่น การดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา รองคณบดี คณบดี รองอธิการบดี อธิการบดี รวมทั้งตำแหน่งอื่น ๆ ในสายอำนวยการ (staff) เช่น ผู้อำนวยการสำนัก ตัวอย่างเช่น ผู้อำนวยการสำนักวิจัย ผู้อำนวยการสำนักฝึกอบรม ผู้อำนวยการห้องสมุดและสารสนเทศ หรือการดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารในสายสนับสนุน (supportive units หรือ auxiliary) การดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย งานวิชาการและงานประเมินผล หรืองานเกี่ยวกับกิจกรรมของศิษย์เก่า งานวิเทศสัมพันธ์ ในบางกรณีอาจเป็นงานของเจ้าหน้าที่สาย ค คือ งานธุรการ หากมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงาน ผู้ที่จะเข้าทำหน้าที่แทนในระยะเวลาสั้นเพื่อแก้ไขปัญหาก็คือ บุคลากรในตำแหน่งอาจารย์ คือ ต้องเป็นบุคลากรสาย ก

โดยเหตุที่อาจารย์มีภาระงานมาก ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของอาจารย์มหาวิทยาลัยก็คือ การได้มาซึ่งตำแหน่งทางวิชาการ เพราะเมื่อได้ตำแหน่งทางวิชาการ การเลื่อนเงินเดือนและความอาวุโสก็จะเลื่อนตามไปด้วย อาจกล่าวได้ว่า การดำรงตำแหน่งผู้บริหารในมหาวิทยาลัยไม่ใช่เป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าใน “career path” ตำแหน่งผู้บริหารเป็นการดำรงตำแหน่งชั่วคราว และทำงานเพิ่มขึ้นชั่วคราวเป็นตำแหน่งคู่ขนานกับตำแหน่งใน “career path”

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณาจารย์จึงควรขอตำแหน่งทางวิชาการตลอดเวลาที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ ปรากฏว่ามีอาจารย์ไม่น้อยสนใจความเจริญก้าวหน้าในระดับหนึ่ง แต่กลับใช้เวลาส่วนใหญ่ไปทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มวิชาความรู้ จะเห็นได้ว่ามีอาจารย์ไม่น้อยที่ไม่ชอบงานวิจัย ไม่ค่อยได้เขียนตำราหรือบทความวิชาการ (academic papers) กล่าวคือมีจำนวนผลงานที่เขียนน้อยมาก ไม่สามารถเสนอบทความในสมาคมวิชาการหรือวิชาชีพอย่างน้อยปีละสองครั้ง หรือเดินทางไปประชุมวิชาการในส่วนต่าง ๆ ของโลกเพื่อติดตามความเจริญก้าวหน้าของวิชาการ และแลกเปลี่ยนความรู้กับอาจารย์นานาชาติ ตรงกันข้ามกลับไปแสวงหาตำแหน่งบริหาร เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย ใช้เวลากับการบริหารและควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นเหตุให้คณาจารย์ดังกล่าวไม่มีเวลาทำงานวิจัย หรือติดตามอ่านบทความทางวิชาการและตำราให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ ทำให้ติดตามความเจริญก้าวหน้าของความรู้ในสาขาที่สอนไม่ทัน อย่างไรก็ตาม คณาจารย์กลุ่มนี้ก็ยังคงมีความมั่นคงในมหาวิทยาลัย มีอำนาจวาสนา มีเงินค่าตอบแทนของตำแหน่งบริหาร และมีอำนาจในการให้คุณให้โทษกับคณาจารย์ในรูปแบบต่าง ๆ จนทำให้ไม่จำเป็นต้องแสดงความก้าวหน้าทาง “career path” ในสายอาจารย์ เรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวมักเกิดในมหาวิทยาลัยของกลุ่มประเทศที่สามและสี่ ซึ่งให้ความสำคัญกับสถานภาพของตำแหน่งบริหารมากกว่าตำแหน่งทางวิชาการ โดยไม่เข้าใจว่า ในมหาวิทยาลัยตำแหน่งทางวิชาการเป็นภารกิจสำคัญของเจ้าหน้าที่สายงานหลัก เพราะมหาวิทยาลัยจะมีชื่อเสียงไม่ได้ หากคณาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการน้อย หรือมีจำนวนผู้สำเร็จปริญญาในระดับสูงในจำนวนจำกัด มีผลงานการเขียนตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยน้อย โดยสรุป การวัดความเจริญก้าวหน้าของสถาบันอุดมศึกษาให้ดูกันที่ภูมิหลังของอาจารย์ ภูมิหลัง

ของนักศึกษา ผลงานเขียน และวิจัย ความพร้อมของห้องสมุด ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัย Harvard มีนักศึกษาหมื่นกว่าคนแต่มีจำนวนห้องสมุดกว่า ๗๓ ห้องสมุดและจำนวนหนังสือกว่า ๑๙ ล้านเล่ม การวัดอันดับของมหาวิทยาลัยจึงไม่ได้วัดกันที่การเคียดำรงตำแหน่งผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมาหลายแห่ง หรือเคยเป็นผู้บริหารจากภายนอก เช่น มาจากระบบราชการหรือระบบธุรกิจมาก่อน

ปัญหาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่สามและสี่ ที่ทำให้คณาจารย์ไม่สนใจงานเขียนและวิจัยเพราะได้รับผลตอบแทนน้อย จึงได้หันไปสอนอย่างหนัก เพราะการสอนสามารถทำรายได้ได้ดีกว่างานวิจัย งานฝึกอบรม (training) หรืองานที่ปรึกษา (consulting) อันที่จริง งานฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรตลอดจนการให้คำปรึกษาก็เป็นการได้ประสบการณ์อีกด้านหนึ่ง และสามารถนำประสบการณ์ไปสอนหนังสือได้ สิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมและการเป็นที่ปรึกษาเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ของไทยและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่เป็นการอ่านมาจากตำราต่างประเทศ เป็นข้อมูลที่สามารถใช้เสริมกับงานวิจัยได้เป็นอย่างดี มีอาจารย์บางท่านได้รับการยกย่องในภาคส่วนต่างๆ ของสังคม แต่มีองค์ความรู้ค่อนข้างน้อยในวิชาที่สอนและมักจะสอนในรูปของการใช้ “สามัญสำนึก” มากกว่าการวิเคราะห์ถึง “กระบวนการ ทฤษฎี ตัวแบบ ข้อมูล ตัวเลข” ซึ่งเป็นการขาดสาระสำคัญของผู้ที่มืออาชีพเกี่ยวกับการสอน เพราะการสอนหมายถึงการสอนองค์ความรู้ การนำองค์ความรู้ประยุกต์ใช้ ไม่ใช่เอาประสบการณ์ของการเคยดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ มาสอน

แนวทางแก้ไข

๑) ควรมีการเปรียบเทียบที่เป็นมาตรฐานขั้นต้นในการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาโดยกำหนดประเภทให้มีบุคลากร ๓ ประเภท ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย และลูกจ้างทั้งประจำและไม่ประจำ เพื่อชี้ให้เห็นภาพรวมของเส้นทางความก้าวหน้าของบุคลากรแต่ละสายอาชีพ

๒) ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย และลูกจ้างที่ยังทำการสอนและมีผลงานทางวิชาการสามารถขอตำแหน่งทางวิชาการได้ แม้จะเกษียณอายุราชการแล้ว อย่างไรก็ตาม การได้มาซึ่งตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น หากเกษียณอายุราชการไปแล้วก็จะไม่ได้เงินประจำตำแหน่ง กล่าวคือไม่ควรเอาเรื่องเงินประจำตำแหน่งมาผูกกับการได้ตำแหน่งทางวิชาการ

๓) บุคคลที่มาจากสายสนับสนุนที่ไม่ได้ปฏิบัติงานการสอน ถึงแม้จะมีผลงานทางวิชาการ เช่น ทำการวิจัยหรือเขียนบทความทางวิชาการก็ตาม ไม่สามารถขอตำแหน่งทางวิชาการได้ หากไม่แล้วก็จะไม่มีผู้ใดยอมเสียเวลาไปสอนหนังสือ แต่จะใช้เวลาไปเขียนหนังสือและทำวิจัยประการเดียว เช่น การเป็นนักวิจัย ฯลฯ

๔) เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสนใจขอตำแหน่งทางวิชาการโดยสม่ำเสมอ เห็นสมควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อส่งเสริมให้มีการขอตำแหน่งทางวิชาการดังนี้

(๑) ตำแหน่งอาจารย์ ไม่ว่าจะเป็นวุฒิการศึกษาใด หากไม่ได้ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ภายใน ๕ ปี นับตั้งแต่การเข้าดำรงตำแหน่งอาจารย์ ให้พ้นจากตำแหน่งอาจารย์ กล่าวคืออาจารย์ต้องเขียนผลงานทางวิชาการ หรือไม่ก็ให้พ้นจากตำแหน่ง จะเอางานอื่นมาทดแทนไม่ได้

(๒) ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ หากไม่ได้ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ภายในเวลา ๗ ปี นับตั้งแต่ได้ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ให้พ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๓) ตำแหน่งบริหารระดับสูงในมหาวิทยาลัย ให้ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าภาควิชา ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเหล่านี้ได้ ต้องได้ตำแหน่งทางวิชาการอย่างต่ำคือ รองศาสตราจารย์

(๔) ตำแหน่งบริหารระดับสูงในมหาวิทยาลัย เช่น ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าภาควิชา ไม่ควรให้ได้ตำแหน่งโดยการหยั่งเสียงด้วยวิธีการเลือกตั้ง เพราะผู้บริหารในมหาวิทยาลัยต้องมีทั้งความรู้และทักษะของการบริหารให้เป็นที่ยอมรับการขนานการเลือกตั้ง ผู้ที่ได้รับเลือกอาจไม่เป็นที่ยอมรับทางด้านวิชาการก็ได้

(๕) ข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยในสายอาจารย์ ควรมีสิทธิเท่าเทียมกันในการมีโอกาสดำรงตำแหน่งนักบริหาร เพราะมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบพยายามออกกฎเกณฑ์บีบบังคับให้บุคลากรที่เป็นข้าราชการเปลี่ยนมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย เพราะตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง เช่น อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี และรองคณบดีต้องเป็นพนักงานเท่านั้น เป็นการสร้างความยุติธรรมให้กับบุคลากรที่มีสถานะเป็นข้าราชการ

(๖) ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์พิเศษ” หรือ “รองศาสตราจารย์พิเศษ” หรือ “ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ” เป็นตำแหน่งเกียรติยศให้กับผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย ไม่ควรนำมาเทียบเคียงกับตำแหน่งทางวิชาการที่ได้มาจากการมี “career path” โดยเฉพาะในด้านสิทธิต่าง ๆ

๒.๑.๔ การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการและสัดส่วนพันธกิจของอาจารย์

ปัญหา

ตำแหน่งทางวิชาการคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ของแต่ละมหาวิทยาลัยมีความยากง่ายไม่เท่ากัน วิธีการของการได้มาซึ่งตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยบางแห่งบริหารในรูปความลับ คือ ไม่ทราบผู้ประเมิน (readers) การแต่งตั้งผู้ประเมินก็จะใช้อาจารย์ที่มีความรู้ และมีเกียรติภูมิ (integrity) ข้อสำคัญก็คือ อาจารย์ผู้อ่านบางท่านมีความรู้ที่จะเป็นผู้อ่านได้แต่ไม่มีเกียรติภูมิ ในบางสถาบันอุดมศึกษา การแต่งตั้งผู้ประเมินตำแหน่งทางวิชาการไม่เป็นความลับ ก่อให้เกิดการวิ่งเต้นของอาจารย์เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งทางวิชาการ

แนวทางแก้ไข

๑) เพื่อให้อาจารย์มีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของการเป็นอาจารย์ จึงควรกำหนดเป็นระเบียบให้อาจารย์ทุกตำแหน่งในมหาวิทยาลัยต้องขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยสกอ. และต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประเมินและวิธีการประเมินต้องเป็นความลับ เพื่อ “protect readers” หากไม่แล้วจะไม่มีผู้ประเมินดีๆ มาทำงานดังกล่าว เพราะบางครั้งก็จะได้รับการคุกคามจากผู้ถูกประเมิน

๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง

๓) กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาผลงานทางวิชาการให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน/กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนให้แก่กรรมการประเมินผลงานทางวิชาการ

๔) อาจกำหนดให้ผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์สามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ได้ทันที แต่ทั้งนี้จะต้องมีผลงานดีเด่น ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานกลาง

๕) รัฐกำหนดให้เกิดความเคร่งครัดในการปิดบังรายชื่อผู้อ่านผลงานวิชาการให้เป็นความลับสะท้อนความยุติธรรมและปราศจากความเหลื่อมล้ำและการวิ่งเต้น

๖) ผู้ประเมินจะต้องมีระดับการศึกษาสูงกว่า หรืออยู่ในระดับเดียวกันกับผู้ถูกประเมิน และต้องเรียนมาในสายวิชาการเดียวกัน เช่น ผู้ขอประเมินสำเร็จปริญญา MBA ทางการตลาด ผู้ประเมินควรสำเร็จ

ปริญญาเอกทางบริหารธุรกิจ (การตลาด) ผู้ที่สำเร็จปริญญาเอกทางบริหารธุรกิจ แต่เรียนเน้นหนักทาง “operations management” และเรียนการตลาดมาเพียง ๑ วิชา ก็ไม่มีสิทธิ์จะทำการประเมิน

๗) สัดส่วนพันธกิจของบุคลากรสายอาจารย์คือ

(๑) งานสอนมีน้ำหนัก ๓๕%

(๒) งานวิจัย เขียนตำรา และบทความทางวิชาการมีน้ำหนัก ๓๕% งานทั้ง ๓ ประเภทนี้ สามารถเทียบสัดส่วนกันได้ เช่น เขียนตำราโดยการทำวิจัยหรือบทความวิจัย ซึ่งมีน้ำหนักเทียบเท่างานวิจัย หรือมากกว่า เช่น ตำราประกอบการสอนที่เขียนขึ้นจากการทำวิจัย มีการสำรวจเอกสาร องค์ความรู้ บูรณาการจนเป็นตำรา ประสบการณ์ที่พบในต่างประเทศก็คือ อาจารย์ที่เขียนตำราประเภทนี้อาจได้รับการเลื่อนตำแหน่งจากอาจารย์เป็นศาสตราจารย์ได้ทันที

(๓) บริการชุมชน (งานฝึกอบรม งานให้คำปรึกษาแก่องค์กรต่างๆ แต่นักบริหารระดับสูงในภาครัฐและเอกชน ผู้นำหรือผู้บริหารทางการเมือง งานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยใช้องค์ความรู้) มีน้ำหนัก ๒๐%

(๔) งานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดงานประเพณีไหว้ครู รดน้ำดำหัว การสวมใส่ผ้าไทย ส่งเสริมการแสดงโขน รำไทย ฯลฯ ให้มีน้ำหนัก ๑๐%

๘) ผู้ประเมินตำแหน่งทางวิชาการต้องมีคุณสมบัติตรงกับสายวิชาที่ประเมิน ตัวอย่างผู้ประเมินสำเร็จปริญญาเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์ ประเมินผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการในสายรัฐศาสตร์ไม่ได้ ทำนองเดียวกับผู้ที่มิใช่ผู้สำเร็จปริญญาเอกทางรัฐศาสตร์จะประเมินผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ไม่ได้เช่นกัน เพราะเป็นคนละกลุ่มวิชา ยกเว้นว่าผู้ที่ได้รับปริญญาแต่ละคนในแต่ละสายวิชาจะมีการเรียนเป็นรายวิชาจนถึงขั้นที่คณาจารย์ในสายนั้นยอมรับ เช่น อาจดูจากใบแสดงผลการศึกษา (transcript) ที่ได้ศึกษามา หรือจากผลงานวิจัย หรืองานเขียนตำรา หรือบทความทางวิชาการ หากไม่มีผลงานทางวิชาการดังกล่าวมาสนับสนุน แม้จะมีสายปริญญาที่มีความสัมพันธ์ก็ไม่สามารถให้เป็นผู้ประเมินได้

๒.๑.๕ การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีหลักการและเหตุผลดังต่อไปนี้

๑) การเปิดหลักสูตร จะต้องพิจารณาถึงความต้องการของตลาดและสังคมในช่วงเวลา ที่เปิดหลักสูตรเป็นสำคัญ และควรสนองตอบต่อข้อกำหนดของรัฐ หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร สอนตอบต่อเจตจำนงของสถาบัน อุดมศึกษา ในด้านการมุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการเรียนการสอนหรือการวิจัย และสนองตอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบด้วย นายจ้าง ตลาดแรงงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๒) วิชาแกน (core courses) เป็นรายวิชาหลักที่สำคัญในหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนในคณะหรือสาขาวิชาจำเป็นต้องเรียน ตัวอย่างเช่น หลักสูตรแพทยศาสตร์จำเป็นต้องเรียนวิชาแกนในด้านระบบประสาท ระบบหายใจ ระบบสืบพันธุ์ ฯลฯ ให้ครบถ้วน หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์จำเป็นต้องเรียนวิชา องค์การและการจัดการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงานคลัง ฯลฯ หรือหลักสูตรบริหารธุรกิจ จำเป็นต้องเรียน วิชาการจัดการการเงิน บัญชี การจัดการการตลาด การจัดการการผลิต และการจัดการการดำเนินงาน (operations management) ฯลฯ เป็นต้น

๓) ความพร้อมด้านอาจารย์ผู้สอน เช่น หลักสูตรต้องมีอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาในหลักสูตรส่วนหนึ่ง มีใช้ใช้อาจารย์พิเศษทั้งหมด แต่ให้มีอาจารย์พิเศษภายนอกคณะกับอาจารย์ประจำตามสัดส่วนที่เป็นไปตามเกณฑ์ *มาตรฐานหลักสูตร* ที่ สกอ. กำหนด อย่างไรก็ตาม การใช้อาจารย์พิเศษจะมีข้อดีที่ทำให้ได้มุมมองที่หลากหลายในเชิงวิชาการ ส่วนความพร้อมด้านห้องสมุด หมายถึง หลักสูตรจะต้องจัดให้มีหนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการที่สำคัญในสาขาวิชาของหลักสูตรให้หลากหลายและเพียงพอต่อการให้บริการนักศึกษา รวมถึงการจัดให้มีหนังสือ/ตำรา ตั้งแต่หนังสือ/ตำราที่คลาสสิกไปจนถึงหนังสือ/ตำราที่ทันสมัย รวมทั้งจัดให้มีบริการสืบค้นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ครอบคลุมสาขาวิชาของหลักสูตร

๔) การอนุมัติหลักสูตรกระทำโดยสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาถ่วงถ่วงโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เมื่อหลักสูตรผ่านการอนุมัติของสถาบันอุดมศึกษาแล้ว ให้คณะที่รับผิดชอบสามารถเปิดรับนักศึกษาและจัดการเรียนการสอนได้

๕) บรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้และทักษะในสาขาวิชาของหลักสูตร ได้แก่ การสัมมนาทางวิชาการ การประชุมทางวิชาการ การจัดสัมมนาเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยหรือบทความทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับคณะ ระดับ สถาบัน ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เอื้อต่อความเป็นเลิศทางวิชาการในสาขาวิชาของหลักสูตร หรือเพื่อนำเสนอแนวคิดเพื่อหาทางออกเพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์หรือวิกฤตของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ หรือเพื่อเสนอแนวคิดใหม่ วิธีการใหม่เพื่อบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศ เช่น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ เป็นต้น

ปัญหา

๑) มีการเปิดและสอนหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ประเทศชาติและสังคม เช่น เปิดสอนวิศวกรรมศาสตร์สาขาเหมืองแร่ ทั้งๆที่ประเทศไทยไม่ค่อยจะมีเหมือง

๒) บางหลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาแกนไม่ครอบคลุมวิชาที่จำเป็นต้องเรียนอย่างครบถ้วน ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ไม่ต้องการให้หลักสูตรมีความยากเกินไป เพราะหากหลักสูตรมีความยากก็จะมีผลต่อจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษา หรืออาจเป็นเพราะไม่มีผู้สอนเพียงพอที่จะเปิดสอนรายวิชาได้ครบถ้วน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ วิชาปรัชญาของศาสตร์ (Philosophy of Science) วิชาเชิงปริมาณที่มีนักศึกษาตกมาก จึงตัดวิชาปรัชญาของศาสตร์ออกจากหลักสูตรปริญญาเอกในหลายสาขา หรือตัดวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณออกจากหลักสูตร MBA หรือบางครั้งวิชาการบัญชีสำหรับนักบริหารซึ่งปกติมีนักศึกษาตกมาก จึงเกรงว่าหลักสูตรจะอยู่ไม่ได้ จึงมีการตัดวิชาบัญชีออกจากหลักสูตร ทำให้เกิดข้อกังขาว่าจะเป็นหลักสูตร MBA ที่สมบูรณ์ได้อย่างไร หากไม่มีการเรียนวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการบัญชีบริหาร

๓) การรับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงกับหลักเกณฑ์การรับนักศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น การรับผู้ที่ยังไม่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยสมบูรณ์ ให้เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำนองเป็นบุคคลที่มีอัจฉริยะ โดยไม่มีขั้นตอนของการคัดเลือกหรือสอบ ผลก็คือรับเข้าศึกษาทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าการพิจารณารับนักศึกษาที่มีอัจฉริยะเป็นหลักการที่ดี ซึ่งควรจะมีวิธีการคัดเลือกนักศึกษาที่มีคุณสมบัติดังกล่าวจริงๆ

แนวทางแก้ไข

๑) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ต้องจัดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญตรงกับสาขาวิชาของหลักสูตร ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง เพื่อให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับมาตรฐานของวิชาการแต่ละสาขาของสมาคมวิชาชีพซึ่งมีความหลากหลาย

๒) การเปิดหลักสูตรใหม่ต้องคำนึงถึงความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษา ในด้านอาจารย์ผู้สอนและบุคลากรฝ่ายสนับสนุน ห้องสมุด อาคารสถานที่และอุปกรณ์การสอน และความสะดวกสบายอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ในกรณีของอาจารย์ผู้สอน อาจใช้บุคคลภายนอกที่มีประวัติการเรียนสูงและมีประสบการณ์มาช่วยสอน การกำหนดให้ใช้อาจารย์ผู้สอนที่เป็นอาจารย์ประจำภายใน หรืออัตราส่วนผู้สอนที่เป็นอาจารย์ภายนอกไม่เกินกึ่งหนึ่ง ไม่ควรตีความโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ ควรให้อยู่ในดุลพินิจของการใช้ตรรกะและเหตุผลในการบริหารหลักสูตร ไม่ใช่ควบคุมโดยการตีความอย่างเคร่งครัดตามลายลักษณ์อักษร เพราะการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทยจะอาศัยอาจารย์ประจำทั้งหมดไม่ได้เนื่องจากมีความพร้อมน้อยกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงไม่ควรกำหนดเกณฑ์ว่าต้องใช้อาจารย์ภายในและภายนอกอย่างละครึ่ง เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดเกินไปและอาจส่งผลเสียหายมากกว่าผลดี

อนึ่ง การกำหนดคุณสมบัติให้อาจารย์ภายนอกต้องมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นเรื่องที่พ้นวิสัยมหาวิทยาลัยต้องการความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของวิทยากรภายนอกมาเสริมในการเรียนการสอน ไม่ต้องการตำแหน่งทางวิชาการ จึงเป็นคนละประเด็น เรื่องดังกล่าวควรให้เป็นดุลพินิจของผู้บริหารหลักสูตร เช่น มหาวิทยาลัยต้องการผู้ที่มีประสบการณ์ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางเศรษฐกิจพอเพียง หากไปกำหนดว่าต้องได้ปริญญาเอก มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ก็จะทำให้หาผู้สอนไม่ได้ เพราะอันที่จริงยังไม่มีผู้สอนผู้ใดที่มีวุฒิเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีผู้ที่สำเร็จปริญญาโททางสังคมศาสตร์สาขาอื่นๆที่มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และมีประสบการณ์สูง ทำงานในภาคสนามมาแล้ว ก็ควรอนุโลมให้สอนได้ หากไม่แล้วก็จะไม่สามารถเปิดหลักสูตรปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางเศรษฐกิจพอเพียงจึงจะไม่มีผู้ใดสำเร็จปริญญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓) สถานสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจในการอนุมัติหลักสูตร การรับนักศึกษาและการจัดการเรียนการสอน โดยให้แจ้งผลการอนุมัติหลักสูตรต่อ สกอ. เพื่อรับทราบต่อไป

๔) หลักสูตรจะต้องจัดให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการกระตุ้นให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้สอนแบบ “active learning” คือสอนให้คิด สร้างสรรค์ นำนวัตกรรมมาประยุกต์ เสริมสร้างให้เป็นความรู้ที่มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

๕) กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในแต่ละระดับให้เป็นไปตามหลักสากล ในกรณียกเว้นจะต้องได้รับการอนุมัติจากสถานสถาบันอุดมศึกษาเป็นรายกรณีไป

๒.๑.๖ การส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ

ปัญหา

เท่าที่ผ่านมา ระบบการอุดมศึกษาของไทยยังไม่สามารถชั้นนำ หรือให้การสนับสนุนระบบการศึกษาในระดับอื่นๆได้เท่าที่ควร ส่งผลให้ระบบการศึกษาโดยรวมของประเทศไม่มีพลัง และไม่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับอื่นๆ

แนวทางแก้ไข

ระบบการอุดมศึกษามีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ โดยรัฐควรมีการจัดแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ

๑) เพื่อให้สามารถพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาได้สอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละสถาบัน

๒) เพื่อตอบสนองความต้องการตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

๓) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการศึกษาของชาติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การแบ่งสถาบันอุดมศึกษาควรแบ่งโดยให้พิจารณาถึงศักยภาพของแต่ละมหาวิทยาลัยว่ามีจุดเน้นในการเรียนการสอนตลอดจนมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเป็นอย่างไร เช่น บางมหาวิทยาลัยเน้นหนักการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยี ก็ให้ถือว่ามหาวิทยาลัยนั้นๆ เน้นหนักทางการวิจัยในหลากหลายสาขาแต่ไม่ใช่หมายความว่าไม่สนใจในงานการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น MIT (Massachusetts Institute of Technology) ซึ่งมีจุดเน้นทาง “technology” และพัฒนางานวิจัยตลอดจนนวัตกรรมในสาขาเทคโนโลยีแต่ MIT มีชื่อเสียงทางด้านการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน-โดยเหตุนี้ การจัดกลุ่มของมหาวิทยาลัยควรพิจารณาว่ามหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีประวัติความเป็นมาตลอดจนวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเป็นอย่างไร มหาวิทยาลัยมีจุดเน้นหรือความเชี่ยวชาญไปทางด้านใด สังคมและประเทศชาติได้ประโยชน์จากมหาวิทยาลัยนั้นๆมากที่สุดทางด้านใด

ในที่นี้ทางคณะกรรมการการเสนอแนะให้รัฐแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น ๖ ประเภทดังต่อไปนี้

(๑) **มหาวิทยาลัยวิจัย** ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่เน้นการพัฒนางานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือมุ่งเน้นทางด้านการพัฒนานวัตกรรม มีภารกิจในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัยเพื่อนวัตกรรมเพื่อนำประเทศเข้าสู่การแข่งขันในระดับสากล

(๒) **มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ** ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่มีภารกิจในการพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย เพื่อสร้างศักยภาพของชาติและเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาภูมิปัญญาไทย และเป็นมหาวิทยาลัยระดับนำในอาเซียน สนับสนุนการเรียนการสอนการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาอื่น สนับสนุนองค์ความรู้และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย

(๓) **มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ** ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้และผลิตบุคลากรเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม สนับสนุนการเรียนการสอนภาควิชาการหรือภาคปฏิบัติแก่สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอนทั้งภาควิชาการ ภาคปฏิบัติและหรือภาควิชาชีพแก่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและการศึกษาตลอดชีวิตตามที่ได้รับมอบหมาย

(๔) **สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง** (ระดับปริญญาตรีขึ้นไป) ได้แก่ มหาวิทยาลัยกีฬา สถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดกระทรวงกลาโหม และอื่นๆ มีภารกิจในการพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย วิชาการตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ร่วมพัฒนาศักยภาพของชุมชน และร่วมพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๕) **สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี** เช่น วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยอาชีวศึกษา มีภารกิจในการพัฒนาการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ร่วมพัฒนาศักยภาพของชุมชนและการเรียนการสอนของโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย

(๖) **สถาบันอุดมศึกษาเอกชน** ได้แก่ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดตั้งโดยภาคเอกชนโดยมิได้พิจารณาว่ามีความเชี่ยวชาญทางด้านใด หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งเน้นไปทางด้านไหน เสนอแนะให้จัดรวมทุกสถาบันเข้าด้วยกัน

อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยมีจุดเน้นในสาขาใดมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเบื้องต้นเป็นเช่นไรดำเนินงานกระทั่งมีชื่อเสียงทางด้านไหน ให้รัฐส่งเสริมผลักดันไปทางด้านนั้น อันเป็นการง่ายต่อการสนับสนุนด้านงบประมาณ ขณะเดียวกันแม้จัดแบ่งมหาวิทยาลัยออกเป็นกลุ่มข้างต้นแล้วแต่ละมหาวิทยาลัยยังสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ทิศทางและสาขาที่มหาวิทยาลัยประสงค์ได้โดยไม่มีการปิดกั้น

นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการฯ เสนอแนะว่ารัฐควรให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ให้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศสู่สังคม ๔.๐ โดยสัดส่วนของการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรเป็น ๖๕ : ๓๕ ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขา ตลอดจนปริญญาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ควรผลิตในจำนวนเท่าที่จำเป็น เพราะปัญหาดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของสังคมในอนาคต มีตลาดงานแคบกว่าศาสตร์ประยุกต์ทั้งทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

๒.๒ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา

หลักการและเหตุผล

สถาบันอุดมศึกษาหมายถึงสภาสถาบันอุดมศึกษา คณะผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับภาควิชา คณาจารย์ และบุคลากร ซึ่งได้แก่ผู้บริหารระดับต่างๆ ระบบการบริหารงานบุคคล และระบบการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษา ในที่นี้จะได้วิเคราะห์ถึงปัญหาของระบบโครงสร้าง การได้มาซึ่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ระบบการบริหารงานบุคคล การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการเผยแพร่ตำรา การบริการทางวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการรักษาสีงแวดล้อม

การวิเคราะห์ปัญหาของระบบอุดมศึกษาในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกออกเป็น ๘ ประเด็น ได้แก่

- ๑) ระบบและโครงสร้างของการบริหาร
- ๒) การได้มาซึ่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา (อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีและรองคณบดี)
- ๓) ระบบการบริหารงานบุคคล
- ๔) การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ
- ๕) การจัดการเรียนการสอน
- ๖) การวิจัยและเผยแพร่ตำรา
- ๗) การบริการวิชาการ
- ๘) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการรักษาสีงแวดล้อม

๒.๒.๑ ระบบและโครงสร้างของการบริหาร

ปัญหา

สิ่งที่ปรากฏทั่วไปในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยก็คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมักจะถูกคอหรือมีความกลมเกลียวกับนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ทำให้บางครั้งขาดความสมดุลของการตรวจสอบจากฝ่ายสภามหาวิทยาลัย ซึ่งอาจมีผลต่อความโปร่งใส การรวบอำนาจ และธรรมาภิบาล ตลอดจนมีการให้ประโยชน์กับตำแหน่งต่างๆในมหาวิทยาลัย ทำให้มีการบริหารที่ลึกลับและมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม

แนวทางแก้ไข

- ๑) กำหนดกฎเกณฑ์การได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการให้มีความรอบคอบ รัดกุม เป็นผู้มีชื่อเสียง มีจริยธรรมดีเด่นในแวดวงการศึกษาของประเทศ
- ๒) ให้มีกรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนไม่เกิน ๒๐ คน

๓) กำหนดให้วาระการดำรงตำแหน่งของนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาและกรรมการคราวละไม่เกิน ๔ ปี ติดต่อกันได้ไม่เกิน ๒ วาระ

๒.๒.๒ การได้มาซึ่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา (อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี และรองคณบดี)

ปัญหา

เนื่องจากตำแหน่งอธิการบดีและตำแหน่งคณบดีมีการเข้าสู่ตำแหน่งหลายวิธี โดยปกติการเข้าสู่ตำแหน่งอธิการบดีมักจะมาจากการเลือกตั้ง หรือการหยั่งเสียง ซึ่งอาจเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยหรือภายนอกมหาวิทยาลัยก็ได้

สำหรับตำแหน่ง คณบดี ส่วนใหญ่จะเป็นการเลือกตั้งหรือสรรหา ซึ่งอาจเป็นบุคคลภายใน กล่าวคือ มีการเลือกตั้งโดยตรงน้อยมาก (มีเพียงบางสถาบันเท่านั้น)

อนึ่ง เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่อยู่ได้ด้วยการใช้หลักเหตุผล (rationality) อาศัยทฤษฎี ข้อมูลตัวเลข โดยเหตุนี้ การตัดสินใจจะต้องอาศัยตรรกะ ความรู้ และข้อมูล ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งอธิการบดีหรือตำแหน่งคณบดี ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ดี เป็นผู้มีจิตใจกว้าง ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักกันดีในบุคลากรของสายอาจารย์ เช่น ถ้าเป็นนักเศรษฐศาสตร์ อาจารย์อื่น ๆ ที่เป็นนักเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยอื่นจะรู้จักอาจารย์ผู้นี้ดี เพราะมีผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

คุณสมบัติของอาจารย์ดังกล่าวข้างต้นจึงมีความสำคัญ เพราะทัศนคติของผู้บริหารที่เป็นนักวิชาการทั้งในระดับมหาวิทยาลัยหรือคณะมีความสำคัญต่อการบริหารงานของมหาวิทยาลัยเป็นส่วนรวม เช่น ในเรื่องการรับอาจารย์ การสนับสนุนงานวิจัย การเขียนตำราและบทความทางวิชาการ การมีทุนให้อาจารย์ในคณะไปประชุมในการเผยแพร่บทความทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนาบุคลากรสายการสอนให้เป็นผู้ที่มีความทันสมัยในวิชาการ ผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยและคณะจะต้องเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากกว่างานธุรการ หรืองานอื่นๆทางสังคม

แนวทางแก้ไข

๑) การกำหนดกฎเกณฑ์กติกาการได้มาซึ่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา และ/หรือ กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีความรอบคอบ รัดกุม และได้รับความไว้วางใจจากประชาคมที่เกี่ยวข้อง โดยให้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่ สกอ. จัดทำขึ้น และให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารในมหาวิทยาลัย

๒) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ยังเป็นส่วนราชการ กำหนดให้ข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยที่มีอายุไม่เกิน ๖๐ ปีเท่านั้นที่จะเป็นผู้บริหารได้

๓) กำหนดไม่ให้อธิการบดีและรองอธิการบดีเป็นกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์ หรือกรรมการอื่นใดที่ไม่มีความจำเป็น เช่น กรรมการที่ปรึกษากฎหมาย เป็นต้น

๔) ตำแหน่งอธิการบดี ควรมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีอายุไม่เกิน ๗๐ ปี

(๒) มีวุฒิการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์ทางการบริหารที่มีผลงานเด่นชัด

(๓) มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์

(๔) การได้มาซึ่งตำแหน่งอธิการบดี ให้เป็นไปโดยใช้วิธีการสรรหา ห้ามมิให้มีการเลือกตั้ง การสรรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้มาดำรงตำแหน่ง ให้มีกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่ดำรง

ตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการสำนักกิ่งหนึ่ง และบุคลากรนอกมหาวิทยาลัยที่มีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับในสังคม การศึกษาของชาติอีกกิ่งหนึ่ง โดยได้รับการเสนอจากสถาบันอุดมศึกษา

(๕) วาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี ๔ ปี และสามารถเป็นได้ติดต่อกันไม่เกิน ๒ วาระ

(๖) ไม่ว่ากรณีใดๆ อธิการบดีจะดำรงตำแหน่งเกิน ๒ วาระไม่ได้ ถึงแม้จะย้ายไปสถาบันอื่นหรือกลับมาสถาบันเดิมก็ตาม

๒) ตำแหน่งคณบดี ควรมีคุณสมบัติดังนี้

- (๑) มีอายุไม่เกิน ๖๕ ปี
- (๒) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่ทำการสอน
- (๓) มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์
- (๔) ต้องเป็นข้าราชการประจำตำแหน่งสายอาจารย์ หรือพนักงานมหาวิทยาลัยตำแหน่งสายอาจารย์

(๕) ให้กรรมการสถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย คณาจารย์ประจำคณะ ๗๐% และศิษย์เก่าของคณะอีก ๓๐%

(๖) ไม่ว่ากรณีใดๆ คณบดีจะดำรงตำแหน่งเกิน ๒ วาระไม่ได้ อีกต่อไปในสถาบันเดิม ยกเว้นย้ายไปสถาบันการศึกษาอื่น

(๗) คุณสมบัติของคณบดีบางคณะวิชาชีพที่ขาดแคลน เช่น คณะที่สอนการบินหรือการเดินเรือ หากมีคุณสมบัติสำเร็จปริญญาตรี และสอบผ่านใบอนุญาตของการบินหรือการเดินเรือ และเคยเป็นกัปตันเครื่องบินหรือเรือมาแล้ว ก็สามารถทดแทนคุณสมบัติข้อ (๒) ได้

๒.๒.๓ ระบบการบริหารงานบุคคล

ปัญหา

๑) มีบุคลากรหลายประเภทปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัย ในสายการสอนมีทั้งพนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการซึ่งจะลดจำนวนลงจนหมดภายในเวลาไม่เกิน ๒๐ ปี นอกจากนี้ยังมีบุคลากรในสายอำนวยการและสายปฏิบัติการ จึงทำให้การบริหารงานบุคคลมีความยุ่งยาก หากขาดนโยบายที่มีความชัดเจน และมีความเป็นธรรมกับบุคลากรทุกสายอาชีพ

๒) ข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยมีเงินเดือนน้อย ไม่จูงใจให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูงเข้ามามีอาชีพในสายงานนี้ แม้จะมีสวัสดิการที่ดีพอสมควร

๓) พนักงานมหาวิทยาลัยไม่ได้รับการจ้างในอัตราที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล คือ ๑.๕/๑.๗ ของข้าราชการแรกบรรจุ และไม่ได้รับการปรับขึ้นเงินเดือนตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อรัฐบาลมีการปรับขึ้นเงินเดือน ให้กับข้าราชการ

๔) พนักงานมหาวิทยาลัย ไม่ได้รับการจัดสรรเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งทางวิชาการอีก ๑ เท่าเช่นเดียวกับข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัยไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนค่าจ้างในอัตราร้อยละ ๖ เท่ากับข้าราชการ

๕) พนักงานมหาวิทยาลัยไม่ได้รับสวัสดิการในการรักษาพยาบาล ทั้งตนเองและครอบครัว โดยสิทธิประกันสังคม มีข้อจำกัดทั้งเรื่องคุณภาพยาและการให้บริการ

๖) พนักงานไม่ได้รับเงินบำเหน็จบำนาญและการจ่ายเงินชดเชย เมื่อต้องออกจากงาน

๗) พนักงานมหาวิทยาลัยได้รับสิทธิประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ โดยรวมน้อยกว่าข้าราชการ ทำให้สถาบันอุดมศึกษา ไม่สามารถจูงใจบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถสูงเข้ามาทำงานในสถาบันอุดมศึกษาได้

แนวทางแก้ไข

๑) ให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการได้ค่าตอบแทนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย โดยให้มีการกำหนดว่าจะได้ค่าตอบแทนน้อยกว่าที่กำหนดในกฎหมายไม่ได้

๒) ในกรณีอาจารย์ที่จ้างมาในลักษณะเป็นลูกจ้างรายปี โดยใช้เงินของโครงการต่าง ๆ ให้มีสิทธิในเรื่องเงินเดือน การขอตำแหน่งทางวิชาการ สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการทั่วไป

๓) ห้ามมิให้ข้าราชการสายสนับสนุน ข้ามสายมาเป็นสายวิชาการในตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเดียวกัน ยกเว้นสอบเข้าได้เป็นตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอื่นหรือในมหาวิทยาลัยเดียวกัน

๔) ให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน และเงินเกื้อกูลผลประโยชน์เทียบได้กับข้าราชการสายการสอน โดยเฉพาะเงินเดือนและค่าตอบแทน ให้ได้รับเท่ากับที่กฎหมายได้กำหนดไว้ตามข้อ ๑)

๒.๒.๔ การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

ปัญหา

๑) อาจารย์โดยทั่วไปสนใจตำแหน่งทางวิชาการน้อย แต่จะใช้เวลาไปสอนหรือหาเสียงเป็นผู้บริหารหรือรับใช้สังคม ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งไม่ใช่เป็นหนทางที่ถูกต้องของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

๒) มีอาจารย์จำนวนไม่น้อยขาดความเข้าใจ ขาดแรงจูงใจ ขาดความกระตือรือร้น มีทัศนคติเชิงลบกับผู้บริหาร ขาดขวัญกำลังใจ ขาดความตระหนักถึงคุณค่าของการเขียนหนังสือ ตำรา บทความ การสร้างนวัตกรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความกังวลกับเรื่องความยุติธรรมในเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

๓) มีความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานะของอาจารย์กับนักวิจัยในมหาวิทยาลัย อีกประการหนึ่งตำแหน่งทางวิชาการคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ของแต่ละมหาวิทยาลัยมีความยากง่ายไม่เท่ากัน กล่าวคือ วิธีการของการได้มาซึ่งตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยบางแห่งไม่ได้บริหารในรูปความลับ คือ มีการเปิดเผยชื่อผู้ประเมิน (readers) การแต่งตั้งผู้ประเมินทั่วไปจะใช้อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการที่สูงกว่าหรือเท่ากัน แต่มีความรู้และมีเกียรติภูมิ ข้อสำคัญก็คือ อาจารย์ผู้อ่านบางท่านมีความรู้ที่จะประเมินได้ แต่ไม่มีเกียรติภูมิ (integrity) กล่าวคือ ให้ผู้ถูกประเมินผ่านทุกคน หรือตรงกันข้ามคือให้ผู้ถูกประเมินตกประมาณ ๙๐% ขึ้นไป

แนวทางแก้ไข

๑) ผู้บริหารในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี และรองคณบดี ควรมีนโยบายกระตุ้นและให้กำลังใจแก่คณาจารย์ให้เร่งขอตำแหน่งทางวิชาการ เช่น ให้กำลังใจกับคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถและผลงานสูงให้ขอตำแหน่งแบบก้าวกระโดด เช่น จากตำแหน่งอาจารย์ไปเป็นศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยควรมีวิธีการให้ incentives ในรูปแบบต่างๆ เช่น การประกาศบุคคลที่ได้ตำแหน่งทางวิชาการอย่างเปิดเผย โดยจัดเป็นพิธีการหรือการกระทำอย่างอื่นที่ต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นให้เป็นสังคมของการสนใจการให้เกียรติกับผู้ที่มีความรู้

๒) กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการให้สูงขึ้น คือ จากตำแหน่งอาจารย์ไปเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ให้ขอภายใน ๕ ปี จากตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ไปเป็นรองศาสตราจารย์ให้ขอภายใน ๗ ปี ถ้าภายในเวลาที่กำหนดไม่ได้เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นถือว่าสิ้นสภาพการเป็นอาจารย์ ทั้งนี้เพื่อ

ป้องกันไม่ให้อาจารย์ไปสนใจงานอื่น เช่น งานบริหารหรืองานที่ปรึกษาภายนอก โดยไม่สนใจขอตำแหน่งทางวิชาการ

๓) การกำหนดผู้ประเมินการขอตำแหน่งทางวิชาการต้องทำเป็นความลับ และมีระบบป้องกัน ผู้ประเมินให้เป็นผู้นิรนามตลอดไป ข้อสำคัญต้องมีความรู้โดยตรงกับเรื่องที่จะประเมิน เช่น การประเมินผลงานของอาจารย์สายบริหารธุรกิจ ผู้ประเมินต้องเป็นศาสตราจารย์ทางการบริหารธุรกิจ ต้องระมัดระวังมากในเรื่องของการมีความรู้ที่สัมพันธ์กัน เพราะถ้าเรียนมาไม่ตรงอาจสร้างความยุติธรรมได้ เช่น ผลงานที่ใช้สำหรับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในโลกปฏิบัติในสายของสังคมศาสตร์ประยุกต์อาจไม่ตรงกับความรู้ของผู้ประเมินที่สำเร็จปริญญาทางสังคมศาสตร์ที่ต้องการความรู้บริสุทธิ์

๔) ในกรณีอาจารย์ที่เกษียณอายุราชการแล้วแต่ยังทำการสอน วิจัย หรือบริการวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ให้มีสิทธิขอตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือ ศาสตราจารย์) ได้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป ดังนั้นจึงไม่ต้องให้เงินประจำตำแหน่ง คือให้มีสิทธิขอตำแหน่งทางวิชาการเหมือนกับข้าราชการที่เกษียณอายุไปแล้วและไปเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเอกชน

๕) สถาบันอุดมศึกษาต้องให้สิทธิกับอาจารย์ที่ต้องการขอตำแหน่งทางวิชาการในกรณีพิเศษ เพื่อเป็นเกียรติแก่คณาจารย์ภายในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีคุณูปการทางวิชาการต่อสถาบัน และผู้ที่ได้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นกรณีพิเศษแล้ว หากต้องการใช้เป็นคำนำหน้านาม ให้ใช้ชื่อตำแหน่งทางวิชาการต่อด้วย “(พิเศษ)” ในทุกกรณี ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้บริหารหรือกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาไม่มีสิทธิ์ออกมติดกเว้นไม่ให้อาจารย์ที่เกษียณอายุไปแล้วได้มีสิทธิขอตำแหน่งทางวิชาการในกรณีพิเศษ ทั้งๆที่สถาบันอุดมศึกษามีกฎหมายให้สิทธิอยู่แล้ว

๒.๒.๕ การจัดการเรียนการสอน

ปัญหา

๑) สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรไม่สอดคล้องกับแผนและนโยบายของประเทศ ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดและสังคม และไม่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร เช่น มหาวิทยาลัยทั่วไปนิยมเปิดสอนหลักสูตรที่หาอาจารย์สอนได้ง่าย ไม่ต้องใช้ห้อง lab เป็นหลักสูตรที่ลงทุนน้อย

๒) มีหลักสูตรไม่น้อยที่มีความไม่พร้อมทั้งในแง่ของอาจารย์ผู้สอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอนและความสะดวกอื่นๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

๓) หลักสูตรไม่ครอบคลุมวิชาแกนอย่างครบถ้วนตามหลักวิชาการ เช่น เปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกแต่มีวิชาวิจัยเพียง ๑ วิชาหรือไม่มีเลย หรือในกรณีที่มีวิชาแกน ๓ - ๔ วิชา ก็สอนเพียง ๑ วิชา

๔) มหาวิทยาลัยมีความจำเป็นต้องเลี้ยงตัวเอง มีอิสระในการเปิดหลักสูตร จนบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ เช่น รับนักศึกษาปริญญาเอกห้องละ ๔๐ - ๕๐ คน และสำเร็จการศึกษาเกือบทั้งหมดหากนักศึกษาไม่ลาออกก่อน

๕) อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับวิชาที่สอน ทำให้การเรียนการสอนมีเนื้อหาวิชาเบี่ยงเบนไป นักศึกษาไม่ได้รับองค์ความรู้อย่างครบถ้วน

๖) การเรียนการสอนเป็นระบบ passive ขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการบูรณาการ ขาดทักษะของการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาของบ้านเมือง หรือสอนองค์ความรู้เมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว

แนวทางแก้ไข

๑) ให้สำรวจความต้องการของก่อนเปิดหลักสูตรใด ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกับสถานที่จัดการเรียนการสอน เช่น ในจังหวัดที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา และไม่ควรเปิดหลักสูตรที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดและสังคม เช่น หลักสูตรทางสังคมศาสตร์ในบางสาขาวิชา หรือหลักสูตรที่มีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นจำนวนมากเกินกว่าความต้องการของตลาด ยกเว้นหลักสูตรทางสังคมศาสตร์ประยุกต์ที่ยังมีความต้องการสูง เช่น การบริหารรัฐกิจหรือการบริหารภาครัฐและการบริหารภาคธุรกิจเอกชน ก็ให้เปิดสอนได้โดยพิจารณาความพร้อมของมหาวิทยาลัยประกอบ

๒) การพิจารณาความพร้อมในการเปิดหลักสูตร ให้เป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

๓) การพิจารณาอนุมัติหลักสูตรในระดับสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามหลักสากล โดยเฉพาะในวิชาที่เป็นวิชาแกน (core courses) ให้บรรจุลงในหลักสูตรอย่างครบถ้วน ในกรณีของการศึกษาในระดับปริญญาเอก ให้คำนึงถึงวิชาที่เกี่ยวกับการทำวิจัย หรือการเข้าใจสถานการณ์ของศาสตร์ เช่น วิชาปรัชญาของศาสตร์ (philosophy of science) เรื่องของญาณวิทยา (epistemology) เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

๔) ในหลักสูตรปริญญาเอกไม่ควรใช้หลักของการเลี้ยงตัวเอง เพราะการศึกษาในระดับปริญญาเอกเป็นการผลิตคนที่มีคุณภาพที่ต้องผ่านการคัดเลือกที่เข้มข้นและมีจำนวนผู้เรียนน้อย หลักสูตรปริญญาเอกควรได้รับการสนับสนุนทางงบประมาณจากสถาบันอุดมศึกษา มีการให้ทุนแก่นักศึกษาที่เรียนดี และขาดแคลนทุนทรัพย์ มีนโยบายรับนักศึกษาต่างประเทศมาศึกษาและให้ทุนในกรณีของโครงการนานาชาติ

๕) การพิจารณาอาจารย์ผู้สอนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ในกรณีที่ผู้สอนมีคุณวุฒิที่ไม่ตรง แต่สัมพันธ์กับสาขาวิชาที่สอน ให้พิจารณารายวิชาที่เรียนมาในใบแสดงผลการศึกษา (transcript) ว่าได้ศึกษารายวิชาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับวิชาที่สอนมาจริง หรือมีรายงานวิจัยที่มีจำนวนมากและน่าเชื่อถือ แม้จะศึกษามาในปริญญาที่สัมพันธ์ก็ให้อนุโลมได้ เช่น สำเร็จปริญญาเอกทางรัฐศาสตร์หรือสังคมวิทยา อาจอนุโลมให้สอนปริญญาเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้หากมีงานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์มากจนเป็นที่ยอมรับ

๒.๒.๖ การวิจัยและเผยแพร่ตำรา

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากเป็นที่ตระหนักชัดเจนว่า การวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศที่ลงทุนในด้านการวิจัยในสัดส่วนที่สูงจะมีระดับการพัฒนาสูงกว่าประเทศที่ลงทุนในด้านการวิจัยในสัดส่วนที่ต่ำ จากสถิติแนวโน้มของงบประมาณที่แต่ละประเทศจัดสรรให้กับการวิจัยพบว่า ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณให้กับการวิจัยเป็นสัดส่วนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วในทวีปเอเชียด้วยกัน กล่าวคือ ในช่วงระหว่างปี ๒๕๔๐-๒๕๕๔ ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยเพียงร้อยละ ๐.๒๖ ของ GDP ในขณะที่ประเทศจีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ จัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยร้อยละ ๑.๘๔, ๒.๒๓, ๓.๓๙ และ ๔.๐๔ ของ GDP ตามลำดับ ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยร้อยละ ๒.๗๖ ของ GDP ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของโลกอยู่ที่ร้อยละ ๑.๗ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยก็

นับว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น กล่าวคือ ในปี ๒๕๕๖ ตัวเลขสัดส่วนงบประมาณที่จัดสรรให้กับการวิจัยได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๐.๓๗ แต่ก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกอยู่มาก (UNESCO Institute for Statistics, ๒๐๑๔)

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและต้องเร่งรัดให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีการกิจโดยตรงในการทำวิจัย สร้างสรรค์งานวิจัยในด้านต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

ในด้านการเผยแพร่ตำรา จากสถิติพบว่าจำนวนตำราที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทยมีเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วในเอเชีย กล่าวคือ ประเทศไทยมีการเผยแพร่ตำราในช่วงปี ๒๕๒๓ - ๒๕๒๗ จำนวน ๓๙๔ รายการ เพิ่มขึ้นเป็น ๒,๐๕๙ รายการในช่วงปี ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้มีจำนวนการเผยแพร่ตำราเพิ่มจาก ๓๔๑ รายการเป็น ๒๑,๔๗๑ รายการ สิงคโปร์เพิ่มจาก ๒๕๓ รายการเป็น ๕,๑๗๗ รายการ และได้หวันเพิ่มจาก ๖๔๒ รายการ เป็น ๑๓,๓๐๗ รายการในช่วงเวลาเดียวกัน (World Bank, ๒๐๑๐) สถาบันอุดมศึกษาไทยจึงควรสนับสนุนให้อาจารย์เร่งผลิตและเผยแพร่ตำราที่มีคุณภาพ และสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์ผลิตผลงานดังกล่าว

ปัญหา

อาจารย์ขาดงบประมาณในการทำวิจัย เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย และการเขียนตำราของอาจารย์อย่างเพียงพอ

แนวทางแก้ไข

๑) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณ/ งบรายได้ส่วนหนึ่ง อย่างน้อยร้อยละ ๗ เพื่อเป็น “กองทุนสนับสนุนการวิจัยและการเขียนตำรา”

๒) ในกรณีที่อาจารย์ทำวิจัยประยุกต์ให้กับหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชนในนามของสถาบันอุดมศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาหักค่าธรรมเนียมได้ไม่เกินร้อยละ ๑๒ ของเงินทุนวิจัยที่ได้รับ

๓) งานวิจัยต้องได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล หรือตีพิมพ์รายงานการวิจัยเป็นรูปเล่มและเผยแพร่ในวงกว้าง หรือเผยแพร่ออนไลน์ก็ได้

๔) ลิขสิทธิ์ของตำรา บทความ งานวิจัย ให้เป็นของอาจารย์ผู้เขียนผลงานนั้นๆ

๒.๒.๗ การบริการวิชาการ

ปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลงานทางวิชาการน้อย ไม่ให้ความสำคัญกับการบริการวิชาการ เช่น งานฝึกอบรมให้กับระบบราชการ ระบบธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ หรืออบรมให้กับข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจจากต่างประเทศ ที่ขอให้มหาวิทยาลัยไทยจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้ ไม่สนับสนุน ไม่จูงใจให้อาจารย์ดำเนินกิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม

แนวทางแก้ไข

๑) ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดตั้งศูนย์บริการวิชาการ เพื่ออนุมัติการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนและสังคมในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การรับงานวิจัย การจัดการฝึกอบรมให้กับภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชนที่ขอรับบริการ การให้คำปรึกษา การจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับบุคคลทั่วไป การจัดนิทรรศการทางวิชาการ ฯลฯ

๒) ในกรณีที่อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยผ่านศูนย์บริการวิชาการของสถาบัน ให้สถาบันอุดมศึกษาหักค่าธรรมเนียมไม่เกินร้อยละ ๑๒ ของงบประมาณที่ได้รับจากการบริการวิชาการ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลงานทางวิชาการ และเป็นการส่งเสริมให้คณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถทำการวิจัย หรือจัดฝึกอบรมให้กับหลักสูตรนักบริหารระดับสูงหรือระดับกลางแก่กระทรวงทบวงกรม หรือรัฐวิสาหกิจ ทำให้อาจารย์มีโอกาสรเรียนรู้ปัญหาการบริหารงานของภาคส่วนของราชการ ธุรกิจ หรือรัฐวิสาหกิจ ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยหรือฝึกอบรมหรือให้คำปรึกษาจะมีประโยชน์ใช้ในการเรียนการสอน เพราะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นข้อมูลของไทย ช่วยให้อาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้ทั่วไปและของไทย ช่วยให้เข้าใจปัญหาของประเทศและแก้ไขปัญหาได้ดีกว่า

๒.๒.๘ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการรักษาสีงแวดล้อม

ปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยให้น้ำหนักมากกว่าการส่งเสริมในเชิงวิชาการ

แนวทางแก้ไข

๑) การเรียนการสอนรายวิชาให้เชื่อมโยงองค์ความรู้เข้ากับปัญหาในสังคมไทย ท้องถิ่น วัฒนธรรม และความต้องการของประเทศ โดยสอดแทรกไว้ในการเรียนการสอนรายวิชาในหลักสูตร

๒) เนื่องจากตามหลักสากล จุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษามี ๓ ประการคือ การเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการเป็นสำคัญ แต่การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นประเด็นที่ประเทศไทยให้ความสำคัญและเห็นชอบว่าควรส่งเสริม เพื่อรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ดำรงอยู่สืบไป จึงควรกำหนดน้ำหนักความสำคัญของภารกิจทั้ง ๔ เป็น ๓๕ : ๓๕ : ๒๐ : ๑๐ ตามลำดับ เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษายึดถือและนำไปปฏิบัติ

๒.๓ ปัญหาและแนวทางแก้ไขระบบการอุดมศึกษาในส่วนของตลาดและสังคม

หลักการและเหตุผล

ตลาดและสังคมถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ระบบการอุดมศึกษา เพราะตลาดและสังคมก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ของระบบการอุดมศึกษา ตลาดประกอบด้วย นักศึกษา ผู้ปกครองของนักศึกษา นายจ้างหรือระบบงานภาครัฐ ส่วนสังคมหมายถึงระบบย่อยของสังคม เช่น ประชาสังคม กลุ่มเศรษฐกิจ กลุ่มการเมือง และกลุ่มสังคมที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับระบบการอุดมศึกษา รวมทั้งความคาดหวังของระบบสังคมที่มีต่อระบบการศึกษาของประเทศ ในการผลิตบุคลากรเพื่อรับใช้ทุกภาคส่วนของประเทศ

ปัญหา

๑) ในระยะเวลาสามทศวรรษที่ผ่านมา คือเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในระดับปริญญาโท คือมีการขยายการเรียนการสอนออกไปในรูปของการเรียนภาคพิเศษ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรที่ไม่มีโอกาสศึกษาปริญญาโทโดยการลาเรียนเต็มเวลา เพราะมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติประจำและต่อเนื่อง และเป็นไปได้ยากที่จะลามาศึกษา ขณะเดียวกัน ข้าราชการ พนักงาน

รัฐวิสาหกิจ ผู้ปฏิบัติงานขององค์การที่ไม่มุ่งหวังกำไร และบุคลากรในภาคธุรกิจเอกชนต้องการความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ตลอดจนมุมมองของการเป็นนักบริหารเพื่อใช้บริหารงาน เพื่อปรับตัวและสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริษัท โดยเฉพาะในยุคของโลกาภิวัตน์ จึงเห็นได้ว่าปริญญาโทในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ (การบริหารงานภาครัฐ การบริหารภาครัฐและเอกชน) บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา นิเทศศาสตร์ และ นิติศาสตร์ มีส่วนช่วยให้นักบริหารนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์บริษัท และระบบบริหารทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่การบริหารงานของทุกภาคส่วน การเรียนการสอนดังกล่าวส่วนใหญ่ทำกันใน สดสัปดาห์ หรือตอนเย็นนอกเวลาราชการ และมุ่งขยายไปสู่ภูมิภาค เพื่อเปิดโอกาสให้กับผู้ที่เป็่นนักศึกษาที่มี โอกาสได้รับการศึกษาน้อย อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาภาคพิเศษเป็นการสนองตอบของระบบอุดมศึกษาที่มีต่อ ตลาด เพราะตลาดต้องการองค์ความรู้ในสาขาวิชาเหล่านี้ ในทศวรรษแรก การศึกษาได้ดำเนินไปด้วยดีเพราะ มีการควบคุมคุณภาพในระดับที่ดีพอสมควร เช่น มีการจัดให้สอบ “comprehensive examination” พร้อมๆกันและใช้ข้อสอบเดียวกันระหว่างภาคปกติภาคพิเศษ แต่ในที่สุด เมื่อมีการแพร่หลายการสอนไปทั่ว ประเทศ และส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยใหม่ๆ และยังไม่มีความพร้อม ระบบการ อุดมศึกษาจึงไม่สามารถจะสนองความต้องการของตลาดได้ดี โดยเฉพาะในด้านของการรักษาระดับของ คุณภาพการศึกษา ซึ่งทุกวันนี้สถานศึกษาที่ทำการสอนที่มีคุณภาพของการเรียนการสอนต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐานก็ต้องปิดตัวลงทั่วประเทศ เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ อีกประการหนึ่ง ประเทศและการ บริหารงานของทุกภาคส่วนก็มีความคาดหวังให้มหาวิทยาลัยผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพมาปฏิบัติงานในทุกสาย งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อเข้าสู่ยุคของระบบเศรษฐกิจดิจิทัล ระบบการอุดมศึกษาที่ใช้การสอนแบบ “face-to-face” รับนักศึกษาในจำนวนจำกัด มีอาจารย์ประจำ เช็ควิธีเรียน น่าจะหมดสมัยไป โดยมี รูปแบบการศึกษาใหม่อีก ๗ แบบดังที่ได้เสนอไปแล้วในตอนต้น ซึ่งแต่ละสถานการณ์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จะต้องหาทางประยุกต์ความรู้เหล่านี้มาใช้

๒) ระบบการอุดมศึกษามุ่งรับใช้ตลาดและสังคมมากเกินไป จึงทำให้ระดับของคุณภาพของ มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตที่ผลิตมาไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น และความคาดหวังของประชาชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของระบบการศึกษาของประเทศ เช่น การบริหารงานต้องให้คุ้มทุน บริหารด้วยค่า หน่วยกิตโดยไม่ใช้งบประมาณเข้ามาเสริม เป็นเหตุให้การศึกษาตกต่ำ เพราะต้องรับนักศึกษาจำนวนมาก ทำให้ขาดการดูแลที่ทั่วถึง มีการปล่อยเกรด หรือส่งเสริมให้สำเร็จการศึกษารวดเร็วกว่าเวลาที่ควรจะเป็น

๓) การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาควรให้ตลาดและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา มหาวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับตลาดและสังคมในประเด็นต่างๆ เท่าที่จะทำได้ เช่น การแก้ไขหลักสูตร ควรให้ตลาดและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมด้วย มหาวิทยาลัยที่ทำการสอนควรมีการทำการวิจัยเรื่องของตลาด และสังคม เช่น สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเก่า ภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นนายจ้างของนักศึกษา โดย ทราบถึงความเห็น ข้อดี ข้อเสีย และข้อเสนอเพื่อปรับปรุงบัณฑิต มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต นอกจากนี้ ตลาดและสังคมยังหมายรวมถึงสื่อมวลชน ซึ่งทำหน้าที่คอยสะท้อนความรู้สึกของประชาชนทั้งประเทศอีกด้วย

๔) การสอนภาคพิเศษเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นการแสดงออกซึ่งการให้โอกาสแก่บุคลากรที่อยู่ท้องที่ ห่างไกล การขาดโอกาสของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ “ความเสมอภาคทางสังคม” (social equity) จึงควรขยายการศึกษาไปยังวิชาอื่นๆ แต่ทั้งนี้ไม่ควรคำนึงถึงกำไรและการเลี้ยงตนเองมากเกินไปลด คุณภาพของการศึกษา และส่งผลให้คุณภาพบัณฑิตต่ำกว่ามาตรฐาน

แนวทางแก้ไข

๑) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาควรคำนึงถึงคุณภาพของผู้ที่ศึกษามากกว่าปริมาณของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ การศึกษาในบางระดับ เช่นระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยต้องยอมขาดทุนด้วยการให้ทุนแก่นักศึกษาที่เรียนดี นักศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อให้การศึกษาของไทยมีความเป็นนานาชาติ มีมาตรฐานของสากล แต่เน้นความเป็นไทย คือความต้องการของสังคมไทย ทั้งนี้เพราะผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกส่วนใหญ่จะไปเป็นอาจารย์ จึงต้องการผู้ที่มีความรู้ดี จะได้ไปถ่ายทอดให้นักศึกษาให้เป็นอาจารย์ที่มีคุณภาพและเหมาะสมต่อไป หากมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะในระดับปริญญาโทและเอกเน้นการรับนักศึกษาไม่จำกัดจำนวน คุณภาพของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตก็ต้องลดลง รัฐและสถานศึกษาหรือมหาวิทยาลัยจึงต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาในเรื่องของการมีคุณภาพของผู้ที่สำเร็จการศึกษา

๒) รัฐและมหาวิทยาลัยควรรับฟังความคิดเห็นจากตลาดและสังคมอย่างกว้างขวางและจริงจัง โดยจัดการให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม

๓) ความเห็นของตลาดและสังคมประกอบกับหลักวิชาของเหล่าคณาจารย์ จะเป็นคำตอบที่ช่วยให้การเรียนการสอน หรือเรื่องของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของคนในประเทศ

ส่วนที่ ๓ แผนปฏิบัติการในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

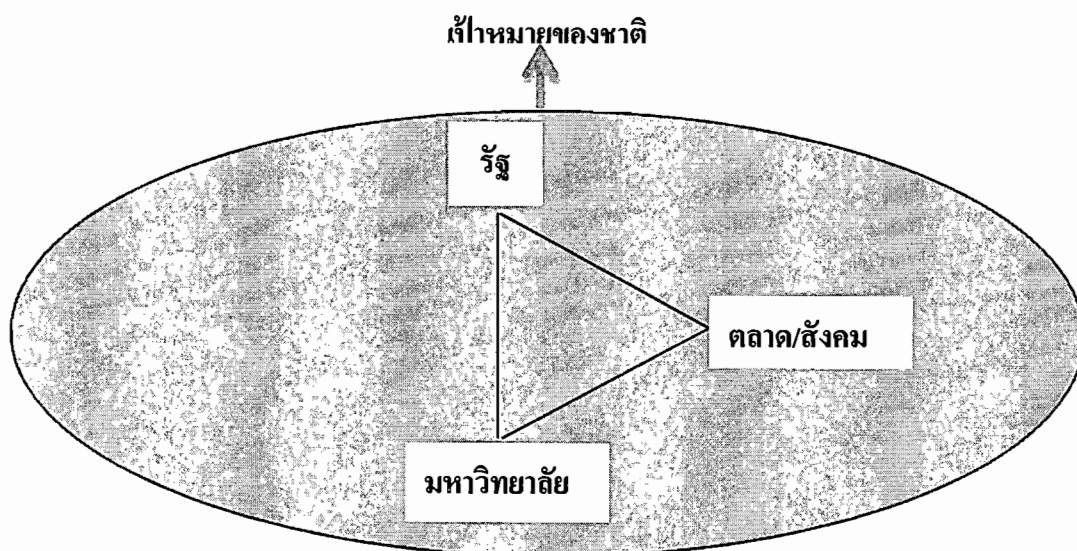
การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยสำคัญเพียงไหนไม่เพียงคนไทยที่ให้ความสนใจ แม้แต่ชาวต่างประเทศยังให้ความสนใจพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยเนื่องจากหากพิจารณาจากภูมิสังคมตลอดจนบทบาทบนเวทีการเมืองระดับภูมิภาค ประเทศไทยคือฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกตะวันออก ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจชาวอเมริกัน เช่น William Pesek นักวิเคราะห์เศรษฐกิจซึ่งเชี่ยวชาญกิจการเอเชียเจ้าของรางวัลระดับโลกด้านการวิเคราะห์ข่าวหลายรางวัลเคยกล่าวถึงบทบาทของประเทศไทยไว้อย่างน่าสนใจในนิตยสาร Bloomberg ตลอดจนการสัมภาษณ์ออนไลน์หลายครั้งว่าการปรับฐานค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้นของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง ส่งผลให้อุตสาหกรรมเป็นฐานการผลิตสินค้าให้ต่างชาติของประเทศไทยหรือการเป็นสังคมรับจ้างผลิต (OEM, Original Equipment Manufacturing) หดแคบลง ซึ่งเป็นทั้งคุณและโทษ ในส่วนของคุณคือเพิ่มแรงกดดันให้ประเทศไทยก้าวขึ้นเป็นหากประเทศพัฒนาแล้วเร็วขึ้น หากประเทศไทยประสพเช่นนั้นจำเป็นต้องเร่งพัฒนานวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่มและอัตลักษณ์ให้กับสินค้าของตนเองให้ได้ ต้องลดงานรับจ้างผลิตจากต่างประเทศลง หรือมีเงื่อนไขมากขึ้นโดยหันมาพัฒนาผลิตภัณฑ์จากนวัตกรรมของตนเอง

จากคำวิจารณ์ดังกล่าวเห็นว่าหากประเทศไทยยังประสงค์จะขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในระยะเวลาอันสั้นเช่นที่มั่นโยบายไว้ William Pesek เขียนเพิ่มเติมไว้ว่าประเทศไทยต้องกล้าลงทุนในระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษาและต้องลงทุนอย่างชาญฉลาดโดยจำเป็นต้องหาหนทางเปลี่ยนระบบการศึกษาแบบท่องจำ (rote learning) ให้เป็นระบบนวัตกรรมและการคิดวิเคราะห์ (creative and critical thinking) รวมถึงเพิ่มการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (English proficiency) และต้องทำให้สำเร็จอย่างรวดเร็ว หากไม่แล้วประเทศไทยจะประสบความยุ่งยากในการแข่งขันกับชาติอื่นในภูมิภาคเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นอินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ที่คงความได้เปรียบหลายประการทั้งค่าแรงงานที่ต่ำกว่า อัตราการเพิ่มประชากรที่สูงกว่า ตลาดภายในที่มีขนาดมากกว่า เหล่านี้คือสิ่งที่ท้าทายประเทศไทย

คำว่าปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วในระบบการศึกษาหมายถึงจำเป็นต้องดำเนินการไปพร้อมๆกันทั้งสามระดับคือปฐมวัย มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ เป็นธงนำทางด้านปฐมวัยและมัธยมศึกษาไว้แล้ว โดยในสองส่วนแรกนี้คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สมาชิกคณะกรรมการปฏิรูปประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้เป็นระบบคิดวิเคราะห์แทนระบบการท่องจำ โดยให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีการบริหารคุณภาพที่ดีมากกว่าการมุ่งเน้นที่การประเมินคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานภายนอก

อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนา งานวิจัยเพื่อนวัตกรรมและองค์ความรู้ นั้นคือระดับอุดมศึกษาซึ่งในเงื่อนไขที่จำกัดจำเป็นต้องปฏิรูประบบอุดมศึกษาไปพร้อมๆกับระบบอื่น ทางด้านการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในส่วนของ ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒ มีข้อสรุปไว้แล้วดังได้กล่าวข้างต้น ในส่วนที่ ๓ ว่าด้วยแผนปฏิบัติการในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาขอเสนอแผนปฏิบัติการในการปฏิรูปอุดมศึกษาของไทย โดยมุ่งเน้นให้แผนปฏิบัติการสอดคล้องกับเป้าหมายของชาติในระยะยาว ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ๖ ประการดังต่อไปนี้

- ๑) วิสัยทัศน์ของประเทศ : “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
- ๒) การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ
- ๓) การพัฒนาศักยภาพคน และการสร้างสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ
- ๔) ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- ๕) การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๖) รองรับโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ ประเทศไทย ๔.๐ ที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

ภาพ ๖ กรอบแนวคิดในการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยในอนาคต

จากภาพ ๖ ข้างต้น จะเห็นว่า รัฐ และ มหาวิทยาลัย เป็นตัวแสดงสำคัญที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยเป็นอย่างมาก ในยุคนี้ รัฐและมหาวิทยาลัยต้องปฏิรูปตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนของสังคม และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชาติ อันประกอบด้วย การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพคนและการสร้างสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการรองรับโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ประเทศไทย ๔.๐ ที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และนำประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ตลาดและสังคม ถือเป็นส่วนที่อุดมศึกษาไทยทำหน้าที่ให้บริการทั้งการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพป้อนให้กับตลาดและสังคมอีกทั้งต้องตอบโจทย์ความต้องการของทั้งสองส่วนได้อย่างสมดุลโดยไม่มุ่งเน้นการตลาดจนกระทั่งสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดกับสังคมเช่นที่เป็นมาจึงจำเป็นต้องพิจารณาความต้องการของสังคมในภาพรวมด้วย ทั้งนี้เนื่องจากแนวนโยบายที่ผ่านมา รัฐเน้นการใช้กลไกตลาดในการนำระบบอุดมศึกษา ซึ่งพบว่ามีข้อเสีย คือ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำสูงในสังคม ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพคือกลุ่มผู้มีโอกาส ชนชั้นนำ สถาบันอุดมศึกษาพากันแย่งชิงฉกฉวยโอกาสจากตลาด โดยประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนใหญ่เป็นประโยชน์ระยะสั้น ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในยุคปัจจุบัน แนวนโยบายของอุดมศึกษาจำเป็นต้องมุ่งเน้นประโยชน์ต่อส่วนรวมในระยะยาว การใส่ใจสังคม การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม การเปิดใจรับฟังเสียงส่วนน้อย ไม่เน้นเฉพาะความสำคัญด้านการตลาดมากเกินไป

๓.๑ การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

หลักการและเหตุผล

Fan Lvbing แห่ง Southwest University of Political Science and Law นครฉงชิ่ง ประเทศจีน เขียนบทความในวารสาร Journal of Politics and Law วอลุ่ม 2 ค.ศ.2009 ว่าแม้แต่ประเทศจีนที่มีระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ซึ่งรัฐทำหน้าที่ปกครององค์กรและสถาบันต่างๆในประเทศ ยังเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาแสดงศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ พัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ ตลอดจนสามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพออกมาได้จำเป็นต้องมีความเป็นอิสระทางวิชาการ โดยรัฐทำหน้าที่กำกับดูแลเชิงสนับสนุน (State supervision) มิใช่เข้าไปควบคุม (State control) การบริหารจัดการกับสถาบันด้านอุดมศึกษา ลักษณะนี้เป็นไปในแนวทางเดียวกับประเทศในโลกตะวันตกที่ยึดการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมนี ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดความมั่นใจว่าสถาบันเหล่านั้นมีธรรมาภิบาลในองค์กร โดยรัฐบาลจีนจัดทำกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกมา ได้แก่ กฎหมายการศึกษา กฎหมายครู อาจารย์ กฎหมายอุดมศึกษา กฎหมายส่งเสริมสถาบันการศึกษาเอกชน และกฎหมายที่จำเป็นอื่นๆ

ในกรณีประเทศไทย รัฐจำเป็นต้องให้อิสระกับสถาบันอุดมศึกษาในการบริหารและจัดการตนเอง โดยสภามหาวิทยาลัยใช้พระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาของตนเอง ส่วนรัฐยึดนโยบายการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษามากกว่าการควบคุม ทั้งนี้รัฐไม่ควรปล่อยให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพึ่งพิงกลไกตลาดมากเกินไปจนกระทั่งสูญเสียคุณภาพและคุณค่าในเชิงวิชาการ อีกทั้งไม่สามารถตอบโจทย์สังคมได้

ปัญหา

ปรากฏการณ์ในปัจจุบันคือ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการยกระดับสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย โดยที่สถาบันราชภัฏแต่เดิมมุ่งเน้นกับการผลิตครูเพื่อสนับสนุนงานของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก มีความเชี่ยวชาญทางด้านครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ภายหลังที่ได้รับการยกระดับขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย เกิดความพยายามเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่นๆเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสาขาทางสังคมศาสตร์ประยุกต์ที่กำลังเป็นที่ต้องการและได้รับความนิยมในตลาด เช่น สาขาวิชาการจัดการ การบริหารธุรกิจ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือบางครั้งเรียกว่าบริหารรัฐกิจหรือบริหารงานภาครัฐ เป็นต้น ส่งผลให้สถาบันกิจกรรมการผลิตครูลดปริมาณและคุณภาพลง ในขณะที่มุ่งจะขยายการเปิดสอนในสาขาวิชาที่ไม่เคยมีความเชี่ยวชาญมาก่อน เกิดปัญหาขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เกิดขึ้นใหม่มีวัตถุประสงค์ที่จะก้าวไปเป็นมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุม (comprehensive university) มากกว่าจะพัฒนาองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ถนัดเช่นที่เคยเป็นมาแต่เดิม

การที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่จำแนกประเภทของสถาบัน ทั้ง ๆ ที่ต่างเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นมาและเป้าหมายแตกต่างกัน สร้างความสับสนให้แก่สถาบันกับบทบาทของตนเองและการพัฒนาระบบการอุดมศึกษาในภาพรวมเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่มีลักษณะครอบคลุม มีการเปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และมีความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย มีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นจำนวนมาก ทั้งเหมาะสมที่จะดำเนินงานวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในขณะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเติบโตมาจากการเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่มุ่งสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศในระดับท้องถิ่นเป็นหลัก มีความเหมาะสมที่จะเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่นและตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องเปิดการสอนให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาเช่นเดียวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีประวัติความเป็นมาและความพร้อมที่แตกต่างกัน

ความพยายามผลักดันสถาบันอุดมศึกษาให้มีรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลหลายประการต่อระบบอุดมศึกษาของไทย อาทิเช่น ความเข้มข้นขององค์ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับ การผลิตบัณฑิตบางสาขาเป็นจำนวนมากในระดับคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเร่งป้อนให้กับโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการดำเนินงานเพียงเพื่อผลประโยชน์ทางการเงินในระยะสั้น ในขณะที่คุณภาพของบัณฑิตตกต่ำลงและส่งผลเสียต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในระยะยาว

แนวทางการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

๓.๑.๑ การปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในส่วนของรัฐ

เพื่อให้การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเกิดขึ้นตามศักยภาพตามที่ควรจะเป็น สถาบันอุดมศึกษาไม่เกิดความสับสนในการพัฒนาตนเอง สามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่เป็นความถนัดแต่เดิมอีกทั้งเป็นที่ต้องการของสังคมได้ ในขณะที่ยังดำรงเสรีภาพทางวิชาการตามที่ควรจะเป็น คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปอุดมศึกษามีข้อเสนอว่ารัฐควรดำเนินการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา ดังนี้

๑) รัฐจัดแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนเป็นประเภทต่างๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาได้สอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพหรือจุดเน้นของแต่ละสถาบัน ตอบสนองความต้องการตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ และเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการศึกษา

ของชาติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การจัดแบ่งกลุ่มควรเป็นไปตามหัวข้อ ๒.๑.๖ ซึ่งได้อธิบายถึงเหตุผลของการจัดแบ่งดังกล่าวไว้แล้ว โดยจัดแบ่ง ดังนี้

- (๑) มหาวิทยาลัยวิจัย
- (๒) มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ
- (๓) มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ
- (๔) สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง
- (๕) สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- (๖) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน

๒) รัฐจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอแก่สถาบันอุดมศึกษาประเภทต่างๆ ให้เหมาะสมกับภารกิจ

๓) รัฐทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาในเชิงนโยบายและงบประมาณ โดยอิงการจัดสรรงบประมาณกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบัน

๔) รัฐต้องมีความชัดเจน มีทิศทางในการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในบริบทของอุดมศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลาย เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เสนอความเห็น และตรวจสอบรัฐ

๕) รัฐต้องมีความเป็นเอกภาพ ไม่ออกกฎหมายที่มีความขัดแย้ง หรือไม่สอดคล้องกันเอง

๖) รัฐต้องมีกฎหมายที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในเรื่องเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ เพื่อสามารถจูงใจบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา

๗) รัฐมีหน้าที่ให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือสถาบันอุดมศึกษาและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุดมศึกษา

๘) รัฐต้องมีธรรมาภิบาล ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน กำจัดระบบอุปถัมภ์และพรรคพวก ให้ความสำคัญกับกิจการสาธารณะมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

๙) หากรัฐ และ/หรือสถาบันอุดมศึกษา ไม่ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล ควรมีการกำหนดบทลงโทษ และรัฐต้องสามารถนำบทลงโทษนั้นไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐) รัฐควรลดทอนคุณค่า แบบแผน กระบวนการภายใน และการบริหารงานราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การรวมศูนย์อำนาจ การทำงานที่ซ้ำซ้อน การทำงานที่เน้นกระดาษและเอกสารที่ไม่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

๑๑) รัฐควรพัฒนาทักษะการทำงานให้สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและหลากหลายของยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการร่วมมือกับภาคพลเมืองและสังคม

๓.๑.๒ การปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา

๑) สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รั้งหน้าที่ของตนตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ หมวด ๔ มาตรา ๕๐ สร้างองค์ความรู้ใหม่ และนวัตกรรมผ่านงานวิจัยที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศตลอดจนทิศทางของมหาวิทยาลัย ให้บริการวิชาการ ร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ระบบการศึกษาของชาติ โดยที่สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความเป็นอิสระทางด้านวิชาการ มีศักยภาพในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

๒) สภามหาวิทยาลัย คณะผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ต้องมีธรรมาภิบาล ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน กำจัดระบบอุปถัมภ์ ให้ความสำคัญกับกิจการสาธารณะมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ทั้งนี้เห็นควรต้องมีการกำหนดเกณฑ์ กติกาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งผู้บริหาร วาระการดำรงตำแหน่ง ค่าตอบแทน ให้มีความรอบคอบ รัดกุม และได้รับความไว้วางใจจากประชาคมที่เกี่ยวข้อง

๓) สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความพร้อม สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการประกันคุณภาพ การประเมินตนเอง รวมถึงต้องกำหนดตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องตามบริบทของการศึกษา คำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาของตนเอง

๔) สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่วางระบบในการบริหารงานบุคคล ระบบเงินเดือน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ เพื่อจูงใจบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถสูงเข้ามาทำงานและดำรงอยู่ในมหาวิทยาลัยได้ โดยรัฐอาจสนับสนุนจากกฎระเบียบจากส่วนกลางที่กำหนดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำไว้

๕) สถาบันอุดมศึกษาควรระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถดึงเงินทุนจากหลากหลายแหล่ง เช่น เงินวิจัยจากแหล่งเงินทุนทั้งในและต่างประเทศ ส่วนราชการ และภาคเอกชน หรือการบริการทางวิชาการ เช่น การให้คำปรึกษา หรือการจัดฝึกอบรมให้กับภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชน ไม่ใช่พึ่งพิงเฉพาะค่าเล่าเรียนของนักศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว โดยอาจนำตัวแบบใหม่ของอุดมศึกษา ๗ ตัวแบบที่ได้กล่าวไว้แล้วในส่วนที่ ๑ มาเป็นแนวทางในการปฏิรูป

๖) สถาบันอุดมศึกษาต้องสามารถรักษาความเข้มแข็งและคุณค่าในเชิงวิชาการไม่เอนเอียงไปทางตลาดมากเกินไป กระทั่งสูญเสียคุณค่าทางวิชาการ

๗) สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนากลไกและระบบ รวมถึงให้คำแนะนำวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อจูงใจให้คณาจารย์ผลิตผลงานที่มีคุณภาพเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

๘) สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมเรื่องนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงสนับสนุนให้บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาได้ปรับตัวเข้ากับแนวคิดและความท้าทายใหม่ๆ

๙) สถาบันอุดมศึกษาต้องเปิดหลักสูตรโดยพิจารณาถึงความต้องการที่สมดุลของตลาดและสังคม อีกทั้งควรตอบสนองต่อข้อกำหนดของรัฐ โดยหลักสูตรต้องสนองต่อเจตจำนงของมหาวิทยาลัยและต่อตลาดและสังคม และมองประโยชน์ของประเทศชาติและส่วนรวมในระยะยาวเป็นสำคัญ มีความยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

๑๐) สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรโดยวางอยู่บนความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในแง่ของอาจารย์ผู้สอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอนและอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

๑๑) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดหลักสูตรให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการกระตุ้นให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีความพร้อมต่อการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอกทั้งในและต่างประเทศ

๑๒) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณ/งบรายได้ส่วนหนึ่ง เพื่อเป็น “กองทุนสนับสนุนการวิจัยและการเขียนตำรา”

๑๓) สถาบันอุดมศึกษาจัดตั้งศูนย์บริการวิชาการเพื่อทำหน้าที่ให้บริการทางวิชาการแก่ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชน และ ชุมชน ที่มาขอรับบริการ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษา การจัดนิทรรศการ และการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับบุคคลทั่วไป ฯลฯ

๑๔) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนให้มีการเชื่อมโยงและประยุกต์องค์ความรู้เข้ากับปัญหาของสังคมไทย ท้องถิ่น วัฒนธรรมและความต้องการของประเทศ โดยสอดแทรกไว้ในการเรียนการสอนรายวิชาในหลักสูตร เช่น สอดแทรกในการสอนรายวิชาถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ การไม่ร่วมมือ ไม่สนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ เป็นต้น

๑๕) สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดน้ำหนักความสำคัญของภารกิจทั้งสี่ (การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม) เป็น ๓๕:๓๕:๒๐:๑๐ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับประเภทและบริบทของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

๓.๒ การปฏิรูปโครงสร้างระบบการอุดมศึกษา

๓.๒.๑ การแยกการดูแลการอุดมศึกษาของประเทศออกจากกระทรวงศึกษาธิการ

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ บัญญัติไว้ในหมวดที่ ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ จ.ด้านการศึกษา (๔) ว่าด้วยการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษามีความเห็นพ้องกันว่าภายใต้โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันซึ่งสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการนั้น มีข้อเสียหลายประการ กล่าวคือ

๑) การรวมเอาการศึกษาระดับอุดมศึกษาเข้าไว้ในกระทรวงศึกษาธิการส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการมีขนาดใหญ่โตเทอะทะ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมทั่วไปและสิ่งแวดล้อมของงานที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างทันทั่วทั้งที่ การแยกงานอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการจะทำให้โครงสร้างของทั้งอุดมศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการเล็กลง อยู่ในสภาพที่ปรับตัวได้รวดเร็ว ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

๒) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น การมองปัญหาจึงแตกต่างกัน การนำการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทำให้การมองปัญหาไม่ครอบคลุมและถูกรบกวนจากปัญหาอื่น ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาในระดับอุดมศึกษาไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร การแยกงานอุดมศึกษาจะทำให้การมองปัญหาเป็นไปในลักษณะที่เฉพาะเจาะจงและแหลมคมมากขึ้น นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงประเด็นและมีประสิทธิผลมากขึ้น

๓) จุดเน้นของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท/ปริญญาเอก) เพราะการศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งผลิตคนให้เป็นผู้ขึ้นนำให้กับสังคม ซึ่งต้องมุ่งพัฒนาองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งและกว้างขวาง ผู้สอนและผู้เรียนมีอิสระทางวิชาการ อยู่ในบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ ปลอดจากการครอบงำทางความคิด ทั้งนี้เพื่อสามารถก้าวไปข้างหน้าให้ทันตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการได้ การแยกการบริหารจัดการอุดมศึกษาออกจากส่วนงานอื่นของกระทรวงศึกษาธิการประกอบกับการจำแนกสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มความเชี่ยวชาญจะทำให้การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชามีประสิทธิภาพผลมากยิ่งขึ้น

๔) ลักษณะงานของบุคลากรในระบบอุดมศึกษาแตกต่างจากลักษณะงานของบุคลากรในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ วิธีการพัฒนาบุคลากรไม่เหมือนกัน การนำอุดมศึกษาซึ่งควรบริหารจัดการตามแนวราบไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีลักษณะการบริหารจัดการตามแนวดิ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ด้านการคิดวิเคราะห์ของบุคลากร จึงเป็นประเด็นวิกฤติของระบบอุดมศึกษา การแยกงานอุดมศึกษาออกไปจะเอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการมากยิ่งขึ้น

๕) การแยกการบริหารจัดการอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการอาจทำได้หลายรูปแบบโดยมีตัวอย่างจากประเทศต่าง ๆ ดังนี้

(๑) รวมงานอุดมศึกษาเข้ากับงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัย จากความสับสนที่ว่าทั้งสองส่วนงานต่างเน้นความเป็นเลิศด้านวิชาการและการวิจัย ดังเช่น การจัดตั้งเป็นกระทรวงอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีตัวอย่างในหลายประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร (Ministry of State for Universities and Science) อินโดนีเซีย (Ministry of Research, Technology and Higher Education) และหลายประเทศในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ได้แก่ อัลจีเรีย, ตูนิเซีย, อิรัก, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, จอร์แดน, เยเมน, ลิเบีย, อียิปต์ (Ministry of Higher Education and Scientific Research) หลายประเทศในยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส, เยอรมนี, อิตาลี, สวีเดน (Ministry of National Education, Higher Education and Research)

(๒) รวมงานอุดมศึกษาเข้ากับงานอื่น เช่น งานพัฒนาทักษะและวิชาชีพ ได้แก่ แคนาดา (Ministry of Advanced Education and Skills Development) งานทางหลวงแผ่นดิน ได้แก่ ศรีลังกา (Ministry of Higher Education & Highways)

(๓) จัดตั้งกระทรวงอุดมศึกษาเป็นอิสระ เช่น มาเลเซีย ซาอุดีอาระเบีย (Ministry of Higher Education)

การจัดตั้งในรูปกระทรวงใหม่หรือการรวมเข้ากับกระทรวงอื่น มีข้อดีคือมีรัฐมนตรีว่าการเป็นตัวแทนของรัฐในการกำหนดยุทธศาสตร์ ทิศทาง นโยบายอุดมศึกษาของประเทศ และคอยกำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ ทั้งนี้ โดยมีปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการประจำ อันสามารถดำรงหลักการความเป็นอิสระ (Autonomy) และเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) ไว้ได้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานจึงควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (Board of National Higher Education) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการประสานงาน (Coordination) กับกลุ่มมหาวิทยาลัยต่างๆที่แยกจากกันในรูปแบบคณะกรรมการหรือคณะทำงาน รวมทั้งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีในการกำหนดยุทธศาสตร์ ทิศทาง นโยบาย และคอยกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถาบันอุดมศึกษาของประเทศดำเนินการไปในทิศทางเดียวกับนโยบายของรัฐบาล เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

๓.๒.๒ การกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต้องตอบสนองต่อเป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยการสร้างองค์ความรู้ และการพัฒนาบุคคล รวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือองค์การอื่นของชาติ และสังคม ให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย ความรู้ สติปัญญา ทักษะ จิตใจ คุณธรรมจริยธรรม และอุดมการณ์ เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติ สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ตอบสนองเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ คือความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และตอบสนองเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนนโยบายของรัฐ โดยมีพันธกิจที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

๑) การจัดการเรียนการสอน สร้างความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญา จินตนาการ คุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์แก่นักศึกษา มุ่งเน้นการเป็นคนดีก่อนเก่ง

๒) การวิจัย สร้างองค์ความรู้ ทรัพย์สินทางปัญญา และนวัตกรรม เพื่อประโยชน์แก่สังคม

๓) การบริการวิชาการแก่สังคม ให้ความรู้ ทักษะ ปลุกฝังสร้างปัญญาความคิด และอุดมการณ์แก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรักความภูมิใจในชาติ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔) การทำนุบำรุงและสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย สร้างความเข้าใจในพหุสังคม วัฒนธรรมไทย การศึกษาวิจัย เพื่อสืบทอดพัฒนาและเผยแพร่ มรดกของชาติ ให้ยั่งยืนสืบไป

๕) การสนับสนุนระบบการศึกษาของชาติ ทั้งด้านองค์ความรู้ บุคลากร การเรียนการสอนและการวิจัยแก่สถานศึกษาอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ

๓.๒.๓ การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

หากมีการแยกการดูแลการอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติย่อมถูกพิจารณาให้เป็นหน่วยงานภายนอกเนื่องจากมิได้เป็นผู้มีส่วนได้เสีย อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติควรทำหน้าที่หลักในการกำกับดูแล คณะกรรมการฯ จึงได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหามาประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

๑) การแยกการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษา ออกจากการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน และเน้นการส่งเสริมการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาเป็นสำคัญ

๒) สร้างความเข้าใจที่ตรงกันตั้งแต่ระดับผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพ หรือ Quality Assurance (QA) ว่า Assurance ในภาษาอังกฤษ เมื่อแปลเป็นไทยแล้ว หมายถึง “การทำให้มั่นใจ” ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงหมายถึงการทำให้มั่นใจว่าผลลัพธ์ที่ได้ตรงตามเป้าประสงค์ โดยหลักการสำคัญคือ การประกันคุณภาพการศึกษาควรทำโดยผู้ทำงานในกระบวนการศึกษาโดยตรง ไม่ทำหลังกระบวนการ และไม่ทำนอกนอกกระบวนการ ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้เรียนและคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น การประเมินผู้เรียนขณะเรียนรู้หรือ Formative Assessment เช่น ทำการบันทึกการสอนก่อนและหลังการสอน โดยอาจารย์ผู้สอน ไม่ใช่รอตรวจสอบผลลัพธ์ในภายหลัง

๓) เตรียมความพร้อมให้กับสถาบันการศึกษา รวมทั้งบุคลากร โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และให้ สกอ. ให้ความช่วยเหลือตามคำขอของสถาบันในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

๔) ให้สถาบันการศึกษาทำการประเมินตนเอง และกำหนดตัวบ่งชี้ตามบริบทของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถาบันการศึกษาเอง ไม่ควรมีการกำหนดตัวบ่งชี้กลางที่บังคับใช้กับทุกสถาบันการศึกษา และสถาบันการศึกษาสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยตนเอง

๕) มีการประสานงานเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกันในการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสกอ. กับการประเมินตนเองโดยสถาบันการศึกษา ให้มีความสอดคล้องกันและลดภาระงานเอกสารที่อาจเกิดขึ้นกับสถาบันการศึกษา จากความซ้ำซ้อนของการประเมิน

๖) การประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานภายนอก สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติจะเข้าประเมินตามคำร้องขอของสถาบันการศึกษา เพื่อยืนยันผลการประเมินตนเองของสถาบันการศึกษา

๗) คุณสมบัติและคุณภาพของผู้ประเมินที่ส่งเสริมการประเมิน ผู้ประเมินนอกจากจะมีความรู้ ความสามารถแล้ว ยังต้องมีความเป็นมืออาชีพ เข้าใจบริบทของสถาบันการศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรม มีเจตคติที่ดี มีความเป็นกลาง และเข้าประเมินแบบกัลยาณมิตรเพื่อมุ่งหวังให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา การคัดเลือกผู้ประเมินควรอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการประเมิน ที่ประกอบไปด้วยผู้ประเมินที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่จำเป็นในการประเมิน นอกจากนี้ยังควรเข้าใจบริบทของสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดการการอบรมผู้ประเมินให้มีคุณภาพตามต้องการ และทำให้แน่ใจว่าผู้ประเมินมีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด

๘) เพื่อลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็น และป้องกันการรายงานข้อมูล (จริงและ/หรือไม่จริง) เพื่อการผลการประเมินที่ดีเท่านี้ในการประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษาจึงไม่ควรเพิ่มภาระงานเอกสารให้กับสถาบันการศึกษา นอกเหนือจากการนำเสนอรายงานการประเมินตนเอง หรือ Self-Assessment Report (SAR) และรายงานผลการดำเนินงานตามปกติ

๑๐) เมื่อสถาบันการศึกษาใดได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์กรวิชาชีพหรือหน่วยงาน ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ไม่จำเป็นต้องรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกซ้ำอีก

๑๑) การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่นำผลการประเมินไปใช้เพื่อการลงโทษสถาบันการศึกษา

๑๒) หลักการสำคัญที่จะส่งผลสำเร็จต่อการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษามีดังนี้ ๑) เป้าหมายที่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ๒) การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ๓) การนำผลการประเมินมาใช้เพื่อการแก้ไข ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

๓.๒.๔ กำหนดเวลาการปฏิรูป

ระยะที่ ๑ ขับเคลื่อนการปฏิรูป ส่วนที่ ๑ การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

ระยะที่ ๒ ขับเคลื่อนการปฏิรูป ส่วนที่ ๒ การปฏิรูปโครงสร้างอุดมศึกษา

๓.๒.๕ แหล่งที่มาของงบประมาณ

งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๖ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นที่มีสถาบันระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสังกัด

๓.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

โดยที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเสนอให้มีการจัดแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเป็น ๖ ประเภท ในข้อ ๓.๑.๑ ข้างต้น คณะกรรมการฯ ขอเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา ดังนี้

๓.๓.๑ การจัดตั้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ

เพื่อเป็นหน่วยงานดูแลสถาบันอุดมศึกษาในระบบทั้งหมดโดยคณะกรรมการชุดนี้ควรเป็นรูปแบบผสม ทำหน้าที่ประสานงานกับมหาวิทยาลัยกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้โดยจัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ” ขึ้นโดยเป็นหน่วยงานเทียบเท่ากรม โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติดังกล่าวมีจำนวนคณะกรรมการไม่เกิน ๓๐ คน เป็นตัวแทนจากคณะอนุกรรมการสถาบันอุดมศึกษากลุ่มต่างๆ ชุดละไม่เกิน ๓ คน ประธานกลุ่มคสส.เตอร์มหาวิทยาลัยตาม ๓.๓.๒ นอกจากนี้มีตัวแทนจากส่วนราชการต่างๆ เช่น สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการฯ ร่วมด้วย ในส่วนของคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้คณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่ประสานงาน (Coordination) กับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัดตลอดจนที่ประชุมอธิการบดีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัด โดยแบ่งเป็นคณะกรรมการชุดต่างๆ ดังนี้

(๑) คณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย มีจำนวนคณะกรรมการ ๑๕ - ๒๐ คน ประกอบด้วยบุคคล ๓ ฝ่าย ๆ ละเท่า ๆ กัน ประกอบด้วย ตัวแทนจากนายกสภา ตัวแทนจากอธิการบดี และตัวแทนจากคณาจารย์ โดยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงาน (Coordination) ให้กับกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยตลอดจนที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยในสังกัด มหาวิทยาลัยที่ประสงค์จะเข้าร่วมในกลุ่มนี้ มีสภาพมหาวิทยาลัยเป็นของตนเอง ได้รับมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารปกครอง (Governance) มหาวิทยาลัยของตนเอง และมีการพัฒนาที่ได้รับการจัดอันดับโดยหน่วยงานระดับสากลเป็นไปตามที่กำหนด โดยมหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้ทำการคัดเลือกกันเองเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ

(๒) คณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มีจำนวนคณะกรรมการ ๑๕ - ๒๐ คน ประกอบด้วยบุคคล ๓ ฝ่าย ๆ ละเท่า ๆ กัน ประกอบด้วย ตัวแทนจากนายกสภา ตัวแทนจากอธิการบดี และตัวแทนจากคณาจารย์ โดยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงาน (Coordination) ให้กับกลุ่มมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะตลอดจนที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยในสังกัด มหาวิทยาลัยที่ประสงค์จะเข้าร่วมในกลุ่มนี้ มีสภาพมหาวิทยาลัยเป็นของตนเอง ได้รับมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารปกครอง (Governance) มหาวิทยาลัยของตนเอง และมีการพัฒนาที่ได้รับการจัดอันดับโดยหน่วยงานระดับสากลเป็นไปตามที่กำหนด โดยมหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้ทำการคัดเลือกกันเองเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ

(๓) คณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ ทำหน้าที่ประสานงาน (Coordination) ให้กับกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศในภาพรวม มหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยจำนวนองค์ประกอบตลอดจนการได้มาของคณะกรรมการเป็นไปเช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย

(๔) คณะอนุกรรมการสถาบันการศึกษาเฉพาะทางและการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทำหน้าที่ประสานงานให้กับสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ โดยจำนวน องค์ประกอบตลอดจนการได้มาของ คณะกรรมการเป็นไปให้ดำเนินการเช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย

(๕) คณะอนุกรรมการสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน ทำหน้าที่ประสานงาน (Coordination) ให้กับกลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชนหรือสถาบันการศึกษาเอกชนระดับเทียบเท่า โดยจำนวน องค์ประกอบตลอดจนการได้มาของคณะกรรมการเป็นไปเช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย

๓.๓.๒ การจัดทำคลัสเตอร์มหาวิทยาลัยตามภูมิภาค

ประเทศไทยมิได้ร่ำรวยด้านความหลากหลายทางชีวภาพเพียงประการเดียว ยังหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอันเป็นผลจากความแตกต่างทางภูมิสังคมที่ประกอบขึ้นเป็นประเทศไทยซึ่งมีมาตั้งแต่ครั้งประวัติศาสตร์ ความแตกต่างหลากหลายด้านวัฒนธรรม ชุมชน ศาสนา ความเชื่อ และภาษา ผสมเข้ากับ ความหลากหลายด้านชีวภาพ สิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศส่งผลให้ประเทศไทยมีความโดดเด่นทางด้านความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การปฏิรูประบบอุดมศึกษาจึงสมควรใช้ความหลากหลายเหล่านี้เป็นจุดแข็งเสริมความแข็งแกร่งให้กับระบบการศึกษาของประเทศ นำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม งานวิจัย เทคโนโลยีที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองกระทั่งสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวมได้

ในการนี้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาสอนแนะให้จัดแบ่งมหาวิทยาลัยที่ได้รับการจัดแบ่งกลุ่มแล้วข้างต้นเป็นคลัสเตอร์โดยยึดตามภูมิภาคที่มีความแตกต่างหลากหลายทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประชากร วัฒนธรรม เป็นต้นทุนอยู่แต่เดิม ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดกลุ่ม การพัฒนาองค์ความรู้ด้านงานวิจัย งานวิชาการที่ตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่และชุมชน ตลอดจนสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับงานนวัตกรรม ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐเกิดศักยภาพ กระทั่งนำไปสู่การลดงบประมาณ เนื่องจากขนาดของประชากรมหาวิทยาลัยลดลง ความแตกต่างทางวิชาการ ลดลง อีกทั้งยังลดขอบเขตพื้นที่ลง โดยมีมหาวิทยาลัยหลักในส่วนกลาง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งต่างเป็นมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพในสาขาต่างๆ ทำหน้าที่ประสานงานทุกคลัสเตอร์ในสาขาวิชาที่ได้รับมอบหมาย

ประโยชน์ของการจัดแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยเป็นคลัสเตอร์ โดยเป็นประโยชน์ทั้งต่อภาครัฐและมหาวิทยาลัยคือ (๑) สะดวกต่อการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่มหาวิทยาลัยเนื่องจากขนาดและจำนวนมหาวิทยาลัยลดลง (๒) ลดงบประมาณที่ใช้ลงเนื่องจากความหลากหลายของมหาวิทยาลัยลดลง (๓) ความสะดวกด้านโลจิสติกส์และการติดต่อสื่อสารระหว่างมหาวิทยาลัย (๔) เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยด้วยกันตลอดจนระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ดังเช่นในส่วนของสถาบันการศึกษาเกิดความสัมพันธ์ในเชิงปิรามิดตามลำดับชั้นจากล่างขึ้นบนตลอดจนการเกิดคลัสเตอร์ในลักษณะ ดังนี้ ภาคประชาชนและประชาสังคม ประชารัฐ → สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง → มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ → มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ → มหาวิทยาลัยวิจัย (๕) ความสะดวกของภาครัฐในให้และรับบริการจากมหาวิทยาลัย ดังเช่น ความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ที่รัฐให้ความสนใจ (๖) มหาวิทยาลัยพัฒนาความเชี่ยวชาญของตนง่ายขึ้น อันสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในพื้นที่ (๗) เกิดแรงดึงดูดความสนใจในการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาและวิจัยระดับนานาชาติมากขึ้นเมื่อกลุ่มมหาวิทยาลัยมีจุดดึงดูดการลงทุนที่สำคัญ (๘) มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในกลุ่มเกิดความร่วมมือกันง่ายขึ้นและใกล้ชิดมากขึ้นมุ่งไปสู่ทิศทางเดียวกันอันช่วยลดงบประมาณการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาลง (๙) เกิดนวัตกรรม องค์ความรู้ งานวิจัยมากและรวดเร็วขึ้นจากความร่วมมือระหว่าง

สถาบันและระหว่างสถาบันกับชุมชนในพื้นที่ (๑๐) เกิดการกระจายอำนาจด้านการบริหารมากขึ้น ความเป็นอิสระทางวิชาการเพิ่มขึ้นอันส่งเสริมการพัฒนาสถาบันการศึกษา (๑๑) ชุมชนและสังคมในพื้นที่ได้ประโยชน์จากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษามากขึ้น

ในส่วนของการจัดแบ่งคลัสเตอร์ เป็นไปดังนี้

(๑) คลัสเตอร์สถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคเหนือ โดยมีมหาวิทยาลัยวิจัยหลักในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและแกนกลางทางด้านการพัฒนาและวิจัยใน สาขาวิชาที่มีภูมิปัญญาในพื้นที่เป็นต้นทุน

(๒) คลัสเตอร์สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีมหาวิทยาลัยวิจัยหลักในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและแกนกลางทางด้านการพัฒนาและวิจัยในสาขาที่เอื้อต่อพื้นที่

(๓) คลัสเตอร์สถาบันอุดมศึกษาภาคกลาง ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง โดยมีมหาวิทยาลัยวิจัยหลักในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงทางด้านการพัฒนาและวิจัย

(๔) คลัสเตอร์สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออก ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยมีมหาวิทยาลัยวิจัยหลักในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยบูรพา ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงทางด้านการพัฒนาและวิจัย

(๕) คลัสเตอร์สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันตก ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันตก โดยมีมหาวิทยาลัยวิจัยหลักในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงทางด้านการพัฒนาและวิจัย

(๖) คลัสเตอร์สถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ โดยมีมหาวิทยาลัยวิจัยหลักในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงทางด้านการพัฒนาและวิจัย

ในการบริหารจัดการคลัสเตอร์โดยจัดตั้งคณะทำงานแต่ละคลัสเตอร์ขึ้นโดยมีมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในคลัสเตอร์เป็นสมาชิก อาจมีอธิการบดีมหาวิทยาลัยวิจัยเป็นประธาน ประสานงานกับรัฐโดยผ่านคณะกรรมการมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยที่แต่ละสถาบันเป็นสมาชิก และโดยผ่านคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติซึ่งประธานแต่ละคลัสเตอร์เป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง

กว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ โดยมีมหาวิทยาลัยวิจัยหลักในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงทางด้านการพัฒนาและวิจัย

ในการบริหารจัดการคลัสเตอร์โดยจัดตั้งคณะทำงานแต่ละคลัสเตอร์ขึ้นโดยมีมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในคลัสเตอร์เป็นสมาชิก อาจมีอธิการบดีมหาวิทยาลัยวิจัยเป็นประธาน ประสานงานกับรัฐโดยผ่านคณะอนุกรรมการมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่แต่ละสถาบันเป็นสมาชิก และโดยผ่านคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติซึ่งประธานแต่ละคลัสเตอร์เป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง

๓.๔ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

- ไม่มี -

คณะกรรมการการึงขอเสนอรายงานเรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา” เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา และเพื่อให้แผนการปฏิรูปอุดมศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผล คณะกรรมการเห็นสมควรต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการระดับอุดมศึกษาสัมฤทธิ์ผล หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วยขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายวินัย ดะห์ลัน)

เลขาธิการกรรมการการ

บรรณานุกรม

กฤษณพงศ์ กีรติกร. “อุดมศึกษาไทย เวทีไทย เวทีโลก.” Online.

กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย. “อนาคตอุดมศึกษาไทย.” Online.

“มหาวิทยาลัย 4.0 กับการตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ,” หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน. วันพุธที่ 4 มกราคม 2560, หน้า 15.

มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา. (2544). *การพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.

สมท: สมาคมสภามหาวิทยาลัย (ประเทศไทย). “สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด สกอ.” Online.

สุริชัย หวันแก้ว (2002). *จุฬากับสังคม: สรุปลังเคราะห์และข้อเสนอแนะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Altbach, Philip G. (1982). *Higher Education in the Third World*. Singapore: Muruzen Asia: Regional Institute of Higher Education and Development.

Altbach, Philip G. (1998). *Comparative Higher Education: Knowledge, the university and development. The University of Hong Kong: Comparative Education Research Centre*.

Baldrige, Victor J. (1989). Building a Political Model. In: T. Bush (ed.), *Managing Education: theory and practice*. Milton Keynes: Open University Press. pp. 57-65.

Bartell, Marvin. (2003). Internationalization of Universities: a university culture-based framework. *Higher Education* 45, 43-70.

Beyer, Janice M., Stevens, John M. and Trice, Harrison M. (1983). The Implementing Organization: exploring the black box in research in public policy. In: R. H. Hall, and R. E. Quinn (eds.), *Organizational Theory and Public Policy*. Beverly Hills, California: Sage.

Brunner, Jese Joaquin. (1997). From State to Market Coordination: the Chilean case. *Higher Education Policy*, 10 (3/4), 225-237.

Cerych, Ladislav and Sabatier, Paul. (1986). *Great Expectations and Mixed Performance: the implementation of higher education reforms in Europe*. Stoke-on-Trent: Trentham Books.

Clark, Burton R. (1979). The Japanese System of Higher Education in Comparative Perspective. In: W. K. Cummings, I. Amano, K. Kazuyuki. *Changes in the Japanese University: a comparative perspective*. New York: Praeger. pp.217-238.

———. (1983). *The Higher Education System: academic organization in cross-national perspective*. London: University of California Press.

———. (1984). Higher Education Systems: organizational conditions of policy formation and implementation. In: R. Premfors (ed.), *Higher Education Organization: conditions for policy implementation*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International. pp.7-20.

———. (1997). Common Problems and Adaptive Responses in the Universities of the World: organizing for change. *Higher Education Policy* 10(3/4), 291-295.

Ferlie, Ewan, Musselin, Christine and Andresani, Gianluca. 2008. “The Steering of Higher Education Systems: A Public Management Perspective,” *Higher Education*. 56: 325-348.

Gornitzka, Åse. (1999). Governmental Policies and Organisational Change in Higher Education. *Higher Education* 38, 5-31.

- Hanna, Donald E. 1998. "Higher Education in an Era of Digital Competition: Emerging Organizational Models," *JALN*, Vol. 2, Issue 1, March. pp. 66-95.
- Hendrichová, Jana (1998). Typical Features of Education and Education Reforms in Central Europe. In: E. Leitner (ed.), *Educational Research and Higher Education Reform in Eastern and Central Europe*. Frankfurt: Peter Lang. pp. 75-85.
- Kirby-Harris, Robert. (2003). Universities Responding to Policy: organisational change at the University of Namibia. *Higher Education* 45 (3), 353-374.
- Lao, Rattana. (2012). The logic of the Thai higher education sector and quality assessments (Doctoral dissertation). Columbia University, New York.
- Lao, Rattana. (2015). *A Critical Study of Thailand's Higher Education Reforms: The culture of borrowing (Routledge Critical Studies in Asian Education)* London: Routledge.
- Levy, Daniel C. (1994). Mexico: Towards State Supervision? Changing Patterns of Governance in Mexican Higher Education. In: G. Neave and F.A. Van Vught (eds.), *Government and Higher Education Relationships across Three Continents: the winds of change*. Oxford: Elsevier Science. pp.241-263.
- Marginson, Simon. 2006. "Dynamics of National and Global Competition in Higher Education," *Higher Education*. 52: 1-39.
- _____. 2007. "The Public/Private Divide in Higher Education: A Global Revision," *Higher Education*. 53: 307-333.
- Meek, Lynn V. (2000). Diversity and Marketisation of Higher Education: incompatible concepts? *Higher Education Policy* 13, 23-39.
- Neacsu, Ioan. (1998). Higher Education in Romania. The Imperatives of Reform- New Paradigms, New Options, New Strategies. In: E. Leitner (ed.), *Educational Research and Higher Education Reform in Eastern and Central Europe*. Frankfurt: Peter Lang.
- Neave, Guy and Van Vught, Frans A. (1994a). Government and Higher Education in Developing Nations: A Conceptual Framework. In: G. Neave and F. Van Vught (eds.), *Government and Higher Education Relationships across Three Continents: the winds of change*. Oxford: Elsevier Science. pp.1-21.
- _____. (1994b). Conclusion. In: G. Neave and F. Van Vught (eds.), *Government and Higher Education Relationships across Three Continents: the winds of change*. Oxford: Elsevier Science. pp.264-319.
- Ordorika, Imanol. (2003). The Limits of University Autonomy: power and politics at the *Universidad Nacional Autonoma de Mexico*. *Higher Education* 46, 361-388.
- Pad, Nilphan. (2005) Internationalizing Thai Higher Education: Examining Policy Implementation, (Ph.D. Thesis), University of Leeds, United Kingdom.
- Premfors, Rune. (1984). Implementation Strategies in Higher Education. In: R. Premfors (ed.), *Higher Education Organization: conditions for policy implementation*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International. pp.35-55.
- Ramsden, Paul. "The Future of Higher Education Teaching and the Student Experience," Online.
- Silva, Luis Enrique Orozco. (1996). Transformation dynamics for higher education in Latin America and the Caribbean. *Higher Education Policy* 9 (1), 67-74.
- Weick, Karl. (1976). Educational Organizations as 'Loosely Coupled Systems'. *Administrative Science Quarterly* 21, 1-18.
- Wyatt, David. (1969). *The Politics of Reform in Thailand: education in the reign of King Chulalongkorn*. New Haven and London: Yale University Press.

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา
ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการศึกษา

คณะกรรมการ

๑. รองศาสตราจารย์อุทัย เลาหวิเชียร	หัวหน้าคณะกรรมการ
๒. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	คณะกรรมการ
๓. นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาตุกา	คณะกรรมการ
๔. ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญมัตย์	คณะกรรมการ
๕. นายณัฐ ฆพานนท์	คณะกรรมการ
๖. พลเอก วุฒินันท์ สิลายุทธ	คณะกรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์วินัย ตะห์ลัน	คณะกรรมการ
๘. นายประยูร เขียววัฒนา	คณะกรรมการ
๙. พลเอก พหล สง่าเนตร	คณะกรรมการ
๑๐. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	คณะกรรมการ
๑๑. พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	คณะกรรมการ
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์	เลขานุการคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑. รองศาสตราจารย์สุวรรณี แสงมหาชัย
๒. นายยุทธ ชัยประวิตร
๓. นางสาวกณิกนันต์ แสงมหาชัย
๔. นายจรัส วิสุวรรณ
๕. นายพิทักษ์ ปักษานนท์
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์
๗. พ.ต.อ. นกตล วงษ์น้อม
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัต ลวางกูร
๙. รองศาสตราจารย์ น.ท. สุมิตร สุวรรณ
๑๐. นายยิ่งศักดิ์ เพชรนิล
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา บรรพกาญจน์

รายชื่อคณะผู้จัดทำรายงาน

ประธานที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์อุทัย เลาหวิเชียร

หัวหน้าคณะทำงาน

ที่ปรึกษา

๑. นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐ์บาทุกา
๒. พลเอก พหล สง่าเนตร
๓. นายประยูร เชี่ยววัฒนา
๔. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา
๕. พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ
๖. รองศาสตราจารย์วินัย ดะห์ลัน
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฑ ลวางกูร
๙. รองศาสตราจารย์สุวรรณี แสงมหาชัย
๑๐. รองศาสตราจารย์ น.ท. สุมิตร สุวรรณ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์
๑๒. พ.ต.อ. นภดล วงษ์น้อม
๑๓. นางสาวกณิกนันต์ แสงมหาชัย

คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา

ผู้จัดทำฐานข้อมูล

คณะทำงานขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาและที่ปรึกษา

ผู้รวบรวมข้อมูลและจัดทำ (ร่าง) รายงาน

ว่าที่ร้อยตรี จเร นาคสวาท

นิติกรชำนาญการ
กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

ที่ปรึกษาฝ่ายรวบรวมรายงาน

นางสวีณา พลพิชน์ วิทยากรเชี่ยวชาญ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการ
การศึกษา

ขอเชิญคณะกรรมการเข้าประจำที่
(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) :
เนื่องจากคณะกรรมการได้จัดทำรายงานจำนวน ๒ เรื่อง ผมจะให้ประธานกรรมการ
แถลงรายงานแต่ละเรื่อง และให้สมาชิกอภิปรายรายงานที่ได้เสนอมา เมื่ออภิปรายเสร็จแล้ว
ผมจะให้ที่ประชุมลงมติว่าจะเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการหรือไม่ตามลำดับ
โดยเริ่มจาก เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา” ก่อนนะครับ ขอเชิญประธาน
คณะกรรมการ -----

สำหรับรายชื่อผู้นำเสนอและชี้แจงระเบียบวาระที่ ๓ คณะกรรมาธิการด้านการศึกษา เรื่องที่ ๑ แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา มีดังนี้ ๑. ท่านวิวัฒน์ ศัลยกำธร ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประธานสถาบันเศรษฐกิจพอเพียง ประธานมูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติ อดีตผู้อำนวยการกองประเมินผลงาน สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์และคณะทำงานการศึกษาวิถีพุทธ อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ๒. ท่านปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา โฆษกกรรมาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ท่านเป็นผู้ช่วยการหลักสูตรวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรรมการอิสระ บริษัท ผลิตภัณฑ์ ราชนบุรี โฮลดิ้ง จำกัด ๓. รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์อุทัย เลาหวิเชียร กรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ท่านเป็นอดีตคณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๔. รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์วินัย ดะห์ลัน เลขานุการ กรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ท่านเป็นผู้ช่วยการและผู้ก่อตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเรียนเชิญท่านวิวัฒน์ ศัลยกำธร

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร (ประธานกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธาน สปท. ที่เคารพ ท่านผู้มีเกียรติทุกท่านครับ กระผม วิวัฒน์ ศัลยกำธร ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา วันนี้จะขออนุญาตที่ประชุมกราบเรียนเสนอ แผนการปฏิรูประบบอุดมศึกษา คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้นำเรียนที่ประชุมไปแล้วทั้งหมด ๑๒ ด้าน ขออนุญาตกราบเรียนโดยสรุปดังนี้ครับว่า การปฏิรูปการศึกษาในรอบนี้นั้นเป็นการปฏิรูปครั้งสำคัญ ซึ่งได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้วางเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ดีมากและเป็นที่พึงพอใจของสภาเราเป็นอย่างยิ่ง นั่นก็หมายความว่า การปฏิรูปการศึกษานั้นมีเป้าหมายสำคัญคือต้องพัฒนาคนไทยทุกระดับให้เป็นคนดี มีวินัย และภูมิใจในชาติ ให้เชี่ยวชาญตาม ความถนัดของแต่ละท่าน แต่ละคน นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทย ให้เป็นคนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อชุมชน ต่อสังคม และประเทศชาติในที่สุด

การที่จะพัฒนาคนไทยทุกระดับซึ่งรัฐธรรมนูญได้ระบุไว้ชัดเจนว่าต้องเริ่มตั้งแต่ก่อนวัยเรียน คณะกรรมการด้านการศึกษาก็ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาไปตลอดช่วงชีวิต วัยเด็กเล็กนั้นถือเป็นความสำคัญอันดับที่ ๑ ซึ่งเราได้เสนอแผนไปเรียบร้อยแล้ว ขออนุญาตว่าที่ประชุมนี้ได้กรุณาให้ความเห็นชอบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่มีท่านใดแม้แต่ดอกลีสงฆ์ ไม่มีท่านใดคัดค้านเลย ก็เป็นความกรุณาอย่างยิ่งของสภานี้ แต่อย่างไรก็ตาม ในครั้งนี้ผมอยากจะกราบเรียนอย่างนี้ว่าการพัฒนาคนหรือการศึกษาด้านอุดมศึกษานั้น มีความแตกต่าง -----

อย่างสิ้นเชิงกับการปฏิรูปขั้นพื้นฐาน ซึ่งแน่นอนอย่างที่ทราบเรียนรู้ว่าต้องเริ่มแต่ครุฑมารดา ไปจนกว่าจะจบภาคบังคับ เรียกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีความแตกต่าง การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมุ่งพัฒนาค้นให้รอบด้าน ตั้งแต่ร่างกาย จิตใจ สมอง ได้ทราบเรียนรู้ไปแล้วว่า ถ้าเราเตรียมคนอย่างดีตั้งแต่เล็ก ในช่วงเด็กเล็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาก่อนจะถึง ๓ ขวบนั้น เด็กมีความเจริญสูงมากถึง ๘๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ ถ้าเราพลาดในช่วงต้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือหลังจากนั้นเป็นต้นไปก็จะทำได้ยากมากเพราะว่าความเจริญทั้งหลายทั้งปวงนั้นเกิดขึ้น ๘๐-๙๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว เพราะฉะนั้นการพัฒนาขั้นพื้นฐานจึงเป็นเรื่องสำคัญ เด็กจะต้องมีทั้งร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่มั่นคง และการเติบโตทางสมอง ให้ครบรอบด้านในทุกมิติ และสำคัญที่สุดการศึกษานั้นต้องทำให้คนมีความสุข ไม่ใช่ก่อทุกข์ให้กับคน สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมีความแตกต่าง หลังจากผ่านการพัฒนาขั้นพื้นฐานไปแล้วเด็กอาจจะสามารถเลือกอาชีพอะไรก็ได้ไปทำงานตามความถนัดของตน ซึ่งก็ไม่ได้แปลว่าจะต้องมาเข้าอุดมศึกษาทั้งหมด การศึกษาด้านอุดมศึกษานั้นมุ่งพัฒนาค้นให้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ให้เป็นเลิศในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งแน่นอนบ้านเราจำเป็น เราอยู่กับโลกของการแข่งขัน ไม่มีทางเลือก แม้เราไม่อยากจะแข่งขัน แต่เราก็ต้องสร้างความเป็นเลิศให้รอบด้าน ในขณะที่เดียวกันบนความเป็นเลิศนั้นมักจะก่อความเหลื่อมล้ำสำหรับคนที่ตามไม่ทัน เพราะฉะนั้นการศึกษาด้านอุดมศึกษานั้นก็จำเป็นที่จะต้องดูแลทั้งด้านพัฒนาค้นให้เป็นเลิศในด้านต่าง ๆ ซึ่งสังคมไทยต้องการ และสำคัญที่สุดคือสังคมโลกมีการแข่งขันรุนแรง เราจะต้องพัฒนาค้นให้เป็นเลิศให้ได้ แต่ขณะเดียวกันเราไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลังเลย เพราะฉะนั้นการพัฒนาด้านอุดมศึกษาก็ต้องมุ่งลดความเหลื่อมล้ำ ก็ต้องมุ่งดูแลคนทุกกลุ่มเหมือนกัน แต่ไม่ได้แปลว่าจะต้องให้ทุกคนมีปริญญา ไม่ต้องการให้ทุกคนเป็นปัญญาชนทั้งหมด สังคมหนึ่งถ้าจะเปรียบเหมือนคนคนหนึ่ง สมองนั้นไม่ต้องการมากนัก แต่ว่าทั้งมือทั้งเท้า ทั้งร่างกาย ทุกส่วนนั้นมีความสำคัญไม่แพ้กับสมอง เพราะฉะนั้นการอุดมศึกษานั้นไม่ได้หมายถึงสร้างสมองอย่างเดียว ก็ต้องสร้างความรู้ในมิติอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีวศึกษาก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำให้เป็นอุดมศึกษาเช่นกัน เป้าหมายของการปฏิรูปอุดมศึกษาในครั้งนี้ต้องการที่จะทำให้อุดมศึกษาตอบสนองความต้องการของสังคมให้รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นเฉพาะเรื่องของการสร้างความเชี่ยวชาญ หรือสร้างความเป็นเลิศอย่างเดียว

เพราะฉะนั้นกรรมาธิการจึงเห็นว่าระบบโครงสร้างของการบริหารอุดมศึกษานั้นต้องแตกต่างไปจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นกรรมาธิการก็มีข้อเสนอที่จะให้แยกระบบบริหารการอุดมศึกษาออกจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันนี้เป็นหลักการซึ่งกรรมาธิการได้ฟังความคิดเห็นมาก่อนข้างใช้เวลายาวนาน แต่ได้ตั้งคณะทำงานศึกษาเรื่องนี้ขึ้น ๓ คณะ โดยสรุปว่าในระบบโครงสร้างนั้นจำเป็นต้องแยกระบบบริหารออกจากขั้นพื้นฐาน ส่วนแยกแล้วจะออกมาหน้าตาเป็นอย่างไร จะไปร่วมมือกับกระทรวงไหนนั้นก็ฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการ โดยเฉพาะคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการมองเห็นว่าควรจะไปรวมกับงานด้านอื่น ๆ เช่น งานด้านวิทยาศาสตร์ หรือแม้แต่งานด้านไอซีที (ICT) ก็ตาม อันนี้เป็นความเห็นซึ่งเชื่อว่าการได้ฟังความคิดเห็นจากทุกท่านในวันนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะเสนอแนะไปที่รัฐบาลเท่าที่มีการประชุมประสานงานกันรัฐบาลก็ต้องถามความเห็นไปที่คณะกรรมการอิสระซึ่งรัฐบาลก็ได้จัดตั้งขึ้นแล้วตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการอิสระก็ต้องหยิบเรื่องนี้ไปศึกษาแล้วก็ทำข้อเสนอต่อจากเรา อันนี้ก็เป็นประเด็นที่ ๑ ซึ่งรายละเอียดก็จะได้นำเรียนที่ประชุมวันนี้

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กมณต์มาศ ๔/๑

เรื่องสำคัญเรื่องที่ ๒ คณะทำงานอุดมศึกษาของคณะกรรมการ
ด้านการศึกษามองเห็นว่าอุดมศึกษาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือของเอกชน
๒๐๐ กว่าแห่ง ควรจะมีการกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิภาค เราจึงมี
การนำเสนอให้จัดกลุ่มหรือที่เรียกว่าจัดคลัสเตอร์ (Cluster) ให้เหมาะสม สอดคล้องกับ
ทั้งภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค เพราะฉะนั้นวันนี้ก็จะมีการนำเสนอ
แนวคิดในเรื่องของการจัดคลัสเตอร์ (Cluster) อุดมศึกษาก็ไม่ต่างอะไรจากการศึกษา
ขั้นพื้นฐานและหน่วยราชการ หน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งก็ต้องรับเงินภาษีโดยตรงจากประชาชน
จากรัฐเช่นกัน เพราะฉะนั้นภาระ หน้าที่ หรือภารกิจที่อุดมศึกษาต้องไปทำหน้าที่พัฒนาคน
ให้เหมาะสมกับความเป็นอุดมศึกษานั้นก็จำเป็นต้องรับภาระ นำเรียนว่าแต่ละคลัสเตอร์
(Cluster) ในวันนี้ควรจะรับภาระพัฒนาคนเพื่อตอบสนองสังคมในมิติไหนบ้าง โดยภาพรวม
คร่าว ๆ ผมขออนุญาตนำเสนอภาพรวมไว้เบื้องต้นแต่เพียงเท่านี้ ที่เหลืออยากจะขออนุญาต
ให้ท่านประธานคณะทำงานปฏิรูปด้านอุดมศึกษาได้กรุณานำเรียนที่ประชุมต่อไป
กราบขออนุญาตท่านประธานครับ

ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ (ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) :
ขอเรียนเชิญรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์อุทัย เลาหวิเชียร

นายอุทัย เลาหวิเชียร (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานและสมาชิกสภา
ทุกท่าน รายงานเรื่องอุดมศึกษาสามารถแยกออกได้เป็น ๓ ส่วน

(เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเปิดพรีเซนเทชัน (Presentation))

นายอุทัย เลาหวิเชียร (กรรมการ) : ส่วนแรก จะพูดถึงความสำคัญ
ของอุดมศึกษาและตัวแบบของคลาร์ก (Clark) ที่เราจะใช้มาวิเคราะห์ ส่วนที่ ๒ จะพูดถึง
ปัญหาและวิธีการแก้ไขซึ่งมีรายละเอียดมาก ผมจะพยายามเลือกเฉพาะประเด็นที่สำคัญ
ส่วนรายละเอียดจะปรากฏอยู่ในรายงาน ส่วนที่ ๓ จะพูดถึงการทำแผนในเรื่องเกี่ยวกับ
อุดมศึกษา

ส่วนแรก ผมอยากจะเริ่มอย่างนี้ว่ากระบวนการศึกษา ผมเห็นว่าอุดมศึกษา
เป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เพราะว่าอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่จะผลิตคนให้เป็นคน
ที่มีความพร้อม ซึ่งฝรั่งเรียกว่าโฮลเพอร์สัน (Whole person) คือพร้อม พร้อมอย่างไรครับ

เพราะว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศที่ ๑ อุดมศึกษาเขาจะปูพื้นให้คนนี้มีความรู้ในด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เพราะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จะทำให้คนมีเหตุมีผล ไม่มมงายอยู่กับความเชื่อที่เลอะเทอะ ทำอะไรต้องมีตัวเลข มีข้อมูล อีกประการหนึ่งก็คือว่า อุดมศึกษาก็จะสอนให้คนเป็นคนที่จะเข้ากับสังคมได้ เป็นซอฟต์แวร์ (Soft Science) คือทำให้เราปฏิสัมพันธ์กับคนได้ ดึงคนเข้ามาทำงาน ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย สร้างทีมงาน ซิงซอฟต์แวร์ (Soft Science) อันนี้สำคัญมาก เพราะว่าหลาย ๆ คนมีความรู้ความสามารถเก่งแต่เข้ากับใครไม่ได้ เหมือนหมาป่าเดี่ยวที่เขาเรียกว่าโลนวูล์ฟ (Lone wolf) อยู่คนเดียวแต่เฉาตายไป อันที่ ๓ ก็คือถึงแม้ว่าเราจะมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ ซึ่งน่าจะพอใจแล้ว แต่ก็ยังไม่ใช่น้อย่างนั้น เพราะว่ามนุษย์เราประเสริฐกว่าสัตว์ เราจะต้องมีอะไรเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว สิ่งที่จะยึดเหนี่ยวก็คือจริยธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม ความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เราเรียกว่ามนุษยศาสตร์ อุดมศึกษาจะอบรมของเราทั้ง ๓ ด้านในปี ๑ ปี ๒ แล้วก็ไปแยกเรียนปี ๓ ปี ๔ ในประเทศตะวันตก ผมยกตัวอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาจะทำอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราอาจจะสรุปได้ว่า อุดมศึกษาทำให้คนนี้พร้อม พัฒนาคนพร้อมที่จะเข้าไปปฏิบัติงาน ให้ความรู้ให้ทักษะ -----

นอกจากนี้แล้วปัจจุบันอุดมศึกษายังมีความสำคัญไม่เฉพาะแต่การทำการสอน การวิจัย การเขียนตำรา แต่เรายังมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะเข้าไปช่วยเหลือเซกเตอร์ (Sector) อื่น ๆ ภาคส่วนที่จำเป็นจะต้องได้รับการช่วยเหลือในด้านของความรู้เข้าไปเป็นที่ปรึกษา ที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเขาทำกันอย่างน้อยอย่างกว้างขวาง หรือเข้าไปฝึกอบรมซึ่งเป็นงาน มหาศาล ผมทำฝึกอบรมมาตลอดชีวิตควบคู่กับการสอน แล้วก็ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ต่าง ๆ เข้ามาสอน เพราะว่าเราไม่สามารถจะวิจัยอย่างเดียว อีกประการหนึ่ง ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากมีการแข่งขันมาก อุดมศึกษาจะต้องมีการสร้างนวัตกรรม สร้างกิจกรรมใหม่ ๆ เข้าไปปรับเพื่อเพิ่มค่าของการทำงาน เพราะฉะนั้นอุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งที่สำคัญ แต่ปรากฏว่าเท่าที่ผ่านมาอุดมศึกษาประสบความสำเร็จใน ช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมาค่อนข้าง ชัดเจน อันนี้ก็เป็นส่วนที่อยากจะชี้ให้ทราบ ส่วนตัวแบบที่เราจะใช้ในการวิเคราะห์นั้น เราอาศัยตัวแบบของคลาร์ก (Clark) ซึ่งเขาพูดถึงองค์การอะคาเดมิก ออร์แกไนเซชัน (Academic Organization) ควรจะมีหน้าตาเป็นอย่างไร หนังสือเล่มนี้เขาศึกษาในลักษณะ เปรียบเทียบหลาย ๆ ประเทศ ในแนวความคิดของคลาร์ก (Clark) เขามองว่าอุดมศึกษา ควรจะแบ่งเป็น ๓ पार्टี (Party) ๓ ส่วน ส่วนหนึ่งก็คือรัฐ รัฐประกอบไปด้วยฝ่ายบริหาร ซึ่งจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ หรือลงมาก็คือ สกอ. ซึ่งเป็นฝ่ายที่จะเข้ามาวางกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ควบคุมการทำงานให้อยู่ในกรอบและมีมาตรฐานที่น่าเชื่อถือ ถัดมาก็คือมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเป็นส่วนที่สำคัญมาก มหาวิทยาลัยเป็นองค์การแบบแนวราบซึ่งจะคุมแบบ แนวตั้งไม่ได้ องค์การแบบแนวราบคืออะไร ก็คือเป็นองค์การที่อยู่กันแบบหลวม ๆ ทุกคน มีส่วนร่วม ทุกคนมีอิสระ มีเสรีภาพ ผู้บังคับบัญชา เราไม่ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาเหมือน อธิปัตติ เราถือว่าอธิการบดีกับคณบดีคือเพื่อน เพื่อนเป็นคอลleague (Colleague) แต่เราถือว่า เขาเป็นเฟิสต์ อะมั่ง อีควอล (First among equal) คือเขากับเราเท่ากัน แต่เรายกให้เขา เซ็นชื่อแทนเรา ทำงานแทนเรา การปฏิสัมพันธ์เท่ากัน เพราะฉะนั้นเรื่องแบบนี้คนที่อยู่ นอกมหาวิทยาลัยจะไม่เข้าใจ จะยกอะไรไปให้ตำแหน่งบริหารหมด ซึ่งจริง ๆ แล้ว ในมหาวิทยาลัยไม่ค่อยมีใครคิดในลักษณะแบบนี้ เราคิดแล้วเราทำงานร่วมกันเป็นทีมงาน ในส่วนของการทำงาน เราจะพบว่าในอดีตประเทศไทยบริหารมหาวิทยาลัยโดยการใช้ สเตต (State) เข้ามาคุม คุมแบบระบบราชการ ผมโอนจากกรมการปกครองไปอยู่

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผมคิดว่าคงจะไม่เหมือนกับในกรม แต่เสร็จแล้วก็คล้าย ๆ กัน คือคนบดีก็ยังมาควบคุมการแต่งตั้งของเราว่าตัดผมยาวไปหรือเปล่า หรืออะไรต่าง ๆ ซึ่งผมก็อยู่ในการควบคุม จนกระทั่งหลังจากปี ๒๕๑๖ มหาวิทยาลัยก็จะมีการเปลี่ยนแปลง มีการเลือกตั้ง ซึ่งรัฐก็จะมอบอิสระให้กับมหาวิทยาลัยมากขึ้น แต่ว่ามหาวิทยาลัยก็ยังบริหารงานไม่เป็น ก็ยังมีลักษณะเหมือนข้าราชการ อะไรก็ต้องถามกระทรวง กระทรวงก็คุมอยู่ ก็ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ความเจริญก้าวหน้าก็มีช้ามาก จนกระทั่ง ๓๐ ปีที่ผ่านมา เมื่อเราเข้าไปอยู่ในยุคของโลกาภิวัตน์ทำให้มหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงมาก แล้วรัฐก็ผ่อนคลาย มีส่วนร่วมให้มหาวิทยาลัยหาเงินเอง ทำอะไรเองได้หลาย ๆ อย่าง มีเสรีภาพหลายอย่าง แต่เสรีภาพเหล่านี้บางครั้งมหาวิทยาลัยไม่เข้าใจก็เลยไปทำอะไรมากมาย เหลือเกิน ตัวอย่างเช่นการเปิดสอนภาคพิเศษทั่วไปแล้วออกไปส่วนภูมิภาค ซึ่งจะกระทำมากใน ๔ คณะ ก็คือ คณะบริหารธุรกิจ -----

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะบริหารการศึกษา อีกอันหนึ่งก็คือคณะนิเทศศาสตร์ และหลัง ๆ นี้ก็มีคณะนิติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่ทุกปริญญาต้องการมาเรียน คนเป็นแพทย์ คนเป็นวิศวกรก็อยากมาเรียนวิชารัฐประศาสนศาสตร์หรือบริหารเพราะจะขึ้นไปบริหาร ก็มีการขยายไปมาก ปรากฏว่าเมื่อขยายไปมาก ๆ ก็ขาดธรรมาภิบาลเพราะเรามัวแต่เอาใจตลาด พอเราไปเอาใจตลาด คุณภาพต่าง ๆ ก็ลดลง ซึ่งในทางรัฐก็มีการคุมประกันคุณภาพ แต่ประกันคุณภาพนั้นซึ่งเป็นของดีจะต้องทำ แล้วก็ต้องทำต่อไป แต่เขาทำไม่ค่อยจะสมบูรณ์ ทำให้เกิดมีปัญหาแทรกซ้อนเข้ามา ซึ่งอาจารย์ดอกเตอร์ปิยะธิดาจะมาขยายความในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นผมมาถึงส่วนที่ว่าระบบอุดมศึกษาของบ้านเราในขณะนี้ค่อนข้างจะมีปัญหา ที่ต้องการแก้ไขอย่างรีบด่วน ก่อนที่จะไปสู่เรื่องที่ ๒ ก็อยากจะชี้ให้เห็นว่าในรายงาน เรามีการไปสำรวจตัวแบบของมหาวิทยาลัยในยุคอนาคต ในยุคดิจิทัลซึ่งจะแตกต่าง กับการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ซึ่งใช้เฟซ ทุ เฟซ (Face to Face) ตลอดรายการเรียน จะมี ๗ แบบ เราอาจจะเรียนในห้องนอน เปิดดูทีวี (TV) เราต้องเสียค่าเล่าเรียนน้อย แต่ได้ความรู้ที่เราต้องการ ซึ่งจะมีรูปแบบที่เหมาะสมกับแต่ละประเภท แต่ละสถานการณ์ ซึ่งผมยังไม่ทราบว่าจะต่อ ๆ ไปเราจะทำอย่างไร เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก แล้วคงยาก ที่จะอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีงานเยอะแยะเหลือเกิน คราวนี้ผมก็จะมาในส่วนที่ ๒ เป็นส่วนที่พูดถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข ซึ่งมีรายละเอียดมาก ผมไม่สามารถจะพูดได้ทั้งหมด ยกเว้นจะพูดแต่บางประเด็น ส่วนรายละเอียดต้องเข้าไปดูในเท็กซ์ (Text) อันแรกที่จะพูดถึง ก็คือในส่วนของรัฐ รัฐก็คือกระทรวง จริง ๆ แล้วควรจะมีกฎเกณฑ์ มีกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่ศึกษามาอย่างดี แล้วตั้งเป็นมาตรฐานที่จะคุมมหาวิทยาลัยทั่ว ๆ ไป แต่ปรากฏว่า ในความจริงแล้วรัฐดูแลไม่ไหว แล้วมีสิ่งที่คนบ่นกันมากก็คือว่าคณะกรรมการอุดมศึกษา ประกอบไปด้วยคนจำนวนซ้ำซากอยู่นานเหลือเกินแล้วก็หมุนเวียนกัน แล้วหลาย ๆ คน ก็ไปเป็นนายกสมาคมมหาวิทยาลัยหลายแห่ง หรือว่าเป็นอธิการบดี เป็นกรรมการมหาวิทยาลัย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วคนพวกนี้ที่ครั้งหนึ่งเราคิดว่าเป็นคนมีความรู้ ปรากฏว่าไม่อ่านหนังสือ ไม่สอน มัวแต่ประชุม ขึ้นเครื่องบินไปมา ผมไปสนามบินไปเจอคนพวกนี้บ่อย อันนี้ก็จะ มีเสียงบ่นมาก วิธีการแก้ไขเรื่องพวกนี้เราเสนอว่าควรจะมีคณะกรรมการอุดมศึกษาไม่เกิน ๒๐ คน ๑๐ คนทำงานประจำ อีก ๑๐ คนควรจะเลือกจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งไม่จำเป็น

จะต้องเป็นคนที่อยู่มหาวิทยาลัย คนอยู่ธุรกิจ คนมีอาชีพอื่น ๆ เขาอาจจะมีมุมมองที่ดีกว่า
คนที่อยู่ในที่เดียวกันซึ่งไม่มีอะไรต่างมุมอยู่ในกรอบ อันนี้ก็คือถ้าเราสามารถจะทำให้
กรรมการชุดนี้เป็นที่ยอมรับ คำว่ายอมรับไม่ต้องอธิบายทั้งหมด เหนือกฎหมาย คือเป็นที่ยอมรับ
ของคนในสังคม แล้วกรรมการชุดนี้ก็มีวาระ ๕ ปี เราก็ไม่อยากให้เป็นอีก ขอให้เป็นอย่างเดียว
ในชีวิตตราบชั่วฟ้าดินสลาย เลิกเลย เป็นครั้งเดียว ซึ่งผมไม่ทราบว่าคนเขาจะยอมไหม
แต่ว่าในหมู่กรรมการที่เราคุยกัน -----

เขายืนยันว่าต้องที่เดียวเลย นี่ก็คือเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างและการบริหาร ซึ่งในชุดของเราจะไม่ไปเยอะเพราะว่ามีการศึกษาหลายแห่งเขาพูดเรื่องนี้กันเยอะ ในรายงานเราจะพูดเรื่องที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนและคนมองข้าม

เรื่องที่ ๒ ประกันคุณภาพ ซึ่งอาจารย์ดอกเตอร์ปิยะธิดาจะพูด ผมจะข้ามไปก่อน ผมจะพูดเรื่องการบริหารงานบุคคลซึ่งรากฐานต้องวางกฎเกณฑ์ให้เป็นธรรม ปรากฏว่ารัฐก็วางกฎเกณฑ์ แต่กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้เอาไปปฏิบัติเต็มที่ เช่น เราบอกว่าเงินเดือนไม่ให้เกินระดับนี้ เขาก็จะไปให้เงินเดือนซึ่งต่ำกว่าระดับนี้มาก เพราะทุกวันนี้บุคลากรในมหาวิทยาลัยมีหลายพวก มีฝ่ายอาจารย์ ฝ่ายเฉพาะกิจ ฝ่ายออกซิเลียร์ (Auxiliary) มีเยอะแยะ พูดถึงฝ่ายอาจารย์ทุกวันนี้ก็จะเป็นพนักงานเยอะ พวกที่เป็นข้าราชการก็มีจำนวนน้อยมาก และอีก ๒๐ ปีก็จะหมด ทุกวันนี้คนที่พนักงานบางคนลาออกจากราชการแล้วก็มา কিনบ้าน ญาติ แล้วก็มาเอาเงินเดือน ๑.๗ เพอร์เซ็นต์ แต่ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยที่ยังไม่ค่อยมีชื่อเสียงก็จะให้ไม่ถึง แล้วก็เกิดความลักลั่นทำให้เขาเปรียบเทียบแล้วเสียเปรียบกับคนที่ยังเป็นอาจารย์และเป็นข้าราชการ พวกนี้ก็ไปออกกฎว่าคนที่ เป็นข้าราชการห้ามเป็นคนบดี้ ห้ามเป็นอธิการบดี เป็นกฎที่บ้าเลื่อมมากคือทำกันเองตามใจชอบ ไม่ได้มองถึงส่วนรวม ไม่ได้มองถึงการสร้างสรรค์อะไรต่าง ๆ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ พวกนี้มีเยอะ การบริหารงานบุคคลซึ่งจะต้องสะสาง ผมไม่มีเวลาที่จะมาพูดเรื่องพวกนี้ทั้งหมด

เรื่องที่ ๓ การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ อันนี้สำคัญมาก เพราะว่าการจะเข้ามาเป็นอาจารย์ช่วงเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมาคนอยากเป็นมาก แต่ตอนนี้ชักไม่ค่อยอยากเป็นแล้ว เพราะว่าเป็นแล้วเหนื่อยมาก จบปริญญาเอกไปอยู่กระทรวง ทบวง กรม เดียวก็เป็นรองอธิบดี เป็นอธิบดี ไม่ต้องทำอะไรมาก นี่ต้องโดน สกอ. ถล่ม โดนประกันคุณภาพ ดูแล้วไม่มีศักดิ์ศรี คนก็ชักจะไม่ค่อยอยากเป็น เพราะฉะนั้นการเข้าเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีการคัดเลือกที่รุนแรงมาก มหาวิทยาลัยดี ๆ เราไปรีครูต (Recruit) ต่างประเทศแล้วก็มาประชุมกันหลายครั้ง กว่าที่จะเลือกมา เพราะฉะนั้นการเข้าสู่ตำแหน่งเราพบว่าหลังจากเข้ามาทำงานแล้วมีอาจารย์มหาวิทยาลัยไม่น้อยเลยที่ไม่ต้องการเพิ่มตำแหน่งทางวิชาการ เพราะมีความรู้สึกว่าการไปขอเลื่อนเสียเวลามากแล้วได้ผลตอบแทนสู้ไปทำอย่างอื่นดีกว่า สิ่งพวกนี้ไปทำก็คือไปสอน สอนเป็นกอบเป็นกำแน่นอน แล้วก็ผลิตเพลินดี มีพรรคพวก มีคนรู้จัก หรือไปอบรม

อบรมนี้ได้เงินเยอะ อบรมนี้ดีมากไม่ต้องตรวจข้อสอบ พอสอน ๓ ชั่วโมงเสร็จจ่ายมาเลย แล้วคนก็ไปใช้เวลาพวกนี้ หรือบางคนวิ่งเข้าไปสู่วงการเมืองเข้าไปโผล่โน่นโผล่นี่อะไรต่าง ๆ และร้ายที่สุดคือวางแผนเป็นผู้บริหาร อยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นผู้บริหาร ซึ่งเป็นอย่างไรครับ ก็คือให้มหาวิทยาลัยมีวิธีเลือกตั้งวางกันเหมือนเป็นพรรคเป็นพวกแล้วก็ลงทุนกัน ลงขันกันอันนั้นเป็นภาพที่ผมเคยอยู่นิด้า (NIDA) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ แต่พอมาเห็น มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ทำกันก็รู้สึกตกใจแทบสิ้นสติ เพราะบางครั้งดูประหลาดมากแล้วก็ไม่คิดว่ามหาวิทยาลัยจะเป็นอย่างนี้ เพราะว่าองค์การที่ใช้วิชาชีพ วิชาการ เราจะใช้การเลือกตั้งไม่ได้เพราะเราอยู่กันด้วยความรู้ เราไม่ได้อยู่กันด้วยป๊อปปูลาริตี (Popularity) ลักษณะอย่างนี้เราก็เลยเสนอว่า -----

มีวิธีเดียวที่จะบังคับ คือของทุกอย่างต้องมีบังคับ อาจจะมีเสรีภาพ อาจจะต้องมีบังคับ อย่างเช่นคนเป็นอาจารย์ถ้าครบ ๕ ปีเขาต้องเป็น ผศ. ถ้าเป็นไม่ได้เขาให้ออกเลย เพราะถ้าเป็น ผศ. แล้วใช้เวลาไม่เกิน ๗ ปีต้องเอา รศ. ถ้าไม่ได้ รศ. ก็ต้องออก แต่ทั่วโลกถ้าได้ รศ. แล้วถือว่าเพอร์มาเนนซ์ (Permanence) แล้วเราจะไปไล่เขาออกไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้าเราสามารถบังคับอันนี้อาจจริงจังก็น่าจะทำให้อาจารย์มหาวิทยาลัยหันมาทำวิจัย เขียนตำรา เขียนบทความทางวิชาการ ตำแหน่งทางบริหารก็เป็นได้ เป็นตำแหน่งคณานุกรมก็เคยเป็นตำแหน่งบริหาร ทุกวันนี้ก็เป็นตำแหน่งบริหาร ทำงานบริหารโครงการต่าง ๆ แต่เราถือว่าเป็นของประดับ ไม่ได้เป็นของถาวร ของถาวรต้องเป็นตำแหน่งทางวิชาการ และอยู่กับการศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยถึงแม้จะเป็นอธิการบดีก็ต้องสอน เพราะการสอนเหมือนแพทย์ไปตรวจคนมีความสำคัญมาก เพราะฉะนั้นการเข้าสู่ตำแหน่ง การขอตำแหน่งทางวิชาการเราจะใช้วิธีอย่างทีพูด ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนก็มีปัญหามากมายเหลือเกิน เช่นทุกมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มหาวิทยาลัยใหม่ ๆ มหาวิทยาลัยเอกชนจะขอเปิดหลักสูตร เยอะแยะมากโดยที่ยังไม่มีความพร้อม ผมไม่อยากพูดว่ามีมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่ไม่มีอาจารย์ประจำแม้เพียงคนเดียวแล้วก็อาศัยคนอื่นมาสอน อาจจะอาศัยจากมหาวิทยาลัยอื่นมาสอน ตอนหลังมีประกันคุณภาพก็จะเพิ่มขึ้นไปอีก ๒-๓ คน แล้วก็มีไว้อย่างนั้น อย่างนี้ทางรัฐจะเหนื่อยมากและต้องติดตามเพราะรัฐจะต้องทำงานแบบนี้ ปรากฏว่าก็มีบุคลากรไม่พอ เพราะฉะนั้นการจะเปิดอนุมัติหลักสูตรต่าง ๆ อยากจะให้รัฐทำอะไรจริงจังก็น้อย เช่นมหาวิทยาลัยเอกชนจะเปิดแพทย์ ไม่ใช่ยากแล้วมากกว่าเราจะตายหรือเปล่าอะไรต่าง ๆ เพราะระบบตรวจสอบ ระบบอะไรต่าง ๆ ที่เราเห็น ในเมืองไทยคุณสามารถเรียนปริญญาเอก ๒ ปี แล้วก็ทำงานไปด้วย เขาเรียกว่าจ่ายสตางค์ปีก็ตัดเสื้อครุยได้ จบแน่นอนถ้าไม่ป่วยตายเสียก่อนอะไรอย่างนี้ ของอย่างนี้จะต้องมีการคำนึงมาก ดูอาจารย์ผู้สอนมีวุฒิใหม่ วุฒิตรงใหม่ มหาวิทยาลัยดีต้องมีห้องสมุด มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดมีคน ๑๐,๐๐๐ คน นิสิตทั้งมหาวิทยาลัย ๑๐,๐๐๐ คน อาจจะมีหนังสือ ๒๙ ล้านเล่ม มีห้องสมุด ๗๐ กว่าแห่ง กับมหาวิทยาลัยในบ้านเราไม่มีห้องสมุด ในห้องสมุดก็จะมีเพลงสุนทราภรณ์ มีอะไรต่าง ๆ ซึ่งมันไม่มีเจอร์นัล (Journal) ไม่มีอะไร ห้องสมุดนี้สำคัญ อาคาร สถานที่ต่าง ๆ เดียวนี้ก็ไปเช่าต่างจังหวัด ไปเช่าโรงเรียนจีนบ้าง เช่าโน่นเช่านี้ดูแล้วนำเวทนา

คล้าย ๆ เป็นธุรกิจให้มันจบ ถัดมาก็คือบุคลากรหรือนักเรียนเข้ามาเรียน ข้อนี้อันตรายมาก มีบางแห่งรับคนเข้ามาเรียนคล้าย ๆ กับเป็นอัจฉริยะ เป็นคนที่มีทาลেন্ট (Talent) แล้วให้เข้าเรียนปริญญาตรีก่อน คือยังอยู่ชั้นมัธยมศึกษาเข้าเรียนปริญญาตรีแล้ว พอจบชั้นมัธยมศึกษา หน่วยกิตก็บวกอยู่แล้วจะได้จบเร็ว แต่ปรากฏว่าไม่มีการคัดเลือก คือรับหมดขอให้เป็นคนก็รับอย่างนี้ไม่ใช่อัจฉริยะ อัจฉริยะต้องทดสอบ (Test) ไอคิว (IQ) อันนี้ไม่มี ของต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน แล้วไม่มีใครอยากแตะเพราะเป็นการไปยุ่งวายต่าง ๆ อีกข้อหนึ่งคือบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ อันนี้ดอกเตอร์วินัยจะมาพูด คือเราจะแบ่งมหาวิทยาลัยออกเป็นหลาย ๆ ประเภท มีจุดเน้นอะไรต่าง ๆ ซึ่งมหาวิทยาลัยไม่สามารถพัฒนาเหมือนกันหมดทั้งประเทศ จะต้องมีเอมฟาสิส (Emphasis) บางอย่าง เช่นเน้นพัฒนาประเทศ เน้นพัฒนาชุมชน -----

หรือว่าส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของอาจารย์วิวัฒน์ ซึ่งหาอาจารย์ไม่ได้เพราะไม่มีใคร
 จบทางนี้ อาจารย์วิวัฒน์ก็สอนไม่ได้เพราะว่าไม่ได้จบทางนี้ไม่รู้จะอย่างไร อย่างนี้เราก็ต้อง
 แก้ไขกัน ทั้งหมดนี้เป็นภาพใหญ่ ๆ ของสเตต (State) คือกระทรวงศึกษาธิการ คราวนี้
 เราก็จะมาดูเรื่องของมหาวิทยาลัยบ้าง มหาวิทยาลัยองค์ที่สำคัญที่สุดของการบริหาร
 มหาวิทยาลัยคือสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยซึ่งประกอบด้วยนายกสภามหาวิทยาลัย
 อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี และผู้อำนวยการสำนัก ปรากฏว่าที่เราเห็นก็คือธรรมาภิบาล
 ไม่มีในจุดนี้ คือไม่ได้ทุกแห่ง ผมพูดถึงมหาวิทยาลัยที่ยังไม่เดิน ก็คืออธิการบดีมักจะไปหา
 นายกสภามหาวิทยาลัย ส่วนคณบดีก็จะเป็นพรรคพวกอยู่แล้ว และไปหาบุคลากรภายนอก
 เข้ามาป็นซึ่งเป็นพวกเดียวกันหมดแล้วก็ออกกฎหมายที่ไม่ชอบมาพากล สิ่งที่ทำไม่ได้ตามกฎหมาย
 ให้ทำได้ เพราะฉะนั้นก็เกิดการทำอะไรที่มีอำนาจมหาศาล สร้างรายได้ซึ่งผมไม่อยากจะพูด
 รายละเอียดลงไป ซึ่งพวกท่านก็จะเห็นในโซเชี่ยลเน็ตเวิร์ก (Social Network)
 เป็นคอมเมอร์เชียลไลซ์ (Commercialize) ที่หนักที่สุดแล้วก็เกิดขึ้นในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา
 เพราะฉะนั้นในลักษณะอย่างนี้จะต้องมีการตรวจสอบดูแลเลือก ซึ่งรัฐและตัวมหาวิทยาลัยนั่นเอง
 จะต้องร่วมกัน ช่วยกัน แต่สิ่งหนึ่งที่เราเห็นว่าต้องแก้ไขที่สุดคือเราไม่ควรให้มหาวิทยาลัย
 มีการเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นสิ่งที่คนไทยเราเข้าใจผิด การเลือกตั้งเขาเลือกได้ การเลือกตั้ง
 จะทำได้นั้นเมื่อเราเลือกเขาแล้วเขาไม่มาทำงานกับเรา สมมุติว่าผมไปเลือกผู้ว่าราชการ กทม.
 ผมเลือกเสร็จผมจะไม่ได้ทำงานกับผู้ว่าราชการ กทม. แต่ว่าในมหาวิทยาลัยเรารู้จักกันมา
 ๒๐-๓๐ ปีแล้ว เรารู้มือการทำงานมาด้วยกันและเราเลือกกันแล้วก็ได้คนที่คนเขาไม่ยอมรับ
 คือคุณอาจจะเก่งในการหาเสียง แต่ว่าคุณไม่สามารถที่มีบาร์มีทางวิชาการซึ่งจะทำให้
 มหาวิทยาลัยอื่นหรือมหาวิทยาลัยในภาคพื้นอื่นอยู่ในอาเซียน (ASEAN) เขารู้จักเราหรือเปล่า
 และเมืองไทยใช้วิธี ๒-๓ ปี ๓-๔ ปี เปลี่ยนคณบดี เปลี่ยน ๆ เหมือนกับว่าใจร้อนมาก
 เพราะเดี๋ยวจะตายแล้วต้องรีบขึ้นมาเป็นอะไรต่าง ๆ ดูแล้วสร้างบาร์มีไม่ได้ในคณะแพทย์
 ในคณะอะไรต่าง ๆ บางทีเราต้องการคนที่มีบาร์มี การสอนบริหารธุรกิจ รัฐประศาสนศาสตร์
 ต้องการคนมีบาร์มี อะไรต่าง ๆ เมืองไทยทำพลาดหมดก็ไม่มีใครไปดูแลอย่างจริงจัง
 เพราะฉะนั้นเราก็เลยมีข้อเสนอแนะว่าตำแหน่งอธิการบดีให้มีอายุไม่เกิน ๗๐ ปี เราไม่ได้
 กำหนดว่าต้องจบปริญญาเอก เอาแค่ปริญญาโท เพื่อคนทั่ว ๆ ไปที่มีความรู้ความสามารถ

และมีความตั้งใจเข้ามาแล้วเป็นได้ ๒ ครั้งก็เลิก จะไปเป็นทีอื่นและเวียนกลับมาไม่ได้ ไม่ใช่อยู่จังหวัดนครปฐมไปอยู่จังหวัดนครพนม กลับจากจังหวัดนครปฐมหรืออะไรหมุนเวียนกว่าจะตายใช้เวลาานมาก หมุนอยู่อย่างนี้เรื่อย ๆ ซึ่งเข้าใจว่าจะช่วยได้ในเรื่องของการบริหารงานบุคคลก็อย่างที่ผมได้เกริ่นเมื่อสักครู่นี้ เข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยเหมือนกันก็คือพวกที่เป็นพนักงานเขารู้สึกเสียเปรียบทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน เงินเกื้อกูลผลประโยชน์ เงินเกื้อกูลผลประโยชน์คือฟรินจ์เบเนฟิต (Fringe Benefit) สิทธิต่าง ๆ ที่เขาได้รับจะเสียเปรียบ หรืออาจารย์ที่บรรจุเขาไปเป็นอาจารย์ประจำโครงการกินเงินเดือนน้อยแล้วก็ไม่ให้เขามีสิทธิทุกอย่าง แต่เขาจำเป็นต้องมีเพราะเรามีการประกันคุณภาพ อย่างนี้เป็นตัวอย่าง

อันที่ ๔ การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ เหมือนกับเมื่อสักครู่นี้คือเรากำหนดว่า การได้ ผศ. หรือ รศ. จะต้อง ๕ ปีและ ๗ ปี และการได้ศาสตราจารย์นั้นจะต้องทำกันแบบที่ ให้คนเขายอมรับ เพราะที่ผ่าน ๆ มาบางที่บางสายวิชาไม่ค่อยจะยอมรับเพราะว่ามีอะไร ต่าง ๆ ที่ได้มาแล้วคนเขาไม่ค่อยยอมรับ อะไรอย่างนี้เป็นตัวอย่าง ตำแหน่งศาสตราจารย์ เป็นตำแหน่งสำคัญต้องให้เขาได้อย่างสมเกียรติ นอกจากนี้แล้วยังมีอีกเรื่องหนึ่งคืออาจารย์ ที่เกษียณอายุไปแล้วเขาอาจจะไม่ได้ รศ. ไม่ได้ ศ. แต่เขายังทำการสอน ยังบริหารงาน อยู่ในมหาวิทยาลัยต่ออายุอยู่เราควรจะให้เขาขอได้ เพราะคนพวกนี้ถ้าไปอยู่มหาวิทยาลัยเอกชน เขาขอได้ แต่พอเขามาอยู่มหาวิทยาลัยของรัฐขอไม่ได้ ความลักลั่นต่าง ๆ เหล่านี้ไม่รู้จะไปร้อง ให้ใครฟังเพราะว่าเป็นเรื่องที่คนฟังแล้วเฉย ๆ แต่มันมีอิมแพกต์ (Impact) มีผลกระทบ ต่อส่วนรวมอย่างมาก ในส่วนของการวิจัยและตำราเราจะพบว่าประเทศไทยมีเงินวิจัยน้อยที่สุดใน อาเซียน (ASEAN) น้อยที่สุดในโลก งานเผยแพร่พิมพ์ตำรานั้นน้อยที่สุดในโลก ผมไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร เพราะคนไทยไม่ค่อยชอบความรู้หรืออะไรผมไม่ทราบ คนเรียนมาเยอะเยะ เวลาทำงานเขาจะอาศัยสามัญสำนึก สมมุติว่านั่งประชุมกันเขาควรจะใช้ความรู้ด้วยการใช้ สามัญสำนึก ผมก็รีบไปเปิดดูประวัติเขา เขาเรียนมาเยอะทำไม ทำไมพูดว่าใช้สามัญสำนึก อันนี้เป็นตัวอย่าง เราไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่ชอบอ่านงานวิจัย ไม่ชอบอ่านเจอร์นัล (Journal) ไม่ชอบอะไร แต่ชอบมีปริญญาพิมพ์นามบัตร ไปไหนก็แจกแต่นามบัตร แจกทั่วไปหมด แต่ไม่อ่าน อันนี้เป็นตัวอย่าง เพราะฉะนั้นเราจะต้องมีกองทุน เราเสนอว่าควรจะสัก ๗ เปอร์เซ็นต์ของจีดีพี (GDP) เป็นกองทุนให้คนทำวิจัย เพราะคนเขาบอกว่าวิจัย ๆ แล้วจะไปหาที่ไหน ผมเคยไปทำงานวิจัยให้ ก.พ. ไปในประเทศอาเซียน (ASEAN) แต่ความรู้ ที่ผมได้จากงานวิจัยนั้นเอามาสอนไม่ได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์มันเป็นงานที่มีประโยชน์กับ ก.พ. แต่เอามาสอนได้บางส่วน แต่เราต้องการการวิจัยที่เอามาสอนโดยตรงเลย อย่างนี้เป็น ตัวอย่าง ซึ่งรัฐจะต้องดูแลเรื่องพวกนี้ อีกอย่างหนึ่งมหาลัยทุกวันนี้จะต้องมีศูนย์วิชาการ ศูนย์วิชาการเขาเรียกว่าอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเขาไปรับงานวิจัยซึ่งมีเยอะเยะ รับงานมาบางที่ ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ๑๐ ล้านบาท บาท ๒๐ ล้านบาท เขาต้องมาผ่านศูนย์ ศูนย์ก็จะหัก บางแห่งหัก ๓๐ บางแห่งหัก ๙ แต่ที่ผมเห็นว่าเหมาะสมคือหักสัก ๑๓ ๑๔ ๑๕ ก็จะให้อินเซนทิฟ (Incentive) กับพวกอาจารย์ออกไปหางานแล้วเขาก็ได้ทำการวิจัย

เพิ่มองค์ความรู้ เขาก็เอาองค์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ก็ปรากฏว่ามีมหาวิทยาลัยเยอะแยะไม่ทำ เพราะเขาก็คงไม่เข้มแข็ง อาจารย์ก็ยังมีประสบการณ์น้อยที่จะไปรับงาน เรื่องต่าง ๆ ก็ต้องพยายามส่งเสริมให้มีศูนย์ สูดท้ายเรื่องของตลาด ตลาดที่เขาเรียกว่ามาร์เกต (Market) ก็คือผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการศึกษา เกี่ยวกับอุดมศึกษา ผู้มีส่วนได้เสียเรื่องตลาดก็คือนักศึกษา ผู้ปกครอง หรือคนที่จ้างนักศึกษาเราไปทำงาน หรือว่าสังคมแอตลาร์จ (At large) สังคมทั่ว ๆ ไปเขาเป็นห่วงการศึกษา เพราะว่าไม่มีประเทศใดในโลกจะเจริญได้ถ้าการศึกษาตกต่ำ เพราะฉะนั้นในสังคมทั่ว ๆ ไปเราก็สนใจอุดมศึกษา สนใจการศึกษา เพราะฉะนั้นการที่มหาวิทยาลัยจะร่างหลักสูตรจะทำอะไร ต้องทำการวิจัย ต้องไปสอบถามเขา สอบถามตลาด สอบถามสังคมแล้วค่อยมาร่าง ในเมืองไทยร่างหลักสูตรคือตั้งกรรมการ ๕ คนแล้วร่างเลย นั่งในห้องแล้วก็คิดเอาตามใจชอบ ไม่ทราบว่าการตลาดต้องการอะไร ๆ อนาคตเป็นอย่างไร ตัวเลขเป็นอย่างไร มีแต่ว่าขอให้รับนักศึกษาเข้ามา ขอให้มหาวิทยาลัยมีนักเรียนเรียนอะไรต่าง ๆ -----

ซึ่งเป็นวิธีคิดที่นำไปสู่ความด้อย เพราะฉะนั้นเรื่องตลาดก็จะเป็นเรื่องที่กระผมเห็นว่ามีความสำคัญ เพราะคลาร์ก (Clark) มองว่าสามเหลี่ยม ๓ อันนี้ต้องมีความสมดุล แล้วก็พบว่าอย่างประเทศสหรัฐอเมริกามหาวิทยาลัยเขาขึ้นกับตลาดมาก ประเทศอังกฤษไม่ใช่อย่างนั้น ประเทศอังกฤษขึ้นกับมหาวิทยาลัย ประเทศฟินแลนด์ขึ้นอยู่กับรัฐ ประเทศญี่ปุ่นกลาง ๆ อย่างนี้เป็นตัวอย่าง ซึ่งอุดมศึกษาต้องคิดต้องทำอะไรเยอะ แล้วผมเข้าใจว่าในอนาคตอุดมศึกษาจะเป็นงานที่มหาศาล แล้วก็พาประเทศไปสู่ความรุ่งโรจน์หรือความล่มสลายอยู่ที่การศึกษาทั้งหมด ขอขอบคุณมากครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นางสาวลัษรรัตน์ ศรีอรุณ รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

นางสาวลัษรรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอขอบคุณค่ะ ต่อไปเรียนเชิญท่านปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา

นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ ดิฉัน นางสาว ปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ลำดับที่ ๙๘ ขอนำเสนอเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใน พ.ร.บ. การศึกษาชาติจึงได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่คลาดเคลื่อนไปจากหลักการและวิธีการที่ถูกต้อง จึงไม่อาจทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างภาระงานที่ไม่จำเป็นให้กับสถานศึกษาอีกด้วย ปัญหาหลัก ๆ ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาก็ได้แก่ความคลาดเคลื่อนในทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าการประกันคุณภาพคือการประเมินคุณภาพ ซึ่งตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึงการบริหารคุณภาพที่ทำให้มั่นใจว่าผลลัพธ์ที่ได้ตรงตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาและเป้าประสงค์ของชาติ การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นเพียงวิธีการวัดว่าสถานศึกษามีคุณภาพหรือไม่ แต่การประเมินคุณภาพเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้เกิดคุณภาพได้

สถานศึกษาเองต้องมีการบริหารคุณภาพทุกด้านตามภารกิจหลัก ยกตัวอย่างเช่น สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการบริหารคุณภาพในด้านการเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย โดยสรุปก็คือการประกันคุณภาพจะต้องดำเนินการโดยสถานศึกษาเอง ดังนั้นการดำเนินการประกันคุณภาพที่ผ่านมาและในปัจจุบันที่หน่วยงานต้นสังกัด เช่น สกอ. มุ่งเน้นการประเมินคุณภาพการศึกษาเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารคุณภาพที่ดี จึงไม่อาจทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาได้ อีกทั้งการประเมินคุณภาพการศึกษาก็ไม่เป็นไปตามหลักการและวิธีการที่ถูกต้อง การประเมินคุณภาพการศึกษาถูกรวมไว้กับการกำกับดูแล โดยการใช้ สกอ. กำกับดูแลหลักสูตรต่าง ๆ ผ่านการประเมินคุณภาพสถาบันการศึกษา โดยนำเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรมาใช้ในการประเมินคุณภาพ ทำให้การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นไปเพื่อลงโทษสถานศึกษา ไม่ใช่เพื่อการพัฒนาคุณภาพ และยังทำให้การกำกับดูแลขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อเหตุการณ์ ดังจะเห็นได้จากความล่าช้าในการตรวจพบหลายหลักสูตรที่มีปัญหาที่ต่อนักศึกษาในหลักสูตรนั้น ๆ ใกล้เคียงการศึกษา หรือไม่ก็จบการศึกษาไปแล้ว และการนำเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรมาใช้ในการประเมินคุณภาพ ทำให้เกณฑ์ประเมินคุณภาพการศึกษามีจำนวนมากเกิน และมีเกณฑ์ประเมินที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารคุณภาพที่ส่งผลตรงต่อคุณภาพผู้เรียน อีกทั้งเกณฑ์คุณภาพก็ไม่ยืดหยุ่น และไม่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกันของสถาบันอุดมศึกษา มีความซ้ำซ้อนในการประเมินคุณภาพจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานประเมินคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอง หน่วยงานประเมินคุณภาพของ สกอ. หน่วยงานประเมินคุณภาพของ สมศ. และองค์กรวิชาชีพ องค์กรระดับสากลต่าง ๆ ความไม่สอดคล้องกันของการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานภายนอกที่ต่างก็มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพที่ต่างกัน ภาระงานหลักของอาจารย์ -----

ที่ได้แก่งานสอน งานวิจัย และงานบริการวิชาการที่มีปริมาณค่อนข้างมากอยู่แล้ว รวมกับภาระงานด้านเอกสารที่เกิดจากการประเมินคุณภาพและปัญหาในเรื่องคุณภาพของผู้ประเมิน จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมด แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจึงต้องสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในหลักการที่ถูกต้องของการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา แยกการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษา ออกจากการประเมินคุณภาพการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สกอ. ควรให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารคุณภาพที่ดี โดยให้สถาบันการศึกษา ทำการประเมินตนเองและกำหนดตัวบ่งชี้ตามบริบทของสถาบันการศึกษา การประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก ให้ประเมินตามคำร้องขอของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นไป เพื่อยืนยันผลการประเมินตนเองหรือผลการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา หากสถาบันอุดมศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพในระดับสากลแล้ว ไม่จำเป็นต้องรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกซ้ำอีก ผู้ประเมินต้องมีคุณสมบัติและคุณภาพ เป็นมืออาชีพ เปลี่ยนวิธีการประเมินคุณภาพด้วยการพิจารณาจากเอกสารเป็นการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ การประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษาไม่ควรเพิ่มภาระงานเอกสารให้กับ สถาบันอุดมศึกษา นอกเหนือจากการนำส่งรายงานประเมินตนเองและรายงานผลการดำเนินงานตามปกติ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษานำไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ไม่ใช่เพื่อการลงโทษสถาบันอุดมศึกษา ปรับบทบาทและวิธีการประเมินคุณภาพ ของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกให้เป็นไปตามหลักการที่ได้นำเสนอไว้ ดังกล่าวข้างต้น แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่กล่าวมา รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ หมายรวมถึงการศึกษาทุกระดับ ได้เสนอไว้ในแผนปฏิรูประบบการประกันคุณภาพ การศึกษาผ่านสภาไปยังคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ และยังอยู่ในระหว่าง การพิจารณาดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ และในเวลาต่อมากรรมาธิการ ด้านการศึกษาก็ยังได้นำเสนอแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักการวิธีการปฏิรูปการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้นำเสนอไว้ใน แผนปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษาไปยังกระทรวงศึกษาธิการ แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการติดตามการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวพบว่าปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ

ได้มีการจัดทำร่างกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา โดยเนื้อหาในร่างกฎกระทรวงดังกล่าวยังคงมุ่งเน้นไปที่การประเมินคุณภาพ มากกว่าการประกันคุณภาพ และไม่ได้มีการแยกการกำกับดูแลออกจากการประเมินคุณภาพ ร่างกฎกระทรวงดังกล่าวจึงมีความคลาดเคลื่อนจากหลักการสำคัญในการปฏิรูประบบ ประกันคุณภาพที่ทาง สปท. นำเสนอไปแล้ว เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐ สปท. จึงได้มี ข้อเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการให้พิจารณาทบทวนการจัดทำร่างกฎกระทรวงดังกล่าว ให้มีความรอบคอบอีกครั้งก่อนที่จะเสนอให้ ครม. เพื่อพิจารณาต่อไป และยังได้มีการประชุมร่วม ระหว่างตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการกับตัวแทนของกรรมาธิการด้านการศึกษา โดยมี ข้อเสนอว่าเห็นด้วยกับหลักการการประกันคุณภาพการศึกษาที่ สปท. นำเสนอ แต่ไม่สามารถ แก้ไขร่างกฎกระทรวงดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักการได้ โดยอ้างถึง พ.ร.บ. การศึกษาชาติ แต่ทางกรรมาธิการด้านการศึกษาก็ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าร่างกฎกระทรวงดังกล่าว ที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นก็ไม่ได้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การศึกษาชาติทั้งหมด ดังนั้น กรรมาธิการด้านการศึกษาจึงได้ยืนยันว่า เพื่อความถูกต้องควรร่างกฎกระทรวงให้เป็นไปตาม หลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดการดำเนินการในการประกันคุณภาพ การศึกษาที่ถูกต้องต่อไป และพร้อมกันนั้นกรรมาธิการด้านการศึกษาจึงได้พิจารณา จัดทำร่างกฎกระทรวงตามหลักการที่เคยนำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาทบทวนด้วย นอกจากนี้ในการติดตามความคืบหน้าในการปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษาล่าสุด เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ ยังพบว่าร่าง พ.ร.บ. การอุดมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการ กำลังเร่งดำเนินการอยู่ในขณะนี้ มีการรวมการประกันคุณภาพไว้กับการกำกับดูแล ซึ่งคลาดเคลื่อนไปจากหลักการ -----

วิธีการปฏิรูปการประกันคุณภาพการศึกษาที่ สปท. ได้นำเสนอไว้เป็นอย่างมาก ขอเรียนย้ำว่าการประกันคุณภาพเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ แต่การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่คลาดเคลื่อนไปจากหลักการที่ควรเป็น จะไม่ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้จริง อีกทั้งยังเป็นการสร้างภาระงานที่ไม่จำเป็นให้กับสถานศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง ตามข้อเสนอของ สปท. ในการปฏิรูประบบการประกันคุณภาพ ไม่ได้มีข้อเสนอให้ตั้งหน่วยงานใหม่ และไม่มี的增加ตำแหน่งให้กับข้าราชการ เป็นแต่เพียงข้อเสนอให้ปรับบทบาทและวิธีการในการประเมินคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานภายนอกให้ถูกต้อง แต่ในการนำแผนปฏิรูประบบประกันคุณภาพดังกล่าวสู่การปฏิบัติกลับพบว่าเป็นเรื่องที่ยากยิ่งดังที่ได้แสดงให้เห็นตัวอย่างจากการจัดทำร่างกฎกระทรวง และร่าง พ.ร.บ. การอุดมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำลังเร่งดำเนินการ อยู่ในขณะนี้ว่ามีความคลาดเคลื่อนไปจากหลักการและวิธีการปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ สปท. โดยกรรมาธิการด้านการศึกษานำเสนอไว้เป็นอย่างมาก และจะไม่ทำให้เกิดการปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษาได้จริง แม้ล่าสุดมีมติ ครม. ให้ สมศ. ไปอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการและจะมีการแก้ไขพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้ง สมศ. ตามมา ก็คงต้องรอดูว่าการแก้ไขพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้ง สมศ. จะเป็นไปตามหลักการการประกันคุณภาพที่ถูกตรงหรือไม่ และในขณะที่วาระของ สปท. เองก็ใกล้หมดลงแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องคงต้องช่วยกันติดตามต่อไปว่าการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ. การศึกษาชาติ พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้ง สมศ. กฎกระทรวง และประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้องจะเป็นไปตามหลักการการประกันคุณภาพที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดการปฏิรูประบบประกันคุณภาพได้หรือไม่

เรื่องที่จะนำเสนอในลำดับต่อไปโดยท่านวินัย ดะห์ลัน มีประเด็นการตั้งกระทรวงอุดมศึกษาที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก โดยกรรมาธิการด้านการศึกษาเองก็มีข้อเสนอในการแยกงานอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ การจัดตั้งกระทรวงอุดมศึกษาเป็นอิสระเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งในหลายรูปแบบของการแยกงานอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นรูปแบบเดียวที่มีการตั้ง

กระทรวงใหม่และมีการเพิ่มตำแหน่งสำคัญ ดังนั้นจึงควรต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงข้อดี ข้อเสีย และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวม โดยพิจารณาจากทุกรูปแบบที่สามารถทำได้ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกแบบใดแบบหนึ่งเพื่อให้สามารถตอบคำถามของสังคมได้อย่างชัดเจนว่าการตั้งกระทรวงอุดมศึกษาขึ้นมาผลประโยชน์จะเกิดขึ้นกับใครมากที่สุด รูปแบบอื่น ๆ ในการแยกงานอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ การปรับโครงสร้างในกระทรวงศึกษาธิการให้งานอุดมศึกษามีอิสระมากขึ้น การรวมงานอุดมศึกษาเข้ากับงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิจัย หรืองานอื่นที่เหมาะสม ซึ่งจะขอให้ท่านวินัย ดะห์ลัน เป็นผู้ให้รายละเอียด รวมถึงข้อดีข้อเสียของแต่ละรูปแบบในการแยกงานอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอรายงานในส่วนที่เหลือทั้งหมด ขอบพระคุณค่ะ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอบพระคุณค่ะ ต่อไปเรียนเชิญรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์วินัย ดะห์ลัน เรียนเชิญค่ะ

นายวินัย ดะห์ลัน (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธาน ท่านสมาชิก ผม วินัย ดะห์ลัน หมายเลข ๑๔๓ กรรมการ ในเรื่องของการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา ผมขออนุญาตใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาทีในการที่จะสร้างความเข้าใจในเรื่องของแผนการปฏิบัติการดังต่อไปนี้ ในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยปรากฏว่าไม่ใช่เป็นความสนใจเฉพาะพวกเราเท่านั้น ในต่างประเทศเองให้ความสนใจอย่างยิ่งเนื่องจากประเทศไทยนั้นเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในโลกตะวันออก ยกตัวอย่างเช่น นายวิลเลียม เพเชก จากสถาบันบลูมเบิร์ก -----

กล่าวถึงความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยไว้หลายครั้ง อย่างเช่นครั้งที่ว่าการปรับฐานค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้นของประเทศไทยเมื่อเทียบกับคู่แข่ง ส่งผลให้โอกาสการเป็นฐานการผลิตสินค้าให้ต่างชาติในประเทศไทยนั้นหดแคบลง เพิ่มแรงกดดันให้ประเทศไทยจำเป็นต้องก้าวขึ้นเป็นประเทศพัฒนาให้เร็วขึ้น ประเทศไทยจึงต้องเร่งพัฒนานวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่มและอัตลักษณ์ให้กับสินค้าของตนเอง การทำเช่นนี้ได้ประเทศไทยต้องกล้าลงทุนในระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษา ต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาแบบท่องจำให้เป็นระบบคิดวิเคราะห์ แล้วต้องเพิ่มการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในส่วนของการพัฒนางานวิจัยเพื่อองค์ความรู้และนวัตกรรม ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาในระบบอุดมศึกษา ต้องกล้าดำเนินการ ต้องทำอย่างชาญฉลาดและรวดเร็ว

นี่คือ ๑ ตัวอย่างของข้อวิจารณ์ที่ประเทศไทยควรจะรับฟัง สำหรับวิธีการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา ประเทศจีนเป็นตัวอย่างที่ดี เนื่องจากสามารถพัฒนาระบบการศึกษาก่อนกระทั่งก้าวหน้าใกล้เคียงกับโลกตะวันตก แพนรุปิ่น แห่งเซาท์เวสต์ ยูนิเวอร์ซิตี ออฟ โพลิติคัล ไซเอนซ์ แอนด์ ลอว์ (Southwest University of Political Science and Law) นครจุกิง ประเทศจีน เขียนบทความในวารสารเจอร์นัล ออฟ โพลิติกส์ แอนด์ ลอว์ (Journal of Politics and Law) ค.ศ. ๒๐๐๙ ว่าประเทศจีนแม้จะมีระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ทว่ารัฐยังเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาคือหน่วยของสังคมที่ต้องแสดงศักยภาพด้านการคิด วิเคราะห์ พัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ จึงจำเป็นต้องมีความเป็นอิสระทางวิชาการ รัฐทำหน้าที่เพียงกำกับดูแลเชิงสนับสนุนมิใช่ควบคุม จำเป็นที่รัฐจะต้องบริหารจัดการสถาบันด้านอุดมศึกษาไปในแนวทางเดียวกับโลกตะวันตก โดยรัฐต้องมั่นใจว่าสถาบันเหล่านั้นมีธรรมาภิบาลในองค์กร ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจีนจึงจัดทำกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา ยกตัวอย่าง เช่น กฎหมายการศึกษา กฎหมายครูอาจารย์ กฎหมายอุดมศึกษา กฎหมายส่งเสริมสถาบันการศึกษาเอกชน และกฎหมายที่จำเป็นอื่น ๆ

ในกรณีของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน รัฐต้องให้อิสระสถาบันอุดมศึกษาในการบริหารและจัดการตนเองโดยสภามหาวิทยาลัย มีพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาของตนเอง ส่วนรัฐยึดนโยบายการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษามากกว่าการควบคุม ทั้งนี้รัฐไม่ควรปล่อยให้สถาบันอุดมศึกษาพึ่งกลไกการตลาดมากเกินไปจนกระทั่งสูญเสียคุณภาพและคุณค่า

ในเชิงวิชาการไม่สามารถตอบโจทย์ของสังคมได้ ปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในกรณีประเทศไทย คือสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา หลายสถาบันที่เคยเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ผลิตบุคลากรบางสาขาเพื่อส่งเสริมงานการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา การเร่งเติบโตส่งผลให้สถาบันเหล่านั้นลดความเชี่ยวชาญที่เคยมีมาแต่เดิม หลายสถาบันหันไปขยายหลักสูตรในสาขาวิชาที่ไม่เคยมีความเชี่ยวชาญมาก่อนต่างต้องการก้าวไปเป็นมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุม หรือที่เราเรียกกันว่าคอมพริเฮนซิฟยูนิเวอร์ซิตี (Comprehensive University) มากกว่าที่จะเป็นมหาวิทยาลัยที่พัฒนาองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนเองถนัดอยู่แต่เดิม ผลก็คือคุณภาพบัณฑิตลดคุณภาพลงทั้งสาขาเดิมและสาขาใหม่ ส่งผลเสียต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในระยะยาว ดังนั้นเพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว คณะกรรมาธิการขอเสนอแผนปฏิบัติการในการปฏิรูปอุดมศึกษาของไทย โดยมุ่งเน้นให้แผนปฏิบัติการสอดคล้องกับเป้าหมายของชาติในระยะยาว ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมาย ๖ ประการ ๑. วิสัยทัศน์ของประเทศที่มุ่งไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยยึดเอาการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องของการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิผล การพัฒนาศักยภาพคนและการสร้างสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองรับโมเดล (Model) พัฒนาเศรษฐกิจใหม่ประเทศไทย ๔.๐ ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สำหรับแนวทางการปฏิรูประบบอุดมศึกษานั้นมี ๒ ส่วน ก็คือส่วนของรัฐและส่วนของสถาบันการศึกษา ในส่วนของรัฐ -----

เพื่อให้การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเกิดขึ้นตามศักยภาพที่ควรจะเป็น อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาไม่เกิดความสับสนในการพัฒนาตนเอง สามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่เป็นความถนัดแต่เดิมได้ อีกทั้งเป็นสิ่งที่ต้องการของสังคม ในขณะที่ยังดำรงเสรีภาพทางวิชาการตามสมควรจะเป็น คณะกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะว่ารัฐควรดำเนินการปฏิรูประบบอุดมศึกษาดังต่อไปนี้

๑. รัฐจัดแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน โดยรัฐทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณตามควร กำกับดูแลในเชิงนโยบาย เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วม ไม่ออกกฎ ระเบียบที่ขัดแย้ง มีกฎหมายเป็นมาตรฐานขั้นต้นในการบริหารงานบุคคล ให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน มีธรรมาภิบาล ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน กำจัดระบบอุปถัมภ์ มีบทลงโทษและการบังคับใช้ ลดทอนกระบวนการที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาทักษะบุคลากรของรัฐให้สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมืออาชีพ นั้นเป็นหน้าที่ของรัฐ ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รู้หน้าที่ของตน สร้างองค์ความรู้ใหม่ ให้บริการวิชาการร่วมส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับกระบวนการการศึกษาของชาติ มีอิสระทางวิชาการ มีสภามหาวิทยาลัยที่มีธรรมาภิบาล มีความพร้อมด้านการประกันคุณภาพและประเมินตนเอง วางระบบบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดึงเงินทุนจากหลายแหล่ง รักษาความเข้มแข็งและคุณค่าเชิงวิชาการ มีระบบการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ส่งเสริมนวัตกรรมและการวิจัย เปิดหลักสูตรโดยตลาดและสังคม และตอบสนองภาครัฐ โดยดูความพร้อมของตนเอง สร้างบรรยากาศทางวิชาการเพื่อกระตุ้นความเป็นเลิศ จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการวิจัยและการเขียนตำรา จัดตั้งศูนย์บริการวิชาการ จัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงกับบริบทของสังคมไทย สอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการนี้ เราได้เสนอให้กำหนดภารกิจทั้ง ๔ ก็คือ การสอน วิจัย บริการวิชาการ ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมเป็น ๓๕ ต่อ ๓๕ ต่อ ๒๐ ต่อ ๑๐ ในเรื่องของการปฏิรูปโครงสร้างระบบการศึกษา การปรับปรุงโครงสร้างการดูแลการอุดมศึกษาของประเทศนั้น ทางรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติไว้ในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา (๔) ว่าการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ คณะกรรมาธิการมีความเห็นว่ายภายได้โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลนั้นมีข้อเสียหลายประการ ตัวอย่างเช่น กระทรวงศึกษาธิการใหญ่โต เทอะทะ ปรับตัวยาก การแย่งงานอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการจะด้วยวิธีการใดก็ตาม จะทำให้โครงสร้างของทั้งอุดมศึกษาและทั้งศึกษาธิการเล็กลงอยู่ในสภาพที่ปรับตัวได้รวดเร็ว ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

๒. การแก้ไขปัญหาระดับอุดมศึกษาไม่ก้าวหน้า เนื่องจากการมองปัญหาไม่ครอบคลุมและถูกรบกวนจากปัญหาอื่น ดังนั้นการแย่งงานย่อมช่วยให้การมองปัญหาเฉพาะเจาะจงและแหลมคมมากขึ้น

๓. ระดับอุดมศึกษามุ่งผลิตคนให้เป็นผู้ขึ้นนำสังคมแตกต่างจากระดับอื่น ๆ การแยกการบริหารจัดการอุดมศึกษา โดยจำแนกสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มความเชี่ยวชาญจะทำให้การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละสาขามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. การแย่งงานอุดมศึกษาจะเอื้อต่อพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการแนวราบมากขึ้น -----

การแยกงานอุดมศึกษาอาจทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่

๑. รวมงานอุดมศึกษาเข้ากับงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัย โดยอาศัยความเหมาะสมที่ว่าทั้ง ๒ ฝ่ายต่างเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการและการวิจัย ดังนั้นการจัดตั้งเป็นกระทรวงอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีแบบอย่างในหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น สหราชอาณาจักร อินโดนีเซีย หลายประเทศในตะวันออกกลาง

๒. รวมงานอุดมศึกษาเข้ากับงานอื่น ๆ เช่น งานพัฒนาทักษะและวิชาชีพ ตัวอย่าง เช่น ประเทศแคนาดา จัดตั้งเป็นมินิสทรี ออฟ แอดวานซ์ เอดูเคชัน แอนด์ สกิลส์ ดีเวลอปเม้นต์ (Ministry of Advanced Education and Skills Development) หรือประเทศศรีลังกาได้ตั้งมินิสทรี ออฟ ไฮเออร์ เอดูเคชัน แอนด์ ไฮเวย์ (Ministry of Higher Education & Highways)

๓. จัดตั้งกระทรวงอุดมศึกษาให้เป็นอิสระ ตัวอย่างเช่น ประเทศมาเลเซีย หรือประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นมินิสทรี ออฟ ไฮเออร์ เอดูเคชัน (Ministry of Higher Education)

๔. กรณีที่ประสงค์จะให้การอุดมศึกษายังคงอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ มีหลายประเทศได้หาหนทางในการแยกการบริหารจัดการอุดมศึกษาออกจากงานบริหาร การศึกษาระดับอื่น โดยเน้นพันธกิจด้านการวิจัยให้ชัดเจน ทำกันในหลายประเทศในยุโรป ยกตัวอย่าง เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี ประเทศอิตาลี ประเทศสวีเดน เกิดเป็น มินิสทรี ออฟ เนชันนัล เอดูเคชัน ไฮเออร์ เอดูเคชัน แอนด์ รีเสิร์ช (Ministry of National Education Higher Education and Research) ในทุกรูปแบบของการเปลี่ยนแปลง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษายังสามารถดำรงหลักการความเป็นอิสระ ออโทโนมี (Autonomy) และเสรีภาพในทางวิชาการอะคาเดมิคฟรียดอม (Academic Freedom) ไว้ได้

ในส่วนภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการสร้างคนดีก่อนคนเก่ง การวิจัย สร้างองค์ความรู้ ทรัพยากรทางปัญญา และนวัตกรรม การบริการวิชาการ ให้ความรู้ทักษะ สร้างปัญญาและอุดมการณ์ภูมิใจในชาติ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำนุบำรุงสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย เข้าใจพหุสังคม การสนับสนุนระบบการศึกษาของชาติ ในส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ท่านอาจารย์ปิยะธิดาได้แจ้งไปแล้ว ผมขอข้ามไป ในส่วนข้อเสนอแนะแนวทางขับเคลื่อน การปฏิรูปอุดมศึกษา คณะกรรมาธิการขอเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูป ระบบการอุดมศึกษา ดังนี้

๑. การจัดตั้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ให้เป็นหน่วยงานดูแล สถาบันอุดมศึกษาในระบบทั้งหมด โดยคณะกรรมการชุดนี้ควรเป็นรูปแบบผสม ทำหน้าที่ ประสานงานกับมหาวิทยาลัยกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานเทียบเท่ากรม โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ มีจำนวนกรรมการไม่เกิน ๓๐ คน เป็นตัวแทน ของคณะอนุกรรมการสถาบันอุดมศึกษากลุ่มต่าง ๆ ชุดละไม่เกิน ๓ คน ประธานกลุ่ม คลัสเตอร์ (Cluster) มหาวิทยาลัย นอกจากนี้มีตัวแทนจากภาคส่วนราชการ เช่น สำนัก งบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตัวแทน ของกระทรวงศึกษาธิการเอง ในส่วนของคณะอนุกรรมการนั้นจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ ประสานงานกับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัด ตลอดจน ที่ประชุมอธิการบดีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัด โดยมีคณะอนุกรรมการ ชุดต่าง ๆ ดังนี้ คณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย คณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัย เชี่ยวชาญเฉพาะ คณะอนุกรรมการกลุ่มมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ คณะอนุกรรมการ สถาบันการศึกษาเฉพาะทางและการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี คณะอนุกรรมการ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน

๒. การจัดทำคลัสเตอร์ (Cluster) มหาวิทยาลัยตามภูมิภาค ประเทศไทยนั้น ร่ำรวยด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม เป็นผลมาจากความแตกต่างทางภูมิสังคมที่ประกอบขึ้นเป็นประเทศไทยตั้งแต่ ครั้งประวัติศาสตร์ ส่งผลให้ประเทศไทยมีความโดดเด่นด้านความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การปฏิรูประบบอุดมศึกษาจึงสมควรใช้ความหลากหลายเหล่านั้นเป็นจุดเสริมความแข็งแกร่ง ให้กับระบบการศึกษาของประเทศ นำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม -----

การวิจัยเทคโนโลยีที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวมเป็นอย่างดี ในการนี้คณะกรรมการธิการเสนอแนะให้จัดแบ่งมหาวิทยาลัยที่ได้รับการจัดแบ่งกลุ่มแล้วข้างต้นเป็นคลัสเตอร์ (Cluster) โดยยึดตามภูมิภาคที่มีความแตกต่างหลากหลายทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประชากร วัฒนธรรม เป็นต้นทุนอยู่แต่เดิม ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการจัดกลุ่มของการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยงานวิชาการที่ตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่และชุมชน ตลอดจนสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับงานนวัตกรรม ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐเกิดประสิทธิผล จนกระทั่งนำไปสู่การลดงบประมาณลงได้ เนื่องจากขนาดของประชากรมหาวิทยาลัยลดลง ความแตกต่างทางวิชาการลดลง อีกทั้งการลดขอบเขตพื้นที่ลง โดยมีมหาวิทยาลัยหลักในส่วนกลางที่มีศักยภาพในสาขาต่าง ๆ ทำหน้าที่ประสานงานทุกคลัสเตอร์ (Cluster) ในสาขาวิชาที่ได้รับมอบหมาย ในส่วนของการจัดแบ่งคลัสเตอร์ (Cluster) แบ่งเป็นคลัสเตอร์ (Cluster) สถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง อุดมศึกษาภาคตะวันออก ภาคตะวันตก แล้วก็ภาคใต้ ประโยชน์ของการจัดแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยเป็นคลัสเตอร์ (Cluster) นั้น ๑. ก็คือสะดวกต่อการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่มหาวิทยาลัย เนื่องจากขนาดและจำนวนของมหาวิทยาลัยนั้นลดลง ๒. ลดงบประมาณที่ใช้ลงเนื่องจากความหลากหลายของมหาวิทยาลัยลดลง ๓. ความสะดวกด้านโลจิสติกส์ (Logistics) และการติดต่อสื่อสารระหว่างมหาวิทยาลัยเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยด้วยกัน ตลอดจนระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ๔. ส่วนของสถาบันการศึกษาเกิดความสัมพันธ์ในเชิงพีระมิตตามลำดับจากล่างขึ้นบน ดังเช่น ภาคประชาชน ประชาสังคม ประชารัฐ ภาคศาสนา สื่อมวลชน เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน เชื่อมโยงต่อขึ้นไปยังมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ เชื่อมโยงต่อไปยังมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ เชื่อมโยงไปยังมหาวิทยาลัยวิจัย ๕. ความสะดวกของภาครัฐในการให้และได้รับบริการจากมหาวิทยาลัย ดังเช่นความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ที่รัฐให้ความสนใจ ยกตัวอย่าง เช่น เรื่องของอีอีซี (EEC) เรื่องของเขตท่าเรือน้ำลึกทวาย เป็นต้น ๖. มหาวิทยาลัยพัฒนาความเชี่ยวชาญของตนง่ายขึ้น สอดคล้องกับความต้องการ

ของสังคมในพื้นที่ ๗. เกิดแรงดึงดูดความสนใจในการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาและวิจัยระดับนานาชาติมากขึ้น เมื่อกลุ่มมหาวิทยาลัยมีจุดดึงดูด การลงทุนที่สำคัญ ๘. มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในกลุ่มเกิดความร่วมมือกันง่ายขึ้น และประสานงานใกล้ชิดมากขึ้น มุ่งไปสู่ทิศทางเดียวกัน ช่วยลดงบประมาณและการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยและสถานการศึกษาลง ๙. เกิดงานวิจัยองค์ความรู้นวัตกรรมมากขึ้น และรวดเร็วขึ้นจากความร่วมมือระหว่างสถาบันต่าง ๆ กับชุมชนและประชาสังคมในพื้นที่ ๑๐. เกิดการกระจายอำนาจด้านการบริหารมากขึ้น ความเป็นอิสระทางวิชาการเพิ่มขึ้น อันส่งเสริมการพัฒนาสถาบันการศึกษา ๑๑. ชุมชนและสังคมในพื้นที่ได้รับประโยชน์จาก มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาโดยตรง เรื่องของร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ทางคณะกรรมการไม่ได้เสนอ แต่ก็ได้เสนอให้ทางหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตาม ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ เพื่อให้การจัดการระดับอุดมศึกษาสัมฤทธิ์ผล การปฏิรูป อุดมศึกษาเป็นความจำเป็นเร่งด่วนต้องรีบดำเนินการ คณะกรรมการจึงขอให้สมาชิก สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศร่วมกันเห็นชอบรายงานที่นำเสนอในครั้งนี้ด้วยจะเป็น พระคุณอย่างยิ่ง ขอขอบคุณครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอขอบคุณคะ คณะกรรมการชี้แจงเสร็จเรียบร้อยแล้วคะ ต่อไปขอเปิดอภิปราย มีสมาชิกส่งชื่ออภิปราย ๔-๕ ท่าน ท่านแรกขอเรียนเชิญท่านศุภจิต นาคทรพร ประธาน กรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน อดีตปลัดกระทรวงพลังงาน อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

นายศุภจิต นาคทรพร : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศที่เคารพ กระผม ศุภจิต นาคทรพร ในนามของตัวผมเองก็ต้องขอร่วม ส่งความสุขและความปรารถนาดีให้กับเพื่อนสมาชิกที่เป็นชาวไทยมุสลิม อาจารย์วินัย ตะห์ลัน

เนื่องจากเทศกาลอีดีลฟิตรี ฮารีรายอ ซึ่งสิ้นสุดเดือนถือศีลอด ท่านประธานครับ กระผมได้อ่านรายงาน เรื่อง แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา ของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาด้วยความสนใจ มีการชี้ปัญหาและข้อเสนอแนะหลาย ๆ เรื่องที่น่าสนใจและท้าทายมาก ซึ่งรายงานนี้ก็ได้สรุปประเด็นด้านอุดมศึกษาหรือการศึกษาในมหาวิทยาลัยไว้ว่า ที่ผ่านมาการอุดมศึกษาของไทยมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานการจัดการ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน การเปิดหลักสูตรภาคพิเศษมากเกินไปจนความจำเป็น มุ่งหวังรายได้ให้กับสถาบันอุดมศึกษาและอาจารย์โดยลดมาตรฐานการเรียนการสอน คณะกรรมการก็ได้รวบรวมปัญหาหลัก ๆ ในมหาวิทยาลัยที่พอจะแบ่งได้ออกเป็น ๖ เรื่อง ได้แก่ เรื่องของโครงสร้างการบริหารคือขาดธรรมาภิบาล คณะกรรมการอุดมศึกษา ผู้บริหารและนายกสภามหาวิทยาลัยบางแห่งมีการปฏิบัติงานในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย ขาดการตรวจสอบซึ่งกันและกัน เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยสถานศึกษา ซึ่งต้องประเมินด้วยตนเองทุกปี สมศ. ประเมินคุณภาพจากภายนอกทุกปีก็มีความปัญหา การประกันคุณภาพในหลาย ๆ ประการ เช่น ความไม่สอดคล้องกัน ในหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษากับการประเมินคุณภาพจากภายนอก ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของมหาวิทยาลัย การประเมินภายนอกมีหลายหน่วยงานมาประเมินก็ซ้ำซ้อนกัน การกำกับดูแลมหาวิทยาลัยกับฟังก์ชัน (Function) ของการประกันคุณภาพก็มารวมกัน การประเมินเน้นเอกสารมากกว่าความเป็นจริง บุคลากรยังขาดความรู้ เหล่านี้เป็นปัญหา

เรื่องต่อมาก็คือเรื่องของการบริหารบุคคลของมหาวิทยาลัย มีปัญหาที่อาจารย์ต้องทำงานหนัก เรื่องการสอน การวิจัย เขียนตำรา แล้วยังต้องมาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัย เช่น เป็นอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี อย่างนี้เป็นต้น การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการและสัดส่วนพันธกิจของอาจารย์ การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและไม่ครอบคลุมวิชาที่จำเป็นต้องเรียน การส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบการศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร ไม่สามารถชั้นนำหรือสนับสนุนการศึกษาในระดับอื่น ๆ ได้ดีเท่าที่ควร คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงได้นำเสนอ

แนวทางในการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาคือกำหนดรูปแบบของรัฐ มหาวิทยาลัยและตลาดให้มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายของชาติ ๖ ประการ ก็คือ วิสัยทัศน์ เรื่องมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน บริหารราชการมีประสิทธิภาพ พัฒนาศักยภาพคนและสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ (Thailand 4.0) เสนอให้กำหนดบทบาทของรัฐ จัดแบ่งสถาบันอุดมศึกษาเป็น ๕ ประเภทอย่างที่อาจารย์วินัยได้พูดคือมหาวิทยาลัยวิจัย เชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อพัฒนาประเทศเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี สนับสนุนให้มีการสอนวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคมศาสตร์ประยุกต์มากขึ้น เป็นสัดส่วน ๖๕ ต่อ ๓๕ อะไรเหล่านี้ กำกับ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอดูแลสวัสดิการ เสนอว่าบทบาทของมหาวิทยาลัยควรจะเน้นผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสำรวจความต้องการของตลาดก่อนที่จะไปเปิดหลักสูตร ควรเปิดการเรียนการสอนที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการในมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารจะต้องแบ่งบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนและมีธรรมาภิบาล ต้องหารือและดึงแหล่งทุนจากที่ต่าง ๆ มาสนับสนุนการวิจัยและการอบรมสัมมนาในมหาวิทยาลัย แยกเรื่องการทำกับดูแลมหาวิทยาลัยออกจากการประกันคุณภาพ ให้ความรู้กับบุคลากรเรื่องประกันคุณภาพ กำหนดให้อาจารย์ต้องทำ ผศ. ให้ได้ใน ๕ ปีถ้าไม่ได้ก็ต้องออก ทำ รศ. ให้ได้ใน ๗ ปีไม่ได้ก็ต้องออก อย่างนี้เป็นต้น -----

แล้วคณาจารย์ที่จะเข้าไปเป็นฝ่ายบริหารก็จะต้องมีตำแหน่งเป็นรองศาสตราจารย์ เป็นอย่างต่ำ และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งอย่างชัดเจน จะมีเทอมหรือไม่ก็แล้วแต่ ที่สำคัญในส่วนที่ ๓ ของรายงาน ก็คือคณะกรรมการได้เสนอให้แยกการดูแลอุดมศึกษา ออกจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยเสนอไว้ ๔ ทางเลือก จริง ๆ ในเปเปอร์ (Paper) แรกที่ท่านเสนอเมื่อ ๒ สัปดาห์ก่อนเสนออยู่ทางเลือกเดียว ซึ่งผมก็อยากจะขออภิปราย ใน ๒ ทางเลือก ก็คือการเอาไปรวมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการจะเสนอ ให้ตั้งกระทรวงอุดมศึกษาใหม่ ท่านประธานครับ ด้วยความเคารพในท่านประธาน กรรมการ และกรรมการทุกท่าน ผมยกมือสนับสนุนรายงานของท่านมาโดยตลอด แต่ผมยังเห็นว่ารายงานเหล่านี้แม้จะมีการวิเคราะห์ปัญหาที่น่าสนใจตรงจุด แต่ก็มีส่วน ที่ยังมีตรรกะและเหตุผลไม่สอดคล้องกันในหลาย ๆ จุด ซึ่งดูแล้วอาจจะไม่นำไปสู่การปฏิรูป มหาวิทยาลัยอย่างสัมฤทธิ์ผลได้ กระผมก็มีความเห็นต่อรายงานของคณะกรรมการ ด้านการศึกษาเรื่องการปฏิรูปอุดมศึกษาดังต่อไปนี้

ประการแรก อุดมศึกษาของไทย เราควรจะต้องตั้งคำถามก่อนว่าผลผลิตและผลลัพธ์ ที่ชาติต้องการคืออะไร เราต้องการคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ นำชาติไปสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย และพัฒนาควบคู่กันใช้หรือไม่

ประการที่ ๒ มหาวิทยาลัยควรมีความเป็นอิสระทางวิชาการ มีความคล่องตัว ในการบริหารจัดการ และมีธรรมาภิบาลในการบริหารบุคคล มหาวิทยาลัยที่ไม่มีธรรมาภิบาล ก็ต้องจัดการ ซึ่งในสมัยนี้ คสช. เขาก็ออกคำสั่ง กศจ. จัดการไปแล้ว ๔ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก แต่ข้อเสนอของท่านที่บอกว่า สกอ. กรรมการ กกอ. หรือสภามหาวิทยาลัยบางแห่งไม่มีธรรมาภิบาล ตั้งเงินเดือนตัวเอง ไม่มีเทอมอะไรนี้ ก็ต้องแก้โดยมหาวิทยาลัยนั้น จะใช้ ม. ๔๔ หรือแก้ พ.ร.บ. อะไรก็แล้วแต่ แต่คงไม่ใช่เสนอ โซลูชัน (Solution) แบบวัน ไซส์ ฟิตส์ ออล (One size fits all) ก็คือไปทำให้มหาวิทยาลัย ดี ๆ ที่เขาดีอยู่แล้วเสียโอกาส หรือเสียบุคลากรที่เขาพัฒนาขึ้นมาเป็นเวลานาน เพราะฉะนั้น ก็เหมือนกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ท่านเสนอเป็นเรื่องแรก ผมยังจำได้ว่าท่านเสนอ ภาพช้างกับลิงป็นต้นไม้โดยใช้ต้นไม้ต้นเดียวกัน เพราะฉะนั้นโซลูชัน (Solution) บางอย่าง

ไปใช้กับทุกมหาวิทยาลัยไม่ได้ ท่านเองก็ยังจำแนกมหาวิทยาลัยออกเป็น ๕ ประเภทเลย ผมสนับสนุนแนวความคิดที่จะให้มหาวิทยาลัยหารายได้เข้ารัฐเอง จัดสัมมนา อบรม รับจ้างวิจัย ซึ่งก็จะไปช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพศึกษาจากภายนอก จำได้ว่ากรรมการของท่านเสนอเรื่องนี้เป็นเรื่องแรกเลย ไม่รู้ทำไมเอามาใส่ในเรื่องอีก เข้าใจว่าเขาคงไม่ได้ทำตามข้อเสนอของท่าน ท่านเลยมาอ้าอีก แต่ผมอยากจะฝากข้อคิดที่เห็นด้วยกับสิ่งที่ท่านเสนอในครั้งแรก ผมก็ยกมือให้ ท่านเขียนไว้ในแผ่นใสบอกว่าการประเมินคุณภาพการศึกษาอยากจะทำให้มหาวิทยาลัยเขาทำเอง ประเมินคุณภาพจากภายนอกก็ทำเมื่อมีการร้องขอ ผมเองฟังดูแล้วก็ยังไม่ค่อยเข้าใจ คิดว่าจริง ๆ การประกันคุณภาพทำด้วยตนเอง แต่การประเมินต้องทำจากคนนอก ไม่อย่างนั้นถ้าตัวเองประเมินตนเองก็ต้องบอกว่าดี เหมือนกับโฆษณาทีวี (TV) รายการไหนจะได้ค่าโฆษณาเยอะเขาก็ไปดูนิวเซนต์ (New Saints) ประเมินว่ามีคนดูเยอะไหม อันนี้เป็นกลางและเป็นวิชาการอย่างแท้จริง แต่ถ้ามหาวิทยาลัยประเมินตัวเองก็จะบอกว่าหลักสูตรชั้นดี หลักสูตรชั้นควรจะเปิดเพิ่ม เพราะฉะนั้นอันนี้ผมไม่แน่ใจว่าท่านจะขยายความอีกหน่อยได้ไหม แล้วปัจจุบันผมคิดว่าเปเปอร์ (Paper) ของท่านที่เสนอมาในรายงานครั้งก่อน ๆ ท่านก็เสนอว่าอาชีวศึกษาจะตอบโจทย์ของการพัฒนาประเทศ ควรจะส่งเสริมให้คนมาเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น เพราะฉะนั้นการที่ท่านเสนอให้ปฏิบัติต่อกระทรวงอุดมศึกษาโดยแยกออกมา -----

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กมธ.มาตรา ๒๐/๑

จะไม่ใช้ตอบโจทย์อันนี้ ผมจึงไม่ค่อยเห็นด้วยเลยกับการเสนอตั้งกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะเพิ่มมาอีก ๓ กรม ผมเห็นด้วยกับการที่จัดคลัสเตอร์ (Cluster) มหาวิทยาลัย แล้วแบ่งเป็น ๕ กลุ่มแบบที่ท่านเสนอ แต่ไม่เห็นด้วยกับการตั้งกระทรวงอุดมศึกษา หรือย้ายไปกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะกรรมาธิการไม่ได้ให้เหตุผลถึงความจำเป็น หรือวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งลงไปว่าเมื่อตั้งกระทรวงอุดมศึกษาขึ้นมาใหม่แล้วจะแก้ปัญหาเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา การขาดธรรมาภิบาลในการบริหารของบางมหาวิทยาลัย หรือการเข้าสู่ตำแหน่งบริหารหรือวิชาการได้อย่างไร การเพิ่มกระทรวงอุดมศึกษาจะเป็น การเพิ่มความเหลื่อมล้ำในสังคมของวงการศึกษาเข้าไปอีก เพิ่มขนาดของระบบราชการ เข้าไปควบคุมดูแลมหาวิทยาลัยที่เขาออกไปอยู่นอกกำกับของรัฐไปมากแล้ว เขาควรจะมี อิสระในการบริหารมากขึ้น แล้วท่านแยกเป็น ๒ หน่วย ๒ กระทรวง ท่านจะบูรณาการตั้งแต่ ต้นทางถึงปลายทาง คือ ก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษา นอกกรอบไปจนถึงอุดมศึกษาได้อย่างไร รายงานของท่านไม่มีข้อมูลมาประกอบว่า ตั้งกระทรวงขึ้นมาใหม่แล้วจะทำให้อุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยดีขึ้นอย่างไร ควรจะต้องมี รายละเอียดเพิ่มเติมมากกว่านี้ ในรายงานท่านก็ไม่ได้พูดถึงมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยว่า ท่านจะปฏิบัติกับเขาอย่างไร การประกันคุณภาพการศึกษาของเขาเป็นอย่างไร ปัญหา การศึกษาของไทยในภาพรวม ปัญหาใหญ่ที่สุดก็คือความเหลื่อมล้ำของโรงเรียนในเมือง กับชนบท รวมถึงมหาวิทยาลัยในเมืองกับชนบท หรือที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยชุมชนด้วย ระดับการอ่านหนังสือต่างกัน ๓ ปี แต่รายงานนี้กลับไปเสนอว่าจะทรีต (Treat) อุดมศึกษา ให้แตกต่างจากการศึกษาของพื้นฐานและอาชีวศึกษา ข้อต่อหลักสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ คุณภาพของครู ถ้าเราไม่แก้เรื่องคุณภาพของครูก็ไม่มีทางที่จะพัฒนาการศึกษาได้ อุดมศึกษา เป็นแค่ปลายน้ำ ทำไมเราไม่ไปทုံมเทกำลังคนและกำลังงบประมาณในเรื่องพัฒนาคุณภาพ ของครูแทน และที่สำคัญซึ่งท่านกรรมาธิการได้นำเสนอก็คืออาชีวศึกษาเป็นความต้องการ สูงสุดของแรงงาน แต่ก็ไม่ค่อยมีมาตรการคม ๆ ที่จะช่วยอาชีวศึกษาได้อย่างไร การตั้ง กระทรวงอุดมศึกษาหรือแยกออกมาเป็นอิสระจึงเป็นการส่งสัญญาณที่ผิด เป็นการเสนอ ให้รัฐบาลบอกว่าอุดมศึกษาสำคัญกว่าอาชีวศึกษา เด็กก็จะยิ่งเรียนอาชีวศึกษาน้อยลง ทั้ง ๆ ที่ อาชีวศึกษาเป็นหัวใจของภาคการผลิตของประเทศ ปัญหาอุดมศึกษาอยู่ตรงไหนกันแน่

ปัญหาแรก ก็คือรับบันทึกเกินความต้องการ ซึ่งตอนนี้ก็ไม่ว่าตั้งกระทรวงมาแล้วจะแก้อย่างไร เพราะว่าเราเปิดเสรี เราให้เขาออกไปอยู่ในกำกับมากแล้ว การส่งเสริมมหาวิทยาลัยบรรษัทบางครั้งก็เป็นบรรษัทจนมีเงื่อนไขมาก ก็จะเป็นการไม่แก้ปัญหาที่ถูกจุดที่จริงก็ควรลดการเป็นบรรษัทลงแล้วเอาความเป็นมนุษย์กลับคืนมา ไม่ใช่ไปเพิ่มระบบราชการในการไปกำกับดูแลมหาวิทยาลัย

ปัญหาเรื่องธรรมาภิบาลที่ท่านเสนอในรายงานก็ดูเหมือนจะดี แต่ว่าท่านจะไปแก้ได้อย่างไรโดยการมีบุโรคราช (Bureaucracy) ระบบราชการเข้าไป เพราะว่าเขาออกไปนอกกรอบหมดแล้ว ท่านก็พูดเองว่าการบริหารสิ้นสุดอยู่ที่สภามหาวิทยาลัย จริง ๆ แล้วควรลดขนาดของ สกอ. หรือปรับโครงสร้างอุดมศึกษาให้มีอิสระมากขึ้น แล้วใช้กลไกตรวจสอบกันเองที่มีอยู่แล้ว หรือกลไกจากภายนอก หรือท่านก็ปรับ สกอ. เลย เอาอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ดี ๆ เก่ง ๆ มีคุณธรรมไปเป็นประธาน สกอ. ท่านก็จะแก้ได้ดีที่สุดแล้วความไม่โปร่งใส จริง ๆ เขามีหน่วยงานภายนอก อย่างปัญหาเรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีปัญหาก็เอา ปปง. เข้าไป ไม่เห็นต้องมีการทรวางใหม่เลย ตั้งกระทรวงใหม่ก็จะมีรัฐมนตรีเพิ่ม มีหน่วยงานเพิ่ม มีงบประมาณเพิ่ม เป็นเป้าประสงค์หรือท่านกำลังเสนอให้รัฐบาลทำในสิ่งที่สวนทางกับสิ่งที่รัฐบาลพูดไว้ตอนรับนโยบายคือจะลดขนาดการจัดการภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการที่เป็นอยู่ ถามว่ากระทรวงอุดมศึกษาจะตอบโจทย์นี้หรือเปล่า เพราะฉะนั้นก็ต้องขอทักท้วงว่าการเสนอตั้งกระทรวงอุดมศึกษา -----

จะไม่ได้เป็นประโยชน์เพื่อปฏิรูปอุดมศึกษาเลย ไม่ได้ปฏิรูปมหาวิทยาลัยด้วย ดูเหมือนจะเป็นการทำเพื่อกลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยบางคนที่อาจจะไม่ค่อยชอบกระทรวงศึกษาธิการ แต่เราควรจะแก้ที่ต้นตอคือปรับโครงสร้าง สกอ. เอาอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ดี ๆ มีคุณธรรม ไปเป็นกรรมการ สกอ. จะง่ายกว่าเยอะเลย ก็ขออภัยไปไว้แต่เพียงเท่านี้ ขอบพระคุณครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอบคุณค่ะ ต่อไปเรียนเชิญท่านนิกร จ่านอง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

นายนิกร จ่านอง : เรียนท่านประธานที่เคารพ ท่านกรรมการ ท่านสมาชิก ผม นิกร จ่านอง สมาชิกลำดับที่ ๗๙ ต่อประเด็นเรื่องแผนการปฏิรูประบบการศึกษา อยากจะเรียนว่าในภาพรวมการปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นเป็นงานที่ผมมองว่าสำคัญมาก เนื่องจากเป็นระดับที่จบการศึกษาแล้ว เป็นข้อต่อสุดท้ายที่จะเข้าไปสู่การทำงานในการประกอบอาชีพ ก็สุดทางแล้วในการดำเนินการต่อไป การพิจารณาครั้งนี้อยากจะเรียนว่าผมเองแม้ไม่ใช่เป็นนักการศึกษา ผมเป็นนักวิเคราะห์นโยบาย ก็จะไปทางด้านนี้ ผมเองเคยเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยทักษิณในยุคก่อตั้งชุดแรกที่ตั้งมหาวิทยาลัยทักษิณขึ้นมา ปัจจุบันนี้ก็ยังอยู่ ยุคนั้นมีทบวงมหาวิทยาลัยเป็นคนจัดตั้ง เป็นกรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มาก่อน เป็นประธานกรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผมดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ๒ ท่าน ท่านอาจารย์ชุมพล ศิลปอาชา และท่านสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล ก็ใช้เวลาอยู่พอสมควร คิดว่าคงจะมีประสบการณ์ในเชิงบริหารอยู่บ้างที่จะมานำเสนอเพื่อเป็นการให้ความเห็นต่อเรื่องนี้ ก็อยากจะเรียนว่าระบบการศึกษาไทยที่ผมเรียนแล้วเมื่อสักครู่ว่าจำเป็นจะต้องปฏิรูปกันอย่างไรจริงเอาจริงมาก แล้วก็ชัดเจนว่า กรธ. ได้เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ จ. ด้านการศึกษา ตั้งกรรมการขึ้นมาดำเนินการให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน มีการดำเนินการตั้งแต่วันประกาศรัฐธรรมนูญ ซึ่งขณะนี้ก็มีกรรมการขึ้นมาแล้ว ต่อแรงงานนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญค่อนข้างมาก แต่อย่างไรก็ตามผมยังมองว่าในความเห็นส่วนตัวแล้วจากประสบการณ์ที่ว่าในเชิงวิเคราะห์นโยบายยังมีเนื้อหาบางจุดที่สมควรจะต้องสร้างความชัดเจน การจัดทำข้อมูล บทวิเคราะห์ และครอบคลุมให้มากกว่านี้

แต่นี้คงไม่สามารถจะบรรลุได้ ผมยังเห็นว่ามีปัญหาอยู่พอสมควร ผมมีข้อสังเกต และข้อเสนอแนะที่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ได้บ้าง จากประเด็นที่ได้กล่าวแล้วว่า จากการวิเคราะห์ก็คือ

ประเด็นแรก เรื่องเป้าหมายและวิธีการต่อเรื่องนี้ จากสภาพระบบการศึกษา เราจะเห็นว่าขณะนี้มีปัญหาเรื่องความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ลำบากมากสำหรับประเทศ ขนาดเล็กแบบเรา เราเองก็ตามเขาเยอะ ระบบการศึกษาหมายถึงว่าต้องอยู่ให้ได้ อยากจะเรียนว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ขนาดในประเทศที่พัฒนาแล้ว ระบบการศึกษา ในการพัฒนายังตามความเร็วในการพัฒนาของประเทศหลัก ๆ ประเทศขนาดใหญ่ไม่ทัน ต้นทางที่เรายกมาอ้างในนี้ ผมยกตัวอย่าง มีการวิเคราะห์ว่าขณะนี้โลกเปลี่ยน เรามามอง ตามว่าหลักการที่สำคัญขณะนี้ที่เรามีการเปลี่ยนแปลงที่เราพูดถึงก็คือเทิร์ดเวฟ (Third Wave) ของอัลวิน ทอฟฟ์เลอร์ เป็นหลักคิดที่คลื่นลูกที่ ๓ ๑๐ กว่าปีที่แล้วเป็นประเด็นที่มีการพูดถึงมากและเป็นจริงตามนั้น ที่เรากำลังพูดถึงว่า ๔.๐ ที่เรากำลังพูดถึงเรื่องเทคโนโลยี เกี่ยวกับเรื่องอินเทอร์เน็ต (Internet) เรื่องอะไรต่าง ๆ เหล่านี้มาจากความเห็นตรงนั้น ของอัลวิน ทอฟฟ์เลอร์ ผมอยากจะเรียนว่างานสุดท้ายที่อัลวิน ทอฟฟ์เลอร์ ได้พูดถึงที่ว่า สมควรที่จะเอามาพิจารณากันตรงนี้เรื่องสปีช (Speech) ตัวอย่างที่เราจะได้เทียบคือ เหมือนกับดูแล้วมาย้อนดูตัว อัลวิน ทอฟฟ์เลอร์ พูดไว้ในรีโวลูชันนารีเวิลท์ (Revolutionary Wealth) หนังสือที่เขาเขียน น่าจะเป็นงานช่วงสุดท้าย เขียนกับไฮดี้ ทอฟฟ์เลอร์ ๒ คน เมื่อปี ๒๐๐๖ คือ ๑๐ ปีที่แล้ว เขาพูดไว้ในประเทศต้นแบบที่เรากำลังอ้างอิงกันอยู่มาก

ขณะนี้ก็คือสหรัฐอเมริกา ในประเทศนั้นความเร็วบนฟรีเวย์ (Freeway) ต่างกันมาก สร้างปัญหามาก เขาพูดถึงว่าในส่วนของบริษัท (Business) เคลื่อนตัวด้วยความเร็ว ๑๐๐ ไมล์ต่อชั่วโมง ในขณะที่ต่อมาก็คือว่าทางด้านเอ็นจีโอ (NGOs) หรือซิวิลโซไซตี (Civil Society) เคลื่อนตัวด้วยความเร็ว ๕๐ ไมล์ต่อชั่วโมง ผมจะเทียบให้ดูว่าการศึกษา อยู่ตรงไหน ต่อจากนั้นก็พูดถึงว่าในระบบประชาธิปไตยที่มีความเคลื่อนไหว ครอบครัวยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงด้วยความเร็ว ๖๐ ไมล์ นี่เราเทียบเป็นสเกล (Scale) ต่อฟรีเวย์ (Freeway) ๖๐ ไมล์ต่อชั่วโมง องค์การลูกจ้าง ๓๐ ไมล์ต่อชั่วโมง หน่วยราชการ ๒๕ ไมล์ต่อชั่วโมง โรงเรียนลดลงมาแค่ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของการเคลื่อนตัวเท่านั้นเอง ของการพัฒนาความเร็ว ๑๐๐ ไมล์ต่อชั่วโมง การศึกษาแค่ ๑๐ ไมล์ต่อชั่วโมงเท่านั้น ที่ต่ำลงมากคือ องค์การระหว่างประเทศพวายุเอ็น (UN) พวกนี้เขาประเมินว่ามีการเคลื่อนที่การพัฒนา ๕ ไมล์ต่อชั่วโมง องค์การทางด้านการเมือง สถาบันทางการเมือง ๓ ไมล์ต่อชั่วโมง ที่สำคัญก็คือ องค์การทางกฎหมาย ๑ ไมล์ต่อชั่วโมง ผมกำลังเทียบให้ดูว่าในประเทศมีการพัฒนาแบบนั้นมีประชาธิปไตยแบบนั้น มีการเคลื่อนที่การพัฒนาของระบบการศึกษาแค่ ๑๐ ไมล์ คือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของการเคลื่อนที่ทั้งหมด ดังนั้นผมอยากจะเรียนว่าการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เราหันมาดูประเทศของเราเองยืนอยู่ตามลำพังก็ไม่ใช่จะได้ การเปลี่ยนแปลงเรากำลังเคลื่อนเข้าสู่ ๔.๐ ประเด็นก็คือว่าสิ่งเหล่านี้เรามีนวัตกรรมพอหรือยัง ยังไม่พอ เรายังเลียนแบบตามเขาอยู่ตลอด ดังนั้นจุดสำคัญที่สุดขณะนี้ก็คือเป้าหมายต้องสนอง อยู่ ๒ มิติ ก็คือมีความเห็นว่าในเชิงเป้าหมายต้องตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของโลก ที่หมุนเร็วมาก เราอยู่ด้วยความยากลำบากถ้าประเมินไม่ถูก ประเด็นที่สำคัญทั้งนั้น เรื่องการศึกษา เราต้องประเมินสิ่งนี้ถูก ดังนั้นการจะดำเนินการถ้ามองตรงนี้ไม่ออกแล้ว เราพัฒนาอย่างไรก็ตามหลังตลอด แล้วจะมีปัญหา บางทีการพัฒนาสร้างปัญหาในตัวเอง เสียด้วยซ้ำ เพราะว่าลักษณะที่เขาพูดถึงความเร็วตรงนี้มีมันแคลช (Clash) มีการกระทบ กระทบ สิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ด้วยความเร็ว มันหมุนรอบ แล้วที่เคลื่อนเข้าไปขวางเขา ก็ถูกที่เคลื่อนที่เร็วมาชนจนล็อกติดกันไปหมด อ็อบสตรัคต์ (Obstruct) คือว่าบล็อกกันไปหมด ประเด็นตรงนี้เองจะเป็นเป้าหมายที่ในรายงานของท่านมีการพิจารณาถึงเรื่องเป้าหมาย ที่เคลื่อนที่แบบนี้ แคไหน เพียงไร ผมเห็นปัญหาอยู่ที่ว่าครูผู้สอน ผู้บริหารเน้นเหมือนบุคลากร

เป็นหลักในรายงานฉบับนี้ ว่าผู้บริหารไม่ได้มาอย่างนี้ ไม่ได้เป็นรองศาสตราจารย์ แต่ปัญหาเรื่องเป้าหมายที่เปลี่ยนแปลงเคลื่อนที่แบบนี้เราจะดีล (Deal) กับมันอย่างไร มีการนำเสนอไว้หรือไม่ อย่างไรในส่วนนี้ ส่วนที่ ๒ อยู่ในส่วนนี้เหมือนกันว่าเราเองเป็นประเทศเล็กก็จริง แต่เราก็มีสถานะคือว่าการศึกษาเพื่อความเป็นไทย เหมือนกับว่าเราจำเป็นต้องออกไปสู่ทะเลใหญ่ให้ได้ แต่ในขณะเดียวกันการศึกษาของเราต้องมีโยงกับทำที่เราออกไปคือความเป็นไทยนั่นเอง ไม่อย่างนั้นเรากลายเป็นเรือที่ไม่มีสัญชาติ เป็นเรือที่ไม่มีธง พอไปพัฒนาเราจะหลงทางอยู่กลางทะเลกว้างใหญ่ ในระบบการศึกษากลับเข้าฝั่งไม่ถูก เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นจุดที่เหมือนอยู่ตรงข้าม ๑. เข้าใจทะเลใหญ่ให้ได้ว่ามีคลื่นลม มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในขณะเดียวกันต้องมีท่าของตัวเองก็คือมีเดสทิเนชัน (Destination) ของตัวเองว่าเราจะไปทำประโยชน์แล้วกลับเข้าท่าคือประเทศของเรา ความเป็นไทยในการศึกษาเป็นเรื่องใหญ่พอกับเรื่องความเข้าใจโลกเหมือนกัน ในนี้ถ้าเราพูดถึงเป้าหมายต้องเขียนชัดต้องมีประเด็นชัด ไม่อย่างนั้นเราจะทำโดยการเคลื่อนที่ เขาบอกว่าถ้าเรือลอยอยู่ในทะเลแม้ว่าจะมีน้ำมัน ถ้าไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนมันจะลอยลำแล้วน้ำมันก็หมดไปโดยเปล่าประโยชน์ไม่ไปถึงไหนเลย ผมยังมองไม่เห็นเป้าหมายและวิธีตรงนี้จะอยู่อย่างไร เรามาพูดถึงวิธีการครับ วิธีการที่สำคัญขณะนี้ก็คือด้านองค์กรหรือโครงสร้าง ผมทราบว่ามีการพยายามพูดคุยกันหลายครั้งในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งท่านสมาชิกได้ให้ความเห็นไปแล้วในการแยกตัวออกมา ก็คือเดิมที่ผมเรียนเมื่อสักครู่ว่าเรามีทบวงมหาวิทยาลัย -----

แล้วเราก็ตีงทบทวนมหาวิทยาลัยไปรวมตอนเราปฏิรูปการศึกษา ขณะนี้ในนี้ได้มีการเสนอไว้ว่ามีเหตุผล ๔ ประการ คือการรวมกันอยู่กระทรวงศึกษาธิการมีความเทอะทะ การรวมกันกับกระทรวงศึกษาธิการถูกรบกวนจากปัญหาอื่น กระทรวงศึกษาธิการต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะทันสมัย ต้องอิสระ การบริหารจัดการตามแนวดิ่ง เสนอขึ้นมาต้องการจะแยกในหน้า ๕๑ หรือ ๕๒ ที่ท่านเสนอ ประเด็นที่สำคัญก็คือว่าเราเคยอยู่ข้างนอกแล้วก็ตีงทบทวนมหาวิทยาลัยกลับไปอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ เราเคยทำมาแล้ว ถ้าจะชัดตรงนี้ก็พรูฟ (Prove) ความผิดมาเป็นการเลิร์นนิ่ง บาย มิสเทกส์ (Learning by Mistakes) หรือเรียนรู้จากข้อผิดพลาดว่าที่ตีงมาตรงนั้นผิด ดังนั้นต้องกลับไป ๒ อย่างก็คือว่าผิดตรงไหน ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ถ้าไปแล้วมันจะบวกตรงไหน ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ถ้าเสนออย่างนี้เพียงแต่ข้อมูลเท่านี้ไม่พอ และผมไม่เชื่อว่าเขาจะยอม เพราะการเคลื่อนมาครั้งหนึ่ง การกลับออกไปอีกครั้งหนึ่งไม่ใช่ของเล่น เต็กกลายเป็นหนูทดลองมาตลอดในประเทศนี้ ทดลองระบบการศึกษาที่ผิดเพี้ยนแล้วก็มึปัญหากับเด็ก มึปัญหากับระบบการศึกษามาตลอดไม่พัฒนาเลย อันนี้เหมือนเรื่องใหญ่มากขึ้นไปอีก เป็นเหมือนกับการย้ายบ้านย้ายไปย้ายมา เพราะฉะนั้นต้องมีเหตุผลว่าอยู่ตรงนี้ไม่ได้แล้วคุณกลับมาอยู่ทำไม อธิบายด้วยตรงนั้นว่าผิดพลาดตรงไหนในส่วนนั้น

ประเด็นต่อมา ปัญหาเรื่องคุณภาพ เราทำระบบการศึกษามหาวิทยาลัย ออกนอกระบบไปอยู่แล้วก็ดำเนินการ ตรงนี้ถามว่าทำไมทำอย่างนั้น เพราะวาระบบของรัฐเราดูแลไม่ได้เขาก็ออกกันไป พอออกกันไปมีลักษณะที่ว่าการเคลื่อนที่ไป มีการดำเนินการ มีการสร้างวิชาขึ้นมาตามความต้องการ ก็เป็นเรื่องที่ดี แต่มีผิดสำแดงอยู่บางอย่างที่ท่านสมาชิกได้พูดแล้ว แต่เราจะมาล้มทั้งระบบก็คงไม่ได้ ลักษณะที่ว่าจะแยกหน่วยออกไป คอยกำกับดูแล ก็คือแค่กำกับดูแลไม่ลงไปจัดการกับเขา ให้เขาโตของเขา เพียงแต่ปัญหาที่มีอยู่ตอนหลังผิดเพี้ยนไปบ้างก็แก้ไข แต่ไม่ได้หมายความว่ามึปัญหาทั้งระบบที่ว่านี้ผมยังไม่ตัดสินใจตราบใดที่ท่านไม่ให้ข้อมูลชัดว่าควรจะไปเป็นทบวงมหาวิทยาลัยอีกหรือไม่ หรือเป็นอีกหน่วยหนึ่งที่ใหญ่ จริง ๆ มีข้อดีข้อเสียอยู่ตรงนั้นแต่ไม่ได้มีการพูดชัด ถ้าพูดชัดก็ว่ากันอีกทีว่าควรจะมีเหตุผล ไม่อย่างนั้นเสนอไปก็ไม่เกิดผลหรอก เพราะถ้าเหตุผลไม่ชัดว่าทำไมอย่างไร แล้วทำไมถึงไป ในส่วนเรื่องการยกระดับผมอยากจะเรียนว่าสิ่งที่ผมเห็นด้วยเป็นอย่างมากที่ท่านเสนอขึ้นมาก็ือการทำเป็นคลัสเตอร์ (Cluster) เรื่องนี้

ต้องยืนยันว่าเห็นด้วยมาก ผมเองไปดูแลเรื่องมหาวิทยาลัยท้องถิ่นซึ่งเป็นจำนวนมากก็คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ แล้วในการประชุมคณาจารย์เราพบปัญหาบางอย่างว่านักศึกษาเองมีความรู้สึกอินพีเรีย (Inferior) หรือมีความรู้สึกด้อย เราก็คุยกัน คุยกันไปศึกษากันไปภายในว่าจริง ๆ แล้วตรงนี้การค้นหาลักษณะเฉพาะตัวเฉพาะทางที่เด่นเป็นความจำเป็นมากในการดำรงตรงนั้น ผมยังบอกกับอาจารย์ที่คุย ๆ กันอยู่ว่าเหตุที่เด็กเดินแล้วหลบเขาเพราะอาจารย์ก็รู้สึกด้อย เป็นอาจารย์หัวเมือง เป็นอาจารย์ในชนบท เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ แล้วพอเข้ามากรุงเทพฯ เหมือนจะรู้สึกสู่มหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ เขาไม่ได้เดินหลบ ๆ เหมือนกัน แล้วลูกศิษย์จะไม่หลบได้อย่างไร ทำไมเราไม่ย้อนกลับไปหาว่าที่ตรงนั้นมีลักษณะพิเศษ อย่างฝึกหัดครู ท่านประธานครับ ลักษณะของเด็กเล็กที่เรามีปัญหาเรื่องการศึกษา การผลิตครูในโรงเรียนฝึกหัดครูที่ตอนหลังเป็นวิทยาลัยครู แล้วตอนหลังมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏมันยิ่งใหญ่ที่สุดแล้ว ในหลายประเทศเขาเอาคนที่เป็นครูคือท็อปคลาส (Top Class) สูงสุดของการศึกษาเอามาสอนเป็นครูเพราะว่าเป็นแม่พิมพ์ที่จำเป็นต้องใช้เนื้อของสารที่ดี มีลักษณะที่ดี ของเรากลายเป็นว่าสลายไปหมด ความเป็นครูฝึกหัด การสอนวัยเด็กอะไรต่าง ๆ มันกลายเป็นจุดแข็ง กลายเป็นจุดอ่อน แต่จุดอ่อนกลายเป็นจุดแข็ง มีการเสนอแล้วว่าพยายามที่จะสร้างภาควิชาขึ้นมา คณะขึ้นมา แล้วก็ไปทำแพทย์อย่างนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทำได้ แต่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยราชภัฏ วิชาการยางในภาคใต้ที่ท่านเสนอขึ้นมาจำเป็นจะต้องมี วิชาเรื่องศาสนาเกี่ยวกับอิสลามศึกษา จำเป็นต้องมีในภาคใต้ ภาคเหนืออาจจะเป็นอย่างอื่น เรื่องชาติพันธุ์อะไรก็ว่ากันไป เรามีลักษณะเด่นแต่เราไม่ใช้ เราก็ไปโตแข่งกันในลักษณะที่เราสู้ไม่ได้ ดังนั้นการกลับไปเป็นคลัสเตอร์ (Cluster) ก็ดี -----

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กัลยาณี ๒๔/๑

การกลับไปหาจุดเด่นแล้วก็ให้ทุกคนยืนหลังตรง อาจารย์ก็ยืนหลังตรงด้วยความภูมิใจ ผู้ที่ศึกษาตรงนี้เขาไม่เข้ากรุงเทพฯ เพราะว่าเขาอยู่ที่นี่ได้ เขาอาจจะมีค่าใช้จ่ายที่ไม่มากนัก ไม่สามารถมาอยู่กรุงเทพฯ อยู่ในพื้นที่ ทำเสร็จแล้วดูแลพื้นที่ไป พัฒนาพื้นที่ไป คลัสเตอร์ (Cluster) ตรงนี้จะไปสอดคล้องกับตัวคลัสเตอร์ (Cluster) ที่เราแบ่งออกไปในการพัฒนาประเทศ จะสอดคล้องมากแล้วมีคุณค่ามาก แต่ที่เป็นอยู่ก็คือไปผลิตในสิ่งที่ว่าไม่มีความจำเป็น หรือผลิตในสิ่งที่แพ้เขาอยู่แล้ว แล้วเราจะชนะได้อย่างไร ผมมีปัญหาที่ต้องการความชัดเจน เรื่องเป้าหมายวิธีการไม่ชัดไม่พอ ต่อจากนั้นเรื่ององค์กร วิธีการจัดการ ก็คือองค์กรที่ว่า ยังมีปัญหาไม่ชัดเจนว่าทำไมต้องออก ทำไมต้องอยู่ คือเสนอแค่นี้ไม่พอ แต่ส่วนที่เห็นด้วย เป็นอย่างมากก็คือเรื่องการแยกคลัสเตอร์ (Cluster) ทำให้อุดมศึกษาที่มีอยู่ในท้องถิ่นดูแล ท้องถิ่นแล้วเขาควรจะมีคุณภาพจิตใจ ตรงนี้เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผมเสนอ ด้วยความเคารพเพราะถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก ๆ เพราะเป็นต้นน้ำในการพัฒนา หรือความล้มเหลวของเรา ดังนั้นอยากเสนอความเห็น แล้วคิดว่าอยากจะให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อจะได้พัฒนาประเทศร่วมกัน กราบขอบพระคุณท่านประธานครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอบคุณค่ะ ท่านที่ ๓ เชิญท่านกษิต ภิรมย์ อดีตเอกอัครราชทูต อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ เรียงเชิญค่ะ

นายกษิต ภิรมย์ : ขอบคุณท่านประธานครับ ผม กษิต ภิรมย์ สมาชิก สปท. ลำดับที่ ๗ ก่อนอื่นต้องขอคัดค้านประโยคของท่านอาจารย์วินัย ธรรมาธิกร นิดหนึ่งครับว่า จีนมีระบบการศึกษาที่เสรี อันนี้คงจะอ้างลำบากเพราะว่าเป็นรัฐบาลคอมมิวนิสต์เผด็จการ ผมแน่ใจว่าอธิการบดีและผู้บริหารของมหาวิทยาลัยจีนทุกมหาวิทยาลัยไม่มีสิทธิ เสรีภาพ อยากจะขอให้ท่านอาจารย์อ้างประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตย ทำให้ระบบการศึกษานั้นมีความเป็นเสรีแล้วมีความเป็นเลิศทางปัญญาจะดีกว่า ขอความกรุณาอย่าอ้างจีนเลย นั่นเป็นประการที่ ๑

ประการที่ ๒ ก็คือว่าก่อนที่อ่านเอกสารผมก็คิดว่าในเอกสารผลงานของ คณะกรรมการคงจะมีการวิพากษ์วิจารณ์ความสำเร็จมากน้อยของการที่มีมหาวิทยาลัย

ออกไปนอกระบบ แล้วที่ยังอยู่ในระบบก็น่าจะมีการวิเคราะห์แล้วก็เปรียบเทียบว่าอะไรเป็นประเด็นปัญหาแล้วจะแก้อย่างไร เพราะว่าเราอยู่ในสภาวะครึ่ง ๆ กลาง ๆ ไม่ได้ต้องเลือกเอาทางใดทางหนึ่งว่าจะให้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ รัฐควบคุม สนับสนุน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ก็ว่าไป จะให้ออกนอกระบบ มหาวิทยาลัยบริหารตนเองแล้วก็ต้องลดการพึ่งพาภาษีของราษฎรเป็นลำดับ น่าจะเป็นสิ่งที่เราจะได้มาศึกษาแล้วก็คุยกัน

ประเด็นที่ ๓ ไม่ได้พูดเลยว่าบทบาทของที่ประชุมอธิการบดีในส่วนรวมนั้นที่มีมามีกฎหมายควบคุมกำกับนั้นได้มีบทบาทอย่างไรในการส่งเสริมความเป็นเลิศทางด้านวิชาการทั้งในการสอนและการค้นคว้าวิจัย แล้วก็มีการประสานงานระหว่างที่ประชุมอธิการบดีของมหาวิทยาลัยของรัฐ อันนี้รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กับทางกลุ่มของมหาวิทยาลัยเอกชนหรือไม่ มากน้อยอย่างไร

ประเด็นที่ ๔ พูดครึ่ง ๆ กลาง ๆ ว่าอยากจะให้มหาวิทยาลัยแยกออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะเดียวกันก็มีข่าวแว่ว ๆ ว่าที่สภา สนช. อาจจะมีการร่างกฎหมายเพื่อจะให้มีการจัดตั้งกระทรวงอุดมศึกษา ทำให้มีความรู้สึกว่าการเติมกันหรือเปล่า ผมไม่อยากจะมโนคติ คือจะทำอะไร ไม่ทำอะไร ก็พูดให้ชัดดีกว่า เราจะได้วิพากษ์วิจารณ์ แล้วก็ช่วยกันคิดช่วยกันทำในการที่จะส่งเสริมความเป็นเลิศอุดมศึกษาของไทย แต่ผมขอเสนอเป็น ๒ ทางด้วยกัน คือโอนภาระหน้าที่ในการรับผิดชอบ -----

เกี่ยวกับอุดมศึกษาทั้งหมดไปให้ที่ประชุมอธิการบดี เพราะมีกฎหมายรองรับจะต้องแก้กฎหมายตรงไหนเพื่อจะเพิ่มอำนาจ ลดอำนาจอะไรก็ว่ากันไป แล้วเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับอุดมศึกษาเพราะว่ามีมหาวิทยาลัยของรัฐหรือว่าของประเทศไทยรวมทั้งหมดเกือบ ๒๐๐ แห่ง ถ้าเขาสามารถที่จะปกครองตนเองได้เราก็ยกเลิกคณะกรรมการอุดมศึกษาที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ สกอ. และเราไม่ต้องคิดที่จะต้องมาตั้งกระทรวงใหม่ก็ให้ท่านผู้หลักผู้ใหญ่ ท่านอธิการบดีที่เป็นผู้มีประสบการณ์ทางการศึกษา ท่านดูแลตนเองเป็นพื้นฐานของการสร้างสังคมประชาธิปไตยจะดีกว่า ส่วนจะมีคณะกรรมการประสานระหว่างที่ประชุมอธิการบดีที่จะดูแลกันเองนั้น กับคณะรัฐบาลผ่านทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการก็สามารถที่จะมีคณะกรรมการประสานงานได้ เพราะอย่างไรรู้ก็ต้องประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ เพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการจะต้องเตรียมเด็กประถม เด็กมัธยมเพื่อจะนำไปสู่มหาวิทยาลัยไม่ให้เกิดการขาดตอน อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ ส่วนอีกทางหนึ่งก็คือเป็นทบวงอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการได้ไหม มอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการดูแลเรื่องของมหาวิทยาลัยทั้งหมด เป็นคล้าย ๆ กับทบวงในสังกัดของกระทรวงศึกษา ก็ไม่ต้องมีการสร้างคนขึ้นมาใหม่ ไม่ต้องมีการใช้งบประมาณ ไม่ต้องมีการทำองค์กรขึ้นมาใหม่ ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งเพื่อจะให้มีการโยกโยย แต่ว่าทั้งหมดก็ต้องกลับไปที่ว่าจะให้อยู่ในระบบทั้งหมดหรือว่าจะออกไปนอกระบบ เป็นห้วงมุกท้ายมังกรไม่ได้นะครับ

ส่วนอีกประเด็นหนึ่งที่ไม่ได้พูดเลย ต้องพูดให้ชัดว่าเรตติง (Rating) การประเมินคุณค่ามหาวิทยาลัยของไทยโดยองค์กรกลาง จะเป็นของสหประชาชาติของโออีซีดี (OECD) หรือว่าจะเป็นของอื่น ๆ นั้น ณ วันนั้นมหาวิทยาลัยของไทยโดยองค์กรมอยู่ตรงไหน แล้วเท่าที่ผมทราบคิดว่ามีแค่มหาวิทยาลัยมหิดลเท่านั้นที่พอจะติดอันดับของเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific) ประมาณสักที่ ๒๐๐ แต่เราไม่ได้อยู่ในท็อป (Top) ๑๐๐ หรือ ๕๐ เลย เท่ากับว่าเราไม่มีความเป็นเลิศไม่ว่าในแขนงวิชาการใด ๆ ทั้งที่แพทย์ของเราก็นี่ วิศวกรก็ดี สถาปนิกของเราก็นี่ ไปทำงานอยู่ที่สิงคโปร์มากมาย ที่ฮ่องกงแล้วก็ในประเทศอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา เป็นประเด็นปัญหาอะไรถึงไม่ได้รับการยอมรับหรือรับรอง ถ้าเราปฏิรูปเรื่องอุดมศึกษาก็ต้องบอกว่าจะเสริมสร้างความเป็นเลิศมหาวิทยาลัยของไทยก็ต้องมีการกำหนดกัน จะโดยกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับที่ประชุมอธิการบดีว่าเราจะไปกันกี่แขนง

ผมก็อยากจะทอนกลับมาที่รูปลักษณะของสังคมไทย ทางด้านเศรษฐกิจหรือที่เรียกว่าอีโคโนมิกส์รีจิม (Economics Regime) พื้นฐานของเราคือการบริการ จะเป็นการท่องเที่ยว การแพทย์อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นศูนย์กลางคมนาคม เรื่องของโลจิสติกส์ (Logistics) การบิน การเดินทางบนบก ทางรถไฟที่ได้พูดถึงกันหลายครั้งแล้วก็บอกว่าเราเป็นแหล่งอาหารของโลก รวมทั้งอาหารฮาลาลที่ท่าอากาศยานดอนเมืองเป็นเบอร์ ๑ ของประเทศไทย ณ วันนี้ด้วยแล้วเราก็มีพืชเกษตรมากมาย แต่ว่าเราจะขายเป็นอาหารอย่างเดียวไม่ได้ และผมก็ได้พูดในสภานี้ว่าต้องมีการวิจัยเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากตัวพืชหรือตัวต้นไม้ ผลไม้ ใบไม้ รากไม้ ให้ได้ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ รวมทั้งกุ้ง หอย ปู ปลา ในลำน้ำและในทะเลด้วย ในขณะเดียวกันก็บอกว่าเรื่องไซเบอร์ (Cyber) การโทรคมนาคมสื่อสารเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เศรษฐกิจข้างหน้าจะต้องรองรับด้วยระบบไอที (IT) การสื่อสาร การคมนาคมเรื่องไซเบอร์ (Cyber) ทั้งหลายแล้ว มหาวิทยาลัยของไทยอยู่ที่ไหน ผมเคยอภิปรายที่นี้ว่าเราจะตั้งหน่วยงานโน้นนี่อะไรต่าง ๆ แล้วเราจะผลิตบุคลากรอย่างไรเพื่อให้ใช้เป็น เลือกลงเป็น และที่สำคัญคือเราผลิตขึ้นส่วนได้ไหมก็จะไปโยงกับอุตสาหกรรมไอที (IT) จะมีอุตสาหกรรมได้ มันก็ต้องมีการค้นคว้าวิจัยในมหาวิทยาลัย -----

ผมคิดว่าในคณะกรรมการคงจะมาเสนอว่าต่อไปนี้ทุกมหาวิทยาลัยของไทยจะต้องเป็น การวิจัยร้อยละ ๕๐ อีกร้อยละ ๕๐ เป็นการสอนหนังสือ แล้วผมก็ได้เคยอภิปรายในที่นี้ และเคยไปบรรยายในหลายมหาวิทยาลัย สมมุติว่าทางภาคตะวันออกของประเทศไทย ก็มีทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีมหาวิทยาลัยบูรพา ก็ ๔-๕ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกนั้น ผมก็ขอเสนอว่าให้อธิการบดีประชุมกันแล้วก็ บอกว่า ๔-๕ มหาวิทยาลัยนั้นจะรวมกันในการที่สร้างความเป็นเลิศในภาคตะวันออก ได้อย่างไร ซึ่งมีประมง มีพืชเกษตร มีอุตสาหกรรม ปิโตรเคมี มีกิจการท่าเรือน้ำลึก มีสนามบินอยู่ตะเภา แล้วก็มีรัฐบาลชุดนี้ที่อยากจะให้มีเขตเศรษฐกิจหรือว่าระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ก็ต้องถามว่าแล้วมหาวิทยาลัยเหล่านี้จะรองรับอนาคตของภาคตะวันออกของประเทศไทย ได้อย่างไร แต่ละมหาวิทยาลัยจะแบ่งกันทำหรือว่าจะร่วมกันทำเป็นจอยต์ รีเสิร์ช แอ็กทิวิตีส์ (Joint Research Activities) ได้มากน้อยแค่ไหน ผมอยากจะให้ท่านกรรมาธิการเอาเรื่อง เหล่านี้ไปนั่งคิดอีกทีหนึ่งแล้วก็จะได้วางฐาน อีกอันหนึ่งที่ผมไม่ค่อยสบายใจและเพื่อนสมาชิก ได้พูดไว้แล้ว จะทำอะไรสักทีต้องมีกฎเกณฑ์แล้วก็ต้องไปบังคับมหาวิทยาลัยเขา อาจารย์ เป็นรองศาสตราจารย์อะไรพวกนี้ปล่อยให้มหาวิทยาลัยเขาทำ รัฐบาลกลางไม่ต้องออกกฎเกณฑ์ ให้เขาดูแลตนเอง ส่วนการประเมินก็จะไปบอกให้มหาวิทยาลัยต้องประเมินตนเอง หรือจะมี องค์กรกลางที่กระทรวงศึกษาธิการไปประเมินก็ไม่มีองค์ความรู้ทั้งนั้น แต่ว่าประเทศไทย เป็นที่ตั้งขององค์การซีมีโอ (SEAMEO) และเราก็มียูนิเซฟ (UNICEF) อยู่ที่นี่ มียูเนสโก (UNESCO) อยู่ที่นี่ มีผู้แทนถาวรประจำยูเนสโก (UNESCO) อยู่ที่กรุงปารีส แล้วก็มีสมาคม มหาวิทยาลัยระหว่างประเทศหลายแห่ง เราก็เอาผู้ชำนาญการจากข้างนอก แล้วเขาอาจจะ ทำงานร่วมกับคนไทยบางคนก็เก่งแล้วก็มาทำการประเมิน อย่าให้มหาวิทยาลัยทำเองผมว่า ไม่ค่อยจะถูกต้อง กระทรวงศึกษาธิการก็ไม่ได้มีคอมพีเทนซี (Competency) ชัดความสามารถ แล้วผมก็ไม่อยากจะให้เป็นเอกซ์เซอร์ไซส์ (Exercise) ทำกันไปอย่างนั้นเอง เพราะจะต้องทำ ไม่ใช่ เพราะว่าเราไม่อยู่ใน ๒๐๐ แรกของมหาวิทยาลัยของโลก หรือว่าของภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิก (Asia Pacific) นั้นน่าจะเป็นเป้าหมายที่เราควรทำ

ส่วนอีกประเด็นหนึ่งผมได้เคยพูด ได้เขียนบทความ ได้ให้สัมภาษณ์ไป ผมอยากจะยกตัวอย่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีทรัพย์สินมรดกที่สามย่านมากมาย

๕๓

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

วชิรี ๒๖/๒

ผมขอเสนอด้วยนะครับ และควรจะส่วนหนึ่งของการปฏิรูปอุดมศึกษา ให้แยกเรื่องทรัพย์สินและรายได้ของมหาวิทยาลัยออกจากการบริหารมหาวิทยาลัยทางด้านวิชาการ แล้วก็ต้องมีคณะกรรมการหรืออะไรตั้งเข้าไปต่างหาก ไม่ใช่อธิการบดีนั่งควบ ๒ ตำแหน่ง แล้วถ้าเป็นบริษัทแห่งชาติได้เพื่อดูแลรายได้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยน่าจะกระทำ และผมขอเสนอว่ารายได้นั้น ๕๐ เปอร์เซ็นต์ไปพัฒนาสวัสดิการของพนักงานข้าราชการ อีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์นำมาเพื่อการศึกษาและการวิจัย แล้วก็เสริมสร้างความเป็นเลิศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในบางแขนงวิชา อันนี้ต้องพูดกันให้ชัด ขอเสนอไว้ ผมก็เห็นว่ามหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่งรวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลก็มีที่ดินมากมายเมื่อจะทำอย่างนั้นผมพูดถึงสวัสดิการผมก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมนิสิตนักศึกษาต้องไปเช่าอพาร์ทเมนต์ (Apartment) ของเอกชน ทำไมไม่เอารายได้เหล่านี้รวมทั้งงบประมาณกลางนั้นกลับมาสร้างหอพักให้เกิดชีวิตในมหาวิทยาลัยที่เรียกว่าแคมปัสไลฟ์ (Campus Life) ให้เป็นกิจจะลักษณะ

อีกประเด็นหนึ่งก็คือผมขอให้แยกอธิการบดีเป็น ๒ คน ให้มี ๒ คน อธิการบดีฝ่ายการบริหารจัดการองค์กรแอดมินิสเทรทิฟไคเรกเตอร์ (Administrative Director) แล้วก็ให้อธิการบดีที่ภาษาเมืองนอกเขาเรียกว่าพรอกเตอร์ (Proctor) ถ้าผมจำไม่ผิด ทางด้านอธิการบดีฝ่ายวิชาการ นั่นอันที่ ๑ อันที่ ๒ ต้องมีกฎเกณฑ์ว่าสภามหาวิทยาลัยนั้น -----

ขอความกรุณาไม่ให้มีนักการเมือง อดีตนักการเมืองเข้ามาได้ไหมครับ ทำไมต้องเอานักการเมืองเข้าไปเป็นนายกสมาคมมหาวิทยาลัย แล้วก็ไม่มีนักธุรกิจที่เป็นเจ้าของมาเฟีย (Mafia) อยู่ในจังหวัดนั้น ๆ เข้ามา แล้วนายกสมาคมมหาวิทยาลัยก็ต้องมีอายุด้วย ท่านอาจจะเก่งเมื่อตอนอายุ ๔๕ ปี แต่ว่าตอนนี้อายุใกล้ ๘๐ แล้ว ก็เวียนกันไปเป็นนายกสมาคมมหาวิทยาลัยไปเป็นอธิการบดี แต่ไม่ค่อยจะทันสมัยนะครับ

ประเด็นสุดท้าย ภายในแต่ละมหาวิทยาลัยจะอยู่ในระบบหรือนอกระบบ จะต้องให้มีความเป็นประชาธิปไตย คือการโรง พนักงานขับรถ พนักงานธุรการ สมาคมนิสิตนักศึกษา คณาจารย์ ผู้บริหารส่วนกลางทั้งหมดจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในความเป็นไปในแต่ละมหาวิทยาลัย แล้วจะต้องให้เขาได้ลงคะแนน การลงคะแนนไม่ใช่การเมือง การลงคะแนนเป็นสิทธิมนุษยชน ผมขออย่าให้มีการสับสนเรื่องการเลือกตั้ง กับเรื่องของการเมือง อันนี้ไม่ใช่ครับ ไม่อย่างนั้นเราก็จะบอกว่าอะไรเลือกตั้งแล้วเป็นการเมือง การเมืองแล้วต้องเลวหมด อันนี้ผมค่อนข้างจะผิดหวังกับวลีนี้แหละครับ การเลือกตั้งเป็นการแสดงซึ่งสิทธิและการมีส่วนร่วม แล้วก็การให้อำนาจพาร์ทิซิเพชัน (Participation) กับเอ็มเพาเวอร์เมนต์ (Empowerment) อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ แล้วการโรงของมหาวิทยาลัยก็ต้องมีสัมเสียดด้วย เพราะเราต้องการที่จะเสริมสร้างสังคมประชาธิปไตย ต้องเริ่มที่สถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ ผมมีเวลาแค่นี้ก็ขอพูดแค่นี้ท่านประธาน ขอบคุณมากครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอบคุณค่ะ เนื่องจากมีผู้อภิปรายอีกหลายท่านมาก ผู้อภิปรายท่านถัดไปดิฉันขอความกรุณาให้ช่วยกรุณารักษาเวลาการอภิปรายให้อยู่ภายใน ๑๐ นาทีด้วยนะคะต่อไปเรียนเชิญท่านศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์ อดีตข้าราชการอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อดีตรองอธิการบดีแม่ฟ้าหลวง และอดีตคณบดีของมหาวิทยาลัยอาเซียน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เรียนเชิญค่ะ

ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์ : ขอขอบคุณท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเป็นอย่างสูง กระผม ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์ สมาชิกเลขที่ ๖๙ ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณทางคณะที่ศึกษาเรื่องนี้มาเป็นอย่างดี มีรายละเอียดมากพอสมควร คือค่อนข้างจะมากจากหลาย ๆ ฉบับที่ทำมา ที่เรียนอย่างนี้เพราะว่า

การปฏิรูปอุดมศึกษาหรือการขับเคลื่อนเรื่องนี้ก็ทำมาตั้งแต่เริ่มเปิดสภาแห่งนี้ คนที่ทำครั้งแรกก็คือ สปท. ดอกเตอร์จุไรรัตน์เป็นคนทำ ก็มีรายละเอียดอยู่พอสมควร จากนั้นก็มาเป็นผม แล้วก็มาเป็นท่านอาจารย์อุทัย อยากจะเรียนว่าข้อมูลที่ให้มานี้เป็นข้อมูลเชิงการปฏิบัติของคนที่รู้ปัญหาของมหาวิทยาลัย แต่จริง ๆ แล้วมหาวิทยาลัยต้องเรียนอย่างนี้ว่า มหาวิทยาลัยในภาษาอังกฤษเขาถือว่าเป็นระดับการศึกษาขั้นสูงสุดเทอร์เทียรีเอดูเคชัน (Tertiary Education) หรือไฮเออร์เอดูเคชัน (Higher Education) ในภาษาไทยเราก็ใช้ภาษาที่ดีมาก คือเรียกว่าอุดมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นอุดม จริง ๆ แล้วก็ไม่มีอะไรมาก เป็นเพียงการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ มหาวิทยาลัยอาจจะมีควมสับสนในเรื่องบริบทที่สำคัญ ๆ ตัวอย่างคือการมีความเป็นอิสระทางวิชาการ ซึ่งตรงนี้ส่วนใหญ่แล้วคนมักจะเกรงใจ พอเป็นศาสตราจารย์จบปริญญาเอกเลยถูกเรียกว่าดอกเตอร์ ก็จะทำให้เข้าใจผิดว่าเขาเก่งเชี่ยวชาญไปหมดทุกเรื่อง ท่านต้องไม่ลืมนะครับ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่ผมมักจะยกอยู่เสมอ มาตรา ๓๔ วรรคสอง ความเป็นเลิศของอาจารย์มหาวิทยาลัย คือจะให้การคุ้มครองเรื่องอะคาเดมิกฟรียดอม (Academic Freedom) หรือความเป็นอิสระทางวิชาการไว้ชัดเจนแล้ว อันนี้เป็นประเด็นเดียวที่อาจารย์มหาวิทยาลัยหรือข้าราชการมหาวิทยาลัยมีอิสระที่จะดำเนินการต่าง ๆ เชิงวิชาการที่ไม่ทับซ้อนผลประโยชน์ส่วนตัว หรือจะไปทับกับสิทธิส่วนบุคคลอื่น อันนี้ต้องโพรเทกต์ (Protect) ไว้ตามรัฐธรรมนูญ แต่ในภาพรวมทั่ว ๆ ไปท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติได้อธิบายบ้างแล้ว อันนี้คือปัญหาเล็ก ๆ ที่อยู่ข้างในมหาวิทยาลัย ผมอยากจะเรียนอย่างนี้ว่ามหาวิทยาลัยตั้งขึ้นมาหรืออุดมศึกษาตั้งขึ้นมาในประเทศไทย เป็นความคิดตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ -----

ในปลายรัชกาลของพระองค์ท่าน ต้องการให้เกิดมหาวิทยาลัยที่ชื่อว่ารัตนโกสินทร์
 สากลวิทยาลัย คำว่าสากลวิทยาลัยก็มาจากยูนิเวอร์ซิตี (University) ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า
 มหาวิทยาลัย คนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมีคณะองค์กรต่าง ๆ มากมายก็เลียนแบบกันไป
 ผมเองเคยเป็นนักเรียนเก่าทั้งอังกฤษ ทั้งสหรัฐอเมริกา ทั้งออสเตรเลียและอินเดีย
 เคยดูงาน เคยฝึกอบรมการบริหารที่ออกซ์ฟอร์ดและออสเตรเลียมา เราก็พบว่ากระบวนการ
 คิดของเราอาจจะคลาดเคลื่อน อาจารย์มหาวิทยาลัยเขาตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นองค์กรหลัก
 ในการพัฒนาประเทศ เพราะว่าทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตตรี โท แล้วก็เอก สถาบันคาร์เนกี
 เมลลอนของสหรัฐอเมริกาเขาจะบอกว่าปัญญาเอกก็คือคนที่แอดวานซิง โนว์เลจ พู เดอะ
 นิว ฟรอนเทียร์ ออฟ ไซเอนซ์ เทคโนโลยี (Advancing knowledge to the new frontier
 of science technology) คือพยายามทำให้ทุกอย่างให้ไกลสุดไปถึงขอบสุดของวิทยาการ
 ผมเรียนเลยว่าเมื่อรัฐบาลนี้ คสช. ต้องการที่จะเห็นประเทศไทยเป็นประเทศไทยที่หลุดจาก
 รายได้ปานกลาง ๔.๐ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของทั้งประเทศกรู๊ปิง (Grouping)
 ที่จัดไว้ดี แต่การบริหารจัดการอย่างนี้คงไม่ใช่ คนที่มานั่งบริหารจัดการมหาวิทยาลัย
 ควรจะเป็นบุคคลที่ยอมรับความจริงว่า ๑. ต้องมีภูมิปัญญาตามสมควร อาจจะเป็นอาจารย์
 มหาวิทยาลัยหรือใครก็ได้ แต่ต้องรู้บริบทว่าฉันมาเป็นผู้บริหาร เป็นรัฐมนตรีต้องบริหาร
 ตามราชการแผ่นดิน แต่ไม่ใช่ว่าไปเกรงกลัวเกรงใจมหาวิทยาลัยเกินไป ต้องดูก่อนว่า
 มหาวิทยาลัยรองรับนโยบายอะไรของรัฐบาลบ้าง เมื่อนโยบายของรัฐบาลบอกชัดเจนว่า
 ในมาตราต่าง ๆ มาตรา ๕๔ ต้องการผลิตคนที่มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ มาตรา ๖๙
 ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้นะครับ ต้องการที่จะสร้างศักยภาพประเทศไทยในการแข่งขัน
 ให้ทัดเทียมกันเป็นไทย ๔.๐ อันนี้ผู้บริหารต้องเข้าใจ ผมจึงเคยนำเสนอในที่ประชุมนี้ว่า
 อุดมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งรวมของคนระดับที่มีความรู้สูงแล้วก็ผ่านบริบทของการศึกษา
 พัฒนาดูงานกันมาเยอะ มีลูกศิษย์เยอะ ท่านประธานอุทัยเอง ขออนุญาตเอ่ยนามท่าน
 ก็มีลูกศิษย์มาก ผมเองก็ผ่านการบริหารจัดการมาเยอะ เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย
 ๘ แห่ง เคยดูงานต่างประเทศมาเยอะ เราเห็นว่าการคิดอย่างนี้มหาวิทยาลัยไทยเขาหวังดี
 ต่อประเทศ เมื่อนายกรัฐมนตรีต้องการให้ประเทศไทยพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม
 สิ่งเดียวที่ควรทำตอนนี้ผมไม่ได้ต้องการสร้างตำแหน่งรัฐมนตรีใหม่ แต่ผมต้องการจะเห็นว่า

โครงสร้างในการแก้ปัญหาของประเทศทุกกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงเหล่านี้เกี่ยวข้องกับคนทั้งนั้น แต่ความรู้ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาของทุกกระทรวงทุกปัญหาแม้แต่ตำรวจก็มาจากการพัฒนาการวิจัย หน้าที่ของมหาวิทยาลัยคือสอน วิจัย พัฒนา ส่งเสริมวิชาการและวัฒนธรรม ๔-๕ ข้อเหมือนกันหมดครับ แต่การพัฒนาประเทศ การแก้ปัญหาของประเทศในกระทรวงต่าง ๆ จะเกิดได้ก็ต้องมาจากคนที่มีความรู้คือมหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้ผมย้ำเสมอ ซึ่งคณะกรรมการการก็ปรับแล้ว ปรับเอาโครงสร้างของกระทรวงใหม่ ไม่ใช่เอาโจทย์เดิม ผมเรียนไปแล้วว่า โจทย์เดิมที่ต้องการจะตั้งกระทรวงอุดมศึกษาเป็นโจทย์สมัยที่ผมเป็นคณะกรรมการการอุดมศึกษา เราพยายามคิดกันว่าเอาโจทย์นี้แล้วกัน แยกอุดมศึกษาออกมาเป็นกระทรวงใหม่ตอนนั้น ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ แล้วเอาโจทย์นี้มาพูดวันนี้อีกซึ่งล้ำสมัยไป มันไม่ใช่ยุคของท่าน พลเอก ประยุทธ์นะครับ ยุคนี้ต้องการเป็น ๔.๐ กระทรวงอุดมศึกษาต้องเป็นกระทรวงใหม่ ไม่มีรัฐมนตรีเพิ่มครับ เพียงแต่เอาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ แล้วมารวมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แล้วเอาดิจิทัลมาด้วย เพราะดิจิทัลคือโพรเซส (Process) ไม่ใช่ตัวจักรในการทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น มันเป็นเทคโนโลยีเป็นเรื่องของการพัฒนาประเทศเพื่อไป ๔.๐ ดังนั้นกระทรวงใหม่คือกระทรวงอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์อะไรก็แล้วแต่ เป็นแค่กระทรวงที่รองรับนโยบายยุทธศาสตร์ที่ท่านยุทธสาระสมบัติ ทำอยู่แล้วประกาศออกมาแล้วพวกเราก็จะหมดอายุกัน สิ่งนี้ต่างหากที่เป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องการผนึกกำลังสร้างอำนาจและความสมบูรณ์ตามที่รัชกาลที่ ๕ เคยตรัสไว้เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๓ ประเทศไทยสมบูรณ์ไปหมดครับ -----

แผ่นดินเราดีมากเป็นสุวรรณภูมิ แผ่นดินเรามีไบโอดีเวอร์ซิตี (Biodiversity) ดีมาก อันดับ ๘ แผ่นดินเราดีมากเพราะมีพระมหากษัตริย์ที่มีพระวิสัยทัศน์ก้าวไกลทุกพระองค์ ในราชวงศ์จักรี แผ่นดินเราเต็มไปด้วยสารพัดอย่างที่ดี เราไม่เคยมีความเดือดร้อน ในทุกเรื่องเลย แต่เราบริหารจัดการไม่ดี มหาวิทยาลัยเป็นตัวจักรสำคัญที่จะรองรับ ในการพัฒนาประเทศ เราพูดเรื่องรางรถไฟความเร็วสูง เราพูดถึงดิจิทัล เราพูดถึงพันธุกรรม เราพูดถึงเรื่องต่าง ๆ มากมาย ถ้ามองสิครับความรู้ที่อยู่ใน ที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับมหาวิทยาลัยครับ แม้แต่เรื่องของไฟฟ้า ๒๔ ชั่วโมงในอนาคตที่ผมพยายาม เอย์เสมอก็คือว่า เราต้องรวมไฮโดรเจน ๒ ไอโซโทป เพื่อปล่อยนิวตรอนออกมาอย่างนี้ เป็นเรื่องของความก้าวหน้าทางวิชาการ ใครที่จะทำเรื่องนี้ให้ท่านนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ได้ ก็ต้องมหาวิทยาลัย ดังนั้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เป็นกระทรวงใหม่ไม่มีการเพิ่มรัฐมนตรี แต่หมายความว่าเราจะต้องทำให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเขาอยู่ด้วยกัน ผู้บริหารกระทรวง ก็เช่นเดียวกัน ก็ต้องเป็นคนเก่งและรู้เรื่องตามสมควร ไม่ใช่ตามไม่ทันหรือว่าเกรงใจ อาจารย์มหาวิทยาลัย อาจารย์มหาวิทยาลัยแน่นอนครับเขารู้มาก แต่เขารู้เรื่องของเขา ตามมาตรา ๓๔ วรรคสอง ก็ชัดเจนต้องคุ้มครองเขา แต่ถ้าเขาล้าเส้น ทำตัวไม่เรียบร้อย หรือมีปัญหา มีคอร์รัปชันบ้าง ไม่ได้ครับ เพราะเขาใช้เงินงบประมาณแผ่นดินภาษีของเรา ผมว่ารัฐบาลต้องทำความเข้าใจใหม่แล้วครับ ๑. มหาวิทยาลัยใช้ภาษีของเรา ธรรมนูญบาล ต้องเกิดขึ้นก่อน อธิการบดีจะอยู่กี่สมัยตามที่เสนอมานี้เห็นด้วยนะครับ ไม่ควรอยู่ ๒ สมัย หรือไม่ควรจะไปอยู่ที่อื่น เว้นวรรค ๖ เดือนกลับมาเป็นที่เดิมอีก ๔ ปี ๘ ปี อันนี้ไม่เหมาะสม อย่างยิ่ง อย่งไรก็ตามข้อเสนอบางเรื่องในรายงานนี้ดีมาก บางเรื่องเป็นรายละเอียด ที่ต้องปล่อยให้รัฐมนตรีลงไปกำกับตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการแผ่นดิน ของกระทรวง ไม่ใช่คอยฟังแต่นิติกร ผมย้ำนะครับ นิติกรบางครั้งเขามีผลประโยชน์ ไปนั่งในสภามหาวิทยาลัย นั่งนายกสภามหาวิทยาลัย นั่งโน้นนั่งนี้เต็มไปหมด เขาจะพิจารณา เหตุผลทางกฎหมายให้รัฐมนตรีผิดเพี้ยนได้เสมอ ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยจึงไม่รองรับ การพัฒนาประเทศตามสมควร ๔.๐ จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องจัด รวม สร้างองค์กรใหม่เรียกว่า กระทรวงอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์ ขอขอบคุณท่านประธานครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอบคุณมากค่ะ ต่อไปศาสตราจารย์อิสรา ศานติศาสน์ ศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เชิญค่ะ

ศาสตราจารย์อิสรา ศานติศาสน์ : ขอบพระคุณครับท่านประธาน ผมเอง ขออนุญาตท่านล่วงหน้าก่อนเลยว่าจะเกิน ๑๐ นาที ผม อิสรา ศานติศาสน์ สปท. หมายเลข ๑๙๑ ผมยินดีมากที่ทางคณะกรรมการชุดนี้ได้นำเรื่องของการปฏิรูป การอุดมศึกษาขึ้นมาอยู่ในวาระของ สปท. แม้ว่าจะอยู่ตอนปลายของเวลาของเราก็ตามที่ ผมขออนุญาตอภิปรายในวันนี้ในฐานะที่ผมทำหน้าที่ครูบาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมา ๓๐ กว่าปี แล้วก็เป็นนักวิจัยที่ทำงานวิจัยให้กับหน่วยงานของรัฐ ให้กับองค์กรระหว่างประเทศ แล้วก็ให้กับต่างประเทศด้วย ผมคิดว่าผมพอเห็นหลายอย่าง ขณะนี้ก็มีส่วนในการดูแล เรื่องจัดสรรทุนวิจัยของสภามวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยด้วย ผมเองมองอย่างนี้ว่าการอุดมศึกษาของเรามีความหลากหลายมาก ตามแต่ละมหาวิทยาลัย เช่นของรัฐก็จะมีมหาวิทยาลัยเก่าแก่หลายแห่งซึ่งรวมถึงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยใหม่ ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของเอกชน เมื่อสักครู่มีคอมเมนต์ Comment) เรื่องการทำงาน เรื่องทรัพย์สินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ผมอยากจะเสนอว่าเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก ในฐานะอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ไม่อยากเข้าไปอธิบายตรงนี้ ก็ขอข้ามไปนะครับ โดยหลักการแล้วผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับการปฏิรูประบบการศึกษา แต่ในรายละเอียด ที่คณะกรรมการให้มาผมกังวลว่าวันนี้เรากำลังทำงานใหญ่ การปฏิรูปอุดมศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ มาก ๆ แล้วมีผลต่ออนาคตประเทศชาติ ผมเกรงว่าการที่ไปทำเรื่องใหญ่แล้วก็ลงรายละเอียดไปหมดจะทำให้เราทำงานได้ไม่ครบถ้วน หลายประเด็นจะต้องมีการปรับปรุงอีกมาก แล้วต้องการระดมความคิดเห็นที่รอบด้านมากกว่านี้ -----

ผมเข้าใจดีว่าเรามีเวลาน้อย แต่การเร่งรัดในเวลาน้อยนี้ผมเกรงว่าจะทำให้เกิดผลได้ไม่เท่าผลเสีย ขออนุญาตเสนอเป็นอย่างนี้นะครับ การปฏิรูประบบการอุดมศึกษาที่เสนอมานี้ บางเรื่องสามารถแก้ไขระดับบนได้ ระดับนโยบายได้ เช่นการประเมิน เพราะฉะนั้นผมเชื่อว่าเสนอไปอาจารย์มหาวิทยาลัยเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์เห็นด้วย แต่หลายเรื่องเป็นเรื่องเล็ก ๆ บริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย บางเรื่องกฎระเบียบมีอยู่แล้ว ปัญหาคือเรื่องของเอนฟอร์ซเมนต์ (Enforcement) กฎระเบียบทำกันจริงไหม แล้วก็เรื่องของจริยธรรม ผมขอขออนุญาตเล่าประสบการณ์ให้ฟังนิดหนึ่ง จะไม่ขอเอ่ยชื่อมหาวิทยาลัย บอกได้แต่เพียงว่าเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งซึ่งเคยให้ผมประเมิน ส่งเอกสารมาให้ดู ผมเองประเมินให้ตก แต่ได้รับคำชี้แจงว่าเอกสารนี้ไม่เกี่ยวกับการประเมินขั้นสู่ตำแหน่ง ผมก็บอกว่าถ้าไม่เกี่ยวแล้วส่งมาให้ประเมินทำไม ถ้าให้ประเมินก็ให้ตก อย่างนี้ คือผมไม่รู้ว่าจะสุดท้ายแล้วเกี่ยวหรือไม่เกี่ยว แต่ว่าเป็นอย่างนี้ เป็นอะไรบางอย่างซึ่งเป็นเรื่องของภายในจะต้องจัดการกัน บางเรื่องที่กรรมการเสนอมานี้เป็นการลงรายละเอียดมากจนดูเหมือนว่าไปท็อปดาวน์ (Top down) ไปสั่งการเขาทุกอย่าง ผมเองอยากจะพูดรายละเอียดไปที่ละเรื่องนะครับ ผมมีอยู่ทั้งหมด ๑๑ เรื่อง ซึ่งยากมากที่จะจัดกรุป (Group) ให้ท่าน แต่ว่าอยากจะพูดให้ฟังเป็นเรื่อง ๆ ให้เห็นว่าบางเรื่องท่านอาจจะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม หรืออาจจะต้องคุยกันใหม่

เรื่องที่ ๑ ผมยกตัวอย่าง เช่นอาจารย์มหาวิทยาลัยมีภาระงานมาก ผมว่าจริงเลย แต่พอท่านบอกว่าอาจารย์ไม่สนใจงานเขียนและงานวิจัย สนใจงานสอนอย่างเดียว ยุคนี้ไม่ใช่แล้วครับ อย่างน้อยสาขาทางด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ อาจารย์สนใจทำวิจัยกันมากไม่น้อยกว่างานสอน แต่ปัญหาก็คือเขียนอะไร วิจัยอะไร นั้นเป็นปัญหาค่ะครับ การทำเบสิกรีเสิร์ช (Basic research) ทางด้านสังคมศาสตร์บางทีใช้งานในเชิงนโยบายไม่ได้ แต่ว่าถูกไกด์ (Guide) ด้วยวิธีการคิดอีกแบบหนึ่งซึ่งมาจาก สกอ. ผมคิดว่าเราน่าจะมีการแยกกลุ่มมหาวิทยาลัย แยกสาขาวิชาด้วยนะครับ อย่าเอาโมเดล (Model) ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้กับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

เรื่องที่ ๒ เสนอว่าอาจารย์ที่เกษียณ บุคลากรที่เกษียณอายุราชการแล้ว แต่ยังทำการสอนมีผลงานสามารถขอตำแหน่งวิชาการได้ มันต้องชัดเจนครับ ถ้าคุณเกษียณไปแล้วและไม่มีสังกัดคุณจะให้ใครขอให้ ถ้าคุณเกษียณแล้วคุณขอต่ออายุนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง หลายเรื่องผมว่าไม่ต้องการการการเคลียร์ (Clarify) มาก ๆ เรื่องการขอตำแหน่งศาสตราจารย์ ภายใน ๕ ปี รองศาสตราจารย์ ๗ ปี ผมก็คิดว่าเราไปยุ่งกับชีวิตเขามากเกินไป อาจารย์บางท่านไม่ขอตำแหน่งศาสตราจารย์แต่เก่งมาก ท่านบอกว่าพอใจของท่านอย่างนี้ ลูกศิษย์ก็รักท่าน ผมรู้จัก ไม่ใช่บางท่าน หลายท่านด้วยนะครับ แล้วจะไปบังคับให้ท่านขอ บางท่านไม่ขอ ผศ. เป็นอาจารย์ตลอดเลย เก่งไหม เก่ง สังคมเป็นคนบอกว่าเขาสมควรอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือไม่ ไปกำหนดจำนวนปีผมว่าจะเกินไปนะครับ ไหน ๆ พูดเรื่องการขอตำแหน่งทางด้านวิชาการแล้ว ผมเรียนให้ทราบว่าตำแหน่งศาสตราจารย์มี ๒ ขั้นตอน ขั้นตอนสั้น ๆ ขั้นตอนแรกคือกระบวนการทางวิชาการซึ่งอยู่ภายในมหาวิทยาลัย ขั้นตอนที่ ๒ กระบวนการทางเอกสาร ซึ่งอยู่ที่ สกอ. เชื้อไหมครับว่าอาจารย์บางท่านได้ตำแหน่ง ศ. ๒ กระบวนการภายใน ๖ เดือน บางท่านใช้เวลา ๕ ปี แต่ถามว่าความแตกต่างเกิดจากอะไร ไม่ใช่เกิดจากภายในมหาวิทยาลัยนะครับ เกิดจากกระบวนการทางเอกสารที่ สกอ. ไปยุ่งรายละเอียดยิบย่อย ฟอนต์ (Font) บ้าง พารากราฟ (Paragraph) บ้าง จนกระทั่งทำให้ทุกอย่างเสียหมด ผมว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องภายในซึ่งอยู่ในระเบียบปฏิบัติจะต้องไปดูแลกัน ไม่จำเป็นถึงขนาดต้องแยกกระทรวง

เรื่องที่ ๓ การหาผู้บริหาร ผมเรียนตามตรงครับ การเลือกตั้งปัจจุบันหลายมหาวิทยาลัยใช้สรรหา ปัญหาของการเลือกตั้งคือเราเกรงว่าจะมีการซื้อเสียง พวกมลากไป การสรรหาที่มีคอมเมนต์ (Comment) ว่าการสรรหานั้นเป็นการสรรหาแบบไม่บอกคนในประชาคมว่าทำไมเลือกคนนี้ ทำไมถึงสรรหาคนนี้มาดำรงตำแหน่งบริหาร ไม่มีการแถลงนโยบายต่อประชาคม ก็เป็นข้อดีข้อด้อยที่ไม่เหมือนกัน -----

มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจารย์ที่คณะผมบางท่านมาจากต่างประเทศ เขาบอกว่าที่ต่างประเทศนั้นการสรรหาคือคุณต้องมาแถลงหลังจากถูกสรรหาแล้ว ท็อปทรี (Top Three) ต้องมาแถลงนโยบายว่าจะทำอะไรให้ แล้วกรรมการสรรหาจะต้องชี้แจงได้ว่าทำไมเลือกคนนี้จากการสรรหา แต่ประเทศไทยไม่มี ดังนั้นไม่ใช่เรื่องของการออกนอกระบบ ในระบบเป็นเรื่องของวิธีการทำงานมากกว่า

เรื่องที่ ๔ ผมจะคอมเมนต์ (Comment) คือตำแหน่งวิชาการของแต่ละมหาวิทยาลัยนั้นมีความยากง่ายไม่เท่ากัน อันนี้จริงครับ แต่ละมหาวิทยาลัยมีความยากง่ายไม่เท่ากันแม้จะใช้กระบวนการเดียวกัน แต่ถ้าเราเชื่อในกลไกตลาด ตลาดจะเชื่อเองว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้น่าเชื่อถือได้ขนาดไหน เพราะมีกระบวนการอยู่แล้วว่าถ้าคุณย้ายมหาวิทยาลัยคุณจะเอาตำแหน่งเดิมจากมหาวิทยาลัยเดิมถือไปด้วยไม่ได้ มหาวิทยาลัยแห่งใหม่จะเป็นคนบอกเองว่าเขายอมรับตำแหน่งที่ติดตัวคุณมาไหม มันมีกระบวนการอยู่นะครับ

เรื่องที่ ๕ การกำหนดสัดส่วนพันธกิจของอาจารย์คืองานสอนร้อยละ ๓๕ การกำหนดอย่างนี้ถ้าคำนวณด้วยจำนวนทำงาน ๘ ชั่วโมงต่อวันคูณด้วย ๕๒ สัปดาห์แล้วจะเทียบเท่ากับอาจารย์ท่านหนึ่งใช้เวลาแต่ละ ๑ วิชา ประมาณ ๑๗๕ ชั่วโมงต่อปี ต่อ ๑ วิชาซึ่งหมายความว่าเป๊ะเลย เท่ากับจำนวนชั่วโมงที่มีอยู่ในชีวิตของเขา แปลว่าอะไรครับอาจารย์สอนเกิน ๔ วิชาไม่ได้ เพราะถ้าเกิน ๔ วิชา จำนวนชั่วโมงจะไม่ได้ ลักษณะอย่างนี้ไปกำหนดจนกระทั่งคอนโทรล (Control) ชีวิตเขา อาจารย์บางท่านเก่งในการเขียนตำราต้องยอมรับความเป็นจริง บางท่านเขียนงานวิจัยเก่ง บางท่านออกรับใช้สังคมเก่ง ท่านเอาความรู้ไปรับใช้สังคม เราไปคอนโทรล (Control) เขาหมดเลยว่าจะต้องทำอะไรโน้นทำอย่างนี้มันผิดธรรมชาติของคนครับ ไม่อยากให้ลงรายละเอียดขนาดนี้

เรื่องที่ ๖ หลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน ผมตั้งคำถามต่อครับ หมายถึงตลาดแรงงานที่เป็นการจ้างงานหรือประเทศชาติ ความต้องการของตลาดถ้าความต้องการของตลาดแรงงานก็ใช้คำว่าจ้างเป็นตัวบอก แต่มีหลายสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานผู้ว่าจ้างเขาไม่มี ถ้าเราไปเอาตลาดแรงงานเป็นตัวจับเช่นสาขาประวัติศาสตร์ ไม่ต้องมีใครเรียนเลยประวัติศาสตร์ เพราะว่ารฐกิจไม่มีใครอยากจ้าง เราต้องระวังตรงนี้ให้ดี หลายหลักสูตร

ที่เปิดขึ้นมาแรก ๆ อาจจะมีคนเรียนเต็มไปหมด พอถึงเวลามันพ้นความต้องการตลาด เขาปิดเองครับ เขาไม่ตะแบงอยู่จนกระทั่งเสียเงินเพราะว่าคณะเขามีวิธีการควบคุมการใช้จ่าย เราไม่ต้องไปคุมเขาขนาดนั้น การรับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ระดับต่าง ๆ อันนี้ก็มีหลักเกณฑ์ของเขาวว่าในสาขานี้ใครจะเรียนได้บ้าง ผมเรียนที่ประชุมทราบครับ ผมเป็นศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ แต่ผมจบปริญญาตรีสาขาเคมี ปริญญาโททางด้าน สถิติประยุกต์ ด้วยแบ็กกราวด์ (Background) ๒ อันนี้มหาวิทยาลัยแห่งชาติของออสเตรเลีย รับผมเข้าไปเรียนทางด้านเศรษฐศาสตร์ ไม่ได้สนใจเลยว่าผมจบเศรษฐศาสตร์มาหรือเปล่า ตอนผมไปเรียนออสเตรเลียไม่เคยเรียนเศรษฐศาสตร์แม้แต่ตัวเดียว ผมไปเรียนที่โน่น เรียบอกไม่ได้หรอก เขาเป็นคนบอกเองว่าคนที่เข้ามาแบ็กกราวด์ (Background) ตรงกับเขาไหม อย่าไปยุ่งกับเขา

เรื่องที่ ๗ การกำหนด ขออนุญาตอันนี้อาจจะไปพาดพิงเกี่ยวกับข้อเสนอของท่านกรรมาธิการบางท่าน การกำหนดมหาวิทยาลัยให้ไปบวกกับไฮเอนด์เทคโนโลยี (Science Technology) ผมว่าไม่ถูกต้อง อุดมศึกษามีสังคมศาสตร์ มีมนุษยศาสตร์ ถ้าเราเอามหาวิทยาลัยไปผูกกับไฮเอนด์เทคโนโลยี (Science Technology) อย่างเดียว เราล้มศาสตร์ ๒ สาขานี้ไปไม่ได้ครับ มันเป็นสาขาที่สำคัญ ผมเองในฐานะที่เป็นคนอยู่ใน ๒ สาขามาตลอด เคยเป็นนักวิทยาศาสตร์ แล้วปัจจุบันเป็นนักสังคมศาสตร์ ผมยืนยันว่าทุกสาขามีความสำคัญต่อประเทศชาติเหมือนกัน วันนี้เราเห็นว่าไฮเอนด์เทคโนโลยี (Science Technology) จะนำพาประเทศชาติได้ ดีครับ ดีมาก ๆ แต่ต้องไม่ล้มสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ครับ มันมีความสำคัญเช่นกันเพียงแต่เราจะมองจากมุมไหนเท่านั้นเอง

เรื่องที่ ๘ การกำหนดคณบดีว่าต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ ต้องเป็นข้าราชการประจำมหาวิทยาลัย ผมไม่เห็นด้วยเลยครับ คณบดีเก่ง ๆ สร้างความเจริญให้กับมหาวิทยาลัยหลายแห่งนั้น จบปริญญาโทครับ -----

ปัจจุบันหลายมหาวิทยาลัยได้เชิญคนจากแวดวงธุรกิจผ่านการสรรหาเข้ามาเป็นคณบดี ช่วงเวลาแค่ ๔ ปีนั้น คณะเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นหน้าเห็นหลัง อย่าไปสร้างอะไรที่มากีดกันคน ปลอ่ยให้ตลาดเป็นตัวเลือก ผมเชื่อมั่นว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เขามีวิธีคิด มีเหตุมีผล เพียงพอที่จะเลือกกว่าใครมาเป็นผู้บริหารเขา

เรื่องที่ ๙ อาจารย์ขาดงบประมาณในการทำวิจัย ผมเรียนว่าเรื่องนี้ ต้องระมัดระวังนะครับ บางมหาวิทยาลัยอาจจะใช้แต่ไม่ทุกมหาวิทยาลัย ผมเองดูแลทุนวิจัย อยู่ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย บางส่วนเป็นทุนวิจัยจาก คอบช. เครือข่ายองค์กร บริหารงานวิจัยชาติ เงินทุนวิจัยนั้นมีครับ ปัญหาคือพรอโพซัล (Proposal) ที่มีคุณภาพนั้น ไม่พอกับทุนที่มี เพราะฉะนั้น ๒ ตัวนี้ต้องไม่ปนกัน บางคนเขาได้ทุนวิจัยเยอะแยะเลย แต่บางคนไม่ได้ทุนเพราะว่าพรอโพซัล (Proposal) ไม่ดีพอ

เรื่องที่ ๑๐ ให้สถาบันอุดมศึกษาหักค่าธรรมเนียมไม่เกินร้อยละ ๑๒ ก็อย่าไปยุ่งกับเขา เขาจัดจ้ (Judge) ของเขาเองได้ว่าเขาจะตัดเท่าไร แล้วเขามีกระบวนการ ในการเจรจากับแหล่งทุนกันเองว่ากรณีนี้มากไป น้อยไป แหล่งทุนก็จะเห็นคุณค่าขององค์กร เหล่านั้น หรือนักวิจัยคนนี้ว่าเขาเก่งพอเขาก็จะลดหย่อนกันเอง เราไปตั้งกฎเกณฑ์ คุมทุกอย่างผมคิดว่ามันจะไม่ได้เป็นของที่ดีมาก ลิขสิทธิ์ของตำรา บทความ งานวิจัย ตกเป็นของอาจารย์ผู้เขียน ปัจจุบันนี้เขาครึ่ง ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้ให้ทุน ถ้าเราไปตัดว่าจะต้องเป็นของผู้เขียนอย่างเดียวนี้แหล่งทุนไม่ได้เลยก็เป็นอะไรที่ผิดธรรมชาติ ในเรื่องของการลงทุนนะครับ คนหนึ่งลงเงิน คนหนึ่งลงสมอง

เรื่องที่ ๑๑ การเข้าออกจากระบบ ซึ่งมีหลายท่านพูดมาแล้วว่าครั้งหนึ่ง เราเคยอยู่ในกระทรวง จากนั้นเราออกเป็นทบวง แล้วกลับเข้ากระทรวง จะดึงออก มีพรูฟ (Prove) ไหมว่าอะไรดีกว่ากัน ซึ่งคำว่า พรูฟ (Prove) ผมย้อนไปได้ถึงเรื่องของการจัดแบ่ง โควตาต่าง ๆ ๑๒ เปอร์เซ็นต์ ๓๕ ๓๕ ๒๐ ๑๐ การกำหนดตัวเลขเหล่านี้ต้องมีข้อพิสูจน์ว่า อะไรดีหรือไม่ดีดีกว่ากัน แต่ทั้งหมดนี้โดยรวมแล้วผมเห็นด้วยกับการปฏิรูปการอุดมศึกษา แต่ว่าโดยรายละเอียดต้องขออนุญาตสำหรับท่านที่รู้จักกันดี บนเวทีนั้นผมก็รู้จักหลายท่าน โดยรายละเอียดนั้นไม่เห็นด้วยครับ ขอบพระคุณครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ต่อไปเชิญ พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ประธานกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ อดีตสมาชิกวุฒิสภา เรียนเชิญค่ะ

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ กระผม พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ขอขอบพระคุณท่านประธานที่ให้โอกาสในการอภิปราย เรื่อง แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา ซึ่งทางคณะกรรมการได้หยิบยกประเด็นปัญหา หัวข้อใหญ่ ๆ ขึ้นมา ๖ หัวข้อ ตั้งแต่ระบบและโครงสร้างของการบริหาร จนถึงเรื่องการส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบการศึกษาของชาติ แต่ละเรื่องก็เป็นเรื่องใหญ่ทั้งสิ้น จากการศึกษาของคณะกรรมการเราก็จะเห็นว่าปัญหาในหลาย ๆ ประเด็นในแต่ละเรื่อง ซึ่งเพื่อนสมาชิก ๕ ท่านแรกก็ได้อภิปรายไปแล้วพอสมควร ด้วยเวลาที่จำกัดผมจะขออนุญาต พูดสัก ๒-๓ ประเด็น ที่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการในการนำไปพิจารณาเพิ่มเติม เมื่อมีประเด็นเกิดขึ้นในเรื่องของการปรับปรุงโครงสร้าง เพื่อจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา ผมก็สอบถามบรรดาอาจารย์หลาย ๆ คน บรรดาผู้บริหารของกระทรวงที่เคยอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการมาและท่านเกษียณไปสิบกว่าปีแล้ว ความเห็นของคนส่วนใหญ่ตั้งคำถามว่าแล้วเราจะได้อะไรจากการตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาขึ้นมา จะแก้ปัญหาหมักหมมที่มีอยู่ ที่อาจารย์อุทัยท่านได้กรุณาพูดถึงปัญหาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยของเราอย่างค่อนข้างจะครอบคลุมว่ามีมากมาย ปัญหาหลักคือปัญหารรรมาภิบาล -----

ทั้งธรรมาภิบาลในการได้มาซึ่งผู้บริหารทั้งระดับกรรมการสภา ทั้งระดับอธิการบดีลงมา อันนี้ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ เรื่องที่ยังไม่ได้ถูกแก้ไข และคำตอบจากผู้ที่ผมได้สอบถามส่วนใหญ่ จะบอกตรงกันว่าต้องแก้ไขสิ่งเหล่านี้ก่อน มากกว่าที่จะเอาเอฟฟอร์ต (Effort) เอาทรัพยากร ทั้งหมดไปทุ่มเทกับการจัดตั้งกระทรวงใหม่ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการค่อนข้างมาก มี พ.ร.บ. ต้องไปแก้ไข พ.ร.บ. ที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดองคาพยพใหม่ บุคลากรใหม่ ต้องไปหาที่ตั้งให้กระทรวงใหม่ด้วยอะไรด้วย นั่นคือสิ่งที่เสี่ยงสะท้อนกลับมา วันนี้ กรรมการก็หลบมูมนี้ออกไปได้อย่างสวยงาม ต่างจากเอกสารฉบับแรกที่เสนอให้แยก เป็นกระทรวง ก็เสนอมาร ๓-๔ ทางเลือก แล้วก็เอาเรื่องการเป็นกระทรวงเบา ๆ ลงนิดหนึ่ง คนที่อภิปรายก็ค่อนข้างจะรู้ทันเกมเพราะเรื่องนี้ปกปิดกันไม่ได้ ร่าง พ.ร.บ. จัดตั้ง กระทรวงการอุดมศึกษานั้นได้ถูกนำไปทำประชาพิจารณ์แล้ว อีกไม่ช้านานหลังจากเราพ้นไป จากสภาแห่งนี้ก็คงจะมีการเสนอเรื่องนี้เข้าสู่ สนช. ประเด็นนั้นก็ว่ากันไป ผมเองก็คง ไม่ไปติติงว่าดีหรือไม่ เพราะว่าไม่ได้ศึกษามากเพียงพอเท่ากับผู้ที่จัดทำร่าง พ.ร.บ. เพียงแต่ อยากจะพูดถึงปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการ พูดถึงปัญหาของการอุดมศึกษาที่เกิดขึ้น อยู่ในบ้านเมืองเราว่าท่านได้มุ่งไปสู่การแก้ไขปัญหาตรงนั้นหรือไม่ อย่างไร แล้วก็ตรงประเด็น หรือไม่ กรรมการได้หยิบยกบทความของมิสเตอร์วิลเลียม ที่โรงแรมบรูมส์เบิร์ก ซึ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านวิเคราะห์เศรษฐกิจของเอเชีย (Asia) เขาได้กล่าวว่าถ้าเราไม่แก้ ๒ อย่าง คือไม่ลงทุนในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาเราจะล้าหลังทุกประเทศ ในภูมิภาคนี้ และเขามุ่งไปถึงการเรียนการสอนว่าเราสอนแบบท่องจำ ต้องแก้เป็นระบบ นวัตกรรมและการวิเคราะห์คือครีเอทีฟ (Creative) และคริติคัลทิงกิง (Critical Thinking) รวมถึงการเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษ ลิ้มิตโพรฟิเซียนซี (Limit Proficiency) ทั้ง ๒ ประเด็นนี้สำคัญมาก การแก้ไขยังไม่ค่อยเห็นภาพชัดเจน พูดกันเยอะ ผมอยาก ยกตัวอย่างแล้วก็แสดงความชื่นชม เรื่องของอิงลิชโพรฟิเซียนซี (English Proficiency) ปัญหาของบ้านเรามีมากจริง ๆ เราสู้ใครเขาไม่ได้เลย ที่สำคัญอย่างหนึ่งเราไม่เคยเป็น เมืองขึ้นของประเทศที่เขาใช้ภาษาอังกฤษ จึงทำให้เราไม่มีรากฐาน ไม่มีพื้นฐานของ การใช้ภาษาอังกฤษ ลึนพวกเราแข่งมาก พูดตัวอาร์ (R) ตัวแอล (L) อะไรไม่ค่อยจะชัดเจน เมื่อสักต้นปีที่ผ่านมามีท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการท่านปัจจุบัน วันนั้นท่านเป็น

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คือท่านนายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ได้มาพบกับผมแล้วก็ผู้บริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ บอกว่าอยากจะทำมาตรฐานวิชาชีพของการเรียนและการสอนภาษาอังกฤษ จากนั้นเราก็จับมือกัน ได้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มา เราสร้างมาตรฐานของการสอนภาษาอังกฤษและการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้มาตรฐานของอียู (EU) เพราะฉะนั้นต่อไปผู้ที่จบมหาวิทยาลัย ผู้ที่จบอุดมศึกษา ผู้ที่จบ ม. ๖ ม. ๓ จะต้องถูกทดสอบโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่เราได้ร่วมกันสร้างขึ้น ถ้าไม่ผ่านก็จะถูกมาร์ก (Mark) ไว้ในใบทรานสคริปต์ (Transcript) ว่าความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับไหน เพราะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของบ้านเราที่ผ่านมานั้นส่วนใหญ่ก็สอนไปตามตำรา จะเรียกว่าสอนแบบงู ๆ ปลา ๆ ก็แทบจะว่าได้ เพราะฉะนั้นคนไทยที่จบ ม. ๖ ในบ้านเราที่จะไปทำงานกับนายจ้างฝรั่งได้มีน้อยคนมาก อันนี้ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เราเห็นว่าปัญหาจริง ๆ และยังเป็นปัญหาอยู่ในทุกวันนี้ และยังไม่มีการแก้ไขที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งประเทศ และนี่คือปัญหาการศึกษาของบ้านเราที่กรรมการเองก็หยิบยกขึ้นมา ผมจึงเรียนให้เห็นเป็นตัวอย่าง

เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องของบุคลากรที่เข้ามาสู่วงการศึกษาด้านอุดมศึกษา ท่านอาจารย์อุทัยได้ชี้ให้เห็นชัดเจน สภามหาวิทยาลัยของเราในสหรัฐอเมริกาเขาเรียกว่า บอร์ด ออฟ วิซิตเตอร์ (Board of Visitors) ทำไมเรียก บอร์ด ออฟ วิซิตเตอร์ (Board of Visitors) ผมก็ไม่เข้าใจ ผมเรียนที่มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ๓ แห่ง ทุกวันนี้เขายังส่งมาให้ผมลงคะแนนโหวตเลยว่าจะเลือกใครเป็น บอร์ด ออฟ วิซิตเตอร์ (Board of Visitors) คือสภามหาวิทยาลัยแห่งนั้น ๆ ซึ่งเขาก็มีโครงสร้างที่ชัดเจน ๑. ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ ๒. ต้องเป็นศิษย์เก่าจำนวนหนึ่ง ๓. มีนักเรียนตัวแทนคนหนึ่งอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ แล้วก็มีการสรรหา คัดเลือกที่ชัดเจน โปร่งใส

ต้องแสดงประวัติต่าง ๆ อันนั้นคือหัวครับ ถ้าหัวดีแล้วข้างล่างก็ต้องดีตามไปด้วย แต่ถ้าหัวไม่ได้เรื่องได้ราว หัวเป็นอะไรก็ได้ หัวไม่ให้ความสนใจ ไม่ให้ความสำคัญ แน่นนอนองค์กรนั้นก็ยากที่เราจะคาดหวังว่าลำดับรอง ๆ ลงมาจะทำได้ดีมากนักน้อยขนาดไหน มีหลายท่านพูดถึงเรื่องสภามหาวิทยาลัยของไทย ผมก็จะไม่พูดซ้ำ แต่เป็นจุดอ่อนที่สำคัญจุดหนึ่งของการบริหาร มีการคอร์รัปชันกันมากมายก็ไม่มีใครลาออก เป็นพัน ๆ ล้านบาท มีการถูกยกเลิกหลักสูตรว่าที่คุณสอนมาไม่เข้าข่ายที่จะได้รับปริญญา นักเรียนน้ำตาตกเพราะเรียนจบแล้วแต่ทำงานไม่ได้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการประกาศว่าหลักสูตรของ ๑๐ มหาวิทยาลัยนี้ทั้งหมด ๓๐ หลักสูตรไม่รับรอง สิ่งเหล่านี้มีใครรับผิดชอบไหม ไม่มีครับ แล้วสภามหาวิทยาลัยทำอะไรอยู่ เสร็จแล้วก็มาถึงระดับอธิการบดี รองอธิการบดี ก็อย่างที่มีหลาย ๆ ท่านพูด ผลัดกันแต่งตั้ง เพราะฉะนั้นผมจึงคิดว่าการแก้ปัญหาเรื่องเหล่านี้ไม่ใช่ว่ามีกระทรวงหรือไม่มีกระทรวง เป็นเรื่องของกำหนดวิธีการ กำหนดขั้นตอน กำหนดระเบียบต่าง ๆ ที่จะปรับปรุงองค์ภาพพด้านบุคลากรระดับสูงของมหาวิทยาลัยของเราให้มีที่มาที่ชัดเจน เข้าไปทำงานอย่างจริงจัง แล้วก็ควบคุม กำกับดูแลให้การบริหารงานของมหาวิทยาลัยนั้นเป็นไปในทิศทางที่สมควรจะเป็น ไม่ใช่เป็นอย่างที่ผ่านมา จึงทำให้เราหามหาวิทยาลัยที่จะไปติดท็อป (Top) ๒๐๐ ในภูมิภาคนี้ อย่าพูดถึงในระดับโลก ๕๐๐ เลย อันนั้นก็คงเป็นความหวังหรือความฝันที่ยังไกลกว่าที่เราจะคาดคิดได้

สุดท้าย เรื่องของการว่าจะเป็นการเป็นมหาวิทยาลัยแยกออกมาเป็นกระทรวงดีหรือไม่ดี มีผู้รู้ท่านหนึ่งฝากผมมาเรียนว่าถ้าจะแยกขอให้แยกอาชีวศึกษาออกมาด้วย รวมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับอาชีวศึกษา เพราะว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับมหาวิทยาลัยเกินไป ตอนนี้มีมหาวิทยาลัยที่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนเริ่มหนาว ๆ ร้อน ๆ เพราะว่าเราเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แสดงว่าเรามีเด็กน้อยลง เรามีคนหนุ่มสาวน้อยลง แสดงว่าเราจะมีคนเข้าสู่กระบวนการเรียนมหาวิทยาลัยน้อยลง เราจะเห็นการใช้เงินของมหาวิทยาลัยในการที่จะมาประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เด็กเข้าไปเรียนเพิ่มมากขึ้น มาใช้จ่ายเงินตัวนี้มากขึ้นเกือบจะเหมือนโปรดักต์ (Product) พวกน้ำดื่ม พวกชาต่าง ๆ แล้ว เพราะต้องใช้เงินมาโฆษณาแข่งขันหาคนเข้าเรียน เนื่องจากว่าจำนวนคนเรียนน้อยลง โรงเรียนก็อยู่ไม่ได้ จะไปขึ้นเงินค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงก็คงจะไม่ใช่วิธีแก้ เพราะฉะนั้นตรงนั้นจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ

เราควรจะให้ความสำคัญกับอาชีวศึกษา รัฐบาลชุดนี้ประกาศชัดเจน ท่านนายกรัฐมนตรีว่า ต้องการให้พัฒนานักเรียนเราให้จบแล้วทำงานได้ คือเป็นสเกิลสตีวเดนต์ (Skill Student) เป็น สเกิลเอ็มพลอยี (Skill Employee) สเกิลเวิร์กเกอร์ (Skill Worker) เพราะฉะนั้นตรงนี้ ผมจึงคิดว่าอาชีวศึกษากับมหาวิทยาลัยน่าจะรวมกันในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งทุกวันนี้ก็มี อาชีวศึกษาที่พัฒนาไปสู่การให้ปริญญาตามนโยบายของรัฐบาล มีอาชีวศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย คือให้เป็นดีโพลมา (Deploma) หรือให้เป็นอนุปริญญาออกไปเลย

ประเด็นสุดท้าย ในเรื่องของวิทยาศาสตร์ที่ท่านว่า มีบางท่านเสนอเอามารวม ผมยังคิดว่าคำว่า วิทยาศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว ผมกลับไปโรงเรียนเดิม คือที่เอ็มไอที (MIT) เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา ดิกเต็มไปหมดครับ ดิกไมโครซอฟต์ (Microsoft) ดิกไอบีเอ็ม (IBM) แล้วก็มีสถาบันมะเร็ง สถาบันมะเร็งอยู่ในเอ็มไอที (MIT) เพราะว่ามีคนเอาเงินไปให้เขาเพราะเขาเป็นมหาวิทยาลัยที่มีครู มีโพรเฟสเซอร์ (Professor) มีนักวิจัยที่มีความสามารถคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับองค์กรบริษัทเหล่านั้น เพราะฉะนั้น คำว่า วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม จึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นที่มหาวิทยาลัย ถ้ามหาวิทยาลัย มีบุคลากรที่มีคุณภาพคนก็จะมาเรียน เพราะฉะนั้นในสหรัฐอเมริกาไม่มีกระทรวง การอุดมศึกษา อย่างเก่งก็มีเคาน์ซิล (Council) ของแต่ละรัฐที่ควบคุม กำกับดูแลในภาพรวม ของหลักสูตร แต่ที่เหลือนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องถักตัวเองขึ้นมา คำว่า มหาวิทยาลัยดี ในสหรัฐอเมริกาคือมหาวิทยาลัยที่มีโพรเฟสเซอร์ (Professor) ที่ดี มีนักวิจัยที่ดี มีผู้บริหาร ที่ดี เพราะฉะนั้นไม่ใช่ว่ามหาวิทยาลัยดีหรือไม่ดีไปวัดกันตรงอื่นเลย ผมจึงเรียนว่าเอา วิทยาศาสตร์มารวมกับมหาวิทยาลัยไม่น่าจะเป็นเรื่องเดียวกัน กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีไม่ต้องทำหน้าที่เข้าไปวิจัยอะไรอยู่ในมหาวิทยาลัย -----

ไม่ใช่เนะครับ เพียงแต่ว่าการวิจัย การวิทยาศาสตร์ต้องอยู่ในมหาวิทยาลัย จะอยู่ในรูปแบบของสิ่งที่เป็นอยู่ในบางมหาวิทยาลัยที่เราสามารถทำได้ ก็ขอกราบเรียนเพิ่มเติม แล้วก็ขอสนับสนุนที่คณะกรรมการได้ทำการศึกษามาอย่างดี รวมถึงเรื่องการประกันและประเมินการศึกษาด้วย ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีประเด็นที่รัฐบาลควรจะได้รับไปพิจารณาเรื่องนั้นด้วย ขอบพระคุณครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่สอง) : ขอบคุณค่ะ ต่อไปเรียนเชิญดอกเตอร์วิศักดิ์ กอนันต์กุล อดีตผู้อำนวยการสำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ดอกเตอร์วิศักดิ์คะ เพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ของท่าน ๒๐ หน้า ขอความกรุณาช่วยสรุปให้อยู่ภายใน ๑๐ นาทีด้วยขอบคุณค่ะ

นายวิศักดิ์ กอนันต์กุล : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เคารพ ท่านสมาชิก และท่านกรรมการทุกท่าน กระผม นายวิศักดิ์ กอนันต์กุล สมาชิกหมายเลข ๐๖๓ ใคร่ขออภิปรายสนับสนุน เรื่อง แผนการปฏิรูประบบอุดมศึกษา โดยมีข้อมูลที่พิเศษถึงต้องทำเป็นเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) มาประมาณ ๒๐ หน้า โดยที่ครั้งหนึ่งในจำนวนนั้นผมคิดว่ามีสาระสำคัญค่อนข้างสูงที่จะทำให้เรามองย้อนหลังไป ๑๐๐ ปีว่าล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงวางเข็มทิศการศึกษาของประเทศอย่างไร และผลงานที่ท่านทรงดำเนินเอาไว้วันนี้ไปถึงไหน และหากว่าเราจะสืบสานต่อไปอีก ๑๐๐ ปีข้างหน้าเราน่าจะทำอย่างไร

(เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเปิดพรีเซนเทชัน (Presentation))

นายวิศักดิ์ กอนันต์กุล : ทั้งหมดนี้ผมได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ซึ่งได้บรรยายให้กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายนที่ผ่านมา คิดว่าเป็นข้อมูลที่มีค่า อันแรกสุดที่อาจจะเรียกว่าเป็นเข็มทิศหรืออุดมการณ์ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจะอยู่เคียงคู่กับสังคมนั้นก็ต้องทำขึ้นเพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศชาติ เพราะตัวเองเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการคิดระยะยาวได้ เพื่อสันติสุขและสันติภาพของโลกมนุษย์ อันนี้น่าจะเป็นเข็มทิศที่บอกว่าเราจะไปอีก ๑๐๐ ปี

ข้างหน้าไปอย่างไร ถ้ามองแล้ววิธีทำจะอย่างไร มหาวิทยาลัยที่ตั่งมา ๔๐๐-๕๐๐ ปี ในอดีต ในวันนี้ก็ยังใช้หลักการเหมือนเดิม ๓ ข้อ ข้อแรก คือหาความรู้ ข้อ ๒ ถ่ายทอดความรู้ให้กับคนที่มาเรียน ข้อ ๓ ให้คนที่สำเร็จการศึกษานั้นไปทำประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งมี ๓ ขั้นตอนนี้ เพราะฉะนั้นถ้าเลื่อนนาฬิกามาจนถึงยุคปัจจุบันเราก็อาจจะมองเห็นว่าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องรับกับคำท้าทายคงจะเป็นเรื่องการสร้างความรู้ แต่ความรู้ในยุคนี้จะต้องไปเร็ว จะต้องเข้าใจเรื่องเทคโนโลยี บัณฑิตที่จบมาแล้วจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะที่มีนวัตกรรม และออกไปทำงานเพื่อจะทำให้เกิดเป็นบริการ และผลิตภัณฑ์ที่สังคมต้องการ ที่ประเทศต้องการ และที่ประเทศเราจะต้องสามารถแข่งขันได้กับคนอื่น ๆ เพราะฉะนั้นประเด็นท้าทายสำหรับไทยแลนด์ ๔.๐ (Thailand 4.0) นี้ก็จะออกมาเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ ๆ สัก ๔ ด้าน ซึ่งผมใคร่ขอเรียนเสนอว่าตัวชี้วัดนี้น่าจะเป็นหน้าที่ของกระทรวงหรือใครก็ตามที่ทำหน้าที่ผลักดันประเทศต้องมีความสามารถในการวัดประเมินตรงนี้ให้ดี นั่นก็คือเรื่องระดับของการศึกษาว่าจะต้องไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง จะต้องมีความคุณภาพดี เรื่องของการพัฒนาระดับประชาชนคนไทยให้มีคุณภาพและมีวินัย จะต้องมีการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการศึกษา กับตัวชี้วัดเรื่องภาคเอกชนนั้น มีคนทำงานที่มีการศึกษาดีพอที่จะสามารถลงทุนวิจัยในด้านต่าง ๆ ได้ ผมใคร่ขออัญเชิญพระราชดำรัสของล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างชาติ ซึ่งในสมัยแรกนั้นเรานำฝรั่งเข้ามาในประเทศไทยเลย ยุคต่อมาก็คือส่งนักเรียนทุนไปเรียน แล้วก็ทำงานต่างประเทศเยอะมากหลายร้อยคน และเป็นที่มาของการตั้งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ของประเทศไทย ท่านคงนึกภาพออกว่าเมื่อ ๑๑๕ ปีมาแล้วประเทศไทยมีกรรมรถไฟหลวง เราสามารถสร้างรถไฟ มีรถไฟวิ่ง เมื่อ ๓๐ ปีที่ผ่านมาเราเจริญรุ่งเรืองถึงขนาดที่ว่าโรงงานมักกะสันนั้นต่อสู้โดยสารตัวเอง -----

แต่ถามว่าจากนั้นเป็นต้นมาเกิดอะไรขึ้น ทันทิที่การรถไฟกลายเป็นรัฐวิสาหกิจ และมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างไปจากการรถไฟหลวง การรถไฟเราแทบจะไม่ได้พัฒนาจนกระทั่งถึงในยุคปัจจุบัน แต่ที่สำคัญในพระราชดำรัสนี้เมื่อปี ๒๔๔๐ มีเนื้อความว่า เพราะฉะนั้นเราจึงได้ตักเตือนนักเรียนเหล่านั้นว่า ให้พึงนึกในใจ เพราะเราไม่ได้เรียนจะเป็นฝรั่ง เราเรียนเพื่อจะเป็นคนไทย ที่มีความรู้เสมอด้วยฝรั่ง ผมคิดว่าคำพูดนี้ยังทันสมัยจนถึงปัจจุบันนะครับ

ประเด็นต่อมา คือเรื่องความรู้กับคุณธรรมจะต้องผูกเป็นเรื่องเดียวกัน ตลอดทางตั้งแต่เยาว์วัยจนกระทั่งจบอุดมศึกษา ข้อความก็คือให้มีความวิตกไปว่า เด็กชั้นหลังจะห่างเหินจากศาสนาจนเลยกลายเป็นคนไม่มีธรรมะในใจมากขึ้น ซึ่งคำพูดนี้เมื่อ ๑๐๐ ปีที่ผ่านมาในวันนี้ ถ้าประเมินนะครับ สงสัยว่าเรื่องคุณธรรมของบัณฑิตไทย อาจจะหย่อนยาน นอกจากนี้ข้อความที่ควรจะทราบนั้นก็คือว่าคนที่ไม่มีธรรมะเป็นเครื่องดำเนินตาม คงจะหันไปทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้น้อยโกงไม่ค่อยคล่อง หรือโกงไม่สนิท แต่ถ้ารู้มาก ก็โกงคล่องขึ้น และโกงพิสดารมากขึ้น ข้อความนี้ถ้ามาโยงกับสถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง ซึ่งในปัจจุบันนั้นผลิตบัณฑิตที่ไม่ได้มีการอบรมเกี่ยวข้องกับคุณธรรมใด ๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งสถาบันเองนั้นเปิดปริญญาที่ไร้คุณภาพ จ่ายครบจบแน่แล้วแจกปริญญาไป ถามว่าคนเหล่านั้นเวลาเขาออกไปทำงานเขาขาดความสามารถที่แท้จริงก็อาจจะเข้าสู่เรื่องของการโกงได้ ต่อมานะครับ ขออัญเชิญพระบรมราโชวาท รัชกาลที่ ๙ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรเมื่อปี ๒๕๐๕ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พระองค์ท่านได้รับสั่งถึงเรื่องการอบรม ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลของการศึกษาอบรมในวันนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันหน้า เพราะฉะนั้นกว่าผลของการศึกษาอบรมจะเกิดอะไรขึ้นมานั้น ก็คงจะมีผลในช่วง ๕ ปีหรือ ๑๐ ปีต่อไป ผมใคร่ขอขยายความเรื่องการศึกษอบรมอีกนิดหนึ่ง โดยพระบรมราโชวาท เมื่อปี ๒๕๐๓ ผู้ที่จะเป็นครูอาจารย์นั้น ใช่ว่าจะมีความรู้ทางวิชาการและในทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรม จรรยา และวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปข้างหน้า การให้ความรู้หรือเรียกว่า การสอนนั้น ต่างกับการอบรม การสอนคือการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการอบรม เป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซึมซาบติดเป็นนิสัย

ขอให้ท่านทั้งหลายจงอย่าสอนแต่อย่างเดียว ให้อบรมให้ได้รับความรู้ดังกล่าวมาแล้วด้วย ซึ่งอันนี้คนที่ชอบดูภาพยนตร์จีนก็คงจะเห็นว่ากว่าจะได้เป็นศิษย์เรียนในวัดเส้าหลิน หรือว่า อาจารย์ที่สำคัญนั้นมักจะต้องโดนเรื่องการอบรมค่อนข้างหนัก คนที่เรียนในมหาวิทยาลัย เก่า ๆ ในยุโรปก็เช่นเดียวกัน ก็คงจะพบว่าในช่วงที่เรียนนั้นมีแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการอบรม เพื่อจะให้ทำอะไรเป็นแล้วก็ฝึกจิตเจ้านั้นค่อนข้างสูง ซึ่งผมก็ใคร่อยากจะเห็นว่าอุดมศึกษาไทย นั้นได้มีการปฏิรูปทางใจ แล้วก็ยึดหลักการอบรมใส่เข้าไปในสิ่งที่เราอยากจะปฏิรูปด้วย คำต่อมาที่ค่อนข้างสำคัญก็คือคำว่า หน้าที ซึ่งอันนี้เป็นพระราชกระแสของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งปรากฏในวารสารมูลนิธิชัยพัฒนา เมื่อปี ๒๕๕๗ ท่านรับสั่งว่าหน้าที่ของพระเจ้าอยู่หัวนั้น อาจจะมีมองแล้วเป็น ๒ เรื่อง เรื่องแรก พระเจ้าอยู่หัวทรงยึดมั่นในหน้าที่ของความเป็นพระมหากษัตริย์ ก็คือดูแลทุกข์สุข ของประชาชน แต่หน้าที่ที่ ๒ ก็คือในฐานะทรงเป็นพลเมืองดี และขยายความว่า การเป็น พลเมืองดี หน้าที่ข้อนี้เหมือนกับสามัญชนทั่ว ๆ ไป ก็คือว่าเห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้

ก็ต้องทำ ซึ่งหมายความว่าสามัญชนอย่างเช่นพวกเราควรที่จะได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันอุดมศึกษาด้วยว่าเมื่อเรามีพลัง เห็นอะไรจะทำแล้วก็ทำเพื่อบ้านเมืองด้วย ท่านที่ทันสมัยมากได้ฟังคำพูดของมาร์ก ชัคเคอร์เบิร์ก เมื่อ ๒ อาทิตย์ที่ผ่านมาตอนที่เขาไปพูดให้กับมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดช่วงที่เด็กได้รับปริญญาเขาก็ได้พูดเรื่องเดียวกันว่า คนเราจบเป็นบัณฑิตแล้วก็ควรจะมีเซนส์ ออฟ เพอร์โพส (Sense of Purpose) ก็คือมีจุดมุ่งหมายของชีวิต แต่จุดมุ่งหมายของคนที่เรียนจบคือคนที่มีโอกาสดีก็ควรจะช่วยสังคม ไม่ว่าจะเป็นชุมชนเล็ก หรือประเทศ หรือโลก

อีกอันหนึ่งเรื่องเกี่ยวข้องกับเด็ก ก็คือเด็ก ๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้วยังต้องหัดทำการงานและทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยัน อดทน และพึ่งตนเองได้ แต่การทำดีนั้น จะช่วยให้มีความสุขความเจริญ ทั้งป้องกันตนไว้ไม่ให้ตกต่ำ ประโยคสุดท้ายค่อนข้างสำคัญ ก็เรียนว่าความรู้คู่คุณธรรมนั้นจะมาเร่งเอาตอนอุดมศึกษาไม่ได้ ก็คงจะต้องเริ่มมาตั้งแต่ต้น

สุดท้ายจะเป็นเรื่องพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวง รัชกาลที่ ๑๐ ซึ่งท่านองคมนตรีนั้นได้มีโอกาสเข้าเฝ้าแล้วก็ได้ถ่ายทอดเรื่องพระบรมราโชบายซึ่งย่อไว้ ๔ ข้อ ทั้งหมดคือการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน อันแรก คือทัศนคติที่ถูกต้อง อันที่ ๒ พื้นฐานชีวิตที่มั่นคงและเข้มแข็ง อันที่ ๓ คือจบแล้วมีอาชีพ มีงานทำ อันที่ ๔ คือเป็นพลเมืองดี ซึ่งรายละเอียดทั้ง ๔ ข้อนั้นผมก็ได้เตรียมแจกเอาไว้ด้วย แต่คิดว่าจะไม่มีเวลาที่จะอธิบาย ก็ขอข้ามไป ๔ ข้อ

มาถึงประเด็นที่ผมคิดว่าจะขอคอมเมนต์ (Comment) เกี่ยวกับรายงานคืออาการปัญหาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งปรากฏว่าเมื่อสักครู่นี้สมาชิกได้พูดไปหลายท่านแล้ว แต่ว่าผมใคร่ขอโยงกับเรื่องหน้าที่ หน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษาควรจะทำให้ชัดเจนว่ามีเข็มทิศหรือมีเป้าหมายไปทางไหน มีความมุ่งมั่นไปทางไหน ไม่ใช่จะขยายคณะไปในแอเรีย (Area) ที่ตัวเองไม่มีความชำนาญเลย แต่ว่าถ้าเปิดไปก็จะได้นักเรียน ได้งบประมาณเพิ่ม ซึ่งการขยายและอนุมัติให้ทำแบบนั้นไม่น่าจะเป็นประโยชน์ในระยะยาว ยิ่งต่อไปจากนี้จำนวนนักศึกษาที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายจะเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาจะลดลงตามลำดับตามจำนวนประชากรเกิดที่ลดลงเมื่อ ๑๗ ปีที่ผ่านมา

ซึ่งมีลดลงแล้ว เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องคิดกันให้ดี ๆ ถ้าไม่มีใครทำอะไรเลยอาจจะมี การแก่งแย่งตัดราคากันเพราะว่าที่เรียนเพิ่มขึ้น คุณภาพการสอนแบบจ่ายครบจบแน่ แต่ว่า เข้าทำงานบริษัทแล้วเขาไม่รับเพราะว่าบัณฑิตทำงานไม่เป็นอาจจะมีมากขึ้น แล้วคงจะต้องมี การระมัดระวัง กระทบเองนั้นขอมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคร่าว ๆ ดังนี้

อันแรก ในส่วนของรัฐ ใคร่อยากจะเห็นว่า สกอ. ที่ปรับปรุงแล้ว หรือว่า กระทรวงที่จะทำขึ้นใหม่จะเป็นรูปแบบไหนก็แล้วแต่ โครงสร้างตรงนั้นผมไม่ได้มีจุดยืนใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ขออย่างเดียวว่าใครก็ตามที่ดูแลเรื่องอุดมศึกษาอยู่นั้นควรจะต้องกำหนดอะไร บางอย่างแล้วก็สนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสมเพียงพอ ไม่ควรจะให้มหาวิทยาลัยทุกแห่ง ขยายขอบเขตกว้างขวางไปจนกระทั่งเป็นหลักสูตรที่เหมือน ๆ กันแต่ไม่รู้ว่ามีใครเก่งเรื่องอะไร ซึ่งการเลือกว่าใครเก่งเรื่องอะไรก็คงจะต้องวัดจากผลงานที่ผ่านมา ความเข้มแข็งของ สถาบันนั้น ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสถาบัน รวมทั้งสถิติ การจ้างงานที่เกิดจากอดีต สามารถที่จะใส่งบประมาณที่ทำให้มีความเป็นเลิศในแต่ละสาขา ของสถาบันได้ -----

แต่ทั้งนี้ก็ควรจะทำให้การสนับสนุนกับมหาวิทยาลัยเอกชนในลักษณะเดียวกันกับที่สนับสนุนให้กับมหาวิทยาลัยของภาครัฐ

ในส่วนของการประเด็นควบรวมกระทรวง ผมคิดว่าสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญก็คือการปฏิรูปในเป้าหมายของกระทรวง เป้าหมายของอุดมศึกษา ตัวอย่างเช่น มีหน่วยงานวิชาการในมหาวิทยาลัยที่สามารถตอบคำถามอนาคตระยะยาวรอบด้านในสาขาต่าง ๆ กระจายอยู่ที่ไหนบ้าง ใครเก่งเรื่องอะไร หรือว่าการสร้างนิสิตนักศึกษาให้จบมาแล้วออกไปเป็นอินโนเวเตอร์ (Innovator) หรือนวัตกรรม แล้วก็นักปฏิบัติที่สามารถสร้างผลลัพธ์ออกมาในชุมชนหรือในระบบเศรษฐกิจของเราได้จริง การบริหารความรู้ การเผยแพร่ความรู้ที่เกิดจากการสร้างขึ้นด้วยระบบวิจัยในอุดมศึกษา เพื่อให้กระจายความรู้อันนั้นออกมาเป็นมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคม ซึ่งผมคิดว่าประเด็นการเน้นเรื่องหน้าที่และเป้าหมายน่าจะเป็นประเด็นหลักของการปฏิรูป ผมขอยกตัวอย่างว่าจากที่เคยไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดอยู่ช่วงหนึ่ง ก็ได้มีการดิสคัส (Discuss) กันในเรื่องว่ามหาวิทยาลัยเคยผิดพลาดมาแล้วประมาณ ๗ ปี โดยที่ไปกำหนดว่าเป้าหมายของมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดคือนักศึกษา แล้วเขาบอกว่า ๗ ปีนั้นมีแต่ความเสื่อม เพราะพบความจริงว่านักศึกษาไม่ใช่ลูกค้า ซึ่งขณะนี้คิดว่ามหาวิทยาลัยไทยอาจจะคิดแบบเดียวกันหมดคือนักศึกษาคือลูกค้า แต่หลังจากที่เขาค้นพบแล้วเขาบอกว่าลูกค้าของเขาที่แท้จริงคือธุรกิจอุตสาหกรรมที่อยากจะได้บัณฑิตชั้นเยี่ยมเงินเดือนสูงไม่ต่างกัน แต่ขอให้เก่งก็จะดี จากนั้นเขามุ่งเป้าที่จะเอาใจคนที่เป็ลูกค้าที่แท้จริงของเขา ก็คือองค์กรที่จะรับไปจ้างนิสิตนักศึกษาที่จบไปแล้ว แล้วหลังจากนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิตที่เงินเดือนสูงที่สุดในโลกไปทำงานในบริษัทที่ต้องใช้คนที่เก่งที่สุด แล้วนั่นคือความสำเร็จของเขา เพราะว่ารายได้เขาก็เพิ่มเป็นเงาตามตัว แต่เขาบอกว่ายังมีลูกค้าแหล่งที่ ๒ ที่เขาจะต้องทำเพื่อประเทศ เพื่อสังคมด้วยลูกค้าของเขาคือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั่วประเทศและทั่วโลกซึ่งมีความสามารถต่ำกว่าเขา แต่ต้องการเนื้อหา บทเรียนจากมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด จากนั้นมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดก็ขายส่งองค์ความรู้และหลักสูตรชั้นเยี่ยมออกไปทั่วโลก แนวคิดว่าลูกค้าของเราคือใครนั้นน่าจะเป็นการปฏิรูปที่สำคัญมากกว่าที่จะปฏิรูปตัวโครงสร้าง อำนาจ แล้วก็เรื่องธรรมาภิบาลของบอร์ด (Board) ซึ่งสามารถที่จะทำให้องค์กรประเภทกระทรวงที่เกิดใหม่ หรือว่าสกอ. นั้นเล็กลงกว่าเดิมได้

กระบวนการเรื่องการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ผมคิดว่าน่าจะเปิดเสรีให้แต่ละมหาวิทยาลัยนั้นหาทางดึงดูดคนที่เก่งที่สุดในโลกที่เหมาะสมกับของเขา มีวิชาการใหม่ ๆ เข้ามาทำงานได้โดยง่าย แล้วก็ควรจะเพิ่มประเด็นการวัดความสามารถของมหาวิทยาลัยให้ดี แล้วก็ใช้ประเด็นการวัดในระดับนานาชาติ

และท้ายสุด เรื่องน้ำหนักและประเด็นปัญหาผลิตภาพและการบริหารจัดการระหว่าง สกอ. กับสถาบันอุดมศึกษา ผมมีความเห็นเกี่ยวกับข้อ ๒.๑.๖ ในหน้า ๓๕ นิดหนึ่งว่าในการจำแนกสถาบันอุดมศึกษาคงจะไม่มีสถาบันใดอยู่ในข้อหนึ่งข้อใดโดด ๆ แต่ว่าเป็นหัวข้อที่มุงเน้น เพราะว่าสถาบันแต่ละแห่งอาจจะทำหลายด้าน แต่อาจจะเด่นสุด ๆ แค่ ๑-๒ ด้าน และข้อสุดท้ายของข้อ ๒.๑.๖ แยกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกมาเป็นอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งผมใคร่ขอแสดงความเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาไม่ควรจะถูกแยกออกมา เพราะว่าเป้าหมาย ๕ ข้อข้างบนนั้นก็เป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเช่นเดียวกัน ข้อ ๒.๑.๑ เรื่องปัญหาของกรรมการมหาวิทยาลัย ควรขยายไปถึงรูปแบบขององค์กร และการได้มาซึ่งผู้บริหารระดับสูงที่มีความเป็นมืออาชีพ ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ก็จะเชื่อมโยงไปในข้อ ๒.๑.๓ ขอขอบคุณครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง ได้ขึ้นบัลลังก์เพื่อดำเนินการประชุมต่อไป)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ท่านต่อไปขอเชิญท่านอำพล จินดาวัฒนะ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติ อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตประธานกรรมาธิการการปฏิรูป ด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ขอเชิญครับ

นายอำพล จินดาวัฒนะ : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศที่เคารพครับ ผม อำพล จินดาวัฒนะ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ วันนี้ ก็เป็นรายงานที่ดีฉบับหนึ่งของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กระผมจะขอเข้าเนื้อเรื่องเลยนะครับ จะเป็นการแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมข้อมูลและมุมมอง ความคิดเห็น ผมจะไม่ลงไปในทุกประเด็น จะพูดประมาณ ๔ ประเด็นครับ

ผมขออนุญาตถอยมาเป็นเรื่องใหญ่ก่อน เราเห็นวันนี้คือข้อเสนอรายงาน เรื่อง แผนการปฏิรูประบบอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีนะครับ เวลาเราพูดไปแล้วเราจะได้ยิน เรื่องมหาวิทยาลัยเยอะเลย ผมคิดว่าพอไปพูดมหาวิทยาลัยมันจะไปติดเลย พอไปนึกถึง มหาวิทยาลัยก็ไปติดแบบมหาวิทยาลัย แต่ท่านเสนอเรื่องปฏิรูประบบอุดมศึกษา ซึ่งก็คือ ไฮเออร์เอดูเคชัน (Higher Education) คือเป็นระดับสูง ผมคิดว่าถูกแล้วครับ ผมเห็นด้วย เมื่อพูดถึงอุดมศึกษาผมคิดว่าอาจจะต้องพูดให้ชัดเพื่อจะให้ข้ามเลยคำว่ามหาวิทยาลัย ไปก่อน มหาวิทยาลัยอยู่ในนั้นแน่นอน แต่เราต้องมาทบทวนอีกที่ว่าอุดมศึกษาคืออะไร อุดมศึกษาถ้าแปลแบบแคบเขาบอกก็คือการศึกษาที่สูงกว่ามัธยมศึกษา ถ้าบอกว่า มัธยมศึกษาเขาคงบอกต่ำกว่าอุดมศึกษา จริง ๆ อุดมศึกษาคือการศึกษาอันบริบูรณ์ มากมาย ขึ้นสูง เป็นเลิศ เดี่ยวผมจะไปลงเรื่องคำว่า เป็นเลิศ อีกที อาจจะเป็นกับดักก็ได้ ถ้ามองกว้าง ผมยังคิดว่าคณะกรรมการท่านคงมองกว้างอยู่แล้ว เป็นเรื่องของการศึกษาอันบริบูรณ์ มากมาย สมบูรณ์ ขึ้นสูงครับ ท่านได้มีการศึกษารายงานแล้วก็นำเป้าหมายของชาติ ๖ ประการมาวางไว้ผมเห็นด้วย แต่ผมพยายามจะดู ต้องขอภัยผมอาจจะอ่านแล้วอาจจะ ไม่ครบถ้วนตกหล่นไปก็ขอภัย ผมคิดว่าจะต้องมาตั้งหลักเรื่องปรัชญาอุดมศึกษาถัดจาก เป้าหมายชาติ ๖ ประการ ปรัชญาอุดมศึกษา ในเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ของท่าน ท่านเขียนเป้าหมายชาติไว้ ๖ ประการ ผมอยากจะกราบเรียนว่าในความเห็นของผม ผม อยากจะให้ตั้งปรัชญาหรือเป้าหมายอุดมศึกษาออกมาเขียนให้ชัด ผมเห็น ๓ ประการ

ประการที่ ๑ น่าจะวางปรัชญาและความหมายอุดมศึกษา ผมอ่านะครับ ไม่ใช่มหาวิทยาลัย อุดมศึกษาครับ ข้อที่ ๑ ต้องเพิ่มความเป็นธรรมให้สังคม ลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งตรงกับเป้าหมายชาติ ในบูลเลต (Bullet) ที่ ๔ คือลดความเหลื่อมล้ำ แต่ผมอยากให้เขียนว่าเพิ่มความเป็นธรรม ก็คือลดความเหลื่อมล้ำ เรามีประเทศไทยมานาน มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมานานหลายสิบปี มาสถาบันการศึกษาทั้งหลายระดับเราพัฒนาประเทศมานาน แต่เราเป็นธรรมน้อยลง เหลื่อมล้ำมากขึ้น ไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจอย่างเดียวครับ ทุกเรื่อง เรื่องการศึกษาก็เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นปรัชญาอุดมศึกษา ผมอยากจะทำให้ท่านเน้นเป็นข้อที่ ๑ ถ้าเราจะปฏิรูปกันทั้งที่ต้องปรับตรงนี้ให้ชัด อุดมศึกษาต้องทำเพื่อเป็นการเพิ่มความเป็นธรรมในสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ แล้วเดี๋ยวจะลามไปหมดทุกเรื่อง ท่านจะเห็นว่าคนเล็กคนน้อยโอกาสเข้าถึงอุดมศึกษาน้อยมาก คนมีโอกาสมากอยู่แล้วก็ได้มากขึ้น สังคมไทยก็เป็นสังคมที่ไฮใหญ่ร่นไหน้อยบ่เต็มอยู่อย่างนี้แล้วจะมากขึ้น เราปฏิรูปอุดมศึกษาต้องมุ่งสู่การเสริมให้ไหน้อยมากขึ้น ไหใหญ่ได้เพิ่มขึ้นแต่ควรจะน้อยไม่ควรจะล้น พอไปพูดว่าอุดมศึกษาชัดเจนคนที่เข้าถึงอุดมศึกษาก็ดี โอกาสที่อุดมศึกษาใช้ทรัพยากรไปในการสร้างคนสร้างอะไรต่าง ๆ ไปเสริมโปรริช (Pro-rich) ครับ ไม่ใช่โปรพัวร์ (Pro-poor) เพราะฉะนั้นผมอยากจะทำให้ท่านตั้งหลักตรงนี้เป็นการปฏิรูปครับ ข้อที่ ๒ อุดมศึกษาควรจะต้องสร้างโอกาสให้คนทุกคนพัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ของเขาทุกคนนะครับ อุดมศึกษาต้องฟอร์ออล (For all) ใครเขาจะได้แค่นั้นอีกทีแต่ต้องฟอร์ออล (For all) สร้างโอกาส พัฒนาเขาให้เต็มศักยภาพ เขาจะมีโอกาสนั้นไหม ท่านประธานที่เคารพครับ ผมเพิ่งไปอำเภอมแม่แจ่มกลับมาเมื่อคืน ผมไปเยี่ยมโรงพยาบาลไปเยี่ยมหน่วยบริการ ผมพบน้องพยาบาลที่เป็นเด็กในพื้นที่อำเภอมแม่แจ่ม เป็นนักเรียนที่มก้อยได้ไปเรียนในวิทยาลัยของกระทรวงสาธารณสุข ไม่ถูกเรียกว่ามหาวิทยาลัยนะครับ

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กัลยาณี ๔๐/๑

แต่เป็นสถาบันการอุดมศึกษามากหลายสิบปีแล้ว เราคัดคนในพื้นที่ให้ไปเรียนวิทยาลัยในจังหวัดต่าง ๆ แล้วกลับไปทำงานในบ้านเกิดเมืองนอนของเขา ขณะนี้มีบุคลากรสาธารณสุข พยาบาล รวมทั้งแพทย์ชนบทด้วย ผมพบว่าลูกของเจ้าหน้าที่ที่ได้เข้าไปเรียนเป็นแพทย์ แล้วกลับไปทำงานอยู่ในพื้นที่ อันนี้เพิ่มความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ อุดมศึกษาต้องทำอันนี้ จะทำให้สังคมเราผาสุกมากขึ้น สร้างโอกาสให้เขา ถ้าไม่มีโอกาสเหล่านี้ เขาต้องมาสอบแข่งขันที่กรุงเทพฯ เข้ามหาวิทยาลัย ลูกคนมีเงิน ลูกคนมีโอกาสดูได้ไปหมด อุดมศึกษาก็เลยไปปรับใช้คนข้างบนที่มีโอกาสอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเราต้องสร้างโอกาสให้คนทุกคน ข้อที่ ๓ อุดมศึกษาต้องสร้างความรู้ในระดับปัญญาของชาติ ไม่ใช่ความรู้เป็นศาสตราจารย์แต่ละชั้น แต่ละสาขาเอาไปทำงานหาเงิน หาเงิน เราต้องสร้างปัญญาให้กับชาติ ผมทราบว่าบางมหาวิทยาลัยได้ปรัชญาของตัวเองไว้ว่าเป็นปัญญาของแผ่นดิน ผมคิดว่าไม่ใช่มหาวิทยาลัยเดียว สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องทำหน้าที่สร้างความรู้ สร้างปัญญาให้กับแผ่นดิน ให้กับสังคม แล้วจริง ๆ ต้องบอกว่าให้กับโลกด้วย วันนี้โลกมันแคบมาก อย่าไปคิดแค่ประเทศ ต้องให้กับโลกด้วย ประเด็นที่ ๑ ผมอยากกราบเรียนว่า อยากจะให้มีการย้าตรงนี้ จะไปอยู่ที่กระทรวง แยกกระทรวง จะจัดบริหารอย่างไร ผมคิดว่าเป็นเรื่องรอง เรื่องใหญ่ต้องมาปรับทัศนคติในการที่จะเดินปรัชญาอุดมศึกษาชาติ ไม่อย่างนั้นยิ่งทำไปก็จะยิ่งเหลื่อมล้ำ

ประการที่ ๒ ที่อยากกราบเรียน ท่านได้แยกจำแนกประเภทสถาบันอุดมศึกษาไว้ ๖ ประการ ท่านจะแยกแบบนี้ผมก็ไม่ได้ขัดข้องอะไร แต่ผมพยายามจะแยกอีกมุมหนึ่งเพราะผมไม่คิดว่ามหาวิทยาลัยหรืออุดมศึกษาแต่ละแห่งจะแยกเบ็ดเสร็จแบบนั้น อาจจะมีหลายบทบาทหน้าที่ที่ท่านแยกอยู่ในสถาบันเดียวกันก็ได้ ผมมองง่าย ๆ แค่ ๓ กลุ่มเท่านั้น ผมเขียนรูปสี่เหลี่ยมแล้วผมเขียนไว้อยู่ ๓ อัน อันที่ ๑ คือ วิจัย สร้างความรู้ นวัตกรรม อันนี้เป็นหน้าที่ของอุดมศึกษาอยู่แล้ว อุดมศึกษาต้องขั้นสูง ต้องเก่ง สร้างความรู้ วิจัยนั่นเอง อันที่ ๒ อุดมศึกษาต้องสนับสนุนการพัฒนาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ที่แม่แจ่มเมื่อวานผมเห็นมหาวิทยาลัย ๖ แห่งเขาลงไปประชุมมะดุ่มแก้ปัญหาเรื่องการบุกรุกป่า เรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนอยู่กับป่า ทำอะไรต่ออะไร นั่นแหละครับ สนับสนุนการพัฒนาสังคมและชุมชน ผมเขียนเป็นข้อ ๒ หน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา และหน้าที่ที่ ๓ สร้างคน

แต่ที่ผ่านมามีบางที่เราเอาข้อ ๓ ขึ้นก่อน เราไปสร้างคน เป็นบุคคล หน้าที่ในการสนับสนุน พัฒนาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น เลยด้อยไปเรื่องวิจัย ผมคิดว่า ๓ อันนี้ต้องเป็นสัดส่วน ในสถาบันอุดมศึกษา อันไหนจะเป็นสัดส่วนมากน้อยก็ว่ากันไป แต่จะต้องมีสัดส่วน ทั้ง ๓ เรื่องนี้อยู่ด้วยกัน อันนี้เป็นข้อ ๒ ที่ผมอยากจะกราบเรียน ถ้าผมแบ่งแบบนี้ไม่ขาด ตายตัวว่า ฉันทันเป็นสถาบันอุดมศึกษาวิจัย ฉันทันเฉพาะทาง จะต้องทำหน้าที่นี้ไปแต่ให้น้ำหนัก ที่แตกต่างกันได้

ประการที่ ๓ ที่อยากกราบเรียน การแบ่ง ๖ ประเภทของท่านที่ผมว่า ก็ไม่เป็นไรอาจจะแบ่งหลายมุม ผมพยายามแบ่งอีกแบบหนึ่ง ก็คือให้มองถึงเรื่องลักษณะของ เจ้าภาพหรือเจ้าของ จะทำให้จำแนกการบริหารสถาบันอุดมศึกษาได้ง่ายขึ้นและรัฐจะดูแล ง่ายขึ้น ผมแบ่งเป็น ๔ ประเภท ประเภทที่ ๑ เป็นของรัฐแล้วบริหารโดยราชการ บุโรครตติก สเตต โอน (Bureaucratic State Own) เป็นของรัฐ เรามีไม่น้อย ในอดีตเราเป็นของรัฐ แล้วก็บริหารแบบรัฐ เรารู้แล้วข้อติดขัดเยอะมากเพราะเราต้องใช้ระเบียบบริหารราชการ แผ่นดินเดียวกันทุกเรื่องทั้งประเทศ ติดขัดเยอะ มีเรื่องประสิทธิภาพ เรื่องอะไรเยอะแยะ สถาบันแบบนี้ยังมีอยู่ไม่ใช่น้อย เมื่อสักครู่นี้ผมพูดถึงสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ใน กระทรวงสาธารณสุขก็ยังเป็นรัฐแบบนี้ไม่มีความคล่องตัว ประเภทที่ ๒ เป็นของรัฐ แต่มีความคล่องตัว บางครั้งเรียกว่าสถาบันในกำกับ อุดมศึกษาในกำกับ ไม่ใช่มหาวิทยาลัยอิสระ หรือสถาบันอุดมศึกษาอิสระ ไม่มี มีแต่คล่องตัวเพราะยังเป็นของรัฐ ภาษาอังกฤษก็คือ ออโตโนมัส สเตต โอน ไฮเออร์ เอดูเคชัน (Autonomous State Own Higher Education) หรือมหาวิทยาลัยก็แล้วแต่ อันนี้ ๒ แบบ ตอนนี้มีมหาวิทยาลัยก็ออกไปแบบนี้เยอะ ประเภทที่ ๓ ท่านแยกไว้อยู่ มหาวิทยาลัยหรืออุดมศึกษาเอกชนคำกำไร คำนี้จริง ๆ หาทาง เขียนให้ดี พอคำว่า คำกำไร รู้สึกแสงใจ แต่จริง ๆ ก็คือไพรเวต โพรฟิต ไฮเออร์ เอดูเคชัน (Private Profit Higher Education) หรือยูนิเวอร์ซิตี (University) ต้องยอมรับว่าเป็น ไพรเวตโพรฟิต (Private Profit) มีอยู่ส่วนหนึ่ง มีการกำกับเฉพาะมีการเดินหน้า มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาเกือบทั้งหมดเป็นไพรเวตโพรฟิต (Private Profit) -----

เมื่อสักครู่นี้เพื่อนสมาชิกพูดถึงมหาวิทยาลัยบางแห่ง ไพรเวตโพรฟิต (Private Profit) มีแบบที่ ๔ ท่านไม่ได้เขียนไว้ มหาวิทยาลัยที่เป็นกิจการเพื่อสังคมเป็นไพรเวต นีออน โพรฟิต ไฮเออร์ เอดูเคชัน (Private Non Profit Higher Education) หรือยูนิเวอร์ซิตี (University) ผมอยากให้ท่านจำแนกแยกเอกชนออกเป็น ๒ แบบ ผมเป็นกรรมการสภาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน หรือที่เราเรียกมหาวิทยาลัยชีวิต เราไปส่งเสริมให้ชาวบ้านคนเล็กคนน้อย ในชุมชนท้องถิ่นได้เรียนปริญญาตรี เรียนที่บ้าน เรียนที่ศูนย์ เรียนที่ชุมชน แล้วก็เรียนทั้งชีวิต และเรียนทั้งงาน เราสามารถที่จะส่งเสริมคนเรียนไปแล้วจำนวนมากทีเดียว ผมไม่พูดลงรายละเอียดนะครับ ก็มีปัญห因为我们ถูกจัดว่าเป็นสถาบันเอกชน ทุกอย่างเราถูกควบคุม กำกับเหมือนมหาวิทยาลัยเอกชนที่ค้ากำไร แต่เราไม่ได้ค้ากำไร มหาวิทยาลัยหัวเฉียว มูลนิธิจัดการไม่ได้ค้ากำไร เพราะฉะนั้นอยากให้ท่านจำแนก ผมมอง ๔ แบบ เสนอท่านเป็น มุมหนึ่งที่ท่านที่อาจจะดู

ประการที่ ๔ ที่ผมอยากเรียน แล้วหน้าที่ของรัฐผมจะไม่ขออนุญาต ออกความเห็นตรงนี้ว่าควรแยกกระทรวง ไม่แยกกระทรวง ผมคิดว่ามันไม่ใช่เป้าหมาย มันไม่ใช่คำตอบ จะอยู่กับกระทรวง จะแยกกระทรวงอะไรต่าง ๆ แต่ดูหน้าที่ของรัฐ ว่ารัฐจะส่งเสริมสนับสนุนอุดมศึกษาอย่างไร ผมคิดว่าหน้าที่ของรัฐมี ๓ ตัว ตัวที่ ๑ ควบคุม กำกับนโยบายและทิศทางให้ได้ ประเทศเรากำลังจะไปทางไหน มหาวิทยาลัยจะต้องหันมาสู่ทิศทางนั้นแล้วก็ทำ ๓ หน้าที่ สร้างปัญญา สนับสนุนการพัฒนาสังคมและสร้างคนไปในทิศทางนั้น รัฐต้องกำกับ ไม่ว่าเขาเป็นเอกชนค้ากำไร ไม่ค้ากำไร หรือคลองตัว หรือเป็นแบบราชการ ต้องไปในทิศเดียวกันไม่ใช่ปล่อยอิสระแบบคนละทิศคนละทาง ข้อ ๒ ต้องควบคุมมาตรฐานการดำเนินงานหรือปฏิบัติการกิจพอเหมาะพอสมไม่ใช่ควบคุมมาตรฐานวิชาการ รัฐควรจะให้เขาไปควบคุมมาตรฐานวิชาการกันเองเพื่อเป็นความคล่องตัวของเขาและเป็นเรื่องของวิชาชีพต่าง ๆ แต่จะต้องควบคุมมาตรฐานการดำเนินการปฏิบัติภารกิจไม่ให้ผิดทิศผิดทาง ไม่ใช่ไปค้าปริญญาอะไรทำนองนั้น ข้อ ๓ รัฐต้องถ่วงดุล ถ้าผลิตอะไรมากเกินไปกำลังจะผิดทิศทาง รัฐต้องมีวิธีถ่วงดุลให้กลับไปสู่สิ่งที่จำเป็นจะต้องไปในทิศทางยุทธศาสตร์ชาติว่าจะไปทางไหน เครื่องมือคืออะไร คือ ๑. กฎหมาย รัฐมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จะต้องแก้กฎหมายหรือใช้กฎหมายอะไรเพื่อจะทำให้เกิดอันนี้

๒. ในสหรัฐอเมริกา รัฐเขาจะสนับสนุนงบประมาณให้มหาวิทยาลัยทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยก็หาเงินเองได้ส่วนหนึ่ง แต่ที่รัฐให้เขาจะบอกว่าให้ผลิตอะไร ผมขออนุญาตท่านประธาน ยกตัวอย่างนิดเดียว เขาบอกว่าเขาต้องการให้ผลิตแพทย์ แพมิลีดอกเตอร์ (Family Doctor) คือแพทย์ครอบครัว ถ้าคุณจะผลิตแพทย์ครอบครัวเขาให้เงิน ถ้าคุณไม่ผลิตไม่ว่าไม่ให้เงิน ก็คือใช้เงินงบประมาณเป็นเครื่องมือเพื่อจะบอกว่าเราจะไปทางไหน ถ้าวันนี้เราขาดแคลน นักวิทยาศาสตร์เราก็ใส่เงินไป ที่ไหนจะผลิตนักวิทยาศาสตร์เราก็หนุนไป อันนี้ก็คือใช้เครื่องมืองบประมาณ และอันที่ ๓ สุดท้าย ใช้การบริหารเงินนโยบาย รัฐมีอำนาจบริหาร อยู่แล้ว บริหารประเทศอยู่แล้ว สามารถใช้การบริหารเพื่อให้มหาวิทยาลัยไปทางไหนก็ได้ โดยที่มีเครื่องมือคือตัวกฎหมายและตัวงบประมาณ ผมคิดว่าสิ่งที่ผมเสนอนี้อาจจะดูเหมือน เป็นภาพใหญ่แต่ผมคิดว่าสำคัญ ยังไม่จำเป็นต้องลงไปว่าอยู่กันที่ไหน แต่ถ้าปรับทิศ ปรับความคิด ปรับทางแบบนี้ จะทำให้อุดมศึกษามารับใช้ปรัชญาที่ผมขึ้นตอนต้น แล้วทิศทางที่ทางอุดมศึกษาจะปฏิรูปไปสู่การรับใช้ประเทศชาติบ้านเมืองก็น่าจะมีความเข้มข้นเข้มแข็งมากขึ้น ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบคุณคุณหม่อำพลนะครับ ท่านต่อไปขอเชิญ พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก อดีตผู้บัญชาการศึกษานักงานตำรวจแห่งชาติ อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ขอเชิญครับ

พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก : กราบเรียนท่านประธานสภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ ท่านกรรมาธิการและเพื่อนสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติ กราบเรียน ท่านประธาน กระผม พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศ หมายเลข ๑๒๔ ท่านประธานครับ กระผมใช้ชีวิตเป็นตำรวจมาแต่ว่าขอเสนอ และขอแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา เพราะผมก็คิดว่าขอให้ เป็นคนหนึ่งในบ้านเมืองในสังคมไทยอยู่กับการศึกษามาตั้งแต่เด็ก ๆ แล้วที่ท่านประธานอ่าน เมื่อสักครู่ว่า-----

ส่วนหนึ่งผมก็เคยใช้ชีวิตเป็นครูบาอาจารย์อยู่โรงเรียนนายร้อยตำรวจหลายปี แล้วครั้งหนึ่งที่เป็นตำแหน่งที่ผมภาคภูมิใจก็คือได้เป็นผู้บัญชาการศึกษาดูแลการศึกษาของตำรวจไทยทั่วประเทศ แล้วก็มีโอกาสในชีวิตได้ไปใช้ชีวิตในการไปดูงานแล้วก็ไปอยู่ในวงการศึกษาหลาย ๆ แห่งทั่วโลก ท่านประธานครับ ผมขออนุญาตเข้าประเด็นที่ว่า ต้องขอชื่นชมคณะกรรมการหลายท่านเป็นครูบาอาจารย์ของผมซึ่งผมเคารพและศรัทธาทั้งที่อยู่ที่นี่และหลาย ๆ ท่าน ท่านประธานครับ เกี่ยวกับเรื่องปัญหาอุดมศึกษาของไทยในฐานะที่เราคงมองภาพรวมจากข้างนอก ขออนุญาตเป็นการมองจากข้างนอก ไม่ใช่เฉพาะเพียงแต่เป็นนักการศึกษา จากทั่ว ๆ ไปผมทักท้วงเอามองจากข้างนอกมาแล้วกัน เพราะคล้ายกับว่าเป็นเรื่องใหญ่มาก แล้วก็เป็นเรื่องยากที่จะเสนออะไรในวันนี้หรือแม้แต่วันข้างหน้าก็ตามว่าจะให้กะทัดรัดหรือเจาะจงเอาอย่างไรว่าควรจะเป็นเช่นนั้นเช่นนั้น ท่านประธานต้องตั้งหลักดี ๆ ก่อนนะครับ แล้วเราจะทำอย่างไรเรื่องนี้บางคนก็บอกว่าเป็นโรคเรื้อรังก็ไม่ใช่โรคไม่ใช่โรคเรื้อรัง โรคเรื้อรังก็ต้องหาทางแก้ไขเยียวยาหรือว่ารักษา หรือก้าวไปสู่การป้องกันถ้าไปเปรียบเหมือนโรค อย่างไรก็ตามเราจะเห็นว่าในส่วนนี้ก็มีที่น่าชื่นชมและได้นำเสนอรากฐานความเป็นมาของระบบอุดมศึกษาไทย เช่นตั้งแต่ช่วงเด่นชัดก็คือตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ ที่มีการตั้งทบวงขึ้นมาสมัยตั้งแต่เราเด็ก ๆ ทั่วไปก็มีการสอบเอ็นทรานซ์ (Entrance) มีอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ชีวิตของคนไทยก็จะอยู่กับพวกนี้ แล้วก็มีความหลาย ๆ ส่วนที่คณะกรรมการได้บอกไว้ว่านักวิชาการได้บอกว่าระบบอุดมศึกษาของไทยต้องเผชิญกับปัญหาวินแล้ววันเลามาเรื่อย ๆ โดยเทียบเคียงกับต่างประเทศในเชิงวิชาการว่าปัญหานั้นคล้ายคลึงกันกับหลาย ๆ ประเทศในแถบเอเชีย คือว่าปัญหาหลักวางไว้คงเพราะประโยชน์ตรงรูปแบบและโครงสร้างสถาบัน หมายความว่าเราอาจจะปรับเฉพาะบ้านตัวบ้าน เราไม่ดูชีวิตของคนในนั้น เด็กนักเรียน คน นักศึกษา ครูบาอาจารย์อยู่กันอย่างไรสอดคล้องกับวิถีชีวิตไทยเราหรือไม่ ในส่วนนี้นักวิชาการเขาบอกว่าปัญหาหลักวางอยู่บนรูปแบบและโครงสร้างสถาบัน ลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นและวัฒนธรรมของประเทศที่ยังคงฝังรากลึกและเป็นอุปสรรคกับการเปลี่ยนแปลง แต่ผมจะขอตีความว่าลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นและวัฒนธรรมฝังรากลึกเป็นอุปสรรค การเปลี่ยนแปลงไอเทม (Item) ผมอยากจะขออภิปรายว่าจริง ๆ แล้วมันกลมกลืนกันคงไม่ถึงกับเป็นอุปสรรคหรอกครับ

ที่นี้ประเทศไทยก็คงขับเคลื่อนไปเรื่อยตามนโยบายที่วางเอาไว้ เขาก็เสนอว่าต้องมีความกล้าลงทุนในระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษาต้องลงทุนอย่างชาญฉลาด จำเป็นต้องหาหนทางเปลี่ยนระบบการศึกษาแบบท่องจำ เป็นระบบนวัตกรรมและการวิเคราะห์อะไรพวกนี้ ด้านภาษาจำเป็นอย่างยิ่งที่โลกหมุนเร็ว จำเป็นจะต้องติดต่อบรรยากาศแดนก็ต้องเน้นเรื่องภาษาอะไรพวกนี้ ก็ไล่ลงมาว่าพอมถึงสิ่งเหล่านี้ก็เป็นสิ่งกระเพื่อมมาเรื่อย ๆ แล้วที่ท่านกรรมาธิการเสนอหลาย ๆ อย่าง มีอีกจุดหนึ่งบอกว่าแยกการศึกษาอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ เดิมมาจากระบบราชการที่เป็นพีเลียงแล้วก็อาจจะมีแยก แยกแล้วก็เอามารวม ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปคงจะคิดได้แค่เบลอ ๆ ที่นี้ว่าผมก็นั่งคิดแล้วก็นั่งฟังผู้อภิปรายหลาย ๆ ท่านต้องขอขอบคุณนะครับ ได้ให้ความรู้พวกเราเรียนรู้ร่วมกัน จริง ๆ ผมก็อยากจะบอกว่าจะรวม จะแยก จะตั้งใหม่ หรืออะไรก็ตาม ผมบอกว่าขอให้มุ่งมาดูที่เนื้อหาของการจัดการเรียนการสอน ปัจจุบันเรามุ่งที่ส่วนกลางมากเกินไปหรือเปล่า แล้วเราลืมคนที่ท้องถิ่นซึ่งเป็นคนพื้น้องชาวไทยหรือว่าเป็นคนของเราส่วนมากเกือบ ๙๐ เปอร์เซ็นต์อยู่ในท้องถิ่น เมื่อสักครูผมพูดอยู่อันหนึ่งที่บอกว่าเฉพาะท้องถิ่นและวัฒนธรรมผิงรากลึก -----

ต้องฝังรากลึกไปอีกยาวนาน แต่ผมมองว่าคงไม่ใช่เป็นอุปสรรคหรือครับ แล้วก็บอกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๖๐ ปัจจุบันนี้เราเขียนมุ้งว่าต้องปรับปรุงการเรียนการสอนในหมวด ๑๖ มาตรา ๒๕๘ ด้านจัดการศึกษา เราบอกว่าจะจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อบรรลุเป้าหมายโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติ ระดับพื้นที่ ระดับชาติ ไม่น่าเป็นห่วงมากเพราะเราอยู่ข้างบน แต่ระดับพื้นที่คิดว่าโดนใจพวกเราหลายคน และอยู่ในหัวใจของพวกเรา ผมจะขยายความว่าระดับพื้นที่ ผมบอกไปเมื่อสักครู่ว่าเราอย่าลืมคนที่ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเยอะ เรายอมรับว่าปีหนึ่งเราให้คุชฌ์บัณฑิตศึกษาคดีกับกูรู (Guru) หรือผู้ทรงภูมิปัญญาเยอะ ได้รางวัลทั้งนานาชาติให้ ได้รางวัลทั้งพวกเราตนเอง ทั้งมหาวิทยาลัยให้กับผู้ทรงภูมิ ผู้มีปัญญาในท้องถิ่นมาก ๆ จะเห็นว่าหน่อเนื้อในแต่ละท้องถิ่นแบ่งที่ไร ก็จะมีคนเก่ง ๆ เยอะ แล้วอาจารย์ส่วนกลางที่อยู่ในท้องถิ่นเจริญก็เก่งมาก ๆ ด้วย แล้วกระจายไปท้องถิ่นต่าง ๆ ก็เก่ง ที่นี้ผมคิดไม่ค่อยออกว่าจะทำอย่างไร จะรวม จะแยกอะไร แต่ก็บอกว่านั้นที่เนื้อหาการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญผมว่ามหาวิทยาลัยต้องเดินด้วยตัวเอง หลายท่านอาจจะคัดค้าน แต่สังคมไทยบอกว่าถ้าเดินด้วยตัวเองเดี๋ยวยังไม่เป็นไรก็ต้องค่อย ๆ คุไปแล้วก็ค่อย ๆ กำกับเขาไปว่าอยากให้มีมหาวิทยาลัยโตด้วยตัวเองแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ถามว่าจะเดินไปทางไหน ก็ต้องเดินแบบมีทิศทาง แต่อย่าลืมภูมิปัญญาท้องถิ่น บางที่ส่วนกลางอาจจะก้าวไปไม่ถึงอาจจะไม่รู้ เพราะโจทย์ท้องถิ่นเป็นโจทย์ใหญ่มาก ส่วนกลางอาจจะดูคนละอย่าง แนนอนคนเราคิดไม่เหมือนกันหรอก ผมเองยังคิดไม่เหมือนกันเลย ฉะนั้นถามว่าต้องแยกหรือไม่แยกก็หวนกลับมาอีกว่าให้มีมหาวิทยาลัยเป็นอิสระ แต่เขาต้องตอบตัวเองก่อนว่ามหาวิทยาลัยเขาจะไปแบบไหน ผมเชื่อว่าหลาย ๆ ท่านมหาวิทยาลัยเดียวกันเอาอาจารย์หรืออะไรมารวมกันยังตอบไม่เหมือนกันเลย และหลาย ๆ มหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลาง กรุงเทพฯ และต่างจังหวัดก็ตอบไม่เหมือนกันอีก เพราะฉะนั้นต้องใจเย็น ๆ แล้วค่อย ๆ ตอบข้อที่ ๑ นี่นะครับ คือผมก็ไปมาทั่วโลกแล้วเขายังชมเลยว่าประเทศไทยคิดเก่ง คิดซับซ้อน แต่เขาบอกจริง ๆ ซิมเปิล (Simple) เลยคิดในสิ่งที่ตัวเองเป็นอยู่และต้องการจะเป็นอย่างไร เพราะเราอยู่กับตัวเรา ไม่มีใครอยู่กับใครหรือครับ เราก็อยู่กับบ้านเรา แต่เราต้องอาศัยนวัตกรรมใหม่ ๆ

เพราะเดี๋ยวนี้อินเทอร์เน็ต (Internet) ไปถึงท้องถิ่น ไปถึงทุกที่ ทุกแห่งหนในประเทศไทยแล้ว
 บนเขาก็กยังมี เพราะฉะนั้นโจทย์แตกต่างกันก็จริง แต่โจทย์ใหญ่อยู่ที่ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ต้องกระจายทั่วไทย ฟังเสียงจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชากรส่วนใหญ่ต้องอยู่ท้องถิ่น
 เรากำลังขับเคลื่อนเรื่องเศรษฐกิจ สตาร์ทอัพ (Startup) เอสเอ็มอี (SMEs) เศรษฐกิจ
 จะเดินไปได้ต้องมีรากเหง้าจากการศึกษา เพราะฉะนั้นต้องเดินคู่ขนาน ๒ ขา หรือ ๓ ขา
 ก็ตามต้องไล่ลำดับมา เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าเราพยายามกระจายเศรษฐกิจไปท้องถิ่น
 ซึ่งรัฐบาลพยายามทำอยู่ การศึกษาก็ต้องค่อย ๆ ไป เราไม่ต้องตกใจ เราจะดีขึ้นครับ
 โลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่เทคโนโลยี อินฟอร์เมชัน ซิสเต็ม (Technology Information
 System) เราไม่สามารถมองระยะยาวมากก็จริงแต่ต้องมีจุดเริ่ม เพราะอนาคตบ่งบอก
 ดูจากปัจจุบันหรือย้อนจากอดีต ดูนั่นอดีตมาดูปัจจุบัน ปัจจุบันบ่งบอกอนาคต เพราะฉะนั้น
 ตรงนี้ก็ต้องให้มหาวิทยาลัยมีข้อเสนอขึ้นมา มหาวิทยาลัยคือใคร ไม่ใช่อธิการบดีหรือ
 ทุก ๆ คนตั้งแต่ นักการภารโรงเสนอขึ้นมาว่าในแต่ละส่วนเขาต้องการอย่างไร จะเป็น
 ส่วนกลางก็ได้ ส่วนภูมิภาคก็ได้ ส่วนท้องถิ่นก็ได้ แล้วก็ค่อยมาว่ากันว่าหนทางที่ดีที่สุด
 ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษว่าเดอะ วัน เบสท์ เวย์ (The one best way) ดีที่สุดคืออย่างไร
 ผมคงมีธรรมดา ๆ แค่นี้ว่าอย่าลืมฟังท้องถิ่น เพราะอันนี้ตรงกับศาสตร์พระราชา พระองค์ท่าน
 ทรงใช้เวลาทั้งชีวิตอยู่กับท้องถิ่น -----

ผมเป็นตำรวจเองส่วนหนึ่งเคยรู้ว่าท่านศึกษาข้อมูลก่อนไปที่ที่ยากกันดารที่สุด แล้วก็เอาเวลาทั้งหมดสร้างความแข็งแกร่งให้ท้องถิ่น โดยใช้เวลาทั้งหมดเป็นมรดกทางปัญญา พระองค์ท่านเป็นครู ไม่ละเลยท้องถิ่น โน้มตัวลงไปหาคนท้องถิ่นเพื่อชูคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่แท้จริงที่ภาษาอังกฤษเรียกว่าฮิวแมนซีเคียวริตี (Human Security) คือความมั่นคงของมนุษย์ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ตาสีตาสา ที่อยู่ไกล ๆ บนดอยบนอะไร บนเขาบนทะเล ริมทะเล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องเท่ากัน โดยค่อย ๆ ดูจากการศึกษา เราคงไม่ต้องรีบด่วนว่าต้องแยกต้องรวมอะไร แต่ผมไม่คัดค้านที่เสนออย่างนี้ เสนอไปก่อนได้ แต่เราควรจะมีฟังอีกครั้งหนึ่งหรือรีพีต (Repeat) รีพีต แอนด์ รีพีต (Repeat and Repeat) ก็ยังดี ไม่ใช่ผมเสนอว่าต้องฟังมหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง ฟังบ้านเขา คนอยู่ในบ้านเขา เขามีหัวใจหัวใจแล้วเขาต้องการอะไร อย่างน้อยที่สุดเป็นพื้นฐาน เราก็คงหาผู้ทรงคุณวุฒิอีกชุดหนึ่งทำซ้ำว่าครบกันได้ไหม แล้วตรงกันไหม เราก็หาจุดดุลยภาพที่เหมาะสมเพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ให้เกิดขึ้น กราบขอบคุณท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ท่านสมาชิกครับ วันนี้เรามีรายงานพิจารณาเพื่อขอความเห็นชอบจาก สปท. ๒ รายงานด้วยกัน ขณะนี้มีผู้แสดงความจำนงอภิปรายในรายงานแผนการปฏิรูประบบ การอุดมศึกษา ๑๕ ท่านและทยอยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เราอภิปรายไปแล้ว ๙ ท่านเห็นว่าการอภิปรายที่ผ่านมาเป็นประโยชน์มาก มีสาระ ก็ผ่อนปรนท่านในเรื่องของระยะเวลา การอภิปราย อย่างไรก็ดีเนื่องจากว่าเรายังมีผู้ที่แสดงความจำนงอยู่พอสมควร และกรรมการจะต้องตอบประเด็นสำคัญ ๆ ด้วย ยังมีรายงานของกรรมการขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่อง การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่อีกฉบับหนึ่ง ก็เลยขอให้ท่านที่จะอภิปรายจากนี้ไปช่วยกรุณาเคร่งครัดในเรื่องเวลาสักเล็กน้อย แต่ว่าอย่างไรก็ตามถ้าเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ผมก็จะผ่อนปรน เพียงแต่ขอความร่วมมือ ท่านต่อไปขอเชิญ พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม อดีตสมาชิกวุฒิสภา ขอเชิญครับ

พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม : ขอขอบคุณท่านประธานครับ เฉลิมชัย เครืองาม หมายเลข ๓๑ เพื่อไม่ให้เสียเวลาขอเข้าเรื่องเลย ท่านประธานครับ มีบทกวีอันหนึ่ง

ยุค ๑๔ ตุลา บวกลบประมาณนั้น เราได้ยินได้ฟังบ่อย ๆ จนกระทั่งเราจำกันขึ้นใจเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาในมหาวิทยาลัย ผมขออนุญาตอ่านเร็ว ๆ เป็นยุคมาหาความหมาย ประพันธ์โดย คุณวิทยากร เชียงกูล ขออนุญาตเอ่ยนามท่าน ”ฉันเยาว์ ฉันเขลา ฉันทึบ ฉันจึง มาหาความหมาย ฉันหวัง เกือบอะไร ไปมากมาย สุดท้ายให้กระดาศฉันแผ่นเดียว” มีต่ออีกนิดหนึ่ง “มีดจริงหนอ สถาบัน อันกว้างขวาง ปล่อยฉันอ้างว้าง ขับเคี่ยว เดินหา ชื่อปัญญา จนหน้าเขียว เทียวมา เทียวไป ไม่รู้วัน” ผมเอาบทกวีนี้ขึ้นมาอ่านในที่ประชุมแห่งนี้เพื่อย้อนยุคไป ๔๐ กว่าปีที่แล้ว เราหลายท่านที่อยู่ในที่ประชุมแห่งนี้อยู่ในยุคนั้น คือยุคที่เรียกว่ามาหาความหมาย เพราะผมเชื่อว่าหลายคนมีความสับสนว่าที่เรียนหนังสืออยู่ในมหาวิทยาลัยในช่วงนั้น ๑๔ ตุลา ก่อนหน้านั้นเราเรียนกันเพื่ออะไร เราเรียนเพื่อปริญญาเพื่อกระดาศแผ่นเดียวอย่างนั้นหรือ จริง ๆ ประชญาเรื่องนี้มีมากมาย ใช้เวลาอภิปรายกันนานทำให้ผมย้อนคิดถึงเวลากลับมาไม่กี่ปีก่อนหน้านี้เองได้มีผู้อภิปรายไปแล้วคือคำปาฐกถาของคนสำคัญคนหนึ่งในมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ซึ่งท่านได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ คือมาร์ก ชัคเคอร์เบิร์ก มาร์ก ชัคเคอร์เบิร์ก พูดไว้อยาวครึ่งชั่วโมงกว่า แต่มีคำหนึ่งที่มาร์ก ชัคเคอร์เบิร์ก พูดซ้ำ พูดวนไปหลายครั้งเกือบ ๒๐ ครั้ง มีคนนับ คือคำว่า เพอร์โพส (Purpose) ง่าย ๆ ก็คือวัตถุประสงค์ ผมก็พยายามที่จะไปอ่านว่ามีคนสำคัญยิ่งใหญ่ ๒ คน

ในโลกไซเบอร์ (Cyber) ทุกวันนี้ เขาเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นมหาวิทยาลัยติดอันดับท็อปเทน (Top ten) ของโลกมาหลายปี เป็นมหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของโลก น่าจะเป็นความภาคภูมิใจอันสูงสุดแล้ว แต่ทำไมเขาจึงเรียนแล้วอยู่ ๆ ก็ลาออกไป เป็นเรื่องแปลกสำหรับผมมาก ผมพยายามไปหาอ่านเหตุผล จนเหตุผลของมาร์ก ชัคเคอร์เบิร์ก ปรากฏมาก็คือเขามุ่งมั่นในสิ่งที่เรียกว่าเพอร์โพส (Purpose) หรือวัตถุประสงค์มากเหนือสิ่งอื่นใดในชีวิตของเขา และในทำนองเดียวกันอีกคนหนึ่ง ที่ลาออกจากมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ก็คือบิล เกตส์ ไปอ่านดูเขามีความใฝ่ฝัน เขามีความมุ่งมั่นที่จะทำอะไร ๒ คนนี้จึงเป็นคำตอบว่าเพอร์โพส (Purpose) หรือวัตถุประสงค์นั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากสำหรับการดำรงชีวิตของเขา เขามุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ และเขาก็มองว่าสิ่งที่เขากำลังเรียนอยู่นั้นไม่ได้ตอบสนองเขาเร็วหรือตรงอย่างที่เขต้องการ ทั้งหมด เขาจึงตัดสินใจดรอป (Drop) ลาออกไป แล้วก็ไปทำในสิ่งที่เขาต้องการ อันนี้ ก็ย้อนกลับไปได้ในสมัยยุค ๑๔ ตุลาว่า คำประพันธ์ที่ผมกล่าวนั้นคือคำประพันธ์ที่สอดคล้องว่าเพอร์โพส (Purpose) หรือวัตถุประสงค์ในช่วงนั้นของกระบวนการนิสิตนักศึกษา นั่นก็คือ วัตถุประสงค์ในการที่อยากจะเห็นการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยนั้นทำไปเพื่อประโยชน์ของมวลมหาประชาชนก็คือมวลชนในสมัยนั้นที่พูดกัน ยุคนั้นจึงเป็นยุคที่บอกว่า ยุคกรรมาชนกับยุคปัญญาชน แต่พัฒนาการของการอุดมศึกษานั้นต้องบอกว่าเดินหน้ามา ไม่ได้ล้าหลังอย่างที่เรารู้ ไม่ได้ท้อถอย ไม่ได้มีปัญหาหนักเกินกว่าความสามารถที่จะแก้ได้ เพียงแต่ว่าปัญหาของการศึกษาอุดมศึกษานั้นจับไปตรงไหน แต่ไปตรงไหนล้วนมีปัญหาทั้งสิ้น ต้องใช้เวลานานในการปรับแก้ การปรับโครงสร้างนั้นก็กระบวนการหนึ่ง หรือเป็นวิธีการหนึ่ง ถ้าผมจำได้ผมเคยมีข้อมูลและเคยทราบในช่วงนั้นมีความคิดกันหนัก ตอนปี ๒๕๔๕ ตอนปฏิรูปกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ นั้นว่าจะให้มีกระทรวงอะไร จะยุบกระทรวงอะไร จะรวมกระทรวงอะไร บังเอิญว่าจะต้องมีกระทรวงตั้งขึ้นใหม่หลายกระทรวง เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพลังงาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงต่าง ๆ ถูกคิดเพิ่มขึ้นมา เขาจึงบอกว่าถ้าอย่างนั้นก็ต้องคุมกระทรวงอย่าให้มากเกินไป เดิมทีกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้คิดที่จะรวมกันหรอก แต่พอกระทรวงมันมากขึ้น ๆ

ถ้าอย่างนั้นก็รวม ๒ กระทรวงนี้เข้าด้วยกันเป็นกระทรวงศึกษาธิการ แต่ประวัติ และความเป็นมามีรวมมียุบเป็นช่วง ๆ มาโดยตลอด คำถามผมว่าตอนนั้น ถ้ากระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยไม่ยุบรวมกันตอนนั้น เกิดแยกกันอยู่ แผลอ ๆ ตอนนีเรากำลังมาคิดปฏิรูป อย่างนั้นจับเขารวมกันดีกว่าเป็นกระทรวงศึกษาธิการ นี่ผมคิดขึ้นมาเล่น ๆ นะครับ แต่มีความเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นผมยังไม่มีคำตอบในวันนี้ว่า ความเหมาะสมของการรวมหรือการยุบกระทรวงศึกษาธิการ และแยกออกมาเป็น กระทรวงอุดมศึกษานั้นเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ที่ผมไม่คิดตอนนี้เพราะผมบอกว่าผมไม่มี หน้าที่คิด เสนอได้ครับ แต่ก็คงไม่ใช่เป็นคำตอบสุดท้าย ตอนนี้เรากำลังทำการบ้านที่จะส่งให้ คณะกรรมการพิเศษที่เรียกว่าคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาซึ่งรัฐธรรมนูญ กำหนด ผมอยากจะฝากเรื่องนี้ไปให้เขาคิด แต่คำถามผมส่วนตัวถามผมในใจผมเห็นด้วย เห็นด้วยกับกรรมาธิการในการที่จะแยกออกไปให้เป็นกระทรวงอุดมศึกษา แต่ผมไม่เห็นด้วย ที่จะไปรวมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผมเห็นว่าควรที่จะรวมเอางานวิจัย ทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศให้มารวมอยู่ในกระทรวงอุดมศึกษา งานวิจัยนั้นต้องบอกว่าเป็น การบ้านหนักของทุกรัฐบาลคิดมาตลอด จะอยู่ลอย ๆ อย่างนั้น ขึ้นกับนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีนั้นน่าจะจะไม่เหมาะสม งานวิจัยนั้นเป็นด้านหน้าของการคิดพัฒนา ประเทศให้ไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ (Thailand 4.0) ๕.๐ ถ้างานวิจัยไม่สามารถคิด ถามว่า จะพัฒนาประเทศไปได้อย่างไร ทุกประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศพัฒนาแล้วเขาล้วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศและการวิจัยทั้งสิ้น ทั้งวิทยาศาสตร์ -----

เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม เพราะฉะนั้นการไปรวมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น ยังมีคำถามตามมาอีกว่าจะพัฒนานิเวศเฉพาะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างนั้นหรือ เพราะฉะนั้นผมฝากเอาไว้

ประเด็นถัดมา มีผู้กล่าวตอนต้น ๆ ของการอภิปราย ผมฟังแล้วผมก็นึกถึงคำพูดอันหนึ่งที่ผมเคยคุยกับอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ต่างจังหวัด ผมถามว่าทำไมคุณน้อยใจไหมที่ถูกดูหมิ่นบ้างในมหาวิทยาลัยที่ท่านสอนอยู่ในต่างจังหวัด เขาบอกว่าอะไรครับ ฟังแล้วสะท้อนใจ อาจารย์ครับ เขาเรียกผมว่าอาจารย์ เป็นหัวสุนัข ดีกว่าเป็นหางราชสีห์ ผมฟังแล้วผมตกใจ เขาสอนในมหาวิทยาลัยเป็นระดับรองศาสตราจารย์ แต่เขาถ่อมตัวถึงขนาดเขายอมที่จะเป็นหัวสุนัข ผมบอกว่าอาจารย์ครับ ผมกราบละ อาจารย์อย่าเปรียบเทียบตัวเองอย่างนั้นเลย อาจารย์ไม่ได้เป็นหัวสุนัข การศึกษาของอุดมศึกษาในต่างจังหวัดนั้นยิ่งใหญ่ไพศาล มีบุญคุณต่อประเทศชาติมานานนับทศวรรษแล้ว เพราะฉะนั้นสิ่งที่อาจารย์เป็นอยู่นั้นอาจารย์เป็นเพียงหัว ไม่ใช่หางราชสีห์ เป็นหัวราชสีห์เพียงแต่ราชสีห์อาจจะตัวเล็กเท่านั้นเอง มหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ ในกรุงเทพฯ ขออภัยมหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น เขาคงจะเป็นมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ ก็เป็นราชสีห์ตัวใหญ่ แต่มหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดนั้นไม่ได้เป็นหัวสุนัข เป็นหัวราชสีห์นั้นละ ขอให้ภูมิใจเสียเถิด เพราะฉะนั้นความหมายของมหาวิทยาลัยที่จัดกลุ่มเอาไว้โดยกรมการเป็นกลุ่มต่าง ๆ นั้นผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดพลังความตั้งใจ พลังความสามัคคีในการที่จะช่วยกันพัฒนา ช่วยกันพัฒนาการมหาวิทยาลัยของเขาที่เขารับผิดชอบอยู่ ไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือใน กทม. ก็แล้วแต่ให้มีการพัฒนาที่เจริญก้าวหน้าขึ้น เขารวมกันแล้วเขาจะมีความภาคภูมิใจ ความภาคภูมิใจคือหัวใจสำคัญของการทุ่มทรัพยากรทั้งหมดทุ่มพลังกาย พลังสมองในการสอนนักเรียน นิสิตนักศึกษา

ประเด็นถัดมา สิ่งที่ผมสะท้อนใจและฟังมาเหมือนกัน และผมก็เห็นด้วย ผมจึงมีข้อเสนอแนะ มีผู้เปรียบเทียบว่าการสอนนักศึกษาในปัจจุบันนี้นั้นสอนให้นักศึกษาจบออกมาแล้วเป็นเป็ด ถามว่าเป็นเป็ดอย่างไร เป็ดวิ่งบนบกไม่ได้เร็วเหมือนสุนัขเหมือนแมว ว่ายในน้ำไม่ได้เหมือนปลา บินก็ไม่ได้เหมือนนก เป็นเป็ดจริง ๆ เพราะบัณฑิตสมัยนี้ต้องบอกเลยว่าออกมาแล้ว จบมาแล้วทำอะไรไม่ได้ ทำอะไรไม่เป็น มีความรู้ออกมา

แต่เอาตัวไม่รอดเพราะเราสอนให้เขาเป็นเปิดคือไม่รู้จริง เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมอยากจะฝากเอาไว้ทางกรรมการ ผมฝากคำว่าเกรตส์ (GREATS) ท่านหาทางที่จะไปใส่ไว้ในหลักสูตร ใส่ไว้ในการปฏิรูประบบการศึกษาในอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัย คำแรก จี (G) โกลบอล บัต เอฟฟิเชียนซี (Global but efficiency) คือสอนให้รู้หลาย ๆ อย่าง สอนให้มีความรอบรู้ เรียนเศรษฐศาสตร์ ไม่ใช่รู้เฉพาะเศรษฐศาสตร์ รู้สังคม รัฐวิทยาศาสตร์ รู้กฎหมายอะไรบ้าง รู้รัฐธรรมนูญ รู้ประชาธิปไตยบ้าง แต่ให้มีความรู้ว่าเขาเรียนสาขาอะไร คือโกลบอล บัต เอฟฟิเชียนซี (Global but efficiency) ให้มีความรู้ในสาขาที่เขาเรียนอยู่จริง เรียนแพทย์แต่ไม่ใช่มุ่งมั่นจะรักษาคนไข้อย่างเดียว จบออกมาแล้วทำงาน ๒ ปีโดนฟ้องเรียก ๑๐๐ ล้านบาทก็ไม่คุ้ม เพราะฉะนั้นฝากจี (G) เอาไว้ อาร์ (R) คือ เรสพอนซิบิลิตี้ (Responsibility) ถามว่าบัณฑิตจบออกมาแล้วทุกวันนี้มีเรสพอนซิบิลิตี้ (Responsibility) หรือความรับผิดชอบมากน้อยแค่ไหน อี (E) คือ เอนด์เลสเลิร์นนิง (Endless learning) เรียนให้รู้ตลอด ไม่ใช่จบบัณฑิตแล้วเป็นการปิดตำรา ไม่อ่านหนังสือ ไม่แต่ต้องตำรับตำราอีกเลยท่านจะล้าหลัง ที (T) ทีมเวิร์ก (Teamwork) บัณฑิตทุกวันนี้จบออกมาแล้วทำงานเป็นทีมเวิร์ก (Teamwork) หรือเปล่า ทำไม่เป็นครับ ทะเลาะไปทั่ว มีปัญหาไปทั่วไม่สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ เอส (S) สปิริต (Spirit) คือจิตวิญญาณ จิตวิญญาณของการทำตัวให้เป็นประโยชน์ ให้มีคุณค่า จิตวิญญาณประชาธิปไตย จิตวิญญาณที่มีธรรมาภิบาล

ประเด็นสุดท้าย ปัญหาของธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัย ต้องบอกเลยว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เป็นก้อนกรวด เป็นหินอยู่ในรองเท้าของมหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่งในปัจจุบันนี้ -----

มีการฟ้องร้องสารพัด สัพเพเหระเต็มไปหมด ฟ้องศาลปกครอง ฟ้อง คตง. ฟ้อง ป.ป.ช. ท่านไปดูเลยครับ การแต่งตั้งอธิการบดีมหาวิทยาลัย การแต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้รักษาการมหาวิทยาลัยยังมีเลย บางมหาวิทยาลัยกรรมการสภามหาวิทยาลัยมีไม่ครบนะครับ ทะเลาะกันมากจนลาออกไปไม่ครบองค์ประชุม ไม่สามารถอนุมัติปริญญาของบัณฑิตหรือว่าที่บัณฑิตได้ แต่งตั้งอธิการบดีเดี๋ยวก็นั่งฟ้องศาลปกครองถอดถอน เดี๋ยวก็นั่งฟ้องกรรมการสภามหาวิทยาลัย ฟ้องนายกสภามหาวิทยาลัย ผมถามว่าปัญหาทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากอะไร ผมเคยเป็นกรรมการสมัชชาทำงานรัฐสภา เคยเป็นกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมาไม่น้อยกว่า ๓ ฉบับ ผมรู้เลยว่ามีปัญหา มีปัญหาเพราะทุกมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบจะมีพระราชบัญญัติของตัวเอง ส่วนมากก็ลอกกัน ลอกกันไปลอกกันมา แต่ลอกแล้วไม่ลอกให้เหมือน ลอกแล้วก็จะใส่อินโนเวชัน (Innovation) อะไรต่าง ๆ เข้าไป การแต่งตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัย การแต่งตั้งอธิการบดี การแต่งตั้งรักษาการ อะไรต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผมเสนอกรรมการครับ เสนอให้มีกฎหมายกลาง อย่างน้อยฉบับหนึ่ง บัญญัติให้มีกติกากลางว่าด้วยเรื่องต่าง ๆ งานบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร อธิการบดี สภามหาวิทยาลัย การแต่งตั้งตำแหน่งทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น ไม่ใช่บางมหาวิทยาลัยได้ ศ. ได้ รศ. ได้ ผศ. กันง่าย ๆ บางมหาวิทยาลัยทำงานแทบตาย สายวิทยาศาสตร์ สายแพทย์ ตรวจคนไข้เข้า ลาคคนไข้ ๑๐ โมง ป้ายโมงมาสอนห้องเลกเชอร์ (Lecture) ป้ายสองโมงไปสอนเบดไซด์ (Bedside) สอนข้างเตียงคนไข้ จะเอาเวลาที่ไหนไปทำงานวิจัย เขาจะได้ ผศ. รศ. ศ. มาได้อย่างไร เลือดตาแทบกระเด็น เพราะฉะนั้นวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้อย่าให้เรามีปัญหาแล้วก็เกิด อรรถมาภิบาล เพราะฉะนั้นกฎหมายกลางจะเป็นกำหนดแล้วให้แต่ละมหาวิทยาลัยนั้นดูว่า ถ้ายังไม่สอดคล้องกับกฎหมายกลางนั้นก็ปรับแก้ให้ตรงไปตรงมา อันนี้เป็นวิธีการแก้กฎหมาย ต้องใช้เวลามากในการอภิปรายเรื่องนี้ ท้ายที่สุดผมฝากทางกรรมการว่าเรื่องนี้ผมว่าท่านอย่าไปซีเรียส (Serious) กับมัน มติออกมาจะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ ผมว่าอย่างไรก็แล้วแต่กรรมการอิสระปฏิรูปการศึกษานั้นก็คงจะเป็นคำตอบสุดท้าย งานของเราคงจะเป็นงานโค้งสุดท้ายที่ส่งการบ้านฉบับนี้ให้เขา สิ่งที่ผมหวังก็คืออยากจะให้มีการประชุมร่วม

ระหว่างกรรมการของอาจารย์วิวัฒน์กับกรรมการอิสระชุดนั้น ผมว่าเราคงจะต้องส่งการบ้าน ส่งเอกสารให้เขาทั้งหมด อันนี้ผมเฝ้าฝันและผมฝันจริง ๆ อยากให้มีการประชุมร่วมแล้วก็มีถ่ายทอดสดด้วยซ้ำ ของทีวี (TV) รัฐสภานี้ละที่ผมหวังเป็นอย่างยิ่งเลย อาจารย์วิวัฒน์อาจจะเชิญทางกรรมการชุดนั้นมาประชุมร่วมที่สภานี้ละครับ ถ่ายทอดทีวี (TV) สภาให้พวกเราดู เพราะนี่คือกรรมการชุดแรกตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๖๐ ที่อยากจะเป็นต้นแบบ ในที่สุดแล้วถ้าท่านทำสำเร็จ คณะกรรมการชุดอื่นที่ตั้งขึ้นปฏิรูปด้านอื่น ๆ ก็คงจะเดินตาม อยากจะเรียน ขอบขอบคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ท่านต่อไปขอเชิญท่านสมพงษ์ สระกวี อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสงขลา ขอเชิญครับ

นายสมพงษ์ สระกวี : ท่านประธานที่เคารพครับ แท้จริงปัญหาเรื่องอุดมศึกษาหรือปัญหาของมหาวิทยาลัยนั้นเป็นปัญหาใหญ่ของชาติทีเดียว เพราะฉะนั้นการอภิปรายของพวกเราในวันนี้อาจจะถูกกล่าวหาได้ว่าเหมือนดาบอดคาล้าง ใครนัดตรงไหนก็นิยามไปที่ตรงนั้น อธิบายกันไปตามที่ตัวเองนัด อย่างไรก็ตามผมออกจะได้แรงจูงใจจากอาจารย์ทวิศักดิ์ กออนันตกูล ที่ท่านได้ยกเอาแนวคิดขององค์พระบาทสมเด็จพระอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการสร้างชาติขึ้นมาต่อที่ประชุมสภาแห่งนี้ ซึ่งผมเห็นว่าหัวใจของเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ของปัญหาอุดมศึกษาของบ้านเราที่เป็นปัญหาเหมือนช้างตึงที่ผมได้กล่าวไป จริง ๆ แล้วท่านประธานครับ ลั่นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ -----

๑๒๐ ปีย้อนหลังไป ได้ให้แนวคิดสำคัญไว้ว่าด้วยเรื่องของการศึกษาเพื่อการสร้างชาติ คือเป้าหมาย ดังนั้นพระองค์ท่านทรงส่งคนไทยไปเรียนรู้ที่ต่างประเทศ โดยเฉพาะทางตะวันตก เป้าหมายที่เราพูดกันอ้างประเทศลักเซมเบิร์ก ก็คือไปเรียนรู้เพื่ออะไร ลั่นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ ก็บอกว่าเพื่อจะให้คนไทยมีความรู้เสมอด้วยฝรั่ง ไปมีความรู้เสมอด้วยฝรั่งเพื่ออะไร ก็เพื่อกลับมาพัฒนาบ้านเมืองเพื่อการสร้างชาตินั่นเอง ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าวงการอุดมศึกษา หรืออุดมศึกษาของไทยโดยรวมนั้นมีหลักคิดที่จะบอกกับตัวเอง บอกกับสังคม และบอกกับก้าวอย่างในแต่ละวันคืออะไร หลักคิดสำคัญของวงการอุดมศึกษา ถ้าไม่ทำอุดมศึกษาเพื่อการสร้างชาติแล้วจะทำอะไร คำตอบจึงได้ออกมาอย่างที่เรารู้ ตีวงล้อมไปเรื่อย หาแต่องค์ประกอบรายย่อยไปเรื่อย มหาวิทยาลัยต้องเป็นอิสระ การวิจัยต้องมีสตางค์ แล้วในที่สุดก็ต้องมาพูดเรื่องให้เป็นที่น่าอัศจรรย์ เป็นหลักชัยของสภาแห่งนี้ หรืออย่างไร ก็คือขอติก ของงบประมาณ ขอบุคลากร ขอความอิสระเป็นกลาง และขอเป็นกระทรวง อย่างนี้หรือครับ จะบอกกับสังคมว่าสภาแห่งนี้กำลังปฏิรูปอุดมศึกษาของเรา ให้เป็นกระทรวง ให้มีงบประมาณมากขึ้น ให้ได้รับใช้สังคมมากขึ้นถ้ามีงบประมาณมากขึ้นมีคนมากขึ้น แต่ในที่สุดข้างนอกพูดว่าอย่างไรข้างในก็พูดว่าอย่างนั้น ว่าวงการอุดมศึกษาเรามีคุณภาพเพียงแค่ว่าจ่ายครบแล้วจบแน่ แต่บริษัทไม่รับเข้าทำงาน อย่างนี้หรือคือสิ่งที่เราอยากได้ยิน เสร็จการประชุมครั้งนี้ เสร็จการปฏิรูปครั้งนี้ตอบโจทย์เรื่องจ่ายครบจบแน่ และไม่สามารถรับใช้ชาติได้อย่างนั้นหรือครับ ผมคงจะไม่ใช้เวลาที่มีอยู่แค่ ๑๐ นาที มาพูดเรื่องจะเคลม (Claim) จะว่าแบบเก่า ๆ ถามว่าในเชิงเปรียบเทียบที่ใช้การศึกษาเพื่อการสร้างชาตินั้นเขาทำกันอย่างไร ร. ๕ กล่าวมา ๑๒๐ ปี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวมาแค่ ๔๐ ปี กล่าวจบมีหลักคิด มีวิธีคิด เขาลงมือทำ ๔๐ ปีที่แล้ว เต็ง เสี่ยวผิง เขาก็มีหลักคิดแต่เพียงว่าเปิดประเทศ จีนต้องเปิดประเทศ และจะต้องพัฒนาชาติที่เป็นวิทยาศาสตร์ จะเปิดประเทศอย่างไร จะพัฒนาชาติอย่างไรคือคำถามต่อมา คำตอบก็คือต้องเรียนรู้จากต่างชาติที่เขาประสบความสำเร็จแล้ว ไม่ต่างกับที่ลั่นเกล้า ร. ๕ ได้กล่าวไว้ว่าจะต้องไปเรียนรู้จากฝรั่ง เพื่อให้มีความรู้เสมอด้วยฝรั่งแล้วกลับมาสร้างชาติกัน มาพัฒนาชาติกัน เต็ง เสี่ยวผิง กล่าวไว้เมื่อ ๔๐ ปีที่แล้ว พ.ศ. ๒๕๒๐ ก็แบบเดียวกัน ต้องเปิดประเทศและไปเรียนรู้จากประเทศอื่น ๆ ไปลอกแบบเศรษฐกิจ เขตเศรษฐกิจพิเศษ

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กมลทิพย์ ๔๘/๒

ที่เป็นเศรษฐกิจทุนนิยมของประเทศสิงคโปร์ไปเปิดที่เมืองจีน ก็ได้กลายเป็นสิงคโปร์ ๑
สิงคโปร์ ๒ จนสิงคโปร์ ๒๐ -----

- ๔๘/๑

ประเทศจีนได้เปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษนอกเลียนแบบสิงคโปร์ และหลังจากนั้นความรู้จะได้อะไร ถ้าไม่ลอก ถ้าไม่เลียน ถ้าไม่ต่อยอด ประเทศจีนก็ทำเหมือน ร. ๕ ทำก็คือกองทัพนักศึกษาจากจีนจำนวนเป็นล้านคนเดินทางออกนอกประเทศมาเรียนกันแม้กระทั่งที่หัวเฉียวในประเทศไทย หรือเอแบค (ABAC) ที่ประเทศไทย เรียนภาษา เรียนศิลปวัฒนธรรม แต่สำคัญที่สุดเขาก็มีหลักคิดหรือเข็มมุ่ง หรือที่เราใช้มาร์ก ชัคเคอร์เบิร์ก เป้าหมายเพอร์โพส (Purpose) อะไรนั่น ก็คือจะต้องสร้างประเทศด้วยการพัฒนาที่เป็นวิทยาศาสตร์ นำวิทยาศาสตร์มาพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอันดับต้น ให้ประเทศมีเงิน เมื่อเศรษฐกิจดีก็สร้างสังคมที่มีอารยธรรม มีศิลปะ และมีศีลธรรม สังคมนิยมแบบจีน ต่อจากนั้นก็สร้างสังคมกลมเกลียว สังคมที่เสมอภาค ให้ราชการและรัฐบาลมีเป้าหมายรับใช้ชาติ พัฒนาชาติ และรับใช้ประชาชนเป็นเป้าหมาย ท่านประธานครับ ผมก็ไม่เห็นว่าจะจะเป็นหลักคิดอะไรที่จะต่างไปจากลัทธิเหล่านี้ ร. ๕ ท่านประธานกรรมการอาจจะต้องบอกว่ามหาวิทยาลัยไทยก็มีเป้าหมายอย่างนี้ละ ถ้ามีเป้าหมายนี้ทำไมถึงมีแต่ปัญหาว่าขอตึก ขอคน ขอบุคลากรของงบประมาณ ขออิสระ และทำไมถึงมีแต่คำว่า จ่ายครบแล้วจบแน่ ทำไมถึงไม่มีว่ามหาวิทยาลัยสามารถตอบปัญหาของประเทศชาติได้นานาประการอันเป็นที่กล่าวอ้างได้ ยกตัวอย่างว่าอุดมศึกษาเราจะมีร่วมส่วนในการสร้างชาติ หรือพัฒนาชาติกันอย่างไร ผมลงรายละเอียดเพียงเล็กน้อย ๒ เรื่อง เอาเรื่องแรกบ้านผม เอาปัญหาของชาติ ของประชาชนมาแบกันที่ตรงหน้า แล้วให้อุดมศึกษาช่วยขบคิดหาทางออก ปัญหาบ้านผมคืออะไร ยางพาราราคาตกต่ำและไม่มีเสถียรภาพ เดี่ยว ๓ กิโลกรัม ๑๐๐ บาท เดี่ยว ๒ กิโลกรัม ๑๐๐ บาท เดี่ยวกิโลกรัมละ ๑๐๐ บาท กิโลกรัมละ ๑๐๐ บาทอยู่ ๗ วัน ลงไป ๒ กิโลกรัม ๑๐๐ บาท ลงไป ๓ กิโลกรัม ๑๐๐ บาท ชาวบ้านนอนไม่หลับ ไม่รู้เมื่อไรยางจะขึ้น ไม่รู้เมื่อไรยางจะลง รัฐบาลก็พูดอยู่นั่นละก็รัฐบาล จะต้องใช้อย่างในประเทศให้ได้ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ รู้ปัญหาหมด อุดมศึกษาอยู่ตรงไหนในส่วนนี้ ถ้าผมบอกว่า อุดมศึกษาไม่คิดหรือว่าการจะเรียนรู้เรื่องยาง จะขบปัญหาเรื่องยาง หรือแม้กระทั่งจะไปลอกเขาเหมือนที่นานาประเทศเขาทำ เพื่อจะมาต่อยอดว่าการสร้างล้อเครื่องบินทำอย่างไร เพราะเครื่องบินเพิ่มขึ้นทุกวัน ต้องมีนักวิทยาศาสตร์ ถูกไหมครับ ผมถามว่ามหาวิทยาลัยได้วางตรงหน้าไหม ว่าของมหาวิทยาลัยผมจะต้องส่งชีวะการยาง เคมีการยาง ฟิสิกส์การยาง

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

จිරนุช ๔๙/๒

วิศวกรรมการยาง นาโนการยาง ไม่รู้ละ เราจะผลิตนักวิทยาศาสตร์ทุกสาขาในเรื่องยาง
เพื่อจะขบปัญหายางพาราให้ตก จะผลิตนักวิทยาศาสตร์สายการยางปีละ ๓๐ คน ตี๋ โท
จนถึงเอก สร้างดอกเตอร์เรื่องยางปีละ ๓๐ คน -----

- ๕๐/๑

๑๐ ปีป่านนี้ ๓๐๐ แล้วครับ และนี่เป็นอย่างไรครับ ผมไม่อยากพูดหรือครับว่า มีนายกรัฐมนตรีบางสมัยเขายังคิดจะเอาทุนที่ได้จากหวย ๓ ตัวอะไรนั่น ส่งเด็กไปเรียน เมืองนอก ในทุกสาขาวิทยาศาสตร์ เป้าหมายก็คือจะต้องเอาคนเหล่านั้นมาสร้างชาติ เรียนให้มีความรู้เสมอด้วยฝรั่ง แล้วกลับมาเพื่อการสร้างชาติ ดังปณิธานหรือเพอร์โพส (Purpose) อะไรที่อั้งมาร์ก ชักเคอร์เบิร์ก ร. ๕ ท่านก็พูดไว้ ท่านก็มีเป้าหมายมาตั้งนานแล้วว่าส่งลูกหลานเราไปเรียน ไปลอก ไปต่อยอดความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเอามาขายและมาแก้ไข ปัญหาของชาติบ้านเมืองที่แบอยู่ตรงหน้า ผมไม่รู้ว่าหลังจากจบประชุมนี้อุดมศึกษาเราจะได้ กระทรวงหรือไม่ แต่ผมอยากรู้ว่าอุดมศึกษาจะผลิตดอกเตอร์เรื่องยางได้ปีละ ๓๐ คนหรือไม่ ถ้าอุดมศึกษาผลิตดอกเตอร์เรื่องยางปีละ ๓๐ คนก็โอเค (Okay) ท่านประธานครับ ผมก็จบ เพราะไม่อยากเอาเวลาคนอื่น ก็อยากจะเปรียบเทียบเป็นตัวเลขตัวสุดท้าย ประเทศไทย มีประชากร ๗๐ ล้านคน สาธารณรัฐประชาชนจีนมีประชากร ๑,๔๐๐ ล้านคน ห่างกัน ๒๐ เท่าถูกไหมครับท่านประธาน ห่างกัน ๒๐ เท่า รัฐบาลจีนสร้างโดยการจัดคนให้เรียน หรือเปิดคณะตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อเรียนรวมทั้งส่งไปเรียนต่างประเทศ สร้างนักวิทยาศาสตร์ทุกสาขาปีละ ๑,๔๐๐,๐๐๐ คน ท่านประธานครับ เราเล็กกว่าเขา ๒๐ เท่า เอา ๒๐ หาร นั่นหมายถึงว่าถ้าประเทศไทยหันไปมองเขาว่าเขาคิดเรื่องสร้างชาติ อย่างไร ประเทศไทยจะต้องสร้างนักวิทยาศาสตร์ทุกสาขาปีละ ๗๐,๐๐๐ คน สถาบันอุดมศึกษาจะบอกกับรัฐบาลยุคต่อไปไหม หรือจะบอกท่านนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ ในยุคนี้ก็ได้ว่าจะสร้างประเทศถ้าอยู่ในยุค ๔.๐ มหาวิทยาลัยทุกแห่งจะต้องผลิต นักวิทยาศาสตร์ทุกสาขาปีละ ๗๐,๐๐๐ คนสำหรับประเทศไทยทำได้หรือไม่ นี่คือโจทย์ ที่ต้องขบคิดของสถาบันอุดมศึกษาที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยทั้งหมด ขอบพระคุณครับ ท่านประธาน

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบคุณท่านสมพงษ์ สระกวี เผอญูเพ็งได้ข้อมูลมาคือประเทศไทยผลิตส่งออก ยางพารา อันดับ ๑ ของโลก แล้วก็วิจัยพัฒนาจนสามารถเป็นประเทศที่แปรรูปยางส่งออก ยางรถยนต์ อันดับ ๕ ของโลก รถทุกชนิดทุกประเภทผลิตในประเทศไทยส่วนใหญ่ ก็ให้เป็น ข้อมูลไว้ ต่อไปขอเชิญท่านกิตติ กิตติโชควัฒนา อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา ขอเชิญครับ

นายกิตติ กิตติโชควัฒนา : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม นายกิตติ กิตติโชควัฒนา สปท. ๑๐ จากจังหวัดยะลา ท่านประธานครับ ผมคิดว่าพวกเรา ๑๐๐ กว่า ชีวิตรวมไปตลอดจนถึงเจ้าหน้าที่ที่นั่งต่อหน้าพวกเราทั้งหมดนั้นต่างล้วนแต่ผ่านสถาบัน อุดมศึกษาทั้งสิ้น ผมเชื่ออย่างนั้น และผมก็เชื่ออีกต่อไปว่าอีกไม่นานวันบรรดาท่าน ส.ส. หรือ ส.ว. ที่ได้รับการเลือกตั้งก็จะต้องผ่านอุดมศึกษาแล้วจะมานั่งที่นี้กันเต็มอย่างอดีต ที่เคยผ่านมา เพราะกติกากฎหมายบ้านเมืองที่กำหนดไว้ว่า ส.ส. ส.ว. รวมไปตลอดจนถึงผู้ที่จะเป็นผู้นำของประเทศ เช่น รัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ต่างล้วนมาจาก ส.ส. ส.ส. ก็ต้องผ่านอุดมศึกษา เพราะฉะนั้นสถานที่แห่งนี้จึงสำคัญ สิ่งที่เราพูดยังสำคัญไปกว่าคนที่จะ มาเป็น เพราะสิ่งที่เราพูดก็คือผลิตคนที่จะมาเป็นที่นี่ ท่านประธานครับ -----

ผมว่าเรื่องการศึกษาโดยเฉพาะอุดมศึกษานั้นเป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องสำคัญ ทุกประเทศในโลกนี้ต่างก็ให้ความสำคัญอย่างที่เราพูดกันมา ผมดูรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้กล่าวไว้ในหน้าแรกพูดถึงปัญหาประเทศไทยของเรานั้นนับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ ต่างก็มีปัญหาเยอะแยะมากมาย กฎหมายบ้านเมืองไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ทะลุปรุโปร่งด้วยความเรียบร้อย ปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นแล้วขึ้นเล่า จนเรามีบทสรุปในหน้าแรกของรัฐธรรมนูญที่บันทึกไว้อย่างนี้ จำต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม เพราะในสิ่งเหล่านี้ผมไม่แน่ใจว่าในระดับอุดมศึกษาของเรา การผลิตนักศึกษาออกมาเพื่อเป็นบัณฑิตรับใช้ชาตินั้น ในเชิงของวิชาการกับในเชิงที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้พูดถึงเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมสมดุลกันหรือไม่ ถ้าสมดุล ผมมั่นใจว่าเหตุการณ์บ้านเมืองก็คงจะไม่เป็นอย่างที่ผ่านมา ถ้าสมดุล ผมมั่นใจว่าคงจะไม่มีนักศึกษาแพทย์ นักศึกษาวิศวกรรมรับใช้ในห้องเรียนเพื่อสอบเข้าโรงเรียน รวมไปถึงตลอดจนถึงเหตุการณ์อื่น ๆ อีกเยอะแยะมากมายที่สื่อให้เห็นถึงเรื่องของไร้จริยธรรม คุณธรรม รวมไปถึงตลอดจนถึงจิตสำนึกในเรื่องอาชีพของตนเองที่มีเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นผมคิดว่าน่าจะดูเรื่องการศึกษาในมหาวิทยาลัยว่าปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร สิ่งที่เราพูดไว้เราจะไปข้างหน้า แต่เราลืมไปว่าขณะนี้เราเป็นอย่างไร ติดขัดตรงไหน เพราะการจะไปข้างหน้าถ้าขณะนี้ยังมีปัญหาอยู่ก็คงจะยาก แต่สิ่งที่เราคิดล่วงหน้ามันก็ดี ไม่ใช่ไม่ดี แต่อยากให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่ปัจจุบันให้มากขึ้น จะได้ช่วยป้องกันข้างหน้าอย่าให้ติดหล่มอย่างที่เป็นมา สิ่งที่ผมอยากจะยกตัวอย่างเพื่อจะไม่กินเวลามากนัก เนื่องจากว่าอีกช่วงหนึ่งเราก็มีอีกเรื่องต้องพิจารณา เช่นเรื่องของหลักสูตรในมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น ๓ หมวด ผมไม่ใช่ นักวิชาการการศึกษา แต่ก็เคยเป็นกรรมการเรื่องตรวจสอบหลักสูตรของปริญญาต่าง ๆ ก็พอจะนึกภาพออกว่าอะไรบ้างที่คิดว่าควรจะปรับปรุงแก้ไข เช่น ในเรื่องหลักสูตรในมหาวิทยาลัยแบ่งหลักสูตรออกเป็น ๓ หมวดด้วยกัน หมวดทั่วไป หมวดบังคับ และหมวดเสรี เพราะนักศึกษาจากคณะวิทยาศาสตร์ที่เรียนเรื่องวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ก็จะเรียนผสมปนเปกันลักษณะนี้ แต่ว่าจะแบ่งน้ำหนัก การเรียนวิทยาศาสตร์ควรจะให้ น้ำหนักอยู่ในด้านไหน สังคมศาสตร์ก็ควรให้น้ำหนักในด้านไหน แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือว่า

นักศึกษาที่เรียนวิทยาศาสตร์ถ้าไม่ผิดจะเป็นคนที่ฉลาด เรียนวิทยาศาสตร์ อย่างเช่น หมอ
วิศวะ เป็นต้น ค่อนข้างจะเป็นคนฉลาด เพราะฉะนั้นคนฉลาดหลายท่านก็คงสรุปว่า
ถ้าฉลาดแล้วดีก็ไม่มีปัญหา ที่น่าเป็นห่วงก็คือฉลาดแล้วดีด้วย แต่ว่าความชั่วก็ทำไปด้วย
แยกไม่ออกว่าอะไรดี อะไรชั่ว เพราะอ่อนแอในเชิงคุณธรรมและจริยธรรมเนื่องจากการปลูกฝัง
ตั้งแต่ต้นจนออกมหาวิทยาลัย ผมคิดว่าก็คงไม่เฉพาะในมหาวิทยาลัย อาจจะเป็นระดับต้น ๆ
ด้วยซ้ำไป ตั้งแต่ในบ้าน ในโรงเรียน รวมไปถึงตลอดจนถึงสถาบันอื่น ๆ ในเรื่องของการ
เน้นหนักให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ท่านประธานครับ ประเทศไทยเรา
เป็นประเทศที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แต่เราปิดวันอาทิตย์ เพราะฉะนั้นวันพระ
เราไม่ต้องพูดถึง ถ้าเป็นข้าราชการเสร็จเลย อาจจะลาเพื่อไปประกอบศาสนกิจในวันพระ
เห็นท่าจะลำบากหน่อย นายก็คงจะไม่อนุญาตให้ไปเพราะว่าไม่ใช่เป็นวันปิด ในขณะเดียวกัน
วันเสาร์ วันอาทิตย์ถ้าเป็นโลกตะวันตกเขาก็ไปโบสถ์กัน -----

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กมธ.มาตรา ๕๒/๑

ถ้าเป็นภาคใต้ของผม ท่านวินัยคงทราบดี ขอโทษที่เอ่ยนาม แม้แต่ภาคกลาง กรุงเทพฯ ก็ภาคกลางบางส่วน ภาคเหนือก็เหมือนกัน ก็จะปิดวันศุกร์ วันเสาร์ เพราะวันศุกร์ก็จะไปประกอบศาสนกิจกัน อันนี้ชี้ให้เห็นถึงเรื่องของการให้ความสำคัญในเรื่องศาสนา คุณธรรม และจริยธรรม ส่วนของเราซึ่งเป็นคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเราไปปิดวันเสาร์ วันอาทิตย์เสร็จเลยครับ ก็คงจะไม่ใช่แล้ว วันพระเราไม่ได้ไปวัดแล้ว วันเสาร์ วันอาทิตย์เราไปไหนกันท่านประธานก็คงจะทราบดี ทุกคนก็อยากจะไปสนุกสนานเพลิดเพลินกับสิ่งเหล่านั้น เราจะไปวัดในวันอาทิตย์ก็ต่อเมื่อไปไหนไม่ได้แล้วต้องลูกหลานจูงไปวัดไปฟังพระเทศน์ มาหาความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรม ศาสนา ตอนที่ไปไหนไม่รอด เพราะฉะนั้นถ้าเป็นอย่างนี้แล้วจะมีอะไรเหลือท่านประธานครับ เพราะฉะนั้นในเรื่องของการกำหนดหมวดการศึกษาในมหาวิทยาลัยผมคิดว่าอันนี้ก็เช่นกัน หมวดทั่วไป หมวดบังคับ หมวดเลือก เพราะฉะนั้นในหมวดเลือกถ้าเป็นคณะวิทยาศาสตร์ผมอยากจะหยิบยกเอาเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เพื่อจะได้แก้ทางในเรื่องว่าวันพระเราไม่ได้ไปวัด อาจจะเป็นเล็กน้อยแต่ผมคิดว่าแฝงไปด้วยความยิ่งใหญ่ เพราะฉะนั้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้นต้องสะสมไปตลอดเวลา ต้องรู้ตลอดเวลา เรียนตลอดเวลา เพื่อให้เกิดเป็นจิตสำนึกขึ้นมา ตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และศาสนาที่เป็นสิ่งที่เรามองไม่เห็นด้วยตา แต่ถ้าปลูกฝังบ่อย ๆ ก็จะก่อให้เกิดจิตสำนึก สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้แม้ว่าพระสงฆ์องค์เจ้าก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นในเรื่องของการปรับปรุงหลักสูตร การให้น้ำหนักความสำคัญในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้นต้องให้สมดุลทั้งผู้ที่เรียนวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ นั้นประการที่ ๑

ประการที่ ๒ แบ่งสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น ๖ ประเภท อันนี้ผมเห็นด้วยอย่างยิ่ง ก็คือมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน แบ่งอย่างนี้จะทำให้เกิดการส่งเสริม การดูแล กำกับต่าง ๆ ถูกทิศถูกทาง จะได้ไม่สะเปะสะปะ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่จะฝากท่านประธานไปยังคณะผู้ศึกษาเรื่องนี้ก็คือว่าสถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี อันนี้ผมคิดว่าน่าจะเป็นเรื่องใหญ่สำหรับผมเพราะผมเป็นเด็กบ้านนอก ประการสำคัญคือว่าเด็กบ้านนอก

มีเยอะมากมายที่ขาดโอกาสในเรื่องการศึกษา จะต้องอาศัยสถาบันการศึกษาที่ต่ำกว่า ปริญญาตรี เช่น วิทยาลัยชุมชน เพื่อจะได้ไปอุดช่องว่างให้บรรดาเยาวชนทั้งหลายที่พลาดโอกาส ไม่มีโอกาสได้เข้าไปศึกษา เพราะเราบอกว่าการศึกษาคือการพัฒนาชาติ พัฒนาคน เพราะฉะนั้นวิทยาลัยชุมชนจึงเป็นหัวใจที่จะไปอุดช่องว่างช่องโหว่ในระดับพื้นที่ที่ห่างไกล ชนบท เพราะฉะนั้นสิ่งที่อยากจะฝากก็คือว่าทำอะไรในเรื่องวิทยาลัยชุมชนนั้นถ้าเป็นไปได้ ให้มีทุกจังหวัด ขณะนี้มีเพียง ๒๐ แห่งทั่วประเทศเท่านั้น ผมคิดว่าน้อยไปครับ เพราะจะช่วย ทำให้เยาวชนที่ขาดโอกาส บางทีผู้หลักผู้ใหญ่ที่จบการศึกษาแล้วก็ยังไปเรียนอีก เนื่องจากว่า การศึกษาในวิทยาลัยชุมชนนั้นเป็นการศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นไปตามความต้องการ ของชุมชน ชุมชนอยากจะเรียนอะไร เกิดความคล่องตัวในการกำหนดหลักสูตรขึ้นมาเรียน นอกจากนั้นแล้วหน่วยกิตก็ถูก ๒๕ บาทจะหาที่ไหนได้ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้าเปรียบเทียบกับ หน่วยกิตแล้วก็เป็นโอกาสให้กับคนยากคนจน คนด้อยโอกาสในชนบทต่าง ๆ ได้มีเวลาเรียน เนื่องจากว่าเศรษฐกิจอาจจะไม่ดีพอ รวมไปถึงตลอดจนถึงการศึกษา การเรียน วันเสาร์ วันอาทิตย์ คนเยอะแยะมากมายที่อยู่ตามชนบท ที่อยู่ในส่วนราชการต่าง ๆ ก็จะอาศัยเวลา ที่ทำงานแล้วก็ไปเรียนด้วยในวันเสาร์ วันอาทิตย์ และหน่วยกิตถูกมาก ๒๕ บาท เพราะฉะนั้นสิ่งที่อยากจะฝากท่านประธานไปยังท่านกรรมาธิการปฏิรูปการอุดมศึกษา ก็คือ เรื่องของการศึกษาวิทยาลัยชุมชนที่ต่ำกว่าอนุปริญญา นั้นควรจะเปิดในทุก ๆ พื้นที่ที่ควร แก่การเปิดเนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาโดยชุมชน ของชุมชน เพื่อชุมชน ขอขอบคุณ ท่านประธานครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบคุณครับ ท่านต่อไปขอเชิญศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ดุสิต เครืองาม อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตที่ปรึกษานโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน และเป็นนายกสมาคมอุตสาหกรรมเซลล์แสงอาทิตย์ไทย ขอเชิญครับ

ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม : กราบเรียนท่านประธานครับ กระผม ดุสิต เครืองาม สปท. ๕๓ ผมเห็นด้วยกับข้อเสนอเรื่องแผนการปฏิรูประบบการศึกษาอุดมศึกษา ซึ่งเรากำลังพิจารณาอยู่ในขณะนี้ อย่างไรก็ตามผมก็มีข้อสังเกตและมีประสบการณ์บางเรื่องที่จะขอกราบเรียนเพิ่มเติมหนึ่ง กราบเรียนท่านประธาน ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติครับ เมื่อปี ๒๕๓๑ เป็นปีที่กระผมเดินทางจบปริญญาเอกหลังจากไปศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา ๑๓ ปี คือผมได้ไปเรียนที่ประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้รับทุนจาก ก.พ. ของประเทศไทยเรา เรียนต่อปริญญาตรี แล้วก็ได้เรียนต่อระดับปริญญาโทและปริญญาเอกโดยทุนมอนบูกากาคูโซ คือทุนกระทรวงศึกษาธิการของ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อกลับมารับราชการเพื่อใช้ทุน ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้มีโอกาส เข้าร่วมรับการอบรมอาจารย์ใหม่ ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเขาได้จัดเป็นประจำทุกปี ผมจำได้ชัดเจนว่าในปี ๒๕๓๑ อธิการบดีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในขณะนั้นคือ ท่านคุณหมอมจรัส สุวรรณเวลา และในวันนี้ถ้าเช็ค (Check) ดูประวัติของ ท่านศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา ท่านเป็นถึงประธานกรรมการ ในคณะกรรมการอิสระปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ปี ๒๕๓๑ ในวันแรกที่ผมเข้ามา รับราชการเป็นอาจารย์นั้น ผมจำได้ว่าคุณหมอมจรัสได้มาเป็นผู้เปิดการอบรม และเขียน ขึ้นกระดานไว้ในขณะนั้นว่าการวิจัยคือชีวิตในมหาวิทยาลัย ขออ่านซ้ำนะครับ หัวข้อ ในการอบรมอาจารย์ใหม่ในวันนั้นคุณหมอมจรัสเขียนไว้บนกระดานว่าการวิจัยคือชีวิต ในมหาวิทยาลัย ด้วยความที่ขณะนั้นผมอายุน้อยยังไม่มีประสบการณ์ในการสอนหนังสือ ก็ถามคุณหมอมจรัสว่าทำไมคุณหมอเขียนว่าการวิจัยคือชีวิตในมหาวิทยาลัย ผมท้วงท่านว่า ท่านน่าจะแก้เป็น การวิจัยคือส่วนหนึ่งของชีวิตในมหาวิทยาลัย คุณหมอบอกว่าไม่ใช่ ไม่ใช่ส่วนหนึ่ง การวิจัยคือชีวิตเต็ม ๆ ในมหาวิทยาลัย ท่านยืนยันไว้อย่างนั้น ถ้าไปดูประวัติ ของคุณหมอมจรัส ท่านจบเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง ท่านเป็นนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ มีประวัติ

โซกโซนในเรื่องของผลงานการวิจัย แต่หลังจากที่มารับราชการอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเวลาหลายสิบปี ผมก็เริ่มตระหนักไปเรื่อย ๆ ว่าชีวิตการทำงานในมหาวิทยาลัยนั้นมีบทบาทหลายเรื่องหลายด้าน แต่ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามถ้าไม่มีการวิจัย ถ้าไม่ทำวิจัยตนเองนั้นก็เลยล้าหลังไปเรื่อย ๆ สิ่งที่เราเรียนมานั้นก็จะล้าสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ไม่ทันต่อการพัฒนาของโลกในปัจจุบันแน่นอน เมื่อเป็นดังนั้นผมคิดว่าแนวทางของการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาของประเทศไทย ผมจึงอยากจะขอฝากกราบเรียนไว้ว่าหลาย ๆ ท่านที่อภิปรายมานั้นก็เห็นด้วยเกือบทุกข้อ แต่อยากจะให้มีคณาจารย์ร่วมกันว่าการวิจัยคือชีวิตในมหาวิทยาลัยครับท่านประธาน อย่างไรก็ตามพอผมกลับมาดูหัวข้อการปฏิรูป หัวข้อในวันนี้ใช้คำว่า ระบบการอุดมศึกษา กระผมก็สงสัยว่าระบบการอุดมศึกษานั้นหมายถึงอะไร ก็ไปเปิดในพจนานุกรมหรือข้อบัญญัติของสำนักงานการอุดมศึกษา

เขาบัญญัติไว้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นหมายถึงระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา อะไรก็ตามถ้าเป็นการศึกษา การเรียนการสอนที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา เขาเรียกว่าอุดมศึกษาทั้งสิ้น ผมก็เปิดต่อไปว่าแล้วสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยเราประกอบด้วยอะไรบ้าง มีกี่แห่ง ขอภัยที่ผมพยายามเปิดอยู่ในรายงานหรือเอกสารภาคผนวก ยังหาไม่เจอ ถ้าเจอตองขอภัยนะครับ ผมเจอว่าในประเทศไทยเรามีสถาบันอุดมศึกษาอยู่ใช้คำว่าประมาณนะครับ เพราะอาจจะนับผิด ๑๘๕ สถาบัน หรือ ๑๘๕ แห่ง ประกอบด้วย ๑. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ๖๒ แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ๖๒ แห่งนี้ยังประกอบเป็นกลุ่มย่อยอีกครับท่านประธาน กลุ่มที่เรียกว่ามหาวิทยาลัย ๘ แห่ง ๘ แห่งนี้เราก็คงคุ้นเคยกันใช้ไหมครับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร เหล่านี้เป็นต้น และประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏอีก ๓๘ แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีก ๙ แห่ง ประกอบด้วยสถาบันอีก ๗ แห่ง ซึ่งรวมสถาบันวิทยาลัยชุมชนด้วย อีกกลุ่มหนึ่งเขาก็เขียนไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐอีก ๔๙ สถาบัน อยู่ใน สกอ. ๒๕ แห่ง ในกำกับของ กทม. ก็มีด้วยครับท่านประธาน กทม. ๑ แห่ง แล้วก็อยู่ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอีก ๒๓ แห่ง อุดมศึกษาของรัฐ ๖๒ แห่ง ในกำกับ ๔๙ แห่ง แล้วยังมีกลุ่มที่ ๓ อีกครับ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนอีก ๗๔ แห่ง แล้วก็ยังมีวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของกระทรวงกลาโหมอีก แบบนี้เป็นต้น ผมก็เลยคิดว่าการที่เรา กำลังศึกษาเรื่องระบบการอุดมศึกษา ในกลุ่มต่าง ๆ นั้นย่อมมีความแตกต่างกัน ในวัตถุประสงค์หรือว่าระดับความเข้มข้นของการที่เราจะมาปฏิรูป เพราะถ้าหากว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยก็ย่อมอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผมไม่ค่อยจะเห็นด้วยกับเอกสารที่มีอยู่ในหน้า ๓๕ ซึ่งท่านเขียนเอาไว้ว่าในที่นี้คณะกรรมการเสนอแนะให้รัฐแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น ๖ ประเภท ในหน้า ๓๕ ซึ่งท่านเขียนไว้ว่า ๑. มหาวิทยาลัยวิจัย ๒. มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ ๓. มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประเทศ ๔. สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง ๕. สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

๖. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผมคิดว่าแบ่งแบบนี้เท่ากับเป็นการไปแบ่งเกรด (Grade) ต่าง ๆ ของสถาบันเขา ซึ่งไม่น่าจะมีความจำเป็น ถ้าจะกรุปปิง (Grouping) เป็นภาพรวม เราก็ น่าจะกรุป (Group) เป็นมหาวิทยาลัย ก็คือเป็น ๑ กลุ่มเท่านั้น หรือว่าตามมาด้วยกลุ่มที่ ๒ จะเป็นวิทยาลัย ก็เป็นอีก ๑ กลุ่ม ที่ผมกราบเรียนเช่นนี้เพราะว่าไม่ว่ามหาวิทยาลัยที่ก่อตั้ง ขึ้นนั้นจะเก่าเพียงใดก็ตาม จะเก่งเพียงใดก็ตาม จะชำนาญเฉพาะด้านไหนก็ตาม หนีไม่พ้น ภารกิจสำคัญ คือ ๑. มหาวิทยาลัยย่อมมีภารกิจในการให้การสอน ๒. ทำการวิจัย ๓. บริการ วิชาการ ๔. บริการสังคม อาจจะมีข้อ ๕ ข้อ ๖ ก็สุดแท้แต่ ทุกที่ต้องสอน ทุกที่ต้องทำวิจัย ทุกที่ต้องทำบริการวิชาการ ทุกที่ต้องทำบริการสังคม ส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แบบนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นไม่ว่าเราจะแบ่งอย่างไรก็ตาม ถ้าเราไปเขียนบอกว่ามหาวิทยาลัย กลุ่มนี้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยกลุ่มนี้เป็นมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ ก็ไม่ใช่ครับ เพราะผมเรียนแล้วว่าขึ้นชื่อว่ายูนิเวอร์ซิตี (University) ขึ้นชื่อว่ามหาวิทยาลัย ต้องสอน ต้องทำวิจัย ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ต้องทำบริการวิชาการ ต้องทำบริการ สังคม -----

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

เพทาย ๕๕/๑

ผมคิดว่าอย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของการมีมหาวิทยาลัยย่อมเหมือนกันอยู่แล้ว มีภารกิจอยู่ใน ๔-๕ ข้อตรงนี้ จะไปบอกว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยก็ไม่ใช่ จะไปบอกวามมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญเฉพาะ หรือว่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เชี่ยวชาญเฉพาะก็ไม่ใช่ ทุกที่เขาย่อมเชี่ยวชาญเฉพาะได้ เขาต้องมีการทำวิจัย เขาจะทำวิจัยได้ก็ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพราะฉะนั้นผมจึงอยากจะขอกราบเรียนว่าในเรื่องของการจัดการระบบการอุดมศึกษานั้น ขออนุญาตท่านลองปรับปรุงอีกนิดหนึ่ง

ข้อสุดท้ายครับ ๑ นาทีสั้น ๆ เอกสารในหน้า ๓๐ ผมค่อนข้างจะเป็นห่วงที่เขียนบอกว่าระบบการบริหารบุคคล แนวทางแก้ไข หน้า ๓๐ ข้อ ๔ เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสนใจขอตำแหน่งทางวิชาการ แล้วก็มีการเสนอว่าถ้าเป็นอาจารย์แล้วจะต้องได้ ผศ. ภายใน ๕ ปี ถ้าเป็น ผศ. แล้วจะต้องขอ รศ. ให้ได้ภายใน ๗ ปี มิฉะนั้นจะพ้นจากตำแหน่งอาจารย์ มิฉะนั้นจะพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผมคิดว่าเป็นมาตรการที่น่าจะเข้มงวดเกินไป หรือว่าน่าจะสร้างความท้าทายให้กับบุคลากรหรือไม่อย่างไร ผมคิดว่ามาตรการในการปรับปรุงแก้ไขบุคลากรเราน่าจะใช้มาตรการในการส่งเสริมจะเรียกว่าอัดฉีดก็ได้ ย่อมจะสร้างพลังกำลังแล้วก็สร้างความสามัคคีได้ดีกว่า ตามที่ทุกวันนี้ทุกคนก็ทราบอยู่แล้วว่าคนที่เป็อาจารย์ถ้าได้เป็น ผศ. ผศ. เป็น รศ. รศ. เป็น ศ. นั่นก็จะมีเงินค่าตอบแทนพิเศษประจำตำแหน่งทางวิชาการ ท่านอาจจะบอกว่าถ้าตำแหน่งไม่เลื่อนขึ้นในจำนวนกี่ปี ๆ เงินสนับสนุนเหล่านี้อาจจะถูกริบคืนก็ย่อมเป็นไปได้ แต่ว่าถ้าใช้คำว่าพ้นจากตำแหน่งอาจารย์ พ้นจากตำแหน่ง ผศ. พ้นจากตำแหน่ง รศ. งงนะครับ คำว่าพ้นแปลว่าอะไร คนทำทุจริตมีขอบเขายังไม่โดนไล่่ออกเลย มีการสอบสวนทางวินัยอะไรกัน เพราะฉะนั้นตรงนี้อาจจะสร้างความสับสนให้ได้ จึงขอกราบเรียนมา ขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอเชิญท่านสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์ ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ และอดีตรองปลัดกระทรวงการคลัง ขอเชิญครับ

นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ กระผม สถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ลำดับที่ ๑๕๓ กระผมขอขอบคุณคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา ที่ได้กรุณานำแผนปฏิรูประบบการอุดมศึกษามานำเสนอในวันนี้ การศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการพัฒนาประเทศ ไม่จำเป็นจะต้องเอ่ยว่าประเทศใดบ้าง แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าประเทศใดที่พัฒนาส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานการศึกษาที่ดี มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างพัฒนาการของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นระดับสูงสุด ผมอยากเรียนว่าระดับอุดมศึกษานั้นหน้าที่หลักก็คือการให้การศึกษาระดับสูงสุด คำว่า การให้การศึกษา ผมอยากยกคำนิยามที่กล่าวถึงการศึกษาไว้คำนิยามหนึ่งว่า การศึกษานั้นมิใช่มีเพียงเพื่อการเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีพ แต่เป็นเรื่องของชีวิต -----

เอดูเคชัน อีส นอต โอนลี่ ฟอร์ ลิฟวิง บัต ออลโซ ฟอร์ लाईฟ (Education is not only for living but also for life) ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษ เมื่อเป็นเช่นนี้การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยจึงจะต้องเป็นการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาสาระทั้งในเรื่องของการเตรียมตัวสำหรับทักษะในปัจจุบันและในอนาคต และการเตรียมตัวในเรื่องของชีวิต ด้วยเหตุนี้เอง การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมิใช่เฉพาะการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี หรืออย่างที่เรียกกันว่าไซเอนซ์ เทคโนโลยี เอนจิเนียริง แอนด์ แมเทมาติกส์ (Science, Technology, Engineering and Mathematics) หรือที่เรียกย่อ ๆ กันว่าสเต็ม (STEM) เท่านั้น แต่ว่าการศึกษาในเรื่องของศิลปะ วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ดนตรี ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของการมีชีวิตที่จำเป็นจะต้องอยู่ในองค์ประกอบของการศึกษา เพราะถ้าหากว่าเราเน้นเฉพาะในเรื่องของไซเอนซ์ เทคโนโลยี เอนจิเนียริง แอนด์ แมเทมาติกส์ (Science, Technology, Engineering and Mathematics) หรือสเต็ม (STEM) เราก็จะลืมหากส่วนของการศึกษาเพื่อชีวิตไป ด้วยเหตุนี้เองหลักสูตรจึงจะต้องเป็นหลักสูตรที่ประกอบกันทั้ง ๒ ภาคส่วนนั้น เหมือนกับสมองที่มี ๒ ซีก ที่เป็นซีกของเหตุผล เป็นซีกของอารมณ์และจินตนาการ ในด้านของการวิจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเชื่อมการวิจัยที่อยู่บนหอคอยงาช้างลงไปสู่โลกของความเป็นจริง ต้องเชื่อมการวิจัยไปสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เชื่อมการวิจัยไปสู่การสร้างประโยชน์ทางพาณิชย์ ทางอุตสาหกรรม เชื่อมการวิจัยไปสู่การสร้างประโยชน์ต่อสังคม เพราะฉะนั้นการวิจัยที่เป็นสาระสำคัญของมหาวิทยาลัยนั้นก็เชื่อมไปสู่เศรษฐกิจและสังคมด้วยเช่นเดียวกัน บทบาทของมหาวิทยาลัยที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่งก็คือบทบาทในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม ดังที่ท่านนายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ ได้แถลงเอาไว้ มหาวิทยาลัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนสร้างโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่ใกล้มหาวิทยาลัย เกี่ยวข้องกับสังคมที่อยู่ไม่ห่างไกลมหาวิทยาลัย รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับระดับชาติ เพราะฉะนั้นบทบาทของอุดมศึกษาก็จะเป็นบทบาทที่ไม่ได้ลอยตัวออกไปจากสังคม มหาวิทยาลัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ได้ด้วยตัวเอง เพราะว่าในระยะยาวมหาวิทยาลัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นอิสระ ยืดหยุ่นในการบริหาร ดำเนินการด้วยตัวเองได้ การทำเช่นนั้นได้ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ได้ด้วยตัวเอง มีความยั่งยืนทางด้านการคลัง และทางด้านการเงิน มีงบประมาณที่ตัวเองสามารถที่จะอยู่ได้ ซึ่งการจะทำเช่นนี้ได้

ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างประโยชน์จากการวิจัยให้เป็นประโยชน์เชิงพาณิชย์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายการศึกษาออกไปนอกห้องเรียน ไม่ใช่การศึกษาสำหรับนักศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปด้วย ด้วยโครงสร้างประชากรศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันทุกมหาวิทยาลัยมีปัญหาว่านักศึกษาสมัครเข้าเรียนไม่เท่ากับจำนวนนักศึกษาที่เปิดรับ ซึ่งต่างกับสมัยก่อนที่แย่งกันเข้าศึกษา เดียวนี้แย่งกันเพื่อให้ให้นักศึกษาเข้ามาเรียน โครงสร้างประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไปจากเดิม และการมีสถาบันอุดมศึกษาที่มากขึ้นเป็นปัญหว่ามหาวิทยาลัยจะอยู่รอดได้อย่างไร มหาวิทยาลัยก็ต้องขยายการศึกษาออกไปนอกรั้วมหาวิทยาลัยไปสู่ประชาชนข้างนอก ก็ต้องสร้างการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แม้กระทั่งมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงอันดับหนึ่งของโลกอย่างมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ก็มีฮาร์เวิร์ด เอกซ์เทนชัน สคูล (Harvard Extension School) ซึ่งเป็นโครงการให้การศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปที่พ้นวัยการศึกษา โดยทั่วไปแล้วสามารถกลับเข้ามาศึกษาได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างพลเมืองที่อยู่ในวัยที่เลิกการศึกษาตามปกติไปแล้ว ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับมหาวิทยาลัยอีกด้วย

ประการต่อไป มหาวิทยาลัยจะต้องมีความเป็นสากลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อที่ได้กล่าวไปเมื่อสักครู่ว่าเมื่อนักศึกษาในประเทศน้อยลงก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหานักศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในประเทศรอบบ้าน ไม่ว่าจะเป็นลาว กัมพูชา เวียดนาม เมียนมา หรือแม้กระทั่งจีนตอนใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศจีน ซึ่งระบบการศึกษาเป็นระบบที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นหลัก ใครที่เข้ามหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้ก็ไม่มีที่เรียนจำเป็นจะต้องหาที่เรียนในต่างประเทศ จึงเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างความเป็นสากลของมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น และที่สำคัญก็คือมหาวิทยาลัยนั้นต้องสร้างระบบธรรมาภิบาล ถ้าปราศจากระบบธรรมาภิบาลแล้วเรื่องอื่น ๆ ก็พลอยที่จะไม่สามารถดำเนินการไปได้อย่างเช่นที่ควรจะเป็น เพราะฉะนั้นสาระของความเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษา ทั้งในเรื่องของการเรียนการสอน การวิจัย การรับผิดชอบต่อสังคม การพึ่งตัวเองได้ มีความยั่งยืนทางการเงินและความเป็นสากล เป็นหลักสำคัญที่ผมอยากเรียนเสนอเพิ่มเติม ในเรื่องของคุณภาพ ผมเห็นด้วยกับการนำเสนอที่แยกให้เล่มของการรักษาคุณภาพกับการประเมินคุณภาพการศึกษาออกจากกัน เมื่อมหาวิทยาลัยทั้งหลายออกไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับ ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างมาตรฐานโดยการกำกับจากภาครัฐ ว่าภาครัฐจะกำกับให้สถาบันอุดมศึกษานั้นมีมาตรฐานอย่างไร อีกเรื่องหนึ่งในตัวสถาบันการศึกษานั้นเองจะประเมินตนเองอย่างไร ซึ่งการประเมินตนเองอันนี้ก็มิใช่ว่าจะประเมินตนเองอย่างไรก็ได้ ก็ควรจะประเมินตนเองโดยมีมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งในปัจจุบันถ้าหากว่าจะให้มีการประเมินด้วยตัวเองได้ก็ต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในมาตรฐานของเอเดเปกซ์ (EdPEX) ก็คือมาตรฐานของโครงการที่เรียกว่า เอดูเคชันนัลไคริทีเรีย พอร์ เพอร์ฟอร์แมนซ์ เอกซ์เซลเลนซ์ (Educational Criteria for Performance Excellence) ซึ่งก็จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้ว่าที่จะมีมาตรฐานของเอเดเปกซ์ (EdPEX) นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งถ้าใครเข้ามาตรฐานนี้ได้ก็เข้าสู่ระบบประเมินตนเองไม่ต้องให้หน่วยงานภายนอกมาประเมิน ซึ่งนอกจากจะเป็นการประหยัดเวลาของทุกส่วนแล้วยังทำให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยเองได้มุ่งหน้าในการทำหน้าที่ของการให้การศึกษา การทำวิจัย ของการรับผิดชอบต่อสังคม ยิ่งกว่าที่จะต้องมาใช้เวลาในการประเมินคุณภาพต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นให้กับหน่วยงานภายนอก

โดยสรุปผมเห็นด้วยว่าควรจะต้องมีการปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในเรื่องของเนื้อหาสาระ และในเรื่องของการแยกมาตรฐานออกจากการประเมินคุณภาพ และเห็นด้วยกับท่านศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม ว่ามหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัยต่างก็มีจุดเด่นของตัวเอง สร้างจุดเด่นของตัวเองได้ แต่ว่าหน้าที่หลักในเรื่องการเรียนการสอนในเรื่องของการรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหน้าที่หลักที่ทุกมหาวิทยาลัยจะต้องมีอยู่แล้ว แต่ว่าจะให้มหาวิทยาลัยใดมหาวิทยาลัยหนึ่งมีความโดดเด่นโดยเฉพาะนั้นก็เป็นเรื่องที่สร้างความโดดเด่นโดยเฉพาะได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องทำให้หน้าที่หลักของความเป็นมหาวิทยาลัยนั้นจางหายไป ก็ขออนุญาตกราบเรียนนำเสนอเพิ่มเติมเพียงเท่านี้ขอขอบคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอขอบคุณท่านสภิตยน์ะครับ สำหรับท่านสุดท้ายตามรายชื่อที่แสดงความจำนงในการอภิปรายสำหรับรายงานแผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา ขอเชิญท่านสุรินทร์ จิรวิศิษฐ์ อดีตเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม และอดีตรองปลัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งท่านได้แสดงความจำนงที่จะปิดท้ายการอภิปราย ขอเชิญครับ

นายสุรินทร์ จิรวิศิษฐ์ : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กราบขอขอบคุณท่านมากครับ พี่ ๆ สปท. ที่รักทุกท่าน กระผม นายสุรินทร์ จิรวิศิษฐ์ สปท. หมายเลข ๑๗๓ ท่านครับ รายงานสั้น แต่ผมคิดว่ามีสาระสำคัญมากทีเดียว จะเป็นพื้นฐานของการที่จะพัฒนาชาติบ้านเมืองไปในอนาคตโดยเฉพาะตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ คือ เป็นประเทศที่ก้าวไปสู่ประเทศ ๔.๐ -----

ก่อนที่จะอภิปรายในเนื้อหานี้ ผมอยากกราบเรียนพื้นฐานสักระยะหนึ่งว่าที่มาของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งอย่างทีอภิปรายกันมาแล้วมีที่มาต่างกัน ในอดีตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สังกัดกรมศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดลหรือมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ในอดีต ก็สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในแต่ละแห่งสังกัดต่างกันไป อย่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เดิมสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาความเจริญก็เปลี่ยนแปลงไป พอปี ๒๕๐๒ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ท่านเป็นนายกรัฐมนตรี ท่านก็เห็นว่ามหาวิทยาลัย ควรจะมีเอกภาพเป็นในแนวทางเดียวกัน ท่านก็ไปรวบรวมและออกพระราชบัญญัติใหม่ รวมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาไว้ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อสังกัดไปแล้วสักพักหนึ่ง พอถึงสมัย จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ผมทำความเข้าใจนิดหนึ่งเมื่อ จอมพล สฤษดิ์ขึ้นมาท่านตั้งสภาการศึกษาขึ้นมา ท่านตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นมา เพื่ออะไร เพื่อที่ต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้รวดเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้ปุ๊บแล้วท่านก็ตั้ง กระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นมา ท่านไปดูในประวัติศาสตร์ ต่อมาก็ล้มเลิก กระทรวงนี้ไป เมื่อเป็นเช่นนี้พอมาถึง พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่ประชุมอธิการบดีสภาการศึกษา ก็ร่วมกันไปกราบเรียนท่าน จอมพล ถนอมว่ามหาวิทยาลัยต้องมีอิสระ เสรีภาพ และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ท่าน จอมพล ถนอมก็เห็นด้วย จึงได้ตั้งทบวงมหาวิทยาลัยขึ้นมา แต่ก่อนชื่อทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ มีคำว่า ของรัฐ ด้วย ต่อมาก็เอาคำว่า รัฐ ออกไป เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยมากขึ้นตั้งขึ้นมา อย่างมหาวิทยาลัยเอกชนต่าง ๆ เดียวนี้มีเป็น เกือบร้อยแล้ว จากนั้นปี ๒๕๒๐ ก็มีการร่างพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการ ของทบวงมหาวิทยาลัยขึ้นมา ท่านครับ ที่ผมต้องนำประวัติขึ้นมาก็คือว่าอยากจะนำเรียน ท่านว่ามีที่มาที่ไป และพระราชบัญญัติปี ๒๕๒๐ ก็ถูกยกเลิกไป เมื่อรวมมหาวิทยาลัย ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี ๒๕๔๕ ผมไปดูแล้วพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติ ราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๒๐ มาตรา ๔ ดีมากเลย ผมจะนำเรียน ท่านประธานผ่านไปยังกรรมาธิการ ดิตรงไหนครับ มาตรา ๔ (๗) แต่ยกเลิกไปแล้ว ผมฟัง ความหลังให้สักระยะหนึ่ง รัฐมนตรีมีอำนาจ ๑๑ เรื่อง ตั้งแต่กำกับ ประเมินผล ตั้ง ติดตาม ครบเลยครับ แต่ว่าท่านไม่ได้ทำเองท่านก็ตั้งกรรมการขึ้นมาแล้วก็มีกรรมการ

ทบวงมหาวิทยาลัย แล้วก็เชิญอาจารย์ผู้ใหญ่มาเป็นประธาน มาตรา ๔ (๗) กำหนดไว้ว่า พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุง และเลิกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัด และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับต่อคณะรัฐมนตรี อำนาจเยอะมาก แต่ไม่เคยใช้เลย เพราะไม่เคยยุบรวม ไม่ใช้รัฐมนตรีอยู่ ๆ ลุกขึ้นมาแล้วก็ยกเลิก ต้องผ่าน ครม. ด้วยนะครับ มาตรา ๔ (๘) พิจารณาอนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุง และยกเลิกสถาบันอุดมศึกษา เอกชนเห็นไหมครับ แต่ ๓ ปีที่ผ่านมาพอมีปัญหามหาวิทยาลัยของเอกชนแห่งหนึ่ง ท่านรัฐมนตรีท่านหนึ่งเดี๋ยวนี้ท่านพ้นไปแล้ว แก่แทบตาย ในที่สุดรัฐบาลก็ต้องออกมาตรา ๔๔ มา จริง ๆ ถ้ามีพระราชบัญญัติฉบับนี้ปัญหาก็จะไม่หนักถึงขนาดนั้น จากการที่มี รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัยท่านแรกคือดอกเตอร์บุญรอด ปิณฑสันต์ จนถึงรัฐมนตรีคนสุดท้ายท่านที่ ๒๓ คือท่านสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ทบวงนั้นก็ยกเลิกไป -----

แล้วก็มาสังกัดอย่างที่ท่านกำลังทำอยู่นี้ ปัญหาของมหาวิทยาลัยผมอยากกราบเรียนว่ามีปัญหาเรื่อยมา เพราะผมอยู่ทบวงมหาวิทยาลัยมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๓ ผมกราบเรียนต่อไปอีกนิดหนึ่งท่านประธานครับ มหาวิทยาลัยเขาคำนี้ถึง ๓ ส่วน ๑. ความเป็นอิสระทางวิชาการ คือสามารถที่จะต้องคิด วิจัย และพัฒนาได้ ๒. ความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งโลกก็เป็นเช่นนั้น แล้วหลายท่านก็กล่าวไปแล้ว ๓. ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และอนาคตที่มั่นคง ถามว่ามหาวิทยาลัยมีหน้าที่อะไร ท่านกรรมการที่นั่งอยู่ข้างบนผมคิดว่าท่านก็ทราบแล้ว ความเป็นเลิศ ความเป็นอิสระก็ต้องมีขอบเขตจำกัด ไม่ใช่อยู่ ๆ คณะวิชาต่าง ๆ จะลุกขึ้นมาสอนวิชาไม่ได้ ๑. ต้องสอนวิชาที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง ๒. ต้องเน้นเรื่องการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ ต้องเน้นการวิจัยและพัฒนาเป็นเลิศ ๓. เมื่อทำวิจัยแล้ว สอนดีแล้วก็ต้องนำ ๒ สิ่งนี้ไปบริการทางวิชาการ คือเมื่อเป็นศาสตราจารย์ เป็นรองศาสตราจารย์ เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์แล้วมีผลงานวิจัย จะด้วยตนเองหรือคณะ หรือร่วมกับนักศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอกก็ตามใจ ก็ต้องบริการทางวิชาการ เมื่อใครมาขอว่าอย่างนี้ควรจะทำอะไร นั่นก็คือสามารถเป็นเงินเป็นทอง หรือพูดกันง่าย ๆ ก็คือกินได้ ไม่ใช่วิจัยแล้วก็ทำอะไรไม่ได้

สุดท้าย ความเป็นอยู่หรืออยู่ยอรอดของชาติบ้านเมืองเราสำคัญมาก นั่นคือมหาวิทยาลัยไม่ว่าของรัฐหรือเอกชนต้องอยู่ในจิตวิญญาณ ก็คือต้องรู้จักทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ยกตัวอย่างให้เห็นถ้าท่านไม่เชื่อผม ท่านออกจากที่นี่แล้วไปสนามหลวงเย็นนี้ก็ได้ว่านี่คือศิลปวัฒนธรรม หรือในที่ประชุมแห่งนี้ผลัดกันพูดผลัดกันวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ นี่ก็เป็นศิลปวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่นี้ก็อยากจะกราบเรียนว่าที่ท่านกำลังเสนอมานี้ อยากให้คิดให้รอบคอบอีกทีหนึ่ง แต่ที่นี้พอมาพูดถึงมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เราจะพูดกันถึงเรื่องโครงสร้างว่าจะไปสังกัดไหน จะมีอะไรร้อยแปด จะมีรัฐมนตรีใหม่ จะเอาไปสังกัดอะไร เรายังไม่เคยพูดถึงว่าประชาชนจะได้อะไรเลย หรือเรายังไม่เคยพูดเลยว่าถ้าปรับปรุงอย่างนี้แล้วนักศึกษาจะดีขึ้นไหม ผมอยากกราบเรียนท่านประธานว่าเอาเรื่องนี้ที่เป็นนโยบายที่ดี แต่ว่าบัดนี้เขาเสียหาย การกู้ยืมเงิน ก.ย.ศ. ก็คือสร้าง ทำให้พ่อแม่ รวมทั้งนักศึกษาส่วนหนึ่งคิดว่าเงินหลวงไม่ต้องใช้คืน บัดนี้เรื่องดี ๆ ของ ก.ย.ศ. คือปล่อยเงินกู้ไปประมาณ ๔๐,๐๐๐ กว่าล้านบาท ท่านรู้ไหมว่าเป็นเอ็นพีแอล (NPL) เท่าไร ๓ ใน ๔

คือ ๓๐,๐๐๐ กว่าล้านบาท แล้วไม่มีวันที่จะใช้คืนได้หรอกครับ เพราะว่าเขาหางานทำไม่ได้ ไม่ได้ไปเรียนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไปเรียนอะไร ไปเรียนวิชาศิลปะ ไปเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ร้อยแปดจิปาตะ ใครจะจ้างไปทำงาน จ้างไปไว้ที่ไหน เพราะฉะนั้น มหาวิทยาลัยก็ต้องคำนึงถึงหลัก ๓ ประการ ๑. คือนึกถึงนักศึกษาก่อนว่าเขาเรียนแล้วจะไปทำงานได้ไหม มีความรู้ความสามารถครบถ้วนตามหลักสูตรไหม มีวินัยไหม มีวิจารณ์ญาณไหม มีสติปัญญาไหม มีความเฉลียวฉลาดไหม ถ้ามองจากตรงนี้เขาจะไปเป็นประชาชนที่ดีทำให้ชาติเจริญรุ่งเรือง นำไปสู่ยุทธศาสตร์ดี หรือเรียกว่ายุทธศาสตร์ชาติที่รัฐบาลนี้กำลังทำอยู่ ถ้าได้นักศึกษาไม่มีคุณภาพยุทธศาสตร์ก็ไปไม่ได้ ๒. จะต้องได้อาจารย์ที่มีคุณภาพ สมควรกับฐานะ การที่จะเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ก่อนนี้มีระดับ ๑๐ ระดับ ๑๑ ถ้ามองว่ามีศาสตราจารย์สักกี่มากน้อยที่สามารถทำวิจัยแล้วพัฒนาได้ คือเป็นเงินได้ กินได้ ผมยืนยันว่ามีแต่ไม่มาก

สิ่งที่เราจะต้องสนใจก็คือว่ากรรมการสภามหาวิทยาลัยที่พูดกันไปแล้ว การจะได้มาซึ่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งประธานสภามหาวิทยาลัย ขณะนี้ก็ยังมียังมี ปัญหาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผมไม่มีเวลาที่จะกราบเรียนท่านในที่นี้ แต่ว่า ๓ อย่างนี้ ต้องคำนึงถึงและดูแลให้ละเอียดรอบคอบ ท่านประธานครับ ที่นี้ผมมีข้อเสนออย่างไร วันนี้ที่ผมไม่มีเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ผมคิดว่าเรื่องนี้พูดกันเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) กันไม่ได้ พอพูดเพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ใครก็ต้องรู้จัก ทบวงมหาวิทยาลัยรู้จัก กระทรวงศึกษาธิการรู้จัก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผมถามคำถามสัก ๒-๓ ข้อให้ท่านกรรมการตอบได้ใหม่ว่าความคิดที่ ๑ ของท่านว่าท่านนำไปรวมกับเรื่องวิทยาศาสตร์ จะแถมด้วยเทคโนโลยีหรือไม่ก็ตาม ถูกต้อง ดีแล้วในปัจจุบันและในอนาคตหรือไม่ สำหรับผมกราบเรียนท่านประธานว่าผมเชื่อว่า ยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะคำว่า มหาวิทยาลัย มหา แปลว่าใหญ่ มีทุกสาขาวิชา ถ้าท่านไปรวมกับวิทยาศาสตร์ผมก็จะถามว่าผมจบสังคมศาสตร์มา ผมจบ ศึกษาศาสตร์มา ผมจบนิติศาสตร์มาแล้วไม่ใช่วิทยาศาสตร์ ตรงกับชื่อที่ท่านจะไปรวมใหม่ ก็จะเป็นปัญหาน้ำกับน้ำมันไม่จบ ท่านลองตอบคำถามดู ท่านไม่ตอบที่นี้ก็ได้ ท่านจะตอบ เมื่อไรก็ได้ แล้วผมจะตามไปรับฟังท่าน เพราะผมยังคงมีอายุอีกนานแม้จะ ๗๐ ปีแล้วก็ตาม ๒. การแยกไปตั้งกระทรวงอุดมศึกษา สมมุติถ้าท่านจะเสนออย่างนี้ ถามว่าท่านคิดว่าเป็นเอกภาพ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนไหม จะไปได้สักกี่น้ำ ถามว่าผมพูดอย่างนี้ปรามาส กรรมการใหม่ ไม่ใช่ ผมถามว่าการจัดระดับอุดมศึกษาก็คือสอนปริญญาตรีขึ้นไปใช่ไหม ครับ ในอดีตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้ามี ๓ สถาบัน พระนครเหนือ ลาดกระบัง ธนบุรี บัดนี้บางแห่งก็เป็นมหาวิทยาลัยไปแล้ว บางแห่งก็ยังใช้ชื่อเดิมเลย เขาไม่ได้สนใจว่าชื่อนั้น สำคัญไฉนจะไปอยู่กับใคร เขาสนใจว่าเขาทำอะไรให้กับสังคมได้ ผมยกตัวอย่างลาดกระบัง เขาเก่งในเรื่องของดาวเทียมสื่อสาร พอถึงธนบุรีเขาเก่งในเรื่องของพลังงาน แล้วผมถามต่อไปว่าเราผ่านไปแล้วมหาวิทยาลัยก็หาสังกัดอะไรครับ เดิมทีเสนอมาโดยกรรมการ และผ่านไปแล้ว คือสังกัดการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ต้องเอามารวมใหม่ ถ้าไม่รวม ก็ไม่เป็นเอกภาพถูกไหมครับ ถ้าเราจะมีกระทรวงอุดมศึกษา ถามต่อไปว่า

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี้อยู่ทั่วประเทศ ๓๔ แห่ง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขาผลิตปริญญาตรีพยาบาลศาสตร์ ถามว่าท่านเอามารวมไหม ถ้าไม่รวมก็ไม่เป็นเอกภาพ เข่งไปเข่งมา อาชีวศึกษาบางส่วนหรือพัฒนศิลปกรรมของกรมศิลปากรเขาก็สอน ปริญญาตรี ท่านเอามารวมไหม ผมว่าจะยุ่งกันไปใหญ่ อย่างไรก็ตามผมกราบเรียน ท่านประธานด้วยความเคารพว่าในส่วนตัวผมเรื่องของการไปปฏิรูประบบการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาเป็นปัญหาวิกฤตที่ต้องรีบดำเนินการ แต่ผมยังไม่เห็นด้วยที่ท่านจะเอาไป รวมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือท่านจะตั้งอีกกระทรวงมาเป็น กระทรวงอุดมศึกษา เพราะชีวิตผมก็ผ่านการเป็นข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการมาแล้ว อยู่ทบวงมหาวิทยาลัยมาแล้ว เคยเป็น อ.ก.พ. กระทรวงศึกษาธิการมาแล้ว แล้วบัดนี้ผมก็ต้องนำเสนอว่าสิ่งที่ผมคิดจะถูกจะผิดขึ้นอยู่กับท่านกรรมาธิการไปคิดก็แล้วกัน ผมนำ กราบเรียนท่านประธานผ่านไปยังกรรมาธิการด้วยความเคารพและเพื่อนสมาชิกทุกท่าน ด้วยความเคารพว่าขอให้คิดให้รอบคอบว่าเราจะปฏิรูปอะไร จะปฏิรูปให้คนเป็นรัฐมนตรี เป็นปลัดกระทรวง เป็นอธิบดี หรือจะปฏิรูปให้พัฒนาประเทศไปสู่ประเทศ ๔.๐ มั่นคง มั่งคั่ง หรือยั่งยืน หรือเราจะปฏิรูปอะไร -----

กราบเรียนด้วยความเคารพ ด้วยความบริสุทธิ์ใจนะครับ แต่ถ้าถามผม ณ วันนี้ถ้าจะยังไม่ลงมติ ผมอยากเห็นกรรมาธิการถอยไปสักก้าว กลับไปพิจารณาทบทวนให้ชัดเจนว่าท่านจะเอาอย่างไรแน่ กราบเรียนด้วยความเคารพครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบคุณครับ มีสมาชิกที่ประสงค์จะอภิปรายอีกไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกขออภิปราย)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ถ้าไม่มี เห็นว่าเป็นเวลาพอสมควร มีผู้อภิปราย ๑๕ ท่าน ผมขอปิดการอภิปรายนะครับ ต่อไปขอเชิญกรรมาธิการตอบข้อซักถามของสมาชิก ท่านแรกขอเชิญท่านรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์วินัย ดะห์ลัน เลขานุการ เชิญครับ

นายวินัย ดะห์ลัน (กรรมาธิการ) : ขอบคุณครับ ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณทางสมาชิกที่ให้ความเห็น คิดว่าในทุกเรื่องที่ได้รับฟังจากทางสมาชิกทั้ง ๑๕ ท่านนั้น หลายเรื่องเราได้พูดคุยกันมาโดยตลอด ผมอยากจะเรียนบรรยากาศของการทำงานในเรื่องนี้ให้ทางท่านสมาชิกได้รับทราบบางส่วน จริง ๆ ในการทำเรื่องของการปฏิรูปอุดมศึกษาเราได้ทำกันมาอยู่ระยะหนึ่ง โดยที่มีทาง สนช. ได้เข้าร่วม เพราะฉะนั้นความคิดเห็นได้มีความหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราได้ทำงานใกล้ชิดกับทางกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นธรรมชาติของทางกรรมาธิการที่ทำงานร่วมกับทางกระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอด มีประเด็นที่ทางท่านประธานกรรมาธิการขอให้ผมช่วยตอบก็คือเรื่องของการแยกหรือไม่แยก อุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนี้เราได้พูดคุยกันค่อนข้างมาก จนกระทั่งถึงตอนที่มีการตั้งคณะกรรมการอิสระศึกษาในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ตามมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้นหมายความว่าขณะนี้คนที่จะมารับไม้ต่อจากเรานั้นเขาได้เริ่มงานของเขาแล้ว ซึ่งก็โชคดีว่ามีกรรมาธิการของเรา ๒ ท่านได้เข้าไปเป็นคณะทำงานอยู่ด้วย เรื่องนี้ก็ทำให้เราได้คุยกันว่าตกลงเรื่องของอุดมศึกษาเราจะทำต่อหรือว่าจะให้ทางคณะทำงานอิสระได้ดำเนินการต่อไป เห็นว่าในที่สุดแล้วเราควรจะทำดำเนินการต่อ อย่างน้อยที่สุดไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ หรือทางคณะกรรมการอิสระ หรือแม้กระทั่งทาง สนช. ซึ่งเราก็คงทราบกันดีอยู่แล้วว่ามีประเด็นในเรื่อง

ของการที่จะดำเนินการเกี่ยวข้องกับเรื่องของอุดมศึกษากันไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งสมาชิกบางท่านก็ได้พูดกัน แต่ในที่สุดเราเห็นว่าควรจะมีบทบาทเกี่ยวข้องอย่างน้อยที่สุดในเรื่องของ การนำเสนออุปชัน (Option) ต่าง ๆ ในเรื่องของทางเลือกให้กับทางคณะกรรมการอิสระ ได้พิจารณา หรือแม้กระทั่งทาง สนช. หรือแม้กระทั่งทางรัฐบาลได้พิจารณา ครั้งแรกนั้น เราได้เสนอในเรื่องของการดำเนินการในการแยก ซึ่งเป็นไปตามที่หลายฝ่ายได้พูดคุยกัน แต่อย่างไรก็ตามถ้าสมมุติว่าเราศึกษาในเรื่องประวัติศาสตร์ซึ่งหลายท่านได้พูดถึง การตั้ง ทบวงมหาวิทยาลัยในปี ๒๕๑๕ การยุบทบวงมหาวิทยาลัยในปี ๒๕๔๕ คำถามมีอยู่ว่าขณะนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นมา ๓๐ ปี ยุบไปแล้ว ๑๕ ปี แล้วมีความคิดในการที่จะนำกลับ เข้ามา ข้อดีข้อเสียเป็นอย่างไร ผมก็อยากจะเรียนว่าสิ่งที่เราได้พูดคุยกันนะครับ ทบวงมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นมากับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น มีธรรมชาติที่แตกต่างกัน การยุบทบวงมหาวิทยาลัยในปี ๒๕๔๕ การทำงานของกระทรวงศึกษาธิการขณะนั้นยังมี เรื่องของวิทยาลัยครูอยู่ มีเรื่องของสถาบันราชภัฏอยู่ เพราะฉะนั้นในช่วงของการยุบ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการมีเรื่องของการตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ -----

การตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เพราะฉะนั้นแนวคิด กรอบคิด เรื่องของสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนไปหมดแล้วครับ เพราะฉะนั้นถ้าจะมีการแยกกระทรวงอุดมศึกษาออกมากับเรื่องของ ทบวงมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นก่อนปี ๒๕๔๕ นั้นมีสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะฉะนั้นสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ทางคณะกรรมการการเราได้พูดคุยกันมากกว่าถ้าสิ่งที่เราจะทำ ก็คือการแยกกระทรวงอุดมศึกษาออกมานั้นจะทำให้กระทรวงศึกษาธิการอ่อนแอลงหรือไม่ อันนี้เป็นคำถามที่เราได้ตั้งกันขึ้นมา ในเมื่อสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนั้น เคยทำหน้าที่ในเรื่องของการสนับสนุนการดำเนินงานของกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา ตรงนี้เรากำลังจะทำให้กระทรวงใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นอ่อนแอแล้วก็ทำให้กระทรวงเก่าที่เราแยก ออกมานั้นอ่อนแอไปพร้อม ๆ กันหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่เราพยายามจะทำก็คือ เรื่องของการสร้างออปชัน (Option) หรือทางเลือกให้กับทางคณะทำงานซึ่งอยู่ใน คณะกรรมการอิสระ ดังนั้นเราเลยมีเรื่องของทางเลือกออกมา ๒-๓ อย่าง อย่างที่ได้เสนอ ไปแล้วตั้งแต่เรื่องของการไม่ตั้งกระทรวงใหม่ แต่ตั้งเอากการอุดมศึกษาออกมา เนื่องจากว่า กระทรวงศึกษาธิการนั้นมีขนาดใหญ่โตแล้วก็ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ ขณะที่อุดมศึกษา เราก็ไม่ได้แยกว่าเรื่องของราชภัฏ ราชมงคลนั้นจะมีลักษณะที่หลายท่านมองว่าเรามี ความน้อยเนื้อต่ำใจ จริง ๆ เรามองว่าทั้งราชภัฏ ทั้งราชมงคลมีจุดเด่นหลายอย่างที่เราเรียก กันว่ามหาวิทยาลัยวิจัยอาจจะสู้ไม่ได้ด้วยซ้ำ เพียงแต่ว่าเราจำเป็นที่จะต้องจัดโครงสร้างของ การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยทั้ง ๒ กลุ่มนั้นใหม่ ก็คือเรื่องของการทำให้กลายเป็น มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาประเทศ อันนั้นก็เป็นที่เราได้ดำเนินการแล้วก็ได้นำเสนอ เรื่องของ การนำไปรวมกับทางกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นเนื่องจากว่ามีหลายประเทศ ได้ดำเนินการในแนวทางนั้น ก็คิดว่าทางคณะกรรมการอิสระซึ่งจัดตั้งขึ้นมาก็คงนำเอา เรื่องของจุดแข็ง จุดอ่อนไปพิจารณากัน อีกเรื่องหนึ่งก็คือเรื่องของการให้อุดมศึกษานั้นยังอยู่ ในที่เดิม ในออปชัน (Option) ที่ ๔ นั่นก็คือว่าการปรับโครงสร้างของอุดมศึกษาให้มีความโดดเด่นชัดเจนมากขึ้น ให้ทำเรื่องของวิจัย และในวิจัยนั้นไม่ใช่เฉพาะวิจัยวิทยาศาสตร์ แต่วิจัยในทุกสาขาเพื่อที่จะสร้างความโดดเด่นแต่ทำให้อยู่ในที่เดิม จัดโครงสร้างใหม่ ซึ่งเรื่องนี้เราก็ส่งให้กับทางคณะกรรมการอิสระได้พิจารณา และเรื่องของการอาจจะนำไป รวมกับกระทรวงอื่นเพื่อจะทำให้เรื่องของการจัดโครงสร้างต่าง ๆ ไม่ได้หมายความว่า

เราจะตั้งกระทรวงแล้วมีรัฐมนตรี เรื่องของการตั้งกระทรวงใหม่ขึ้นมาเป็นกระทรวงอุดมศึกษา โดยตรงจะเห็นได้ว่าเราอยู่ในอปชัน (Option) ที่ ๓ ซึ่งเราพูดเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย เพราะในคณะกรรมการของเราเองก็ยังมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันว่าเราเองนั้นจะสร้างองค์กรใหม่หรืออย่างไร แต่อย่างไรก็ตามในทั้งหมดนี้สิ่งหนึ่งที่เราจำเป็นจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เรื่องของการปฏิรูปอุดมศึกษา หรือแม้กระทั่งเรื่องของการปฏิรูปในภาพรวมนั้น คณะกรรมการเห็นว่าเราจำเป็นต้องกล้าในการที่จะดำเนินการ หัวใจหลักบางทีไม่ได้อยู่ตรงที่ว่าดีกว่าหรือไม่ดีกว่า แต่หัวใจหลักคือเราต้องกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นในเรื่องที่เราจะต้องเปลี่ยนแปลงจะดีหรือไม่ดีก็แล้วแต่ ในที่สุดแล้วสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จะทำให้ทุกองคาพยพปรับตัวในการที่จะดำเนินการเพื่อที่จะทำให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น ในอปชัน (Option) ทั้ง ๔ ออปชัน (Option) นั้นเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด อย่างน้อยที่สุด เราต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่าจะอยู่ในรูปแบบเดิมไม่ได้ เราต้องเปลี่ยน แต่ว่าจะเปลี่ยนไปในส่วนที่เป็นทางเลือกในกลุ่มไหนใน ๑-๔ นั้นจะเป็นอย่างไร -----

อยากจะขอให้พวกเราช่วยกันพิจารณาเพื่อที่จะฝากให้คณะกรรมการอิสระหรือแม้กระทั่งรัฐบาลได้ร่วมกันพิจารณา แต่อย่างน้อยเราได้นำเสนอว่าเราจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนในเมื่อสิ่งที่เป็นอยู่ขณะนี้เรายอมรับว่าเป็นปัญหา ก็อยากจะเสนอเท่านี้ ขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอเชิญกรรมาธิการท่านต่อไปที่จะชี้แจง ท่านปิยะธิดา ประดิษฐบาตุกา ขอเชิญครับ

นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาตุกา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ ดิฉันจะขอตอบคำถามของท่านสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คือท่านครุจิต ในประเด็นเรื่องที่จะให้ขยายความในเรื่องการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษาว่าจะมีความน่าเชื่อถือเพียงไร ซึ่งในการประเมินตนเองของสถาบันการศึกษาโดยในทางปฏิบัติก็ต้องทำในทุกปีการศึกษาอยู่แล้ว และในส่วนของคณะกรรมการประเมินของสถาบันอุดมศึกษาก็จะมีตัวแทนจากต้นสังกัดคือ สกอ. เข้ามานั่งเป็นคณะกรรมการประเมินร่วมด้วยอยู่แล้ว อีกทั้งในเรื่องของการประเมินคุณภาพอย่างที่เราเรียนไว้ตั้งแต่ตอนต้นในการนำเสนอว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นคนละเรื่องกันกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะฉะนั้นเมื่อมีการประเมินคุณภาพที่เข้าซ้อนจากหลายหน่วยงานและเป็นการประเมินคุณภาพที่ไม่ถูกวิธีการ ไม่ถูกหลักการ ก็จะทำให้ไม่เกิดการพัฒนาคุณภาพ แล้วก็เพิ่มภาระงานให้กับสถานศึกษาหรือให้กับสถาบันอุดมศึกษาด้วยนั่นเอง เพราะฉะนั้นข้อเสนอของคณะกรรมการด้านการศึกษาจึงได้มีข้อเสนอให้สถาบันการศึกษาทำการประเมินตนเอง นอกจากนั้นก็ยังมีหน่วยงานภายนอก ได้แก่ สมศ. หรือองค์กรวิชาชีพ แล้วก็องค์กรในระดับสากลต่าง ๆ เข้าทำการประเมินสถานศึกษาอยู่แล้ว ส่วนในอีกประเด็นหนึ่งที่ท่านพูดถึงก็คือในเรื่องการประเมินตามคำร้องขอของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งขยายความเพิ่มขึ้นก็คือสามารถทำได้ในกรณีของการร้องขอการสุ่มตรวจ หรือเมื่อมีข้อสงสัย มีข้อร้องเรียน เพราะฉะนั้นในประเด็นที่ท่านกังวลว่าถ้าสถานศึกษาไม่ร้องขอก็จะไม่มีการประเมิน ก็เข้าใจว่าน่าจะตอบคำถามตรงนี้ได้ชัดเจน

ในส่วนประเด็นที่ท่านสกลิต์พูดไว้ในเรื่องของการนำเกณฑ์มาตรฐานเอดเปกซ์ (EdPEX) มาใช้ในการประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา ณ ขณะนี้มหาวิทยาลัย

ส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมในการที่จะรับการประเมินระดับสากลก็คือของเอดเปกซ์ (EdPEX) ซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งในเรื่องของบุคลากร ในเรื่องของผู้ประเมิน ซึ่งระยะเวลาที่จะใช้ในการอบรมผู้ประเมินก็ค่อนข้างยาวนานพอสมควร เพราะฉะนั้น ในช่วงระยะเวลานี้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมพร้อมในสิ่งเหล่านั้นก่อน ในปัจจุบันได้เสนอว่าในส่วนที่มีการประเมินคุณภาพที่ผิดหลักการ วิธีการ โดยต้นสังกัด และหน่วยงานภายนอก ก็ควรจะปรับบทบาท หน้าที่ วิธีการการประเมินคุณภาพให้ถูกต้อง ตามหลักการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการประกันคุณภาพที่ถูกต้อง ขอขอบคุณค่ะ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอเชิญกรรมการท่านต่อไป รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์อุทัย เลาหวิเชียร ขอเชิญครับ

นายอุทัย เลาหวิเชียร (กรรมการ) : ผมได้ฟังผู้อภิปรายทั้ง ๑๕ ท่านด้วยความสนใจ คิดว่าเป็นแนวความคิดที่หลากหลายและจุดประกายให้กรรมการของเราไปนั่งคิด แล้วก็จะปรับปรุง แก้ไข เท่าที่ผมฟังดูหลาย ๆ ท่านก็พยายามชี้ให้อุดมศึกษาของเรา เน้นอะคาเดมิกเอกซ์เซลเลนซี (Academic Excellency) คือความเป็นเลิศในทางวิชาการ ให้ปรับปรุงหลาย ๆ อย่างเหมือนกับผู้ที่ได้อธิบายไป แต่บางท่านก็ชี้ให้เห็นถึงความเสมอภาคทางสังคมก็คือเน้นโซเซียลอีควิตี (Social Equity) ซึ่งเหมือนน้ำกับน้ำมัน ถ้าเราจะเอาน้ำมัน เราก็ต้องไม่มีน้ำ จะเอา ๒ อย่าง ซึ่งเราก็รับฟัง เป็นความคิดที่บรรเจิด -----

แล้วก็น่าสนใจในทางทฤษฎี ในทางปฏิบัติหลาย ๆ อย่าง แต่มีบางอย่างที่ผมคิดว่าเราจะต้อง
 แก่แน่นอน เพราะว่าในการทำงานนี้ทำงานด้วยความลำบาก เพราะเราเชิญคนมาพูด
 หลายพวกและเขาออกความเห็นไปเราก็ใช้หลักประชาธิปไตยต้องฟัง ไม่ใช่ว่าถ้าไม่เห็นด้วย
 แล้วจะไม่เอา เราก็ฟัง แล้วเราก็เอาเขาเข้ามาในนี้เพื่อให้ถกถียงกันอีกชั้นหนึ่ง อย่างที่
 ผมคิดว่าจะต้องแก้ไขเลย เพราะในขณะทำงานผมก็ไม่เห็นด้วยเพราะว่าผมไม่ชอบไปบังคับ

มีข้อที่ศาสตราจารย์ดุสิต ผมขอเอ่ยชื่อนะครับ บอกว่าการขอตำแหน่ง ผศ.
 หรือ รศ. ไม่ควรกำหนดเวลา อย่างนี้เป็นตัวอย่าง ทางผมก็ต้องรับไปคุย เพราะว่าคล้าย ๆ
 ไปบีบเขา บางทีเราก็ไม่อยากขอ ถ้าเราขอตำแหน่งและทำให้งานอย่างอื่นเสียเราก็ไม่ขออะไร
 อย่างนี้เป็นตัวอย่าง

ท่านประสิทธิ์บอกว่าเราต้องฟังที่ประชุมอธิการบดี เรานั่งประชุมอยู่ตั้งนาน
 ไม่เคยคิดถึงเรื่องนี้เลย เพราะว่าท่านประสิทธิ์ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมก็เลยไม่ได้คิด พอพูดมา
 อย่างนี้ผมก็พอใจมาก

อีกเรื่องหนึ่ง คือท่านนิกรอ้างหนังสือของอัลวิน ทอฟฟ์เลอร์ ว่าอัลวิน
 ทอฟฟ์เลอร์ เขียนหนังสือ ๒ เล่ม เล่มหนึ่งในปี ๑๙๗๐ ฟิวเจอร์ช็อก (Future Shock)
 ที่ทำให้คนอ่านแล้วตะลึงทั้งโลกว่าองค์กรที่เราทำงานอยู่ออร์แกไนเซชัน (Organization)
 ใช้ไม่ได้ จะต้องเป็นอย่างนี้น้อย่างนั้น อีกเรื่องหนึ่งคือเดอะ เทิร์ด เวฟ (The Third Wave)
 คลื่นลูกที่ ๓ ซึ่งท่านนิกรพยายามชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญ ไม่ทราบว่ามี
 พรอพอซัล (Proposal) นี้มีการอินคลูด (Include) เรื่องการเปลี่ยนแปลงไหม ผมขอเรียน
 ชี้แจงว่าเราคิดตลอดเวลา คนที่ทำงานปฏิรูปจะไม่คิดเรื่องของเทมโปรัลไดเมนชัน
 (Temporal Dimension) ไม่ได้ เราคิดอยู่ตลอดเวลา เช่นเราคิดว่าคนไทยอย่างที่เรายึด
 ก็คือว่าจะต้องเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ อะไรต่าง ๆ พวกนี้เราคิดหมด แต่ว่าคงจะพูดมา
 ไอเดนทิไฟ (Identify) ให้เห็นเป็นข้อ ๆ ไม่ได้ เพราะเป็นไปไม่ได้ว่าเวลาเราจะปฏิรูป
 เราจะปฏิรูปโครงสร้าง กระบวนการ พฤติกรรม กฎหมาย เราจะไม่คิดถึงบริบทและเรื่องของ
 เวลาไม่ได้ แต่แนวความคิดของท่านนิกรก็เป็นแนวความคิดที่มีประโยชน์ซึ่งเราจะนำไป
 พิจารณาด้วย มีคนเตือนผมว่าอย่าไปตอบเยอะ แต่ว่าต้องตอบ

ของท่านสุรินทร์ไม่มีอะไรจะตอบ เพราะว่าเป็นคำตอบอยู่แล้ว ว่าง ๆ ผมจะคุยกับท่านเอง เจอกันบ่อย ทั้งหมดนี้เราจะไปคุยกันในคณะกรรมการธิการด้านการศึกษาล้วนจะแก้ไขให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ขอขอบคุณมากครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ขอขอบคุณมากครับ ท่านอาจารย์อุทัยท่านมีบริการหลังไมโครโฟนด้วยนะครับ สมาชิกที่สนใจก็เชิญต่อ ขอเชิญท่านประธานกรรมการ วิวัฒน์ ศัลยกำธร ครับ

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร (ประธานกรรมการ) : กราบขอบพระคุณทั้ง ๑๕ ท่านเป็นอย่างสูง ยังมีประเด็นรายละเอียดอีกหลายเรื่องที่ผมเห็นด้วยกับท่าน แต่ว่าจะขออนุญาตรับเอาไปแก้ไข ไม่อยากจะเสียเวลาที่ประชุมตอบ หลายเรื่องผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ข้อมูลทั้งหมดซึ่งคณะทำงานทั้ง ๓ ชุด ที่ผมกราบเรียนว่าเราตั้งคณะทำงานชุดแรก เมื่อนำเสนอคณะกรรมการ คณะกรรมการยังไม่เห็นด้วย มีรายละเอียดไม่เพียงพอ กรรมการก็รับแล้วก็ตั้งคณะกรรมการชุดที่ ๒ แล้วชุดนี้ก็เป็นชุดที่ ๓ เพื่อศึกษาและรับฟังความเห็นให้รอบด้าน ด้วยเงื่อนไขเวลาอันจำกัดที่จริงเราก็รู้ว่ายังไม่รอบด้านนัก แต่ว่าด้วยข้อจำกัดของเวลา ของอายุ สปท. -----

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

จิรนุช ๖๕/๑

ก็ทำให้เราตัดสินใจที่จะมารับฟังความคิดเห็นจากทุกท่าน ซึ่งผมคิดว่าวันนี้แม้ประเด็นจะไม่ลงรายละเอียดนักแต่ผมคิดว่าครบถ้วนรอบด้านทีเดียว ข้อเสนอทั้งหมดถ้าท่านกรุณาผ่านเรื่องนี้ไปเราก็จะส่งรัฐบาล แล้วก็หยิบเรื่องนี้ไปหารือต่อ ที่จริงตั้งแต่วันพรุ่งนี้เป็นต้นไป กรรมการอิสระก็จะเริ่มพิจารณาเรื่องนี้ ที่จริงมีทั้งหมดหลายเรื่องที่รัฐธรรมนูญบังคับให้ทำให้เสร็จอย่างน้อย ๕ เรื่อง เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่รัฐบาลจะเสนอผ่านให้กรรมการอิสระได้พิจารณาเหมือนกัน ผมคิดว่าข้อมูลที่ท่านได้กรุณาอภิปรายมานี้เราเก็บไว้อย่างละเอียด แล้วก็คิดว่าจะประมวลเรื่องทั้งหมดกลับไปหารือต่อ คณะกรรมการอิสระเอง หรือแม้แต่กระทรวงศึกษาธิการ ที่จริง สนช. ด้วย สนช. ก็เตรียมเรื่องนี้อยู่ด้วย เขาต้องไปฟังความคิดเห็น ภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่นี้จำเป็นต้องไปฟังความคิดเห็นให้รอบด้าน ก็จะมีระบบการรับฟังความคิดเห็นทั้งรูปแบบเดิมซึ่งเดินทางไปฟังความคิดเห็นโดยตรง และระบบการรับฟังความคิดเห็นจากรูปแบบใหม่ซึ่งโลกทุกวันนี้เป็นโลกของดิจิทัล เป็นโลกออนไลน์ (Online) ก็จะเปิดฟังความคิดเห็นด้านกว้างขึ้นไปอีก ก็คิดว่าคงมีเวลาไม่มากนักที่รัฐบาลต้องรับสรุปเรื่องนี้แล้วก็เร่งทำ คณะกรรมการอิสระก็คงเช่นกันมีเวลาไม่มากนักที่จะทำ เพราะฉะนั้นก็กราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง กราบขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ยังมีสมาชิกที่จะซักถามนะครับ มีท่านสุรินทร์ จิรวินิชย์ แล้วก็ท่านกษิต ภิรมย์ ขอสั้น ๆ นะครับ เอาเป็นประเด็นที่กรรมการยังไม่ได้ตอบและข้องใจครับ

นายสุรินทร์ จิรวินิชย์ : เรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม สุรินทร์ จิรวินิชย์ สปท. หมายเลข ๑๗๓ ผมกราบขอบพระคุณท่านกรรมการด้วยความจริงใจ แต่อย่างไรก็ตามเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญของชาติปัจจุบันและอนาคต เพราะการผลิตบัณฑิตออกไปในทุกสาขาขึ้นอยู่กับท่านตัดสินใจอย่างไร และที่ประชุมนี้ตัดสินใจอย่างไร ผมกราบเรียนว่าปัญหาทั้งหมดท่านไม่ต้องแยกออกไปเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือจะไปรวมกับใครหรือครับ ให้อยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ แต่ท่านอย่าใช้ระเบียบที่ใช้กับประถม มัธยม และไปใช้กับมหาวิทยาลัย คือระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้กับมหาวิทยาลัย ก็ต้องเป็นของมหาวิทยาลัย คำว่า การศึกษา แต่ว่าวิธีการ กระบวนการต่างกัน วยต่างกัน เรื่องที่ ๑ นะครับ

เรื่องที่ ๒ ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วทั้งหมดท่านต้องแก้ด้วย ท่านไปออกกฎหมายฉบับเดียวในกระทรวงศึกษาธิการ ไปลื้อแบบทบวงมหาวิทยาลัยเก่าที่ผมกราบเรียนไปแล้วก็คือ มาตรา ๔ (๑) ถึง (๑๑) ไม่จำเป็นต้องเอามาหมด เพราะว่าวันเวลาเปลี่ยนไป ปัญหาที่จะแก้ได้หมด ผมอยู่ทบวงมหาวิทยาลัยมานาน รัฐมนตรีไม่เคยใช้อำนาจบาตรใหญ่ในการยุบรวมนมหาวิทยาลัยของรัฐเลย เคยสั่งปิดและสั่งยุบมหาวิทยาลัยของเอกชนอยู่ ๒-๓ แห่งที่ไปไม่ได้ ผมคิดว่าน่าจะดีกว่า อย่างไรก็ตามถ้าท่านยังคิดว่าอ้อมแอ้ม ๆ และบอกว่าจะไปแก้ไข ผมเป็น ๑ คนที่จะบอกว่าผมไม่เห็นด้วย แต่ถ้าท่านรับว่าท่านเอาไปแก้แล้วเอากลับมาพิจารณาอีกทีหนึ่ง ไม่ใช่รวบรัดตัดหางแล้วก็ส่งไป แล้วก็อ้างว่ารัฐบาลก็ดี กรรมการอิสระอะไรก็ดี ร้อยแปดจิปาละ เร่งรัด รีบร้อน สังคมไทยอ้างความรีบร้อน เร่งรัด ท่านนั้นท่านนี้สั่งมาเสียหายมาเยอะแล้ว ท่านประธานครับ ผมเสนอนะครับ ท่านจะตอบหรือไม่ตอบก็ตามใจเถอะครับ ถ้าท่านรับว่า ๑๕ ท่านรวมทั้งที่ยังไม่ได้อภิปราย คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี ๆ ร่วมกันท่านเอากลับมาอีกทีได้ไหมครับ ท่านไปทำตั้งแต่เย็นนี้เลย ท่านประชุมไปถึงคำติงต๊น ๗ วันแล้วท่านเอามาเข้าผมก็จะเห็นด้วยกับท่าน แต่ท่านบอกว่ารับไปเฉย ๆ ไม่มีปัญหา ผมก็ต้องไม่เห็นด้วยแน่นอน ด้วยความเคารพอย่างสูง

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอขอบคุณครับ เชิญท่านกษิต ภิรมย์ ครับ

นายกษิต ภิรมย์ : ขอขอบคุณครับท่านประธาน ผมไม่ได้อยู่ในที่ประชุมอธิการบดี ไม่ใช่ความผิดของผมนะครับ ไม่ได้รับเชิญแต่นั้นไม่ใช่ประเด็น ประเด็นหัวใจของเรื่องผมคิดว่าผมมีข้อเสนอที่สำคัญ -----

๑๓๒

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

พัชรี ๖๖/๑

และเพื่อน ๆ อีก ๑๔ ท่าน อยากจะฟังกรรมาธิการแต่คงไม่มีเวลา แล้วที่ฟังมาจาก ๑๕ ท่าน อาจจะมี ๑๕ ประเด็นสำคัญ ๆ ท่านคิดว่ารับได้ตรงไหน จัดลำดับความสำคัญหรือเปล่า แต่ไม่เป็นไรเวลาไม่มี แต่ผมมีข้อเสนออันหนึ่งที่ผมคิดว่าสมเหตุสมผลแล้วก็สะท้อนสังคม ประชาธิปไตยที่ผมได้เสนอให้ที่ประชุมอธิการบดีเป็นแกนของอุดมศึกษา มีกฎหมายอยู่แล้ว ก็ในเมื่อมีอธิการบดี มีสภามหาวิทยาลัยก็ให้เขารับผิดชอบด้วยตัวเขาเองร่วมกันสืบทอด หรือรัฐบาล หรือกระทรวงศึกษาธิการ ในทางปฏิบัติไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว อาจจะมี กฎหมายเป็นภาพรวมเท่านั้นเอง ให้เขาปกครองตนเอง อย่าเอากระทรวงหรือว่า กรม มาครอบงำเขาอีก จะได้เกิดความเลิศทางปัญญา แล้วภายในอธิการบดีทั้งหลายถ้าจะไป ตกลงแบ่งงานวิจัยร่วมมือกันอย่างไร จะจัดความเป็นเอกซ์เซลเลนซ์ (Excellence) อะไรกัน ต่าง ๆ เหล่านี้ คือท่านไม่ได้ตอบในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ได้เสนอ แล้วท่านก็บอกว่าจะเหมารวม จะรับเรื่องไปหมด แล้วผมก็ไม่รู้ว่าที่ไปเขียนส่งไปที่รัฐบาลรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร เพราะผมไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอส่วนใหญ่ที่ท่านได้เสนอมา ไม่ได้ทำประโยชน์ให้กับ การปฏิรูปอุดมศึกษาเลยครับ ขอขอบคุณมากครับท่านประธาน

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : เชิญครับ

นายสังศิต พิริยะรังสรรค์ : ท่านประธานครับ ผม สังศิต พิริยะรังสรรค์ ขออนุญาตพูดสั้น ๆ นิดเดียวครับ ผมดูเอกสารแล้ว วิธีคิดของคณะกรรมการมองเรื่องของการแยกสถาบันอุดมศึกษาออกจากกระทรวงโดยการที่มีสมมุติฐานว่าถ้าแยกแล้วงานก็จะมี ประสิทธิภาพที่ดีกว่า เพราะฉะนั้นวิธีการมองปัญหาแบบนี้ถามว่ามองได้ไหม ก็มองได้ แต่ถ้าผมจะขออนุญาตเสนอผมคิดว่าเรื่องที่สำคัญยิ่งกว่าการแยกหรือไม่แยกก็คือปรัชญาของการศึกษาว่าควรจะเป็นเช่นไร ผมได้เห็นเนื้อหาในเอกสารมีการวิพากษ์ถึงปรัชญาการศึกษา แบบดั้งเดิมก็คือเน้นให้นักศึกษาเข้าห้องเรียน ซึ่งจะบอกว่าเป็นปรัชญาก็ได้แต่ก็ยังไม่ค่อยถูก เท่าไร เพราะฉะนั้นผมอยากให้คิดอีกนิตหนึ่งว่าปรัชญาการศึกษาของระดับอุดมศึกษาควรจะเป็นอย่างไร ผมคิดว่าตรงนี้สำคัญที่สุด ถ้าตีตรงนี้ไม่แตก แยกออกไปก็จะถูกระบบราชการ ครอบงำ

เรื่องที่ ๒ ที่เป็นประสบการณ์ของผมโดยตรง ผมเคยรับราชการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ ผมได้งานวิจัยง่ายมากเลยถ้าผมจะเอาก็ได้ทุกที แต่ผอเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของเอกชน พอผมเกษียณอันนี้ยากเย็นแล้ว เพราะว่าระเบียบของกระทรวงการคลังกำหนดว่าถ้าเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐก็สามารถจะรับงานได้เลย แต่พอเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของเอกชนต้องประมูลเท่านั้น เพราะฉะนั้นเมื่อก่อนผมก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเขาถึงไม่ค่อยทำวิจัย สาเหตุก็มาจากระเบียบของทางราชการนี่เองที่ทำให้อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเขาก็ไม่ค่อยมีโอกาสทำงานวิจัย เพราะฉะนั้นเรื่องที่ผมอยากฝากคณะกรรมการการศึกษามี ๒ เรื่องเท่านั้นละครับ ขอขอบคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอขอบคุณครับ ท่าน พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม ขอเฉพาะประเด็นคำถาม เพราะท่านอภิปรายไปแล้ว เอาประเด็นที่ท่านข้องใจยังไม่ได้ตอบนะครับ

พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม : ท่านประธานครับ คาบเกี่ยวทั้งที่ผมอภิปรายและยังไม่ได้อภิปราย ผมเรียนท่านประธานผ่านไปทางคณะกรรมการการศึกษาคือตอนนี้ผมเชื่อว่าหลายคนในห้องประชุมแห่งนี้อาจจะเริ่มสับสนแล้ว เพราะเท่าที่เรารับตอนนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการก็แล้วแต่ โดยมีศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดม คชินทร อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นแม่ข่ายในการร่างกฎหมายกระทรวงอุดมศึกษา แล้วก็พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องอีก ๒-๓ ฉบับ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนอุดมศึกษา แล้วก็อยู่ในขั้นตอนที่ทำประชาพิจารณ์อย่างที่มีสมาชิกได้อภิปรายไปแล้ว -----

เพราะฉะนั้นผมก็ยังสับสน แล้วก็ยังงว่งว้างงานที่เรากำลังทำอยู่เวลานี้ รวมทั้งที่กรรมการ
จะทำต่อ และที่กรรมการอิสระจะดำเนินการต่อ จะสัมพันธ์ ผูกพันกันอย่างไร จะเกาะกัน
อย่างไร เป็นธงที่วางเอาไว้แล้ว ตอนนี้เรากำลังทำอะไร เราเสนอรายงานไป
และคณะกรรมการชุดนั้น หรือคณะทำงานชุดนั้นก็ดำเนินการที่จะทำประชาพิจารณ์ อันนั้น
คือคำตอบสุดท้ายแล้วหรือยัง ท่านอาจารย์วิวัฒน์พอที่จะแจ้งให้สมาชิกทราบ เราสับสน
จริง ๆ เพราะว่าป็นธงที่รัฐบาลตั้งเอาไว้แล้ว ซึ่งส่วนตัวผมก็ไม่ได้ขัดข้องอะไร เป็นเรื่อง
เราจะต้องไปดำเนินการต่อเพราะจะต้องผ่าน สนช. แต่ว่าทั้งหมด ๓ กระบวนการเป็นรถไฟ
๓ รางแล้วตอนนี้ ๓ รางนี้ไปด้วยกัน หรือว่าจะไปชนกันตรงไหน หรือว่าจะวิ่งไปด้วยกัน
อย่างนั้นหรือ จะจูงกันไป จะเป็นอย่างไร จะจบอย่างไรครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
คนที่หนึ่ง) : ความจริง ๓ ราง ๔ ราง ๕ ราง ก็สับรางเหลือรางเดียว เรากำลังจะส่งมอบงาน
ของ สปท. ทุกรายงานเพื่อให้กับท่านนายกรัฐมนตรีหลังจากวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ขณะนี้
ท่านประธานกำลังประสานงานเพื่อรณัดหมายท่านนายกรัฐมนตรี ขณะเดียวกันรายงาน
ฉบับนี้ก็เหมือนรายงานฉบับอื่น เพียงแต่พิเศษหน่อยตรงที่ว่าตามรัฐธรรมนูญ
มีคณะกรรมการอิสระปฏิรูปการศึกษา แล้วโชคดีที่มีกรรมการ รวมทั้งท่านประธาน
กรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของเราก็เป็น ๑ ในกรรมการ
ชุดดังกล่าว การเชื่อมโยงการทำงาน การเชื่อมโยงแนวคิด การเชื่อมโยงรายงาน ก็จะเป็น
ส่วนหนึ่งในการพิจารณา ยังไม่ได้มีออกมาเป็นธง เป็นพิมพ์เขียว เป็นอะไรทั้งสิ้น ยังอยู่
ระหว่างการดำเนินการ หรือการดำเนินการในชั้นกระทรวงก็เป็นเรื่องของกระทรวง
เพียงเท่านั้นเอง ให้ความเข้าใจจะได้ไม่สับสน หน้าที่เราก็จะสิ้นสุดภายในเวลา
เมื่อกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศประกาศใช้ไม่เกินต้นเดือน
สิงหาคม เพราะฉะนั้นมอบงานแล้วก็เป็นหน้าที่ของกลไกอื่น ๆ ที่จะดำเนินการต่อ
แต่ว่าอย่างไรก็ตามเพื่อที่จะบันทึกไว้ในบันทึกการประชุม ผมขออนุญาตที่ประชุม
และท่านประธานที่จะส่งมอบคำบรรยายของผมเมื่อวันเสาร์ ซึ่งผมได้ไปบรรยายให้กับ
ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ที่เรียกว่า ปอมท. ซึ่งประกอบ
ไปด้วยมหาวิทยาลัย ๒๘ แห่ง คือมหาวิทยาลัยดั้งเดิมของรัฐ ตั้งแต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า กลุ่มนี้แล้วก็มี ๔ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้งหมด ๒๘ แห่ง ก็เป็นประเด็นเรื่องการปฏิรูปการอุดมศึกษาของประเทศภายใต้ไทยแลนด์ ๔.๐ (Thailand 4.0) ก็ขออนุญาตที่จะส่งให้กับท่านประธานประกอบการพิจารณาปรับปรุงเสมือนหนึ่งเป็นคำอภิปราย เชิญครับ

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร (ประธานกรรมาธิการ) : ขอบพระคุณท่านประธาน ผมได้หารือกัน ๔ ท่าน ยังไม่ได้ประชุมหารือในคณะทำงานทั้งหมด แต่ว่า ๔ ท่านเห็นตรงกัน

ประเด็นที่ ๑ เราเห็นด้วยกับเรื่องการที่จะให้บทบาทของ ทปอ. หรือที่เรียกว่าที่ประชุมอธิการบดี ซึ่งขณะนี้มียู่ ๔ คณะด้วยกัน อันนี้ในหลักการเราเห็นด้วยในรายละเอียดการเขียนนั้นเดี๋ยวจะขอเวลาไปปรับปรุง

ประเด็นที่ ๒ ซึ่งได้หารือกันเมื่อสักครู่นี้เห็นว่าถ้าเราร่วมกับวิทยาศาสตร์อย่างเดียวก็จะมีประเด็น มีจุดอ่อนด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อันนี้ก็ประเด็นที่เราคิดว่าน่าจะต้องไปปรับแก้ ที่จริงมีหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งท่านอาจารย์อุทัยซึ่งเป็นประธานคณะทำงานชุดนี้ได้เรียนไปแล้วว่ามีหลายหัวข้อทีเดียว แต่ขออนุญาต ในหลักการเบื้องต้นหลัก ๆ ก็คงไม่ต่างกัน แต่บางประเด็นที่มีขัดแย้งกันบ้าง บางท่านเห็นด้วย บางท่านไม่เห็นด้วย ก็จะขอไปดูอีกทีหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามที่ผมกราบเรียนว่าเรื่องนี้มีคนทำงานอยู่ ๓ สายด้วยกัน คือ เรา สนช. ก็ทำ รัฐบาลก็ทำ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะทำงานขึ้นชุดหนึ่ง ทำร่างพระราชบัญญัติเสร็จเรียบร้อยแล้วจะแยกแล้วตั้งกระทรวงโดยเฉพาะ ท่านประธานได้กรุณามารุ้กับผม ผมก็เลยถือโอกาสเชิญคณะกรรมการด้านการศึกษาทั้งหมดได้ฟังความเห็นและได้ซักถามกัน ก็ยังมีความเห็นที่ยังไม่ค่อยสอดคล้องกันเท่าไร อยากรู้ก็ตามเรื่องนี้ทางกระทรวง -----

ก็ได้ประสานมาแล้วว่าจะให้คณะกรรมการอิสระ ซึ่ง ณ วันนี้ผมทำหน้าที่เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง ในคณะกรรมการอิสระอยู่ด้วย ในวันพรุ่งนี้ก็จะมีการประชุมกันในช่วงเช้า เราก็จะหยิบเรื่องนี้มาทำการบ้านต่อ คิดว่าคงต้องใช้เวลาอีกสักระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตามผมคิดว่าความเห็นของท่านกรรมาธิการทั้งหมด หรือแม้แต่ท่านยังนึกไม่ออกแล้วกลับบ้านไปคิดออกจะส่งมาเรายังรับอยู่ ในบทบาทของผมเองกับท่านอาจารย์กอบกุลซึ่งไปทำหน้าที่อยู่ในคณะกรรมการชุดนั้นก็ประสานต่อ ถ้าจะให้คณะกรรมการตั้งเรื่องกลับไปแล้วกลับมาส่งใหม่ เข้าใจว่าไม่ทัน เมื่อเช้าท่านประธานได้เชิญประธานกรรมาธิการทุกคนไปนั่งหารือกันว่ารายละเอียดทั้งหมดนี้ต้องส่งเปเปอร์ (Paper) ให้จบทุกเรื่อง รวมเล่มภายในวันที่ ๑๕ ให้ได้เพื่อจะเตรียมส่งมอบกับท่านนายกรัฐมนตรีโดยตรง เพราะฉะนั้นเวลาจำกัดเหลือเกิน ผมตั้งใจจริง ๆ อยากจะรับฟัง ถ้ามีเวลาก็จะกลับไปทำรายละเอียดเพื่อมาฟังอีกรอบหนึ่ง แต่ด้วยข้อจำกัดเงื่อนไขเวลาผมจะขออนุญาตขอความกรุณาท่านได้ผ่านเรื่องนี้ไปก่อน อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะทั้งหมดจะถูกหยิบไปพิจารณาต่อ ไม่ได้เป็นขั้นสุดท้าย แม้คณะกรรมการอิสระเห็นชอบแล้วกับร่างพระราชบัญญัติของกระทรวง เรื่องนี้ก็ต้องกลับไปพิจารณาใน สนช. ใน สนช. ก็จะตั้งคณะกรรมการขึ้น ซึ่งทาง สปท. ก็จะได้ส่งสมาชิกของเราไปร่วมพิจารณาในวาระที่สอง ซึ่งท่านประธานได้ประสานงาน เราก็ได้ส่งรายชื่อถึงท่านประธานแล้ว ท่านประธานก็จะส่งรายชื่อไปทำการพิจารณา เพราะว่ายังมีอีก ๓ วาระใน สนช. ไฟนัล (Final) อยู่ที่ สนช. ก็คิดว่าเรายังมีเวลา ถ้าท่านมีข้อมูลอะไรก็เรายินดีรับอยู่ตลอดเวลา กราบขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบคุณท่านประธานนะครับ เป็นอันว่าที่ประชุมได้พิจารณารายงาน เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา” แล้ว ก่อนที่จะขอมติจากที่ประชุม ผมขอตรวจสอบองค์ประชุมก่อนนะครับ

(นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอเชิญท่านสมาชิกใช้สิทธิแสดงตน โปรดเสียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน

๑๓๗

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กมธ.มาตรา ๖๘/๒

(สมาชิกทำการเลียบบัตรและกดปุ่มแสดงตน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
คนที่หนึ่ง) : สมาชิกได้ใช้สิทธิแสดงตนครบถ้วนแล้วนะครับ เจ้าหน้าที่แสดงผลครับ
จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๕๗ ท่าน เป็นอันว่าครบองค์ประชุม

เรื่อง

วันที่ 26 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 15:07

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม

157

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
เรื่อง แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา (การตรวจสอบองค์ประชุม)

หน้า 1 / 1.800

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
1		พลโท กมล สุวภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
2		นายกฤษฎา จินะวิจารณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
3		นายกษิต์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
4		นายกษิตศ อ้าวคุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
5		นายกษิต ภิรมย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
6		นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
7		นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
8		นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
9		พลอากาศเอก ขวัญชัย เขี่ยมรักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
10		พลโท คณิต แจ่มจันทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
11		พลเอก คณิต อุทิตสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
12		นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
13		พลอากาศเอก คราพิทย์ ภูญชร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
14		นายศุภจิต นาครทรรพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
15		หม่อมราชวงศ์จักรกรต จิตรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
16		พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
17		นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
18		พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสุกณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
19		นายจุมพล สุขมัน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
20		นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
21		พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครื่องงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
22		นายเฉลิมพล ประทีปะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
23		นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
24		พลเรือเอก ชนินทร์ ชุนทรหิรัญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
25		นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
26		นายชาติ เขียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
27		พลตำรวจเอก ชิตชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
28		นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
29		นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
30		นายชูศักดิ์ เกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
31		พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
32		พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรฤทธิ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
33		พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
34		นายธำมรงค์ ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
35		นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
36		พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
37		พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
38		นายดำรงค์ พิเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
39		ศาสตราจารย์ดุสิต เครื่องงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
40		นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
41		พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
42		นายเดชาภักดิ์ วัฒนศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
43		นายตระกูล วินิจฉัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
44		พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
45		นายต่อพงศ์ เสงี่ยม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
46		พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
47		นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
48		พลอากาศเอก ทวีเดช อังสุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
49		นายธงชัย ลืออดุลย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
50		พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
51		นายธเนศพล ธนบุญวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
52		ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
53		พลเอก ธวัช จารุกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
54		พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
55		นายธำนิษฐ์ ณะอม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
56		พลตำรวจโท ธวัชสิทธิ์ อุดมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
57		พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
58		พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
59		นางนรรัตน์ พิมพ์เสน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
60		นางนันทนา ชลิตานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
61		พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
62		นายบวรเวท รุ่งรุจี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
63		นายบัญชา ประมิตต์นาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
64		พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
65		นางเบญจวรรณ สร้างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
66		พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
67		นายประภาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
68		ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
69		นายประยูร เขียววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
70		นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
71		พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
72		นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
73		นายปานเทพ กล้านรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
74		นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
75		นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
76		พลอากาศเอก เติ้ล จงษ์ปิ่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
77		นายพงศ์ศักดิ์ งามสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
78		นายพนม ศรีศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
79		คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
80		นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
81		พลเอก พหล สง่าเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
82		พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
83		พลเรือเอก พระจันทร ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
84		พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
85		นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
86		พลเอก ภิภู โฉมแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
87		พลเอก ภูติศ ทัดติยโชติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
88		พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
89		นายมนู เลียวไพโรจน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
90		นางมิ่งขวัญ วิชยารังษยชาติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
91		นางเมธิณี เทพมณี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
92		พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
93		พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
94		นางรวีวรรณ ภูริเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
95		นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
96		พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
97		พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
98		นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
99		พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
100		พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
101		นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
102		พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
103		นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
104		พลโท วรนาถ บุญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
105		นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
106		พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
107		พลอากาศเอก วรณ มณีนัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
108		นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
109		นายวันชัย สอนศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
110		นายวัลลภ พริ้งพวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
111		นายวิเชียร ขวาลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
112		พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
113		นายวินัย ดะห์ลัน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
114		นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
115		นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
116		นายวิวรรณ แสงสุริยะฉัตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
117		นายไวยุทธ ท่องอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
118		นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
119		นายศิริชัย ไหมงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
120		นายสถิตย ลิมพงค์พันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
121		พลเรือเอก สถิตพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
122		นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
123		นายสมชัย ฤชุพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
124		นายสมชาย พุฒิกัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
125		พลโท สมชาย ลั่นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
126		นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
127		นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
128		พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
129		นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
130		นายสันตศัฎย์ จรุงญามพิเชษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
131		พลตรี สิริวิตร นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
132		นายสุชน ชาลีเครือ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
133		พันเอก สุชาติ จันทรโชติกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
134		นายสุนชัย คำภูณเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
135		นายสุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
136		พลเอก สุรเดช เพ็ญเจริญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
137		นายสุรินทร์ จิรวินิจ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
138		พลเรือเอก สุรินทร์ เรืองอารมณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
139		นายเสรี สุวรรณภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
140		นายเสรี อติภัทระ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
141		นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
142		พลอากาศเอก อนาวิน อิมมัยรัตน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
143		นายอภิชาติ จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
144		พลเอก อภิชาติ เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
145		นายอภินันท์ ชื่อธานวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
146		พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
147		นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
148		นายอรุณ จิรขวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
149		ศาสตราจารย์อศรา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
150		นายอัศวินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
151		นายอัปดุลฮาลิม มินซาร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
152		พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
153		พลตำรวจโท อาจิด ไซติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
154		พลตำรวจโท อำนวย นิยมมะโน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
155		นายอำพล จินดาวัฒนะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
156		นายอุทัย เลาหวิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
157		พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

1. นายอลงกรณ์ พลบุตร
2. นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ

รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง

รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง

ต่อไปผมจะขอมติจากที่ประชุมว่าจะเห็นชอบกับรายงาน เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา” หรือไม่ ซึ่งหากเห็นชอบ คณะกรรมาธิการจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกไปปรับปรุงก่อนที่จะส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

(สมาชิกทำการเลียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนที่หนึ่ง) : ต่อไปเป็นการลงมติตามข้อบังคับ ข้อ ๖๐ ขอเชิญท่านสมาชิกใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ผู้ใดเห็นชอบ โปรดกดปุ่มเห็นด้วย ผู้ใดไม่เห็นชอบ โปรดกดปุ่มไม่เห็นด้วย ผู้ใดเห็นว่าควรงดออกเสียง โปรดกดปุ่มงดออกเสียง มีสมาชิกท่านใดที่ยังไม่ได้ใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนไหมครับ ถ้าไม่มี ผมขอปิดการลงคะแนน ขอทราบผลการลงคะแนน ผลการลงคะแนนเสียง จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๖๒ ท่าน เห็นด้วย ๑๐๘ ท่าน ไม่เห็นด้วย ๑๐ ท่าน งดออกเสียง ๔๔ ท่าน ไม่ลงคะแนนเสียง ไม่มี

เรื่อง

วันที่ 26 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 15:09

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 162

เห็นด้วย 108

ไม่เห็นด้วย 10

งดออกเสียง 44

ไม่ลงคะแนนเสียง 0

รายงานของคณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
เรื่อง แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการฯ โดยให้คณะกรรมการ
นำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่ง
รายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

หน้า 1 / 1.801

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	1	พลโท กมล สุวภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
2	2	นายกฤษฎา จินะวิจารณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
3	5	นายกษิต์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
4	6	นายกษิตศ อาชวคุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
5	7	นายกษิต ภิรมย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
6	8	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
7	10	นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
8	14	นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
9	15	พลอากาศเอก ขวัญชัย เขี่ยมรักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
10	17	พลโท คณิต แจ่มจันทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
11	19	พลเอก คณิต อุทิศสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
12	20	นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
13	21	พลอากาศเอก คราฑิพย์ ภูษธร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
14	23	นายคุรุจิต นาครทรรพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
15	24	หม่อมราชวงศ์จักรกรรณ จิตรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
16	25	พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
17	26	นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
18	28	พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสฤณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
19	29	นายจุมล สุขม้น	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
20	30	นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
21	31	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
22	32	นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
23	33	นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
24	34	พลเรือเอก ชรินทร์ ชุนนทรัพย์พันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
25	37	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
26	38	นายชาลี เอียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
27	39	พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
28	40	นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
29	41	นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
30	42	นายชูศักดิ์ เกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
31	43	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
32	44	พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรฤทธิ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
33	45	พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
34	46	นายรูปบุตร ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
35	48	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
36	49	พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
37	50	พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
38	52	นายดำรงค์ พิเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
39	53	ศาสตราจารย์ดุสิต เครื่องงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
40	54	นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
41	55	พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
42	56	นายเดชาภิวัดน์ ณ สงขลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
43	57	นายตระกูล วินิจฉัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
44	58	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิ์วิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
45	59	นายต่อพงศ์ เสลานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
46	60	พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
47	61	นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
48	62	พลอากาศเอก ทวีเดช อังสุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
49	65	นายธงชัย ลีอดุลย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
50	67	พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
51	68	นายธนศพล ธนบุญวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
52	69	ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
53	70	พลเอก ธวัช จารุกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
54	72	นายธวัชชัย พักอ้างกูร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
55	73	พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
56	74	นายธานินทร์ ณะเฒ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
57	75	พลตำรวจโท ธีรจิตร อุตมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
58	76	พลอากาศเอก ธีระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
59	77	พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
60	78	นางนรรัตน์ พิมพ์เสน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
61	80	นางนินนาท ชลิตานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
62	81	พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
63	82	นายบวรเวท รุ่งรุจี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
64	83	นายบัญชา ปรมีศนาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
65	84	พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
66	85	นางเบญจวรรณ สว่างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
67	86	พลเรือเอก ประดิษฐ์ ศิริคุปต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
68	88	นายประภาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
69	90	ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
70	91	นายประยูร เขียววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
71	92	นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
72	93	พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
73	94	นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
74	97	นายปานเทพ กล้านรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
75	98	นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
76	99	นายปิณฑศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
77	100	พลอากาศเอก เติ๋จ วังฮั่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
78	101	นายพงศ์ศักดิ์ เลมสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
79	102	นายพนม ศรศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
80	104	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
81	105	นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
82	106	พลเอก พหล สง่าเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
83	107	พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
84	108	พลเรือเอก พระจันทร ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
85	109	พลตำรวจตรี พิสิษฐ์ เปาอินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
86	111	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
87	112	พลเอก ภิบุญ แก้วปลั่ง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
88	113	พลเอก ภูติศ ทัดติยโชติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
89	114	พลอากาศเอก มนัส ภูขาจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
90	115	นายมนู เลียวไพโรจน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
91	116	นางมิ่งขวัญ วิษยารังสฤษดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
92	117	นางเมธิณี เทพมณี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
93	119	พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
94	120	พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
95	121	นางรวิวรรณ ภูริเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
96	122	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
97	123	พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
98	124	พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
99	125	นายเลิศปัญญา บุณณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
100	126	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
101	128	พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
102	129	นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
103	130	พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
104	131	นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
105	132	พลโท วราห์ บุญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
106	133	นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
107	134	พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
108	135	พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
109	136	นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
110	137	นายวันชัย สอนศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
111	138	นายวัลลภ พริ้งพวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
112	140	นายวิเชียร ชวลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
113	141	พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
114	143	นายวินัย ดะห์ลัน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
115	144	นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
116	146	นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
117	147	นายวิวรรณ แสงสุริยะฉัตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
118	149	นายไฉญนท์ ทองอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
119	151	นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
120	152	นายศิริชัย ไม้งาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	153	นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
122	154	พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
123	156	นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
124	157	นายสมชัย ฤชุพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
125	158	นายสมชาย พุฒิกัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
126	159	พลโท สมชาย ล้นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
127	160	นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
128	161	นายสมพงษ์ สระกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
129	162	นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
130	163	พลเอก สราวุธ ชลออยู่	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
131	165	นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
132	166	นายสันตศักดิ์ จรุงงามพิเชษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
133	167	พลตรี สิริวิตร นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
134	168	นายสุชน ชาลีเครือ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
135	169	พันเอก สุชาติ จันทร์โชติกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
136	170	นายสุนชัย คำภูณเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
137	171	นายสุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
138	172	พลเอก สุรเดช เพ็ญเจริญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
139	173	นายสุรินทร์ จิรวินิชย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
140	174	พลเรือเอก สุรินทร์ เรืองอารมณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
141	177	นายเสรี สุวรรณภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
142	178	นายเสรี อติภักตะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
143	179	นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
144	180	พลอากาศเอก อนาวิน ภิรมย์รัตน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
145	181	พลเรือเอก อนุทัย รัตตะรังสี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
146	182	นายอนุสร จิรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
147	184	นายอภิชาติ จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
148	185	พลเอก อภิชาติ เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
149	186	นายอนันต์ ชี้อาณวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
150	187	พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
151	188	นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
152	189	นายอรุณ จิรชวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
153	190	นายอลงกรณ์ พลบุตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
154	191	ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ไม่เห็นด้วย
155	192	นายอัศวินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
156	193	นายอัปดุลฮาลิม มินฮาร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
157	194	พลตำรวจเอก อิศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
158	195	พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
159	197	พลตำรวจโท อำนวย นิยมะโน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
160	198	นายอำพล จินดาวัฒนะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
161	199	นายอุทัย เลาหิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
162	200	พลเอก เอกชัย จันทรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

1. นายอลงกรณ์ พลบุตร	รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง
2. นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ	รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง

เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา” แล้วนะครับ จบการพิจารณารายงาน เรื่อง “แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา”

ก่อนอื่นขอขอบคุณคณะกรรมการชุดที่ชี้แจงนะครับ แต่เนื่องจากว่าเป็นกรรมการชุดเดียวกันในการนำเสนอรายงาน ขอเชิญบางท่านพักผ่อนรับประทานอาหารได้ สลับกันขึ้นมานะครับ

ต่อไปเป็นการพิจารณารายงานเรื่องที่ ๒ “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม”

รายงาน

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการศึกษา

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่
เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม”

★★★

15/15/สปช.

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สพท) ๑๗๕๕/๒๕๖๐

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทัยใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม”

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	ประธานกรรมการ
๒. พลเอก พหล สงำเนตร	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก พอพล มณีรินทร์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง และผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
๔. พลอากาศเอก วัชร มณีน้อย	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญมัตย์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐ์บาทุกา	โฆษกกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ
๗. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	กรรมการ
๘. พลเรือเอก ไกรวุธ วัฒนธรรม	กรรมการ
๙. พลอากาศเอก ศธาทิพย์ ภูษธร ณ อยุธยา	กรรมการ
๑๐. พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสกุล	กรรมการ
๑๑. นายชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
๑๒. นายประยูร เขียววัฒนา	กรรมการ
๑๓. พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	กรรมการ
๑๔. พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	กรรมการ
๑๕. พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	กรรมการ
๑๖. นายสมเดช นิลพันธุ์	กรรมการ
๑๗. พลเรือเอก สุรินทร์ เริงอารมณ์	กรรมการ
๑๘. นายอุทัย เลาหิเชียร	กรรมการ
๑๙. นายวินัย ตะห์ลัน	เลขานุการกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา รายงานเรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิวัฒน์ ศัลยกำธร

(นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร)

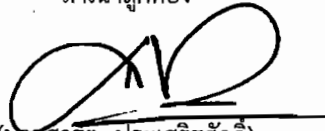
ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๗

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

สายพินธุ์/ร่าง

สุตาพร/พิมพ์

สวีน/ตรวจ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา แบบมีส่วนร่วม”

	หน้า
๑. แผนการปฏิรูป	๑
๑.๑ เรื่องที่คณะกรรมการเห็นว่าประเด็นสมควรปฏิรูป เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาแบบมีส่วนร่วม”	๑
๑.๒ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๓ ปัญหา	๗
๒. วิธีการปฏิรูป	๙
๒.๑ วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์	๙
๒.๒ แนวทางแก้ไข	๑๐
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๒๓
๓.๑ ระยะที่ ๑	๒๓
๓.๒ ระยะที่ ๒	๒๓
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๒๓
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๓
๖. ข้อเสนอแนะการปฏิรูป	๒๔
๗. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (ไม่มี)	๒๘
๘. ตารางสรุปแผนปฏิรูปเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา แบบมีส่วนร่วม”	๒๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	๓๔
ภาคผนวก	๓๕
ภาคผนวก ก	๓๖
- ปักหมุดปฏิรูปการศึกษา ถึงเวลา...ต้องเปลี่ยนแปลง	๓๗
- “ประชากรรัฐกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา : เป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์”	๔๕
ภาคผนวก ข	๕๑
- การศึกษาไทยปฏิรูปไปทางไหน	๕๒
ภาคผนวก ค	๕๗
- การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม	๕๘
ภาคผนวก ง	๖๓
- เครือข่ายภาคีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา	๖๔
ภาคผนวก จ	๗๑
- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๗๒
ภาคผนวก ฉ	๗๘
- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกประชากรรัฐกับการขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษา”	๗๙
ภาคผนวก ช	๙๓
- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชากรรัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา แบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) จังหวัดจันทบุรี	๙๔
ภาคผนวก ซ	๑๐๘
- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชากรรัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา แบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) จังหวัดพิษณุโลก	๑๐๙
ภาคผนวก ฌ	๑๓๗
- การศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถานศึกษา ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก	๑๓๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ก	๑๕๔
- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษา โดยใช้กลไกประชารัฐระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี”	๑๕๕
ภาคผนวก ข	๑๖๕
- การศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถานศึกษา ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	๑๖๖
ภาคผนวก ค	๑๗๗
- รายชื่อคณะอนุกรรมการ คณะที่ปรึกษาอนุกรรมการ	๑๗๘
ภาคผนวก ง	๑๗๙
- รายชื่อคณะผู้จัดทำรายงาน	๑๘๐

รายงาน
ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
เรื่อง การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

๑. แผนการปฏิรูป

๑.๑ ประเด็นการปฏิรูปการศึกษา

การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

๑.๒ หลักการและเหตุผล

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของกระแสโลก ปัญหาการศึกษาไทยก็ยิ่งเข้าสู่ภาวะวิกฤติมากขึ้น แม้ว่าจะมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม^๑ แต่ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากสองทศวรรษของการปฏิรูป การศึกษากลับไม่เป็นไปตามความคาดหวัง คุณภาพการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วง^๒

เด็กปฐมวัยยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้ง ๆ ที่เป็นวัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความไม่ตระหนักว่า “เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ตั้งแต่เกิด” ยิ่งอายุน้อย พัฒนาการทางสมองก็ยิ่งเร็ว นอกจากนี้การดูแลเด็กปฐมวัย ยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ในขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองก็ละเลยกับความสำคัญของตนเอง ในฐานะที่เป็น “ครูคนแรก” และมักจะมีความคิดว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ ในขณะที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดหลายประการ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสมหรือให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกันได้

สำหรับคุณภาพของการศึกษาระดับพื้นฐานนั้น เป็นที่ประจักษ์ชัดจากผลการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-Net) โดยในทุกปีพบว่าผลสอบอยู่ในทิศทางเดียวกัน คือ เด็กไทยมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือแม้แต่ว่าผลการศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD) ที่รู้จักในชื่อของ PISA (Programme for International Students Assessment) ก็พบว่า มีนักเรียนไทย

^๑ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๑ อยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๐ ส่วนในช่วงทศวรรษที่ ๒ เริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑

^๒ คุณภาพการศึกษาเกี่ยวข้องกับคุณภาพและสุขภาวะของคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะ “การศึกษา” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต “เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ดังนั้น การดำเนินการด้านการศึกษาและด้านสุขภาพจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และควรจะดำเนินการไปด้วยกันในเกือบทุกมิติ

เพียงร้อยละ ๑ เท่านั้น ที่จัดว่ามีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูง ทั้ง ๆ ที่เราใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่าวันละ ๘ ชั่วโมง และยิ่งไปกว่า เด็กไทยร้อยละ ๗๔ อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง เริ่มตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก และไม่สามารถใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาอื่น ๆ ได้

ส่วนในระดับอุดมศึกษา พบว่า ในบางสาขาวิชา บัณฑิตตกงาน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าการผลิตบัณฑิตไม่มีแผนและกลไกการกำกับ เพื่อให้ได้แรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยหลายแห่งเริ่มประสบปัญหาเรื่องความคุ้มทุน จึงมุ่งเปิดสอนสาขาวิชาที่ทำได้ง่าย ต้นทุนต่ำ และได้เงินเร็ว จึงทำให้บางสาขาวิชา บัณฑิตล้นงาน แต่บางสาขาวิชาขาดแคลนกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรม และทางด้านการแพทย์ ทำให้มีกำลังคนไม่เพียงพอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ

คุณภาพการศึกษาที่อยู่ในภาวะวิกฤติได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของคนไทยทุกกลุ่ม ทุกเพศ วัย ทุกระดับ ตั้งแต่ทารก เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ อันทำให้เกิดความอ่อนแอของพลังในการพัฒนา ชุมชน ท้องถิ่นและสังคม ทั้งนี้ หลายฝ่ายอาจเข้าใจว่าสาเหตุหลักของปัญหาการศึกษาไทยอยู่ที่จำนวนงบประมาณ แต่ถ้าพิจารณาจากตารางที่ ๑ แล้ว จะพบว่างบประมาณการศึกษาได้เพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นสัดส่วนถึง ๑ ใน ๔ ของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ดังนั้น สาเหตุสำคัญของวิกฤติการศึกษาไทยจึงไม่ใช่เรื่อง “การขาดแคลนทรัพยากร” แต่อาจจะอยู่ที่ “การบริหารจัดการ”

ตารางที่ ๑ งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๗

ปีงบประมาณ	งบประมาณทั้งหมด (ล้านบาท)	งบประมาณที่ได้รับ (ล้านบาท)	สัดส่วนต่องบประมาณทั้งหมด (ร้อยละ)
๒๕๕๑	๑,๕๖๖,๒๐๐	๓๐๑,๔๓๗.๔	๑๘.๒
๒๕๕๒	๑,๖๐๐,๐๐๐	๓๕๐,๕๕๖.๕	๑๘.๐
๒๕๕๓	๑,๘๓๕,๐๐๐	๓๔๖,๗๑๓.๑	๒๐.๕
๒๕๕๔	๑,๗๐๐,๐๐๐	๓๙๒,๔๕๔.๑	๑๘.๑
๒๕๕๕	๒,๐๗๐,๐๐๐	๔๒๐,๔๙๐.๑	๑๗.๗
๒๕๕๖	๒,๓๘๐,๐๐๐	๔๖๐,๔๑๑.๗	๑๙.๒
๒๕๕๗	๒,๔๐๐,๐๐๐	๔๘๑,๓๓๗.๘	๑๙.๑

ที่มา : ชัยมงคล สุพรรณินทร์, ๒๕๕๗ : ๘๘

สมมติฐานข้อนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดมากขึ้น เมื่อ อภิชัย พันธเสน และคณะ (๒๕๕๘)^๓ ได้วิเคราะห์งานวิจัยด้านการศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๕๘ จำนวน ๗,๔๑๐ เรื่อง พบว่า “ปัญหาใหญ่ของระบบ

^๓ จากการศึกษาของ อภิชัย พันธเสน และคณะ เรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทย : ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา (๒๕๓๕-๒๕๕๘) ซึ่งได้สังเคราะห์งานวิจัยด้านการศึกษามาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕-๒๕๕๘ กว่า ๗,๔๑๐ เรื่อง พบว่า ปัญหาใหญ่ของระบบการศึกษาไทยคือ “ปัญหาการบริหารการศึกษา” อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน รายงาน นักวิจัย สกว. ขี้ปัญหาการบริหารการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ฉุดรั้งการปฏิรูปการศึกษา. (๒๕๕๘). ค้นเมื่อ มีนาคม ๒๓, /๒๕๖๐, จาก <http://knowledgefarm.in.th/educational-administration-problem/>

การศึกษาไทยอยู่กับการบริหารการศึกษา” ซึ่งสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาที่ไม่ได้ขยายบทบาทและส่งต่อความอิสระที่แท้จริงและเพียงพอให้แก่สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น

การไม่ได้กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้แก่สถานศึกษาในพื้นที่และท้องถิ่น อันนำมาซึ่งปัญหาการศึกษาไทย สามารถอธิบายได้ในหลายมิติ ดังนี้

๑.๒.๑ การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอิงกับส่วนกลางเป็นหลัก การบริหารการศึกษาไม่ได้มีการกระจายอำนาจเกิดขึ้นอย่างแท้จริง สะท้อนได้จากหลักสูตรการศึกษาที่โรงเรียนรัฐทุกแห่งต้องใช้อ้างอิงกับหลักสูตรแกนกลางที่ถูกควบคุมจากส่วนกลาง โดยหลักสูตรดังกล่าวไม่มีความยืดหยุ่นต่อท้องถิ่น เช่น หลักสูตรแกนกลางจะบังคับให้โรงเรียนเน้นสอนภาษาไทย ซึ่งไม่สอดคล้องกับบางพื้นที่ที่มีผู้ใช้ภาษาอื่นจำนวนมาก อย่างในกรณีการสอนของโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือพื้นที่ภาคเหนือ โรงเรียนจะถูกกำหนดให้สอนภาษาไทยภาคกลางแก่นักเรียน ทั้งที่ในชีวิตประจำวันนักเรียนจะใช้ภาษาล้านในการติดต่อสื่อสาร เช่น ภาษามลายู หรือภาษาคำเมือง เป็นต้น

๑.๒.๒ การแก้ปัญหาการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง เนื่องจากหน่วยงานด้านการศึกษากส่วนกลางยังยึดติดวิธีการแก้ไขปัญหแบบเดิม นั่นคือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น หน่วยงานกลางจะทำงานโดยอาศัยหน่วยย่อยที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านการบังคับบัญชาผ่านเขตพื้นที่การศึกษา แต่หากพื้นที่การศึกษาใดไม่มีหน่วยงานย่อยตั้งอยู่ หน่วยงานกลางก็จะแก้ไขปัญหาด้วยการตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่เพื่อจัดการปัญหา เช่นแต่เดิมเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีการแบ่งการดูแลระหว่างระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาอย่างชัดเจน ต่อมาเมื่อภาระงานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละระดับชั้นการศึกษามีมากขึ้นจนเริ่มสร้างปัญหา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แบ่งส่วนราชการให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาแยกการกำกับดูแลระหว่างระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาอย่างเด็ดขาด จึงทำให้เกิดการขยายตัวของหน่วยงานภายใต้การดูแลของเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น ด้วยลักษณะการทำงานเช่นนี้ องค์กรของหน่วยงานกลางจึงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะลดลงได้ยาก เพราะการเพิ่มขึ้นของหน่วยงานย่อยและภาระงานหมายถึงหน่วยงานกลางเหล่านี้จะได้งบประมาณและอำนาจมากขึ้น การกระจายอำนาจให้สถานศึกษาในพื้นที่จึงยังไม่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

๑.๒.๓ การบริหารบุคลากรระดับพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความจริง ปัจจุบันคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรการศึกษาทั่วประเทศ โดยมีคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อสถานศึกษาภาครัฐต้องการบุคลากรการศึกษาเพิ่มเติม สถานศึกษาไม่สามารถจัดการได้เอง จำเป็นต้องส่งเรื่องไปยังเขตพื้นที่การศึกษาของตนเพื่อพิจารณาจัดสรรบุคลากร ซึ่งใช้ระยะเวลาและขั้นตอนยาวนานมาก เพราะต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือความร่วมมือของเขตพื้นที่การศึกษาข้างเคียง บางกรณีสถานศึกษาต้องใช้เวลาร่วมปีกว่าจะได้กำลังคนตามที่ต้องการ กลไกดังกล่าวทำให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถบริหารบุคลากรได้อย่างคล่องแคล่ว และเท่าทันต่อการแก้ไขปัญหา

๑.๒.๔ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ สถานศึกษาส่วนมากเป็นโรงเรียนที่สังกัดภาครัฐ สถานศึกษาจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้เงินจากหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานภายนอกเช่นสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ รวมถึงไม่สามารถขอรับงบประมาณแบบเหมาจ่ายรวมได้ (งบประมาณแบบเหมาจ่ายรวมไม่ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องใช้จ่ายเงิน

ตามที่ส่วนกลางกำหนด แต่อนุญาตให้สถานศึกษาสามารถใช้จ่ายเงินตามต้องการได้) ด้วยเหตุนี้ การบริหารเงินของสถานศึกษาภาครัฐจึงขาดความยืดหยุ่นเหมือนหน่วยงานอื่นในระบบราชการ กว่าจะได้ ดำเนินการแต่ละโครงการ ต้องรอการจัดสรรงบประมาณกันข้ามปี หรือต้องใช้จ่ายเงินตามโครงการที่ ส่วนกลางกำหนดมาเสียก่อน การใช้จ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาหรือตามความต้องการเฉพาะเรื่องจึงเกิดขึ้นช้า และไม่ตอบโจทย์ผู้เรียนในแต่ละบริบทพื้นที่

๑.๒.๕ ความไม่พร้อมของบุคลากรทางการศึกษาทั่วไป ความพยายามหนึ่งสำหรับการปฏิรูป เพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการบริหารการศึกษาที่ผ่านมา คือ การแปลงสถานศึกษาซึ่งมีสภาพเป็นระบบ ราชการให้กลายเป็นองค์กรแบบมหาชนหรือแบบนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาสามารถมีความคล่องตัว ในการบริหารบุคคล งบประมาณ และหลักสูตรได้เอง โดยไม่ต้องใช้กลไกส่วนกลางในการจัดการ อย่างไรก็ตาม ก็ดี แนวทางดังกล่าวทำให้บุคลากรการศึกษาซึ่งแต่เดิมสังกัดภาครัฐส่วนกลางต้องถูกโอนไปอยู่ภายใต้ การควบคุมของสถานศึกษาโดยตรง นั่นเท่ากับว่าข้าราชการครูจะถูกเปลี่ยนแปลงเป็นพนักงานของรัฐหรือ ครูอัตราจ้าง มองในแง่ดี พนักงานของรัฐหรืออัตราจ้างมีความมั่นคงต่ำกว่าข้าราชการอยู่มาก ประกอบกับ ตลอดหลายปีที่ผ่านมา เงินเดือนของข้าราชการครูมีการเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูที่มีอายุงานและ มีวิทยฐานะมาก ไม่อยากลดสถานะตัวเอง จึงยังต่อต้านวิธีการบริการการศึกษาแบบนี้อยู่ นอกจากนี้ เหตุที่ ครูเหล่านี้ยังต่อต้านเพราะเห็นว่าหากให้สถานศึกษาแปลงสภาพมาบริหารจัดการตัวเอง ผู้อำนวยการ สถานศึกษาจะใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษามีความอ่อนแอ ไม่สามารถ กำหนดนโยบายหรือคานอำนาจผู้บริหารได้จริง

๑.๒.๖ ความไม่พร้อมของผู้บริหารการศึกษา ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารมักไม่มี ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ไม่สนใจปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย หรือไม่ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาการ รวมถึงผู้บริหารมักไม่ปรากฏตัวในโรงเรียน เพราะมักอ้างว่าจะต้องออกไปข้างนอกเพื่อวิ่งค้นหาทรัพยากร จากภายนอกมาสนับสนุนโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้เพียงพอกับความขาดแคลนที่สถานศึกษาเผชิญ เนื่องมาจากโรงเรียนมีนักเรียนน้อย เงินสนับสนุนต่อหัวที่รัฐจัดสรรให้จึงมีน้อย ไม่เพียงพอสำหรับการ บริหารจัดการ

๑.๒.๗ ความไม่พร้อมของครูท้องถิ่น ในส่วนการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นก็มีปัญหาเช่นกัน ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีงบประมาณที่มากพอสนับสนุนโรงเรียน ให้ดำเนินการจนเป็นที่นิยมของคนในพื้นที่ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดแคลนบุคลากรทาง การศึกษาที่มีคุณภาพทางวิชาการเพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนจำนวนมาก ประกอบกับบุคลากรด้าน การศึกษาที่มีอยู่เดิมก็มีทักษะทางวิชาการไม่สูงมาก เช่น ครูยังไม่มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่ตนเองสอน ส่วนหนึ่งเพราะครูท้องถิ่นจำนวนมากต้องรับผิดชอบการสอนหลายวิชา เนื่องจากความขาดแคลน ทำให้ครู จำเป็นต้องสอนในรายวิชาที่ตนไม่ได้มีความชำนาญหรือจบมาโดยตรง

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาดังกล่าวนี้นี้ มีความเกี่ยวพันกันอย่างเป็นวงจร จนยากที่จะเริ่มต้นจากจุดใดจุดหนึ่งได้ หากจะแก้ไขก็ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและครอบคลุม โดย ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญอันมาจากผลการศึกษาวิจัย ได้แก่ การเปิดโอกาสให้โรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถกำหนดหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบท วัฒนธรรม และภูมิสังคมของ พื้นที่ นอกจากนี้ก็ควรยกระดับโรงเรียนในภาครัฐให้เป็นนิติบุคคลหรือองค์กรมหาชน เพื่อให้สามารถ บริหารจัดการตนเองได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร หลักสูตร และการบริหาร

ในขณะเดียวกันหน่วยงานจากส่วนกลางก็ต้องให้การสนับสนุนทั้งงบประมาณ บุคลากร และความรู้แก่โรงเรียนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความพร้อมของแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าวนี้ชี้ชัดว่า การบริหารการศึกษาหรือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับพื้นที่ ควรเป็นเรื่องที่พื้นที่สามารถบริหารจัดการตนเอง ภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยหน่วยงานจากส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม) ควรมีหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุน^๔

โดยนัยยะนี้ นี่จึงเป็นข้อเสนอที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังความตอนหนึ่งว่า

... การจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ จำต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตาม **แนวทางประชาธิปไตย** ภายใต้กฎเกณฑ์ ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และลักษณะสังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...^๕

ฐานคิดหลักของ “ประชาธิปไตย” อยู่ที่ว่า “คนไทยทุกคน คือ ประชาชนของชาติ” ยุทธศาสตร์ประชาธิปไตยจึงมุ่งที่การรวมพลังทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคศาสนาและภาคสื่อมวลชน มาใช้เป็นพลังอำนาจสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลง การปฏิรูป การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน การดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตย มี ๒ ลักษณะคือ

๑. “รัฐบาล” กับ “ประชาชน” โดย “รัฐ” หรือรัฐบาล จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ “ประชา” หรือภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ และไม่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

๒. “ประชาชน” กับ “เจ้าหน้าที่รัฐ” คือ การทำงานร่วมกันของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการสร้าง “เครือข่ายประชาธิปไตย” ในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน อันเป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลปัจจุบัน เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์

^๔ “ระดับพื้นที่” หมายถึง พื้นที่ที่เล็กลงกว่าระดับประเทศ ซึ่งผู้ที่จะร่วมกันพัฒนาระบบการศึกษาจะสามารถดำเนินการให้ตรงกับสถานการณ์ที่ประสบอยู่ได้ดีขึ้น และมีส่วนได้เสียตรงกว่าระดับประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือเล็กกว่านั้น ตามความเหมาะสม ทั้งนี้สังคมไทยมีความแตกต่างกันในระดับพื้นที่พอควร ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ภูมิสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ลักษณะของประชากร และปัญหา

^๕ ราชกิจจานุเบกษา (๖ เมษายน ๒๕๖๐) เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๒

สูงสุด ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของรัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเช่นที่ผ่านมา

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นประกอบกับความตระหนักว่าการปฏิรูปการศึกษาไม่อาจนำไปสู่ “การพัฒนาคน” ได้อย่างแท้จริง ถ้าขาดการขับเคลื่อนอย่างเป็น “กระบวนการ” คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จึงตระหนักว่า “ประชารัฐ” เป็นทั้ง “แนวทาง” และ “กลไก” ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาที่สามารถสร้างกระบวนการพัฒนาคนได้ตามโจทย์หลักและภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น จึงเห็นควรสนับสนุนให้เกิดกลไกความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่ระดับจังหวัดและอำเภอในลักษณะของประชารัฐ “กลไกการศึกษาประชารัฐระดับจังหวัด” และ “กลไกการศึกษาประชารัฐระดับอำเภอ” จะเป็น “จุดคานงัด” ของการขับเคลื่อนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาการศึกษาและสุขภาวะ ภายใต้ยุทธศาสตร์และเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่นำไปสู่การพัฒนาคนทั้ง ๗๐ ล้านคน ดังแบบจำลองในภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ แผนภาพการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบ “ประชารัฐ”

คำถามสำคัญต่อมา ก็คือ เราจะการสร้างกระบวนการและกลไกการศึกษาประชารัฐในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นแกนกลางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยการเชื่อมโยงระหว่างกฎหมาย กับการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในชุมชนท้องถิ่น และเชื่อมต่อกับส่วนกลาง ได้แก่ หน่วยงานราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม ฯลฯ ได้อย่างไร

ดังนั้น คณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จึงได้ ดำเนินการศึกษาและขับเคลื่อนการสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาแบบมีส่วนร่วม และเพื่อเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายให้แก่ “คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูป การศึกษา” ที่แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑.๓ ปัญหา

การบริหารการศึกษาหรือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในพื้นที่ระดับจังหวัด ควรเป็นเรื่องที่พื้นที่ สามารถบริหารจัดการตนเอง ภายใต้ความร่วมมือของหลายภาคส่วน แต่สิ่งที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค สำคัญ มีดังนี้

๑.๓.๑ การทำงานแบบแยกส่วนและขาดการบูรณาการ ในความเป็นจริง รัฐได้วางหลักการ บริหารงานแบบบูรณาการในลักษณะของการยึดพื้นที่เป็นหลัก โดยใช้ “จังหวัด” และ “กลุ่มจังหวัด” เป็น กลไก และใช้ “แผนพัฒนาจังหวัด” และ “แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด” เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ให้ เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาลเพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ “จังหวัด” และ “กลุ่มจังหวัด” จึงเป็น จุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้งในแนวราบระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคประชา สังคม ภาคธุรกิจเอกชน และภาควิชาการ และความสัมพันธ์แนวดิ่งระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและ ส่วนท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังขาดการบูรณาการ เนื่องจากหน่วยงานส่วนกลางส่วนใหญ่ยังคงบริหารงานแบบแนวดิ่งตามภารกิจ และยังคงวางแผน ยุทธศาสตร์และโครงการจากส่วนกลางลงสู่พื้นที่ ด้วยเหตุนี้ส่วนราชการที่อยู่ในจังหวัดและในระดับภูมิภาค จึงเน้นการบริหารงานเพื่อตอบสนองตามนโยบาย และจัดทำโครงการ/กิจกรรมตามที่ส่วนกลางกำหนด และ/หรือจัดทำแผนงานและโครงการ รวมงบประมาณตามนโยบายของส่วนกลาง โดยขาดการเชื่อมโยง และบูรณาการไว้ใน “แผนพัฒนาจังหวัด” และ “แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด”

๑.๓.๒ การขาดกลไกการมีส่วนร่วมที่มี “พลัง” ในการขับเคลื่อน การพัฒนาการศึกษาหรือการ แก้ปัญหาการศึกษาตามโจทย์เฉพาะของพื้นที่ในระดับจังหวัด ยังขาดกลไกที่สร้างการมีส่วนร่วมของพหุ ภาคที่แท้จริง แม้ว่าจะมี “คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด” (กศจ.)^๖ ขึ้นมาทำหน้าที่ขับเคลื่อนการปฏิรูป

^๖ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เกิดขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อที่ ๖ ซึ่งมีสาระสำคัญว่า ในแต่ละจังหวัด ให้มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กศจ.” ต่อมาได้มีคำสั่งใหม่ ฉบับที่ ๑๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กศจ. ดังนี้ (๑) กำหนดทิศทางการดำเนินงานของ กระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด (๒) โอนกิจการ ทรัพย์สิน หนี้ และเงินงบประมาณของส่วน ราชการใดในกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของส่วนราชการอื่นในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามบัญชีที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนด รวมทั้งพิจารณาการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานของ กระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด (๓) วางแผนงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของ กระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด (๔) เกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เงินงบประมาณและทรัพย์สินของส่วนราชการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการได้ทั้งกระทรวงโดยไม่ต้องไม่เพิ่มอัตรา กำลังคนและงบประมาณ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการของ

การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดยุทธศาสตร์แนวทางการจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ประสานและส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน ฯลฯ พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของจังหวัด ทั้งนี้ ตามโครงสร้างของคณะกรรมการฯ (ตามคำสั่งหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐) ได้กำหนดให้มี “ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน” “ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ” และ “ผู้แทนภาคประชาชน” อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ซึ่งในทางปฏิบัติ ก็ยังไม่ครบทุกองค์ประกอบที่มาจากทุกพหุภาคี ทำให้ “ขาดพลัง” การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

นอกจากนี้ กศจ. ก็ยังติด “กั๊ก” กับการบริหารงานบุคคลเป็นสำคัญ ในพื้นที่ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จึงไม่มี “กลไก” ที่เป็น “ข้อต่อ” เชื่อมกับคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดและส่วนกลาง ทั้งไม่มี “กลไก” ที่เป็น “แกนกลาง” ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งจะเชื่อมโยงการทำงานการพัฒนาการศึกษาของทุกภาคส่วนให้ทำงานแบบองค์รวมและบูรณาการกันทั้งแผนงานและแผนงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค การเกลี้ยอัตรากำลังตามวรรคหนึ่ง ให้ตัดโอนอัตรากำลังและเงินงบประมาณแผ่นดินประจำอัตรารวมตลอดทั้งบุคลากรที่จ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ และเงินอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตั้งไว้สำหรับตำแหน่งที่เกลื่อนั้นมาเป็นของส่วนราชการที่รับโอน และการโอนหรือการนำรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการใดในกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมไปใช้สำหรับส่วนราชการที่รับโอน นอกเหนือจากกรณีตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้กระทำได้ (๕) แต่งตั้ง โอน หรือย้ายผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงาน ในตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด ทั้งนี้ ตามประเภทหรือระดับตำแหน่งที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีบทบัญญัติใด กำหนดให้องค์กรอื่นใดมีอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง มิให้นำบทบัญญัตินั้นมาใช้บังคับแก่องค์กรซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว (๖) สั่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด หยุดการปฏิบัติหน้าที่หรือให้พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานผู้ใดถูกสั่งให้หยุดการปฏิบัติหน้าที่หรือถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้งดการจ่ายค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ใด ๆ ในตำแหน่งในระหว่างที่ถูกสั่งให้หยุดการปฏิบัติหน้าที่หรือถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง (๗) แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ตามข้อ ๙ (๘) แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น และ (๙) เชิญข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

๒. วิธีการปฏิรูป

๒.๑ วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

๒.๑.๑ การศึกษาบทวนเอกสารและงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๒ การถอดบทเรียนจากบุคคลหรือหน่วยงานที่มีประสบการณ์ตรง เช่น สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) เครือข่ายสมัชชาการศึกษาจังหวัดชลบุรี เครือข่ายสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เครือข่ายสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุรินทร์ และภาคีเชียงใหม่ เพื่อปฏิรูปการศึกษา

๒.๑.๓ การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น (focus group discussion)

๒.๑.๓.๑ เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในระดับพื้นที่” โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขา เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ ๓๖๐๑ ชั้น ๖ อาคารรัฐสภา ๓

๒.๑.๓.๒ เรื่อง “ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” โดยมีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ หมายเลข ๒๑๘ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

๒.๑.๓.๓ เรื่อง “แนวทางการสร้างกลไกประชารัฐระดับจังหวัด” โดยมี ม.ล.ปนัดดา ดิศกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้แทนคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) รวมประมาณ ๒๐ คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน

๒.๑.๓.๔ เรื่อง “กลไกประชารัฐการศึกษาในระดับจังหวัดและการจัดการปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” โดยมี นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม กระทรวงมหาดไทย

๒.๑.๔ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

๒.๑.๔.๑ เรื่อง “กลไกประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา” เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ณ อาคารหอประชุม ศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

๒.๑.๔.๒ เรื่อง “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษามีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

๒.๑.๔.๓ เรื่อง “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม ท.๒๐๙ อาคารที่ปวิษญ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว) ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

๒.๑.๔.๔ เรื่อง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้กลไกประชารัฐระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี” เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรมไดมอนด์พลาซ่า ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒.๑.๕ การศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถานศึกษา

๒.๑.๕.๑ ประชุมหารือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ ณ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

๒.๑.๕.๒ ประชุมหารือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการเรียนรู้ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ ณ โรงเรียนมะตองประชาสรรค์ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

๒.๑.๕.๓ ประชุมหารือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการเรียนรู้ โครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ โรงเรียนเจริญเวชวิทยา อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒.๑.๕.๔ ประชุมหารือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ โรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒.๑.๕.๕ ประชุมหารือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพุทธาศศึกษา เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓ (บ้านนา) อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒.๑.๕.๖ ประชุมหารือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (PLC) เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ โรงเรียนบ้านห้วยด่าน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒.๑.๖ การประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา คณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและที่ปรึกษาอนุกรรมการ

๒.๒ แนวทางแก้ไข

ผลการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่แผนการปฏิรูป เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” พบข้อสรุปของกระบวนการสร้างกลไกประชารัฐซึ่งจะนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

๒.๒.๑ “เงื่อนไขความสำเร็จ” กลไกประชารัฐ

จากการประมวล วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในระดับพื้นที่ การศึกษาปัจจัยความสำเร็จและบทเรียนที่ดี การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน พบว่า “กลไกประชารัฐระดับพื้นที่” จะเป็นจุดคานงัดของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาได้ ต้องมีเงื่อนไขสำคัญ ดังนี้

๒.๒.๑.๑ เป็นกลไกในระดับจังหวัด/ อำเภอ แบบ “พหุภาคี” ที่มาจาก ๗ ภาคส่วน คือ ๑) ภาครัฐ ๒) ภาคประชาชน ๓) ภาคประชาสังคม ๔) ภาคเอกชน ๕) ภาควิชาการ ๖) ภาคศาสนา และ ๗) ภาคสื่อมวลชน^๗ ทั้งนี้ จำเป็นต้องผสมผสานการขับเคลื่อนสังคมในแนวดิ่งและแนวราบเข้าด้วยกัน โดย

^๗ องค์กรภาคประชาชน หมายถึง องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง สมาชิกในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มเป้าหมาย การขับเคลื่อนงานเชิงประเด็นหรือพื้นที่ ซึ่งอาจจะเป็น ๑) องค์กรชุมชน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ๒) สภาองค์กรชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรชุมชน ๓) องค์กรสวัสดิการชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการ

ใช้รูปแบบแนวดิ่งจากส่วนกลาง ระดับกรม กอง และส่วนภูมิภาค ระดับภาค จังหวัด และอำเภอ เข้ามาประสานกับการขับเคลื่อนสังคมแนวราบในระดับพื้นที่ เพื่อให้ทุกคนทุกภาคส่วนในพื้นที่ได้ร่วมมือกับภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒.๒.๑.๒ โจทย์การศึกษาที่ใช้ในการขับเคลื่อน จะต้องเป็นโจทย์ของพื้นที่ที่ผ่านการประชาคมแล้วว่ามีมีความสำคัญ หรือมีผลกระทบต่อคนเป็นจำนวนมาก โดยทุกภาคมีส่วนร่วมในการแสวงหา “ทางออก” ที่เหมาะสม ของปัญหาวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกัน

๒.๒.๑.๓ กลไกนี้จะต้องทำงานร่วมกันบน “ฐานข้อมูล” โดยมี “ชุดความรู้” และ “กฎหมาย” เป็นเครื่องมือ อันหมายความว่า ฐานข้อมูลจะนำไปสู่การสร้างความรู้หรือความตระหนัก ร่วม และการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ส่วนชุดความรู้และกฎหมายจะนำไปสู่การออกแบบแนวทาง และกระบวนการขับเคลื่อน

๒.๒.๑.๔ มีงบประมาณจากภาครัฐหรือท้องถิ่น สนับสนุนการขับเคลื่อน

๒.๒.๑.๕ ผู้นำหรือแกนนำการขับเคลื่อนมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ มีทักษะในการประสานงาน การสื่อสาร การบริหารจัดการ และการสานพลังเครือข่าย

๒.๒.๒ เครือข่าย “ประชารัฐ”

การปฏิรูปการศึกษาประชารัฐระดับจังหวัด/ อำเภอ ภายใต้การมีส่วนร่วมของพหุภาคี ๗ ภาคส่วนนั้น ควรทำงานในรูปแบบของ “เครือข่าย” ซึ่งหมายถึง ขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และ ความต้องการบางอย่างร่วมกัน มีการร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นต่อกัน โดยลักษณะของการรวมตัวกันในรูปแบบเครือข่าย อาจจำแนกได้ ๒ ลักษณะ คือ

๒.๒.๒.๑ **เครือข่ายเชิงประเด็น** หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่สนใจในเรื่องเดียวกันหรือประเด็นเดียวกัน เช่น เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ (Learning Disabilities) เครือข่าย PLC (Professional Learning Community) เครือข่ายชมรมรักการอ่าน เป็นต้น สมาชิกของเครือข่ายในลักษณะนี้จึงมักเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ประสบปัญหาแบบเดียวกัน มีเป้าหมายและพันธกิจร่วมกัน โดยสมาชิกของเครือข่ายไม่ได้ “ยึดโยง” อยู่กับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งในเชิงกายภาพ

๒.๒.๒.๒ **เครือข่ายเชิงพื้นที่** หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่อยู่ในพื้นที่เชิงกายภาพ ซึ่งมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาหรือสร้างการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน พื้นที่ดำเนินการจึงเป็นเป้าหมายของความสำเร็จ โดยสมาชิกของเครือข่ายในลักษณะนี้ มักมีความหลากหลายทั้งในแง่อาชีพ หน้าที่การงาน ความสนใจ และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การรวมตัวกันแก้ปัญหาการศึกษาในจังหวัดหรืออำเภอของตนเอง ซึ่งอาจรวมตัวในนามของ สภาการศึกษาจังหวัด สมัชชาการศึกษาจังหวัด เครือข่ายการศึกษาประชารัฐระดับจังหวัด/อำเภอ เป็นต้น

สังคม ๔) กลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชน สังคม ตามที่ส่วนราชการส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง และ ๕) กลุ่ม ชมรม สภา สหพันธ์ สมาพันธ์ คณะกรรมการ เครือข่าย ศูนย์ ศูนย์ประสานงานหรือชื่ออื่น ๆ

องค์กรภาคประชาสังคม หมายถึง องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ด้านพัฒนาสังคมและไม่แสวงหากำไร อาจมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ แต่ไม่รวมถึงนิติบุคคล องค์กรหรือคณะบุคคลที่จัดตั้งหรือดำเนินการโดยพรรคการเมืองหรือดำเนินกิจกรรมในลักษณะการแสวงหาอำนาจรัฐหรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

๒.๒.๓ องค์ประกอบของเครือข่ายการศึกษา “ประชารัฐ”

องค์ประกอบสำคัญของการเป็นเครือข่ายการศึกษาประชารัฐระดับจังหวัด มีดังนี้

๒.๒.๓.๑ การรับรู้ร่วมกัน คือ ความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

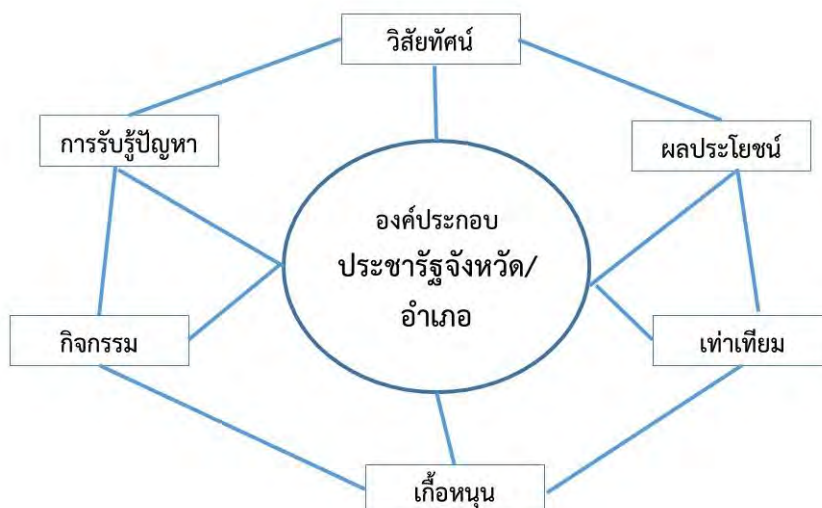
๒.๒.๓.๒ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ การมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

๒.๒.๓.๓ การมีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน คำว่า “ผลประโยชน์” ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตนเอง ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น

๒.๒.๓.๔ การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวนราบ (horizontal relationship) คือ ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง

๒.๒.๓.๕ การเสริมสร้าง เกื้อหนุน และพึ่งพาซึ่งกันและกัน คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้แก่กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ซึ่งมากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

๒.๒.๓.๖ การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะ พูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การประชุมสัมมนาาร่วมกัน ฯลฯ โดยที่ผลของปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็น การแลกเปลี่ยนกัน (reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น อันทำให้การเชื่อมโยงมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งก็หมายถึงการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

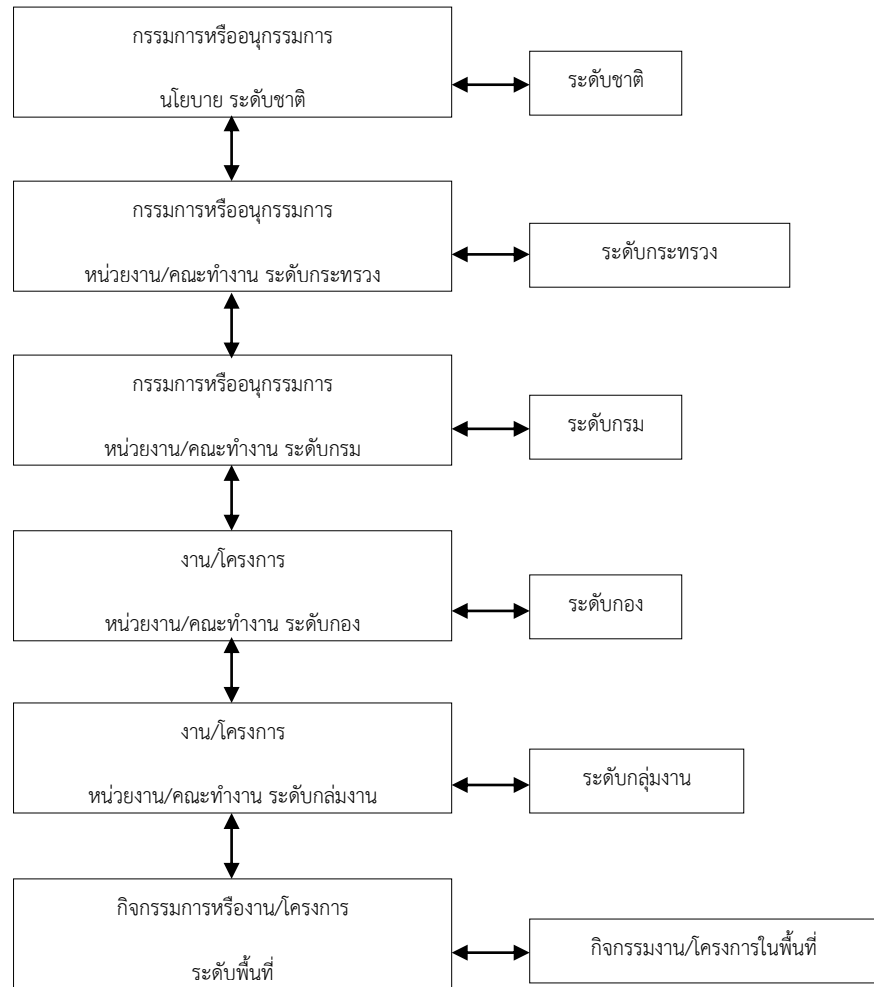
ภาพที่ ๒ องค์ประกอบของเครือข่ายภาครัฐ

กล่าวโดยสรุป ความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบของเครือข่ายดังกล่าวข้างต้นนี้ จะทำให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้นใน ๒ ประเด็น คือ ๑) หัวใจสำคัญของการสร้างและการดำรงไว้ซึ่งการเป็น “เครือข่าย” อยู่ ที่ การสื่อสาร ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมี “ผู้ประสานงาน” ที่เข้มแข็ง มีทักษะในการสื่อสาร การบริหารจัดการ และการสานพลัง และ ๒) ปัจจัยความสำเร็จของการทำงานในรูปแบบของเครือข่าย อยู่ ที่ การ ปักหมุดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้แน่นหนา

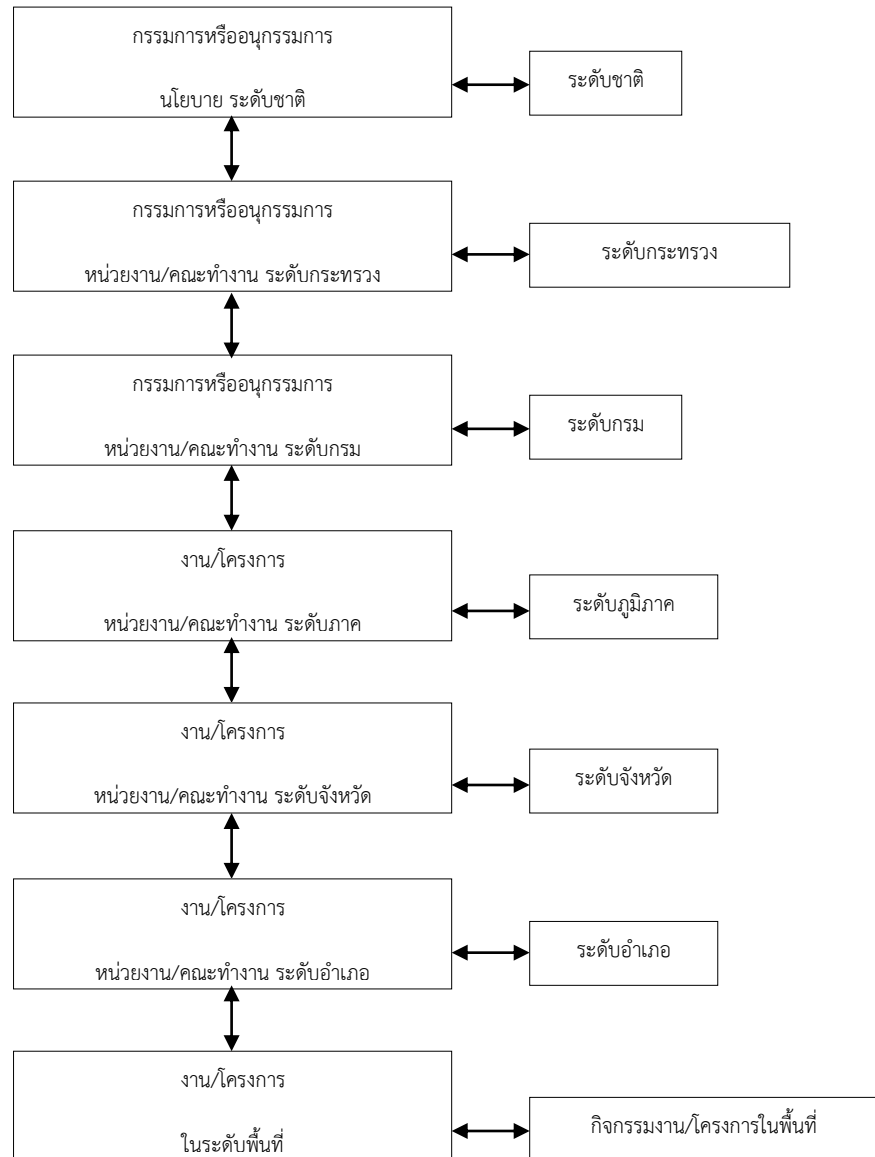
๒.๒.๔ แนวทางการขับเคลื่อนกลไกการศึกษาภาครัฐ

ผลจากการดำเนินงานการขับเคลื่อนสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา พบว่า การขับเคลื่อนงานด้านการศึกษา มีการบริหารจัดการที่ดี ได้วางระบบไว้เป็นรูปแบบการสั่งการตามลำดับ ความรับผิดชอบ ดังนั้น การปฏิบัติงานราชการจึงถูกกำกับดูแลโดยส่วนกลาง การขับเคลื่อนในแต่ละระดับ ถูกสั่งการเป็นลำดับชั้นตามความรับผิดชอบ หากส่วนหนึ่งส่วนใดล่าช้า ติดขัด ทำให้ส่วนอื่นๆ ต้องล่าช้า และติดขัดตามไปด้วย ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการที่พบเห็นเป็นการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย มีลักษณะ ๒ ลักษณะ ดังนี้

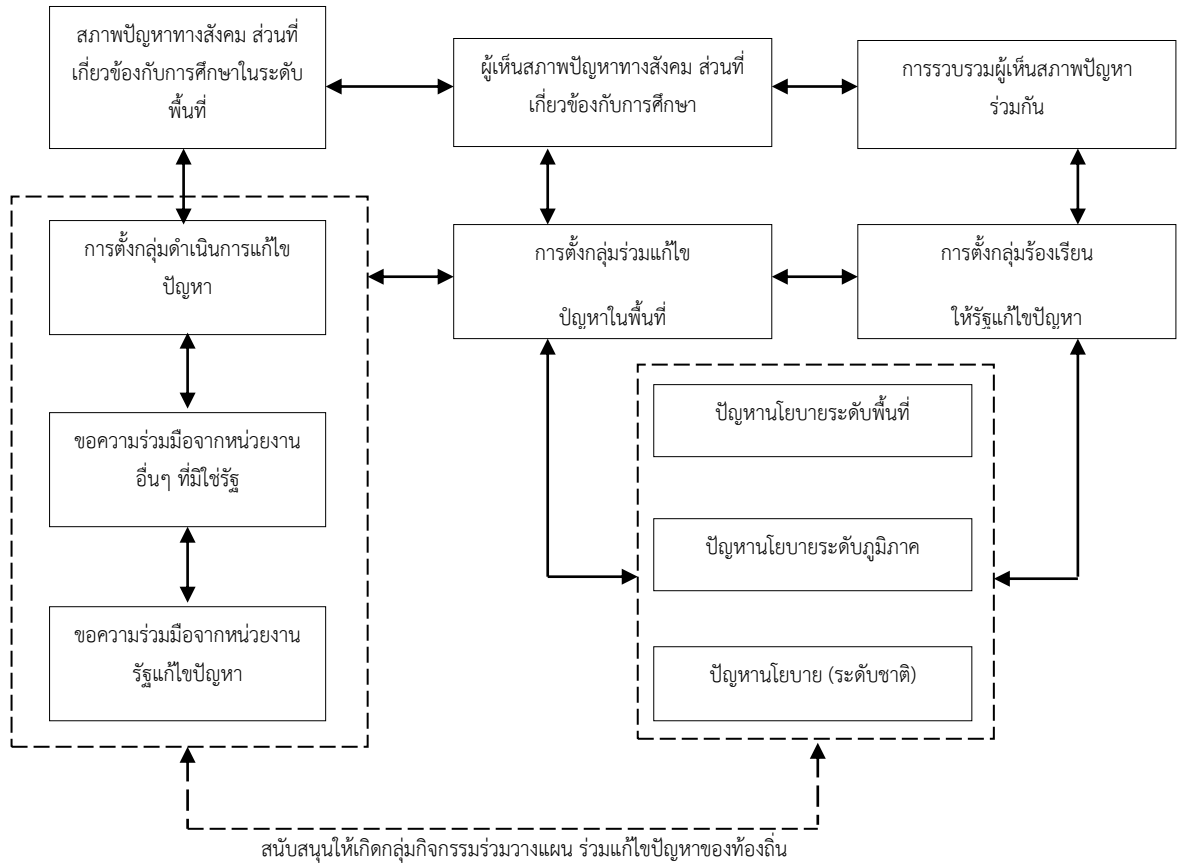
๒.๒.๔.๑ การบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบาย แบบแนวดิ่ง หรือการขับเคลื่อนแนวดิ่ง เป็นการขับเคลื่อนเชิงนโยบายแบบสั่งการ (Protocol) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ดำเนินการได้ ใน ๒ ลักษณะ คือ การขับเคลื่อนสังคมเชิงนโยบายของหน่วยงานราชการ ส่วนกลาง และการขับเคลื่อน สังคมเชิงนโยบายของหน่วยงานราชการ ส่วนภูมิภาค

ภาพที่ ๓ รูปแบบการขับเคลื่อนของหน่วยงานราชการส่วนกลาง แบบแนวดิ่ง

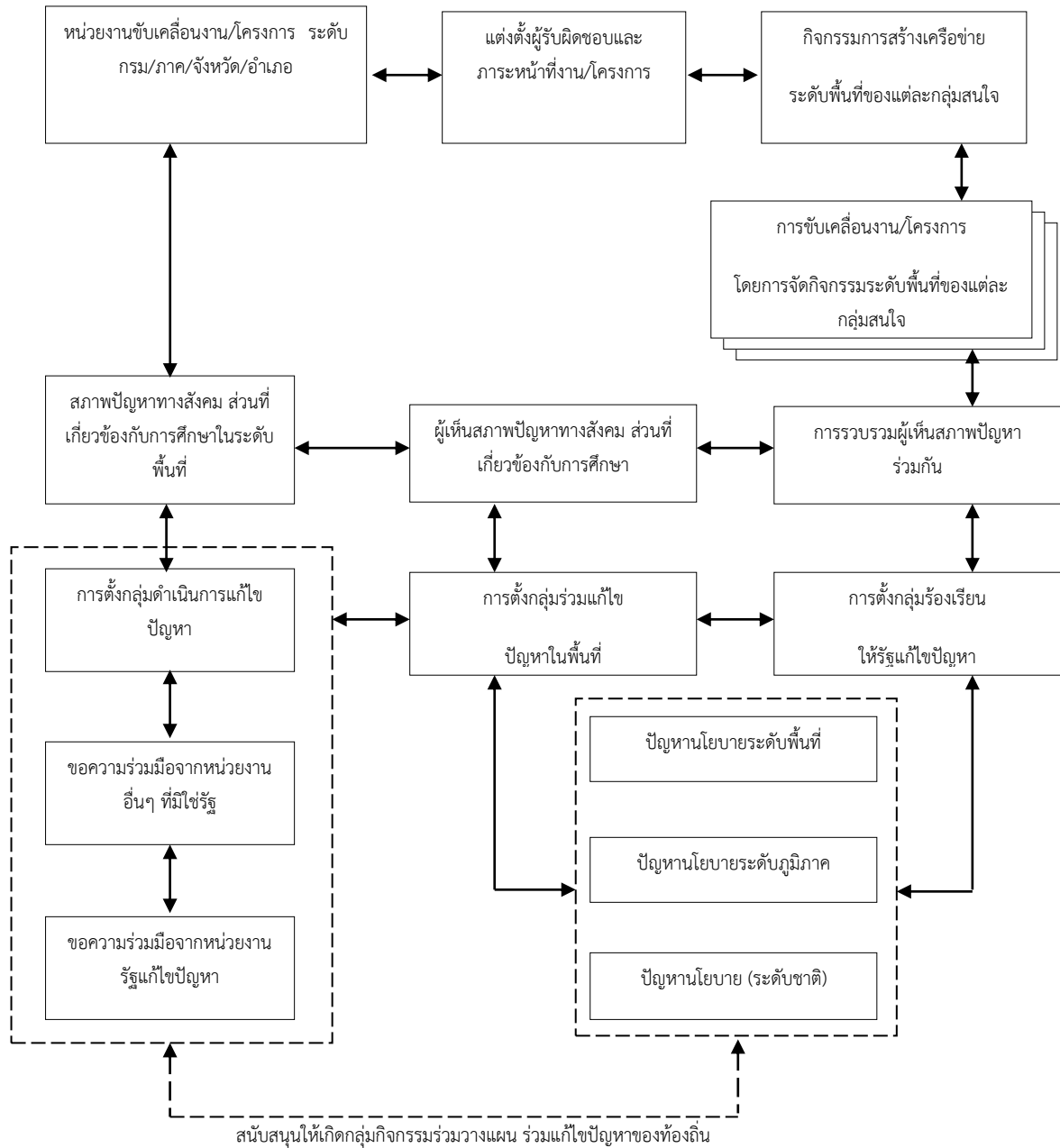
ภาพที่ ๔ รูปแบบการขับเคลื่อนของหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค แบบแนวดิ่ง

ภาพที่ ๖ รูปแบบการขับเคลื่อนแนวราบ

“จุดเด่น” ของการทำงานราชการแบบแนวราบแบบการมีส่วนร่วม ทั้งในระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค คือ การมีส่วนร่วมคิดจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เมื่อจบงานหรือสิ้นสุดโครงการแล้ว อาจมีการดำเนินงานโครงการต่อในระดับพื้นที่ แม้ไม่มีการสั่งการ ตอบโจทย์ปัญหาในระดับพื้นที่ กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในสังคมที่หลากหลายส่วน “จุดด้อย” คือ งาน/โครงการมีผู้รับผิดชอบที่หลากหลาย ในแต่ละระดับ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน การดำเนินงานในระยะแรกผู้รับผิดชอบอาจขาดทักษะ การจัดการภาครัฐแบบการมีส่วนร่วม (ประชารัฐ) จากทุกภาคส่วน

โดยสรุป การขับเคลื่อนสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถตอบ โจทย์ปัญหาในพื้นที่ได้ทันต่อเหตุการณ์ จำเป็นต้องผสมผสานการขับเคลื่อนสังคมในแนวดิ่งและ แนวราบเข้าด้วยกัน โดยใช้รูปแบบแนวดิ่งจากส่วนกลาง ระดับกรม กอง และส่วนภูมิภาค ระดับภาค จังหวัด และอำเภอ เข้ามาประสานกับการขับเคลื่อนสังคมแนวราบในระดับพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนในพื้นที่ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานราชการอย่างมีส่วนร่วม ดังภาพที่ ๗

ภาพที่ ๗ แนวทางการขับเคลื่อนกลไกประชารัฐระดับจังหวัด แบบผสมผสาน

๒.๒.๕ เครื่องมือและกลไกตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

เครื่องมือและกลไกสำคัญตามรัฐธรรมนูญฉบับประชามติที่จะเอื้ออำนวยให้การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ตามบริบทของพื้นที่เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปรากฏอยู่ในหมวดต่าง ๆ หลายมาตรา ดังนี้

หมวดที่ ๕ หน้าทีรัฐ

มาตรา ๕๑ การใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐตามหมวดนี้ ถ้าการนั้นเป็นการทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๔ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนรู้ ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการดำเนินงานให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน

ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๕๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจ โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็

รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถ ดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้อย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน กฎหมายตามวรรคหนึ่งและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาการเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริตและการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวร้าวการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

หมวดที่ ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา

(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตาม มาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(๒) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตาม มาตรา ๕๔ วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู

(๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

มาตรา ๒๖๑ ในการปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๖๒ ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อนเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จนกว่าจะมีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่ตราขึ้นตามมาตรา ๒๕๙

เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือวิธีการทำงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๒๖๓ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๗๐ นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ให้แจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบพร้อมกับการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมิได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของแต่ละสภา อาจเข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้วินิจฉัย การยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่นก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ

มาตรา ๒๗๕ ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีกฎหมายตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

ส่วนการระบุนโยบายและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๕๐ นั้น แสดงให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในระดับพื้นที่ โดยมีบทบาทเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่ชัดเจน

สำหรับปัญหาด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการจัดการศึกษา ทั้งกระบวนการบริหารงานบุคคล การผลิต การคัดกรองและการจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาต่อ รัฐธรรมนูญระบุไว้ชัดเจนว่า คณะกรรมการอิสระที่จะตั้งขึ้นใหม่ จะต้องจัดตั้งกองทุนให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ซึ่งกองทุนนี้จะแก้ปัญหาเรื่องงบประมาณได้

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า ในภาคกฎหมายและนโยบายระดับชาติ มีเครื่องมือและกลไกพร้อมแล้วสำหรับการรองรับการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้น ถ้าในพื้นที่ระดับจังหวัด มีเครื่องมือและกลไกสำหรับการขับเคลื่อนการปฏิรูปของตนเอง ตามโจทย์ บริบทและเงื่อนไขเฉพาะแล้ว กระบวนการ ผลิต และผลลัพธ์ของการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด ก็จะถูกนำมาถักทอและเชื่อมโยงกับการปฏิรูปการศึกษาระดับชาติได้อย่างกลมกลืน และเป็น “ขบวน” เดียวกัน

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ

๓.๑ ระยะที่ ๑ (เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป) เน้นการพัฒนากลไกประชารัฐระดับจังหวัด และการพัฒนากลไกการระดมทุนสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

๓.๒ ระยะที่ ๒ (หลังจากเกิดกลไกประชารัฐระดับจังหวัด) เน้นพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในจังหวัด/ พื้นที่ และพัฒนาระเบียบหรือกฎเกณฑ์หนุนเสริม

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

๔.๑ งบประมาณบูรณาการกลุ่มจังหวัด

๔.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๓ กระทรวงศึกษาธิการ

๔.๔ หน่วยงาน/ องค์กรต่างๆ ในระดับพื้นที่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๕.๒ กระทรวงศึกษาธิการ

๕.๓ กระทรวงมหาดไทย

๕.๔ กระทรวงสาธารณสุข

๕.๕ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๖. ข้อเสนอแนะการปฏิรูป

ข้อเสนอแนะการปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ มีทั้งหมด ๕ ประเด็น คือ การพัฒนากลไก ประชาธิรัฐ การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนากลไกการระดมทุนสนับสนุน การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาระเบียบหรือกฎหมายที่หนุนเสริมกลไกประชาธิรัฐจังหวัด และการพัฒนาระบบและกลไกสื่อเพื่อปฏิรูปการศึกษา

๖.๑ การพัฒนากลไกประชาธิรัฐ

มาตรการ การจัดตั้ง “คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโดยประชาธิรัฐ ระดับจังหวัด/อำเภอ” (หรือชื่ออื่นใดตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่) โดยมีสถานะเป็น “เครือข่ายความร่วมมือ” ของพหุภาคี ๗ ภาคส่วน ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคศาสนา และภาคสื่อมวลชน เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา การจัดการความรู้ การเป็น ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการศึกษา การศึกษาวิจัย การสร้างสรรค์นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม การ ต่อยอดขยายผลผ่านสื่อและช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

วิธีการ/ ขั้นตอน

๖.๑.๑ สรรหา “แกนนำ” หรือ “กลุ่มแกนนำ” ในแต่ละจังหวัด ซึ่งเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ มุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่อยู่ในแวดวง การศึกษาหรือเป็นบุคลากรของรัฐ

๖.๑.๒ แกนนำ หรือกลุ่มแกนนำ ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จัดตั้ง “คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโดยประชาธิรัฐ ระดับจังหวัด” เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาของจังหวัด ทั้งนี้ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบถ้วนจากทุกพหุภาคี อันประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาคประชาสังคมและสื่อ โดย “คณะกรรมการ ปฏิรูปการศึกษาโดยประชาธิรัฐ ระดับจังหวัด” อาจเป็นผู้ที่มี “ทุนทางสังคม” และมีความหลากหลาย ในด้านความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ กล่าวคือ ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในแวดวงการศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้ ทุกฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกันอย่างถักทอและบูรณาการ หากเปรียบเป็นผ้าทอ ภาครัฐก็เหมือนกับ “ด้ายเส้นยืน” ที่เป็นแกนหลักให้ “ด้ายเส้นนอน” อันเปรียบได้กับภาคีต่าง ๆ ได้เข้ามาเรียงร้อยและ สอดประสาน

๖.๑.๓ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโดยประชาธิรัฐ ระดับจังหวัด จะต้องทำงานแบบ “เครือข่าย” โดยมีการประสานงานและการบูรณาการกับคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ภายใต้ วิสัยทัศน์และฐานข้อมูลชุดเดียวกัน ทั้งนี้ สำหรับจังหวัดที่มีความเข้มแข็งเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ควรยกระดับ โดยการกระจายความเข้มแข็งให้เกิดการรวมตัวกันเป็น “คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโดยประชาธิรัฐ ระดับอำเภอ”

๖.๑.๔ จัดให้มีเวทีระหว่างคณะกรรมการฯ เพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรและ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ อย่างสม่ำเสมอ

๖.๒ การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

มาตรการ การออกแบบและพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในจังหวัด แบบมีส่วนร่วม

วิธีการ/ ขั้นตอน

๖.๒.๑ จัดทำ “ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาการศึกษา” ในระดับจังหวัดในทุกมิติ เพื่อใช้ในการวางแผน การกำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง การออกแบบกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และการออกแบบตัวชี้วัดผลลัพธ์

๖.๒.๒ กำหนดประเด็นขับเคลื่อน ประเด็นที่ใช้ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีความชัดเจน มีฐานข้อมูลรองรับว่าสอดคล้องกับปัญหา บริบท ภูมิสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นและมีความเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจร่วม หรือเป็นเรื่องที่มีผลกระทบในวงกว้างอย่างสำคัญและเร่งด่วน

๖.๒.๓ กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงและกำหนด “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด” ร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นทิศทางและภาพอนาคตที่ตรงกัน การวางแผนร่วมกันตั้งแต่เริ่มแรกจะทำให้สามารถมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องและรับผิดชอบมากขึ้นตลอดจนทราบว่าดำเนินการอย่างไร เมื่อไหร่ และใช้ทรัพยากรจากที่ใด การดำเนินการร่วมกันนี้มีการจัดสรรการทำงานและมีการบริหารทรัพยากรแบบมีส่วนร่วมและทุกคนรู้บทบาทของตนเองที่ชัดเจนในการแบ่งภารกิจซึ่งในหลายจังหวัดมีการจัดสรรการทำงานอย่างเหมาะสม

๖.๒.๔ จัดทำ “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด” ที่คำนึงถึงการพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นหลัก โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อแสดงถึงความสำเร็จของกระบวนการทำงานและแนวทางในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

๖.๒.๕ จัดระบบและกลไกการสื่อสาร ตลอดจนการมีผู้ประสานงาน ที่จะช่วยให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกัน และนำไปสู่การบูรณาการงานและงบประมาณกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาภายในจังหวัด เป็นการทำงานแบบบูรณาการ ในลักษณะ “สหวิทยาการ” ที่ต้องใช้ศาสตร์หลายสาขาวิชา และเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย ไม่ใช่เฉพาะหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น การสื่อสารจึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งการสื่อสารแนวดิ่งหรือการสื่อสารตามโครงสร้างอำนาจสั่งการ การสื่อสารแนวระนาบ และการสื่อสารแบบไขว้หรือข้ามหน่วยงาน หรือข้ามระดับ

๖.๒.๖ ติดตั้งระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกคนได้รับรู้ข้อมูล และตรวจสอบการดำเนินงานได้ว่าอยู่ในเส้นทางของการเดินไปสู่เป้าหมายหรือไม่ โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วมกัน การจัดทำเกณฑ์การประเมิน การติดตามประเมินตัวชี้วัด และการสรุปผลการดำเนินงาน ซึ่งการติดตามประเมินอาจทำได้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต การถอดบทเรียน เพื่อนำไปสู่การชื่นชมร่วมกันในสิ่งที่ทำได้ดีอยู่แล้ว ส่วนสิ่งที่ยังเป็นจุดอ่อนก็จะได้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น

๖.๓ การพัฒนากลไกการระดมทุนสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

มาตรการ การจัดตั้ง “กองทุน/มูลนิธิประชารัฐเพื่อพัฒนาการศึกษาของจังหวัด” (หรือชื่ออื่นใดตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่) เพื่อระดมปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วม โดยเป็นกองทุน/ มูลนิธิที่ตอบสนองต่อปัญหาจริงของการศึกษาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างทันต่อสถานการณ์ ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และมุ่งส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของภาคีอันนำไปสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมของจังหวัด พร้อมกับมีมาตรการในการจูงใจภาคเอกชนให้เข้าร่วมการขับเคลื่อน โดยคณะกรรมการบริหารกองทุน/มูลนิธิ จะต้องประกอบด้วยผู้แทนจากหลายภาคส่วนที่มีประสบการณ์ การบริหารการเงินและมีความเข้าใจเรื่องการพัฒนา ทั้งนี้ ในระยะแรก หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้กับทุกจังหวัดในลักษณะ “เงินทุนตั้งต้น” (Seed Money)

วิธีการ/ ขั้นตอน

๖.๓.๑ จัดสรรงบประมาณเป็นเงินทุนตั้งต้นให้แต่ละจังหวัดเพื่อใช้ในการบ่มเพาะและขับเคลื่อน

๖.๓.๒ ส่งเสริมให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุน/มูลนิธิขนาดเล็กในระดับจังหวัด โดยความร่วมมือของพหุภาคี

๖.๓.๓ จัดทำธรรมนูญ “กองทุน/ มูลนิธิประชารัฐเพื่อการพัฒนาการศึกษา”

๖.๓.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน/ มูลนิธิประชารัฐเพื่อพัฒนาการศึกษา

๖.๓.๕ สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มกันเป็น “วิสาหกิจเพื่อสังคม” (social Enterprise) ที่ทำงานด้านการพัฒนาคนผ่านกระบวนการทางการศึกษา

๖.๔ การพัฒนาระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่หนุนเสริมกลไกประชารัฐ

มาตรการ การพัฒนาระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่หนุนเสริมการดำเนินงานของกลไกประชารัฐจังหวัด โดยอาจทำเป็น “ข้อตกลงความร่วมมือ” ระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เป็นต้น เพื่อให้เกิดพันธสัญญาในการขับเคลื่อน การใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่จัดทำแผนการพัฒนาจังหวัด และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเห็นความสำคัญของกลไกประชารัฐระดับจังหวัด/อำเภอ โดยจังหวัดและท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากรและงบประมาณเพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

วิธีการ/ ขั้นตอน

๖.๔.๑ ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาหรือข้อติดขัดในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาการศึกษา อันเกิดจากกฎระเบียบ

๖.๔.๒ หาแนวทางการแก้ไขกฎระเบียบหรือกฎเกณฑ์ เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๔.๓ แก้ไขระเบียบหรือกฎเกณฑ์ ในนามของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด

๖.๕ การพัฒนาระบบและกลไก “สื่อเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา”

มาตรการ จัดระบบและกลไกสื่อเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนภายใต้แนวคิด “สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม”

วิธีการ/ ขั้นตอน

๖.๕.๑ เปิดโอกาสและกระตุ้นให้สื่อทุกแขนงในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

๖.๕.๒ ประชุมระดมความคิด “บทบาทหน้าที่ของสื่อกับการศึกษา”

๖.๕.๓ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ทุกภาคีเครือข่ายสามารถทำหน้าที่เป็น “นักสื่อสาร” สามารถ “เล่าเรื่อง” ผ่าน “สื่อใหม่” ได้ด้วยตนเอง

ก. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

มาตรการ : การจัดตั้งกลไก “คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโดยประชารัฐ ระดับจังหวัด/อำเภอ”

ผลลัพธ์

๑. เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

๒. เกิดฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาการศึกษา

๓. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยคณะกรรมการประชาัฐจังหวัดจะต้องทำหน้าที่เป็น “ข้อต่อ” เชื่อมร้อยการทำงานอย่างมีทิศทางร่วมกันระหว่าง “ส่วนกลาง” กับ “พื้นที่” ทั้งแนวคิดหลัก นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ เครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ฯลฯ

ผลกระทบ

เกิดกระแสความเคลื่อนไหวตื่นตัวของภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วนในการตระหนักถึงปัญหาการศึกษาหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนในจังหวัด

มาตรการ : การออกแบบและพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์

๑. เกิด “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด” ที่ทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนด โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน และทำงานในเชิงบูรณาการ

๒. มีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

๓. มีระบบและกลไกการสื่อสารทั้งในแนวดิ่ง แนวนราบและแนวไขว้

ผลกระทบ

การพิจารณาปัญหาอย่างเป็นองค์รวม และแก้ปัญหาโดยใช้ศาสตร์หลายสาขาวิชาแบบบูรณาการ

มาตรการ : การจัดตั้ง “กองทุน/ มูลนิธิประชาัฐเพื่อพัฒนาการศึกษา” เพื่อระดมปัจจัยในการสนับสนุนการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์

เกิด “กองทุน/ มูลนิธิประชาัฐเพื่อพัฒนาการศึกษา” โดยเป็นกองทุน/ มูลนิธิที่ตอบสนองต่อปัญหาจริงของการศึกษาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างทันต่อสถานการณ์ ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และมุ่งส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของภาคีอันนำไปสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมของจังหวัด พร้อมกับมีมาตรการในการจูงใจภาคเอกชนให้เข้าร่วมการขับเคลื่อน

เกิด “วิสาหกิจเพื่อสังคม” ที่ทำงานด้านการพัฒนาคนผ่านกระบวนการทางการศึกษา

ผลกระทบ

ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เกิดความเสมอภาคทางสังคมมากขึ้น

มาตรการ : การพัฒนาระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่หนุนเสริมการดำเนินงานของกลไกประชาัฐจังหวัด/อำเภอ โดยให้ “คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กำหนด ได้ดำเนินการจัดทำกฎระเบียบที่เอื้อต่อการใช้กลไกประชาัฐจังหวัด/อำเภอเป็นกลไกปฏิรูปการศึกษาในพื้นที่ รวมทั้งอาจจัดให้มีการทำ “ข้อตกลงความร่วมมือ” ระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เป็นต้น เพื่อให้เกิดพันธสัญญาในการขับเคลื่อน การใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่จัดทำแผนการพัฒนาจังหวัด และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเห็นความสำคัญของกลไกประชาัฐระดับจังหวัด โดยจังหวัดและท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากรและงบประมาณเพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา

ผลลัพธ์

มีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด เช่น ข้อตกลงความร่วมมือ หรือมาตรการในการให้การสนับสนุนทรัพยากร

ผลกระทบ

ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เกิดความเสมอภาคทางสังคมมากขึ้น

มาตรการ : การจัดระบบและกลไกสื่อเพื่อเป็นพลังการขับเคลื่อน ภายใต้แนวคิด “สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม” โดยในส่วนกลางจะต้องมีการระดมพลังสื่อทุกแขนง ช่วยกันคิดช่วยกันทำ หามาตรการหนุนเสริมให้สื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนระดับพื้นที่ในจังหวัด โรงเรียน ครูและผู้บริหารจะต้องเป็นแกนนำจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้เท่าทันสื่อ และสร้างผู้สื่อข่าวพลเมืองผ่านสื่อใหม่

ผลลัพธ์

เกิดนักสื่อสารสร้างสรรค์ภาคพลเมือง ในขณะที่สื่อหลักร่วมทำหน้าที่เป็นโรงเรียนของสังคม

ผลกระทบ

สื่อมีบทบาทต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และการเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ของสังคม

ข. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์

๑. เกิดคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโดยประชารัฐ ระดับจังหวัด/อำเภอ ซึ่งประกอบด้วย ๗ ภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคศาสนา และภาคสื่อมวลชน เป็นกลไกประสานงานเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในพื้นที่

๒. มี “ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาการศึกษา” ในระดับจังหวัดและ/หรือระดับอำเภอในทุกมิติ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจกำหนดประเด็น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด และการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนา

๓. เกิด “แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด” ที่ทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนด โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน และทำงานในเชิงบูรณาการ

๔. มีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

๕. เกิด “กองทุน/ มูลนิธิประชารัฐเพื่อพัฒนาการศึกษา” ในระดับพื้นที่

๖. มีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาของจังหวัด

๗. เกิดนักสื่อสารสร้างสรรค์และสื่อสร้างสรรค์ในพื้นที่

๗. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

- ไม่มี -

คณะกรรมการการึงขอเสนอรายงานเรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วย ขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายวินัย ดะห์ลัน)

เลขานุการกรรมการการ

รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม”

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มา ของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่างพ.ร.บ.หรือ ร่างพ.ร.บ. (ถ้ามี)
การพัฒนากลไก การศึกษาประชารัฐ	การจัดตั้ง “คณะกรรมการ ปฏิรูปการศึกษาโดย ประชารัฐ ระดับ จังหวัด” (หรือชื่อ อื่นใดตามความ เหมาะสม) โดยมี สถานะเป็น “เครือข่ายความ ร่วมมือ” ของ พหุภาคีทุกภาคส่วน ในจังหวัด	๑. สรรหา “แกนนำ” หรือ “กลุ่มแกน นำ” ในแต่ละจังหวัด ๒. แกนนำ หรือกลุ่มแกนนำ ประสาน ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จัดตั้ง “คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาโดย ประชารัฐ ระดับจังหวัด” ๓. คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา โดย ประชารัฐ ระดับจังหวัด ทำงานแบบ “เครือข่าย” โดย ประสานงานและ การบูรณาการกับคณะกรรมการการ ศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ภายใต้ วิสัยทัศน์และฐานข้อมูลชุดเดียวกัน ๔. จัดให้มีเวทีระหว่างคณะกรรมการฯ เพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย รูปแบบอย่างสม่ำเสมอ	เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป	กระทรวง ศึกษาธิการ	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. สภาการศึกษา ๓. คณะ คณะกรรมการการ ขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ	กลไกในระดับจังหวัดแบบ “พหุภาคี” ที่มาจาก ๗ ภาค ส่วน คือ ๑) ภาครัฐ ๒) ภาคประชาชน ๓) ภาคเอกชน ๔) ภาควิชาการ ๕) ภาคศาสนา ๖) ภาค ประชาสังคม และ ๗) ภาค สื่อมวลชน โดยผสมผสาน การขับเคลื่อนสังคมใน แนวตั้งและแนวนอนเข้า ด้วยกัน ใช้รูปแบบแนวตั้ง จากส่วนกลาง ระดับกรม กอง และส่วนภูมิภาค ระดับ ภาค จังหวัด และอำเภอ เข้ามาประสานกับการ ขับเคลื่อนสังคมแนวนอนใน ระดับพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ทุก คนในพื้นที่ได้ร่วมมือกับ หน่วยงานราชการอย่างมี ส่วนร่วม	- ไม่มี -

รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ต่อ)

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มา ของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่างพ.ร.บ.หรือ ร่างพ.ร.บ. (ถ้ามี)
การพัฒนา กระบวนการ ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษา	การออกแบบและ พัฒนากระบวนการ ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในจังหวัด แบบมีส่วนร่วม	๑. จัดทำ “ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนา การศึกษา” ในระดับจังหวัดในทุกมิติ ๒. กำหนดประเด็นขับเคลื่อน ๓. กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และกำหนด “แผนพัฒนาการศึกษา จังหวัด” ร่วมกัน ๔. จัดทำ “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนา จังหวัด” ที่คำนึงถึงการพัฒนาเชิงพื้นที่ เป็นหลัก โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ๕. จัดระบบและกลไกการสื่อสาร ตลอดจนการมีผู้ประสานงาน ที่จะช่วย ทำให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกัน และนำไปสู่การบูรณาการงาน และงบประมาณกับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๖. ติดตามระบบติดตามและประเมินผลที่ มีประสิทธิภาพ	หลังจากเกิดกลไกการศึกษา ประชารัฐระดับพื้นที่	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น ๓. งบกลุ่ม จังหวัด	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. กระทรวง มหาดไทย ๓. กระทรวง การพัฒนาสังคมฯ ๔. กระทรวง สาธารณสุข	การสร้างความรู้สึกร่วมกัน ที่เป็น “เครือข่าย” มี ๖ องค์ประกอบ คือ ๑) การรับรู้ร่วมกัน ๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ๓) การมีความสนใจหรือ ผลประโยชน์ร่วมกัน ๔) การมีส่วนร่วมของ สมาชิกทุกคนใน เครือข่าย ๕) การเสริมสร้าง เกื้อหนุน และพึ่งพาซึ่ง กันและกัน ๖) การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิง แลกเปลี่ยนอย่าง ต่อเนื่อง	- ไม่มี -

รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ต่อ)

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มา ของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่างพ.ร.บ.หรือ ร่างพ.ร.บ. (ถ้ามี)
การพัฒนากลไก การระดมทุน สนับสนุนการ ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษา	การจัดตั้ง “กองทุน/ มูลนิธิประชารัฐเพื่อ พัฒนาการศึกษา”	๑) จัดสรรงบประมาณเป็นเงินทุนตั้งต้น ให้แต่ละจังหวัดเพื่อใช้ในการบ่มเพาะ และขับเคลื่อน ๒) ส่งเสริมให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้ง กองทุนขนาดเล็กในระดับจังหวัด โดย ความร่วมมือของพหุภาคี ๒) จัดทำธรรมนูญ “กองทุน/มูลนิธิ ประชารัฐเพื่อพัฒนาการศึกษา” ๓) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน ประชารัฐเพื่อพัฒนาการศึกษา ๔) สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มกัน เป็น “วิสาหกิจเพื่อสังคม” (social Enterprise) ที่ทำงานด้านการพัฒนาคน ผ่านกระบวนการทางการศึกษา	หลังจากเกิดกลไกการศึกษา ประชารัฐระดับพื้นที่	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. งบกลุ่ม จังหวัด	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. กระทรวง มหาดไทย ๓. กระทรวงการ พัฒนาสังคมฯ ๔. กระทรวง สาธารณสุข ๕. องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	กองทุน/ มูลินิธีนี้ ควรเป็น กองทุนที่ตอบสนองต่อ ปัญหาจริงของการศึกษาที่ เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างทันต่อ สถานการณ์ ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ง่าย และมุ่งส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของ ภาคีอันนำไปสู่วิสัยทัศน์และ เป้าหมายร่วมของจังหวัด พร้อมทั้งมีมาตรการในการ จูงใจภาคเอกชนให้เข้าร่วม การขับเคลื่อน โดย คณะกรรมการบริหาร กองทุน จะต้อง ประกอบด้วยผู้แทนจาก หลายภาคส่วนที่มี ประสบการณ์การบริหาร การเงินและมีความเข้าใจ เรื่องการพัฒนา	- ไม่มี -

รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ต่อ)

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มา ของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่างพ.ร.บ.หรือ ร่างพ.ร.บ. (ถ้ามี)
การพัฒนาระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่หนุน เสริมกลไกการศึกษา ประชากรระดับพื้นที่	การพัฒนาระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่หนุน เสริมการดำเนินงาน ของกลไกประชากร จังหวัด/ อำเภอ	๑) ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาหรือข้อติดขัด ในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนา การศึกษา อันเกิดจากกฎระเบียบ ๒) หาแนวทางการแก้ไขกฎระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ เพื่อให้การขับเคลื่อนการ ปฏิรูปการศึกษาเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ๓) แก้ไขระเบียบหรือกฎเกณฑ์ ในนาม ของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด	หลังจากเกิดกลไกการศึกษา ประชากรระดับพื้นที่	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. งบกลุ่ม จังหวัด	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. กระทรวง มหาดไทย ๓. กระทรวงการ พัฒนาสังคมฯ ๔. กระทรวง สาธารณสุข	อาจทำเป็น “ข้อตกลงความ ร่วมมือ” ระหว่างผู้ว่า ราชการจังหวัด กับ หน่วยงานส่วนกลางเพื่อให้ เกิดพันธสัญญาในการ ขับเคลื่อน การใช้การพัฒนา เชิงพื้นที่จัดทำแผนการ พัฒนาจังหวัด และการ ดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่ม จังหวัด ทั้งนี้ผู้ว่าราชการ จังหวัดจะต้องเห็น ความสำคัญของกลไก ประชากรระดับจังหวัด โดย จังหวัดและท้องถิ่นและ จะต้องเข้ามามีส่วน สนับสนุนทั้งในด้าน ทรัพยากรและงบประมาณ เพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษา	- ไม่มี -

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มา ของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่างพ.ร.บ.หรือ ร่างพ.ร.บ. (ถ้ามี)
การพัฒนาระบบ และกลไก สื่อเพื่อ ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษา	การพัฒนาระบบ และกลไก สื่อเพื่อ ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษา	๑) เปิดโอกาสและกระตุ้นให้สื่อทุก แขนงในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ๒) ประชุมระดมความคิด “บทบาท หน้าที่ของสื่อกับการศึกษา” ๓) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ทุกภาคี เครือข่ายสามารถทำหน้าที่เป็น “นัก สื่อสาร” สามารถ “เล่าเรื่อง” ผ่าน “สื่อ ใหม่” ได้ด้วยตนเอง	หลังจากเกิดกลไกการศึกษา ประชารัฐระดับพื้นที่	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. งบกลุ่ม จังหวัด	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. กระทรวง มหาดไทย ๓. กระทรวงการ พัฒนาสังคมฯ ๔. กระทรวง สาธารณสุข	๑. กระตุ้นและรณรงค์ให้สื่อ ทุกประเภททำหน้าที่เป็น “โรงเรียนของสังคม” ๒. สนับสนุนให้เกิด “นัก สื่อสารสร้างสรรค์” หรือ “ผู้สื่อข่าวพลเมือง”	- ไม่มี -

บรรณานุกรม

การสร้างเครือข่ายสังคม. ค้นเมื่อ มีนาคม ๒๓, ๒๕๖๐, จาก

<http://libdcms.nida.ac.th/thesis๖/๒๕๕๖/๖๑๘๒๐๖๗.pdf>

ชัยมงคล สุพรมอินทร์. (๒๕๕๗). **งบประมาณรายจ่ายภาครัฐกับการศึกษาไทย : นัยสำคัญบางประการทางการคลังว่าด้วยการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย.** วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๖, ๑, ๘๒-๙๐.

ราชกิจจานุเบกษา. (๖ เมษายน ๒๕๖๐) เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๒. ค้นเมื่อ มิถุนายน ๑๓, ๒๕๖๐, จาก <http://www.radioparlament.net/parliament/constitution๒๕๖๐/constitution๒๕๖๐.pdf>

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (๒๕๖๐). **ปฏิรูปการศึกษาไทยแล้วไปไหน กับ “สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์.”** ค้นเมื่อ มีนาคม ๒๓, ๒๕๖๐, จาก <http://tdri.or.th/tdri-insight/๒๐๑๗-๐๑-๑๒/>

สาธิต วงศ์อนันต์นนท์. (ม.ป.ป.). **การปฏิรูปการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต.** ค้นเมื่อ มีนาคม ๑, ๒๕๖๐, จาก <http://www.qlf.or.th/Home/SpecialNewsSector?sector=specialreform>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๙). **สภาวะการศึกษาไทย ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ “จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างไร.”** กรุงเทพฯ: สกศ., ๒๕๕๙.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๘). **ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปประเทศไทย.** ค้นเมื่อ มีนาคม ๒๓, ๒๕๖๐, จาก <http://library๒.parliament.go.th/ebook/content-issue/๒๕๕๗/hi๒๕๕๗-๐๐๖.pdf>

อภิชัย พันธเสน และคณะ. (๒๕๕๘). **การสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทย : ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา (๒๕๓๕-๒๕๕๘).** ค้นเมื่อ มีนาคม ๒๓, ๒๕๖๐, จาก <http://knowledgefarm.in.th/educational-administration-problem/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ปิดหมดปฏิรูปการศึกษา ถึงเวลา...ต้องเปลี่ยนแปลง

และ

“ประชาธิรัฐกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา : เป้าหมาย
ทิศทางและยุทธศาสตร์”

ปิดหมด ปฏิรูปการศึกษา

ถึงเวลา..ต้องเปลี่ยนแปลง

วิวัฒน์ ศัลยกำธร
ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา
สกลาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

1

โลก เปลี่ยนไปแล้ว

Internet of Things

2

GLOBAL TRENDS 2030: AN OVERVIEW

MEGATRENDS	GLOBAL TRENDS 2030
Individual Empowerment	Individual empowerment will accelerate owing to poverty reduction, growth of the global middle class, greater educational attainment, widespread use of new communications and manufacturing technologies, and health-care advances.
Diffusion of Power	There will not be any hegemonic power. Power will shift to networks and coalitions in a multipolar world.
Demographic Patterns	The demographic arc of instability will narrow. Economic growth might decline in "aging" countries. Sixty percent of the world's population will live in urbanized areas; migration will increase.
Food, Water, Energy Nexus	Demand for these resources will grow substantially owing to an increase in the global population. Tackling problems pertaining to one commodity will be linked to supply and demand for the others.

1

ขีดความสามารถ
บุคคลเพิ่มขึ้น

2

กระจายอำนาจ
ไปสู่แบบเครือข่าย
สลายตัวอำนาจเดิม

3

ประชากรสูงวัย
และอพยพเพิ่มขึ้น

4

ความต้องการ
อาหาร, น้ำ และ
พลังงานมากขึ้น

3

The G7
The BRICS

การปะทะกัน ของสองขั้วอำนาจ

4

กลุ่ม G7

USA Canada France
Germany Italy Japan
UK EU

กลุ่ม The BRICs

Brazil India China
Russia South Africa

การปะทะกัน ของสองขั้วอำนาจ

5

UNCERTAINTY AHEAD

อย่าเชื่อในสิ่งที่เห็น

2015
state visit of Xi Jinping
to the United States

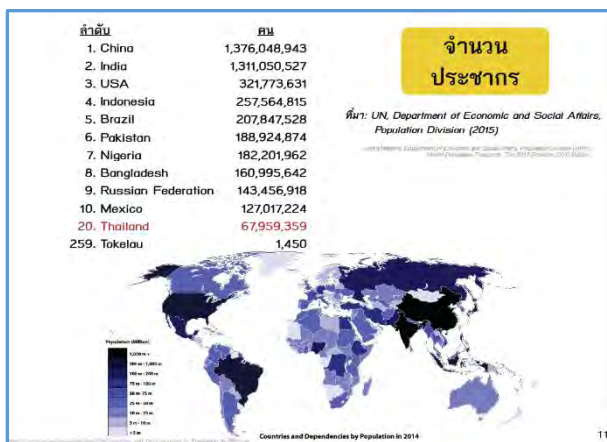
Barack Obama
meets with Vladimir Putin
in 2015

ต้องวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง

ผู้นำจีนป๋อซันหรืออู่ต๋อชุน
- ปู่จิน- นี ทั่วโลกกำลังจับตามองถึงได้เนวินา เพราะเขาทำกรไว้

ผู้นำจีนป๋อซันหรืออู่ต๋อชุน

6

**"Our country is rich and strategic...
We still stand here for the good of the whole world"**

HM the King Bhumibol Adulyadej

"ประเทศของเรามั่งคั่ง และเป็นจุดยุทธศาสตร์"

13

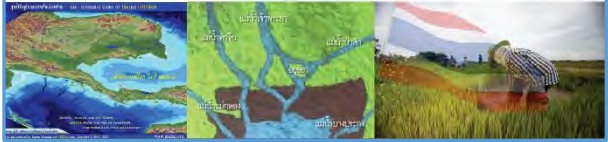
บนดินแดนอันเป็น "ชัยภูมิ"

- ความยาวชายฝั่งทะเลไทยและอันดามัน 2,815 กม. (Coastline Length)
- มีน่านน้ำทะเลไทย 350,000 ตร.กม. (Maritime Zone) คิดเป็นครึ่งหนึ่งของอาณาเขตทางบก
- สุ่มน้ำ 25 สุ่มน้ำ สุ่มน้ำหลัก 8 สุ่ม "ดินตะกอนปากแม่น้ำ" จากแม่น้ำ 5 สายไหลลงอ่าวไทย

คนไทย "น้ำใจเด่น" สังคมดี

- นักผลิตอาหารมือหนึ่ง ผลิดข้าวปีละเฉลี่ย 27 ล้านตัน
- น้ำใจเด่น ใครถึงเรือนชานต้อนรับ
- รุ่มรวยวัฒนธรรม

14

**...เพียง 50 ปี...
เราหมดตัว**

15

**แล้ว
ประเทศไทย
จะไปทางไหน**

16

"MAXIMIZE PROFIT"
- ADAM SMITH

ทุนนิยม

สังคมนิยม

"INCOME DISTRIBUTION"
- KARL MARX

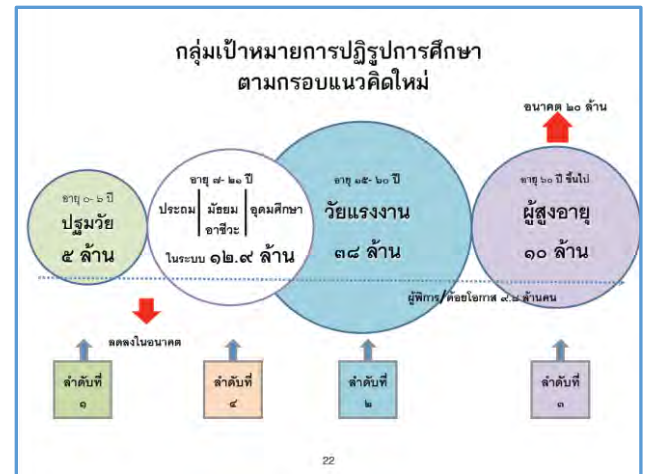
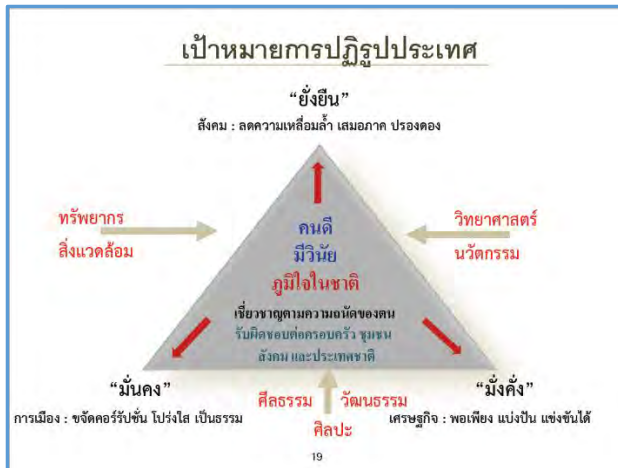
พอเพียง

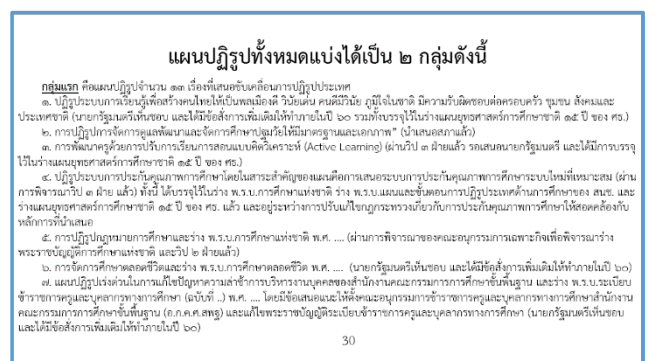
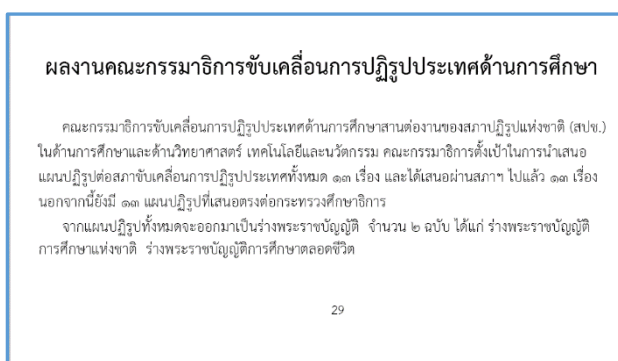
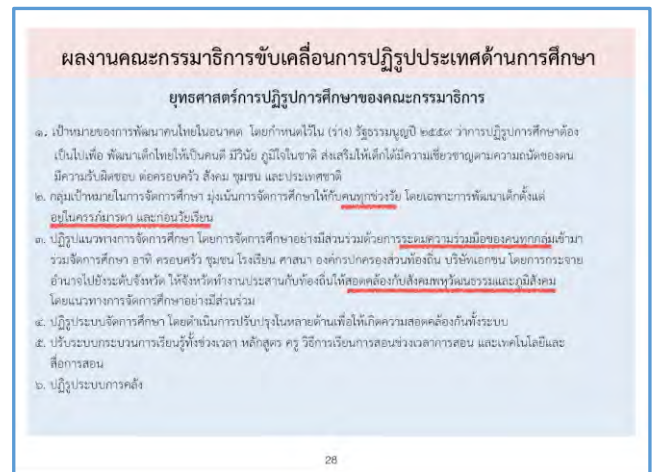
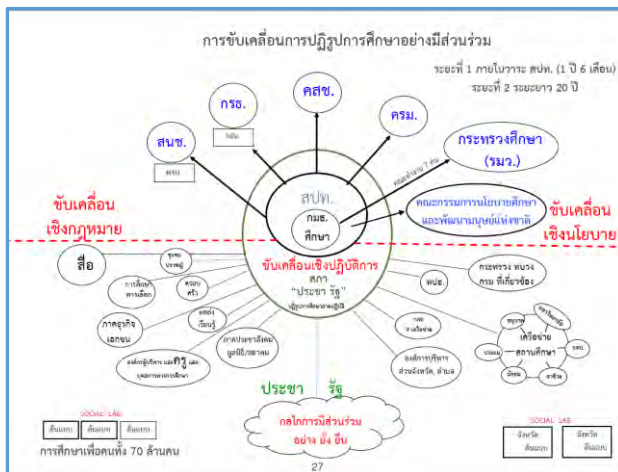
"OUR LOSS IS OUR GAIN"
- HM KING BHUMIBOL

17

**คน
คือหัวใจของการพัฒนา
และการพัฒนาการศึกษา
คือการพัฒนาคน
ให้เป็น...คนสมบูรณ์**

18

๔. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนโดยการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอ นายกรัฐมนตรี และ รร.ศธ. ได้กำหนดแนวนโยบายในการดำเนินการแล้ว)

๕. การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษาสู่อาชีพศึกษาภาคี (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอ นายกรัฐมนตรี และ รร.ศธ. ได้กำหนดแนวนโยบายในการดำเนินการแล้ว)

๖. แผนเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก ซึ่งนายกรัฐมนตรีเห็นชอบตามแนวนโยบายแล้ว และมีความประสงค์จะให้ใช้คำสั่งตามมาตรา ๔๔ (คำสั่งที่ ๒๓ / ๒๕๕๖) ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. จะใบการปฏิบัติงานดำเนินการชั่วคราว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือแจ้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธศาสตร์ให้ระดมการประเมินสถานศึกษาไปจนกว่าการปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาแล้วเสร็จ (คำสั่ง สทศ. ที่ ศส. ๐๔๐๐๔/ว ๑๖๖) รวมทั้งมีหนังสือจาก สมศ. ให้ประธานกรรมการการศึกษา เรื่องการระดมการประเมินสถานศึกษาของพื้นที่ และคำสั่งให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๕๖ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (เพิ่มเติม) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ้นจากตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา นับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ โดยไม่มีความผิด

๗. ปฏิรูประบบบริหารงานบุคคล (นายกรัฐมนตรียังเห็นชอบตามแนวนโยบายแล้ว และคณะรักษาความสงบได้มีคำสั่งตามมาตรา ๔๔ คำสั่งที่ ๖๒ / ๒๕๕๖ เรื่องการปฏิรูประบบบริหารงานและสวัสดิการของประเทศไทย โดยกำหนดให้มีสมศ. ย้ายไปสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีนายกรัฐมนตรียังเห็นชอบ โดยอยู่คณะกรรมการดำเนินการวิจัยระดับชาติถึง ๓ คณะ)

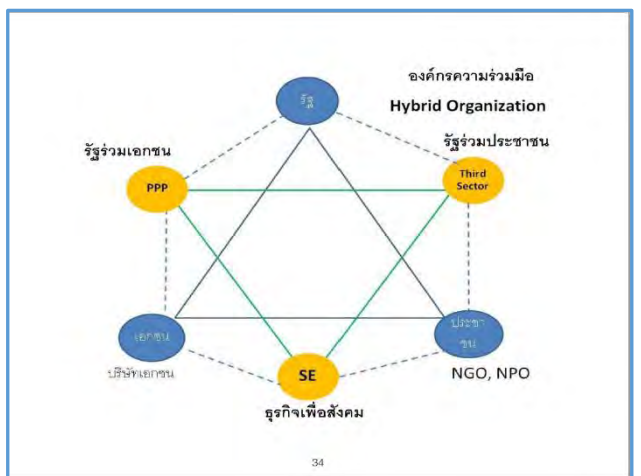
๘. การปฏิรูประบบการดูแลรักษา (นำเสนอแล้ว)

๙. การปฏิรูปการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (นำเสนอแล้ว)

กลุ่มที่ ๑๑ คือแผนปฏิรูปจำนวน ๑๑ เรื่องที่เสนอกระทรวงศึกษาธิการได้แก่

๑. ข้อเสนอโยกเลิก TOF ๔-๕ (สั่งให้ทบทวนแล้ว)
๒. การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ (อยู่ระหว่างดำเนินการของ ก.ม.)
๓. แก้ไขพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาใหม่ (สั่งให้ทบทวนแล้ว)
๔. การปฏิรูประบบการเงิน การคลัง เพื่อการศึกษาด้านอุปสงค์ (demand-side financing) (สั่ง ท.ค.แล้ว)
๕. ปฏิรูประบบการวิจัยภาษาอังกฤษ (สั่งให้ทบทวนแล้ว)
๖. การประเมินและเลื่อนวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สั่งให้ทบทวนแล้ว)
๗. การปฏิรูประบบบริหารจัดการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (อยู่ระหว่างดำเนินการของ ก.ม.)
๘. การปฏิรูประบบบริหารงานระบบการศึกษา (อยู่ระหว่างดำเนินการของ ก.ม.)
๙. การจัดตั้งสถาบันวิจัยทางสายอาชีพ (สั่งให้ทบทวนแล้ว)
๑๐. การปฏิรูประบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนและผู้สอน โดยเป็นการทำงานร่วมกับ ๔ คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการศึกษา ด้านสังคม ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการปกครองท้องถิ่น (สังคม, และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว)
๑๑. การศึกษาวิจัย (อยู่ระหว่างดำเนินการของ ก.ม.)
๑๒. การพัฒนากำหนดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย (อยู่ระหว่างดำเนินการของ ก.ม.)
๑๓. เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและสังคมเป็นรูปธรรม คณะกรรมการวิจัยได้พิจารณาดำเนินการ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) ด้วย (อยู่ระหว่างดำเนินการของ ก.ม.)

สู่เป้าหมายได้ ไม่ใช่หน้าที่ของรัฐบาลอย่างเดียว

ท่านจะเข้ามา มีส่วนร่วมอย่างไร

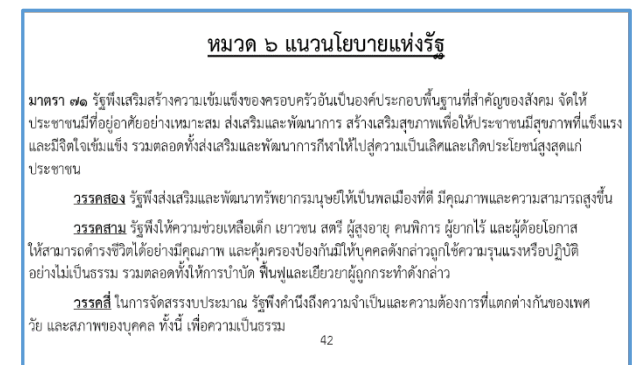
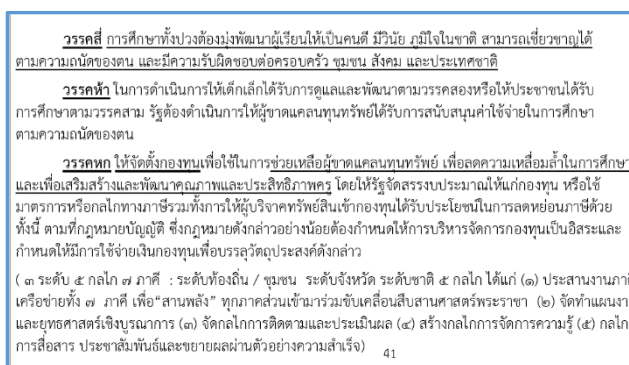
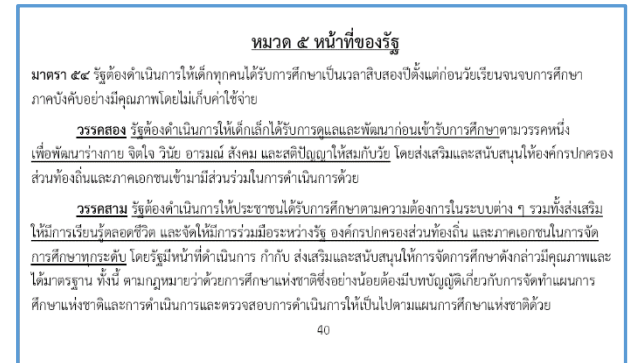
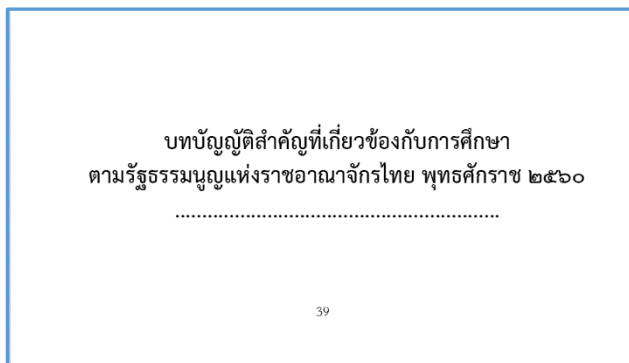
โรงเรียน รุ่งอรุณ

โรงเรียนมิชชั่นพัฒนา

ตัวอย่างที่ดี มีมากกว่าคำสอน

ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ตามเชิง (ปทุมธานี-ราชบุรี)

The image shows a collage of photos from various educational and community projects. The top left photo shows a group of children and adults in a classroom setting. The top right photo shows a group of people working in a field. The bottom left photo shows a group of people working in a field. The bottom right photo shows a group of people working in a field. The text 'ตัวอย่างที่ดี มีมากกว่าคำสอน' (Good examples, more than just words) is prominently displayed in the center. The text 'ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ตามเชิง (ปทุมธานี-ราชบุรี)' (Organic Agriculture Learning Center (Pathum Thani-Ratchaburi)) is at the bottom.

หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๕๐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

วรรคห้า กฎหมายตามวรรคหนึ่งและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม.....

43

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันดีต่อกันเพื่อจัดการความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

44

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

จ. ด้านการศึกษา

(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(๒) ให้ดำเนินการตรวจกฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๔ วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

45

(๓) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพ ครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้ง มีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู

(๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

46

มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

47

มาตรา ๒๖๑ ในการปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มี ความเป็นอิสระคณะหนึ่งทีคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

วรรคสอง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

48

49

ภาคผนวก ก

“ประชากรรู้กับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา : เป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์”

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร

ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

วันนี้หนึ่งวันเราจะใช้เวลาร่วมกันในการที่จะชักชวนกัน หรือกันว่าแนวทางที่จะปฏิรูปการศึกษาจากวันนี้เป็นต้นไป รัฐบาลรวมทั้งกรรมการเชื่อมั่นในกลไกในระดับจังหวัด กลไกในระดับประเทศอาจจะมีปัญหา กว้าง มันใหญ่เกินไป ถ้าเป็นกลไกในระดับจังหวัดซึ่งจะสามารถดูแลโรงเรียนหรือสถานศึกษาซึ่งหลังจากนี้เป็นต้นไป การศึกษาจะไม่ได้อยู่ในเฉพาะโรงเรียน เดี่ยวสักครูผมจะขออนุญาตเล่าให้ท่านฟังด้วยการสรุปย่อภายในครึ่งชั่วโมง จะพยายามเล่าว่า ตลอดระยะเวลาที่ สปช. คือคณะกรรมการการศึกษาของ สปท. เค้านำงานมา ๑๑ เดือนครึ่ง ครม. เห็นชอบกับ สปช. แล้วว่าทิศทางการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างไร รัฐธรรมนูญเขียนไว้ชัด ตั้ง สปท. ขึ้นมาให้นำสิ่งที่ สปท. เสนอไว้และ ครม. เห็นชอบแล้วมาขับเคลื่อนให้เป็นจริง สปท. ทำงานกันมาหนึ่งปีเต็ม ๆ ได้เกิดอะไรขึ้นบ้าง ขณะนี้ สปท. ทำงานใกล้ชิดกับกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่นด้วยกับรัฐบาลด้วย เกิดอะไรขึ้นบ้างผมจะใช้เวลาย่อ ๆ คร่าว ๆ ประมาณ ๓๐ นาที

ก่อนหน้านั้นจะขออนุญาตใช้สื่อชักประมาณ ๑๕ นาที หลังจากนั้นเราก็จะคุยกัน หลายท่านก็จะได้ฟังต่อ แต่สุดท้ายเราอยากเห็นว่า ท่านในฐานะที่เป็นหน่วยงาน เป็นกลไกที่อยู่ใกล้ชิดโรงเรียนที่สุด ใกล้ชิดผู้ปกครอง ใกล้ชิดเด็กที่สุด ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อข้อเสนอซึ่งรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและเรา สปท. ได้ทำงานร่วมกันมาโดยเฉพาะในช่วง สปช. เราฟังความเห็นมาทั่วประเทศ ๑๐ แห่ง เฉพาะกรรมการศึกษานอกจากนั้นยังมีคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นมาโดยตลอด ข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้นำมาประมวลผมจะใช้เวลาสั้น ๆ ก่อนอื่นอยากให้ท่านลองดูว่าบนแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเราประกาศว่าเราจะเดินตามรอยท่าน ผมไปจัดตั้งโรงเรียนขึ้นมาปีนี้เป็นปีที่สามแล้ว ครูกับนักเรียนเค้าเห็นอย่างไรกับแนวคิดแนวทางของการปฏิรูปประเทศภายใต้ความเชื่อ ความศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เขาก็ทำสารคดีขึ้นมา ๓ ชุดสั้น ๆ ชุดละประมาณ ๕ นาที ผมอยากให้ท่านได้กรุณาลองชมดูครับว่าเด็ก ๆ นักเรียนที่โรงเรียนปทุมเถรมหาวิทยาลัยตั้งขึ้นมา ๓ ปีเค้าคิดอะไรกัน เค้าทำอะไรกัน

-----คลิป-----

เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มากซึ่งทรงเตือนมาตลอดว่าโลกกำลังเผชิญวิกฤต และตั้งกองทุนชื่อว่า Green Climate Fund ทำเรื่องนี้กันมา ๕ ปีมาแล้ว มีมหาวิทยาลัยอยู่ ๖ แห่งแล้วที่ร่วมมือกันทำหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ปฏิรูปตัวเองและมาร่วมมือกับโรงเรียนในชุมชน มาร่วมมือกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริคือลาดกระบังครับ ผมอยากให้ดูตัวอย่างลาดกระบังตั้ง ๒ หน่วยงานขึ้นมา เพื่อจะขับเคลื่อนงานนี้เป็นตัวอย่างของการปฏิรูปประเทศด้านมหาวิทยาลัย ด้านอุดมศึกษา ว่าอุดมศึกษาไม่ได้ปิดรั้วสอนแต่เปิดรั้วออกไปเผชิญปัญหาจริง ซึ่งภาษาใหม่เรียกว่า situation based learning หรือภาษาใหม่ที่อยู่ใน LINE ใน Facebook กำลังส่งกันก็คือเค้าใช้ Phenomenon based learning จะใช้ Technical term ยังไงไม่สำคัญสำคัญที่ว่าเขาเริ่มเปิดมหาวิทยาลัยลงไปจับมือกับโรงเรียน จับมือกับชุมชนเพื่อจะแก้ปัญหาชีวิตของคนประเทศนั้นให้ได้ นี่ก็เป็นหนึ่งในหมกมหาวิทยาลัยที่กำลังทำกันอยู่ ผมอยากให้คุณสัก ๕ นาทีครับ เรียนเชิญครับ

-----คลิป-----

อีกนิดนึงครับ ประมาณ ๕ นาที เด็ก ๆ นักเรียน โรงเรียนปทุมเทวย์มหาวิทยาลัย ของเขต ๑ จังหวัดชลบุรี เรียนเชิญครับ

-----คลิป-----

พระราชดำรัส ครูต้องสอนให้เด็กนักเรียนมีน้ำใจ นี่เรื่องใหญ่ นะครับเรื่องแรก อันนี้อยากจะแนะนำว่า การที่จะทำให้เป็นคนดี มีน้ำใจภูมิใจในชาติและรับผิดชอบนั้นภารกิจอยู่ที่รองท่านที่หนึ่งท่านเป็นประธาน คณะกรรมการการขับเคลื่อน ดูแลด้านสร้างเป็นคนดีมีวินัยและภูมิใจในชาติ ขออนุญาตแนะนำพลเอกพล กำลังร่วมมือกับกระทรวงศึกษา กระทรวงศึกษาจัดงบประมาณขับเคลื่อนเรื่องนี้ให้

เราจะต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกัน อันนี้เรื่องใหญ่เรื่องความสามัคคี ครูมีความสำคัญไม่น้อยกว่านักเรียน ปัญหาหนึ่งคือการขาดครู ที่จริงมีวิธีการมากมายที่จะสร้างครูโดยไม่ต้องไปผ่านกระบวนการที่ยาวนาน รายละเอียดค่อยว่ากันนะครับ เรื่องนี้ได้ออกสื่อไปแล้วท่านรองรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ คุณหมอได้นำเรื่องนี้ไปคุยไว้รอบหนึ่งแล้ว ผมมาทวนคร่าว ๆ วิธีการคือการให้ทุนและอบรม กล่าวคือจะต้องมีความรู้ทางวิชาการในสาขาที่เหมาะสม ที่จะสอน อันนี้เป็นวิธีการต้องอบรมวิธีการสอน ให้มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นครูที่แท้จริง นี่คือเรื่องยากมากแต่ก็รับสั่งย้ำอย่างนี้จริง ๆ มีความรักความเมตตาต่อเด็ก ควรเป็นครูห้องที่เพื่อที่จะได้มีความผูกพันและคิดที่จะพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดของตนเอง ไม่คิดจะย้ายไปย้ายมาอันนี้เป็นเรื่องใหญ่ นะครับ ซึ่งผมคิดว่าอำนาจนี้อยู่ในคณะกรรมการของระดับจังหวัดของท่าน ท่านลองหยิบเอาไปพิจารณา ปัญหาปัจจุบันคือครูมุ่งเขียนงานวิทยานิพนธ์ เลยเล็กเลยไม่สอนท่านรู้ต้อยอยู่แล้ว จะทำอย่างไรดี ระบบนี้เป็นระบบที่ไม่ยุติธรรม

เราจะต้องปรับปรุงครู ครูอายุ ๔๐ ๕๐ ปีก็ต้องเรียนใหม่ ต้องปฏิวัติครูอย่างจริงจัง ทรงใช้ศัพท์แรงนะ ต้องปฏิวัติครูอย่างจริงจัง แม้ ๔๐ ๕๐ ก็ต้องเรียนใหม่ ครูจะยอมไหมครับผม เรียนถามท่านผู้บริหาร ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านรองและท่านศึกษาธิการจังหวัดที่มา เรื่องนี้จะเป็นเรื่องใหญ่ นะครับ ผมคิดว่าได้เวลาเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่สำหรับประเทศเราในวันนี้เป็นโอกาสดีหลาย ๆ เหตุ หลายปัจจัย ถ้าเรากำหนดเป้าหมาย ทิศทางถูกแล้วปักหมุดลงไปเลยว่าเราจะพัฒนาคนไทยไปทางไหนกันแน่ ที่จริงผมไปเปิดสอนที่นิด้า ๑๒๐ ชั่วโมง อธิบายว่าทิศทางประเทศไทยควรจะเดินไปทางไหน ๓ ทางเลือก ถึงเวลาต้องเปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนอย่างไร โลกมันเปลี่ยนแล้ว ทิศทางโลกแนวโน้มโลก ๔ ตัวชัด ๆ คนเปลี่ยนความสามารถเปลี่ยน อำนาจถูกกระจายชั่วอำนาจ รัฐบาลกลางต่อไปจะไม่มีพลังอำนาจเหลือเลย ทั้งโลกมันไม่ได้เป็นเฉพาะเมืองไทย ประชากรสูงอายุขึ้นคนไทยจะเป็นสังคมคนแก่สมบูรณ์แบบเราจะมี ๑๐ ถึง ๒๐ ล้านคน เราจะคิดเหมือนเดิม จะจัดการศึกษาเหมือนเดิมไม่ได้ ความต้องการอาหาร น้ำ เมื่อสักครู่นี้ทำให้ดูไปแล้ว สารคดีตั้งแต่ชุดที่หนึ่ง ชุดที่สอง โลกมันเปลี่ยนเร็วมากถ้าเรายังสอนคนเหมือนเดิมอยู่ไม่รอด ยืนยันชั่วมันก็แรงขึ้นผมไม่ลงลึกโลกคุณดู ๒ ชั่วโมง กับบริด ไม่ใช่เรื่องธรรมดาในโลกกำลังปะทะกันแรง

สิ่งที่เห็นกับความเป็นจริงไม่เหมือนกันนะครับ ถ้าเราเห็นปรากฏการณ์แล้วเชื่อตามนั้น คุณจะหลงทาง มันต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องสอนเรื่องนี้ ผมเรียนและสอนเรื่องนี้ การมองอย่างลึกซึ้ง โหมหน้าผู้นำโลกคนใหม่ ท่านกรุณาเก็บเอาไปเป็นข้อมูลวิเคราะห์ ไทยจะยืนอย่างไร การศึกษาคือหัวใจว่าจะยืนอย่างไร ทรัมป์ประกาศว่าคอนอเมริกานั่นมันโง่เขลาเกินไป คนจีนลุกขึ้นทำอะไรได้ทุกอย่างแล้ว เรามาดูประเทศไทยว่าถ้าเทียบที่ดินกันนะเรามีที่ดินนิดเดียว เรามีที่ดินอยู่ ๕๐๐,๐๐๐ ไม่ถึงครึ่งล้าน เราเป็นประเทศที่ ๕๑ เล็กนิดเดียว ท่านลองดูประเทศที่ใหญ่ที่สุด ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ จีน ๙.๙ หรือ ๑๐ ล้าน สหรัฐอเมริกา ๙ แคนาดา ๙.๙ แคนาดามีมหาวิทยาลัยที่โด่งดัง top ๑๐ ของโลก ค่าจัดหลักสูตรสอน

เศรษฐกิจพอเพียง ของเค้าดังไปทั่วโลก แล้วเขายกทีมอาจารย์และนักศึกษามาทำวิจัยที่ศูนย์โรงเรียนเด็ก ๆ ของเรา เค้าบอกว่านี่คือต้นกำเนิดเป็นที่ Original ที่พบวิญญานแห่งเดียวในโลก

พอมาดูจำนวนคน จำนวนแรงงานโลกที่ต้องการแรงงาน เราก็มองประชากรอยู่คนเดียว ๖๗ ในขณะที่ทั่วโลกเขาว่ากันเป็น ๑๐๐๐ ของเรามี ๖๗,๐๐๐,๐๐๐ เป็นลำดับที่ ๒๐ ของโลก ถัดไปลองดูเงินครับ ผลผลิตมวลรวมประชาชาติ ทุนเราก็นิดเดียว เงินทุนนิดเดียว ๓๘๐,๐๐๐ ทรินเลี่ยน ในขณะที่ผู้นำโลก ๑๖ จีน ๙ ภายในหกปีจีนจะแซงสหรัฐแล้ว เรื่องเงินทุน เมืองไทยมีเงินทุนนิดเดียว ถ้าเราคิดทำแบบคนรวยประเทศนี้จะไปไม่รอด นี่คือคำเตือนจากพระเจ้าแผ่นดิน แต่รัฐบาลทุกรัฐบาลไม่เชื่อ แม้รัฐบาลนี้นายกประกาศเชื่อแต่รองนายกฯ สมคิดไม่เคยเชื่อเลย ผมจะพูดตรงเกินไปไหมครับ รองนายกฯ สมคิดไม่เคยเชื่อฟังพระเจ้าอยู่หัวองค์นี้จริงจัง เชื่อแต่ปาก แผ่นดินก็มีนิดเดียว คนก็มีนิดเดียว เงินก็มีนิดเดียว ไม่ถึงล้าน ในขณะที่ประเทศที่เขาทำการพัฒนาเขาพูดกันเป็นสิบล้านทรินเลี่ยน

ประเทศเรามั่งคั่งและเป็นจุดยุทธศาสตร์ “Our country it rich and strategy” มันแปลว่าอะไร นี่คือคำพูดของพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งพระราชทานให้สัมภาษณ์ไปทั่วโลก เขาไปบันทึกไว้ตั้งแต่ปี๒๕ มันแปลว่าอะไรทั่วโลกอยากได้ประเทศเรา สู้กันมาตลอด เราก็มักลึงป็นอยู่คนเดียวด้วยกันปากอ่าว สูญเสียไป ๑๔ ครั้ง เหลือไม่ถึงครึ่งตื่นะครับประเทศเราแต่ที่เหลือไม่ถึงครึ่งมันไม่ธรรมดา แผ่นดินของเราเป็นชัยภูมิที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดซึ่งทั่วโลกอยากได้และเราก็กู้เสียไปแล้วเกินครึ่ง ๑๔ ครั้ง คนไทยมีน้ำใจเด่นสง่า มีเรื่องราวมากมาย ผมเคยเล่าเรื่องนี้ได้ ๒๐ ชั่วโมง ท่านก็เชื่อกันอยู่แล้วว่าแผ่นดินชัยภูมิดีมาก ท่านคิดดูเราประเทศนี้คนเดียวแต่มีพื้นที่คอสโตน ชายฝั่งทะเล ๒๘๑๐ กว่ากิโลเมตร ไม่ใช่เรื่องธรรมดาจะครับ พื้นที่ชายฝั่งทะเลคือศักยภาพสูงสุด ในบรรดาแผ่นดินที่มีอยู่บนโลกใบนี้ มันเกิดอะไรขึ้นกับการศึกษา เราพัฒนาคนจนช่วยกันทำลายแผ่นดินจนหมด อารยธรรมท้องถิ่นก็ไม่เหลือเลย แผ่นดินก็ไม่เหลือเลย สอนกันจนทำลายแทบไม่เหลือแล้วภาคภูมิใจที่เราเปลี่ยนทรัพยากรทั้งหมดเป็นเงิน เราเรียกมันว่าจีดีพี อันนี้คือสิ่งที่พระองค์ท่าน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่เราก็ดื้อทำมาตลอดแล้วบอกว่าเป็นความเจริญ เปลี่ยนอากาศที่บริสุทธิ์ไปเป็นเงิน เปลี่ยนต้นไม้เปลี่ยนดินที่อุดมสมบูรณ์กลายเป็นดินเสื่อมโทรมเพื่อจะแลกกับน้ำตาล แลกกับอ้อย แลกกับข้าวโพด แลกกับยางพาราซึ่งกินไม่ได้ นี่คือนั่นที่กำลังเกิดกับแผ่นดินนี้ หมดตัว คำถามคือหลังจากนี้เราจะไปทางไหนเราจะปฏิรูปอะไรไปทางไหน คนคือหัวใจที่สำคัญที่สุด

อันนี้คือสิ่งที่ใช้เวลาอธิบาย ๑๒๐ ชั่วโมงแต่เนื่องจาก ท่านเป็นผู้นำเรื่องการศึกษาผมจะอธิบายท่านภายใน ๒ นาที ทุนนิยมโลกสิ่งที่อดัมสมิธสอนคนทั้งโลกให้เชื่อ ก็คือเค้าเชื่อเรื่องกำไรสูงสุด ทำอย่างไรจะค้าขายให้ได้กำไรมากที่สุด นั่นคือเป้าหมาย หรืออุดมการณ์หรือปรัชญาของเศรษฐกิจเสรีนิยม ๗๐ ปีให้หลังอดัมสมิธ อายุ ๒๓๐ กว่าปี เราใช้ทฤษฎีของลูกศิษย์อดัมสมิธมาเขียนแผนชาติ เราใช้ทฤษฎีของลอฟทาวน์ซึ่งเป็นลูกศิษย์อดัมสมิธ มาเขียนแผนชาติ “สเตจออฟโรส” เขาเปรียบเทียบการเจริญเติบโตด้วยโดยเครื่องบินวันนี้ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ก็เอาวิธีการเปรียบเทียบการพัฒนาประเทศ เริ่มนับหนึ่งใหม่ ทำเหมือนเครื่องบินเหมือนเดิม “สเตจออฟโรส” คือ สเตจที่หนึ่ง ถาบันนักบิน ครูนักบินนั่งอยู่เครื่องบินมันนิ่งกว่าจะเคลื่อนตัว มันต้องสะสมพลัง เผื่อน้ำมันแต่มันยังไม่เคลื่อน เสร็จแล้วมันจะค่อย ๆ เคลื่อนและเร่งความเร็วแล้วก็ทะยานขึ้นและติดเพดาน ใช้พลังงานมหาศาล เราทำด้วยทฤษฎีนี้เราเขียนแผนชาติเราใช้ทฤษฎีนี้มาตลอด ๗๐ ปีให้หลังโลกสังคมนิยมเค้าบอกถ้าปล่อยอย่างนี้ ประเทศอังกฤษ ประเทศอเมริกา ประเทศร่ำรวยก็จะครอบครองโลกทั้งโลก ประเทศส่วนใหญ่ คนส่วนใหญ่ของประเทศจะไม่เหลือทรัพยากรอะไรเลยแม้ที่ดินจะไม่เหลือเป็นของตัวเองมันจะรวยกระจุกจนกระจายไปทั่วโลก ในประเทศก็เหมือนกันรวยอมรับแล้วว่าทฤษฎีนี้ รวยกระจุก จนกระจายไปทั่วโลก เขาจึงลุกขึ้นต่อต้าน และสร้างทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชนขึ้น ปิดประเทศปิดตัวเอง หลักคิดอันนี้ได้เกิดขึ้นในประเทศเยอรมันแบ่งครึ่ง ลามไปรัสเซีย รัสเซียแบ่งเป็น ๑๕ ชุมชน และ ๑๕ ประเทศลามไปเกาหลี

มาจีน จีนก็แบ่งเป็น ๓ ประเทศแต่มันสัมพันธ์หลายเหตุผล แล้วก็ไปเกาหลีเหนือ-ใต้ ไปเวียดนามเหนือ-ใต้ มาลาว มาเขมร ปี ๒๕ ทฤษฎีโดมิโนบอกว่า ไทยจะต้องเป็นคอมมิวนิสต์ ทฤษฎีนี้เกิดอายุน้อยกว่า ๗๐ ปี พระเจ้าแผ่นดินองค์นี้ ลูกชั้นขวางบอกเราไม่เป็น เราจะเป็นเสือเป็นทุนนิยมก็ไม่เป็น คอมมิวนิสต์เราก็ไม่เป็น เราจะ เป็นแบบเราเรียกว่า “พอเพียง” แบบคอมมิวนิสต์เค้าใช้คำว่า income distribution เค้าจะกระจายทรัพย์สิน เค้าไม่ให้ประชาชนมีที่ดินเป็นของตัวเอง มีทุนเป็นของตัวเอง รัฐเป็นเจ้าของทั้งหมดธนาคารเป็นของรัฐ เหมือน จีนธนาคารทุนเป็นของรัฐ แต่พระเจ้าแผ่นดินองค์นี้รู้ว่าเมืองไทยเป็นทุนนิยมก็ไม่ได้ เป็นสังคมนิยมก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราควรจะมีทฤษฎีเป็นของเรา หลักคิดทฤษฎีของเราเชื่อเรื่องพัฒนา สร้างสรรค์และแบ่งปัน นี่คือหัวใจของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ คือสร้างสรรค์และแบ่งปันไม่ใช่แข่งขัน

คนคือหัวใจที่จะพาเค้าคิดไปทางไหน ถ้าท่านพาคนในจังหวัดท่านคิดไปแบบอดัมสมิธ คิดไปแบบ รอนายกฯ สมคิด มันก็จะพากันค้าขาย ทรัพยากรทั้งจังหวัดท่านจะไม่เหลือเลย ทั้ง ๆ ที่นายกเขาพูดไปอีกทาง รอนายกฯ ก็ทำไปอีกทาง ครม. อนุมัติตามรอนายกฯ กระทรวงเกษตรอนุมัติสร้างเศรษฐกิจตาโตทุ่มเงินเป็น พันล้านแล้วก็ไปตกอยู่ในมือเศรษฐี ก็รู้ท่านก็รู้อยู่เต็มอกเพราะฉะนั้นเราต้องจัดการศึกษาใหม่ อยู่ที่ท่าน

ประเทศจะมั่นคง จะมั่งคั่ง จะยั่งยืน มั่นคงมันต้องโปร่งใส สังคมต้องเป็นธรรมมันจึงจะมีความมั่นคง มั่งคั่งไม่ได้แปลว่าจะแข่งเอารวยเราต้องสร้างสรรค์แบ่งปัน พอเพียงและแบ่งปัน แข่งขันได้ไม่ได้ห้าม และจะ ยั่งยืนได้มันต้องลดความเหลื่อมล้ำลง ให้คนมันมารักกันถ้าคนมันยังห่างกันจะมารักกันได้อย่างไร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถ้ามันเสื่อมลงไปจนไม่เหลือทรัพยากรแล้วจะอยู่กันอย่างไร รวยขึ้นจีดีพีพุ่ง ขึ้นไปเป็นประเทศ รวยเป็น ๑ ใน ๑๐ ของโลกตามแผนที่สุวิทย์อยากเห็น (สุวิทย์ เหมอินทรีย์) แล้วทรัพยากร ไม่เหลือ มนุษย์จะอยู่อย่างไร วิทยาศาสตร์นวัตกรรมทำเพื่อรับใช้คนหรือรับใช้นายทุน หรือรับใช้ความโลภและ ศีลธรรมวัฒนธรรม และศิลปะ ถ้าไม่รักษาเอาไว้ความเป็นสังคมมนุษย์มันจะเหลืออะไร มันก็เป็นสังคมสัตว์ มันคือสังคมแห่งการแข่งขัน แก่งแย่งกัน ใครเก่งก็อยู่รอด ใครไม่เก่งก็ตายไป เราจะพัฒนาประเทศไปเป็นสังคม สัตว์อย่างนั้นหรือ เราเขียนรัฐธรรมนูญและกฎหมายไว้ให้หลายฉบับ หลายมาตรา

เป้าหมายการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งไปสู่การสร้างคนเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และรับผิดชอบต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ นี่คือนโยบายสำคัญอันดับหนึ่ง อันดับที่สองค่อยสร้างคนเก่ง เก่งภาษา กฎหมาย รัฐธรรมนูญเขียนว่า เชี่ยวชาญตามความถนัดของตน ก็แปลว่าเราสร้างคนดีก่อนแล้วค่อยสร้างคนเก่ง คนดีมีความหมายหนึ่งเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รับผิดชอบต่อครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศนี่คือ ความหมายของคำว่าคนดี นอกนั้นเป็นเรื่องความเก่ง เอาเก่งมาทีหลัง

ทิศทางเราต้องขยายตัวจากระบบการศึกษาปกติที่ท่านทำงานอยู่มันดูแลอยู่ ๑๒ ล้านคน เราเปลี่ยน ไปเป็นทั้ง ๗๐ ล้านคน เรื่องครูใช้กระบวนการ Active learning กลไกสำคัญที่สุดทุกภาคส่วนจะต้องมาร่วมกัน อยู่ที่ท่านผู้ว่าฯ ท่านมีอำนาจ ไปดึงเอาคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แม้บางคนเกษียณแล้วเป็นคนดีเป็นคนเก่งมี คุณสมบัติอย่างที่ว่าดึงเข้ามาเป็นกลไก ท่านมีสิทธิ์ตั้งอนุกรรมการ ตั้งทีมงาน ตั้งองค์การขึ้นในระดับจังหวัดของ ท่านได้เพื่อสร้างกลไกนี้ขึ้นมา เรื่องการเงินอันนี้ก็เป็นประเด็นซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ ฝรั่งเค้าบอกว่า ถ้าคุณ จะเปลี่ยนแปลงการศึกษา ถ้าจะปฏิรูปการศึกษาครูบาอาจารย์ก็ไม่ต่างอะไรกับแมว ฝรั่งเค้ามองครูเหมือนแมว นะ เอาจานอาหารไปตั้งตรงไหน แมวก็จะวิ่งตามไปจานนั้น เขาจึงใช้งบประมาณตาม demand size คุณ demand demand คนแบบไหน เพื่อที่จะให้เกิดเป็นอะไรก็เอางบไปตั้งทางนั้น กลไกการศึกษาที่จะวิ่งตามงบประมาณ อันนี้คือ demand size financing ตามความหมายต้นตำรับก็คือฝรั่ง

โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องไม่ใช่ปิดรั้วสอน คุณต้องเปิดรั้วไปดูปัญหาในชุมชนของคุณ ไม่ใช่ปิดรั้วสอน ตามคำสั่งกระทรวง ต้องเปิดรั้วแล้วเอาปัญหาจริงในชุมชนของตัวเอง เด็กตั้งแต่ก่อนตั้งท้องต้องจับแม่มันมา เรียนในโรงเรียน โรงเรียนต้องรับภาระนี้ ที่น่ากลัวคือวัยทำงานและผู้สูงวัยกำลังเพิ่มขึ้นทุกวัน ทำอย่างไรเพื่อ

สร้างคุณสมบัติอย่างที่เราเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ และกฎหมายทุกฉบับ นโยบาย ค.ส.ช. นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวง ทุกกระทรวงเขียนชัดว่าจะยึดปรัชญาพอเพียง ไหนกลไก กลไกการปฏิบัติอยู่ตรงไหน

ทำไมตั้งแต่เมื่อก่อนตั้งห้องจนถึงก่อนเข้าโรงเรียนมันจึงสำคัญเหลือเกิน ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ถูกพัฒนาในช่วงหกปีที่ผ่านมาช่วงนี้แล้วไม่ได้กลับการพัฒนาสมองจะถูกตัดทิ้งไป เหลืออีก ๒๐ เปอร์เซ็นต์ มันจะทำได้พอเข้ามาสู่ในระบบโรงเรียนมันสายไปแล้ว ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ท่านจะไปพัฒนาอย่างไรเพราะฉะนั้นมันจะต้องรุกเข้าไป กลไกตัวนี้ยังไม่มีคนรับผิดชอบครับท่านผู้ว่าครับ ท่านจะต้องลุกขึ้นระดมคนมา เราเรียกโรงเรียนนี้ว่าโรงเรียนชุมชน โรงเรียนธรรมดาไม่ต้องไปประกาศว่ามันเป็นโรงเรียนชุมชน แต่ท่านมีอำนาจทำให้มันเป็นโรงเรียนของชุมชนจริง ๆ โดยท่านและโรงเรียน ทำเป็นนโยบายออกมา ผมเชื่อว่าท่านรัฐมนตรีพร้อมเซ็นต์ ถ้าท่านบอกโรงเรียนนี้จังหวัดของท่านจะทำอย่างนี้ ท่านผู้ว่าภาคภูมิใจใหม่ที่กระทรวงศึกษาเอางานนี้มามอบให้ท่านไว้

เราใช้คำว่าระดมสรรพกำลัง ระดมใครมาบ้าง ภาครัฐมีเยอะ มีหลายหน่วยงานหลายจังหวัด ภูเก็ต มีอัยการมาเป็นคีย์แมน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลหรือใครก็ได้ องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันศาสนา หรืออื่น ๆ ก็ได้ที่ท่านเห็นว่าเรามีความรู้และมีความจริงใจที่จะทำการปฏิรูปการศึกษา เราเรียกมันอย่างไม่เป็นทางการ แต่อย่างไรที่เป็นทางการก็จะต้องมีอยู่ แต่เวลาเราประสานงานแบบไม่เป็นทางการมันได้ผลมากกว่า เราก็ทำโรงเรียนทำแบบไม่เป็นทางการคู่ไป เราทำงานร่วมกันแบบ unconventional ประสานกันแบบไม่เป็นทางการตลอด เพราะฉะนั้นต้องมีทั้งสองระบบ

เด็กเกิดน้อยลง แนวโน้มจะลดลงเรื่อย ๆ และน่ากลัวที่สุดแม่วัยใส เกิดมาปีนึงประมาณ ๗๔๐,๐๐๐ คนใน ๗๔๐,๐๐๐ คน ที่เกิดมาตลอดปีบ่สมองจิตใจร่างกายพัฒนาต่อไม่ได้ ๒๒๐,๐๐๐ กว่าคนนะครับ อันตรายมากเพราะแม่ไม่พร้อมในการที่จะมีบุตร ไม่พร้อมด้วยความรู้ ไม่พร้อมด้วยเศรษฐกิจ สังคมด้วยแรงกดดัน สังคมเรากำลังละเทะอย่างนี้ ถ้าเราไม่ช่วยกันบุกเข้าไปแก้ปัญหาตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน เรียกว่าไปป้องกัน เป็นการศึกษาเชิงรุก ถ้าไม่ลุกไปป้องกัน ตั้งรับอยู่ในโรงเรียนท่านพึ่งแน่นอนเพราะสู้ไม่ไหว และน่ากลัวที่สุดเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ นวัตกรรมที่กำลังเกิดใหม่ ๆ กำลังทำให้บริษัทเก่า ๆ เจ๊งและปลดคนงานลง น่ากลัวที่สุดคือวัยแรงงาน ๓๘,๐๐๐,๐๐๐ คน โตโยต้าปลดคนไปเมื่อสองเดือนที่แล้ว ๑๐๐๐ กว่าคน เซฟลอลปลดไป ๘๐๐ กว่าคน แค่อสองบริษัทเกือบ ๒๐๐๐ แล้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ ถึงปัจจุบัน ๑๙ ปี มีบริษัทจดทะเบียนเลิกสำเร็จไปแล้ว ๑๐๐,๐๐๐ กว่าบริษัท และปีนี้ทั้งโลกจะต้องปลดคนอีกมหาศาล ถ้าคนเหล่านี้กลับมาตักงานใครรับผิดชอบที่จะเอามาให้การศึกษา แล้วกลับให้เขาไปมีงานใหม่ให้ได้ หรือถ้าไม่มีใครลุกขึ้นมาจ้างเขาจะเป็นผู้ประกอบการ ลุกขึ้นประกอบกิจการด้วยตนเอง มีที่ไหนสอนไหมครับ มีน้อยมากและไม่มีเจ้าภาพเรื่องนี้อย่างจริงจัง

ที่โรงเรียนเรา เมื่อวานเพิ่ง present ไปผลงานของเด็ก เด็กไทย ๗ คน เด็กภูฏาน ๗ คน เด็กภูฏาน เค้านำเสนอผลงานของเค้าในฐานะเค้าจะไปเป็นผู้ประกอบการทางสังคม เป็นหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง แต่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงเป็นหลักสูตรผู้ประกอบการสังคม ในระดับปริญญาตรี เค้านำเสนอ ผมฟังมากเลย เด็กภูฏานวิธีคิดไกลกว่าเด็กไทยเยอะ เค้ามีพัฒนาการเร็วกว่าที่เราคิด เด็กมีจินตนาการและพัฒนาตัวเองภายในหนึ่งปีเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ถ้าคุณเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงศักยภาพ อย่าไปปิด อย่าไปกั้นเป็นคอกใส่เด็ก นี่เป็นเรื่องใหญ่สุดที่ไม่มีใครรับผิดชอบ สื่อมวลชนสนใจประเด็นนี้มาก อยากจะระดมเอาสื่อมา ผมบอกว่าถ้าจะเปิดโรงเรียนเร็วที่สุด ระดมสื่อทุกสื่อมาเลย แล้วเปิดห้องเรียนในสื่อเพราะสื่อเป็นห้องเรียนมากกว่า พวกผมสอนผมสอนในคลาสสอนอยู่ ๑๐ กว่ามหาวิทยาลัย คลาสนี้ ๑๐ กว่า ๒๐ กว่าคน แต่สื่อเขาสอนทีละ ๗,๐๐๐,๐๐๐ คน ๗๐๐,๐๐๐ คน ๗๐,๐๐๐ คน เพราะฉะนั้นสื่อเป็นห้องเรียน เราพูดเรื่องนี้มาตั้งแต่สมัย สปช. แล้ว

ทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไร ยึดหลักของพระเจ้าอยู่หัว และรู้เท่าทันโลก ต้องยืนบนลำแข้งตนเองให้ได้แต่ต้องรู้เท่าทันโลก เด็กนักเรียนนักศึกษาเราต้อง**ตื่นตืดดิน** (นี่คือตัวอย่างเป็นสถาปนิกทำงานอยู่กับชาวบ้าน ๓๒ จังหวัดเดินทางไปออกแบบให้กับชาวบ้าน ผมหาเงินจ้างไว้ ๓ คนนี่คือตัวอย่างตื่นตืดดิน)**บินเหนือฟ้า** ไปเป็นนักบินอวกาศนะครับ ปั่นคนไปเป็นนักบินอวกาศ อันนี้ของจริงมีตัวจริง

กลไกสามด้าน หนึ่งกฎหมาย สองนโยบาย สามปฏิบัติการ สามด้านนี้มีทั้งภาคเอกชน สื่อ สื่อเป็นห้องเรียนใหญ่ สำคัญที่สุดวันนี้ที่มาคุยกับท่านอยากเห็นกลไกการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนจะเกิดได้อย่างไร เป้าหมายใหม่ไม่ใช่หน้าที่รัฐแต่เพียงอย่างเดียวแล้ว ถ้าเราบอกว่าการพัฒนาคนตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาเป็นหน้าที่พ่อแม่ เป็นหน้าที่ทุกคน เราจะปลุกกระดมพ่อแม่ขึ้นมาทำหน้าที่เป็นครูสอนลูกตัวเองตั้งแต่อยู่ในท้องอย่างไร มาช่วยกันคิดครับ เป็นความพยายามที่จะสร้างองค์กรลูกผสม เป็นพระราชกฤษฎีกาออกเรียบร้อยแล้ว ถ้าท่านทำองค์กรลูกผสมได้ รัฐจะสนับสนุนหลายอย่าง รวมทั้งลดภาษีให้

ต้องชักชวนคนทั้งจังหวัดของท่านมา เรามาช่วยกันคิดว่าทุกคนทั้ง ๗๐ ล้านคนจะเข้ามาร่วมกันจัดการศึกษาได้อย่างไร เราจะต้องออกมาวางแผนและลงมือทำร่วมกัน เราจะมีความสุขร่วมกันในการช่วยกันคิดช่วยกันออกแบบ ช่วยกันวางแผน และข้อมูลทั้งหมดที่ท่านนำเสนอวันนี้ท่านเลขาธิการรัฐมนตรีท่านจะรับฟังและสรุปงานกับพวกเราด้วย

ภาคผนวก ข

การศึกษาไทยปฏิรูปไปทางไหน

การศึกษาไทย
ปฏิรูปไปทางไหน

ดร. ถวิลวดี บุรีกุล

**The future belongs to those who give
the next generation reason for hope.**
- Pierre Teilhard de Chardin

Millennium Development Goals

- เมื่อปี 2543 ประเทศไทยและประเทศต่างๆทั่วโลก รวม 189 ประเทศจึงรวมตัวกันในการประชุมองค์การสหประชาชาติที่มหานครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และเห็นพ้องต้องกันในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากลที่ทุกประเทศจะดำเนินการร่วมกันให้ได้ภายในปี 2558 โดยเป้าหมายดังกล่าวเรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ หรือ Millennium Development Goals (MDGs) ซึ่งประกอบด้วย 8 เป้าหมายหลัก คือ

1. ขจัดความยากจนและความหิวโหย
2. ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา
3. ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและบทบาทสตรี
4. ลดอัตราการตายของเด็ก
5. พัฒนาสุขภาพของสตรีให้มีชีวิต
6. ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ
7. รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ
8. ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก

The 8 Millennium Development Goals

Sustainable Development Goals

- ระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษทั้ง 8 ข้อ ได้สิ้นสุดลง โดยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ
- ซึ่งเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย
- โดยที่วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเป็นทิศทางการพัฒนาทั้งของไทยและของโลกต่อจากนี้

Sustainable Development Goals (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1 ขจัดความยากจน	2 ขจัดความอดอยากและภาวะทุพโภชนาการ	3 ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน	4 ส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้	5 สร้างความเท่าเทียมทางเพศและอำนาจสตรี	6 จัดการน้ำสะอาดและสุขอนามัยสำหรับทุกคน
7 ใช้พลังงานสะอาด ปลอดภัย และทันสมัย	8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	9 ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่ง	10 ลดความเหลื่อมล้ำภายในและระหว่างประเทศ	11 สร้างเมืองและชุมชนที่ปลอดภัย	12 สร้างรูปแบบการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน
13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ	14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน	15 ส่งเสริมการปกป้องระบบนิเวศบนบก	16 ส่งเสริมสันติภาพ ยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน	17 สร้างความเข้มแข็งของพันธมิตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

Sustainable Development Goals (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่
- เป้าหมายที่ 2 ขจัดความอดอยาก บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 3 ทำให้แน่ใจว่าการมีสุขภาพดีในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ
- เป้าหมายที่ 4 ทำให้แน่ใจว่าการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน
- เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กผู้หญิงทุกคน
- เป้าหมายที่ 6 ทำให้แน่ใจว่าเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ 7 ทำให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน
- เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม

Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ
- เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทวีติง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 12 ทำให้แน่ใจว่าการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
- เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 15 พิทักษ์ อนุรักษ์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียดiversity
- เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมให้สังคมมีความเป็นปึกแผ่น ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึ่งของส่วนรวม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในระดับ
- เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความเข้มแข็งในวิธีการปฏิบัติให้เกิดผล และสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าประสงค์ 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมไปถึง การศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และค่านิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและใน ส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

Goal 4: Ensure inclusive and quality education for all and promote lifelong learning

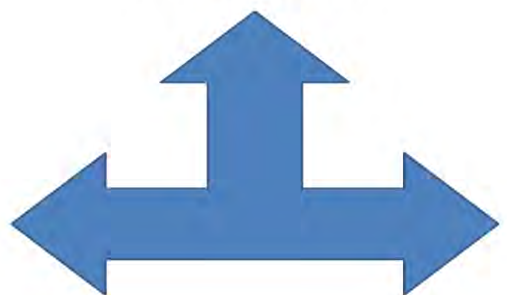
- เป้าหมายที่ 4 ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน

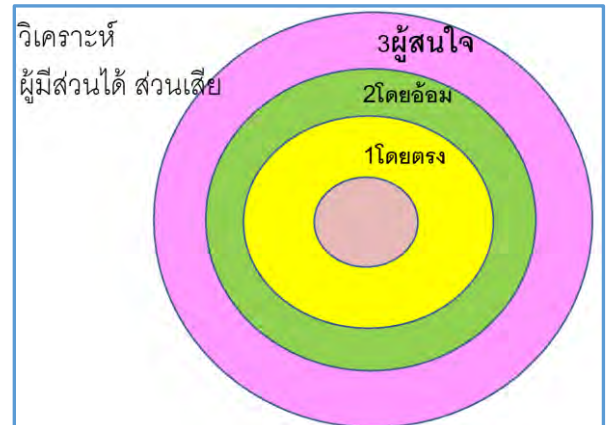
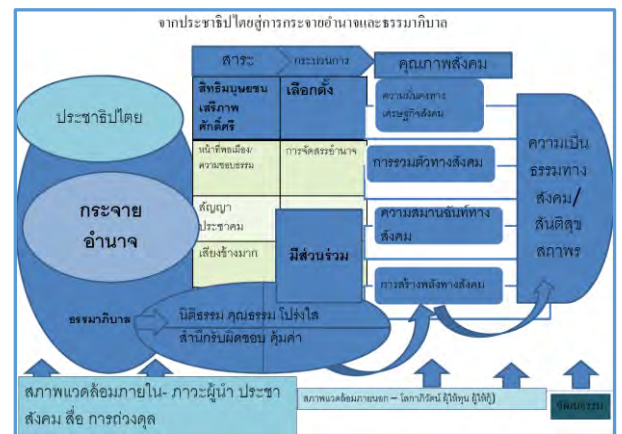
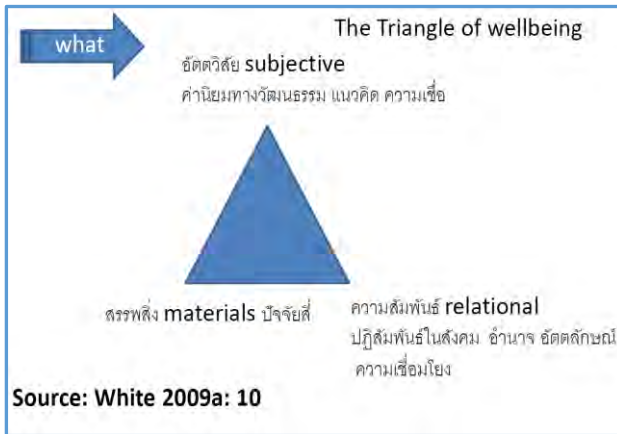
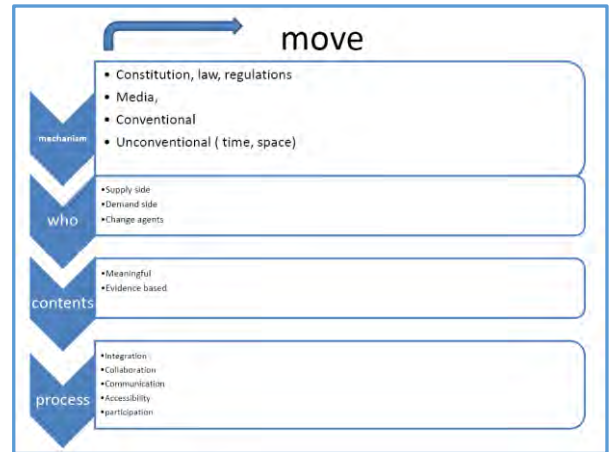
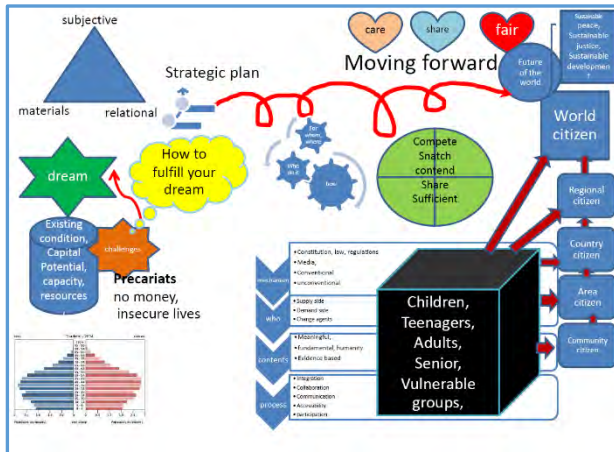
เป้าหมาย ที่ 4 ต้องการ ในปี 2573

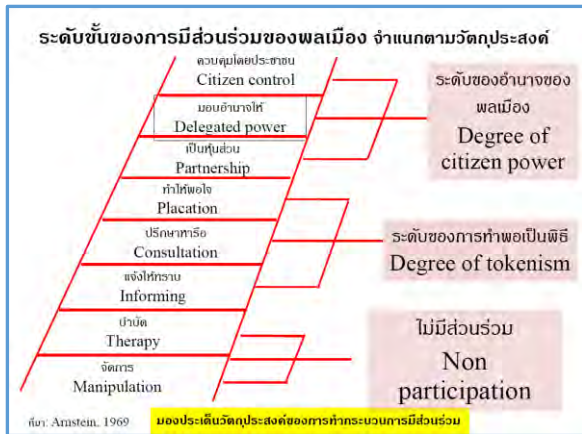
- เด็กหญิง ชายสำเร็จการศึกษาพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ ไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่การบรรลุผลของการเรียนรู้
- เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้รับการดูแลในช่วงปฐมวัย เพื่อเตรียมพร้อมในระดับต่อไป
- เสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งหญิงชาย ในระดับ อาชีวะ และมหาวิทยาลัย
- เพิ่มจำนวนผู้มีทักษะวิชาชีพ เพื่อการทำงาน และเป็นผู้ประกอบการ

- ลดช่องว่างระหว่างเพศในการศึกษา มั่นใจในการเข้าถึงที่เสมอภาค ในระดับต่างๆ สำหรับผู้พิการ ชนพื้นเมือง เด็กที่ด้อยโอกาส
- ทุกคนได้รับการศึกษา
- ให้ทุนการศึกษาสำหรับประเทศด้อยพัฒนาเพื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับสูงขึ้น
- เพิ่มครูที่มีคุณภาพ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการอบรมครู

เราจะไปทางไหน

การพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based development approach)

❑ การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการนำพื้นที่ซึ่งเป็นทั้งพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือพื้นที่ในมิติอื่นๆ เช่น พื้นที่ทางวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง แทนการเน้นกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มงาน

❑ แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในทวีปยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลาง

ขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินการ

๒. การวิเคราะห์เริ่มต้นในการดำเนินงาน ต้องมาพิจารณาในเรื่องของชุมชนในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ว่ามีใครบ้างที่จะมีบทบาทสำคัญ

๓. การออกแบบอนาคตร่วมกัน มีการจัดทำภาพอนาคตที่มีทางเลือกหลายทาง

๔. การวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง ว่าจะเริ่มดำเนินการในด้านใดและมีการระบุผลที่จะเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนการหาความเป็นไปได้ในการที่จะขับเคลื่อนโครงการหรือการจะต้องปรับเปลี่ยนทิศทางใด

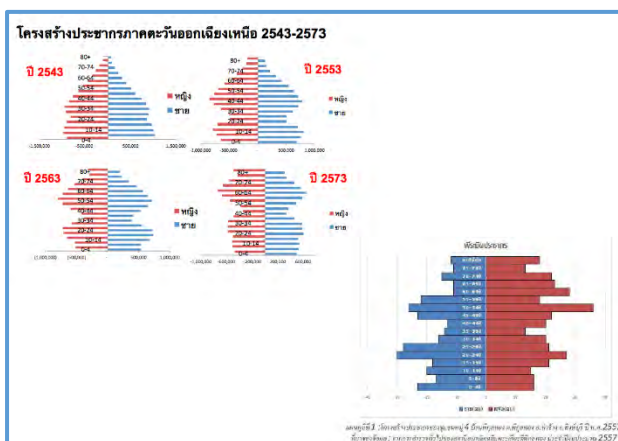
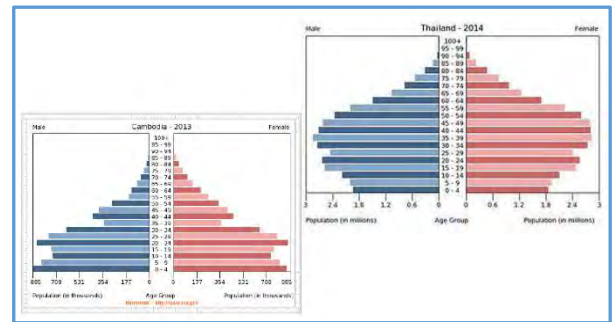
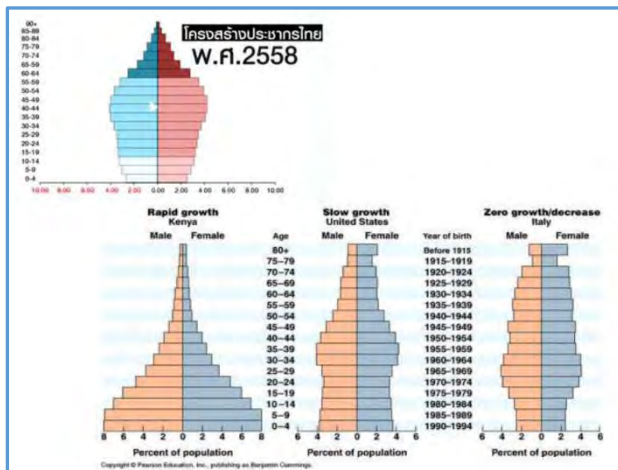
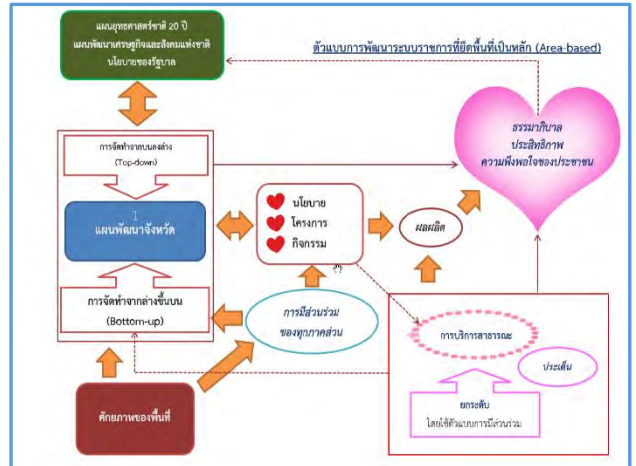
ขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินการ

๕. การวิเคราะห์เพื่อที่จะจัดทำกลยุทธ์ในการดำเนินการ

๖. การกำหนดกลยุทธ์

๗. การดำเนินการแบบมีส่วนร่วมและการมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ สิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลักนี้ คือ การสร้างพลวัตของการทำงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการ

๘. กำหนดโครงการหรือกิจกรรมย่อย ตลอดจนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่ต้องใช้ซึ่งมีความแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ และควรคำนึงถึงทรัพยากรที่มีในพื้นที่

- คำถามที่หาคำตอบไม่ได้**
- โลกไปทางไหน
 - เราเป็นอย่างไร และอยู่ตรงไหนของการเคลื่อนไหวของกระแสโลก
 - เราทำสิ่งใดไปอย่างไร
 - เราต้องวิ่ง คลาน หรือหยุดเดิน เราจะเลือกอะไร
 - เราอยากอยู่กันอย่างใด ในถ้ำ ป่าดง หรือไปตามเขา ปรับๆ ไปเรื่อยเพื่ออยู่กับเขา หรือก้าวกระโดด
 - เรามีทางเลือกที่ทาง
 - เราเลือกได้ไหม ใครเลือกบ้าง
 - เราจะเดินทางด้วยกันอย่างไร แบบใด ในชุมชน ทั้งก่อน พื้นที่ยี่ของเรา ชาติของเรา
 - ถ้าทำอยู่แล้ว ดีแล้ว จบ แต่ถามว่า ทำไม กลุ่ม ผู้มีส่วนได้เสียประเภท demand side ยังไม่ happy เราลงทุนมาก แต่ปลายทางเป็นโศก
 - อยากเอาแบบฟินแลนด์ ? อยากรู้เสีย หลักการพื้นฐานของมนุษย์ในการดำรงชีวิต และเติบโตคืออะไร
 - ถ้าจะปฏิรูป คิดสักนิดร่วมกันดีไหมคะ
 - เราเริ่มหรือยัง ถ้ายังไม่เริ่มวันใดได้ไหม

ภาคผนวก ค

การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม

การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและ สร้างความเป็นธรรม

โดย นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์
สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำสูง ใน 5 มิติ

- รายได้
- สิทธิ
- โอกาส
- อำนาจ
- ศักดิ์ศรี

รัฐธรรมนูญฉบับประชามติ เพื่อการปฏิรูป

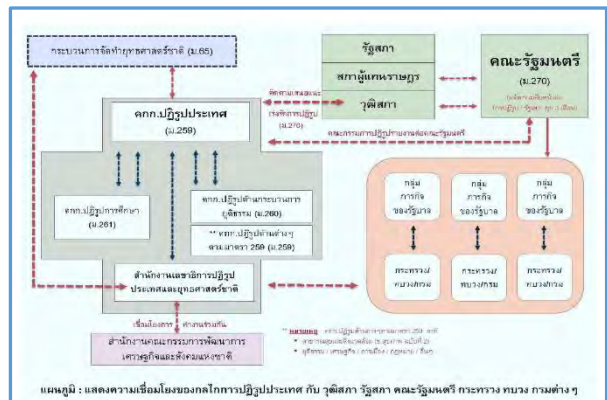
- คำปรารภ
- หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพฯ (ม. 25 - ม.49)
- หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (ม. 51 - ม. 63)
- หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ (ม. 257 - ม. 261)

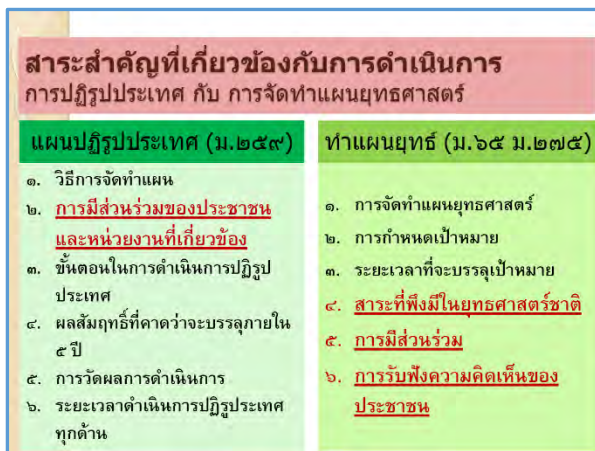
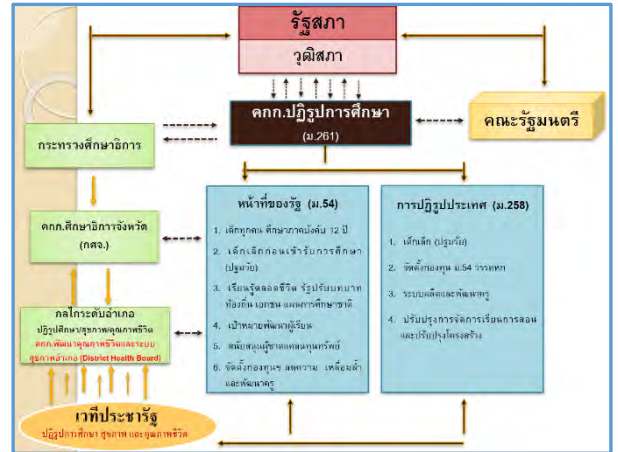
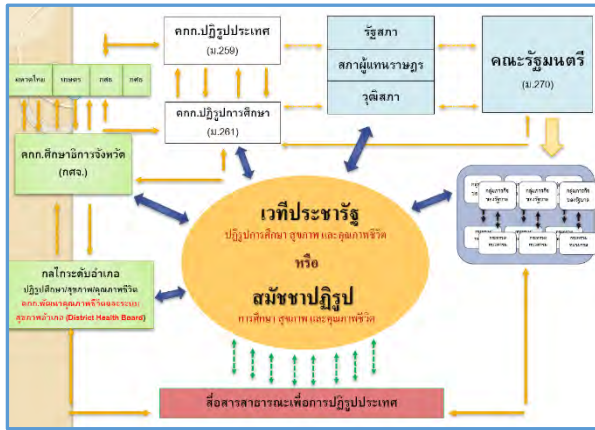
เป้าหมาย ทิศทาง ยุทธศาสตร์ และสาระการ ปฏิรูปประเทศในภาพรวม และปฏิรูปด้านต่าง ๆ

- คำปรารภ
- หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ
- หมวด 15 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250
- หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 257, ม.258 (ง) ด้านกระบวนการยุติธรรม (4), ม.258 (จ) ด้านการศึกษา, ม. 260, ม.261
- บทเฉพาะกาล: มาตรา 270

กลไกปฏิรูปที่สำคัญในรัฐธรรมนูญ

- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ (ม. 259)
- คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (ม. 261)
- คณะกรรมการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม (ม. 260)
- วุฒิสภา

หมวดที่ ๕ หน้าที่รัฐ

มาตรา ๕๑

การใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐตามหมวดนี้ ถ้าการนั้นเป็นการทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยคงยอมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

หมวดที่ ๕ หน้าที่รัฐ

มาตรา ๕๔

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวาระหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

หมวดที่ ๕ หน้าที่รัฐ

มาตรา ๕๔ (ต่อ)

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องพัฒนาผู้เรียนรู้ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

หมวดที่ ๕ หน้าที่รัฐ

มาตรา ๕๔ (ต่อ)

ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสองหรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ตามความถนัดของตน

ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีร่วมกับการให้ผู้บริหารทรัพยากรขั้นเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

หมวดที่ ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา ๗๗

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอนเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๗

การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

๑. ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ
๒. สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันดีที่เพิกถอนเพื่อจัดการความเหลื่อมล้ำ
๓. ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา

(๓) ให้สามารถเริ่มดำเนินการได้แก่เด็กได้รับการดูแลพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาดำเนินการ ๕๔ พรรคสอง เพื่อให้เกิดเด็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่กีดกัน

(๔) ให้ดำเนินการตรวจหาหมากเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๔ พรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วัน ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๕) ให้มีสื่อและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณของ ความรัก มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงได้ตอบสนองที่ในขณะกับความสามารถและประสิทธิภาพในการ สอน รวมทั้ง มีโอกาสสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของ ผู้ประกอบวิชาชีพครู

(๖) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุง โครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับโครงสร้างระดับชาติและระดับพื้นที่

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๖๑

ในการปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็น อิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่าง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ดำเนินการต่อไป

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับตั้งแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำ ข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับ แล้ววันที่ได้รับการแต่งตั้ง

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๐

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดให้บริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนา อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๐ (ต่อ)

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจการสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจ โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น หน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ กลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจการสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้ เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๙

ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำ แผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูป ประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้อง กำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวม ตลอดทั้งแผนปฏิบัติการประจำปีระหว่างระหว่างบรรณในระยะเวลาห้าปี

ให้ดำเนินการตามกฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับ แล้ววันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังมีผลใช้บังคับ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูป โดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อน

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๖๖

ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อนเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ และ เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จนกว่าจะมีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการ ปฏิรูปประเทศที่ตราขึ้นตามมาตรา ๒๕๙

เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือวิธีการทำงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้เกิดการปฏิรูปประเทศ ตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ได้

ให้ความหมายในมาตรา ๒๖๓ พรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๗๐

นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วให้วุฒิสภามีอำนาจตาม มาตรา ๒๖๙ มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๗๐ (ต่อ)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่า เป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ให้แจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ พร้อมกับการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๗๕

ให้คณะรัฐมนตรีจัดทำกฎหมายตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

ภาคผนวก ง

เครือข่ายภาคีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

เครือข่ายสมัชชาการศึกษาจังหวัดชลบุรี

ความเป็นมา

จังหวัดชลบุรีร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) จัดทำ**โครงการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน** เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ที่สอดคล้องกับบริบทและตามความต้องการแรงงานภาคอุตสาหกรรมของสถานประกอบการในจังหวัดชลบุรี กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้มีความรู้ ทักษะการทำงานอาชีพ และมีคุณลักษณะการประกอบอาชีพ ๑๐ ประการ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ได้ศึกษาต่อสายอาชีพมากขึ้น

ประเด็น/รูปแบบในการขับเคลื่อน

ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ (ธันวาคม ๒๕๕๗) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน พร้อมคณะอนุกรรมการ จำนวน ๕ คณะ ทำการขับเคลื่อนโครงการ เนื่องจากมีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนในจังหวัดชลบุรี จึงให้จัดทำ**หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (CHONBURI Model)** ทุกระดับ ทั้งปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริม ๓ ด้าน ๑) คุณลักษณะนิสัย เพื่อการประกอบอาชีพ (Attitude) ๒) ทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ (Skill) ๓) ความรู้ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ (Knowledge)

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (๑๕ กันยายน ๒๕๕๘) ได้ประกาศใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของจังหวัดชลบุรี โดยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท กระจายทุกอำเภอ จำนวน ๒๓ โรงเรียน ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ผลการดำเนินงาน ได้มีการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุง และพัฒนาโดยเชี่ยวชาญ ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน และถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา ๒๕๕๙ ต่อไป

ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (๕ เมษายน ๒๕๕๙) ประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปบูรณาการกับหลักสูตรปกติของสถานศึกษา ทั้ง ๕๒๑ แห่งทุกระดับ ประชุมชี้แจงฝ่ายวิชาการ ครูประจำชั้น ทุกห้อง ทุกชั้น และทุกสถานศึกษา ใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (CHONBURI Model) ตั้งแต่ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ทุกโรง โดยมีการนิเทศ และติดตามตลอดจนผลการจัดการเรียนการสอนแต่ละสถานศึกษาทุกภาคเรียน เพื่อสรุปและนำเสนอคณะกรรมการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา โดยใช้จังหวัดเป็นฐาน

จากการขับเคลื่อนดังกล่าว มีรายงานข้อมูลเมื่อสิ้นปีการศึกษา ๒๕๕๘ นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๙,๕๒๔ คน เรียนต่อสายสามัญ ๙,๘๖๖ คน คิดเป็น ๕๐.๕๓ เปอร์เซนต์ สายอาชีพ ๑๑,๕๓๗ คน คิดเป็น ๕๘.๗๗ เปอร์เซนต์ (รวม ๑๐๙.๓๐ เปอร์เซนต์ มีเด็กนอกจังหวัดเข้ามาเรียนเพิ่ม ๑,๘๑๖ คน)

สำหรับชลบุรีซึ่งจัดทำ หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (CHONBURI Model) ได้เสริมสร้างความยั่งยืนของโครงการนี้ด้วยการนำเสนอหลักสูตรและแผนที่เกี่ยวข้องเข้าสู่จังหวัด โดยผลักดันจนเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดชลบุรี

การขยายผล

ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จังหวัดชลบุรี ได้ส่งมอบโครงการนี้ให้ศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี รับผิดชอบแต่โครงการยังไม่ได้ดำเนินการเช่นเดิม จึงมีการสนับสนุนงบประมาณยุทธศาสตร์จังหวัดชลบุรี ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาทสำหรับการดำเนินโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ได้ขยายผลหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๔ จังหวัด นำหลักสูตรไปปรับใช้ และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ได้เสนองบประมาณกลุ่มจังหวัด ปี ๒๕๖๐ ให้จังหวัดละ ๑๐ ล้านบาท เพื่อขยายผลโครงการต่อไป

ภาคีเชียงใหม่เพื่อปฏิรูปการศึกษา

ความเป็นมา

เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนจากทุกภาคส่วน โดยมีสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) สนับสนุน มุ่งตอบโจทย์การศึกษาในบริบทของพื้นที่ ตามวิสัยทัศน์ : **มุ่งจัดการศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ให้มีคุณภาพตามศักยภาพที่หลากหลาย** โดยมีการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ผู้เกี่ยวข้อง ๓๒๕ คน แลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์เด็กและการศึกษา มีการกำหนดหลักการ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และเนื้อหาการปฏิรูป และมอบหมายให้ **สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม** เป็นสำนักงานเลขานุการ มีการประชุมพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ แต่งตั้งคณะทำงานตามภารกิจ และมอบหมายคณะทำงานรับผิดชอบขับเคลื่อนตามภารกิจของภาคี อาทิ คณะทำงานร่างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาเชียงใหม่ คณะทำงานศูนย์ข้อมูลสารสนเทศการปฏิรูปการศึกษาเชียงใหม่ คณะทำงานประชาสัมพันธ์ คณะทำงานจัดทำ ร่าง พรบ.สภาการศึกษา เป็นต้น

ประเด็น/รูปแบบในการขับเคลื่อน

ภาคีเชียงใหม่เพื่อปฏิรูปการศึกษาทำงานในลักษณะของสมัชชาการศึกษา โดยใช้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

๑. จัดประชุมคณะทำงานร่างแผนยุทธศาสตร์นำข้อเสนอแนะ เติบโตจากเวทีประชุมที่หลากหลายมาวิเคราะห์ วิพากษ์ และตกผลึก กำหนดเป็นปณิธานเป้าหมายสูงสุดของเชียงใหม่และเขียนร่างแผนยุทธศาสตร์ ระยะ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๒)

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศแต่งตั้งคณะปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (ภาคีเชียงใหม่เพื่อการปฏิรูปฯ) ประกอบด้วย ๙๙ องค์กร และ ๒๖ บุคคล

๓. การจัดประชุมภาคีฯ เพื่อพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ ได้มีการเสนอแนะและเพิ่มเติมการจัดทำแผนให้กระชับ สมบูรณ์ และตอบโจทย์ชัดเจนขึ้น และจัดประชุมคณะทำงาน เพื่อสรุปปรับปรุง ร่างแผนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตรงตามข้อเสนอแนะจากทุกฝ่าย/พร้อมจัดรับฟังเสียงคนเชียงใหม่เพิ่มเติมในระดับพื้นที่อำเภอและกลุ่มต่าง ๆ ได้ข้อสรุปทิศทางขอขยายการขับเคลื่อน คือ ๑ ปณิธาน ๕ เป้าหมาย ๙ ยุทธศาสตร์ ๑๒๕ โครงการ

๔. จัดประชุมภาคีฯ เพื่อพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาเชียงใหม่ ที่ประชุมให้ความเห็นชอบแผนและจัดทำรูปเล่ม ลงนาม ประกาศใช้โดยเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และนายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้กำหนดภาระงานและมอบหมายบุคลากรในสำนักการศึกษาฯ ดำเนินการในแต่ละกิจกรรมตามบทบาท ทั้งในฐานะส่วนราชการและบทบาทสำนักงานเลขานุการภาคี ดังนี้

๑. รวบรวมข้อมูล/ชื่อหน่วยงานภาคการศึกษา องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการในพื้นที่ พร้อมจัดประเภทหน่วยงานเพื่อใช้ในการจัดระบบข้อมูลและการประสาน เชื่อมโยงรวมตัวสร้างเครือข่าย

๒. ประสานและจัดระบบข้อมูลการศึกษาระดับจังหวัดเชียงใหม่กับหน่วยงานภาคการศึกษาในพื้นที่

๓. ประสานการรวมตัวขึ้นเป็นครั้งแรก จัดประชุมผู้นำ/ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ รวม ๑๒๐ คน โดยแยกประเภทหน่วยงานผู้ผลิตนักเรียน นักศึกษา ประเภทหน่วยงานผู้ใช้ผลผลิตและประเภทหน่วยงานผู้สนับสนุนเกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ ซึ่งผลการประชุมมีความเห็นชอบและการบรรลุข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

๑) จัดตั้งภาคีเชียงใหม่เพื่อการปฏิรูปการศึกษา (ChiangMai Education Reform Alliance) ขึ้นมาเป็นองค์กรขับเคลื่อนและให้มีการสมัครสมาชิกเครือข่ายซึ่งปัจจุบันมีสมาชิก ๒,๔๑๗ คน

๒) มอบให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานประสานงานและขับเคลื่อนดำเนินงาน โดยมีสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานประสานการจัดทำร่าง แนวทางการปฏิรูปการศึกษา ใน ๒ มิติ คือ เนื้อหาการปฏิรูป และองค์กร กลไก ขับเคลื่อนดำเนินงานด้านการศึกษา

๓) บรรลุข้อตกลงในหลักการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาเชียงใหม่ ๔ หลักการ

๔. ประสานการจัดตั้งคณะทำงานร่างแนวทางการปฏิรูปการศึกษาจำนวน ๒๒ คน

๕. รวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการที่มีการนำเสนออย่างหลากหลายสู่การจัดทำร่างแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

๖. จัดประชุมคณะทำงานร่างแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประสานการประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำ ร่างแนวทาง ๓ ประเด็นหลักและประเด็นย่อย ๘๐ แนวทางการปฏิรูปการศึกษา และประชุมภาคีเชียงใหม่เพื่อการปฏิรูปการศึกษา เพื่อนำเสนอและพิจารณาร่างแนวทางฯ

๗. จัดประชุมคณะทำงานเชิงปฏิบัติการ วิพากษ์ สังเคราะห์ จัดกรอบคิดใหม่ จัดกลุ่มเนื้อหา/แนวทางเพื่อนำสู่การจัดการเชิงยุทธศาสตร์และการจัดทำแผน

๘. จัดประชุมภาคี เลขาธิการภาคนำเสนอชุดกรอบแนวคิด/แนวทาง ต่อที่ประชุมพิจารณาและร่างเสนอแนะ แก้ไข ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ที่เห็นพ้องกัน และประชุมคณะทำงานประชุมพิจารณาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์กำหนด เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ๕ เป้าหมาย

๙. จัดประชุมภาคีและสมาชิกเครือข่ายในพื้นที่ ๑,๒๐๐ คน เพื่อรวมพลังระดมความเห็น เติมเต็มให้หลากหลายตามกรอบความคิด และ ๕ กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงเป็นเวทีแห่งความร่วมมือในการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้และแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในระดับนโยบายที่มีบุคคลสำคัญในพื้นที่และเครือข่ายระดับชาติ เข้าร่วมประชุมด้วย เช่น สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) และสื่อมวลชนสำนักต่าง ๆ

ในปี ๒๕๖๐ นอกจากมีแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๒) ยังเกิดภาคีเชียงใหม่เพื่อการปฏิรูปการศึกษากว่า ๓๐๐ แห่ง มีโครงการต่าง ๆ ตามแผนงานกว่า ๒๐๐ โครงการ

การขยายผล

จังหวัดเชียงใหม่มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ระยะ ๔ ปี (๒๕๕๙-๒๕๖๒) โดยมี ยุทธศาสตร์ สำคัญ ๙ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. สร้างปัจจัยและสภาวะแวดล้อมอย่างหลากหลายที่เป็นเอกลักษณ์ของเชียงใหม่ (๑๐ โครงการ)

๒. ส่งเสริมวิธีการเรียนรู้และสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย (๙ โครงการ)

๓. พัฒนาศักยภาพผู้เรียนทุกระดับทั้งร่างกายและจิตใจให้เพิ่มสมรรถนะการเรียนรู้ที่หลากหลายมีทักษะและ คุณลักษณะในศตวรรษที่ ๒๑ (๓๙ โครงการ)

๔. เสริมสร้างทัศนคติและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อสัมมาชีพ (๑๘ โครงการ)

๕. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและอาจารย์ทุกระดับ (๑๘ โครงการ)

๖. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ (๑๐ โครงการ)

๗. เสริมสร้างค่านิยมและทัศนคติด้านการศึกษาเพื่อชีวิตผู้ปกครอง (๖ โครงการ)

๘. ขยายเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาทุกภาคส่วน (๑๒ โครงการ)

๙. ยกระดับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (๑๑ โครงการ)

การดำเนินการจัดการศึกษาพื้นที่ มีผลให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับองค์กรหรือจังหวัดอื่น ๆ อาทิ นักศึกษา สถาบันพระปกเกล้าฯ สมาชิกสภาปฏิรูปประเทศ ผู้บริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ สมาชิกจังหวัด พระนครศรีอยุธยา นอกจากนั้นยังได้รับการเสนอชื่อ เพื่อรับรางวัลการจัดการการบริหารที่ดี โดยเสนอแผนปฏิรูป การศึกษาเป็นนวัตกรรมสำคัญ และรางวัลพระปกเกล้าฯ สำหรับรูปแบบการดำเนินการเพื่อให้จังหวัดอื่นมาเรียนรู้ เช่น มีการจัดเตรียมสถานที่ การอำนวยความสะดวก เอกสาร มีการมอบหมายให้คณะกรรมการรับผิดชอบ บรรยาย ตอบคำถาม และศึกษาดูงานในพื้นที่จริง เป็นต้น

เครือข่ายสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความเป็นมา

จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) จัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลสภาวะการณ์และปัญหาทางการศึกษาของจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ โดยเชิญหน่วยงานทางการศึกษา ส่วนราชการต่าง ๆ และภาคธุรกิจเอกชน จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๑ คน มาปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อจุดประกายแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ พบปัญหาด้านการศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) ปัญหาด้านความเป็นธรรม ๒) ปัญหาด้านคุณภาพ และ ๓) ปัญหาด้านข้อมูลและการบริหารจัดการ ได้ร่วมกันวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา โดยในระยะแรกให้ดำเนินการใน ๔ กิจกรรม ดังนี้

๑. การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาและการมีงานทำ
๒. การพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD)
๓. การจัดทำหลักสูตรพุทธทาสศึกษา
๔. การพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (PLC)

ประเด็น/รูปแบบในการขับเคลื่อน

จังหวัดสุราษฎร์ธานีใช้ประเด็นหลัก ๔ กิจกรรม ได้แก่ ๑) การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาและการมีงานทำ ๒) การพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) ๓) การจัดทำหลักสูตรพุทธทาสศึกษา ๔) การพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (PLC) เป็นประเด็นขับเคลื่อนเริ่มต้นการทำงาน โดยมีรูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้าใจและเชื่อมร้อยภาคี/เครือข่ายตั้งแต่ระดับพื้นที่สู่สมัชชาการศึกษาและมีวิธีการพัฒนาทีมและการบริหารจัดการทีม ซึ่งการสร้างกลไกเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนงาน สิ่งสำคัญในการเชื่อมร้อยภาคี คือ

๑. "คน" ที่มีความรู้ ความสามารถ ได้รับการยอมรับนับถือ มีบารมี โดยมีเจ้าภาพที่เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี อบจ. เป็นเจ้าภาพหลักที่สำคัญ

๒. มีฝ่ายเลขานุการที่มีความชำนาญด้านการประสานงาน บริหารจัดการแบบมืออาชีพ

๓. ใช้ปัญหาเป็นตัวรวมพล/รวมคน หากจุดร่วมในการพัฒนาร่วมกัน และจัดตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ได้แก่ คณะทำงานเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disability: LD) คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรพุทธทาส คณะทำงานสารสนเทศ และคณะทำงานชุมชนการเรียนรู้มืออาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และบรรจุไว้ในแผนสมัชชาการศึกษา

๔. คณะกรรมการเกิดจากประชุม เสนอชื่อ และสรรหาาร่วมกันในเวทีสมัชชา ไม่ได้เกิดจากการแต่งตั้ง

๕. เวทีสมัชชาทุกครั้งมีการเปิดรับสมัครจิตอาสา/สมาชิกที่สนใจเข้าร่วม และมีแผนดำเนินการเชื่อมร้อยกับ กศน.

๖. เวทีสมัชชาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรม โดยมีโจทย์ร่วมกันว่า "ใน ๕ ปี ข้างหน้าอยากเห็นคนสุราษฎร์ธานีเป็นอย่างไร"

๗. ใช้โครงการ/กิจกรรมของภาคี/เครือข่ายในการบูรณาการการทำงานคน งาน เงิน ร่วมกัน และเวทีสมัชชาในการออกแบบแผนพัฒนา/แผนยุทธศาสตร์

ในปี ๒๕๖๐ สุราษฎร์ธานีได้ขยายเครือข่ายสมัชชาการศึกษา พัฒนาหลักสูตรพุทธทาสศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยใช้ PLC เพิ่มอีก ๑๐ แห่ง รวมทั้งช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ ๕๒๔ คนและจะขยายผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเด็น/ปัญหาทั้ง ๔ ประเด็นที่ดำเนินการมีความคืบหน้าไปตามลำดับ และจัดทำเป็นร่างยุทธศาสตร์การศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๓) ได้หารือกับผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีเสนอว่าควรมีการประชุมหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการแผนปฏิบัติงานร่วมกัน จนกระทั่งได้เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๓)

การขยายผล

ขณะนี้คณะกรรมการสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีกำลังเตรียมการเพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลงนามประกาศใช้ ยุทธศาสตร์การศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓) เพื่อให้ทุกหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

เมื่อวันที่ ๑๒-๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี (กศจ.) ได้เชิญตัวแทนจากสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๕ คน ไปร่วมประชุมทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์ของสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปบรรจุไว้ในแผนการศึกษาของจังหวัด จำนวน ๑๖ โครงการ ซึ่งกำลังมีการวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานต่อไป

ส่วนยุทธศาสตร์สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งคณะทำงานได้ นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานีและได้รับการแก้ไข ณ ปัจจุบันได้กำหนด ไว้ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาเด็ก เยาวชน คนสุราษฎร์ธานี ให้เป็นคนดี ประกอบด้วย ๔ แนวทางการพัฒนา และ ๔ ตัวชี้วัด

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ประกอบด้วย ๙ แนวทางการพัฒนาและ ๖ ตัวชี้วัด

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีจิตสาธารณะ ประกอบด้วย ๖ แนวทางการพัฒนาและ ๖ ตัวชี้วัด

เครือข่ายสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ความเป็นมา

จุดเริ่มต้นของสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๔ โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ที่มอบภารกิจให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์คัดเลือก “ครูสอนดี” ทำให้มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลด้านการศึกษา จึงพบว่ามีเด็กนักเรียนหลุดจากระบบการศึกษา หรือออกกลางคันเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ได้เลือกพื้นที่นำร่องในการดำเนินงานรวมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผสส. อสม. อบต.ให้ช่วยสำรวจและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากคนเหล่านี้อยู่ในพื้นที่จึงสามารถติดตามเด็กที่หลุดหายจากระบบการศึกษาได้ตั้งแต่แต่ละครอบครัว

ประเด็น/รูปแบบในการขับเคลื่อน

จังหวัดสุรินทร์ใช้ประเด็น “การดูแลเด็กออกกลางคัน” เป็นประเด็นในการขับเคลื่อนโดยมีคณะกรรมการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือ ได้รับความร่วมมือจากผู้ว่าราชการจังหวัด สุภาพการศึกษจังหวัด เครือข่าย NGOs เทศบาล อบต. และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดสุรินทร์ได้พัฒนากลไกการทำงานเป็นโมเดล “ปัญญาภาชี” ซึ่งประกอบด้วย ๑) เด็ก พ่อ/แม่/ผู้ปกครอง ๒) หน่วยจัดการศึกษา/สถานศึกษา ๓) องค์กรเอกชน/มูลนิธิ/สมาคมต่างๆ ๔) หน่วยงานส่งเสริมสนับสนุน/ตำรวจ/กรมคุมประพฤติ และ ๕) ท้องถิ่น/ท้องที่ เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดหลุดออกจากระบบการศึกษาและคอยติดตามช่วยเหลือเป็นรายกรณี รวมทั้งติดตามเฝ้าระวังให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้เข้าศึกษาต่อและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ได้รับการฝึกด้านวิชาชีพ โดยดำเนินการ

๑. จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลติดตามและเฝ้าระวังเด็กออกกลางคันที่เชื่อมโยงข้อมูลจากสถานศึกษาในระดับตำบลสู่ระดับจังหวัด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการป้อนข้อมูลสู่กลไกการติดตามช่วยเหลือเด็กออกกลางคัน

๒. จัดตั้งสมัชชาการศึกษาตำบลใน ๒๐ ตำบลนำร่อง เพื่อพัฒนาเป็นสมัชชาการศึกษาจังหวัดที่สนับสนุนการดำเนินงานของศึกษาธิการจังหวัด

๓) สำรวจและจัดทำข้อมูลเด็กและเยาวชนแล้ว ๑.๘ แสนคน โดยมุ่งเป้าที่เด็กนอกระบบการศึกษา

การขยายผล

จังหวัดสุรินทร์ได้กำหนดทิศทางในแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนงานสมัชชาการศึกษาดังนี้

วิสัยทัศน์ (vision) : "เสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนให้เป็นคนเก่ง ดี มีงานทำ"

พันธกิจ (mission) ๕ ข้อ

๑. พัฒนาคุณภาพการศึกษา
๒. พัฒนาร่างกายให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง
๓. พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
๔. พัฒนาทักษะชีวิต
๕. ส่งเสริมการมีงานทำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (strategic issues)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศติปัญญาและทักษะอาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทักษะชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีงานทำ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (goals)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศติปัญญาและทักษะอาชีพ

๑.๑ เด็กและเยาวชนวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

๑.๒ เด็กและเยาวชนมีทักษะอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพ

๒.๑ เด็กและเยาวชนมีสุขภาวะรอบด้าน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

๓.๑ เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ พร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มี

คุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทักษะชีวิต

๔.๑ เด็กและเยาวชนมีศักยภาพ ความมั่นคงในชีวิต และพึ่งพาตนเองได้

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีงานทำ

๕.๑ เด็กและเยาวชนตระหนักรู้เกี่ยวกับความถนัดและศักยภาพของตนเอง สามารถมองเห็นภาพ

อนาคตเกี่ยวกับอาชีพของตนเองได้.

ภาคผนวก จ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากบุคคล
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการโดยคณะกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑ ครั้ง ดังนี้

“การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม”

ในวันพุธที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ – ๑๒.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม คณะกรรมการหมายเลข ๓๖๐๑ ชั้น ๖ อาคารรัฐสภา ๓ ซึ่งสามารถสรุปผลการประชุมได้ ดังนี้

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร ที่ปรึกษากฎหมาย ได้บรรยายโดยช่วงแรกขอนำเสนอวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ปูทะเลย์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นศูนย์การเรียนรู้เกษตรกรรมธรรมชาติ ๓ ปีแล้ว ได้มีการทำกิจกรรมเพื่อมอบ เป็นกำลังใจให้กับทุกคน โดยกิจกรรมได้นำเอาปัญหาจริง สถานการณ์จริงตามสภาพสังคมมาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่การขับเคลื่อนเชื่อมต่อกับโรงเรียนอื่น ๆ กว่า ๖๐ โรงเรียน และได้นำเสนอวิสัยทัศน์อีก ๑ เรื่อง เกี่ยวกับการ ดำเนินงานของศูนย์บูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการแก้ไขปัญหาประเทศ Itok Mitl (Integrated Technology Operation King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang) เป็นตัวอย่างของการระดมความรู้จาก สถานการณ์จริง เพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ต่อมา ได้นำเสนอเรื่องปทัศนการการศึกษา ถึงเวลาต้องมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากขณะนี้โลกมีการ เปลี่ยนอย่างรุนแรง ทั้ง ๔ มิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ศักยภาพของ คนที่มีการเปลี่ยนชั่วอานาจ ขณะนี้แบ่งออกเป็น ๒ ชั่ว อย่างชัดเจน คือ กลุ่ม G๗และกลุ่ม The BRICs ดังนั้น ต้อง วิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง และติดตามว่าโฉมหน้าโลกใหม่จะเป็นอย่างไร แต่ขณะนี้เรากำลังเข้าสู่ยุค ๔.๐ ดังนั้น ต้องหา จุดยืนของประเทศไทย เพราะโลกเราเล็กลงการแข่งขันรุนแรงขึ้น ประเทศไทยมีพื้นที่อยู่ลำดับที่ ๕๑ ของโลก จำนวนประชากรอยู่ลำดับที่ ๒๐ ของโลก GDPอยู่ลำดับที่ ๓๐ ของโลก และบ่งชี้ให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระ ประมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ตรัสไว้ว่า “ประเทศไทยของเรามั่งคั่ง และเป็นจุดยุทธศาสตร์” ประเทศที่มั่งคั่ง ไม่ได้หมายถึงการวัดที่ GDP อย่างเดียว หากจะพิจารณาจาก “ชัยภูมิ” ของไทยที่มีความยาวของชายฝั่งทะเลไทย และอันดามัน ๒,๘๑๕ กิโลเมตร มีน่านน้ำทะเลไทย ๓๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นครึ่งหนึ่งของอาณาเขตทาง บก และมีลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำหลัก ๘ ลุ่ม “ดินตะกอนปากแม่น้ำ” เป็นแหล่งผลิตอาหารที่ดีที่สุดในโลก แห่งหนึ่ง จนระบุไว้ใน FAO ว่า เราต้องเป็นแหล่งสำรองอาหาร ๑ ใน ๖ ของโลก เราเป็นนักผลิตอาหาร เป็นสังคม ที่ดี ๕๐ ปีก็หมด แล้วเราจะต้องทำอย่างไร จุดนี้ คน คือ หัวใจของการพัฒนา และการพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็น...คนสมบูรณ์ สู่เป้าหมายการปฏิรูปประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ความมั่นคง คือ ต้องโปร่งใส เป็นธรรม ต้องไม่มีคอร์รัปชัน คือภารกิจของการศึกษาว่าจะดำเนินการอย่างไร ขณะนี้ประชากรส่วนใหญ่อยู่ใน ชนบทกว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ คนในเมืองเพียง ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น การศึกษาต้องเน้นกระจายไปยังชนบท ควรเน้น กลุ่มเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาตามกรอบแนวคิดใหม่ ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ ระดับปฐมวัย จำนวน ๕ ล้านคน กลุ่มที่ ๒ ระดับประถม มัธยม อาชีววะ และอุดมศึกษา จำนวน ๑๒.๙ ล้านคน กลุ่มที่ ๓ วัยแรงงาน จำนวน ๓๘ ล้านคน และกลุ่มที่ ๔ กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน ๑๐ ล้านคน ต้องเน้นเรื่องการศึกษาแต่ละกลุ่มให้เหมาะสม และ สามารถแก้ปัญหาได้ในแต่ละกลุ่ม โดยจัดตามลำดับความสำคัญ ต้องสร้างกลไกส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาค ส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนตลอดชีวิตทั้ง ๗๐ ล้านคน โดยจะอย่างไร ให้คนไทยในทศวรรษหน้าต้องมีความยึดมั่นในตนเองอย่างมั่นคง และต้องรู้เท่าทันโลก เรื่องนี้ได้มีการหารือกับ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) ได้บอกกับนิสิตว่า ลูกศิษย์ของ สจล.

ลาดกระบัง ต้อง “ตื่นตาดิน และบินเหนือฟ้า” อยากให้ทุกมหาวิทยาลัยคิดแบบนี้ และจับมือกับโรงเรียนที่อยู่ในชนบท เพื่อจัดการศึกษาร่วมกัน ขณะนี้ ในส่วนของรัฐบาลได้มีการดำเนินการในส่วนของตัวกฎหมาย นโยบาย และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม โดยจะมีการประสานกับคนในท้องถิ่นโดยการสร้างตัวอย่างและความสำเร็จขึ้นแล้วค่อย ๆ ขยายตัวออกไป

โดยสรุปในวันนี้ ประเด็นที่ขอให้ทุกคนได้พิจารณาว่าจะมีส่วนร่วมกับประเทศนี้ เพื่อการปฏิรูปประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้อย่างไร โดยจะร่วมสร้างตัวอย่างความสำเร็จให้เหมาะสมกับจุดแข็งของเรา โดยพิจารณาว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นภูมิคุ้มกัน ท่ามกลางวิกฤตได้จริงหรือไม่ และขอปิดท้ายด้วย ส.ค.ส. พระราชทาน พ.ศ. ๒๕๔๒ “โกะกะทั้งหลายมิได้สำเร็จด้วยเพียงคิดเท่านั้น”

ประธานอนุกรรมการ กล่าวว่า ขอเชิญ นายชูชัย ศุภวงศ์ อนุกรรมการ นำเสนอเรื่อง กลไกการปฏิรูปการศึกษา กับกระบวนการปฏิรูปประเทศ

นายชูชัย ศุภวงศ์ อนุกรรมการ กล่าวนำเสนอ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม ขณะนี้สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำสูงใน ๕ มิติ ได้แก่ รายได้ สิทธิ โอกาส อำนาจ ศักดิ์ศรี โดยรัฐธรรมนูญฉบับประชามตินี้จะเพื่อการปฏิรูป เป็นกลไกปฏิรูปที่สำคัญในรัฐธรรมนูญ ตามหมวดที่ ๕ หน้าที่รัฐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๔ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๗ มาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา มาตรา ๒๕๙ มาตรา ๒๖๑ มาตรา ๒๖๖ และมาตรา ๒๗๐ ตามมาตรา ๖๖ บทเฉพาะกาล ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อน เพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศจนกว่าจะมีกฎหมายว่าด้วยแผนขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งตราขึ้นตามมาตรา ๒๕๙ เครื่องมือสำคัญที่จะมีร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยแผนและขั้นตอนดำเนินการปฏิรูปประเทศ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๕๙ และมีกลไกที่สำคัญอีก ๒ กลไก คือ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา ตามมาตรา ๒๖๑ โดยหลังจากรัฐธรรมนูญประกาศใช้ภายใน ๖๐ วัน คณะรัฐมนตรีจะเป็นคนตั้งคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่อิสระไปอีก ๒ ปี และมีคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๖๐ หรือมาตรา ๒๖๐ (จ) และมีวุฒิสภา ขณะนี้ก็คือ ในส่วนของสภานิติบัญญัติ ทำหน้าที่สำคัญในการปฏิรูปคือติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ดังนั้น สรุปว่ากลไกคณะกรรมการปฏิรูปประเทศตอนนี้มี ๓ กลไก และจะต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ ยังมีในส่วนของกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ตามมาตรา ๖๕ เป็นเรื่องที่สำคัญที่น่าจะมีการผ่านประชามติ และพอกกล่าวถึง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่จะเชื่อมโยงกับสำนักงานเลขาธิการปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างไร ซึ่งเป็นหน้าที่ของสภาพัฒน์ ดังนั้น ขอเสนอว่าน่าจะมีสำนักงานฯ ที่มาทำหน้าที่ควบคู่กับสภาพัฒน์ เพื่อการเชื่อมโยงกับกลุ่มภารกิจของรัฐบาล หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการปฏิรูปแต่ละด้าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ อนุกรรมการและเลขานุการ กล่าวว่าในการประชุมวันนี้ได้เชิญผู้ร่วมประชุมจำแนกกลุ่มบุคคลภายนอกที่มาร่วมประชุม ออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มวิชาการ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติ มงคลชัยอรัญญา คณบดีวิทยาลัย พัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี ประธานกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย รองศาสตราจารย์ลือชัย ศรีเงินยวง คณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒. กลุ่มสนับสนุนภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี ประธานกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย นายदनัย หวังบุญชัย ผู้จัดการแผนงานสื่อ

ศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ นายสันติพงษ์ ช้างเผือก บรรณาธิการรายการเสียงประชาชนเปลี่ยนประเทศไทย นายพัฒน์พงษ์ สุขมะดัน นักวิชาการ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน นางปิยาภรณ์ มั่นขจิตกร กรรมการผู้จัดการและเลขานุการ มูลนิธิสยามกัมมาจล

๓. กลุ่มที่มีประสบการณ์การขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ ได้แก่ นายบัณฑิต ทองตัน อัยการพิเศษ ฝ่ายคดีแพ่ง ภาค ๘ จังหวัดภูเก็ต

สรุปสาระสำคัญในส่วนบุคคลภายนอกที่ได้ชี้แจงต่อที่ประชุม ดังนี้

นายบัณฑิต ทองตัน อัยการพิเศษ ฝ่ายคดีแพ่ง ภาค ๘ กล่าวว่า การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต พบว่าจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาการขาดแคลนครู ครูย้ายถิ่น ครูไม่พอ ครูที่มีวิชาเอกที่ไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้รับผลกระทบมาจากกระบวนการของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น จึงได้พิจารณาว่า สิ่งที่เกิดขึ้นน่าจะสามารถแก้ปัญหาได้ ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จะทำให้เป็น Smart city ได้มี ๒ หน่วยงานที่ได้ทดลองทำ ได้แก่ ๑) เทศบาลนครภูเก็ต และ ๒) โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย โดยใช้วิธีการระดมทุนของเทศบาล และในองค์กรต่าง ๆ ของโรงเรียน มอบเงินทุนให้แก่นักเรียนของโรงเรียนไปเรียนครูโดยมีเป้าหมายพัฒนาและต้องการเสริมครูในวิชาใดและทิศทางใด โดยมีข้อแม้เมื่อศึกษาจบต้องกลับมาเป็นครูในโรงเรียนหรือเทศบาล แต่ก้ติดปัญหาเรื่องงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเทศบาลไม่สามารถที่จะจัดสรรทุนให้ไปเรียนครูได้ จึงได้แก้ปัญหาโดยผ่านมูลนิธิ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเรียนจบครูแล้วแต่ยังติดปัญหาในการบรรจุเป็นข้าราชการครูอยู่ ทั้งนี้ ในการที่จะให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมไม่ใช่เฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ และควรกระตุ้นให้คนในพื้นที่เกิดความรู้สึกร่วมกันว่า เป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบกับการศึกษาของเด็ก ลูกหลานของเขา เหมือนที่ทำอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่ต้องการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตซึ่งใช้คำว่า “เด็กตงห่อ” โดยตั้งเป้าประสงค์เรื่องซื่อสัตย์สุจริตเป็นสำคัญ และทำด้านอื่นในแวดลอมเพื่อให้ครอบคลุมและให้ความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต

นายพัฒน์พงษ์ สุขมะดัน นักวิชาการ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน ที่ปรึกษาอนุกรรมการ กล่าวว่า การให้บทบาทท้องถิ่นในการจัดการศึกษา นอกเหนือจากที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็น ยังมีอีกหลายจังหวัดที่ได้ดำเนินการในรูปของการให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เช่น สภาการศึกษาของจังหวัดภูเก็ต สมัชชาการศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคีเครือข่ายการศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นตัวอย่างของการเปิดพื้นที่ให้คนในจังหวัด รวมทั้งผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้ประกอบการ และภาคประชาชน ได้เข้ามาร่วมกันในการที่จะสะท้อนปัญหา บอกความต้องการและร่วมกันเป็นเจ้าภาพในการจัดการศึกษาเพื่อการดูแลคุณภาพของเยาวชนและเด็กให้ครอบคลุม เด็กปฐมวัย กลุ่มวัยแรงงาน และประชาชนผู้สูงอายุ การให้บทบาทท้องถิ่นในการที่จะเข้ามาเป็นเจ้าภาพร่วม จัดการศึกษา จะส่งผลให้ทิศทางของการศึกษาเปิดกว้างและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้นและทำให้การพัฒนาตรงกับความต้องการในพื้นที่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติ มงคลชัยอรัญญา คณบดีวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ กล่าวว่า การร่วมกันคิดเป็นเรื่องที่ดี ในทิศทางเดียวกัน และแบ่งกันทำตามความรู้ความสามารถ ในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา ตามที่ได้ดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต เป็นต้น ได้มีโครงการเพื่อให้เด็กระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาเข้าค่าย หลักสูตรของค่ายจะเน้นในเรื่องของการปลูกจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อสังคม และบ้านเมือง

ชี้ให้เห็นว่า ความเปลี่ยนแปลงของโลก และตระหนักถึงการดูแลตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเน้นให้เห็นปัญหาสำคัญจากการทุจริตคอร์รัปชัน และที่สำคัญ จะเน้นในเรื่องการพัฒนาโดยการฝึกคิดนอกกรอบ คิดแบบสร้างสรรค์ และมีวิจรรณญาณ

ต่อจากนั้น ในวิชาอื่น ๆ จะทำให้เห็นถึงพลังงานของสิ่งแวดล้อมด้วย เสร็จแล้วกลับไปทบทวน และคิดทำโครงการที่โรงเรียนของเด็กเหล่านั้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาของสิ่งแวดล้อมอะไร ที่ยังแก้ไขไม่ได้ และเป็นโครงการที่ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำแบบผู้อื่น ซึ่งเป็นบางโครงการที่มีลักษณะเด่นชัด จะดำเนินการในลักษณะการจดสิทธิบัตร รวมทั้งการส่งประกวดระดับนานาชาติ

รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี ประธานกรรมการนโยบาย องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย กล่าวว่า เชื่อว่าการศึกษาในทุกวันนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะอยู่ในสถานศึกษาหรือโรงเรียน อย่างที่เคยเป็น เพราะด้วยเทคโนโลยี สิ่งเรียนรู้ที่ผ่านเทคโนโลยีมีมากมาย ดังนั้น การเรียนรู้ไม่จำกัดในด้านสถานที่และเวลาอีกต่อไป และหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาในอนาคต คือ การศึกษาที่เป็นอิสระในโลกสื่อโซเชียลมีเดีย และอยู่ในรูปที่เป็นแหล่งเรียนรู้กระจายสู่สังคม โดยสื่อเป็นเหมือนโรงเรียนของสังคม มีการทำงานอย่างมีองค์ความรู้ สามารถกระจายผ่านไปยังประชาชนได้ มีการตรวจสอบได้ จะทำอย่างไรให้คนจนสามารถแก้ปัญหาตัวเอง โดยอาศัยสื่อได้

นายทองศักดิ์ ทวีทอง อนุกรรมการ กล่าวว่า การขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้ การขาดแคลนครู การจัดการศึกษาของท้องถิ่นต้องมีความชัดเจน ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษาของเด็กและเยาวชน ต้องหาวิธีทำให้เด็กทุกคนได้เรียนหนังสือและเข้าสู่ระบบก่อนการปฏิรูปถึงจะสำเร็จได้ และที่สำคัญคือขอให้มีการรวบรวมสิ่งที่สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ทำกับท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด เพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการขับเคลื่อน ต่อไป

นายदनัย หวังบุญชัย ผู้จัดการแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมส่งเสริมสุขภาพ สสส. กล่าวว่า เครือข่ายภาพรวมในการทำงาน มีพื้นที่ชุมชนเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการของสื่อ การทำงานแบบบูรณาการของสื่อในพื้นที่แหล่งเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย บ้าน วัด และโรงเรียน และจะทำอย่างไรให้เป็นแหล่งเรียนรู้แบบภูมิปัญญาของชุมชน

รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนิชรา เรืองดารกานนท์ หัวหน้าสาขาวิชาพัฒนาการเด็ก คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรจัดทำรูปแบบ (Model) ที่เรียกว่า “พ่อแม่คือครูคนแรก” รวมทั้งการแก้ปัญหการขาดแคลนครู

นายสันติพงษ์ ช้างเผือก บรรณาธิการรายการเสียงประชาชนเปลี่ยนประเทศไทย กล่าวว่า การดำเนินการภายหลังรัฐธรรมนูญประเทศใช้บังคับ ปัญหาว่าจะทำอย่างไรในระยะสั้น จะมีกลไกในเชิงพื้นที่ กลไกเชิงสถาบัน และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาคนตกงาน เมื่อประเทศไทยก้าวเข้า สู่ยุค ๔.๐ สื่อต้องทำหน้าที่ หรือวางกลไกต่าง ๆ คอยเป็นผู้คอยตักเตือน และกลไกที่สำคัญตอนนี้คือกลไกเชิงพื้นที่หรือกลไกในเชิงประเด็น โดยอาศัยสื่อในการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

นางปิยาภรณ์ มัตตะจิตกร กรรมการผู้จัดการและเลขานุการ มูลนิธิสยามกัมมาจล กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา จะประสบเฉพาะในส่วนโครงสร้าง แต่เมื่อเปลี่ยนโครงสร้างจะไม่ถึงเด็กนักเรียน ขณะนี้ต้องไม่พูดเฉพาะการปฏิรูปการศึกษา ตามที่นายวิวัฒน์ฯ ใช้คำว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ต้องมีการปฏิรูประบบการเรียนรู้ ครอบคลุมทุกเพศทุกวัยตั้งแต่เกิดจนตาย และหากมีการปฏิรูปจากวงในที่มีกรอบคิด วิธีคิดแบบเดิมยาก ที่การปฏิรูปจะสำเร็จ ดังนั้นจึงต้องมองในเชิงของการตลาดที่ทำอย่างไรให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจว่าปฏิรูปดี

อย่างไร แล้วให้เกิดมีพลังที่จุดปฏิบัติการคือ โรงเรียน โดยมีตัวกลาง อยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ต้องอาศัยช่องทางการเผยแพร่สื่อจะนำ (Content) มาใช้ในการเปลี่ยนแปลงที่จะก้าวสู่ทศวรรษที่ ๒๑

รองศาสตราจารย์ลือชัย ศรีเงินยวง คณบดี คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กล่าวว่า ขณะนี้ทำงานกับเด็กชายขอบ มีประสบการณ์ในส่วนของการระบบหลักของการศึกษา ดังนั้นจึงต้องมีการเชื่อมโยงต้นทุนประสบการณ์ที่มีอยู่หากมีจุดอ่อนต้องพยายามมองในภาพรวมให้ชัด และทำในสิ่งที่มีจุดแข็ง

นางสาวโสพิศ หวังวิวัฒนา ผู้ช่วยด้านงานขับเคลื่อนวาระสื่อสารสาธารณะ กล่าวว่า ได้รับมอบหมายจาก รองศาสตราจารย์วิลาสินี อดุลยานนท์ รองผู้อำนวยการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ให้มาร่วมประชุม โดยแผนการขับเคลื่อนจากประเด็นสื่อที่มีบทบาทมาก การคิดแผนการขับเคลื่อนนอกจากรายละเอียดแล้วจะต้องมีแผนอีกชุดหนึ่ง ของการขับเคลื่อนการสื่อสารกับสังคม อีกชุดหนึ่งเพื่อทำให้เกิดกระแสในสังคม เป็นลักษณะสังคมออนไลน์ ต้องแก้ปัญหาการทำเนื้อหาทุกขั้นตอนต้องเชื่อมถึงกัน

พลเอก พหล สง่าเนตร รองประธานคณะกรรมการธิการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ในฐานะเป็นกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา วันนี้ได้รับความรู้เพิ่มเติมในแนวทางปฏิบัติ เข้าใจ เห็นภาพ จึงต้องเริ่มจากจุดเล็กก่อน ถึงขยายไปจุดใหญ่ได้ โดยต้องอาศัยสื่อมวลชนด้วย ทุกระบบต้องมาบูรณาการร่วมกัน ผมได้รับมอบหมายให้จัดการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยขณะนี้กำลังพยายามขยายผลให้มีเครือข่ายไปยังภาคโรงงาน ซึ่งเป็นภาคประชาสังคมด้วย

นายวิชิต ตาแก้ว อนุกรรมการ กล่าวว่า ควรนำเรื่องระบบการศึกษาเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน ต้องมีการวางแผนให้ชัดเจนควรดำเนินการตามช่องทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จำแนกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) กฎหมาย ๒) กลไกในการขับเคลื่อนที่จะทำให้ในแต่ละกลุ่มในระดับพื้นที่ และ ๓) ต่อเชื่อมส่วนกลาง

ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิง สยมพร ศิรินาวิณ อนุกรรมการ กล่าวว่า ควรเริ่มทำในจุดเล็กในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและก้าวสู่จุดใหญ่ ตามเป้าหมายในรัฐธรรมนูญ โดยเน้น ให้เป็น “คนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ” โดยในพื้นที่จังหวัดลำปางเน้นความสำคัญในการปฏิรูปของคนในจังหวัด และขณะนี้อยู่ในระหว่างการประสานงานในเรื่องการศึกษา กับสุขภาพ

นางถวิลวดี บุรีกุล อนุกรรมการ กล่าวว่า การหาข้อที่ได้ประมวณมาเป็นเรื่องการเคลื่อนสังคมการเป็นพลเมืองโลก ควรจะเป็นลักษณะใด และทำไมต้องมีพลเมืองโลก เพราะว่าอนาคตของโลกที่จะทำให้ประชาชนของโลกมีสันติสุขเกิด Sustainable Justice เพื่อนำไปสู่ Sustainable Peace จะทำอย่างไรให้เกิดสังคมเช่นนี้ ซึ่งต้องดูสังคมของแต่ละประเทศ โดยของไทยอยู่ในแถบเอเชีย ดังนั้น จะสร้างสังคมหรือชุมชนของเอเชียให้มีคุณลักษณะอย่างไร โดยต้องมี ความรู้ ความสามารถ และทักษะเพื่อเป็นพลเมืองโลก การขับเคลื่อนอย่างไรเพื่อเป็นเวทีถึงตรงนั้น เมื่อพูดถึงการศึกษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การศึกษาแบบใหม่กับการศึกษาที่ไม่เป็นรูปแบบทางการ เห็นด้วยหรือไม่ที่让孩子เรียนมากกับเรียนไม่มากควรให้ความสำคัญในเรื่องของพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์มีความสำคัญและการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ เป็นความรู้พื้นฐานทำให้คนมีตรรกะวิทยาในการคิด ดังนั้น ในการคิดถึงหลักฐานเป็นเรื่องของการเรียนรู้เชิงประจักษ์ตามหลักฐาน และหลักที่ตั้งขึ้นไว้ และต้องมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ พอสมควร ส่วนการเรียนรู้นอกจากนี้ คือ ปรับตัวได้เข้ากับสังคม ความสามารถเฉพาะรวมทั้งมีจริยธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเนื่องจากต้องการสร้างคนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่นำโลกไปสู่สงคราม ดังนั้น จะทำอย่างไร ให้เชื่อมต่อประเทศเราให้เข้ากับสังคมโดยจะเชื่อมต่ออย่างไร ซึ่งก็มีตั้งแต่ระบบการเรียนรู้ของเรา เคลื่อนไปสู่สังคมที่มีนวัตกรรม เกิดสังคมสร้างปัญญาได้คนดี มีวินัยมีความรับผิดชอบ จะทำอย่างไรจะสามารถเคลื่อนไปถึงตรงนั้นได้ในเรื่อง การปฏิรูป กลไก

การทำงาน และมีรัฐธรรมนูญที่สนับสนุนสื่อที่สำคัญเป็นโรงเรียนของสังคมเรื่องของการศึกษาที่เป็นทางการและ
ไม่เป็นทางการ ต้องมาประมวลและนำอุปสงค์และอุปทานทั้งหลายมาแก้จุดอ่อนที่มีทำอย่างไร เรื่องของคน
บุคลากร จะปิดช่องว่างอย่างไร พวกเสียงของซัพพลายไซด์มีจำนวนมาก แต่พวกด้านความต้องการไม่มีเสียง ดังนั้น
ตรงนี้เป็นเรื่องของการทำให้มีอำนาจ กระบวนการ เรื่องของสื่อต้องมีความรวดเร็ว การสื่อสาร ๒ ทาง การควบคุม
สื่อจะทำอย่างไรให้การปฏิรูปสังคม ข้อมูลที่เป็นหลักฐาน กระบวนการปฏิรูปจะทำอย่างไร นอกจาก ต้อง
บูรณาการสู่สังคม รวมทั้งเรื่องการต่อสู้ การสร้างการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องของวิธีการขยายผลเป็นเรื่องการเคลื่อน
สังคมสู่นวัตกรรม สังคมโลกเป็นอย่างไร จากท้องถิ่น สู่ทั่วโลก เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เรามีจุดแข็ง ดังนั้นต้อง
นำจุดแข็งมาสร้างการปฏิรูปประเทศในครั้งนี้

ภาคผนวก ฉ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกประชารัฐกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา”

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกประชารัฐกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา”

คณะกรรมการธิการโดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกประชารัฐกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา” จำนวน ๑ ครั้ง ดังนี้

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกประชารัฐกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา”

ในวันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๔๕ นาฬิกา ณ ห้องประชุมปิ่นเกลียว อาคารหอประชุม ศูนย์ภาษาและศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งสามารถสรุปผลการสัมมนาได้ ดังนี้

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการศึกษา ได้กล่าวเปิดการสัมมนา และบรรยายพิเศษ เรื่อง “ประชารัฐกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา : เป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์” สรุปได้ดังนี้

วันนี้จะร่วมกันหารือถึงแนวทางการปฏิรูปการศึกษาจากนี้เป็นต้นไปว่ารัฐบาลรวมทั้งคณะกรรมการธิการเชื่อมั่นกลไกในระดับจังหวัด เพราะกลไกระดับประเทศนั้นกว้างเกินไป เพราะกลไกระดับจังหวัดสามารถดูแลโรงเรียน สถานศึกษา ซึ่งหลังจากนี้เป็นต้นไปการศึกษาจะไม่ได้อยู่เฉพาะที่โรงเรียนเท่านั้น สิ่งที่ยากเห็นคือ ในฐานะที่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด ใกล้ชิดผู้ปกครอง และใกล้ชิดเด็ก มีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อเสนอของคณะกรรมการและกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ทำงานร่วมกันมา

โลกกำลังเผชิญกับปัญหาโลกร้อน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ได้ทรงเตือนเรื่องนี้อย่างยาวนานแล้ว และมีมหาวิทยาลัย ๕-๖ แห่ง ที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว และหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ปฏิรูปตนเองโดยร่วมมือกับโรงเรียนในชุมชน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยจัดตั้ง ๒ หน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนงานนี้เป็นตัวอย่างในการปฏิรูปประเทศด้านอุดมศึกษา ว่ามหาวิทยาลัยไม่ได้ปิดรั้วสอน แต่เปิดรั้วออกไปเผชิญปัญหาจริง คือ การลงไปจับมือกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อจะแก้ปัญหาชีวิตของคนในประเทศให้ได้

พระราชกระแสเกี่ยวกับการศึกษาที่องคมนตรีได้รับจากลายพระหัตถ์ฯ ในช่วงปี ๒๕๕๕

๑) ครูต้องสอนให้เด็กนักเรียนมีน้ำใจ เช่น คนเรียนเก่งช่วยติวเพื่อนที่เรียนล้าหลังมีข้อเสนอให้เด็กคิดแต่จะแข่งขัน (Compete) กับเพื่อน เพื่อให้ตนเองได้ลำดับดี ๆ เช่น สอบได้ที่หนึ่งของชั้น แต่ต้องให้เด็กแข่งขันกับตนเอง (๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕)

๒) เราต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะมากขึ้น จะได้มีความสามัคคี รู้จักดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความรู้และประสบการณ์แก่กัน (๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕)

๓) เรื่องครูมีความสำคัญไม่น้อยกว่านักเรียน ปัญหาหนึ่ง คือ การขาดครู เพราะจำนวนไม่พอและครูย้ายบ่อย ดังนั้น ก่อนคัดเลือกเด็กที่จะพัฒนาต้องพัฒนาครูก่อน ให้พร้อมที่จะสอนเด็กให้ได้ผลที่ต้องการ จึงจะต้องคัดเลือกครูและพัฒนาครู ต้องตั้งฐานะในสังคมของครูให้เหมาะสมและปลูกจิตสำนึกโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔) วิธีการคือการให้ทุนและอบรม กล่าวคือ ต้องมีความรู้ทางวิชาการในสาขาที่เหมาะสมที่จะสอน ต้องอบรมวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมีความเป็นครูที่แท้จริง คือ มีความรักความเมตตาต่อเด็ก ควรเป็นครูท้องถิ่น เพื่อจะได้มีความผูกพันและคิดที่จะพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดของตนไม่คิดย้ายไปย้ายมา (๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕)

๕) ปัญหาปัจจุบันคือ ครูมุ่งเขียนงานวิทยานิพนธ์ เขียนตำราส่งผู้บริหารเพื่อให้ได้ตำแหน่งและเงินเดือนสูงขึ้นแล้วบางทีย้ายไปที่ใหม่ ส่วนครูที่มุ่งการสอนหนังสือกลับไม่ได้อะไรตอบแทน ระบบไม่ยุติธรรม เราต้อง

เปลี่ยนระเบียบตรงจุดนี้ การสอนหนังสือต้องถือว่าเป็นความดีความชอบ หากคนใดสอนดี ซึ่งส่วนมากคือมีคุณภาพและปริมาณต้องมี REWARD (๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕)

๖) ต้องปรับปรุงครู ...ครูจะอายุ ๔๐ – ๕๐ ปี ก็ต้องเรียนใหม่ ต้องปฏิบัติครูอย่างจริงจัง (๖ มิถุนายน ๒๕๕๕)

ผลงานคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของคณะกรรมการวิชาการ

๑. เป้าหมายของการพัฒนาคนไทยในอนาคต โดยกำหนดไว้ใน (ร่าง) รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๙ ว่าการปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ ส่งเสริมให้เด็กได้มีความเชี่ยวชาญตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ

๒. กลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษา มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้กับคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา และก่อนวัยเรียน

๓. ปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษา โดยการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมด้วยการระดมความร่วมมือของคนทุกกลุ่มเข้ามาร่วมจัดการศึกษา อาทิ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัทเอกชน โดยการกระจายอำนาจไปยังระดับจังหวัด ให้จังหวัดทำงานประสานกับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสังคม พหุวัฒนธรรมและภูมิสังคม โดยแนวทางการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

๔. ปฏิรูประบบจัดการศึกษา โดยดำเนินการปรับปรุงในหลายด้านเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันทั้งระบบ

๕. ปรับระบบกระบวนการเรียนรู้ทั้งช่วงเวลา หลักสูตร ครู วิธีการเรียนการสอนช่วงเวลาการสอน และเทคโนโลยีและสื่อการสอน

๖. ปฏิรูประบบการคลัง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของคณะกรรมการ แผนปฏิรูปที่ผ่านสภาฯ แล้ว จำนวน ๑๐ เรื่อง แบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม

กลุ่มแรก คือแผนปฏิรูปและร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๓ ฉบับ

๑. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ

๒. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต ที่นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐ ให้ได้

๓. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐ ให้ได้

กลุ่มที่สอง คือแผนปฏิรูปจำนวน ๗ เรื่อง

๑. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนโดยการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรี)

๒. การพัฒนาครูด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรี)

๓. การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษาสู่อาชีวศึกษาทวิภาคี โดยเน้นความสำคัญของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

๔. แผนเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก ซึ่งนายกรัฐมนตรีเห็นชอบตามแผนที่เสนอแล้ว คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้คำสั่งตามมาตรา ๔๔ (คำสั่งที่ ๒๓/๒๕๕๙) ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ระวังการปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือแจ้ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตพื้นที่ให้ชะลอการประเมินสถานศึกษาไปจนกว่าการปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาจะแล้วเสร็จ (คำสั่ง สพฐ. ที่ ศธ. ๐๔๐๐๔/ว ๑๖๘) รวมทั้งมีหนังสือจาก สมศ. ถึงประธานกรรมการการศึกษา เรื่องการชะลอการประเมินภายนอกรอบที่สี่

๕. ปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยในสาระสำคัญของแผนคือการเสนอระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระบบใหม่ที่เหมาะสม (เข้าสู่การพิจารณาวิป ๓ ฝ่าย วันที่ ๗ ก.ย. ๕๙)

๖. ปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น คนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ที่นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐ ให้ได้

๗. ปฏิรูประบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัยเพื่อนวัตกรรม ซึ่งนายกรัฐมนตรีเห็นชอบตามแผนที่เสนอแล้ว โดยแผนดังกล่าวได้เสนอให้มีการปฏิรูประบบวิจัยและการปรับโครงสร้างองค์กร การปฏิรูประบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อนวัตกรรม ใน ๔ ประเด็น คือ ๑) การปฏิรูปการจัดโครงสร้างเชิงนโยบาย โครงสร้างองค์กรและการจัดการด้านบุคลากร ๒) การปฏิรูปการบริหารทรัพยากรอื่น ๆ ด้วยการปรับงบประมาณและการให้ทุนวิจัย ๓) การปฏิรูปการบริหารจัดการงานวิจัยและ วทน. ๔) การปฏิรูปการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ ได้แก่ การจัดให้มีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่สามารถรวบรวม วิเคราะห์และบริหารจัดการองค์ความรู้ในทุกด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ได้เสนอให้มีการจัดทำและปรับปรุงพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๒ และพระราชบัญญัติว่าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นกฎหมายหลักทางด้านวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม

แผนปฏิรูปอีก ๑ แผนที่กำลังจะเสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคือ การปฏิรูประบบการอุดมศึกษา และร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.

เรื่องที่ขับเคลื่อนร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๗ เรื่องได้แก่

๑. ข้อเสนอให้ยกเลิก TQF ๓-๗ (ส่งให้ศธ.แล้ว)
๒. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาปฐมวัย (อยู่ระหว่างดำเนินการ)
๓. การปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ (อยู่ระหว่างดำเนินการ)
๔. แก้ไขพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาใหม่ (อยู่ระหว่างดำเนินการ)
๕. ปฏิรูประบบการคลัง (อยู่ระหว่างดำเนินการ)
๖. ปฏิรูประบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ส่งให้ ศธ. แล้ว)
๗. การประเมินและเลื่อนวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ส่งให้ ศธ. แล้ว)

เสนาเรื่อง “ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา : ความท้าทายของประเทศไทย ๔.๐” โดย

นพ.ชูชัย ศุภวงศ์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ดร.ถิรวิทย์ บุรีกุล สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

นายประยูร เชี่ยววัฒนา สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

นายไกรศักดิ์ วรทัต ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์

ดำเนินรายการโดย นายวิช ตาแก้ว โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ กล่าวว่า การเสนาเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาด้วยประชารัฐ จะมีกลไกและกระบวนการอย่างไร โดยได้อธิบายตามแผนภูมิ : แสดงความเชื่อมโยงของกลไกการปฏิรูปประเทศ กับ วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ คือ กลไกการปฏิรูปประเทศตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับผ่านการออกเสียงประชามติ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการการ ๓ ชุด ได้แก่ ๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๕๙) ๒) คณะกรรมการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๒๖๐) และ ๓) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (มาตรา ๒๖๑) ทั้งนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติกลไกในการปฏิรูปให้มีความสำคัญในด้านการศึกษาค่อนข้างชัดเจนและครอบคลุมมากกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ผ่านมา

ประเด็นสำคัญของกลไกการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา คือ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา จะทำหน้าที่เชื่อมโยงกับวุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ อย่างไร รวมทั้งจะทำหน้าที่เชื่อมโยงกับคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างไร

ทั้งนี้ ส่วนจะกำหนดหน่วยงานที่มาทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาต่อไปภายใน ๑๒๐ วัน หลังจากที่ย่างรัฐธรรมนูญฉบับผ่านการออกเสียงประชามติประกาศใช้ ภายหลังร่างรัฐธรรมนูญประกาศใช้ คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปด้านการศึกษาภายใน ๖๐ วัน เพื่อทำหน้าที่ในการปฏิรูปการศึกษาไปอีก ๒ ปีข้างหน้า เป็นการสร้างกลไกเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไปอีก ๒ ปี ข้างหน้า

ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่มีรัฐบาลใหม่ องค์กรหรือหน่วยงานใดจะทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม เฝ้าระวัง เสนอแนะเรื่องการปฏิรูปทั้งหมด รวมทั้งเรื่องการศึกษา โดยบทบาทหน้าที่นี้ จะเป็นของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่หากเมื่อมีการเลือกตั้งแล้วบทบาทนี้ จะอยู่ที่วุฒิสภา

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการปฏิรูปด้านต่าง ๆ คณะกรรมการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม และ คณะกรรมการปฏิรูปด้านการศึกษา จะทำหน้าที่แจ้งรายงานความคืบหน้าต่อคณะรัฐมนตรี และ คณะรัฐมนตรีจะต้องรายงานต่อรัฐสภา ทุก ๆ ๓ เดือน ขณะที่ไม่มีรัฐสภา จะรายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้วยกลไกดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการที่ชัดเจนในการดำเนินการขององค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้ บทบัญญัติเป็นหลักประกันว่ากรณีที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐ ให้ดำเนินการ แต่หากรัฐไม่ดำเนินการ รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ “การใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐตามหมวดนี้ ถ้าการนั้นเป็นการทำเพื่อให้ประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเฝ้าระวังให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” โดยโครงสร้างนี้ต้องการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) และ องค์การปกครอง

ส่วนท้องถิ่น จะมีบทบาทอย่างไร ทั้งนี้ ในการปฏิรูปการศึกษาด้วยกลไกประชารัฐ ประชากร มีองค์ประกอบ ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำหน้าที่ในเวทีประชารัฐ หรือ อาจเรียกว่า “สมัชชาปฏิรูป” ประเด็นที่ กศจ. จะเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา กลไกระดับอำเภอ โดยในขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการ กับกระทรวงสาธารณสุข โดยใช้กลไกประชารัฐร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการปฏิรูปประเทศ และการปฏิรูปด้านการศึกษา

กลไกระดับอำเภอ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข ควรหารือกับกระทรวงศึกษาธิการ กรณีเกี่ยวกับความเชื่อมโยง และที่สำคัญต้องมีเครือข่ายผู้ปกครองในการมีความเชื่อมโยง ทั้งนี้ ให้พิจารณามาตรา สำคัญตามร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (มาตรา ๒๖๑)

๒) การปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๕๘)

- เด็กเล็ก (ปฐมวัย)
- จัดตั้งกองทุน (มาตรา ๕๔ วรรคหก)
- ระบบผลิตและพัฒนาครู
- ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงโครงสร้าง

๓) หน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๕๔)

- เด็กทุกคน ศึกษาภาคบังคับ ๑๒ ปี
- เด็กเล็กก่อนเข้ารับการศึกษ (ปฐมวัย)
- เรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐปรับบทบาท ท้องถิ่น เอกชนแผนการศึกษาชาติ
- เป้าหมายพัฒนาผู้เรียน
- สนับสนุนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์
- จัดตั้งกองทุนฯ ลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาครู

ภายหลังที่รัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านการออกเสียงประชามติประกาศใช้อย่างเป็นทางการแล้ว ได้กำหนดให้มี คณะกรรมการอิสระด้านการศึกษาดังกล่าว หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา

(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษามาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย

(๒) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๔ วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิต วิญญาณความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและ ประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู

(๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุง โครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ โดยสรุปแล้วประเด็นที่ต้องความเข้าใจนับจากนี้จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประกาศใช้ คือ

๑. ทำความเข้าใจกับเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
๒. คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) กับองค์กรจะทำงานเชื่อมโยงกับกลไกระดับอำเภอได้อย่างไร
๓. จะช่วยกันเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ปกครองระดับอำเภอ เชื่อมโยงระดับประเทศได้อย่างไร
๔. ความสัมพันธ์ระหว่าง กศจ. จังหวัด กับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกลไกในการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้
๕. ร่างรัฐธรรมนูญฯ (มาตรา ๗๗) และ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
๖. บทบาทของ กศจ. จังหวัด และการปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างเครื่องมือในการปฏิรูป
๗. ทิศทางการปฏิรูปการงบประมาณและการคลังด้านการศึกษา ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
๘. เรื่องเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านปฐมวัยของท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงวัยในอนาคต

ดร.ถิรลวดี บุริกุล กล่าวว่า เรื่อง เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) SDGs เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาโลกในอนาคต

- เป้าหมายที่ ๑ ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่
- เป้าหมายที่ ๒ ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคง
- เป้าหมายที่ ๓ ทำให้แน่ใจถึงการมีสุขภาพะในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ
- เป้าหมายที่ ๔ ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้รับคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน
- เป้าหมายที่ ๕ บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน
- เป้าหมายที่ ๖ ทำให้แน่ใจเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ ๗ ทำให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน
- เป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ ๙ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม
- เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ
- เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
- เป้าหมายที่ ๑๒ ทำให้แน่ใจถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ ๑๓ ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๕ พืชพันธุ์ ปุณระ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๖ ส่งเสริมให้สังคมมีความเป็นปกติสุข ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึ่งของส่วนรวม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในทุกระดับ

เป้าหมายที่ ๑๗ เสริมสร้างความเข้มแข็งในวิธีการปฏิบัติให้เกิดผล และสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ เป้าหมายที่ ๔ Goal 4 : Ensure inclusive and quality education for all and promote lifelong learning ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน

- ลดช่องว่างระหว่างเพศในการศึกษา มั่นใจในการเข้าถึงที่เสมอภาค ในระดับต่าง ๆ สำหรับผู้พิการ ชนพื้นเมือง เด็กที่ด้อยโอกาส

- ทุกคนได้รับการศึกษา

- ให้ทุนการศึกษาสำหรับประเทศด้อยพัฒนาเพื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับสูงขึ้น

- เพิ่มครูที่มีคุณภาพ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการอบรมครู

เป้าประสงค์

สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และค่านิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และในส่วนของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในปี ๒๕๗๓

- เด็กหญิง ชายสำเร็จการศึกษาพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ ไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่การบรรลุผลของการเรียนรู้

- เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้รับการดูแลในช่วงปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมในระดับต่อไป

- เสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งหญิงชาย ในระดับอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย

- เพิ่มจำนวนผู้มีทักษะวิชาชีพ เพื่อการทำงาน และเป็นผู้ประกอบการ

การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน โลกจะไปทางไหน และจะเดินหน้ากันอย่างไร การดูแลของรัฐ การเดินหน้าอย่างไรไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ ให้เด็กที่เป็นบุคคลที่แบ่งปันสังคม ชุมชน ไปถึงระดับอาเซียน

กลุ่มสังคม ประกอบด้วย บุคคลมี รูปแบบ (Model) รูปแบบกลไก กลุ่มเป้าหมายไปอย่างไร และความก้าวหน้า

เป้าหมายสุดท้าย เพื่อให้สังคมมีสันติสุขสถาพร สังคมต้องมีผู้ดูแลเอาใจใส่ กลไกได้อาศัยกลไกที่มีรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินการ เช่น กลุ่ม Demand และ Supply

ปัจจัย ๔ อาชีพ ความรู้ทางศาสตร์ทำมาหาได้ อัตวิสัย สอนคนให้มีวัฒนธรรม (Subjective) และความสัมพันธ์ ต้องการให้สังคมสันติสุขต้องก้าวเดินด้วยกระบวนการทางนโยบาย ,การเมืองเรื่องควมมีคุณธรรมจริยธรรม

สังคมมั่นคง มีการรวมตัวกันทางสังคม (Social security)

กลไกความมั่นคง มีการรวมตัวกันของสังคม กลไกป้องกัน ความมั่นคง (Social empowerment)
การสร้างสิ่งแวดล้อมผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการศึกษา ภาคประชาสังคม เอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการต่าง ๆ
ขั้นสูงกระบวนการ แนวคิดประชาธิปไตยของการปฏิรูปการศึกษา

ปัจจุบัน ควรสร้างหุ้นส่วน (Accoutivity) การพัฒนาที่คำนึงถึงพื้นที่ (Aria Base) พื้นที่เป็นตัวตั้ง เป็น
กลไก สารที่เหมะสมกับพื้นที่นั้น ๆ เนื่องจากแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกัน ต้องรู้วัฒนธรรมก่อน
ต้องวิเคราะห์และออกแบบอนาคตร่วมกัน เดินหน้าร่วมกัน นั่นคือ บทสรุป ประเทศไทยจะมียุทธศาสตร์ ๒๐ ปี
ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการต่าง ๆ ยกระดับการศึกษา สังคมต้องมีธรรมาภิบาล เดินหน้าต่อไปจะเดินหน้าสู่
Thailand ๔.๐ นำไปสู่สังคมที่มีความยั่งยืน และจะเดินหน้าไปอย่างไร ต้องมีการออกแบบรูปแบบ (Model)

นายประยูร เชี่ยววัฒนา กล่าวว่า ก่อนที่นำเสนอในรายละเอียดได้ตั้งประเด็นคำถามก่อนเข้าสู่เนื้อหารายละเอียด

- Thailand ๔.๐ คือ อะไร
 - วิฤติ และโอกาสของประเทศไทยในยุค Thailand ๔.๐
 - เรื่องการปฏิรูปการศึกษา
 - คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) กับบทบาทในการปฏิรูป
- ทั้งนี้ จากการตั้งคำถามในเบื้องต้น ได้คำตอบ ดังนี้
- Thailand ๔.๐ คือ ภาวะเกษตร
 - Thailand ๒.๐ คือ ภาวะอุตสาหกรรมเบา
 - Thailand ๓.๐ คือ ภาวะอุตสาหกรรมหนัก
 - Thailand ๔.๐ คือ อุตสาหกรรมหรือวิสาหกิจอื่น ๆ ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม
- องค์ประกอบของมูลค่าเพิ่ม
- ความสามารถทางเทคนิค
 - บ้าน
 - บรรยากาศ

บทบาทและความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อมกับความก้าวหน้าด้านอุตสาหกรรมจาก ๓.๐
ไปสู่ ๔.๐ ประการแรก คือ ตามข้อเท็จจริงเมื่อเด็กจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนมากไปเรียนต่อสาย
อุดมศึกษา และมาเรียนต่อในสายอาชีพไม่ถึงร้อยละ ๔๐ และเมื่อจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย
ก็พบว่าส่วนมากจบสายที่ไม่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

เมื่อประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็น Thailand ๔.๐ จะมีการพิจารณาในหลายประการ วิฤติของ
ประเทศไทยที่ต้องเผชิญในยุคดังกล่าว ปัญหาคนตกงาน การใช้โอกาสในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านความพร้อมด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านพลังงาน ที่ดิน ที่ประเทศไทยมีข้อดี

เด็กอาชีวศึกษา เรียนในระบบทวิภาคียังมีจำนวนน้อย ดังนั้น คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) ควร
ขับเคลื่อนให้เพิ่มจำนวน เพื่อเคลื่อนสู่ Thailand ๔.๐ ซึ่งตัวเลขของเด็กเรียนสายอาชีพของต่างประเทศ เช่น

ประเทศเยอรมัน ประเทศจีน โดยประเทศจีน ตัวเลขของเด็กนักเรียนสายอาชีพของประเทศเหล่านี้ประมาณครึ่งหนึ่งของเด็กนักเรียน ส่วนของไทยจะมีสัดส่วนสายสามัญประมาณ ๖๐ ส่วนสายอาชีพประมาณ ๔๐ ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงาน และในขณะเดียวกันผู้ที่เรียนสายสามัญส่วนมากที่จบการศึกษาก็ไม่ตรงกับความต้องการตลาดแรงงาน จึงเกิดเป็นปัญหาด้านคนตกงานและปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย ดังนั้น ไทยจึงประสบปัญหาด้านสายอาชีพที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน

การปฏิรูปเบื้องต้น ทำอย่างไรที่จะโน้มน้าวให้คนไม่ตกงาน ลดปัญหาให้คนไม่ตกงาน ลดปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากปัญหาสังคมได้อย่างมหาศาล รวมทั้งการตั้งเป้าหมายของการปฏิรูปด้านการศึกษา ที่ได้ให้ความสำคัญว่าจะสร้างเด็กอย่างไร แต่ไม่ได้เน้นหลักการที่จะสร้างเด็กไปทำอะไร

ทั้งนี้ การปฏิรูปด้านสายอาชีพของจังหวัดนครปฐม ถือได้นำมาเป็นต้นแบบที่ดีได้ เนื่องจากมีการศึกษาระบบทวิภาคีค่อนข้างดีมาก โดยมีวิทยาลัยที่สำคัญอยู่ ๒ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม (การบริการ ธุรกิจการโรงแรม การอาหาร), วิทยาลัยบ่อแก้วฟ้า (การไฟฟ้า, อุตสาหกรรมยานยนต์) โดยสภาวะด้านการศึกษาที่เป็นข้อดีของการศึกษาทวิภาคี เด็กบางคนยังไม่จบการศึกษา แต่สามารถทำงานมีรายได้แล้ว ดังนั้น จึงควรมีการผลักดันส่งเสริมระบบการศึกษาดังกล่าวให้มีความขยายขึ้น

ภารกิจของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) ควรจะเป็นอย่างไร

๑. ช่วยแนะแนว หาวิธีการการอธิบายให้ผู้ปกครอง เด็ก เข้าใจและเห็นคุณค่าของสายอาชีพ และสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ

๒. ปรับแนวคิดในสายอาชีพ และในแต่ละจังหวัดจะต้องมีการขับเคลื่อนการขยายตัวของศึกษาระบบทวิภาคีอย่างทันที ในลักษณะของการปฏิรูปไม่ใช่ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป

๓. พยายามเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับภูมิภาค ชุมชน หรือวิชาชีพของชุมชนนั้น ๆ เช่น ในแหล่งท่องเที่ยว ทำอย่างไรให้มีความเป็นอัตลักษณ์ของสินค้าในถิ่นนั้น และพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการเจริญของท้องถิ่น เป็นต้น

๔. ให้ความสำคัญระบบทวิภาคี เพื่อแก้ปัญหาในยุค Thailand ๔.๐ การเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมด้วยเครื่องจักร เทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีผู้ตกงานจำนวนมาก ทั้งนี้ ในการแก้ปัญหาและรองรับดังกล่าว บทบาทภารกิจของ กศจ. จังหวัด เป็นองค์กรที่มีความสำคัญที่จะแก้ปัญหาและส่งเสริมสายอาชีพดังกล่าว

นายไกรศักดิ์ วรทัต กล่าวว่า การจัดการศึกษาในเชิงพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ โดยได้ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้นมา ดังนี้

สภาพปัญหา

ก่อนที่จะมาดำเนินการได้พยายามค้นหาสาเหตุและสภาพปัญหา พบว่าในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ เด็กออกจากระบบการศึกษาหรือออกกลางคันเป็นจำนวนมาก และได้หยิบประเด็นดังกล่าวมาเป็นโจทย์ในการแก้ปัญหา ดังกล่าว

การแก้ปัญหา

ทดลองในพื้นที่ ๖ อำเภอ เขตที่ติดกับชายแดน โดยการประสานงานกับเด็กมาเรียนที่ออกกลางคันซึ่งยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับมาเรียนที่ กศน. ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ส่วนเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษาในช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔ - ๖) ได้ชักชวนเด็กเหล่านั้นให้มาฝึกอาชีพระยะสั้น ทักษะฝีมือในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เนื่องจากได้มีข้อมูลส่วนหนึ่งว่าในตลาดแรงงานทั่วไปจบการศึกษาระดับชั้นสูงสุดไม่เกิน ม. ๖ และ จาก

เด็กที่จบการศึกษาระดับชั้นดังกล่าวไม่มีทักษะฝีมือ ดังนั้น จึงได้นำเด็กเหล่านั้นมาฝึกทักษะอาชีพพระยะสั้น ทั้งนี้ ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการมาได้ประมาณ ๒ ปี พบว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มีกลไกหนึ่งที่ทำแล้วประสบความสำเร็จ คือ กลไกการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ๕ ภาคี ได้แก่

๑) พ่อแม่ผู้ปกครองและนักเรียน

๒) สถานศึกษา (กศน., สพป., สพม.)

๓) หน่วยสนับสนุนการศึกษา (หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน , สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมคุมประพฤติ และ เจ้าพนักงานตำรวจ)

๔) ท้องถิ่นและท้องที่ (อบจ. , เทศบาล , กำนันและผู้ใหญ่บ้าน) และ

๕) องค์กรเอกชน (สมาคม มูลนิธิที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน)

ทั้งนี้ ภาคีเครือข่าย ๕ ภาคี ดังกล่าวข้างต้นได้ทำงานขับเคลื่อนเพื่อยกระดับการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น จึงได้กำหนดออกแบบในรูปของคณะทำงานของจังหวัดสุรินทร์ เรียกว่า “คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้จังหวัดสุรินทร์” โดยคณะกรรมการดังกล่าว ได้แบ่งการทำงานออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑) ระดับจังหวัด

๒) ระดับพื้นที่ โดยหลังจากใช้เขตอำเภอทั้ง ๖ เขต ประสบความสำเร็จแล้ว ได้มีแนวคิดว่าหากดำเนินการทั่วทั้งจังหวัดจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ดังนั้น จึงได้มีการเชิญชวนส่วนท้องถิ่นนำร่องใน ๒๐ ตำบล และดำเนินการใน ๑๗ อำเภอ ของจังหวัดครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยความร่วมมือของ ๕ ภาคี ดังกล่าวข้างต้น และสามารถแก้ไขปัญหาทางการศึกษาของเด็กกลุ่มออกกลางคันและขาดโอกาสด้านการศึกษาได้ ดังนั้น หากจะพัฒนาต่อไปเพื่อตอบโจทย์ในระดับพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องต่อไป จึงได้ทำในรูปแบบการจัดการศึกษาในระดับจังหวัดโดยสมัชชาการศึกษาจังหวัด โดยได้วางเป้าหมายการจัดการศึกษาในอนาคตว่าภาพการจัดการศึกษาในอีก ๑๐ – ๒๐ ปี ข้างหน้าต้องการให้ภาพการจัดการศึกษาเป็นอย่างไร และได้ทำงานใน ๒๐ ตำบล นำร่อง และนำมาสู่การเปิดเวทีในระดับจังหวัด ซึ่งได้รวบรวมวิสัยทัศน์ของคนสุรินทร์ทั้งจังหวัดพบว่าล้วนมีความต้องการเห็นเด็กของจังหวัด “เป็นคนเก่ง ดี มีงานทำ”

ต่อจากนั้น ได้ดำเนินการขยายการทำงานโดยในรูปแบบการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายว่าทำอะไรเพื่อให้เด็กในจังหวัดสุรินทร์เป็นคนเก่ง ดี มีงานทำ และได้กำหนดเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) พัฒนาสติปัญญา และทักษะอาชีพ

๒) พัฒนาสุขภาพ สุขภาวะของเด็กและเยาวชน

๓) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

๔) พัฒนาทักษะชีวิต และ

๕) พัฒนาการมีงานทำ

การพัฒนาตามยุทธศาสตร์นอกจากพัฒนาทางการศึกษา ด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญ และเพื่อเป็นการตอบโจทย์ในด้านการมีงานทำ ได้เชิญ ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และ ภาคเอกชนอื่นที่เกี่ยวข้องมาหารือว่า จะทำอะไรเพื่อให้พื้นที่จังหวัดสุรินทร์ได้มีงานทำ ตอบสนองภาคเอกชนในด้านการตลาดและแรงงาน ภาคการลงทุน และสามารถตอบโจทย์การเป็น จังหวัดสุรินทร์ ๔.๐ ในอนาคตด้วยในขณะเดียวกัน รวมทั้งได้เชิญ กศจ. จังหวัดเพื่อเข้ามาช่วยในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ตามยุทธศาสตร์ได้อย่างแท้จริง

นอกจากนั้น จากข้อมูลสถิติที่ได้แก่นักเรียนของพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนนักเรียนสายสามัญ จำนวน ๗๐ เปอร์เซนต์ สายอาชีพ จำนวน ๓๐ เปอร์เซนต์ จึงได้หารือกันว่า จะทำอย่างไรจะลดจำนวนสายสามัญกับสายอาชีพให้มีความสมดุลกัน ทั้งนี้ ต้องได้รับความร่วมมือจาก กศจ. จังหวัด ในการกำหนดนโยบายและทิศทางเพื่อการลดสายสามัญและเพิ่มสายอาชีพ ระบบทวิภาคี รวมทั้งจะเป็นการดำเนินการที่เป็นการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเพิ่มสายอาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม ควรมีการพิจารณาประกอบกับข้อมูลข้อเท็จจริงที่ว่า การเรียนการสอนสายสามัญนั้น ยังมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกันเห็นได้จากมีการเพิ่มขนาดของอาคารเรียนการเรียนการสอนของสายสามัญอย่างทั่วทุกแขนงของประเทศ

การประชุมกลุ่มย่อยรายภูมิภาคเรื่อง “แนวทางและความเป็นไปได้ประชารัฐกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา” โดยแบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ใน ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ กลไกที่มีอยู่ (กศจ.) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่อย่างไร เพื่อให้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ ๒ การสร้างกลไกแนวระนาบควรทำอย่างไร บทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน (ท้องถิ่น/ธุรกิจ เอกชน/ประชาสังคม/ชุมชน – ครอบครัว) แต่ละคนมีบทบาทการขับเคลื่อนอย่างไร

ประเด็นที่ ๓ ประเด็นร่วมทางการศึกษาในระดับภูมิภาคคืออะไร (เลือก ๑ ประเด็น)

สรุปการนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย ได้ดังนี้

กลุ่มที่ ๑

ประเด็นที่ ๑ กลไกที่มีอยู่ (กศจ.) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่อย่างไร เพื่อให้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่ ๑ นำเสนอดังนี้

๑) ให้อำนาจจังหวัดในการคัดเลือกกรรมการ กศจ.

๒) ให้อำนาจคณะกรรมการ กศจ. ในการพัฒนาการศึกษาให้ครอบคลุม

๓) ในการประชุม กศจ. ควรมีมากกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง

๔) องค์ประกอบของคณะกรรมการ กศจ. ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม

๕) โครงสร้าง กศจ. จำนวนของประชาชน/ประชาสังคม ยังน้อยเกินไป

ประเด็นที่ ๒ การสร้างกลไกแนวระนาบควรทำอย่างไร บทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน (ท้องถิ่น/ ธุรกิจ เอกชน/ประชาสังคม/ชุมชน – ครอบครัว) แต่ละคนมีบทบาทการขับเคลื่อนอย่างไร กลุ่มที่ ๑ เห็นว่า

๑) ปรับโครงสร้างจำนวน กศจ. ให้เพิ่มภาคประชาชน

๒) ปรับเปลี่ยนบทบาทของ กศจ. เรื่องการโยกย้ายให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

๓) ตั้งคณะกรรมการการศึกษาเพื่อทำหน้าที่การปฏิรูป

ประเด็นที่ ๓ ประเด็นร่วมทางการศึกษาในระดับภูมิภาคคืออะไร (เลือก ๑ ประเด็น) คือ ส่งเสริมการใช้ระบบทวิภาคีอย่างจริงจังในระบบการศึกษาทางอาชีวศึกษา

กลุ่มที่ ๒

ประเด็นที่ ๑ กลไกที่มีอยู่ (กศจ.) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่อย่างไร เพื่อให้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่ ๒ เห็นว่า

๑) ออกแบบหลักสูตรการศึกษาระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด

๒) ด้านประชาสังคม พัฒนาศักยภาพครู มีกลไกในการพัฒนาศักยภาพครู มีกลไกในการพัฒนาศักยภาพสถานศึกษา

๓) ด้านศาสนา มีกลไกในการตั้งเป้าหมายในการศึกษาให้ชัดเจน

๔) การบริหารงานบุคคล ครูท้องถิ่น บทบาทในการพัฒนาครู

๕) การบริหารงบประมาณ

๖) สร้างกลไกให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติงาน

๗) แยกองค์กรบริหารงานบุคคลออกจาก กศจ.

ประเด็นที่ ๒ การสร้างกลไกแนวระนาบควรทำอย่างไร บทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน (ท้องถิ่น/ธุรกิจเอกชน/ประชาสังคม/ชุมชน – ครอบครัว) แต่ละคนมีบทบาทการขับเคลื่อนอย่างไร มีดังนี้

๑) สร้างความสมดุลระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน

๒) ให้สมาชิกการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ กศจ.

๓) สลายโครงสร้างไม่ให้ยึดติดกับตำแหน่ง

๔) ต้องมีกลไกที่ไม่ให้การเมืองท้องถิ่นเข้ามาครอบงำ

๕) สร้างกลไกจากแนวล่างสู่บนบน มีกลไกที่ทำให้ครูทำงานได้สะดวก

๖) สร้างกลไกในการกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน

ประเด็นที่ ๓ ประเด็นร่วมทางการศึกษาในระดับภูมิภาคคืออะไร (เลือก ๑ ประเด็น) คือ สร้างกลุ่มจังหวัดในการบริหารครู พัฒนาศักยภาพครูระดับชั้นตลอดช่วงวัย และสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาคน

กลุ่มที่ ๓

ประเด็นที่ ๑ กลไกที่มีอยู่ (กศจ.) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่อย่างไร เพื่อให้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่ ๓ เห็นดังนี้

๑) กำหนดผู้แทน อบจ. ให้เป็นกรรมการ กศจ.

๒) กำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน

๓) มีโครงการนำร่องการดำเนินงาน

๔) กระบวนการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่น (อัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่/การถอดบทเรียนของแต่ละจังหวัด)

๕) กระบวนการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการทุกภาคส่วนในเรื่องอำนาจหน้าที่/การพัฒนาหลักสูตร/ปัญหาการจัดการ/การพัฒนาโรงเรียน/การสนับสนุนจากภาครัฐกิจ

๖) การสร้างเครือข่าย/การดึงหน่วยงานมาดำเนินงานส่วนกัน

ประเด็นที่ ๒ การสร้างกลไกแนวระนาบควรทำอย่างไร บทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน (ท้องถิ่น/ธุรกิจเอกชน/ประชาสังคม/ชุมชน – ครอบครัว) แต่ละคนมีบทบาทการขับเคลื่อนอย่างไร มีดังนี้

๑) กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กรู้จักท้องถิ่นและชุมชน

๒) สร้างจิตสำนึกในการรู้หน้าที่บทบาทของการทำงานในแต่ละภาคส่วน

๓) การสื่อสารบทบาทหน้าที่ร่วมกัน

๔) จัดเวทีการแลกเปลี่ยน/ปรับกระบวนการทัศนร่วมกัน

๕) การศึกษาตอบโจทย์ปัญหา/สร้างงานกับชุมชนหรือไม่

ประเด็นที่ ๓ ประเด็นร่วมทางการศึกษาในระดับภูมิภาคคืออะไร (เลือก ๑ ประเด็น) คือ แผนการศึกษาจังหวัดต้องชัดเจน

กลุ่มที่ ๔

ประเด็นที่ ๑ กลไกที่มีอยู่ (กศจ.) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่อย่างไร เพื่อให้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่ ๔ เห็นดังนี้

๑) แก่กฎหมายให้ กศจ. ดำเนินการทั้งหมดและควรตรงกับบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

๒) สร้างเครือข่ายระดับพื้นที่

๓) ตั้งคณะกรรมการข้อมูลสารสนเทศ

๔) ให้ประกอบด้วยประกอบด้วยให้มี ผู้อำนวยการจากโรงเรียนต่างๆ ด้วย และให้อาชีวศึกษา กศน. และอุดมศึกษา เป็นคณะทำงาน

ประเด็นที่ ๒ การสร้างกลไกแนวระนาบควรทำอย่างไร บทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน (ท้องถิ่น/ ธุรกิจ เอกชน/ประชาสังคม/ชุมชน – ครอบครั้ว) แต่ละคนมีบทบาทการขับเคลื่อนอย่างไร ดังนี้

๑) แก่กฎหมายให้ อปท.สามารถสนับสนุนงบประมาณทางการศึกษาได้ง่ายขึ้น

๒) ให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาทำแบบบูรณาการ

๓) ให้ อปท. มีข้อมูลเกี่ยวกับภาษีที่ชัดเจน

๔) ควรทำสมัชชาจังหวัด โดยมีผู้เข้าร่วมจากทุกภาคส่วน

๕) ควรมีสื่อมวลชนเข้ามาเป็นองค์ประกอบด้วย

๖) สถานศึกษาที่ถูกยุบควรให้องค์กรในชุมชนใช้ประโยชน์

๗) มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาชัดเจน

ประเด็นที่ ๓ ประเด็นร่วมทางการศึกษาในระดับภูมิภาคคืออะไร (เลือก ๑ ประเด็น) คือ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดให้มีความชัดเจน มุ่งสู่คุณภาพการศึกษาของจังหวัด

กลุ่มที่ ๕

ประเด็นที่ ๑ กลไกที่มีอยู่ (กศจ.) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่อย่างไร เพื่อให้ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่ ๕ เห็นดังนี้

๑) ให้เวลาในการพัฒนา (มี road map) ในการบริหารงานบุคคล

๒) จัดกลุ่มคณะทำงานในแต่ละประเด็นโดยมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ

๓) แยก กศจ. เป็นหน่วยงานอย่างชัดเจนในด้านอำนาจ

๔) ตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด แบบมีส่วนร่วมโดยแบ่งเป็นระดับปฐมวัย พื้นฐาน อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา

๕) พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ กศจ. จังหวัด

๖) ปรับคณะกรรมการ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในแต่ละด้าน

ประเด็นที่ ๒ การสร้างกลไกแนวระนาบควรทำอะไร บทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน (ท้องถิ่น/ธุรกิจเอกชน/ประชาสังคม/ชุมชน – ครอบครั้ว) แต่ละคนมีบทบาทการขับเคลื่อนอย่างไร ดังนี้

๑) จัดตั้งสมัชชาการศึกษา โดยกำหนดวัตถุประสงค์/หน้าที่ที่ชัดเจน กำหนดโครงสร้างโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในอัตราส่วนที่ชัดเจนพร้อมทั้งมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ การประเมิน KPI

๒) มีคณะกรรมการขับเคลื่อนแนวคิดของสมัชชาการศึกษา

๓) การศึกษาและรวบรวมปราชญ์ชาวบ้านในด้านต่าง ๆ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ประเด็นที่ ๓ ประเด็นร่วมทางการศึกษาในระดับภูมิภาคคืออะไร (เลือก ๑ ประเด็น) คือ การปฏิรูปการเรียนรู้เชิงพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

ภาคผนวก ช

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชาัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม
โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) จังหวัดจันทบุรี

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) จังหวัดจันทบุรี

คณะกรรมการการโดยคณะกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) จำนวน ๑ ครั้ง ดังนี้

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach)

ในวันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๓๕๒๐๑ ชั้น ๒ อาคาร ๓๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีซึ่งสามารถสรุปผลการสัมมนาได้ ดังนี้

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้กล่าวเปิดการสัมมนา และบรรยายพิเศษเรื่อง “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก”

การศึกษาที่ถูกส่งมาจากกรุงเทพฯ ตลอดระยะเวลา ประมาณกว่า ๘๐ ปี ที่เรายกกว่ามีการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่กลไกการศึกษาไม่เคยมีประชาธิปไตย เพราะเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กี่ครั้งใหม่ ทำให้คนปฏิบัติเกิดความสับสน

จากประสบการณ์ที่ทำในการปฏิรูปการศึกษามาประมาณ ๔๐ กว่าปี จากการที่ได้รับฟังในส่วนการบรรยายของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดในวันนี้ หลังจากที่มีการตั้งคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) การศึกษาเป็นการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการพัฒนาประเทศหากจำแนกสั้น ๆ ได้แก่ ๑) การพัฒนาคน และ ๒) การพัฒนาระบบ ณ วันนี้ ความคาดหวังว่า การศึกษาต้องไม่ใช่คน ๆ เดียวสั่ง เพราะในอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการสั่งผู้เดียว และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนรัฐมนตรี ก็มีการสั่งใหม่ ดังนั้น หากสามารถจัดตั้งกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบใหม่สำเร็จ และคาดว่าจะให้สำเร็จในภาคตะวันออกก่อน การทำให้ต้องเป็นประชารัฐ และตามที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเรื่องสำคัญในรัฐธรรมนูญ คือ การศึกษา และคำว่าประชารัฐในรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดว่า รัฐต้องจัดให้มีความร่วมมือระหว่างรัฐ รัฐบาลท้องถิ่น และเอกชน ซึ่งเป็นเจตนารมณ์สำคัญของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ในความหมายว่า รัฐ คือ ระดับรัฐ และระดับท้องถิ่น ส่วนเอกชนไม่ใช่ทั้งในส่วนของรัฐหรือท้องถิ่น แต่หมายความถึง พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และ สถานประกอบการ เป็นต้น

การดำเนินการที่ครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว กล่าวได้ว่า จะเป็นการเริ่มต้น ณ จังหวัดแห่งนี้ โดยสิ่งที่ต้องการเห็น คือ ๑) แผน และ ๒) มีการสร้างเครือข่าย กำหนดกลไกการทำงานร่วมกัน เป็นรูปธรรมต่อไปนี้จะทำในรูปกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาด้วยตัวเราเอง ท่านอย่าเตือนให้รู้จักประมาณตนเอง จงยอมรับในความเป็นควายภูมิใจในตนเอง ประมาณกำลังที่เราจะทำได้เช่น หากเราเป็นควาย ก็ควรที่จะภูมิใจในความเป็นควายเช่นเดียวกับประเทศชาติ เราก็ควรจะภูมิใจในประเทศชาติของเราดังเช่นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เคยพระราชทานสัมภาษณ์และประกาศว่า ประเทศของเรามั่งคั่งและเป็นจุดยุทธศาสตร์ ให้เรารู้จักมุ่งมั่น ในการสร้างชาติเราให้พอเพียง อย่าศรัทธาฝรั่งมากจนเกินไปเลย ซึ่งเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ ทรงมีรับสั่งให้รักษาคำสอนของพ่อไว้ให้นานที่สุด ดังนั้นเราควรมีจุดยืนในการพัฒนา และการจะพัฒนาการศึกษาต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเป็นสำคัญ ซึ่งการพัฒนาคนที่ดีนั้นต้องพัฒนาให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติก่อนให้เด็กและเยาวชนเอนที่จะเป็นคนเก่ง โดยมีมีประโยคสำคัญคือ “คน คือหัวใจการพัฒนา และการพัฒนาการศึกษา คือการพัฒนาคน ให้เป็นคน...สมบูรณ์”

ซึ่งนอกจากการพัฒนาคนจะเป็นหัวใจสำคัญแล้ว ระบบก็มีความสำคัญในการพัฒนาเช่นกัน ซึ่งในแต่ละประเทศจะให้ความสำคัญกับคน และระบบแตกต่างกัน บางประเทศเชื่อว่าระบบสำคัญ แต่บางประเทศ และสำหรับประเทศไทยนั้นเชื่อว่าคนสำคัญกว่าระบบ ดังข้อความชุดหนึ่งที่สะท้อนได้ชัดเจนว่า

“ ระบบดี คนดี ต้องดีแน่
ระบบดี คนแย่ ต้องแก้ไข
ระบบแย่ คนดี ดีเรื่อยไป
ระบบเลว คนจัญไร บรรลัยเอ๋ย”

สุดท้ายท่านเน้นย้ำเรื่องของการพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาการศึกษาในสมัยนี้ต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ ผู้ปกครองต้องมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมดูแลพัฒนาเยาวชนยุคใหม่ให้ ตื่นตาดิน และบินเหนือฟ้า คือไม่ล้มรากเหง้าความเป็นไทย แต่มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล

นายชูชัย ศุภวงศ์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ บรรยายเรื่อง “กลไกประชารัฐระดับอำเภอ : จุดคนจัดการปฏิรูปประเทศ”

ชี้ให้เห็นความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ๕ มิติ ได้แก่ ๑. ด้านศักดิ์ศรี ๒. โอกาส ๓. รายได้ ๔. สิทธิและ ๕. อำนาจ และประเด็นโครงสร้างของรัฐธรรมนูญ การออกกฎหมายและรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งการทำงานระดับอำเภอ การพัฒนาระดับอำเภอสามารถวางแผนและทำงานได้เห็นผล จากงานวิจัยระดับนานาชาติซึ่งการทำงานประชารัฐต้องครบทุกภาคส่วน

ความเหลื่อมล้ำ ๕ ประการดังกล่าว เป็นความเหลื่อมล้ำที่เชื่อมโยงกัน การปฏิรูปที่เกิดผลสำเร็จ ได้มีตัวอย่างในเรื่องหลักประกันสุขภาพ ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้วประมาณ ๑๐ กว่าปี

โครงสร้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับผ่านการออกเสียงประชามติ เมื่อมีการประกาศบังคับใช้ คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาภายใน ๖๐ วัน หลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้ และมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง ที่แต่งตั้งภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ เพื่อทำกฎหมายว่าด้วยแผนขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดังนั้น จะย้ำเน้นในส่วนนี้เป็นสำคัญ

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา และทำหน้าที่ต่อไปอีก ๒ ปีข้างหน้า นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ซึ่งในช่วง ๒ ปีนี้ เป็นช่วงที่มีความสำคัญ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่งตั้งภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ ตามมาตรา ๒๕๙ มีระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี และให้เห็นผลสัมฤทธิ์ภายใน ๕ ปี นับได้ว่าเป็นช่วงระยะที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการปฏิรูปประเทศต่อจากนี้ โดยคณะกรรมการชุดนี้จะทำงานเชื่อมต่อกับวุฒิสภา ที่มีบทบาทสำคัญตามมาตรา ๒๗๐ ในการเร่งรัด ติดตามการปฏิรูปประเทศ ซึ่งหา mong ภาพและเข้าใจกลไกระดับบนแล้ว สามารถจะใช้กลไกระดับอำเภอเชื่อมต่อกับวุฒิสภา คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาได้ เนื่องจากภาคประชาสังคมสามารถเชื่อมต่อได้ทั้งหมด รวมทั้งหากไม่ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด สามารถนำมาเป็นเหตุฟ้องร้องได้ตามมาตรา ๕๑ และ มาตรา ๕๔ ประกอบมาตรา ๗๗ กลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

สรุป การปฏิรูปการศึกษาโดยกลไกประชารัฐระดับอำเภอ เชื่อมกันในฐานะล่างของแต่ละกลุ่มจังหวัด เป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่สุด และเป็นกลไกที่สร้างชาติในอนาคต

การบรรยายเรื่อง “บทเรียนและแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในพื้นที่” โดย นายเกษม เนียมสันเทียะ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี และพันเอกแพทย์หญิง สุมล นาคเฉลิม ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก ดำเนินรายการ โดย ดร.รวิข ตาแก้ว อนุกรรมการ

นายเกษม เนียมสันเทียะ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรีมีพันธกิจร่วมกับทุกพื้นที่ของจังหวัดในด้านการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชลบุรี และเป็นการจัดการศึกษาในทุกระดับ การปฏิรูปการศึกษาโดยใช้พื้นที่จังหวัดเป็นฐาน รวมทั้งการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ผู้ประกอบอาชีพ มีหน่วยงานที่ดูแลด้านการศึกษาทั้งหมดอยู่ ๑๕ หน่วยงาน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย มีสถานศึกษา จำนวน ๕๓๑ แห่ง

จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก และมีแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม

จำนวนประชากร ประมาณหนึ่งล้านสี่แสนคน รวมทั้งประชากรที่อพยพหรือแฝงเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ จังหวัดชลบุรีเป็นจำนวนหนึ่งเท่าตัว นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มีแนวคิดส่งเสริมให้ลูกหลานที่เรียนจบ การศึกษาแล้วได้ประกอบอาชีพในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เพื่อแก้ปัญหาดความแออัดของประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ ทั้งนี้ ในแนวคิดนี้จึงเกิดแนวนโยบายในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ โดยเป็นการบูรณาการการทำงาน ร่วมกันใน ๓ องค์กรประกอบสำคัญ ได้แก่ ๑) ภาครัฐ ๒) ภาคเอกชน และ ๓) ภาคผู้ประกอบการ ซึ่งในปัจจุบัน เรียกว่า “ประชารัฐ” ที่ตรงกับแนวนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยการปฏิรูปองค์กร โดยใช้คำว่า “คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา” โดยใช้จังหวัดเป็นฐาน รวมทั้งการทำงานร่วมคณะกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.)

ผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการให้เกิดด้านการศึกษา เนื่องจากสภาพปัญหาในปัจจุบันพบว่า เด็กนักเรียนที่จบ การศึกษาแม้กระทั่งระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จบการศึกษาโดยไม่มีความรู้ แต่จบเพราะเรียนตามเพื่อน รวมทั้ง จบระดับอุดมศึกษาที่ไม่ตรงตามความถนัด จบแล้วตกงานและได้มาสมัครเป็นลูกจ้าง อัตราจ้างทั่วไปเป็นจำนวน มาก นั้นแสดงว่า เด็กที่จบการศึกษาไม่ได้มีการวางแผนการเรียนตั้งแต่เริ่มเรียนว่าจะเรียนเพื่อไปประกอบอาชีพใด ดังนั้น จากแนวคิดนี้ จึงเกิดเรื่องการปฏิรูปการศึกษาเชิงพื้นที่ในจังหวัดชลบุรี จึงได้จัดทำหลักสูตรขึ้นมา โดยระดม บุคลากรระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๓ คน เป็นคณะกรรมการ และตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น จำนวน ๕ คณะ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และตั้งคณะทำงานเพื่อรองรับภารกิจดังกล่าวอีกประมาณ ๑๐ - ๒๐ คณะ โดยได้ดำเนินการมาตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นมา

ช่วงกลางปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้นำหลักสูตรที่คิดค้นขึ้นไปทำการทดลองในโรงเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาพื้นฐาน และอาชีวศึกษา มาตั้งแต่ช่วงเทอม ๒ ของปีการศึกษาดังกล่าว เป็นต้นมา

ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ได้มีประกาศใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานหรือการศึกษาเชิงพื้นที่ ทั้ง ๕๒๑ โรงเรียน และจะได้มีการประเมินผล ภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๐ นี้ เพื่อรายงานผลในด้านการจัด การศึกษาเพื่อการมีงานทำให้ประชาชนได้รับทราบ

เป้าประสงค์ ของการใช้หลักสูตรนี้ เพื่อเป็นการสร้างคน และได้มีคำถามว่าจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับครู หรือ ไม่ และหลังจากได้หารือกับผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม หอการค้า แรงงานจังหวัด ที่เกี่ยวข้องกับการให้คน เข้าไปประกอบอาชีพหรือการมีงานทำ แล้วพบว่า เด็กที่จบจากจังหวัดชลบุรี หรือจบจากแหล่งอื่นทั่วประเทศขาด คุณลักษณะที่ดี ๑๐ ประการ ของการประกอบอาชีพ เช่น ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงเวลา มีวินัย เป็นต้น ดังนั้น จึงมี

แนวคิดที่จะสร้างเด็กของจังหวัดชลบุรีให้มีภาพลักษณ์หรืออัตลักษณ์ให้เป็นที่ประจักษ์เลยว่า เมื่อเด็กที่เข้าไปทำงานหากเป็นเด็กที่จบมาจากจังหวัดชลบุรี ต้องมีคุณลักษณะดังกล่าวเป็นสำคัญ

จังหวัดชลบุรีได้ปฏิรูปการศึกษาในเชิงพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีนี้เป็นปีที่ ๓ โดยได้แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มบุตรหลานของผู้มีฐานะดี ส่วนมากจะไปเรียนโรงเรียนเอกชนเกือบทั้งหมด ๒) กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง จะไปโรงเรียนรัฐบาลที่เป็นสายสามัญ และ ๓) กลุ่มที่หาเช้ากินค่ำ หรืออพยพมาตามครอบครัว จะไปอยู่ที่โรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ พบว่าภายหลังที่จัดหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ เด็กนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปเรียนสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ สัดส่วนเกินครึ่งของนักเรียนทั้งหมด แต่พบว่ามีปัญหาในเรื่องภาษา สายช่างอ่อนภาษาอังกฤษ ดังนั้น ได้หาแนวทางแก้ปัญหาอย่างไร เพื่อเป็นการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ ทั้งการเรียนสายอาชีพ ระดับวิทยาลัย ระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย เห็นได้ชัดเจนจากการเสนอของงบประมาณของวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านสายอาชีพ เพื่อของงบประมาณเปิดสอนหลักสูตรเพิ่มเติม

พันเอกแพทย์หญิงสมล นาคเฉลิม ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

รากฐานปัญหาทั้งหมดตั้งแต่เด็กมาจนกระทั่งเจริญเติบโต และมีครอบครัว ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนเป็นส่วนใหญ่มาจากชุมชน ดังนั้น การหาแนวทางการแก้ปัญหาควรเริ่มที่ชุมชนเป็นสำคัญ ประเทศไทยจะประสบปัญหาอย่างมาก หากไม่แก้ปัญหาในชุมชน เช่น ปัญหาคุณแม่ติดยาเสพติด ปัญหานักโทษคดียาเสพติดที่เข้าออกคุกเป็นว่าเล่น เนื่องมาจากปัญหาของชุมชน เป็นต้น

ตัวอย่าง ได้ทดลองทำในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ติดกับพื้นที่ชายแดน เพื่อทดลองศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ โดยในกลุ่มคนของพื้นที่เหล่านี้เป็นกลุ่มที่ขาดแคลนโอกาส ทั้งฐานะยากจน แนวทางการทำจึงแก้ทั้งระบบ เน้นที่ปัจจัย ๔ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มอาหารและ ยารักษาโรค โดยได้สร้างอาคารบ้านเรือน และส่งเสริมด้านอาชีพในงบประมาณประมาณ ๗ แสนบาท และดำเนินการมาตั้งแต่ เดือน พ.ค. ปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมา จะถึงหนึ่งปี พื้นที่ดังกล่าวได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นมาก แต่ละบ้านมีการเลี้ยงเป็ดขาย กลุ่มเย็บผ้า ปลูกกล้วย รวมทั้งการทำนาข้าว โดยมีการสอนด้านอาชีพทุกอย่างที่เลือกทำ

ต่อจากนั้น ได้เข้าไปดูกลุ่มผู้สูงอายุ มีการถ่ายทอดอาชีพจนกระทั่งไปถึงเด็ก รุ่นลูก หลาน เหลน เพื่อต่อสู้กับความยากจน และดูแลในเรื่องสุขภาพ เช่น การเจาะเลือดฟรี เพื่อหาสารเคมีส่วนเกิน เป็นต้น

การทำในพื้นที่พบว่าด้านการศึกษายังเป็นเรื่องที่เปราะบางอยู่ ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาในเชิงพื้นที่จึงมีประเด็นว่าจะทำอย่างไรให้คนในพื้นที่สามารถ มีชีวิตอยู่ได้ไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุขตามวิถีชีวิตของเขา โดยขณะนี้ได้ส่งมอบงานที่ให้กับผู้ใหญ่บ้านซึ่งรับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อนำไปทำงานร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

การศึกษาเป็นวิถีชีวิตตลอดของการมีลมหายใจ ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข และสามารถแก้ปัญหาได้ มีความสุขในการเดินไปและสามารถแก้ปัญหา สร้างสรรค์คำตอบได้อย่างสันติสุข และที่สำคัญต้องเข้าใจคำว่า “พอเพียง” ตามแนวปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ซึ่งหมายความว่า ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท้าตันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก พันเอกแพทย์หญิงสมล นาคเฉลิม ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก ผู้ที่อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมเชื่อว่าทุกข์ของประชาชน คือความเจ็บปวดของประเทศ โดยเน้นพัฒนาในระดับจุลภาค เริ่มจากชุมชนที่สภาพแวดล้อมแย่แก้ไขยาก จากการพิสูจน์และเรียนรู้ด้วยหัวใจที่ต้องการพัฒนาทำให้ประสบความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม และได้ให้นิยามไว้ว่า **การศึกษาคือวิถีชีวิต**

การประชุมกลุ่มย่อยเรื่อง

- “การศึกษาที่มีคุณภาพ ควรเป็นเช่นไร”
- “แนวทางสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ ด้วยพลังทุกภาคส่วน”
- “แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม... สู่การศึกษาที่มีคุณภาพ”

ดำเนินรายการ โดย ดร.ถวิลวดี บุรีกุล สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะ

ช่วงเช้า

เวลา ๐๘.๓๐ น. ผู้เข้าร่วมเวทีร่วมลงทะเลเบียน รับเอกสารและกระดาศโพสอิทรูปหัวใจ คนละ ๑ แผ่นก่อนเปิดโครงการวิทยากรใช้เทคนิคการเขียนบัตร์คำ (โพสอิท) ให้ผู้เข้าร่วมเวทีใช้ความคิด ตอบคำถาม ในประเด็น “ ปัญหาของระบอบการศึกษาไทย ๒ เรื่อง” เมื่อติดโพสอิทแล้วจึงกรูบคำตอบเป็นประเด็น ได้ทั้งหมด ๖ ประเด็นโดยใช้กระดาศแผ่นใหญ่เป็นหัวข้อ ได้แก่ ๑. นักเรียน ๒. ระบบ/นโยบาย ๓. ครู ๔. ผู้ปกครอง ๕. สภาพแวดล้อม/สื่อ ๖. หลักสูตร

เวลา ๑๑.๐๐ น. การระดมความคิดเรื่อง “การศึกษาที่มีคุณภาพ ควรเป็นเช่นไร” โดย ดร. ถวิลวดี บุรีกุล สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะ

ในช่วงต่อจากนี้เป็นช่วงที่เข้าสู่กระบวนการระดมความคิดอย่างมีส่วนร่วม โดยสามารถลำดับกระบวนการ ได้ดังนี้

๑. นำบัตรคำสี่เหลี่ยมที่แจกไว้เขียนคำตอบในหัวข้อ “การศึกษาที่มีคุณภาพ ควรเป็นเช่นไร” โดยให้เขียนตามความคิดของตนเองภายในระยะเวลาสั้นๆ และส่งคำตอบให้คณะทำงานไปติดขึ้นฟิบบชาร์ต

๒. คณะทำงานนำมากรูบคำตอบ คือคำตอบที่มีใจความคล้ายๆกัน นำมากรูบรวมกันแล้วติดเป็นแถวยาว ลงมา โดยก่อนจะได้ชื่อประเด็นใส่เป็นรูปผลไม้ไว้ก่อนเพื่อที่คณะทำงานที่ทำหน้าที่กรูบคำตอบและติดนั้นจะได้สังเกตและจำได้ง่าย คำตอบที่กรูบได้แล้วจะเขียนหัวข้อใส่กระดาศ A๔ สีชมพูมาติดเป็นหัวข้อ/ประเด็น ๆ ที่ได้ ได้แก่ ๑. ครูมืออาชีพ ๒. นโยบายชัดเจนและเป็นระบบ ๓. ติดตามประเมินผล ๔. กำหนดหลักสูตรที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน ๕. เด็กมีคุณภาพ ๖. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

๓. คิดต่อในประเด็น พวกเราจะช่วยกันสร้างการศึกษาให้มีคุณภาพได้อย่างไร เมื่อได้คำตอบแล้วนำมากรูบรวมกันและติดหัวข้อเช่นเดิม สรุบบหัวข้อได้ดังนี้

๑. หลักสูตร
๒. การติดตามประเมินผล
๓. ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียน
๔. การเรียนการสอน
๕. สร้างความตระหนักและความเข้าใจ
๖. เป็นตัวอย่างที่ดี
๗. นโยบาย
๘. สร้างคุณธรรมจริยธรรม
๙. การมีส่วนร่วม

๔. เมื่อได้ประเด็นทั้งหมดแล้ว ให้ทุกคนร่วมกันโหวต (Vote) ประเด็นที่ตนเองคิดว่ามีความสำคัญหรือเห็นด้วยหากจะใช้วิธีการนี้เป็นกลไกในการปฏิรูปการศึกษา โดยแจกสติ๊กเกอร์เป็นวงกลมให้คนละ ๓ ดวงแต่ละคนสามารถจะเลือกติดแบบไหนก็ได้ตามความคิดของตนเอง เมื่อติดครบทุกคนแล้วคณะทำงานทำหน้าที่นับและรวบรวมคะแนน จากนั้นจัดอันดับ ๔ อันดับที่มีคะแนนสูงได้แก่

๑. การมีส่วนร่วม	๖๙ คะแนน
๒. สร้างคุณธรรมจริยธรรม	๖๕ คะแนน
๓. นโยบาย	๔๖ คะแนน
๔. การเป็นตัวอย่างที่ดี	๔๑ คะแนน

๕. แบ่งกลุ่มย่อยเป็นจังหวัดทั้งหมด ๔ กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดว่าจะใช้กลไกในแต่ละประเด็นที่ได้รับนั้นปฏิรูปการศึกษาได้อย่างไร ให้ออกแบบโครงการ กิจกรรมร่วมกันกลุ่มละประเด็นโดยวิทยากรเป็นคนเลือกให้ สรุปได้ดังนี้

กลุ่ม	ประเด็น
กลุ่มที่ ๑ จังหวัดจันทบุรี	การมีส่วนร่วม
กลุ่มที่ ๒ จังหวัดตราด	สร้างคุณธรรมจริยธรรม
กลุ่มที่ ๓ จังหวัดปราจีนบุรีและ จังหวัดฉะเชิงเทรา	นโยบาย
กลุ่มที่ ๔ จังหวัดระยองและ จังหวัดชลบุรี	การเป็นตัวอย่างที่ดี

๖. ผู้เข้าร่วมเวทีทุกคนเข้าประจำกลุ่มย่อยของตนเองและ เลือกประเด็นที่เหลืออยู่ไปแบ่งกันทำให้ครบ จากนั้นแต่ละกลุ่มเริ่มระดมความคิดเห็น โดยมีข้อกำหนดที่ว่าให้ใช้บัตรคำสีเดียวกันในการเขียนโครงการเดียวกัน ซึ่งในกระบวนการกลุ่มย่อยนั้น จะมีวิธีในการระดมความคิด ออกแบบ และแลกเปลี่ยนที่แตกต่างกันเช่น กลุ่มที่ ๔ ได้รับมา ๓ ประเด็นได้แก่ การเป็นตัวอย่างที่ดี, การเรียนการสอน และหลักสูตร ภายในกลุ่มนั้นทำการแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อีก ๓ กลุ่มและระดมความคิด ออกแบบกลุ่มละประเด็น แต่บางกลุ่มเช่นกลุ่มที่ ๓ ใช้วิธีการคิดร่วมกันที่ละประเด็น ทั้งนี้ ในแต่ละกลุ่มก็แยกประเด็นความคิดเห็น ดังนี้

สมาชิกกลุ่มที่ ๑ ร่วมกันระดมความคิดเห็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของภาคตะวันออก

สมาชิกในกลุ่มที่ ๒ ร่วมกันระดมความคิดเห็นจัดทำโครงการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

สมาชิกในกลุ่มที่ ๓ ร่วมกันระดมความคิดเห็นกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาภาคตะวันออก - เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

สมาชิกกลุ่มที่ ๔ ร่วมกันระดมความคิดเห็นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ - นักเรียนตั้งใจเรียน เด็กยุคใหม่ตั้งใจเรียน - โครงการ “ครูดีที่พอเพียง”

๗. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอข้อมูลที่สมาชิกได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ โดยเมื่อตัวแทนนำเสนอแต่ละกลุ่มนำเสนอจบ วิทยากรจะให้คำแนะนำและย้ำเตือนด้วยว่าโครงการที่คิดและออกแบบร่วมกันในวันนี้ต้องช่วยกันทำช่วยกันรับผิดชอบให้เป็นจริงให้ได้

การนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย
จากการเขียนแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สู่การศึกษาที่มีคุณภาพของพื้นที่ภาคตะวันออกแต่ละกลุ่ม
สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่การศึกษาที่มีคุณภาพของพื้นที่ภาคตะวันออก
(กลุ่ม ๑ จันทบุรี) ประเด็นการมีส่วนร่วม

๑. โครงการ “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของภาคตะวันออก”

กิจกรรมย่อย

๑.๑) รวบรวมองค์ความรู้ งานวิจัยในชุมชน – ลงพื้นที่ในชุมชน สังเคราะห์ข้อมูล สร้างเครื่องมือรวบรวม
ข้อมูล

วัตถุประสงค์	- เพื่อเก็บข้อมูลในภาพรวมของชุมชน - สร้างการมีส่วนร่วม
กลุ่มเป้าหมาย	- ผู้นำชุมชน - ประชาชนในชุมชน - หน่วยงานภาครัฐ - ภาคเอกชน
ระยะเวลา	- เฟส ๑ - ม.ค. – มี.ค. ข้อมูลในภาพรวม - เฟส ๒ - เม.ย. – มิ.ย. ถอดบทเรียน - เฟส ๓ - ก.ค. – ก.ย. สร้างเครื่องมือออกแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วม - เฟส ๔ – ต.ค. – ธ.ค. สังเคราะห์/SWOT สู่การจัดการแผน
ตัวชี้วัด	- ภาศึเครือข่ายสมาคม - จำนวนผู้เข้าร่วม - แบบประเมินความพึงพอใจ
วิธีเก็บรวบรวมตัวชี้วัด	- แบบตอบรับการเข้าร่วม - รายชื่อผู้เข้าร่วม - เก็บผู้เข้าร่วมกิจกรรม
แหล่งงบประมาณ	- หน่วยงานภาครัฐและเอกชน - แหล่งทุนวิจัย เช่น วช.
ผู้รับผิดชอบ	- สถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชน - ภาคประชาชน - ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน

๑.๒) จัดเวทีสมัชชาการศึกษา ก) สรรหาและแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของจังหวัด

- เป็นเจ้าภาพหลักและสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษา

ข) จัดเวทีสมัชชากลุ่มย่อย/ระดับอำเภอ

- นักเรียน

- ผู้ปกครอง+ชุมชน

- ท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐและเอกชน

การศึกษาเชิงพื้นที่

ค) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลผลจากเวทีสมัชชา เพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนา

ง) จัดทำประชาพิจารณ์แผนฯ

- ประกาศใช้
- นำไปสู่การปฏิบัติเชิงพื้นที่

วัตถุประสงค์

- เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา
- เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน/ผู้ปกครองและชุมชน
- เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

- นักเรียน
- ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา
- ท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานทุกภาคส่วน เอกชน

ระยะเวลา

- ๑ ปีงบประมาณ (๑ ต.ค. ๖๐ – ๓๐ ก.ย. ๖๑)

ตัวชี้วัด

- ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
- มีสารสนเทศเชิงพื้นที่ด้านการจัดการศึกษา
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน
- มีแนวทาง/การบูรณาการการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

วิธีเก็บรวบรวมตัวชี้วัด

- แบบสอบถาม
- แบบประเมินความพึงพอใจ/ความต้องการ
- แบบสรุปรายงาน

แหล่งงบประมาณ

- สพฐ.
- สภาการศึกษา

ผู้รับผิดชอบ

- กศจ.จันทบุรี
- สพป.จ.น.๑
- สพม.๑๗
- อปท.จันทบุรี
- กศน.จันทบุรี
- อาชีวะ จันทบุรี
- สถาบันอุดมศึกษาใน จ.จันทบุรี

๑.๓ การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน

วัตถุประสงค์

- เพื่อบรรณข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการของชุมชน
- จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาชุมชน
- ดำเนินการแผนฯ
- ติดตาม ประเมินผล
- นำผลไปต่อยอด

กลุ่มเป้าหมาย	- ครู บุคลากร ชุมชน ทุกภาคส่วน
ระยะเวลา	- ๑ ปีงบประมาณ
ตัวชี้วัด	- ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมคิดในการจัดทำแผนทุกขั้นตอน
วิธีเก็บรวบรวมตัวชี้วัด	- สอบถาม - สัมภาษณ์
แหล่งงบประมาณ	- สพฐ. - หน่วยงานเอกชน - องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
ผู้รับผิดชอบ	- กศจ. - สพป./สพม. - ท้องถิ่น

(กลุ่ม ๒ ตลาด) ประเด็นสร้างคุณธรรม จริยธรรม

๑. โครงการ “พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม”

กิจกรรมย่อย

๑.๑ ค่ายคุณธรรมครอบครัว

วัตถุประสงค์	- เพื่อให้คนดี มีคุณธรรมและมีคุณภาพ
กลุ่มเป้าหมาย	- คนในครอบครัว
ระยะเวลา	- ๑ ปี (ต่อเนื่อง)
ตัวชี้วัด	- เกิดครอบครัวต้นแบบ
วิธีการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- ประเมินโดยหน่วยงานภายนอก (ประชารัฐ)
แหล่งงบประมาณ	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กลุ่มจังหวัด/จังหวัด
ผู้รับผิดชอบ	- จังหวัด

๑.๒ ฝากท้องต้องเรียนรู้

วัตถุประสงค์	- เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แม่ในการพัฒนาคุณภาพและคุณธรรมให้กับบุตรในครรภ์มารดา (ส่งผ่านจากแม่สู่ลูก)
กลุ่มเป้าหมาย	- แม่ พ่อ
ระยะเวลา	- ๑ ปี (อย่างต่อเนื่อง)
ตัวชี้วัด	- แม่ตัวอย่าง
วิธีการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- ประเมินโดยวัฒนธรรมจังหวัด
แหล่งงบประมาณ	- สาธารณสุข - วัฒนธรรมจังหวัด - กลุ่มจังหวัด
ผู้รับผิดชอบ	- บุคลากรทางสาธารณสุข

- พมจ.
- วัฒนธรรมจังหวัด
- สนง.พุทธศาสนาจังหวัด

๑.๓ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน

วัตถุประสงค์	- เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีองค์ประกอบครอบคลุมส่วนท้องถิ่นกำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีคุณภาพและ
คุณธรรม	
กลุ่มเป้าหมาย	- เด็กเล็กก่อนวัยเรียน
	- อปท.
	- ผู้บริหารศูนย์ฯ
ระยะเวลา	- ๑ ปี
ตัวชี้วัด	- อัตลักษณ์เด็ก
วิธีการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- ประเมินโดย สนง.ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
แหล่งงบประมาณ	- อปท.
ผู้รับผิดชอบ	- อปท.

๑.๔ พัฒนาคุณธรรมโรงเรียนในระบบ พัฒนาคุณธรรมโรงเรียนนอกระบบ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์	- เพื่อพัฒนา/ส่งเสริมการจัดกิจกรรม คุณธรรมในโรงเรียนให้
ครอบคลุมทั่วถึงและยั่งยืน	
กลุ่มเป้าหมาย	- นักเรียน
	- ครู/อาจารย์
	- ผู้บริหาร
ระยะเวลา	- ๑ ปี
	- ๓ เดือน
ตัวชี้วัด	- ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์
	- มีการบวชเรียน ๑ พรรษา (หรือทำกิจกรรมตามหลักศาสนาอื่น ๆ)
วิธีการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- ประเมินโดยสถาบันการศึกษา/กศจ.
	- ส่งรายงานการเข้าร่วมกิจกรรม
แหล่งงบประมาณ	- สถาบันการศึกษา
ผู้รับผิดชอบ	- กศจ.

๑.๕ สังคมคุณธรรม (บวร)

วัตถุประสงค์	- เพื่อสร้างสังคมที่มีส่วนร่วมดูแลเยาวชนให้เป็นคนดี (ลดแหล่ง
อบายมุขสวดสวดดูแล เป็นแบบอย่าง)	
กลุ่มเป้าหมาย	- วัด
	- ชุมชน/ท้องถิ่น
	- สถานประกอบการ สถาบันเทิง
	- โรงเรียน
ระยะเวลา	- ๑ ปี (ทำต่อเนื่อง)

- ตัวชี้วัด - มีชุมชนคุณธรรมต้นแบบ อำเภอละ ๑ แห่ง
วิธีการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด - ประเมินโดยประจักษ์รัฐ

(กลุ่ม ๓ ปราจีนบุรี + ฉะเชิงเทรา) ประเด็นนโยบาย

๑. โครงการ “กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาภาคตะวันออก”

- กิจกรรมย่อย ๑) สัมมนาเพื่อให้เกิดนโยบายการศึกษาภาคตะวันออก
๒) จัดประชาคมความคิดเห็นจากระดับอำเภอและจังหวัด
๓) นำผลจากความคิดเห็นมากำหนดนโยบายพื้นที่ภาคตะวันออก
- วัตถุประสงค์ - เพื่อกำหนดนโยบายที่สอดคล้องความต้องการพื้นที่
- เพื่อให้นโยบายต่อเนื่อง
- เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
- กลุ่มเป้าหมาย - ตัวแทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทุกระดับ
- ระยะเวลา - ใช้ระยะเวลา ๓ เดือน (หลังจากคณะทำงานได้สรุปผลทั้งหมดแล้ว)
- ตัวชี้วัด - มีนโยบายการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่
- วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด - บันทึก/ผลสรุปจากการทำเวทีประชาคม
- รายงานการประชุมในทุกระดับ
- แบบสอบถาม
- สัมภาษณ์
- แหล่งงบประมาณ - ศึกษาธิการภาค ๙ ชลบุรี จังหวัดละ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ผู้รับผิดชอบ - ศึกษาธิการภาค ๙ ชลบุรี
- ศึกษาธิการจังหวัด

๒. โครงการ “เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้-การสอน”

- กิจกรรมย่อย ๑) คัดครูสู่ห้องเรียน
๒) ยกย่องเชิดชูครูดี มีจิตวิญญาณความเป็นครู
๓) พัฒนาครูในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอน
๔) พัฒนาจิตวิญญาณ/คุณธรรมความเป็นครูที่ดี
- วัตถุประสงค์ - เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่เต็มศักยภาพและเต็มเวลา
- เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้ครู
- กลุ่มเป้าหมาย - ครูผู้สอนทุกคน
- ระยะเวลา - ๑ ปีการศึกษา
- ตัวชี้วัด - ผลสัมฤทธิ์จากการเรียน/คุณธรรมของนักเรียนดีขึ้น
- วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด - แบบสอบถาม
- นิเทศติดตาม
- แบบประเมินความพึงพอใจ
- ศึกษาธิการภาค ๙ ชลบุรี จังหวัดละ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ผู้รับผิดชอบ - ศึกษาธิการภาค ๙ ชลบุรี
- ศึกษาธิการจังหวัด

(กลุ่ม ๔ ชลบุรี + ระยอง) ประเด็นเป็นตัวอย่างที่ดี

๑. โครงการ “ครูดีที่พอเพียง” (เป็นตัวอย่างที่ดี)

กิจกรรมย่อย

๑.๑) สรรหาครูต้นแบบพอเพียง

วัตถุประสงค์	- เพื่อให้ได้ครูต้นแบบพอเพียง - ยกย่องเชิดชูเกียรติ
กลุ่มเป้าหมาย	- ครูในภาคตะวันออกเฉียง
ระยะเวลา	- ๑ ปีการศึกษา
ตัวชี้วัด	- เกณฑ์การประเมิน ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนครูในภาคตะวันออกเฉียง
วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- แบบประเมิน - แบบสอบถาม/สัมภาษณ์
แหล่งงบประมาณ	- อปท. - เอกชน
ผู้รับผิดชอบ	- กศจ.

๑.๒) ถ่ายทอดประสบการณ์

วัตถุประสงค์	- สร้างเครือข่าย/สร้างคนดีของสังคม
กลุ่มเป้าหมาย	- ครูในภาคตะวันออกเฉียง
ระยะเวลา	- ๑ ปีการศึกษา
ตัวชี้วัด	- มีเครือข่ายครูดีที่พอเพียงไม่น้อยกว่า ๑ : ๕
วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- แบบประเมิน - รายงานผล
แหล่งงบประมาณ	- อปท. - เอกชน
ผู้รับผิดชอบ	- กศจ.

๒. โครงการ “ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (หลักสูตร)”

กิจกรรมย่อย

๑.๑) พัฒนาครูให้มีเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์	- เพื่อพัฒนาครูให้มีเทคนิคการจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ที่หลากหลาย
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา	
กลุ่มเป้าหมาย	- ครูทุกระดับ ปฐมวัยภาคตะวันออกเฉียง อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียง
ระยะเวลา	- ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง
ตัวชี้วัด	- ร้อยละ ๙๐ ของครูที่ได้รับการพัฒนาวิธีสอนที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- แบบสอบถาม - แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน - แบบสัมภาษณ์

- แหล่งงบประมาณ - หน่วยงานจากต้นสังกัด
- หน่วยงานเอกชน
- ผู้รับผิดชอบ - สถานศึกษา
- สำนักงานเขตพื้นที่ฯ
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

๑.๒ จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ

- วัตถุประสงค์ - เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้
- กลุ่มเป้าหมาย - นักเรียนระดับปฐมวัยภาคตะวันออก มัธยมศึกษาตอนต้นภาคตะวันออก
- ระยะเวลา - ตลอดปีการศึกษา
- ตัวชี้วัด - ร้อยละ ๘๐ ของผู้เรียนมีผลการเรียนสูงขึ้นกว่าเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน
- วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด - แบบทดสอบ
- แบบสอบถาม
- แบบสังเกตพฤติกรรม
- แหล่งงบประมาณ - หน่วยงานจากต้นสังกัด
- หน่วยงานเอกชน
- ผู้รับผิดชอบ - สถานศึกษา
- สำนักงานเขตพื้นที่ฯ
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

๑.๓) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน

- วัตถุประสงค์ - เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับฐานะของตนเอง
- กลุ่มเป้าหมาย - ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยภาคตะวันออก
ผู้ปกครองระดับอาชีวศึกษาภาคตะวันออก
- ระยะเวลา - ปีละ ๒ ครั้ง
- ตัวชี้วัด - ร้อยละ ๙๐ ของผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา
- วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด - แบบสอบถามผู้ปกครอง
- แหล่งงบประมาณ - หน่วยงานจากต้นสังกัด
- หน่วยงานเอกชน
- ผู้รับผิดชอบ - สถานศึกษา
- สำนักงานเขตพื้นที่ฯ
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

๓. โครงการ “เด็กยุคใหม่ตั้งใจเรียน” (นักเรียนตั้งใจเรียน)

กิจกรรมย่อย

- ๑.๑) พัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ - การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยี/แหล่งเรียนรู้
การเสริมแรง

วัตถุประสงค์	- เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่
ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ	
กลุ่มเป้าหมาย	- ครูภาคตะวันออก
ระยะเวลา	- ๑ ปีการศึกษา
ตัวชี้วัด	- ร้อยละ ๙๐ ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- แบบสอบถาม - แบบสังเกต - แบบประเมิน - แบบสัมภาษณ์
แหล่งงบประมาณ	- สำนักงานงบประมาณ - หน่วยงานต้นสังกัด
ผู้รับผิดชอบ	- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด - สถานศึกษา

๑.๒) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักเรียนตั้งใจเรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย – กิจกรรมกลุ่ม ศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่สนใจ กิจกรรมตามความสนใจ/ถนัด

วัตถุประสงค์	- เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักเรียนตั้งใจเรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย
กลุ่มเป้าหมาย	- นักเรียนทุกระดับการศึกษาในภาคตะวันออก
ระยะเวลา	- ๑ ปีการศึกษา
ตัวชี้วัด	- ร้อยละ ๙๐ นักเรียนมีความตั้งใจเรียน
วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	- สอบถาม - สังเกต
แหล่งงบประมาณ	- สำนักงานงบประมาณ - หน่วยงานต้นสังกัด
ผู้รับผิดชอบ	- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด - สถานศึกษา

ภาคผนวก ซ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชากรรัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
แบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach)
จังหวัดพิษณุโลก

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) จังหวัดพิษณุโลก

คณะกรรมการธิการโดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach) จำนวน ๑ ครั้ง ดังนี้

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” (Area – based Approach)

ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ท.๒๐๙ อาคารที่ปวิชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว) ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสามารถสรุปผลการสัมมนาได้ ดังนี้

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้กล่าวเปิดการสัมมนา และบรรยายพิเศษเรื่อง “ประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก”

ปึกหมุดปฏิรูปการศึกษาถึงเวลาต้องเปลี่ยนแปลงแล้ว คิดว่าทุกท่านทราบดีอยู่แล้วว่าการศึกษสำหรับบ้านเราทำไมต้องเปลี่ยน แล้วจะเปลี่ยนไปทางไหน เปลี่ยนอย่างไร และใครจะเป็นคนเปลี่ยน ทำไมต้องเปลี่ยน ก็เพราะโลกมันเปลี่ยน ถ้าไม่เปลี่ยนตามก็จะอยู่ไม่ได้ โลกแบ่งออกเป็น ๒ ขั้ว ระหว่างกลุ่ม G๗ และกลุ่ม The BRICs โฉมหน้าโลกใหม่จะเป็นอย่างไร และประเทศไทยจะมีจุดยืนอย่างไร โลกเล็กกลางการแข่งขันรุนแรงขึ้น ประเทศไทยมีพื้นที่เป็นลำดับที่ ๕๑ ของโลก ประเทศไทยของเรามั่งคั่ง และเป็นจุดยุทธศาสตร์บนดินแดนอันเป็น “ชัยภูมิ” มีความยาวชายฝั่งทะเลไทยและอันดามัน ๒,๘๑๕ กิโลเมตร มีน่านน้ำทะเลไทย ๓๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นครึ่งหนึ่งของอาณาเขตทางบก มีลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำหลัก ๘ ลุ่มน้ำ ดินตะกอนปากแม่น้ำจากแม่น้ำ ๕ สาย ไหลลงอ่าวไทย คนไทย “น้ำใจเด่น” สังคมดี เป็นนักผลิตอาหารมือหนึ่ง ผลิตข้าวเฉลี่ยปีละ ๒๗ ล้านตัน น้ำใจเด่น ใครถึงเรือนชานต้อนรับ และรู้มรดกวัฒนธรรม ถ้าเราจะเปลี่ยนแปลงไปทางด้านไหน ประเทศเราก็ต้องเตรียมคนไปทางด้านนั้น เพียง ๕๐ ปี เราจะหมดตัว สำหรับประเทศไทยคุณภาพของพื้นดินนั้น มีคุณภาพที่ต่ำและต่ำมาก เราจึงมีสภาพเหมือนคนหมดตัว เพราะเราเป็นประเทศกสิกรรม เมื่อเป็นเช่นนี้ประเทศไทยจะไปทางไหน คน คือหัวใจของการพัฒนา และการพัฒนาการศึกษา คือการพัฒนาคนให้เป็นคนสมบูรณ์ และการศึกษานี้เองที่บอกเราได้ว่า ประเทศไทยจะไปทางไหน

เป้าหมายการปฏิรูปประเทศคือ ๑) ประเทศชาติจะต้องมีความมั่นคง กล่าวคือ มั่นคงทางการเมือง : ขจัดคอร์รัปชัน ต้องโปร่งใส และเป็นธรรม ๒) ประเทศไทยต้องมีความมั่งคั่ง คือ เศรษฐกิจ : พอเพียง แบ่งปัน แข่งขันได้ ๓) ยั่งยืน คือ สังคม : ลดความเหลื่อมล้ำ มีความเสมอภาค และปรองดอง นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมจะต้องดี ทรัพยากรจะต้องคงความอุดมสมบูรณ์ไว้ วิทยาศาสตร์จะต้องถูกพัฒนาอย่างเหมาะสม นวัตกรรมใหม่ๆ จะต้องเกิด ทั้งหมดนี้อยู่ที่การพัฒนาคน ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ ให้เขาได้เชี่ยวชาญตามความถนัดของตน รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งเราจะต้องปึกหมุดเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเน้นเป็นคนดีก่อนคนเก่ง และต้องรับผิดชอบต่อประเทศชาติ

สำหรับเรื่องโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๑๕,๐๐๐ โรง จะดำเนินการอย่างไร ซึ่งได้มีการดำเนินการยุบเลิกตลอดมา ปัจจุบันยุบเลิกไปแล้ว ประมาณ ๔๐๐ โรงเรียน ข้อเสนอของผมคือ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เช่น เอาคนในชุมชนมาเป็นครู พ่อแม่ เป็นทั้งครูและนักเรียน

กลุ่มเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาตามกรอบแนวคิดใหม่ โดยให้ความสำคัญตามลำดับ ดังนี้

๑) กลุ่มอายุ ๐ – ๖ ปี คือ ระดับปฐมวัย จำนวน ๕ ล้านคน เพราะเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากที่สุด คุ้มค่ากว่าการลงทุนกับเด็กประถม ๘ ถึง ๑๐ เท่า แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังไม่มีเจ้าภาพที่ชัดเจน

๒) กลุ่มอายุ ๑๕ – ๖๐ ปี คือวัยแรงงาน จำนวน ๓๘ ล้านคน ซึ่งต่อไปจะตกงานจำนวนมหาศาล เนื่องจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะมาทำงานแทนคน เราจะต้องเตรียมการรับมือเรื่องนี้กันอย่างจริงจัง เช่น สร้างอาชีพรองรับสำหรับชุมชน และด้านอื่น ไม่ใช่มุ่งผลิตแรงงานเพื่อบริษัทใหญ่ๆ

๓) กลุ่มอายุ ๗ – ๒๑ ปี คือ ประถม มัธยม และอุดมศึกษา ในระบบจำนวน ๑๒.๙ ล้านคน คนกลุ่มนี้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนอยู่แล้ว

๔) กลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป คือ ผู้สูงอายุ มีจำนวน ๑๐ ล้านคน และในอนาคตจะเพิ่มเป็น ๒๐ ล้านคน จะต้องดึงคนเหล่านี้กลับมาทำงานอีกครั้ง

ระบบใหม่ต้องสร้างกลไกส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนตลอดชีวิตทั้ง ๗๐ ล้านคน โดยให้ ๗๐ ล้านคนเป็นครู และ ๗๐ ล้านคนเป็นศิษย์

คนไทยในศตวรรษหน้า จะต้องยืนหยัดในที่มั่นตนเองอย่างมั่นคงและรู้เท่าทันโลก คือ ดินติดดินและบินเหนือฟ้า

ผลงานคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของคณะกรรมการวิชาการ

๑. เป้าหมายของการพัฒนาคนไทยในอนาคต โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ ว่าการปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ ส่งเสริมให้เด็กได้มีความเชี่ยวชาญตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ

๒. กลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษา มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้กับคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา และก่อนวัยเรียน

๓. ปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษา โดยการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมด้วยการระดมความร่วมมือของคนทุกกลุ่มเข้ามาร่วมจัดการศึกษา อาทิ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัทเอกชน โดยการกระจายอำนาจไปยังระดับจังหวัด ให้จังหวัดทำงานประสานกับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมและภูมิสังคม โดยแนวทางการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

๔. ปฏิรูประบบจัดการศึกษา โดยดำเนินการปรับปรุงในหลายด้านเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันทั้งระบบ

๕. ปรับระบบกระบวนการเรียนรู้ทั้งช่วงเวลา หลักสูตร ครู วิธีการเรียนการสอนช่วงเวลาการสอนและเทคโนโลยีและสื่อการสอน

๖. ปฏิรูประบบการคลัง

คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ในด้านการศึกษาและด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม คณะกรรมการฯ ตั้งเป้าในการนำเสนอแผนปฏิรูปต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศทั้งหมด ๑๒ เรื่อง และได้เสนอผ่านสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปแล้ว ๑๐ เรื่อง นอกจากนี้ยังมี ๑๕ แผนปฏิรูปที่เสนอตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากแผนปฏิรูปทั้งหมดจะออกมาเป็นร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต และร่างพระราชบัญญัติการศึกษาปฐมวัย

แผนการปฏิรูปทั้งหมดแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก คือแผนปฏิรูปจำนวน ๑๒ เรื่อง ที่เสนอขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คือ

๑. การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (ผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และวิป ๒ ฝ่ายแล้ว)

๒. การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. (ที่นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐)

๓. แผนปฏิรูปเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความล่าช้าการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่...) พ.ศ. โดยมีข้อเสนอแนะให้ตั้งคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐)

๔. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน โดยการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการได้กำหนดแนวนโยบายในการดำเนินการแล้ว)

๕. การพัฒนาครูด้วยการปรับการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ (Active Learning) (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรี และได้มีการบรรจุไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ ๑๕ ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ)

๖. การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษาสู่อาชีวศึกษาทวิภาคี (ผ่านวิป ๓ ฝ่ายแล้ว รอเสนอนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวนโยบายในการดำเนินการแล้ว)

๗. แผนเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก ซึ่งนายกรัฐมนตรีเห็นชอบตามแผนที่เสนอแล้ว คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้คำสั่งตามมาตรา ๔๔ (คำสั่งที่ ๒๓ / ๒๕๕๙) ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ระงับการปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือแจ้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตพื้นที่ให้ชะลอการประเมินสถานศึกษาไปจนกว่าการปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาจะแล้วเสร็จ (คำสั่ง สพฐ. ที่ ศธ. ๐๔๐๐๔/ว ๑๖๘) รวมทั้งมีหนังสือจาก สมศ. ถึงประธานกรรมการการศึกษา เรื่องการชะลอการประเมินภายนอกรอบที่สี่ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๓/๒๕๕๙ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (เพิ่มเติม) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว นับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ โดยไม่มีความผิด

๘. ปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยในสาระสำคัญของแผนคือการเสนอระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระบบใหม่ที่เหมาะสม (ผ่านการพิจารณาวิป ๓ ฝ่ายแล้ว) ทั้งนี้ ได้บรรจุไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของ สนช. และร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษา ๑๕ ปีของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว

๙. ปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (นายกรัฐมนตรีเห็นชอบ และได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้ทำภายในปี ๖๐ รวมทั้งบรรจุไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ ๑๕ ปีของกระทรวงศึกษาธิการ)

๑๐. ปฏิรูประบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัยเพื่อนวัตกรรม (นายกรัฐมนตรีเห็นชอบตามแผนที่เสนอแล้ว และคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งตามมาตรา ๔๔ คำสั่งที่ ๖๒/๒๕๕๙ เรื่องการ

ปฏิรูประบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ โดยกำหนดให้มีสภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยยุบคณะกรรมการวิจัยระดับชาติทั้ง ๓ คณะ

๑๑. การปฏิรูประบบการอุดมศึกษา (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

๑๒. การปฏิรูปการจัดการดูแลพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานและเอกภาพ และร่างพระราชบัญญัติการปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

กลุ่มที่สอง คือแผนปฏิรูปจำนวน ๑๔ เรื่อง

๑. ข้อเสนอให้ยกเลิก TQF ๓-๗ (ส่งให้ศธ.แล้ว)

๒. การปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

๓. แก้ไขพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาใหม่ (ส่งให้กระทรวงศึกษาธิการแล้ว)

๔. ปฏิรูประบบการคลัง เพื่อการศึกษาด้านอุปสงค์ (Demand-side Financing) (ส่งให้กระทรวงศึกษาธิการแล้ว)

๕. ปฏิรูประบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ส่งให้กระทรวงศึกษาธิการแล้ว)

๖. การประเมินและการเลื่อนวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ส่งให้กระทรวงการศึกษาธิการแล้ว)

๗. การปฏิรูประบบบริหารจัดการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

๘. การปฏิรูปธรรมาภิบาลในระบบการศึกษา (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

๙. ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

๑๐. การจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (ส่งให้กระทรวงศึกษาธิการแล้ว)

๑๑. การปฏิรูปกฎหมายการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยเป็นการทำงานร่วมกับ ๔ คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่น

๑๒. การศึกษาวิถียุทธ (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

๑๓. การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปสู่ประเทศไทยที่ยั่งยืน (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

๑๔. การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแผนทั้งหมดที่เป็นรูปธรรม คณะกรรมการยังได้พิจารณาดำเนินการ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) (อยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ)

นายชูชัย ศุภวงศ์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ บรรยายเรื่อง “กลไกประชารัฐระดับอำเภอ : จุดคานงัดการปฏิรูปประเทศ”

ชี้ให้เห็นว่าจากความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยที่มีสูงมาก จึงเป็นเหตุให้คนจำนวนมากเรียกร้องให้มีการปฏิรูป

นโยบายที่สำคัญของรัฐบาล คือ ประชาธิปไตย ในคำปรารภของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวไว้ว่า “การจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ จำต้องอาศัยความร่วมมือ

ระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐ” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดครั้งใหญ่ อาจเรียกได้ว่า รัฐประชาสมาสัย

กลไกและเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งกลไกเหล่านี้จะมีตั้งแต่ระดับคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา วุฒิสภา ศึกษาธิการจังหวัด รวมไปถึงกลไกประชารัฐระดับอำเภอและพื้นที่ ทั้งนี้ คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีการเสนอแนวทางการปฏิรูปและพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีการนำเสนอกลไกประชารัฐระดับอำเภอ ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันเข้ามาดูแลเด็กปฐมวัย เนื่องจากคุณภาพเด็กปฐมวัยคือคุณภาพของประเทศ ในปัจจุบันวัยแรงงาน ๔ คน ดูแลผู้สูงอายุ ๑ คน ซึ่งต่อไปวัยแรงงาน ๒.๕ คน ดูแลผู้สูงอายุ ๑ คน ซึ่งถ้าคนในวัยแรงงานมีคุณภาพไม่เพียงพอก็จะทำให้เกิดปัญหา เนื่องประเทศไทยยังไม่มีเตรียมระบบเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่ดีเพียงพอ แต่ขณะนี้ได้มีการเตรียมการเพื่อการปฏิรูปและพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปและพัฒนาเด็กปฐมวัยครั้งนี้ เพื่อเป็นการรองรับสังคมผู้สูงอายุ ทำให้ประเทศมีคุณภาพและน่าอยู่ต่อไป

สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำสูง ใน ๕ มิติ ได้แก่ ๑) รายได้ ๒) สิทธิ ๓) โอกาส ๔) อำนาจ ๕) ศักดิ์ศรี และจากการคำนวณรายได้ของคนในประเทศ พบว่า มีรายได้ต่างกันประมาณ ๑๒ - ๑๕ เท่า ซึ่งการเหลื่อมล้ำนี้ นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาแม่วัยใส ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น และผลการสอบ O - NET พบว่า พื้นที่ที่มีคะแนนผลการสอบ O - NET สูง จะอยู่ในพื้นที่ที่มีรายได้ดี ในจังหวัดใหญ่ ๆ นอกจากนี้ ในเรื่องอำนาจ สิทธิชุมชนกับบริษัทยักษ์ใหญ่ เวลาที่มีโครงการลงไปในพื้นที่จะมีการต่อต้านโดยตลอด เนื่องจากโครงการมีผลกระทบต่อสุขภาพ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นจำนวนมาก รวมทั้งชุมชนขาดความเชื่อถือ ในเรื่องศักดิ์ศรี คนระดับบนเป็นเจ้าของพื้นที่ประมาณ ๙๐% คนระดับล่างเป็นเจ้าของพื้นที่เพียง ๑๐% จากปัญหาต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีกลไกในการปฏิรูป มีเครื่องมือทำให้ช่องว่างเหล่านี้ลดลง แล้วจะทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น

แต่เดิมรัฐจะเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ดูแลในเรื่องงบประมาณและกฎหมายต่าง ๆ แต่ขณะนี้จะมีการใช้แนวทางประชารัฐ โดยรัฐกับประชาชนเป็นภาคีกัน เปลี่ยนความสัมพันธ์จากแนวตั้งมาเป็นแนวนอนมากขึ้น สำหรับแนวทางประชารัฐนั้นซึ่งนอกจากรัฐกับประชาชนแล้ว ในส่วนของประชาชนจะมีภาคธุรกิจ ซึ่งมีทักษะในการบริหารจัดการสูง และมีประสิทธิภาพสูงมาก ในภาควิชาการโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีการทำงานร่วมกับชุมชน รวมไปถึงเครือข่ายประชาสังคม เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาเป็นองค์ประกอบร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์มากกว่าการให้รัฐดำเนินการเพียงลำพังโดยขาดการมีส่วนร่วม

กลไกการปฏิรูปที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามมาตรา ๒๕๙ นั้น โดยจะเป็นคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะต้องมีการติดตามเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ต่อไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยในมาตรา ๒๖๑ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ เพื่อดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ ในส่วนวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง จำนวน ๒๕๐ คน จะมีบทบาทเป็นอย่างมาก ในมาตรา ๒๗๐ ได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ

ดังนั้น คณะกรรมการอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๑ จะทำหน้าที่โดยเชื่อมโยงกับคณะรัฐมนตรี รัฐสภา วุฒิสภา คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด กลไกประชารัฐระดับอำเภอ และเวทีประชารัฐหรือสมัชชาปฏิรูปต่อไป

สรุป การปฏิรูปการศึกษาโดยกลไกประชารัฐระดับอำเภอ เชื่อมกันในฐานะกลไกของแต่ละกลุ่มจังหวัด เป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่สุด และเป็นกลไกที่สร้างชาติในอนาคต

การระดมความคิดเรื่อง “จะสร้างกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในจังหวัดให้สำเร็จและยั่งยืนได้อย่างไร” ดำเนินรายการ โดย ดร.ถวิลวดี บุรีกุล สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กับคณะและทีมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ในเบื้องต้นได้ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เขียนความคิดเห็นถึงปัญหาการศึกษาในพื้นที่ของท่านคืออะไร ซึ่งเมื่อได้เขียนเสร็จแล้วจะได้จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและสำคัญที่สุดที่ทุกจังหวัดจะต้องไปดำเนินการขับเคลื่อนตามแผนการขับเคลื่อนการศึกษาต่อไป

โดยผลที่ได้จากการเสนอความคิดเห็นในช่วงแรกคือ อันดับแรก ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา เช่น ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเมืองกับชนบท ปัญหาความเสมอภาค ปัญหาทรัพยากรและบุคลากร ปัญหาเรื่องงบประมาณ และเรื่องการปฏิรูปที่ไม่เป็นธรรม อันดับสอง ปัญหาครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น จำนวนครูไม่ครบชั้น จำนวนครูต่อนักเรียนที่ไม่เหมาะสม และครูไม่ทุ่มเทในการสอน อันดับสาม ปัญหาด้านผู้เรียน เช่น ไม่สนใจเรียน เรียนอ่อน ไม่รู้หนังสือ อ่านเขียนไม่ออก ติดเกมส์ ติดโทรศัพท์ ไม่รู้จักประวัติศาสตร์บ้านเกิดของตนเอง และอ่อนในเรื่องภาษาทุกประเภท อันดับสี่ ปัญหานโยบายจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงบ่อยไม่ต่อเนื่อง ผู้เอกระเบียบต่าง ๆ ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติและขาดความชัดเจน อันดับห้า ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วไม่พอ ประชากรในวัยเรียนไม่อยู่ในพื้นที่บริการ จำนวนโรงเรียนไม่มากพอ อันดับหก ปัญหาเรื่องการมีส่วนร่วม เช่น ไม่รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไม่ทราบความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาทำให้ขับเคลื่อนไปได้ช้า อันดับเจ็ด ปัญหาเรื่องหลักสูตร เช่น ไปเน้นการท่องจำ ไม่ยืดหยุ่น ไม่เน้นการเรียนการสอนที่มีคุณธรรมและจริยธรรม อันดับแปด ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ผู้บริหารไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา และไม่มีธรรมาภิบาล อันดับเก้า เช่น ปัญหาเรื่องของผู้ปกครองและชุมชน เช่น ไม่ดูแลบุตรหลาน ความเป็นอยู่ไม่ดี ชุมชนไม่เข้มแข็งในเรื่องการจัดการศึกษา

ต่อจากนั้นได้ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาช่วยกันเขียนประเด็นที่สำคัญที่สุดภายหลังที่ทราบว่าปัญหาการศึกษาในพื้นที่เรานั้นมีอะไรบ้างและเราจะช่วยกันทำให้การศึกษาในพื้นที่ของเรามีคุณภาพได้อย่างไร และจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร (ซึ่งได้แก่พื้นที่จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก และเพชรบูรณ์) โดยจะให้ตัวแทนจากจังหวัดมาจัดประเด็นหลักแล้วแยกประเด็นที่ใกล้เคียงกันเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งเมื่อแยกประเด็นหลักแล้วจะได้ ๗ ประเด็นหลัก ได้แก่ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการศึกษา สร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาหลักสูตร พัฒนาตนเองและครอบครัว พัฒนาโรงเรียนและบริหารการศึกษา ต่อจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมสัมมนานำสตีกเกอร์คนละจำนวน ๓ ดวง มาติดในประเด็นที่มีลำดับความสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งในแต่ละดวงจะมีความหมาย คือ ดวงแรกจะเป็นการคิดเพื่อตัวเอง ดวงที่สองเป็นการคิดเพื่อคนที่เรารัก และดวงที่สามเป็นการคิดเพื่อคนอื่น

ช่วงแรก ผลการระดมความคิดเห็นเรื่อง “ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่ของท่านมีเรื่องใดบ้าง

ผู้เข้าร่วมเวทีร่วมลงทะเบียน รับเอกสารและกระดาษโพสอิท คนละ ๑ แผ่นก่อนเปิดโครงการวิทยากรใช้เทคนิคการเขียนบัตรคำ (โพสอิท) ให้ผู้เข้าร่วมเวทีใช้ความคิด ตอบคำถามในประเด็น "ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่ของท่านมีเรื่องใดบ้าง" เมื่อติดโพสอิทแล้วจึงกรู๊ปคำตอบเป็นประเด็น ได้ทั้งหมด ๙ ประเด็น โดยใช้กระดาษแผ่นใหญ่เป็นหัวข้อ ได้แก่ ๑. ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา ๒. ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ๓. ด้านผู้เรียน ๔. ด้านนโยบายการจัดการศึกษา ๕. ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ๖. หลักสูตร ๗. ด้านบริหารจัดการ ๘. ด้านผู้ปกครอง/ ชุมชน ๙. ด้านการมีส่วนร่วม หลังจากนั้นได้นำข้อมูลดังกล่าวจัดลำดับความสำคัญและนำไปแบ่งกลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลนำเข้า (Input) ในการระดมความคิดเพื่อจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม...สู่การศึกษาที่มีคุณภาพ ต่อไป ซึ่งผลจากการระดมความคิดเห็นเรื่อง ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่ของท่านมีเรื่องใดบ้าง นั้น มีรายละเอียดในแต่ละปัญหา สรุปได้ดังนี้

๑. ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

๑.๑ ความไม่เท่าเทียมกันในด้านการศึกษาของในเมือง ชานเมือง ชนบท ทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากรทางการศึกษา

๑.๒ ความเสมอภาคทางการศึกษา

๑.๓ งบประมาณการศึกษา

๑.๔ การเกลี้ยอัตรการปฏิรูปที่ไม่เป็นธรรม

๑.๕ การให้ความสำคัญของเด็กปฐมวัย ด้านงบประมาณรายหัวที่ต่ำ เช่น อนุบาล 1,700 ต่อหัว แต่มัธยม 3,500 ต่อหัว สื่อส่งเสริมความคิดของอนุบาลแพงกว่าทำให้คุณภาพรากฐานชีวิตของเด็กบ้านนอก ลดลง

๑.๖ ความเหลื่อมล้ำระหว่างข้าราชการกับพนักงานมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะด้านความมั่นคงไม่มี พ.ร.บ. รองรับส่งผลต่อขวัญกำลังใจ

๑.๗ การจัดสรรงบประมาณสู่สถานศึกษาที่ไม่เป็นธรรม"

๒. ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย

๒.๑ ครูไม่ครบชั้น

๒.๒ ครูไม่ครบตามสาระการเรียนรู้หลัก (ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิต ภาษาอังกฤษ สังคม)

๒.๓ ปัญหาครูที่มีน้อย สอนไม่ครบชั้น

๒.๔ บุคลากรขาดแคลน

๒.๕ คุณภาพการศึกษา

๒.๖ ครู/ อาจารย์ มีเวลาในการทุ่มเทให้กับการจัดการเรียนการสอนยังไม่เต็มศักยภาพ

๒.๗ จำนวนครูในโรงเรียนไม่เพียงพอต่อนักเรียน

๒.๘ ครูผู้สอนจบไม่ตรงสาขาที่ขาดแคลน

๒.๙ งบประมาณไม่เพียงพอ

๒.๑๐ จำนวนนักเรียนต่อห้อง ถ้าเกิน 20 คนขึ้นไป ครูทำการสอน ทำให้คุณภาพนักเรียนไม่เท่ากัน ไม่ทั่วถึง คุณภาพน้อย ภาระครูมากขึ้น

๓. ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

๓.๑ เด็กไม่สนใจเรียน อ่อนทุกภาษา

๓.๒ ติดเกมส์ ติดโทรศัพท์

๓.๓ ความแตกต่างของเด็กแต่ละพื้นที่ ไม่เหมือนกัน เกิดจากครอบครัว ผู้ปกครองที่ต่างกัน

๓.๔ ความสนใจของเด็ก

๓.๕ เด็กในพื้นที่ไม่ตั้งใจเรียน เด็กมีน้อย สอนไม่ทั่วถึงได้ทุกคน

๔. ด้านนโยบายการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

๔.๑ นโยบายการศึกษา(เปลี่ยนแปลง)

๔.๒ ขาดความเป็นเอกภาพทางการศึกษา

๔.๓ นโยบายการศึกษา (จากส่วนกลาง) ไม่สามารถใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งหมด เนื่องจากความแตกต่างของบริบทในแต่ละพื้นที่

๔.๔ ผู้ออกกฎ ระเบียบมิใช่เป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง จึงเหมือนการจัดยาไม่ตรงกับอาการเจ็บป่วย

๕. ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

๕.๑ ปัญหารรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัย

๕.๒ ผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงด้วยความรับผิดชอบ

๕.๓ ความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของฝ่ายบริหาร

๖. ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย

๖.๑ การศึกษาที่เน้นการจำเนื้อหา

๖.๒ หลักสูตรไม่ยืดหยุ่นตามบริบทพื้นที่โรงเรียน

๖.๓ สถานศึกษาเน้นด้านหลักสูตรการศึกษา แต่ไม่เน้นให้ความสำคัญด้านคุณธรรม จริยธรรมในตัวผู้สอน และผู้เรียนน้อย

๗. ด้านบริหารจัดการ ประกอบด้วย

๗.๑ อินเทอร์เน็ตที่ใช้ประกอบการเรียนการศึกษาไม่แรงพอ

๗.๒ ประชากรวัยเรียนไม่อยู่ในพื้นที่บริการ

๗.๓ ปัญหาความไม่ชัดเจนเรื่องกฎหมายการจ้างครูเจ้าของภาษาที่ท้องถิ่นมีความพร้อมมากกว่าสนับสนุนการเรียนฟรี

๗.๔ โรงเรียนมีจำนวนมากเกินไป

๗.๕ ขาดความชัดเจนและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหาและพัฒนาตามบริบทพื้นที่ที่แท้จริง

๘. ด้านผู้ปกครอง/ ชุมชน ประกอบด้วย

๘.๑ ผู้ปกครองไม่ได้อยู่ดูแลลูกอย่างใกล้ชิด

๘.๒ ชุมชนไม่เข้มแข็งด้านการศึกษา

๘.๓ ความเป็นอยู่ของครอบครัว

๙. ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

๙.๑ ไม่รับฟังความคิดเห็นที่แท้จริง ไม่เน้นเด็ก

๙.๒ ประชาชนในจังหวัดไม่ทราบความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษาในจังหวัด (กศจ.) ทำให้การขับเคลื่อนล่าช้า มีอุปสรรคใช้เวลามาก

เมื่อได้ประเด็นทั้งหมดแล้ว ให้ทุกคนร่วมกันโหวต (Vote) ประเด็นที่ตนเองคิดว่ามีความสำคัญหรือเห็นด้วยหากจะใช้วิธีการนี้เป็นกลไกในการปฏิรูปการศึกษา โดยแจกสติ๊กเกอร์เป็นวงกลมให้คนละ ๓ ดวงแต่ละคนสามารถจะเลือกติดแบบไหนก็ได้ตามความคิดของตนเอง เมื่อติดครบทุกคนแล้วคณะทำงานทำหน้าที่นับและรวบรวมคะแนน จากนั้นจัดลำดับ ผลคะแนนจากการติดสติ๊กเกอร์ในประเด็นต่าง ๆ จะพบว่าคะแนนที่ได้รับเรียงตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ ๑ พัฒนาคู่มือและบุคลากรทางการศึกษา ได้คะแนน ๑๑๐ คะแนน

มีประเด็นย่อยที่ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- การพัฒนาคู่มือครูสู่มาตรฐานการจัดการศึกษา
- การยกระดับมาตรฐานผลสัมฤทธิ์
- ครูที่ครบชั้นเรียน ตั้งแต่อนุบาลปีที่ ๑ ถึง ประถมศึกษาปีที่ ๖ ครูสอนเต็มเวลา จัดสรรอัตรากำลังครูผู้ดูแลเด็ก ๑ คนต่อเด็ก ๑๐ คน
- พัฒนาคู่มือเรื่อง ภูมิรู้ที่จะสอน การถ่ายทอดคุณธรรม
- ผู้นำการศึกษาต้องเก่ง รู้จริง กล้าคิด กล้าทำ มีมันสมองที่มีคุณภาพ
- อยากรู้ให้ครูใช้เวลาช่วงปิดเทอมในการทำผลงาน มากกว่าใช้เวลาในช่วงการเรียนการสอน จะได้ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่
- พัฒนาผู้สอนให้มีคุณภาพและใส่ใจในการถ่ายทอดความรู้ และร่วมพัฒนาการสอน ครูแต่ละคนต้องให้ความเสียสละทางด้านการสอนให้มาก
- ผู้บริหารต้องมีคุณธรรม ครูต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู ชุมชนต้องมีส่วนร่วม รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณ
- ครูผู้สอนต้องมีความเป็นครูอย่างมืออาชีพ ระดมสมองครูเพื่อพัฒนาครูให้สอดคล้องกับความต้องการ
- จัดครูเข้าสอนให้ตรงกับสาขาวิชาที่จบมาและให้ประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- ให้หน่วยงานให้ความสำคัญกับการเรียนรู้นอกสถานที่มากขึ้น เน้นการปฏิบัติที่พัฒนาคู่มือผู้เรียนเป็นหลัก
- ครูผู้สอนต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกสามารถไปสอนให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเองได้จริงเป็นรูปธรรม
- มีการคิดที่เป็นระบบ เชิงสร้างสรรค์ ปฏิบัติหน้าที่ภาระงานอย่างเต็มความสามารถ
- เป็นต้นแบบให้กับเด็กและชุมชน คัดเลือกครูที่มีคุณภาพและบูรณาการแนววิธีการสอนแบบใหม่ให้กับเด็ก

อันดับที่ ๒ การบริหารจัดการศึกษา ได้คะแนน ๗๑ คะแนน

มีประเด็นย่อยที่ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- สร้างผู้บริหารมืออาชีพให้มีความรับผิดชอบ
- รวมกลุ่มกันลดความเหลื่อมล้ำในทุกระดับการศึกษา ทำให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
- สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้เห็นคุณค่าทางการศึกษา
- ผู้บริหารจัดการศึกษาทุกระดับมีความยุติธรรม รับฟังผู้ปฏิบัติคือครู และนักเรียนให้มากขึ้น
- ส่งเสริมให้มีสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น

- ออกกฎหมายเรื่องการยุบรวมโรงเรียนให้ปฏิบัติและบังคับใช้อย่างจริงจัง
- ศึกษาธิการจังหวัดควรดูแลเรื่องคุณภาพการศึกษา (งานวิชาการเท่านั้น)

อันดับที่ ๓ พัฒนาผู้เรียน ได้คะแนน ๕๙ คะแนน

มีประเด็นย่อยที่ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ส่งเสริมให้เด็กตั้งใจเรียนมากขึ้น
- ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีความสนใจ มีประสิทธิภาพ
- สร้างคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มปฐมวัยให้เข้มแข็ง
- ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มรายวิชาจริยธรรมเข้าไปในหลักสูตรการเรียนตั้งแต่ชั้นประถมต้น
- ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาตระหนักถึงสิทธิของคน และเข้ามามีส่วนร่วมในการ

รักษาสีของตนในสถานศึกษา

- ให้การเรียนรู้ที่ดีตั้งแต่เด็กเริ่มคลอเคลียและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนจบระดับปริญญา
- ปฏิรูปที่นักเรียนอย่าปฏิรูปโครงสร้าง ปลุกจิตสำนึกให้รักบ้านเกิด เสียสละ
- ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

อันดับที่ ๔ สร้างการมีส่วนร่วม ได้คะแนน ๔๕ คะแนน

มีประเด็นย่อยที่ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาครูและนักเรียนในโรงเรียนและให้ชุมชนมีส่วนร่วม
- ช่วยคิด ร่วมทำ การปฏิรูปการศึกษาเป้าหมายอยู่ที่เด็กนักเรียน เราต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ร่วมกันไปสู่เป้าหมาย ส่วนอื่น เช่น กระทรวง จังหวัด เป็นผู้อำนวยการความสะดวก

- ส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน เครือข่าย และผู้มีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้อง
- ปลุกฝังสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนให้เห็นคุณค่าการศึกษาให้มากขึ้น
- ให้ความรู้สู่ชุมชน ร่วมกันคิดร่วมกันแก้ไข

อันดับที่ ๕ พัฒนาตนเองและครอบครัว ได้คะแนน ๔๑ คะแนน

มีประเด็นย่อยที่ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ให้ครอบครัวคนในชุมชนปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- สร้างระบบพื้นฐานครอบครัวให้มีพื้นฐานที่มีคุณภาพ
- การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม
- สร้างชุมชนเข้มแข็ง ผู้นำที่เสียสละ ไม่มีการเมืองมาแทรกแซง ผลักดันให้การศึกษาดูแลโดยคนในชุมชน
- ทบทวนบทบาทของตน ทำตามบทบาทให้เข้มแข็ง ทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุด
- สอนลูกให้เป็นคนดี รู้หน้าที่
- ทำในภารกิจของตนเองในฐานะพลเมืองไทยให้ดีที่สุดและตระหนักในคุณภาพของคนในชาติ
- เริ่มต้นที่ตัวเอง คิดดี ทำดี ร่วมแก้ปัญหา เริ่มต้นที่ตัวเรา ลงมือทำ นำสู่การเปลี่ยนแปลง

อันดับที่ ๖ พัฒนาหลักสูตร ได้คะแนน ๓๑ คะแนน

มีประเด็นย่อยที่ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน
- การศึกษายุคใหม่ หลักสูตรควรเน้นเรื่องคุณธรรม พลิกฝังให้เป็นรูปธรรม
- นำองค์ความรู้จากสถาบันอุดมศึกษา เผยแพร่สู่ท้องถิ่นในลักษณะของการบริการ
- น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- อยากให้ยกเลิกการสอบโอเน็ตของนักเรียนทุกระดับเพราะทำให้โรงเรียนหลงทางไม่สร้างสรรค์ ไม่คุ้มค่า
- พัฒนาสื่อมัลติมีเดีย อินเทอร์เน็ตทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก
- พัฒนาหลักสูตร เน้นที่ผู้เรียนมีองค์การเฉพาะกิจ

อันดับที่ ๗ พัฒนาโรงเรียนและบริหารการศึกษา ได้คะแนน ๑๖ คะแนน

มีประเด็นย่อยที่ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- บริหารจัดการศึกษาในจังหวัด ด้วยหน่วยงานรัฐและเอกชนต้องเข้ามาร่วมกัน
- ปฏิรูปที่ห้องเรียนเป็นหลัก พัฒนาครูให้มีความรับผิดชอบสูง
- กระจายอำนาจและงบประมาณสู่โรงเรียนโดยตรง
- ควรมีการศึกษาภาคบังคับถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖

เมื่อได้ประเด็นหลักและลำดับความสำคัญเร่งด่วนที่จะพัฒนาการศึกษาแล้ว ก็จะแบ่งกลุ่มย่อยตามหัวข้อประเด็นหลัก โดยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาในแต่ละจังหวัดที่มีความสนใจในประเด็นต่าง ๆ ได้ไปแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อยว่าประเด็นนั้น ๆ จะมีแนวทาง วิธีการ หรือมีกิจกรรมที่จะดำเนินการอย่างไรในการพัฒนา โดยได้มีการแบ่งกลุ่มย่อยและจังหวัดที่รับผิดชอบดังนี้

- ประเด็นที่ ๑ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (จังหวัดพิษณุโลก ๑)
- ประเด็นที่ ๒ การบริหารจัดการศึกษา (จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย)
- ประเด็นที่ ๓ พัฒนาผู้เรียน (จังหวัดพิษณุโลก ๒)
- ประเด็นที่ ๔ สร้างการมีส่วนร่วม (จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย)
- ประเด็นที่ ๕ พัฒนานตนเองและครอบครัว (จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดเพชรบูรณ์)
- ประเด็นที่ ๖ พัฒนาหลักสูตร (จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดเพชรบูรณ์)
- ประเด็นที่ ๗ พัฒนาโรงเรียนและบริหารการศึกษา (จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย)

จากนั้นผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เข้ากลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกัน และนำมาสู่ขั้นตอนของการสรุปประเด็นในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

ช่วงที่สอง ผลการระดมความคิดเห็นเรื่อง “พวกเราจะร่วมกันสร้างการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพได้อย่างไร” และให้จัดทำ “แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม...สู่การศึกษาที่มีคุณภาพ” (กลุ่มย่อย)

หลังจากมีการระดมความคิดเห็นเรื่องปัญหาการศึกษาของพื้นที่แล้ว มีการแบ่งกลุ่มย่อย ออกเป็น ๔ กลุ่ม ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ๗ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อการระดมความคิดเห็นเรื่อง พวกเราจะร่วมกันสร้างการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพได้อย่างไรและให้จัดทำ แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม...สู่การศึกษาที่มีคุณภาพ

โดย ดร. ถวิลวดี บุรีกุล สมาชิกสภาฯขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะ ซึ่งสามารถสรุปผลการระดมความคิดเห็นได้ ดังนี้

แบ่งกลุ่มย่อยเป็นจังหวัดทั้งหมด ๔ กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดว่าพวกเราจะร่วมกันสร้างการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพได้อย่างไร” และให้จัดทำ “แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม...สู่การศึกษาที่มีคุณภาพ” สรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ จังหวัดพิษณุโลก (๑)
ประเด็น พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
"พวกเราจะร่วมกันสร้างการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพได้อย่างไร"

- พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑. พัฒนาคุณภาพครูสู่มาตรฐานการจัดการศึกษา
๒. ยกระดับมาตรฐานผลสัมฤทธิ์
๓. มีครูพอเพียงนักเรียน
๔. หน้าที่ของครู
๕. มองอนาคตเด็ก
๖. ภูมิรู้ การถ่ายทอดครู
๗. โรงเรียนขนาดเล็กครูขาด โรงเรียนขนาดใหญ่ครูมากเกินไป
๘. ผู้นำการศึกษาต้องเก่ง กล้าคิด กล้าทำ
๙. การเสียสละเวลาการสอนของครู
๑๐. ช่วยคิด ช่วยทำของครู
๑๑. ผู้บริหารการศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม มีส่วนร่วม
๑๒. คุณภาพการสอนของครู
๑๓. ครูต้องสนใจสอน
๑๔. ครูต้องทำผลงานช่วงปิดเทอม ทำการสอนช่วงเวลาเรียนเต็มที่
๑๕. ปฏิรูปครู และผู้บริหาร
๑๖. จัดครูให้ตรงกับวุฒิ สาขา
๑๗. ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
๑๘. เป็นต้นแบบให้กับเด็ก
๑๙. ชาวบ้านเป็นปราชญ์
๒๐. พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แนวทาง : พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

- โครงการพัฒนาครูคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยใช้พิษณุโลกโมเดล ได้แก่ ๑. การทำงานเพื่อหวังผล นั่นคือครูต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นเป้าหมายที่วางไว้ ๒. ครูต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ๓. ครูต้องมีการบูรณาการการมีส่วนร่วม ๔. ครูต้องมีทักษะความสามารถ และชุมชนให้ความไว้วางใจ ๕. ครูต้องมีหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๖. ครูมีความตระหนักในคุณธรรมและจริยธรรม ๗. ครูต้องมีคุณธรรม ๘. ครูต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ๙. ความเป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ๑๐. ยกระดับการเรียนรู้คุณธรรมให้สูงขึ้น ๑๑. ครูต้องมีความรู้ ทั้งนี้เพื่อปลูกจิตสำนึกให้กับครู พัฒนาครูให้มีความรู้คุณธรรม เพื่อเสริมสร้างชั้นเรียนคุณธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยจะมีกิจกรรมย่อย คือจัดอบรมครู พัฒนาคูต้นแบบให้เป็นครูแม่ไก่ในด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการสร้างเครือข่ายในเรื่องความรู้คุณธรรม จัดประกวดครูต้นแบบ มีเวทีนำเสนอ จัดตลาดนัดคุณธรรมเมื่อได้วันนวัตกรรมที่เป็นเลิศเพื่อเผยแพร่ให้ครูได้รับรู้กลุ่มเป้าหมายคือครูบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้ระยะเวลา ๑ ปี ตัวชี้วัด ร้อยละ ๘๐ ของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มาอบรม ร้อยละ ๑๐ ของครูและบุคลากรทางการศึกษามาเป็นครูต้นแบบ ร้อยละ ๑๐ ของกลุ่มเป้าหมายมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศและมีตลาดนัดคุณธรรม ร้อยละ ๕ มีเครือข่ายในทุกระดับการศึกษา วิธีเก็บ

ข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสังเกต แหล่งงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนห้าล้านบาท ผู้รับผิดชอบโครงการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษาธิการจังหวัด

- โครงการฝึกอบรมเทคนิคการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งการเสนอโครงการให้จัดทำแผนงานในแต่ละปีตามแต่ละสถานศึกษากำหนด โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคลากรของสถานศึกษาที่มีการกำหนดจำนวนที่ชัดเจนได้เข้ารับการอบรม กิจกรรมย่อยคือให้ครูที่ผ่านการอบรมแล้วมาถ่ายทอดให้กับครูคนอื่นที่ไม่ได้ไปอบรมในสถานศึกษา โดยจัดให้มีโรงเรียนนำร่องแล้วขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ระยะเวลาเป็นช่วงเวลาปิดภาคการศึกษา แหล่งงบประมาณจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการคือผู้อำนวยการสถานศึกษา

- โครงการเชื่อมความสัมพันธ์ครูเครือข่ายสายใยท้องถิ่น จะมีการจัดตั้งเครือข่ายโดยมีผู้นำเครือข่ายของจังหวัด และมีประธานเครือข่ายในแต่ละอำเภอ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งแล้ว จะมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่การจบการศึกษาให้ตรงกับวิชาเอกปฐมวัยให้บรรจุเป็นข้าราชการ ส่งเสริมการเรียนรู้โดยการจัดโครงการต่าง ๆ เวียนกันไปในแต่ละอำเภอ เมื่อไปอบรมหรือไปเรียนรู้ในเรื่องอะไรมา ก็จะมาถ่ายทอดให้กับทุกเครือข่ายได้รับรู้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อหาหรือแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน การยกระดับการเป็นครูสู่ระดับมืออาชีพ จะมีกิจกรรมโดยการจัดประชุมสัญจรในทุกอำเภอ มีการจัดไลน์กลุ่มของครูเครือข่ายให้ทราบถึงการดำเนินงาน และการเคลื่อนไหวในข่าวสารต่าง ๆ สิทธิต่าง ๆ ของครู มีสื่อการเรียนการสอนใหม่หรือแนวคิดอะไรบ้างในการพัฒนาเด็ก กลุ่มเป้าหมายคือครูในแต่ละอำเภอของจังหวัด ระยะเวลาการดำเนินงานจำนวน ๑ ปีการศึกษา ตัวชี้วัด คือ ครูเครือข่ายได้รับการส่งเสริมพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน ครูในเครือข่ายได้รับแนวทางและทักษะการเรียนการสอนให้กับเด็กอย่างเต็มศักยภาพ จะมีการเก็บข้อมูลโดยมีการจัดทำรายงานการประชุม มีแบบประเมิน และข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางไลน์ แหล่งงบประมาณจะมีเงินบำรุงครูเครือข่ายในแต่ละอำเภอ จะมีค่าสมัครแรกเข้าจำนวน ๑๐๐ บาท เงินบำรุงรายปีจำนวน ๑๐๐ บาท เพื่อนำมาจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบโครงการจะเป็นประธานเครือข่ายในแต่ละอำเภอ และหน่วยงานต้นสังกัด โดยในปัจจุบันจะมีการขับเคลื่อนเครือข่ายใน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ ให้มีการขยายเครือข่ายไปอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มที่ ๑ จังหวัดพิษณุโลก (๑) แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่การศึกษาที่มีคุณภาพของจังหวัดพิษณุโลก

แนวทาง : พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑. โครงการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู (โครงการพัฒนาครู คู่คุณธรรม จริยธรรมสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน)	๑. เพื่อปลูกจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมให้กับครู ๒. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้คู่คุณธรรม ๓. เพื่อเสริมสร้างชั้นเรียนคู่คุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม	๑. จัดอบรมครูในวิชาการจัดการเรียนรู้คู่ธรรม ๒. พัฒนาครูต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม ๓. สร้างเครือข่าย ๔. จัดประกวด Best Praeticed/เวทีนำเสนอ ๕. ติดตามประเมินผล	ครูและบุคลากรทางการศึกษา	๑ ปีการศึกษา	๑. ร้อยละ ๘๐ ของครูในกลุ่ม สพป./สพม./ทั่วไป ระดับอุดมศึกษา ๒. ร้อยละ ๑๐ ๓. เครือข่ายอย่างน้อย ๕ เครือข่าย ๔. ร้อยละ ๑๐ ของกลุ่มเป้าหมายมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อเป็นต้นแบบหรือแนวทางในการพัฒนา ๕. ตลาดนัด/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่นวัตกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมทางการศึกษา	๑. แบบสอบถาม ๒. แบบสัมภาษณ์ ๓. แบบสังเกต	๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. ชุมชน งปม. ๕ ล้านบาท	๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๒. เขตพื้นที่การศึกษา
๒. โครงการพัฒนาศักยภาพครู และสมรรถนะในความเป็นครู (โครงการฝึกอบรมเทคนิค)	เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์	จัดส่งครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับการฝึกอบรมเทคนิคการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยวิทยากรผู้มีความรู้	ครูผู้ดูแลเด็ก	๕-๑๐ วัน ในช่วงปิดเทอม	ร้อยละ ๘๐ ของผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพิ่มขึ้น	ประเมินผลความรู้จากการฝึกอบรม	หน่วยงานต้นสังกัดของครูผู้ดูแลเด็ก	กองการศึกษาอปท.

แนวทาง : พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย)	สำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้น	ความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์						
๓. โครงการสร้างเครือข่ายครู (โครงการเชื่อมความสัมพันธ์ครูเครือข่าย สายใยท้องถิ่น)	๑. เพื่อส่งเสริมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กในส่วนของอปท.ได้เชื่อมความสัมพันธ์เปิดโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน ๒. เพื่อหาหรือแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนยกระดับความเป็นครูสู่ระดับมืออาชีพ	๑. จัดการประชุมสังเจรของคณะครูเครือข่ายจังหวัดพิษณุโลก แต่ละอำเภอ ๒. จัดกลุ่ม Line เครือข่ายครู	คณะครูผู้ดูแลเด็กของ อปท. ทั้งจังหวัด	๑ ปีการศึกษา	๑. ครูในเครือข่ายได้รับการส่งเสริมพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ๒. ครูในเครือข่ายได้รับแนวทางและการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้้อย่างเต็มศักยภาพ	๑. รายงานการประชุม ๒. แบบประเมินร้อยละ ๘๐ ๓. การ Up date ข้อมูลทาง Line กลุ่มสม่ำเสมอ	๑. เงินบำรุงเครือข่ายของครูแต่ละอำเภอในจังหวัดพิษณุโลก ๒. งบประมาณหน่วยงาน	ประธานเครือข่ายแต่ละอำเภอ

กลุ่มที่ ๒ จังหวัดตาก – สุโขทัย

ประเด็น ๑.บริหารจัดการการศึกษาและ ๒. การมีส่วนร่วม พวกเราช่วยกันสร้างการศึกษาให้มีคุณภาพได้อย่างไร

๑. บริหารจัดการการศึกษา

- ๑.๑ ลดความเหลื่อมล้ำ ทำให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
- ๑.๒ รวมกลุ่มกันเพื่อหาทางช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
- ๑.๓ กระจายโอกาสและความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา
- ๑.๔ ลดความเหลื่อมล้ำตั้งแต่ปฐมวัย-อุดมศึกษา
- ๑.๕ สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนและผู้ปกครองเห็นคุณค่าของการศึกษา
- ๑.๖ สร้างผู้บริหารมืออาชีพ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมอย่าแบ่งพรรคแบ่งพวก
- ๑.๗ ลดบทบาทของฝ่ายบริหารทุกระดับ รับฟังคนทำงาน/ครู/นักเรียนให้มากขึ้น
- ๑.๘ ผู้บริหารทุกระดับต้องตั้งอยู่ในความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน
- ๑.๙ ส่งเสริมให้มีสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น
- ๑.๑๐ ออกกฎหมายเรื่องการยุบรวมให้ปฏิบัติและใช้บังคับอย่างจริงจัง
- ๑.๑๑ ศึกษาธิการจังหวัดควรดูแลเรื่องคุณภาพการศึกษา(งานวิชาการเท่านั้น)
- ๑.๑๒ ให้เด็กทุกคนรับการศึกษาทุกคนเท่าเทียมมีคุณภาพด้วยการบริหารงบประมาณ บุคลากร การจัดการที่เท่าเทียมกัน
- ๑.๑๓ เตรียมสถานศึกษาให้พร้อม
- ๑.๑๔ ยุบโรงเรียนขนาดเล็ก
- ๑.๑๕ มีการจัดการศึกษาให้เสมอภาค
- ๑.๑๖ งบประมาณไม่เพียงพอ ต่อการจัดครูให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก
- ๑.๑๗ การบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพตามการปฏิรูป (นโยบายรัฐ) คนดี-คนเก่ง
- ๑.๑๘ บริหารจัดการศึกษาในจังหวัดด้วยหน่วยงานรัฐ+เอกชน ประชาชนในจังหวัด
- ๑.๑๙ ปฏิรูปที่ห้องเรียนเป็นหลัก (นักเรียน)
- ๑.๒๐ พัฒนาครูให้รับผิดชอบสูงๆ
- ๑.๒๑ กระจายอำนาจและงบประมาณสู่โรงเรียนโดยตรง
- ๑.๒๒ ภาคบังคับการศึกษาถึง ม.๓ ควรปฏิรูปบังคับการศึกษาถึง ม.๖

๒. การมีส่วนร่วม

- ๒.๑ การทำงานเป็นทีม
- ๒.๒ สนับสนุนการเรียนรู้และดูแลตัวเองจากครอบครัวสู่ชุมชนและโรงเรียน
- ๒.๓ เป็นผู้นำพาวงค์กรสถานศึกษาให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีทักษะชีวิต และมีความสุข
- ๒.๔ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ๒.๕ จงร่วมใจพัฒนาอย่างจริงจัง
- ๒.๖ ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะร่วมดำเนินการ
- ๒.๗ ให้นักบริหารปรับมุมมองคุณค่าของความเป็นคนไม่ใช่สิ่งของ
- ๒.๘ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทุกภาคส่วน

- ๒.๘ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ดึงเอาปราชญ์ชุมชนเข้ามาช่วยกัน
- ๒.๙ ให้ท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร และควรจัดกิจกรรมการสอนมากขึ้น
- ๒.๑๐ ให้ความร่วมมือส่งเสริม สัมคคีในระดับรากฐานชุมชน
- ๒.๑๑ พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน
- ๒.๑๒ ต่างฝ่ายช่วยกันร่วมมือในการพัฒนาและร่วมสมาชิกให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทั้งนักเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ๒.๑๓ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- ๒.๑๔ ร่วมคิด ร่วมทำ นำหลักเศรษฐกิจสร้างเสริมมาใช้ในการพัฒนาและสร้างสรรค์คุณภาพการศึกษา
- ๒.๑๕ ขาดการบูรณาการจัดการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา
- ๒.๑๖ ระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- ๒.๑๗ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- ๒.๑๘ ประสานงานกับครูและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
- ๒.๑๙ บูรณาการทุกส่วน
- ๒.๒๐ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและให้ความรู้ร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษา
- ๒.๒๑ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม
- ๒.๒๒ ผู้ใหญ่ในกระทรวงหรือบอร์ดใหญ่ควรรับฟังปัญหาจากท้องถิ่นและเข้าใจการแก้ปัญหา

แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ประเด็น การบริหารจัดการศึกษา

- โครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาอย่างมืออาชีพ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้ได้ประโยชน์อย่างมีคุณภาพสูงสุด ทำให้ลดความเหลื่อมล้ำ กิจกรรมย่อยคือ ต้องมีการทำความเข้าใจเป้าหมายให้ตรงกันกับแนวทางของรัฐ ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ โดยการจัดอบรมแลกเปลี่ยนการให้ความรู้นโยบายของรัฐ กฎหมายของรัฐ ไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ มีความเป็นเลิศ มีการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ได้ไปอบรมเพื่อให้เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้พิจารณาแผนการบริหารจัดการศึกษา กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารการศึกษาระดับเขต จังหวัด คณะกรรมการประเมิน ระยะเวลาการดำเนินการใช้เวลา ๑ ปี ๖ เดือน ตัวชี้วัดพิจารณาจากผลการบริหารที่ประสบความสำเร็จ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคุณภาพของนักเรียนต้องดีและเด่น วิธีการเก็บข้อมูลจะมีแบบประเมิน การสำรวจความพึงพอใจผู้มีส่วนร่วม สำนวณสมรรถนะของผู้เรียน แหล่งงบประมาณจากภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบคือ คณะกรรมการระดับจังหวัด

ประเด็น สร้างการมีส่วนร่วม

- โครงการโรงเรียนชุมชน มีการเปลี่ยนบทบาทโรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงาน ต้องมีการนำชุมชนเข้ามา มีบทบาทรองรับโรงเรียนให้มีภาพลักษณ์ที่ดี สามารถช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้ มีวัตถุประสงค์คือ สร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน อบต. ชุมชนท้องถิ่น และภาคเอกชน เป็นการระดมทรัพยากรคนและงบประมาณต่าง ๆ ที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องพึ่งภาครัฐ สร้างความศรัทธาและความ

ตระหนักของชุมชนที่อยู่ห่างไกล ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีกิจกรรมย่อยคือ ประชุมชี้แจง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคัดสรรบุคลากร ปราชญ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยโครงการนี้ จัดหาระดมทรัพยากรจากแหล่ง
ต่าง ๆ จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยเชิญวิทยากร หรือปราชญ์ต่าง ๆ มาให้ข้อมูลการเรียนรู้ มีการนิเทศ
ติดตาม และนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชน ครู นักเรียน คณะกรรมการ
สถานศึกษา และชุมชน ระยะเวลาดำเนินการตลอดปีการศึกษา ตัวชี้วัดร้อยละ ๘๐ ของการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน ชุมชนหมู่บ้านท้องถิ่นมีการประชุมทุกสัปดาห์ ทุกเดือน และความพึงพอใจในการจัดโครงการนี้ วิธีการ
เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แหล่งงบประมาณจากการระดมทรัพยากรจากชุมชนท้องถิ่น และ
ภาคเอกชน ผู้รับผิดชอบคือ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด และโรงเรียน

กลุ่มที่ ๒ จังหวัดตาก - สุโขทัย แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่การศึกษาที่มีคุณภาพของจังหวัดพิษณุโลก

แนวทาง : บริหารจัดการการศึกษา (ตาก - สุโขทัย)								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูล ตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑.โครงการพัฒนาผู้บริหารอย่างมืออาชีพ	๑.เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกมิติ	๑.๑ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ (สัมมนาเชิงปฏิบัติการ) ๑.๒ ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จของรัฐ ท้องถิ่น เอกชน ชุมชน ๑.๓ วางแผนการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	๑. ผู้บริหารสถานศึกษา ๒. ผู้บริหารการศึกษา ระดับจังหวัด และเขต"	๑ ปี ๖ เดือน - ๓ เดือน (อบรม+ดูงาน+วางแผน) - ๑ ปีการศึกษา (ลงมือปฏิบัติ + ประเมินเป็นระยะ) - ๓ เดือน (ประเมิน+สรุป)	๑.ผลการบริหารจัดการที่สำเร็จ ๒.ความพึงพอใจของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ๓.คุณภาพของนักเรียน	๑.แบบประเมินการบริหารงาน ๒.แบบสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ๓.แบบวัดสมรรถนะผู้เรียนตามวัตถุประสงค์โครงการ	๑.รัฐบาล ๒.เอกชน ๓.ท้องถิ่น"	๑.การศึกษานิเทศก์จังหวัด ๒.คณะทำงานระดับจังหวัด
แนวทาง : การมีส่วนร่วม (ตาก - สุโขทัย)								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูล ตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑.โครงการโรงเรียนชุมชน	๑.สร้างความร่วมมือบ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วน	๑.๑ ประชุมวางแผนชี้แจงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๑.๒ จัดหาทรัพยากร อาทิ เช่น งบประมาณ วัสดุ บุคคล และอุปกรณ์ ๑.๓ ลงมือปฏิบัติ	๑.ประชาชน/ครู/นักเรียน/ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง	ปีการศึกษา ๒๕๖๑ (๑๖ พ.ค. ๒๕๖๑ - ๑๕ พ.ค. ๒๕๖๒)	๑.ร้อยละของการมีส่วนร่วม ๒.ร้อยละของความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ	๑.แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ ๒.การเข้าร่วมประชุม/แบบรายงาน	ภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น	ศึกษานิเทศก์จังหวัด และโรงเรียน

	ท้องถิ่น เอกชน ๒.ระดม ทรัพยากรใน ท้องถิ่นในการ จัดการศึกษา ให้เกิด ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผล ๓.สร้างความ ศรัทธาและ ความตระหนัก ของชุมชน ท้องถิ่นในด้าน การศึกษา ๔.ลดความ เหลื่อมล้ำ	๑.๓.๑ จัดโรงเรียนให้เป็น ศูนย์การเรียนรู้ ๑.๓.๒ เชิญปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามาในโรงเรียน ประสานงานกับหน่วยงาน รัฐและเอกชนในชุมชน ๑.๓.๓ นิเทศติดตามจากตัว ทนชุมชน (แบบสอบถาม ,สัมภาษณ์) ๔.ปรับปรุงแก้ไข	นักเรียน และ องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น					

กลุ่มที่ ๓ จังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
ประเด็นพัฒนาหลักสูตร และประเด็นพัฒนาตนเองและครอบครัว
พวกเราจะร่วมกันสร้างการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพได้อย่างไร"

๑. พัฒนาหลักสูตร

๑.๑ พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาพม่า เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดชายแดน

๑.๒ การศึกษาใหม่ : หลักสูตรการเน้นเรื่องคุณภาพ ปลุกฝังให้เป็นรูปธรรม

๑.๓ นำองค์ความรู้จากสถาบันอุดมศึกษาเผยแพร่สู่ท้องถิ่นในลักษณะของการบริการวิชาการ

๑.๔ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๕ ให้ความรู้ชุมชน คิด ร่วมกันแก้ไข

๑.๖ ย่อยากให้ยกเลิกการสอบ O-net ของนักเรียนทุกระดับ เพราะทำให้โรงเรียนหลงทาง ไม่สร้างสรรค์ ไม่คุ้มค่า

๑.๗ พัฒนาสื่อมัลติมีเดีย/ อินเทอร์เน็ต ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

๑.๘ ปลุกฝัง สร้างจิตสำนึกให้กับชุมชน ให้เห็นคุณค่าการศึกษาให้มากขึ้น

๑.๙ พัฒนาหลักสูตร

๑.๑๐ เน้นที่ผู้เรียน"

๑.๑๑ เรื่องการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กให้ออกเป็นกฎหมายปฏิบัติได้ ให้ชัดเจน

๑.๑๒ มีองค์กรเฉพาะกิจ

๑.๑๓ เราขาดการสร้างและพัฒนา "ชาดจิตวิญญาณ"

๒. พัฒนาตนเองและครอบครัว

๒.๑ พัฒนาระบบการศึกษาระดับครอบครัว

๒.๒ ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

๒.๓ สอนลูกให้เป็นคนดี รู้หน้าที่

๒.๔ ทำในภารกิจของตนเองในฐานะ พลเมืองไทยให้ดีที่สุด และตระหนักในคุณภาพของคนในชาติ

๒.๕ เริ่มต้นที่ตัวเรา คิดดี ทำดี ร่วมแก้ปัญหา

๒.๖ เริ่มจากตัวเรา

๒.๗ ใช้เลย ลงมือทำ นำสู่การเปลี่ยนแปลง

๒.๘ เริ่มเปลี่ยนที่ตัวเอง (ลงมือทำ)

๒.๙ ให้ครอบครัว/ คนในชุมชนปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้/ การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง
ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๑๐ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

๒.๑๑ สร้างชุมชนเข้มแข็ง ผู้นำที่เสียสละ ไม่มีการเมืองมาแทรกแซง ผลักดันให้การศึกษาดูแลโดย
คนในชุมชน

๒.๑๒ ตั้งตนเองให้ดี โดยการกระทำตลอดจนปรับปรุงตัวอย่างสม่ำเสมอและทันเวลา

๒.๑๓ ทบทวนบทบาทของตน ทำบทบาทให้เข้มแข็ง

๒.๑๔ คนมีคุณธรรม

๒.๑๕ ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และทำตามหลักการของการศึกษา

แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ประเด็น พัฒนาตนเองและครอบครัว

- โครงการพัฒนาสร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเด็กมีปัญหาในครอบครัว ที่ผ่านมามีการไม่ครอบคลุมและไม่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทุกคนต้องมีส่วนร่วมโดยเฉพาะผู้ปกครองที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนมีเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา กิจกรรมย่อยมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน สร้างความตระหนักให้ความรู้กับผู้ปกครองนักเรียนทุกคน ให้ผู้ปกครองนักเรียนคัดเลือกตัวแทนเป็นเครือข่ายในห้องเรียน สร้างเครือข่ายในทุกห้องเรียน และเปิดโอกาสให้เครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เป็นองค์ความรู้ของโรงเรียนในการช่วยจัดการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ระยะเวลาตลอดปีการศึกษา ตัวชี้วัดคือ โรงเรียนต้องมีเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นเรียน เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง วิธีการเก็บข้อมูลจะมีแบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจในการประชุม แหล่งงบประมาณจากสถานศึกษา และชุมชนท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบคือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู

- โครงการครอบครัวอบอุ่น การศึกษาเข้มแข็ง มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อสร้างสรรค์ครอบครัวให้มีคุณภาพ เพื่อให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา กิจกรรมย่อยมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการสร้างครอบครัว โดยที่หน่วยงานของภาครัฐมีส่วนในการอบรมทั้งด้านยาเสพติด ครอบครัว และส่งเสริมให้เป็นคนดี สร้างงานสร้างอาชีพโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ครอบครัว โรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สร้างเครือข่ายให้พัฒนาพฤติกรรมและคุณธรรม กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียน เยาวชน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานองค์กรของภาครัฐและสถานศึกษา ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๕ ตัวชี้วัดคือ คุณภาพของครอบครัวมีอาชีพ รายได้ การศึกษา ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัวและความร่วมมือของเครือข่าย วิธีเก็บข้อมูลและตัวชี้วัดคือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ แหล่งงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ อบต. ภาคเอกชน สถานศึกษา ผู้รับผิดชอบคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน กศน. สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน และสำนักงานพัฒนาสังคม

กลุ่มที่ ๓ จังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สู่การศึกษาที่มีคุณภาพของจังหวัดพิษณุโลก

แนวทาง : พัฒนาหลักสูตร พัฒนาตนเองและครอบครัว								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑. โครงการพัฒนาหลักสูตรตามช่วงวัยสู่สถานศึกษา	๑. เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามช่วงวัยในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒. เพื่อพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน ๓. เพื่อนำหลักสูตรไปใช้และประเมินการใช้หลักสูตร	๑.พัฒนาหลักสูตร ๑.๑ ปฐมวัย ๑.๒ ชั้น ป.๑-ป.๒ ๑.๓ ชั้น ป.๓-ป.๔ ๑.๔ ชั้น ป.๕-ป.๖ ๑.๕ ชั้น ม.๑-ม.๓ ๒. นำหลักสูตรไปใช้ ๓. ประเมินการใช้หลักสูตร ๔. พัฒนา	๑. นักเรียน ๒. ครู ๓. ผู้บริหาร ๔. คณ. ๕. อปท. ๖. ชุมชน	๑. เม.ย. - พ.ค. (พัฒนา/ สร้าง) ๒. ตลอดปีการศึกษา (ใช้/ ประเมิน)	๑. หลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เรียนเชิงโครงสร้าง เนื้อหา และการประเมิน/ วัดผล ๒. หลักสูตรผ่านการประเมินเห็นชอบการกลุ่มเป้าหมาย ๓. หลักสูตรนำไปใช้ได้ครบทุกมาตรฐานในแต่ละชั้น ๔. แบบประเมินการใช้หลักสูตร	๑. แบบสอบถาม ๒. แบบสัมภาษณ์ ๓. แบบประเมิน	๑. ภาคเอกชน ๒. งบพัฒนาจังหวัด ๓. ประชาสังคมและชุมชน	กศจ.
๒. โครงการพัฒนาหลักสูตร	๑. เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัด ๒. เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก	๑. ศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ๒. วางแผน/ แต่งตั้ง/ คณะทำงาน ในการพัฒนา	ครู/บุคลากรทางการศึกษา/นักเรียน	๑๕ มี.ค. - ๑๕ พ.ค.	ร้อยละ ๑๐๐ ของครู/บุคลากรทางการศึกษา/ นักเรียนที่นำหลักสูตรไปใช้	แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร	งบประมาณของสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา/ฝ่ายวิชาการ

แนวทาง : พัฒนาหลักสูตร พัฒนาตนเองและครอบครัว								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
		หลักสูตร และดำเนินงานตามแผน ๓. สรุปรายงานผล						
๓. โครงการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	"๑. เพื่อให้โรงเรียนมีเครือข่ายผู้ปกครอง ๒. เพื่อให้เครือข่ายส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา"	"๑. ประชาชนสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ๒. คัดเลือกตัวแทนผู้ปกครอง (เครือข่าย) ๓. สร้างเครือข่ายให้ครอบคลุม ๔. เปิดโอกาสให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา"	ผู้ปกครองนักเรียน/นักเรียน	พ.ค. - มี.ค.	๑. โรงเรียนมีเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นเรียน ๒. เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา	๑. แบบสอบถาม ๒. แบบประเมินความพึงพอใจ	๑. สถานศึกษา ๒. ชุมชน/ท้องถิ่น	๑. ผู้บริหาร/ คณะครู ๒. กรรมการสถานศึกษา ๓. ชุมชน/ ท้องถิ่น
๔. โครงการครอบครัวอบอุ่น การศึกษาเข้มแข็ง	๑. เพื่อสร้างครอบครัวให้มีคุณภาพ ๒. เพื่อให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา	๑. จัดอบรมเกี่ยวกับการสร้างครอบครัว ๒. สร้างงาน สร้างอาชีพ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑. นักเรียน, เยาวชน, ผู้ปกครอง, ชุมชน, หน่วยงาน, องค์กร, ภาครัฐ,	ตลอดปี (๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)(ระยะยาว)	๑. คุณภาพของครอบครัว (อาชีพรายได้ การศึกษา) ๒. ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว	๑. แบบสอบถาม ๒. การแจกจ่าย ๓. แบบสัมภาษณ์	อปท. หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถานศึกษา	๑. ศธจ. สถาบันศาสนา ๒. สำนักงานเขตพื้นที่สถานศึกษา (โรงเรียน) อปท. ๓. สสจ. สนง. พัฒนาชุมชน กศน. สนง.

แนวทาง : พัฒนาหลักสูตร พัฒนาตนเองและครอบครัว								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
		๓. ส่งเสริมให้ครอบครัวโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ๔. สร้างเครือข่ายพัฒนาพฤติกรรมและคุณธรรม	เอกชนและสถานศึกษา		๓. ความร่วมมือของเครือข่าย			พัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานพัฒนา สังคมฯลฯ

กลุ่มที่ ๔ จังหวัดพิษณุโลก (๒)

ประเด็นพัฒนาผู้เรียน

แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แนวทาง พัฒนาผู้เรียน

- โครงการพัฒนาผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนในเรื่องการฟัง พูด อ่าน และเขียน พัฒนาด้านร่างกายให้มีการเจริญเติบโตตามวัยอันควร และให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ มีกิจกรรมย่อยในการพัฒนาทักษะอาชีพ มีการใช้ Active Learning และ Learning by doing มีกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายคือผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดและทุกระดับการศึกษา และกลุ่มบรรดาสถานศึกษาทุกสังกัดในจังหวัด ระยะเวลาดำเนินการตลอดปีการศึกษา ตัวชี้วัด ร้อยละของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning และร้อยละของสถานศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ ประเมินผลการปฏิบัติงาน สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วเก็บข้อมูลมาประมวล แหล่งงบประมาณและผู้รับผิดชอบจะมาจากหน่วยงานต้นสังกัด

- โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม จะมีการจัดกิจกรรมโดยให้ความรู้กับพ่อแม่ และมีกิจกรรมครูคนแรกในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย กิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาภาษาต่างประเทศสำหรับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมเด็กในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะการคิด กลุ่มเป้าหมายจะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองที่ดูแลเด็ก และเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงหกปี ระยะเวลาดำเนินการตลอดปีการศึกษา ตัวชี้วัดจะเป็นเรื่องของสุขภาวะเด็กที่ได้มีการติดตามประเมินผล และดูจากพฤติกรรมเด็ก เช่น ความอดทน การแบ่งปัน การมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบการประเมินติดตามการเยี่ยมบ้าน หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานที่ดูแลเด็กปฐมวัยและในส่วนของท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบโครงการจะเป็นสถานศึกษาของภาครัฐและเอกชน ท้องถิ่น และพัฒนาสังคมฯ

กลุ่มที่ ๔ จังหวัดพิษณุโลก (๒) แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่การศึกษาที่มีคุณภาพของจังหวัดพิษณุโลก

แนวทาง : การพัฒนาผู้เรียน								
โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บข้อมูลตัวชี้วัด	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการพัฒนาผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑. เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ๒. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓. เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน ฟัง พูด อ่าน เขียน ๔. เพื่อเป็นการพัฒนาการทางด้านร่างกายให้เจริญเติบโตตามวัย ๕. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑	๑. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสภาพจริง ๒. จัดอบรมผู้ปกครองสร้างความตระหนักในการรับผิดชอบลูกหลาน ๓. กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ ๔. Active Learning ๕. Leanning by doling ๖. สืบสานวัฒนธรรมไทย ๗. กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจิตสำนึกผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๘. กิจกรรมส่งเสริมทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วม	๑. ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒. บ.ว.ร. ๓. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	ตลอดปีการศึกษา/ตลอดปีงบประมาณ	๑. ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning ๒. ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ๓. ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ๕. คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น	๑. แบบสำรวจ ๒. ประเมินผลการทำงาน ๓. รายงานผลการปฏิบัติงาน	สพฐ. (สถานศึกษาในสังกัด) อปท. (สถานศึกษาในสังกัด)	สพฐ. (สถานศึกษาในสังกัด) อปท. (สถานศึกษาในสังกัด)

ภาคผนวก ฅ
การศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถานศึกษา ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

สรุปผลการศึกษาดูงาน และเยือนสถานศึกษา ณ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

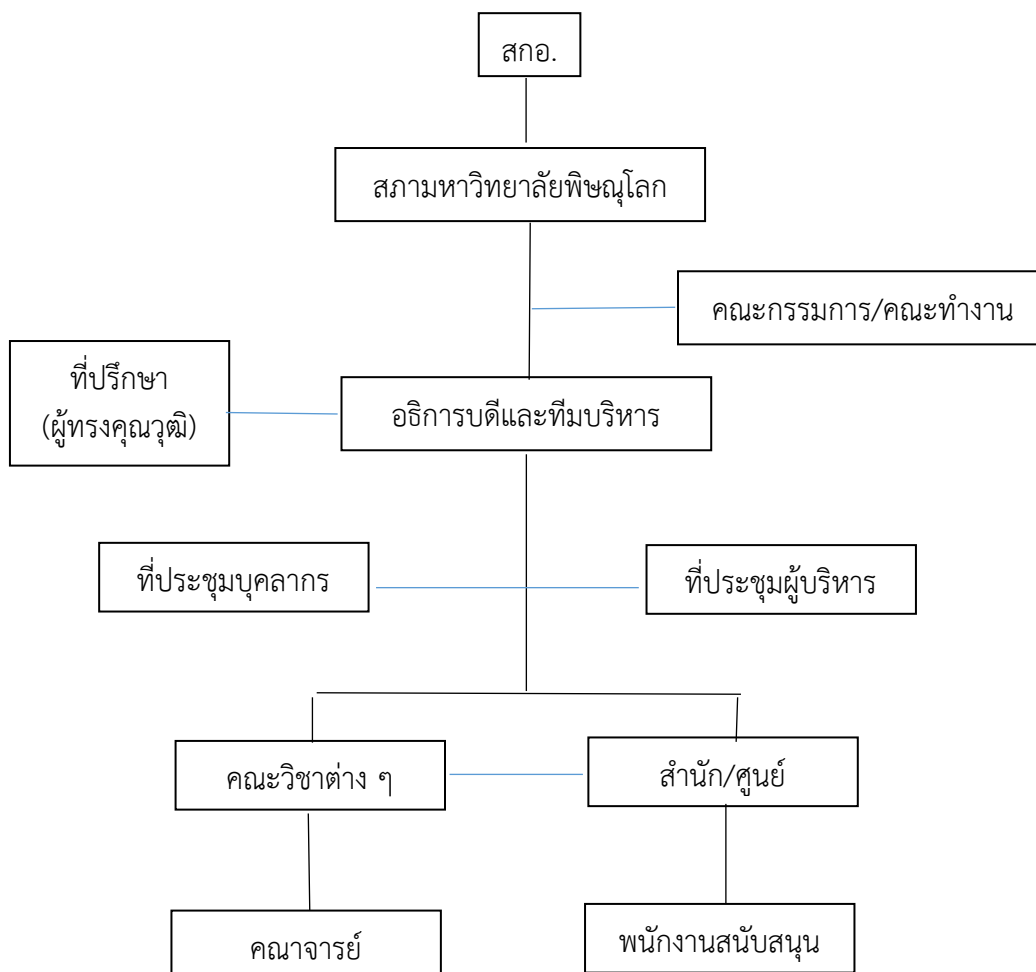
คณะกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) มีการการศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถานศึกษา ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๑ ครั้ง ดังนี้

ในวันพุธที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๒.๐๐ นาฬิกา ณ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ โรงเรียนมะต๋องประชาสรรค์ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสามารถสรุปผลการดูงาน ได้ดังนี้

คณะกรรมการฯ เข้าศึกษาดูงาน ณ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน โดยมหาวิทยาลัยดังกล่าวเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาแล้วประมาณ ๑๓ ปี โดยกำหนดอัตลักษณ์คือ “กล้า เก่ง ดี มีจิตสาธารณะ” และมีวิสัยทัศน์ว่า “มหาวิทยาลัยพิษณุโลก เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำทางภาคเหนือของประเทศไทย ที่จะก้าวไปสู่ความมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล รวมทั้งสร้างระบบสารสนเทศในการเผยแพร่วิชาการทางเครือข่ายชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของชุมชน และปลูกฝังจิตสำนึกสร้างให้นักศึกษามีความเป็นผู้นำ มีความสามัคคี มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม และประเทศชาติ เพื่อสนองนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม”

มหาวิทยาลัยดำเนินการสอนในระดับปริญญาตรี ภาควิชา และภาคสมทบ ระดับปริญญาโท ภาควิชา และภาคสมทบ ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจ โดยมหาวิทยาลัยได้นำเสนอข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่อคณะกรรมการฯ สรุปได้ดังนี้

๑. ระบบการบริหารงาน

๒. กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการของมหาวิทยาลัย

๒.๑ ทิศทางกฎหมายข้อกำหนด ข้อบังคับ ระเบียบ

๑) ปณิธานของผู้รับใบอนุญาตและการจัดตั้งมหาวิทยาลัย

กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เทิดทูนชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ประหยัด สามัคคี มีวินัยให้เคร่งครัดร่วมพัฒนาสังคม

๒) ประญาของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมุ่งดำเนินการตามพันธกิจให้มีมาตรฐานคุณภาพ (Quality) บนพื้นฐานของคุณธรรม (Morality) และนำสังคม (Leading) สู่การพัฒนา

๓) วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยพิษณุโลกเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของจังหวัดพิษณุโลกที่มุ่งให้การศึกษาแก่ปวงชนตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย บัณฑิตมหาวิทยาลัยมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมีอัตลักษณ์: กล้า เก่ง ดี มีจิตสาธารณะ

บทนิยาม : กล้า หมายถึง กล้าคิด กล้าทำ และมีภาวะผู้นำ

เก่ง หมายถึง เก่งการเรียนรู้ และเก่งแก้ปัญหา

ดี หมายถึง นิสัย จิตใจดี เคารพ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

และสังคม

๔) ยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ และกลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม

เป้าประสงค์ : การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการ วิชาชีพ และทักษะชีวิต มีคุณภาพ จริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

กลยุทธ์ :

๑. พัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิสภาวิชาชีพและความต้องการของสังคม

๒. จัดการศึกษาให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (๒๑th Century Skills)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

เป้าประสงค์ : เป็นสถาบันอุดมศึกษามุ่งส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและตอบสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

กลยุทธ์ :

๑. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

๒. ขยายผลและใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาวิจัยหรืองานสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : บริการวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม

เป้าประสงค์ : มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิชาการ วิชาชีพ และงานวิจัยในการพัฒนาชุมชนและสังคม

กลยุทธ์ :

๑. การบริการวิชาการแก่สังคม

๒. บูรณาการองค์ความรู้ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

เป้าประสงค์ : เพื่อให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นคนมีคุณภาพ คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นพลเมืองดีของสังคมและมีคุณลักษณะบัณฑิตด้านวิชาการและวิชาชีพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

กลยุทธ์ :

๑. เสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้นำสำหรับนักศึกษา (Intelligence Leadership)

๒. พัฒนานักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ : เป็นสถาบันที่ส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกในตัวนักศึกษาให้มีความรักและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทยควบคู่ไปกับการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ : ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากร นักศึกษา และชุมชน อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนาและเผยแพร่ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ :

๑. ระบบการบริหารจัดการของผู้บริหารทุกระดับ มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงาน

๒. บุคลากรมีทักษะความสามารถและศักยภาพพร้อมในการปฏิบัติงาน

๓. มีการดำเนินการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ระดับคณะและระดับสถาบัน

๔) การจัดการศึกษาด้วยการประกันคุณภาพภายในตามระบบของ สกอ. ซึ่งมีการประเมินตนเองทุกปีการศึกษา และการตรวจประเมินคุณภาพโดยคณะกรรมการตามบัญชีรายชื่อของ สกอ. และ ประเมินคุณภาพภายนอก รอบ ๕ ปี ตามระบบของ สมศ. โดยคณะกรรมการที่ สมศ. ให้การรับรองการเป็นผู้ประเมินภายนอก ได้รับการประเมินและได้รับการรับรองคุณภาพมา ๓ รอบ (ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๖)

๒.๒ คณะกรรมการ

๑) กรรมการสภามหาวิทยาลัยพิจญ์โลก ประกอบด้วย

๑.๑) นายกสภามหาวิทยาลัย

๑.๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๓ คน

๑.๓) อธิการบดีและผู้แทนคณาจารย์ จำนวน ๒ คน

๑.๔) ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นด้านวิชาการ ธุรกิจ กฎหมาย การปกครองภูมิภาค/ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและอื่น ๆ จำนวน ๗ คน

๑.๕) ผู้รับใบอนุญาต จำนวน ๑ คน

มีการประชุมอย่างน้อย ๔ ครั้งใน ๑ ปีการศึกษา

๒) คณะกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง ได้แก่

๒.๑) คณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย อธิการบดีเป็นประธานกรรมการ รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ คณบดี ผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน ๒ คน และจากสภามหาวิทยาลัย จำนวน ๑ คน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ เป็นเลขานุการ ประชุมสามัญ โดยเฉลี่ย ๘ ครั้งต่อปีการศึกษา

๒.๒) คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ มีผู้ทรงคุณวุฒิที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายเป็นประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิตามบัญชีรายชื่อของ สกอ. และสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน จำนวน ๖ คน เป็นกรรมการ อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการ ประชุมตามวาระ/โอกาสที่อาจารย์เสนอของตำแหน่งทางวิชาการ

๒.๓) ทีมบริหาร เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายในและหรือภายนอกที่มหาวิทยาลัยว่าจ้างมาทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบริหารงานตามพันธกิจ มีการประชุมทุกเดือนและหรือตามสถานการณ์/เหตุการณ์

๒.๔) ที่ปรึกษา เป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทำงานและมีความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

๒.๕) ที่ประชุมผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย ประธานหลักสูตรสาขาวิชา หัวหน้างานในสำนัก/ศูนย์ คณบดี ผู้อำนวยการ รองอธิการบดี อธิการบดี และที่ปรึกษา มีการประชุมสามัญทุกเดือน และประชุมวิสามัญทุกวันศุกร์ของสัปดาห์

๒.๖) คณะวิชาต่าง ๆ จะมีคณะกรรมการประจำคณะ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน ๒ - ๓ คน มาร่วมเป็นกรรมการกับผู้บริหารระดับคณะและสาขาวิชา มีการประชุมสามัญทุกเดือน

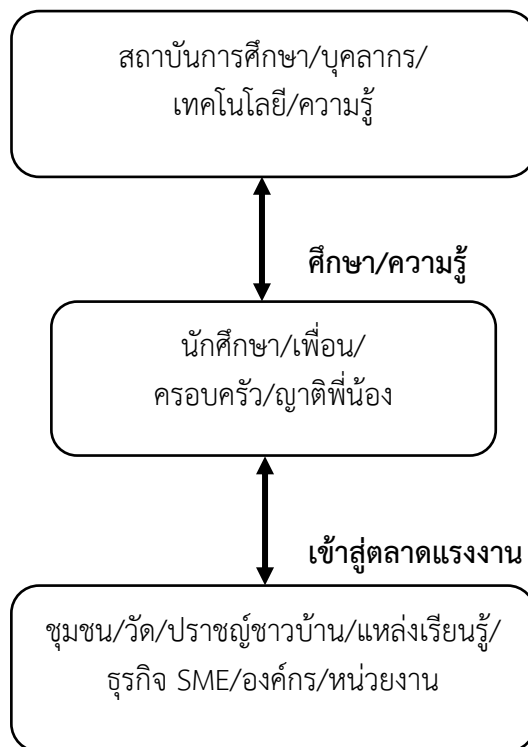
๒.๗) ที่ประชุมบุคลากรมหาวิทยาลัย ซึ่งจะมีการประชุมบุคลากรประจำทั้งหมดของมหาวิทยาลัยเป็นสามัญประจำเดือนเพื่อแจ้ง ประสานการดำเนินงาน และรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนางานมหาวิทยาลัย

กลไกประชารัฐขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ระดับจังหวัดอย่างเชื่อมโยงและบูรณาการในยุค ๔.๐

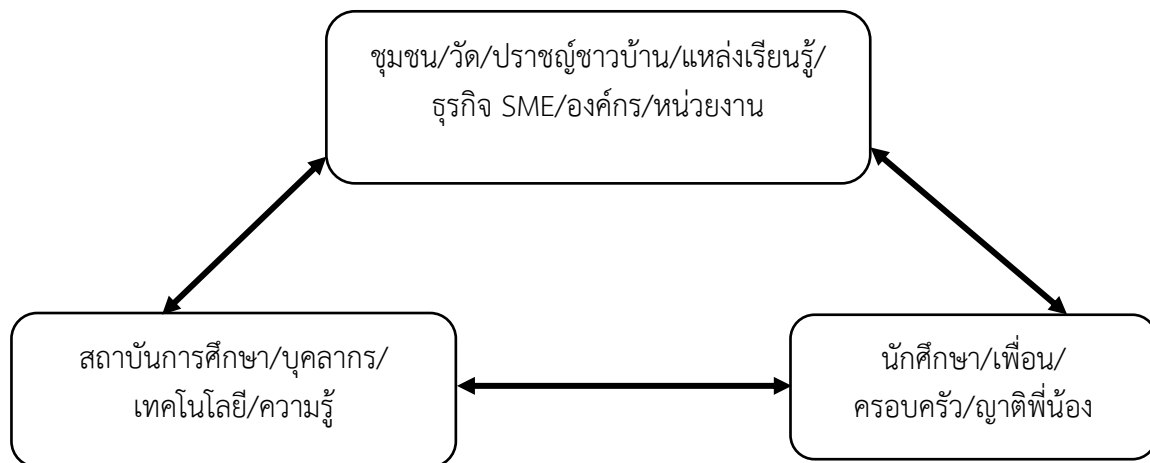
หลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ปรับปรุง ๒๕๕๘ คณะบริหารธุรกิจ (การประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา ๒๕๕๗)

นำเสนอโดย : อาจารย์ทศพรสวรรค์ แจ่มธีรศิลป์ ผู้อำนวยการการสำนักวิจัยและอาจารย์ประจำหลักสูตร

เมื่อก่อน/อดีต ขาดความสอดคล้อง การเชื่อมโยงและการบูรณาการ

ปัจจุบัน (ปรับปรุง ๒๕๕๗) ลงชุมชนหรือพื้นที่เป้าหมาย : ตามความต้องการและการยอมรับของชุมชน

๓. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของมหาวิทยาลัยเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

๓.๑ การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ บ้าน หรือครอบครัวมีส่วนสำคัญ ควรทำให้เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการศึกษา ควรให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนั้นควรเน้นเรื่องของการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนสังคม คือ บ้าน วัด โรงเรียน ให้ร่วมกันในการดูแลและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาร่วมกัน (ระบบ บวร) อยากให้การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ เน้นหลักการนี้ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้

๓.๒ ควรปฏิรูปเรื่องของการบริหารจัดการ คือควรเน้นเรื่องการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ทำให้กระทรวงศึกษาธิการเล็กลง ทำให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างจริงจัง คือให้ผู้ที่ได้รับการกระจายอำนาจมีทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบ งบประมาณ และสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ ไม่ใช่ให้มีเพียงตำแหน่ง โดยอาจกระจายอำนาจการจัดการศึกษาออกเป็นภูมิภาค และให้แต่ละภูมิภาคทำหน้าที่ควบคุมดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาของตน โดยให้มีผู้ตรวจการในการตรวจสอบคุณภาพ ทั้งนี้ ให้กระทรวงศึกษาเป็นผู้ที่ดูแลนโยบายและภาพรวม

๔. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธิการ

ภายหลังจากที่คณะกรรมการธิการได้รับทราบข้อมูลและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย จากทีมผู้บริหารแล้วมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย สรุปได้ ดังนี้

คณะกรรมการธิการเห็นด้วยและสนับสนุนที่จะให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเห็นถึงความตั้งใจ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้การศึกษาจะต้องสามารถสร้างคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เชี่ยวชาญตามความถนัด รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่งอยากให้มหาวิทยาลัยได้นำเป้าหมายส่วนนี้ไปพิจารณาว่ามหาวิทยาลัยจะผลิตคนอย่างไรให้ได้คุณสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด สำหรับวิธีการจัดการเรียนการสอนนั้นหากมหาวิทยาลัยต้องการที่จะสามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนกลางและเอกชนอื่น ๆ ได้ ต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนจบออกไปแล้วสามารถปฏิบัติงานได้จริง คิดวิเคราะห์ได้ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสังคม ดังนั้นจึงอยากให้นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มาใช้ รวมทั้งควรเน้นเรื่องของภาษาอังกฤษด้วยเพื่อรองรับสังคมในอนาคตที่เรื่องของภาษาสากลเป็นเรื่องที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาการจัดการศึกษาปัจจุบันนั้นจำเป็นจะต้องสร้างเครือข่ายร่วมโดยให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีร่วมและสนับสนุน รวมทั้งสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่เข้มแข็งเข้ามาช่วยด้วย ทั้งนี้ หากมหาวิทยาลัยสามารถสร้างนักศึกษาให้มีคุณภาพได้ก็เชื่อว่ามหาวิทยาลัยก็จะสามารถก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ได้ และขอให้กำลังใจมหาวิทยาลัยและบุคลากรทุกคนในการที่จะนำพามหาวิทยาลัยก้าวไปสู่อนาคตและเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน และสังคมโดยรอบต่อไป

สรุปผลการศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนมะต้องประชาสรรค์ อำเภอพหลิมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

คณะกรรมการการศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนมะต้องประชาสรรค์ อำเภอพหลิมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยเป็นการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งการศึกษาดูงานครั้งนี้ คณะกรรมการได้เยี่ยมชมนิทรรศการผลงานของนักเรียนที่จัดขึ้นโดยเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก และร่วมฟังบรรยายสรุปที่มาของเครือข่าย ปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ สรุปได้ว่า

สมาคมโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพิษณุโลก และเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งเครือข่ายนี้ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๑๙ แห่ง โดยสมาชิกโรงเรียนในเครือข่ายนี้มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑,๒๑๐ คน โรงเรียนที่มีจำนวน นักเรียนสูงสุดอยู่ที่ ๑๐๑ คน และต่ำสุด คือ ๓๐ คน ค่าเฉลี่ยประมาณ ๖๓ คน/โรงเรียน ๑ แห่ง ส่วนครู จำนวนครูในเครือข่ายทั้งหมด ๙๙ คน โดยจำนวนครูต่อโรงเรียนต่ำสุดคือ ๓ คน สูงสุด ๑๐ คน ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ ๔ คน/โรงเรียน ๑ แห่ง สมาคมและเครือข่ายนี้ ตั้งขึ้นเพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านเทียบเท่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยมีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นแม่ข่ายให้การสนับสนุน สำหรับวัตถุประสงค์ของสมาคมเพื่อ ๑) ร่วมกันบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก ๒) เพื่อร่วมมือพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ๓) เพื่อจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก ๔) เพื่อร่วมกันจัดหางบประมาณมาพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

สรุปสภาพปัจจุบันปัญหา ข้อเสนอแนะและความต้องการของสมาคมและเครือข่าย

๑. ครูไม่ครบชั้น ไม่ครบสาระ เสนอแก้ไขคือคืนอัตรากำลังครูเกษียณ
 ๒. ครูมีงานธุรการมากส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน เสนอให้จัดหาธุรการให้โรงเรียน
 ๓. ขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อ และอุปกรณ์ เสนอให้จัดสรรคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและงบประมาณแก่โรงเรียนขนาดเล็กโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องหลักเกณฑ์
 ๔. ขาดห้องปฏิบัติการด้านวิทยาศาสตร์และภาษา เสนอให้จัดสรรห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อโรงเรียนขนาดเล็ก
 ๕. โรงเรียนขาดผู้บริหาร เสนอให้แต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้ครบทุกโรงเรียน
 ๖. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของชุมชน เสนอให้จ่ายค่าตอบแทนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ๗. งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดการศึกษา เสนอจัดให้มีกองทุนเพื่อการศึกษา จัดสรรงบประมาณอุปโภคบริโภคแยกจากงบประมาณอื่น
 ๘. นโยบายควรรวมโรงเรียนขนาดเล็กส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านงบประมาณ บุคลากร วิชาการ และการบริหารทั่วไป เสนอให้การควรรวมควรเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสอดคล้องตามความเป็นจริง
- ทั้งนี้ มีรายละเอียดข้อมูลในการนำเสนอต่าง ๆ ดังนี้

๑. ที่มาของสมาคมโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพิษณุโลกและเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งในขณะนี้เป็เป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายเร่งรัดยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น แม้ว่าโรงเรียนจำนวนหนึ่งสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเข้มแข็งและมีผลงานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้สังคมรับรู้มากมาย แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมที่ได้จากการทดสอบระดับชาติ และการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าโรงเรียนจำนวนมากยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สังคมพึงพอใจได้ และในจำนวนโรงเรียนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำนั้น ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน ๑๒๐ คน

จากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าสาเหตุที่ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือนักเรียนไม่มีคุณภาพในด้านการศึกษา เกิดจากโรงเรียนขาดความพร้อมในปัจจุบันหลาย ๆ ประเด็น เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยียุคใหม่ เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการในภาวะขาดแคลนงบประมาณและบุคลากร ทำให้ฝ่ายบริหารต่างมองเห็นว่า การยุบ เป็นทางออกหนึ่งของสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น สิ่งหนึ่งที่สมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือ โรงเรียนขนาดเล็กบางแห่งได้จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กได้รู้จักรากเหง้าของตนเอง รู้จักชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม และวิถีการทำมาหากิน จึงเป็นเหตุผลและที่มาของการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสมาคมโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดพิษณุโลกขึ้น เพื่อร่วมอุดมการณ์แก้ปัญหาาร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของสมาคม

๑. เพื่อร่วมพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก
๒. เพื่อร่วมมือพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก
๓. เพื่อจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก
๔. เพื่อร่วมกันจัดทำงบประมาณมาพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

ทั้งนี้ เมื่อมีการจัดเวทีระดมสมองร่วมกับ ดร.สาคร สร้อยสังวาล อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และ ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร ประธานคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เพื่อหาแนวทางที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาาร่วมกัน จึงได้มีการดำเนินโครงการพัฒนาเครือข่ายในท้องถิ่นโดยใช้ทุนในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมศักยภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพิษณุโลก (ระยะที่ ๑) โดยอาศัยหลักคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งระหว่างสมาคมโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดพิษณุโลก โรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พัฒนาหลักสูตรคุณภาพชีวิตของ ครูคนแรก ตั้งแต่ผู้เรียนอยู่ในครรภ์มารดา และหลักสูตรอบรมครูคนที่สอง เพื่อเพิ่มทักษะผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จำเป็น และภายใต้การจัดการความรู้ของภาคีเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดพิษณุโลก และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในรูปแบบของ “เครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม”

๒. สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดเล็ก (เครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม)

๑) ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลและบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๙
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกและสุโขทัย
ที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายตั้งต้น ๑๙ โรงเรียน

ที่	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวนครู	อัตราจ้าง	ครู สนับสนุน การสอน	ลูกจ้าง (โดย โรงเรียน จ้างเอง)	นักเรียน
๑	ราษฎร์บำรุง	๓๐	๓	-	๑/๓	๑	๑
๒	บ้านน้ำดำ	๖๘	๔	๑	๑/๒	๓	๑
๓	ชุมชนที่ ๑๔ วัดดอนทอง	๓๔	๓	-	๑/๓	๒	๑
๔	บ้านหนองห้าง	๖๐	๘	๒	๑/๓	๑	๑
๕	บ้านทุ่งน้อย	๖๙	๕	๒	๑/๓	๑	๑
๖	ประชาสามัคคี(พรหมพิราม)	๕๓	๕	-	๑/๓	๒	-
๗	บ้านวังยาง	๗๒	๕	๑	๑/๒	-	๑
๘	หนองขาหย่าง	๗๖	๕	-	๑/๓	๑	๑
๙	วัดคลองตาล	๙๔	๙	๓	๑/๒	-	๑
๑๐	บ้านบางแก้ว	๖๒	๕	๑	๑/๔	-	๑
๑๑	วัดย่านยาวประชานุกล	๔๖	๔	-	๑/๓	๑	๑
๑๒	บ้านมะตอง	๔๐	๔	-	๑/๓	๒	๑
๑๓	บ้านคลองทำเนียบ	๙๓	๑๐	๑	๑/๓	-	๑
๑๔	มะตองประชาสรรค์	๙๑	๕	๑	๑/๒	๓	๑
๑๕	บ้านหนองซอนประชาสรรค์	๔๔	๔	-	๑/๓	๑	-
๑๖	ประชาสามัคคี(บางกระทุ่ม)	๘๑	๔	-	๑/๓	๒	-
๑๗	บ้านใหม่โพธิ์ทอง	๔๖	๖	-	๑/๒	๒	๑
๑๘	บ้านสันติพิทยาคาร	๑๐๑	๕	๑	๑/๒	๑	๑
๑๙	วัดหนองหมอแกง	๕๐	๔	-	๑/๓	๑	๑
รวม		๑,๒๑๐	๙๙	๑๕	๗.๓๓	๒๑	๑๕
เฉลี่ย		๖๓.๖๘	๕.๒๑	๐.๗๙	๐.๓๙	๑.๑๑	๐.๗๙

๒) แนวทางการบริหารจัดการของเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในปัจจุบัน

๒.๑) การบริหารจัดการด้านงานวิชาการ

๒.๑.๑) แนวทางในการบริหารจัดการ สามารถสรุปได้ดังนี้

- ๑) การจัดการเรียนการสอนโดยให้ DLTV และ DLIT
- ๒) จัดการเรียนการสอนโดยการควบรวม เช่น การจัดการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๑ และ ๒ เป็น ๑ ห้องเรียน / ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ และ ๔ เป็น ๑ ห้องเรียน / ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ เป็น ๑ ห้องเรียน
- ๓) การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการจ้างพี่เลี้ยง หรือลูกจ้างช่วยสอน
- ๔) นำนักเรียนไปเรียนรู้หรือศึกษาดูงานนอกสถานศึกษา
- ๕) จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการตามนโยบายของต้นสังกัด ได้แก่ การอ่านคล่อง เขียนคล่อง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ส่งเสริมทักษะการพูดสนทนา) โรงเรียนสามภาษา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาพม่า) การท่องสูตรคูณ และคณิตคิดเร็ว
- ๖) จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและเสริมสร้างกำลังใจแก่นักเรียน คณะครู และบุคลากรอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา
- ๗) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

๒.๑.๒) ความสำเร็จโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- ๑) ผลการทดสอบระดับชาติ O-Net และ NT ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ
- ๒) ผลการประเมินอ่านออกเขียนได้ ในภาพรวมผ่านการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้น
- ๓) ผลการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนด้านต่าง ๆ เช่น การส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน เป็นต้น
- ๔) โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

๒.๒) การบริหารจัดการด้านบุคลากร

๒.๒.๑) แนวทางในการบริหารจัดการ สามารถสรุปได้ดังนี้

- ๑) โรงเรียนในเครือข่ายบางแห่งบริหารจัดการโดยครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ “รักษาการในตำแหน่ง”
- ๒) โรงเรียนจ้างพี่เลี้ยงหรือลูกจ้างช่วยสอน เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนให้ครบชั้นหรือครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- ๓) เชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ๔) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่น มีส่วนร่วม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และร่วมพัฒนาโรงเรียน

๒.๒.๒) ความสำเร็จโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- ๑) ผลการประกวดกิจกรรมครู/บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ รางวัล Best Practice รางวัลหนึ่งแสนครูดี ครูสุุดี ฯลฯ
- ๒) ผลการพัฒนาตนเอง ได้แก่ การอบรมผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ (UTQ Online, TEPE online) การเข้ารับการพัฒนาตามโครงการและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ฯลฯ
- ๓) คณะครูและบุคลากรอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา มีความตระหนักในการทำงาน

๒.๓) การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

๒.๓.๑) แนวทางในการบริหารจัดการ สามารถสรุปได้ดังนี้

- ๑) โรงเรียนระดมทรัพยากรภายนอก เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น
 - จ้างพี่เลี้ยง ผู้ดูแลเด็ก หรือลูกจ้างช่วยสอน เพื่อทดแทนจำนวนครูที่ไม่ครบชั้น รวมถึงจ้างนักการภารโรง
 - จ่ายค่าสาธารณูปโภคเพิ่มเติม ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าบริการอินเทอร์เน็ต
 - จ่ายค่าวัสดุและอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับนักเรียนเพิ่มเติม
 - จ่ายค่าวัสดุและอุปกรณ์ในการซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

๒) ระดมวัสดุ ครุภัณฑ์ และแรงงานจากชุมชน

๒.๓.๒) ภาพความสำเร็จโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- ๑) โรงเรียนมีบุคลากรสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น แต่ไม่ครบชั้นเรียนและไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่แต่ละโรงเรียนได้ดำเนินการจัดหาโดยวิธีการต่าง ๆ
- ๒) ชมรมจิตอาสาของนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น ร่วมพัฒนาโรงเรียน
- ๓) กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนสามารถปฏิบัติจนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อนักเรียนตามศักยภาพของนักเรียน

๒.๔) ด้านงานบริหารทั่วไป

๒.๔.๑) แนวทางในการบริหารจัดการ สามารถสรุปได้ดังนี้

- ๑) จัดห้องเรียนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ๒) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักและความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
- ๓) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับนักเรียนและสถานศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) บริหารจัดการทรัพยากรของโรงเรียนที่มีอยู่อย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด
- ๕) จัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วม

๒.๔.๒) ภาพความสำเร็จโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

- ๑) โรงเรียนมีอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพ
- ๒) โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนอย่างหลากหลาย
- ๓) ชุมชนมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

๓. สภาพปัจจุบัน ปัญหา ข้อเสนอแนะและความต้องการ

สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะและความต้องการ
๑. จำนวนครูไม่ครบชั้น และไม่ครบสาระวิชาตามหลักสูตร	๑. ประสานกับสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานผลิตครูในการขอนักศึกษาฝึกงาน/ฝึกสอน ๒. คำนวณอัตรากำลังครูเกษียณ ในรูปแบบของงบประมาณ เพื่อใช้ในการจ้างบุคลากรครูทดแทน
๒. ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมากเกินไป ส่งผลให้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑. จัดสรรหรือจัดหาบุคลากรสายสนับสนุนให้ครบทุกโรงเรียน เช่น ครูธุรการโรงเรียน ๒. จัดสรรตำแหน่งนักการภารโรงให้ครบทุกโรงเรียน
๓. ขาดแคลน วัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นที่จะใช้เหมาะสม เช่น ขาดเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการเรียนการสอน	๑. จัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการเรียนการสอน ๒. การจัดสรรงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจัดสรรไม่เอื้อต่อโรงเรียนขนาดเล็ก
๔. ขาดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ฯลฯ	๑. จัดสรรห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ฯลฯ ๒. การจัดสรรงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจัดสรรที่ไม่เอื้อต่อโรงเรียนขนาดเล็ก
๕. โรงเรียนขาดผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนขาดบุคลากรในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน	๑. แต่งตั้งตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนให้ครบทุกโรงเรียน ๒. ควรสรรหาผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้วิธีการและกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อรองรับตำแหน่งว่างก่อนเกษียณอายุราชการ
๖. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน	๑. จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น (บวร = บ้าน วัด โรงเรียน)
๗. งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพราะโรงเรียนจะได้งบประมาณตามจำนวนหัวของนักเรียน เมื่อจำนวนนักเรียนน้อยงบประมาณที่ได้รับก็น้อยตามไปด้วย	๑. จัดให้มีกองทุนเพื่อการศึกษา โรงเรียนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๒. จัดงบประมาณเพื่อปรับปรุง ซ่อมแซม และพัฒนาโรงเรียน ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๓. จัดสรรงบประมาณค่าสาธารณูปโภคแยกจากงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของนักเรียน

สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะและความต้องการ
๘. นโยบายการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในด้านงบประมาณบุคลากร วิชาการ และบริหารทั่วไป	๑. การควบรวมโรงเรียนควรดำเนินการตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ๒. จัดสรรงบประมาณค่าพาหนะและค่าประกันอุบัติเหตุตามรายหัวนักเรียนที่นักเรียนไปเรียนรวม ๓. ควรจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่นักเรียนไปเรียนรวมจริง

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก (เครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม)

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วม ๑. สร้างเครือข่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและหน่วยงานอื่น เช่น กองทัพอากาศที่ ๓ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (บวร = บ้าน วัด โรงเรียน)	๑. นักศึกษาฝึกงาน/ฝึกสอนของสถาบันอุดมศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในเครือข่ายโรงเรียนสาธิตฯ ครบทุกชั้นเรียนและทุกโรงเรียน ๒. สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาครูคนแรกให้กับเครือข่ายโรงเรียนสาธิตฯ ๓. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ๔. การควบรวมโรงเรียนดำเนินการตามความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
ยุทธศาสตร์การบริหารงบประมาณ ๑. ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน ๒. สร้างหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	๑. โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอสำหรับจ้างบุคลากร ๒. โรงเรียนมีสื่อ นวัตกรรมที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ๓. มีงบประมาณเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างน้อย ๖๐๐ บาทต่อเดือน ๔. มีกองทุนเพื่อการศึกษา โรงเรียนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๕. มีงบประมาณดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซมและพัฒนาโรงเรียน ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๖. มีงบประมาณเพิ่มเติมเป็นค่าสาธารณูปโภค ๗. มีงบประมาณค่าพาหนะและค่าประกันอุบัติเหตุสำหรับนักเรียนไปเรียนรวม ๘. มีหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบุคลากร - สร้างกระบวนการในการจัดสรรและสนับสนุนบุคลากรเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา	๑. จัดสรรหรือจัดหาบุคลากรสายสนับสนุนให้ครบทุกโรงเรียน เช่น อธิการโรงเรียน นักการภารโรง ทั้งนี้ โดยการประสานความร่วมมือกับกองทัพภาคที่ ๓ ในการสนับสนุนกำลังพลมาปฏิบัติงานในสถานศึกษา ๒. ควรสรรหาผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้วิธีการและกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อรองรับตำแหน่งว่าง

๕. กระบวนการขับเคลื่อน การพัฒนาเครือข่ายในท้องถิ่นโดยใช้ทุนในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมศักยภาพ ของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพิษณุโลก

ระยะที่	กลไก	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
๑	การวิเคราะห์บริบทโรงเรียนขนาดเล็ก	- การจัดประชุมเสวนาร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนตัวแทนชุมชน และประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก	สมาคมโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพิษณุโลก
		- การจัดประชุมผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเครือข่ายตั้งต้นจำนวน ๑๙ โรงเรียน กับอธิการบดี และผู้ประสานงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต ในการวิเคราะห์บริบทโรงเรียนขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต
		- การจัดทำเอกสารข้อเสนอในการพัฒนาครูคนแรก และครูคนที่สองของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความต้องการของโรงเรียนจากการวิเคราะห์บริบท	ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก
	การพัฒนาครูคนแรก	- การพัฒนาหลักสูตรอบรมครูคนแรก (ผู้ปกครองที่ตั้งครรภ์และมีบุตรอายุ ๑ – ๓ ปี ก่อนส่งเข้าโรงเรียนขนาดเล็ก) ในพื้นที่การให้บริการของทั้ง ๑๙ โรงเรียน	- สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
		- การอบรมพัฒนา ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน	
	การพัฒนาครูคนที่สอง	- การพัฒนาหลักสูตรอบรมครูคนที่สอง (ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง ๑๙ โรงเรียน)	- สาขาวิชา ๘ สาขาวิชาของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
		- การอบรมตามหลักสูตรพัฒนาครูคนที่สอง ๘ หลักสูตร ๑. หลักสูตรการผลิตสื่อปฐมวัยและจิตวิทยาสำหรับครูปฐมวัย โดยสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ๒. หลักสูตรการสอนทักษะการคำนวณแบบใหม่ สำหรับครูประถมศึกษา โดยสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ๓. หลักสูตรการสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาการอ่านออกเขียนได้ สำหรับครูประถมศึกษา โดย	

ระยะที่	กลไก	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
		สาขาวิชาภาษาไทย ๔. หลักสูตรการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ด้านอาเซียนศึกษา สำหรับครูประถมศึกษา โดยสาขาวิชาสังคมศึกษา ๕. หลักสูตรการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ แบบ PBL สำหรับครูประถมศึกษา โดยสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ๖. หลักสูตรการพัฒนาทักษะด้านฟุตบอล สำหรับครูประถมศึกษา โดยสาขาวิชาพลศึกษา ๗. หลักสูตรการสอนทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูประถมศึกษา โดยสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ๘. อบรมหลักสูตรการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านดนตรี สำหรับครูประถมศึกษาโดยสาขาวิชาดนตรีศึกษา	
๒	การพัฒนาชุมชน Ageing Society	- การพัฒนาหลักสูตรคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในชุมชนของโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นพื้นที่ให้บริการของทั้ง ๑๙ โรงเรียน - การอบรมตามหลักสูตร ๑. การเตรียมตัวเข้าสู่ช่วงวัยผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ๒. การตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ๓. ความเข้าใจชีวิตและปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ๔. การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยและดูแลตนเองเบื้องต้น ๕. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ๖. การเข้าถึงระบบคุ้มครองทางสังคมและหลักประกันคุณภาพ	- สาขาวิชาสาธารณสุขมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
	การหนุนเสริมบุคลากรสายสนับสนุนจากทุนในพื้นที่ เช่น กองทัพอากาศที่ ๓	- การประสานข้อมูลความต้องการจำเป็น ข้อมูลกำลังพลของกองทัพอากาศที่ ๓ ที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านงานการเงิน ธุรการ งานช่าง เพื่อสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก - การประสานข้อมูลความต้องการจำเป็น ข้อมูลกำลังพลของกองทัพอากาศที่ ๓ ที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านการสอน การดูแลเครือข่าย DLTV DLIT เพื่อสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก	- สมาคมโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพิษณุโลก - กองทัพอากาศที่ ๓
	การหนุนเสริมให้มีครูช่วยสอนผ่านฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัย	- การสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นของโรงเรียนขนาดเล็ก - การจัดทำเอกสาร ความพร้อมของโรงเรียนขนาดเล็กทั้งในด้านประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยง ความพร้อมของที่ฝึกสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	- ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ - โรงเรียน - สพป. / สพม. - ครูสุภา

ระยะที่	กลไก	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
	ราชภัฏพิบูลสงคราม	- การนำเสนอความจำเป็น เพื่อให้ สพท. ขับเคลื่อนไปสู่กำหนดนโยบาย “ครูสหกิจ” ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเคยดำเนินการและประสบความสำเร็จในรัฐบาลพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	- คณะกรรมการวิชาการ ขับเคลื่อนการ ปฏิรูปประเทศด้าน การศึกษา
		- การจัดทำข้อมูล Internship ๑ – ๒ และการประสานงานกับครูสภา เพื่อยืนยันข้อมูลนักศึกษาในโครงการครูสหกิจ ในการขอรับใบประกอบวิชาชีพครู	- ฝ่ายฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์
		- การประสาน สพป. / สพม. เพื่อกำหนดภาระงานการนิเทศร่วมกันของคณาจารย์คณะครุศาสตร์และศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่การศึกษา	- สพป. / สพม. - คณะครุศาสตร์
		- การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ โดยคณะครูโรงเรียนสาธิต และคณาจารย์ของแต่ละสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง	- คณะครุศาสตร์ - โรงเรียนสาธิต

๖. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุม เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

นอกเหนือจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่นำเสนอโดยเครือข่ายแล้ว ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการวิชาการในครั้งนี้ได้นำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปได้ ดังนี้

๖.๑ ความคิดเห็นในภาพรวมผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นตัวแทนภาคส่วนต่าง ๆ ไม่เห็นด้วยกับการที่จะมีการยุบโรงเรียนขนาดเล็กโดยที่ไม่ได้รับการยินยอมจากชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของจิตวิญญาณของคนในชุมชน แต่ควรจะให้มีการปรับรูปแบบในการบริหารจัดการโดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นชุมชน วัด สมาคมผู้ปกครอง ศิษย์เก่าของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

๖.๒ โรงเรียนขนาดเล็กมีจุดเด่นคือเป็นโรงเรียนที่ครูสามารถมีความใกล้ชิดกับนักเรียน ขณะเดียวกันเด็กก็ไม่ต้องเดินทางออกไปเรียนนอกชุมชน ทำให้ชุมชนกับเด็กใกล้ชิดกัน การจัดการศึกษาที่ดีจึงไม่ควรดึงเด็กออกจากชุมชน

๖.๓ เนื่องจากวัดมีศักยภาพในการที่จะสนับสนุนชุมชนในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องของการจัดการศึกษาด้วย เพราะวัดเป็นที่รวมศรัทธาของชุมชน ดังนั้นในเรื่องของโรงเรียนขนาดเล็กเชื่อว่าวัดสามารถที่จะเข้าไปช่วยเหลือได้ แต่ปัจจุบันวัดและโรงเรียนบางแห่งห่างกันไปไม่ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ดังนั้นจึงเสนอว่าในการดูแลโรงเรียนขนาดเล็ก ทำอย่างไรที่จะให้วัดซึ่งมีศักยภาพจะสามารถเข้าไปร่วมหรือมีบทบาท และเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนได้ ซึ่งสามารถช่วยเหลือได้ทั้งในเรื่องงบประมาณ และเรื่องของครูผู้สอน หรือการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจึงไม่อยากให้มีการยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งหากยุบเลิกก็ต้องตอบคำถามให้ได้ว่า ยุบทำไม ใครเป็นคนยุบ โรงเรียนผิอะไรถึงยุบ และยุบแล้วจะเอาไปทำอะไร

๖.๔ เสนอให้พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนของชุมชน ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและสามารถใช้ประโยชน์จากโรงเรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับคนในชุมชนทุกเพศทุกวัย เช่นการฝึกอาชีพเสริมต่าง ๆ ซึ่งหากสามารถปรับมาเป็นโรงเรียนของชุมชนก็ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องยุบโรงเรียน

๖.๕ ในประเด็นเรื่องของการขาดแคลนครูผู้สอนนั้นเห็นว่าเป็นประเด็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้โดยในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน เพื่อที่จะสามารถดึงเอาผู้รู้ หรือปราชญ์ต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งมีอยู่มากเข้ามาร่วมเป็นครูผู้สอนแก่นักเรียนได้ เพราะหากจะยุบโรงเรียนขนาดเล็กจะทำให้ระบบชุมชนซึ่งมีการพึ่งพาอาศัยกันในการพัฒนาชุมชนโดย บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) จะหายไป ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อชุมชน เพราะจะมีปัญหาอีกมากตามมา

๗. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธิการ

๗.๑ คณะกรรมการธิการเห็นด้วยและสนับสนุนกับแนวทางการดำเนินการของสมาคมและเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ในการที่จะร่วมมือกันในการดำเนินการต่าง ๆ โดยดึงเอาทุกภาคส่วนทั้งชุมชน วัด สถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชนประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลโรงเรียนขนาดเล็กให้ยังสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เนื่องจากการศึกษาที่แท้จริงนั้นต้องสนองต่อความต้องการของคนในชุมชน อย่างไรก็ตามการยุบ ควบรวม หรือบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นเรื่องนโยบายที่มีมาในหลายรัฐบาลแต่การเรียกอาจแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามการดำเนินการยุบ ควบรวมจะเป็นไปได้ก็ต้องได้รับความยินยอมจากทุกฝ่ายโดยเฉพาะชุมชน ที่มาของการกำหนดนโยบายเรื่องนี้เนื่องจากโรงเรียนมีมากขึ้นขณะที่ผู้เรียนลดลง ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันรัฐบาลก็มียกงบประมาณจำกัดในการที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สำหรับข้อเสนอที่จะขอของงบประมาณ อุปกรณ์ หรือคนเพิ่มอาจเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนขนาดเล็กต้องหาแนวทางและวิธีการช่วยรัฐบาลว่าทำอย่างไรโรงเรียนขนาดเล็กจะอยู่ได้ และอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ สำหรับแนวทางและวิธีการของพิชฌุโลกที่โรงเรียนขนาดเล็กมีการร่วมมือกันช่วยเหลือกันโดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงครามเข้ามาช่วยเหลือตั้งบ้าน และวัดเข้ามาร่วมด้วยถือได้ว่าเป็นตัวอย่างหนึ่งที่จะเป็นทางรอดของโรงเรียนขนาดเล็ก ทำโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนของชุมชน จึงขอให้ทุกท่านที่อยู่ในเครือข่ายได้ร่วมมือกันสร้างแม่แบบนี้ให้สำเร็จและเห็นผลซึ่งคณะกรรมการพร้อมที่จะสนับสนุนและนำเสนอรูปแบบดังกล่าวให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสมต่อไป

๗.๒ สำหรับประเด็นเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ขอแจ้งเพื่อทราบว่า ขณะนี้คณะกรรมการได้มีการนำเสนอแผนการปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปยังคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการแล้ว โดยหลักการที่คณะกรรมการนำเสนอคือเน้นที่การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดทิศทางว่าจะจัดการศึกษาอย่างไรให้มีคุณภาพภายใต้ข้อจำกัดและบริบทต่าง ๆ ของสถานศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามาช่วยในการดูแลจัดทำประกันคุณภาพดังกล่าวด้วย ส่วนการประเมินภายนอกนั้นก็จะกำหนดให้การเข้ามาประเมินของหน่วยงานประเมินภายนอกต้องมาประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาไม่ใช่เกณฑ์ใหม่เข้ามาประเมิน เพื่อให้มาดูแลว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาเป็นไปเพื่อสร้างคุณภาพได้จริงหรือไม่และมีจุดใดที่จะต้องแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายคุณภาพที่สถานศึกษาดังไว้ ขณะนี้การแก้ไขระบบการประกันคุณภาพตามหลักเกณฑ์ใหม่นี้กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในเร็ว ๆ นี้ ซึ่งหากเป็นไปตามหลักการดังกล่าวการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกก็จะเป็นปัญหาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเพราะจะสามารถกำหนดได้ด้วยตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละแห่ง

ภาคผนวก ญ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษา
โดยใช้กลไกประชารัฐระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี”

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้กลไกประชารัฐระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี”

คณะกรรมการการโดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้กลไกประชารัฐระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี” จำนวน ๑ ครั้ง ดังนี้

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้กลไกประชารัฐระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี”

ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ โรงแรมโดมอนด์พลาซ่า ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสามารถสรุปผลการสัมมนาได้ ดังนี้

นายชูชัย ศุภวงศ์ กรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้กล่าวเปิดการสัมมนา และบรรยายพิเศษเรื่อง “การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม”

สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำสูงใน ๕ มิติ ได้แก่ ๑) รายได้ ๒) สิทธิ ๓) โอกาส ๔) อำนาจ ๕) ศักดิ์ศรี ประเทศไทยเคยปฏิรูปที่เป็นผลสำเร็จเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๕ ปฏิรูปประเทศเพื่อให้เป็นอารยประเทศต่าง ๆ ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้นไม่ถือเป็นการปฏิรูป การปฏิรูปเกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ คือการปฏิรูประบบการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มาในครั้งนี้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนั้นก็มีการปฏิรูประบบสุขภาพ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่พอจะประสบความสำเร็จอยู่บ้าง เพราะทำให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสุขภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะตั้งแต่มีระบบบัตรทอง ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ลดลง เพราะบางครอบครัวต้องล้มละลายเพราะค่ารักษาพยาบาล

รัฐธรรมนูญฉบับประชามติเพื่อการปฏิรูป ในคำปรารภมีข้อความตอนหนึ่งว่า การดำเนินเหล่านี้นี้ให้ลุล่วงไปได้ จำต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐ ตามแนวทางประชารัฐ

เป้าหมาย ทิศทาง ยุทธศาสตร์ และสาระการปฏิรูปประเทศในภาพรวม และปฏิรูปด้านต่าง ๆ บทบาทของมิสเตอร์รีฟอร์ม : กรณีตัวอย่าง การปฏิรูปการศึกษา

หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๑ กำหนดให้เป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ ตลอดจนฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และมาตรา ๕๔ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้หน้าที่ของรัฐยังระบุไว้ในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระจำนวน ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาและด้านกระบวนการยุติธรรม

ส่วนหมวด ๑๕ ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๕๐

กลไกปฏิรูปที่สำคัญในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๕๙ คณะกรรมการอิสระปฏิรูปการศึกษา ตามมาตรา ๒๖๑ ซึ่งได้แต่งตั้งแล้ว คณะกรรมการอิสระปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๖๐ กำลังดำเนินการแต่งตั้ง และวุฒิสภา ซึ่งปัจจุบันสถานะติบัญญัติได้ปฏิบัติหน้าที่แทน

เมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้แล้วจะต้องมีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และจะมีกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยใช้กลไกประชารัฐ ซึ่งเราจะมีส่วนร่วมได้ตรงไหนบ้าง สำหรับด้านการศึกษา จะมีคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด มีกลไกระดับอำเภอปฏิรูปการศึกษา

สุขภาพ และคุณภาพชีวิต คือ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและระบบสุขภาพอำเภอ ซึ่งในระดับอำเภอ ก็อาจจะมีเครือข่ายผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย หน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๕๔) ได้แก่ (๑) เด็กทุกคนศึกษาภาคบังคับ ๑๒ ปี (๒) เด็กเล็กก่อนเข้ารับการศึกษ (ปฐมวัย) (๓) เรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐปรับบทบาทท้องถิ่น เอกชน แผนการศึกษาชาติ (๔) เป้าหมายพัฒนาผู้เรียน (๕) สนับสนุนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ (๖) จัดตั้งกองทุนฯ ลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาครู

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ การปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๕๙) ได้แก่ (๑) วิธีการจัดทำแผน (๒) การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ (๔) ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะบรรลุภายใน ๕ ปี (๕) การวัดผลการดำเนินการ (๖) ระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (มาตรา ๖๕ และมาตรา ๒๗๕) คือ (๑) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (๒) การกำหนดเป้าหมาย (๓) ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย (๔) สาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ (๕) การมีส่วนร่วม (๖) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

การนำเสนอกิจกรรม “การพัฒนาครูโดยพื้นที่เป็นฐาน (PLC) โดย นางสาวกัลยากร บุญนำ รองผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๒ (บ้านดอนเกลี้ยง) มีรายละเอียด ดังนี้

โครงการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน Professional Learning Community (PLC) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๒ (บ้านดอนเกลี้ยง) ทำไมต้องจัดโครงการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐานก่อนที่จะดำเนินการ โครงการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (PLC)

สภาพหรือวิธีการดำเนินงานของครู

๑. ครูได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ยังขาดการติดตามและประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

๒. สาระในการพัฒนาครู ไม่มีความชัดเจนว่าหลักสูตรการพัฒนาตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนาศาและสามารถนำไปใช้ได้จริง

๓. ครูยังขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔. การอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ยังขาดทักษะ ทำให้ครูขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ

๕. เมื่อมีการพัฒนาครู ต้องส่งครูไปอบรม มีผลกระทบต่อเวลาในการจัดการเรียนการสอน

๖. เมื่อครูไปอบรมแล้วไม่นำผลการอบรมนำมาขยายผลต่อ

๗. ครูที่โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๒ (บ้านดอน เกลี้ยง) มีอายุแตกต่างกันมาก โดยมีครูอาวุโสมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมีน้อยในขณะที่ครูที่มีอายุน้อยประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนน้อยมีมาก

๘. ครูต่างคนต่างทำหน้าที่ตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย เมื่อมีฝ่ายบริหารหรือหัวหน้างานเข้าสังเกตการสอน ครูจะต่อต้าน ไม่ให้ความร่วมมือบางครั้งก็ปิดห้องเรียนสอนไม่ให้ผู้อื่นเข้าไปสังเกตการสอน

๙. ครูขาดสื่อ นวัตกรรม ในการจัดการเรียนการสอน

๑๐. ครูสอนตามหนังสือ ไม่สอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

๑๑. ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่จบ เนื่องจากขาดแคลนครู

สภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

๑. นักเรียนขาดระเบียบวินัย

๒. ผลคะแนนการทดสอบระดับชาติของนักเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

๓. นักเรียนทำงานไม่เป็น

๔. นักเรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็นกระบวนการทำงาน

โรงเรียนได้จัดโครงการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (PLC)

- มิติด้านการบริหารจัดการ (การหนุนเสริม) และมิติด้านการจัดการเรียนรู้

มิติด้านการบริหารจัดการ (การหนุนเสริม)

๑.๑ ประชุมชี้แจงครู ถึงวิธีการดำเนินโครงการพัฒนาครูโดยพื้นที่เป็นฐาน (PLC)

๑.๒ เลือกรูปแบบพัฒนาครูที่เหมาะสมและการออกแบบกระบวนการในการพัฒนาครูร่วมกัน

๑.๓ พิจารณาผู้รู้, พี่เลี้ยง, ผู้ชี้แนะ, โค้ช, นักวิชาการ ที่จะช่วยอุดหนุนเสริม ทั้งการทำ PLC

และหนุนเสริมครูในการพัฒนาผู้เรียน และกำหนดแผนงานร่วมกัน ระหว่างผู้รู้ พี่เลี้ยง ผู้ชี้แนะ, โค้ช นักวิชาการและทีมงานของโรงเรียน

๑.๔ จัดตาราง ช่วงเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุก วันจันทร์ เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น.

โดยครูปฐมวัยกลุ่มละ ๗ คน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จับคู่ (Buddy) กลุ่มสาระการงาน พื้นฐานอาชีพ ๔ คน กลุ่มสาระอังกฤษและสังคม ๓ คน เป็นต้น

๑.๕ จัดเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑.๖ จัดเตรียมสื่อเอกสารสำหรับการเรียนรู้ (อำนวยความสะดวกในการสนับสนุน PLC และสนับสนุน สื่อเอกสาร นวัตกรรม สำหรับครูในการพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน)

๑.๗ ติดตามช่วยเหลือ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูโดยทีมงานของโรงเรียน ผู้รู้ พี่เลี้ยง ผู้ชี้แนะ โค้ช นักวิชาการ ดำเนินการเป็นระยะต่อเนื่อง

๑.๘ จัดการความรู้ ประมวลเก็บเกี่ยว จัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการเรียนรู้ของครู ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการทำ PLC ผลการทำ PLC และข้อมูลต่าง ๆ พร้อมเผยแพร่

๑.๙ การสรุปผลการทำงานของโรงเรียนฝ่ายต่าง ๆ และสรุปการทำงาน (ดำเนินการเป็นระยะ อาจจะทุกคืน) และถอดบทเรียนการทำงานเพื่อปรับปรุงงาน ขยายผล

มิติด้านการจัดการเรียนรู้

วงที่ ๑. ปฐมวัย : การปลูกฝังวินัย ได้แก่ ปัญหา คือ แก่ปัญหาเด็กขาดวินัย และรูปแบบ (วิธีการ) คือ Buddy Coaching (ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน)

วินัยแห่งตน ระดับปฐมวัย ได้แก่ ๑. ตรงต่อเวลา ๒. ขออนุญาตทุกครั้งก่อนเข้าหรือออกจากห้องเรียน ๓. เดินเป็นแถวทุกครั้งเมื่อออกไปปฏิบัติกิจกรรมนอกห้องเรียน ๔. พุดจาสุภาพอ่อนโยนมีหางเสียง เช่น ค่ะ/ครับ ขอโทษ ขอคุณ ๕. รู้จักการรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง ๖. หากต้องการตอบคำถามให้ยกมือขึ้น ๗. เก็บของเล่นและของใช้ส่วนตัวได้อย่างเป็นระเบียบ ๘. มีน้ำใจ ช่วยเหลือ แบ่งปัน ๙. ฟังขยให้ถูกวิธี ๑๐. รักษาความสะอาดเรียบร้อย ๑๑. มีความรักสามัคคี และ ๑๒. มีมารยาทไทย

วงที่ ๒. วิทยาศาสตร์ : การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ปัญหา คือ แก่ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และรูปแบบ (วิธีการ) คือ Buddy Coaching (ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน)

ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ๑๓ ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ๑. ทักษะการสังเกต ๒. การวัด ๓. การจำแนกประเภท ๔. การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปส กับสเปสกับเวลา ๕. ทักษะการ

คำนวณ ๖. การจัดและสื่อความหมายข้อมูล ๗. การลงความคิดเห็นจากข้อมูล ๘. การพยากรณ์ ๙. การตั้งสมมติฐาน ๑๐. การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ๑๑. การกำหนดควบคุมตัวแปร ๑๒. การทดลอง และ ๑๓. การตีความหมาย ข้อมูลและลงข้อสรุป

วงที่ ๓. การงานอาชีพ : ทักษะการทำงาน PDCA ได้แก่ ปัญหา คือ แก้ปัญหาการคิดและการทำงาน ของนักเรียน และรูปแบบ (วิธีการ) คือ Buddy Coaching (ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน)

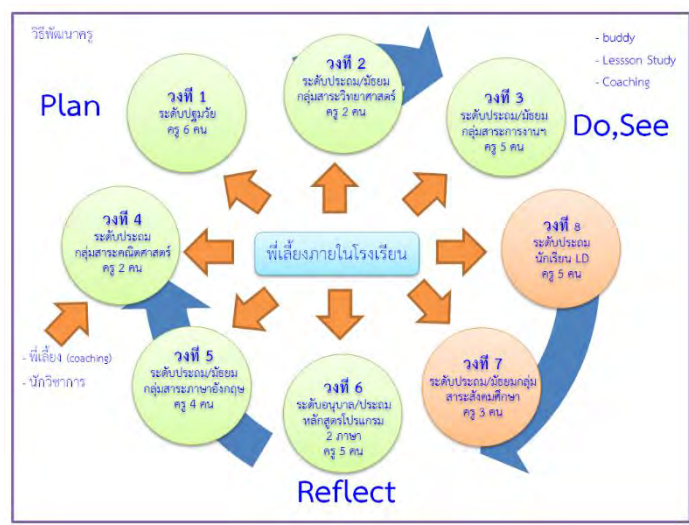
วงที่ ๔. คณิตศาสตร์ : ทักษะคิดทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ปัญหา คือ แก้ปัญหา ทักษะคิดของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และรูปแบบ (วิธีการ) Buddy Coaching (ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน) และนักวิชาการ

วงที่ ๕. ภาษาอังกฤษ : การเขียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ ปัญหา คือ แก้ปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษและ รูปแบบ (วิธีการ) คือ Buddy coaching (ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน)

วงที่ ๖. หลักสูตรโปรแกรม ๒ ภาษา : ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ได้แก่ ปัญหา คือ แก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และรูปแบบ (วิธีการ) คือ Buddy coaching (ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน)

วงที่ ๗. สังคมศึกษา : ทักษะการสรุปความคิดรวบยอดโดยใช้ Mind Mapping ได้แก่ ปัญหา คือ แก้ปัญหาทักษะการสรุปความคิดรวบยอด และรูปแบบ (วิธีการ) คือ Buddy Coaching (ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน)

วงที่ ๘. นักเรียน LD : ทักษะการอ่าน เขียน คำนวณของนักเรียน LD ได้แก่ ปัญหา คือ แก้ปัญหาการ อ่าน เขียนและคิดคำนวณนักเรียน LD และรูปแบบ (วิธีการ) คือ Buddy Coaching (ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน) และ Lesson Study

Plan ได้แก่ ร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วันจันทร์เวลา ๑๕.๓๐ น. ถึง ๑๖.๓๐ น. นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงดูอีกครั้ง มีข้อเสนอแนะและนำมาปรับแก้ และผลิตสื่อตามแผนการจัดการ ประสพการณ์การเรียนรู้

Do, See ได้แก่ สอนตามแผน โดยมีผู้บริหาร นักวิชาการ ครูพี่เลี้ยง และบัดดี้ ร่วมดูการจัดทั้ง ๘ วง

Reflect ได้แก่ ผู้บริหารพี่เลี้ยง บัดดี้ และคุณครู เข้าร่วมพูดคุยกันถึงบทเรียน/กิจกรรมที่ได้จัดการเรียน การสอน ว่ามีข้อดี และข้อที่ต้องปรับปรุงในส่วนใดเพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

ผลที่เกิดกับผู้เรียน

- วงที่ ๑. ปฐมวัย เรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
- ได้วินัยแห่งตนเอง วินัยในชั้นเรียนและในโรงเรียน
- วงที่ ๒. วิทยาศาสตร์ เรื่อง การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์
- นักเรียนได้เรียนรู้ในการสรุปองค์ความรู้ที่เกิดจากการทดลองด้วยตนเอง
- วงที่ ๓. การงานอาชีพ เรื่อง ทักษะการทำงาน PDCA
- นักเรียนได้เรียนรู้ในการสรุปองค์ความรู้ที่เกิดจากการวางแผน และทำงานด้วยตนเอง
- วงที่ ๔. คณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนคติทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
- นักเรียนมีทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ในทางที่ดีขึ้น
- วงที่ ๕. ภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนคำศัพท์
- นักเรียนมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษดีขึ้น
- วงที่ ๖. หลักสูตรโปรแกรม ๒ ภาษา เรื่อง ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
- นักเรียนมีทักษะในการพูด อ่าน เขียน ดีขึ้น
- วงที่ ๗. สังคมศึกษา เรื่อง ทักษะการสรุปความคิดรวบยอดโดยใช้ Mind Mapping
- นักเรียนมีทักษะการสรุปความคิดรวบยอดดีขึ้น
- วงที่ ๘. นักเรียน LD เรื่อง ทักษะการอ่าน เขียน คำนวนของนักเรียน LD
- นักเรียน LD มีการพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน คำนวน

ผลที่เกิดกับครู

๑. ครูได้พูดคุยปรึกษาหารือกันเรื่องการเรียนรู้การสอน
๒. ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยมีพี่เลี้ยง คอยกระตุ้นและให้คำปรึกษา
๓. ครูมีโอกาสได้ลงสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนของกันและกัน
๔. ผู้เชี่ยวชาญได้มีโอกาสมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลเพิ่มเติม
๕. มีบรรยากาศของการเปิดใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน
๖. มีบรรยากาศ การช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตร
๗. ครูเริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน
๘. ครูได้นำวัตกรรม
๙. ครูได้พัฒนาตนเอง

ผลที่เกิดกับโรงเรียน

โรงเรียนมีระบบการบริหารงานวิชาการแนวใหม่เกิดขึ้น เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้ และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด

การแบ่งกลุ่มย่อย ๔ กลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นถอดบทเรียนเรื่อง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้กลไกประชารัฐระดับพื้นที่ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดย ทีมงานของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ การพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD)

๑. สภาพโดยทั่วไปที่พบในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีเด็กบกพร่องด้านกลุ่มทักษะภาษาไทย อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดเลขไม่เป็น
๒. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหน่วยสนับสนุนงบประมาณในการจ้างครูให้กลุ่มนักเรียน LD ได้รับโอกาสในการเรียน รวมทั้งขยายไปยังกลุ่มนักเรียนชายขอบให้ได้รับโอกาสในการเรียนด้วย

ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD)

๑. ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณจาก อบจ.สุราษฎร์ธานี ในการพัฒนาเด็กนักเรียน LD ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
๒. มีการวางแผนการพัฒนา และมีการประชุมผู้ปกครองสร้างความเข้าใจให้ความรู้เรื่องกลุ่มนักเรียน LD รวมทั้งการมีส่วนร่วมผู้ที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน
๓. มีกระบวนการคัดกรองเด็กนักเรียน LD และพิจารณาว่านักเรียนมีจุดบกพร่องในส่วนใด เพื่อจะได้เพิ่มเติมในส่วนนั้น รวมทั้งมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วน
๔. มีหน่วยงานให้ความร่วมมือทั้งหน่วยงานจากกระทรวงสาธารณสุข คือ กรมส่งเสริมสุขภาพจิต และหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นต้น
๕. มีการพัฒนาบุคลากรให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกลุ่มเด็กนักเรียน LD และสามารถช่วยเหลือพัฒนากลุ่มเด็กนักเรียน LD ได้ถูกวิธี

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ผู้ปกครองบางคนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มเด็กนักเรียน LD กับกลุ่มเด็กนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา
๒. ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง (การศึกษาพิเศษ) อย่างเพียงพอ
๓. ครูในโรงเรียนขาดความแม่นยำ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในการคัดกรองกลุ่มเด็กนักเรียน LD
๔. มีบุคลากรทางการแพทย์น้อย กล่าวคือ ผู้ที่สามารถวัด IQ นักเรียน และผู้ที่สามารถลงชื่อรับรองให้เด็กได้

จะมีส่วนร่วมอย่างไรในการปฏิรูป

๑. ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือด้านการศึกษา
๒. เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ เรื่องการปฏิรูปการศึกษาทุกครั้ง
๓. จัดตั้งชมรม สร้างเครือข่าย ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียน ตำบล โดยมีตัวแทนชุมชน ได้แก่ อสม. และกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น
๔. เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนากลุ่มเด็กนักเรียน LD ที่ทุกคนสามารถเข้าร่วมได้
๕. จัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้ยอมรับและเข้าใจกลุ่มเด็กนักเรียน LD
๖. สร้างความเข้าใจให้คนทุกสาขาอาชีพเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา
๗. ให้การแนะแนวอาชีพ สำหรับกลุ่มเด็กนักเรียน LD

กลุ่มที่ ๒ การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพ

๑. ค่านิยมของผู้ปกครอง และเด็กนักเรียนเข้าใจในการศึกษาเพื่ออาชีพที่จะไปสู่สายอาชีพ
๒. การวางแผนระบบอย่างชัดเจน ได้แก่ ข้อมูลอาชีพด้านการศึกษาถูกต้องครบถ้วน และตลาดแรงงานมีแผนยุทธศาสตร์กำลังพลในพื้นที่
๓. มีกระบวนการแนะแนวการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
๔. การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน
๕. มีองค์กรที่พึงพิงในพื้นที่เป็นแกนนำหลัก เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ค่านิยมของผู้ปกครองไม่อยากเปลี่ยนอาชีพ นักเรียนไม่สนใจในอาชีพเท่าที่ควร สังคมมีมุมมองในภาพลบต่อบางอาชีพ
๒. ขาดความต่อเนื่องของหลักสูตรจากความร่วมมือในระบบทวิภาคีซึ่งนักเรียนไม่สู้งาน ลาออกก่อน
๓. ไม่มีข้อมูลสถานที่เรียนที่ครบถ้วน จำนวนนักเรียนที่ไม่เพียงพอในสถานที่เรียน
๔. ความสับสนของข้อมูล ข้อมูลประกอบการตัดสินใจไม่เพียงพอ ผู้เรียนไม่เข้าใจ
๕. ขาดจำนวนครูแนะแนวอาชีพที่มีความรู้เฉพาะด้านที่เพียงพอ และครูส่วนใหญ่ยังเป็นอัตราจ้าง
๖. แผนพัฒนากำลังคนในเชิงนโยบายยังสับสน มีความไม่ต่อเนื่อง ทำให้สับสนในพื้นที่
๗. ขาดความแข็งแกร่งของระบบ ในแต่ละหน่วยงานไม่บูรณาการไปด้วยกัน
๘. ความไม่สอดคล้องระหว่างการผลิตนักเรียนและความต้องการของตลาดแรงงาน

จะมีส่วนร่วมอย่างไรในการปฏิรูป

๑. มีกลไกความตระหนักร่วมให้เป็นปัญหาสาธารณะในพื้นที่
๒. องค์กรเอกชนเข้าร่วมการแนะแนว การผลิตคน การจัดทำหลักสูตรที่ตลาดต้องการ
๓. เปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชนเข้าไปศึกษาวิชาชีพ ร่วมพัฒนาการศึกษา
๔. เปิดมุมมองสร้างพื้นที่และสนองตอบมุมมองของในพื้นที่ตนเอง
๕. ครูด้านอาชีพต้องมีความรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน ถ้าไม่มีพอควรทำงานเป็นทีม
๖. มีกฎระเบียบในการฝึกงานที่เอื้อต่อผู้ฝึกงาน
๗. ต้องสร้างเครือข่ายสมัชชา ประชาชน เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนในการปฏิรูป

กลุ่มที่ ๓ การจัดทำหลักสูตรพุทธทาสศึกษา

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. พื้นที่ตระหนักถึงปัญหาร่วมกัน
๒. ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย
๓. เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ครูผู้สอนไม่เข้าใจว่าท่านพุทธทาสสอนอะไร และนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนไม่ได้
๒. กระแสของการพัฒนาเน้นที่กิน กาม เกียรติ เป็นอุปสรรคต่อการเข้าใจวิชาพุทธทาสศึกษา
๓. ไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน “ยังไม่เป็นวิถีชีวิต”

จะมีส่วนร่วมอย่างไรในการปฏิรูป

๑. คำสอน ๕ ดี สามารถนำไปปฏิรูปประเทศได้ทุกด้าน

๒. ๕ ดี คือ การสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ จะสามารถแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ความเหลื่อมล้ำต่าง ๆ

เพิ่มเติมการนำเสนอของตัวแทนกลุ่มช่วงบ่าย

ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา คือ การศึกษาต้องทำให้ทุกคนเป็นคนดี นั่นก็คือ การศึกษาไม่สามารถออกจากศาสนา ไม่สามารถแยกออกจากศิลปะ ไม่สามารถแยกออกจากวัฒนธรรมได้

การศึกษาที่แยกออกจากศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ที่ผ่านมามีไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำให้เป็นคนดีได้ และการจัดการศึกษาที่ต้องการวัดที่ให้เป็นคนเก่ง รวมทั้งหน่วยงาน สมศ. สทศ. ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ ก็ใช้ความเก่งเป็นตัวชี้วัด เช่น คะแนน A – net , O – net เป็นต้น

ตามมาตรา ๖ ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อให้ทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ แต่ปรากฏว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้ทำตามนั้น จะทำอย่างไรให้ศาสนาเข้าไปในการศึกษา

สร้างการเรียนรู้ โดยนำหลักสูตรพุทธทาสศึกษามาใช้ในการเรียนรู้ของคนไทย จะทำให้ทุกคนมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น การเรียนรู้ที่ดีขึ้น ท่านพุทธทาสภิกขุ มีกระบวนการอยู่ ๔ คำถาม ได้แก่ ๑) มันคืออะไร ห้ามคิดเอง เออเอง ๒) มันมาจากไหน ๓) แล้วเราอยากให้เป็นอะไร และ ๔) แล้วมันจะไปเป็นอย่างนั้นได้อย่างไร กระบวนการวิธีคิดอย่างนี้ ท่านเรียกว่า “สัมมาทิฐิ” นั่นก็คือ ถอดมาจากอริยสัจ ๔ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)

ความสำเร็จของหลักสูตรพุทธทาสศึกษา กล่าวได้ว่าอยู่ในขั้นของการรับรู้ ซึ่งยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

หลักสูตรพุทธทาสศึกษา เป็นเสมือนการปฏิรูปการเรียนรู้

นอกจากการปฏิรูปการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของวัดป่าสวนโมกข์ (วัดหลวงพ่อพุทธทาส) ประกอบด้วย ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ทำให้ทุกคนเข้าใจถึงแก่นแท้ของศาสนาที่ตนเองนับถือ ๒) ศาสนาทุกศาสนาอยู่ร่วมกันได้ และ ๓) ต้องเอามนุษย์ออกจากอำนาจวัตถุนิยมเสียบ้าง

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา หัวใจสำคัญ คือ การทำให้ทุกคนเป็นคนดี คนดีต้องมีอย่างน้อย ๕ ดี ได้แก่ ๑) เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ๒) เป็นลูกศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ ๓) เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน ๔) เป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา และ ๕) เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ

หลักคำสอนศาสนาพุทธ ปฐมเทศนา คือ ธรรมจักรกัปปวัตนสูตร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เคยใช้เป็นตราของกระทรวงธรรมการเดิม ให้นำพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน การปฏิรูปการศึกษาจึงจะสำเร็จ

เพิ่มเติมปัญหาและอุปสรรค

๑. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา คือ การมอบอำนาจไว้กับกระทรวงศึกษาธิการ

๒. ควรให้อำนาจแก่โรงเรียนอย่างเพียงพอ

กลุ่มที่ ๔ การพัฒนาครูใช้พื้นที่เป็นฐาน (PLC)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ความพร้อมของครูและบุคลากร

๒. การสนับสนุนจากผู้บริหาร/องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓. ทุกคนเปิดใจร่วมดำเนินการ

๔. การกำหนดเป้าหมายอย่างมีระบบ P4L (Learner, Link, Learning, Love)

๕. กระบวนการ PLC มีความชัดเจน สมบูรณ์ เป็นระบบสามารถนำไปแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง (โดยใช้ Plan, Do/See, Reflex)

๖. การเลือกวิธีการพัฒนาครูที่เหมาะสมและการออกแบบกระบวนการในการพัฒนาครูร่วมกัน
 ๗. การพิจารณาผู้รู้, พี่เลี้ยงที่จะช่วยหนุนเสริมและกำหนดการทำงานร่วมกัน
 ๘. การหนุนเสริมของทีมงานจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- พื้นที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมการปฏิรูปประเทศ (ทุกด้าน) หรือจะมีส่วนร่วมในการปฏิรูปได้อย่างไรได้ ดังนี้
๑. ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
 ๒. เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายต่าง ๆ
 ๓. ผู้ผลิตและพัฒนาครูโดยใช้เครือข่ายในการพัฒนามากยิ่งขึ้น
 ๔. ไม่นิ่งดูตายในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
 ๕. ไม่สนับสนุนการกำหนดนโยบายรายวัน
 ๖. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
 ๗. มีจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
๒. เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายต่าง ๆ
๓. ผลิตและพัฒนาครูโดยใช้เครือข่ายในการพัฒนามากยิ่งขึ้น
๔. ไม่นิ่งดูตายในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
๕. ไม่สนับสนุนการกำหนดนโยบายรายวัน
๖. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
๗. มีจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

เพิ่มเติมการนำเสนอของตัวแทนกลุ่มช่วงบ่าย

PLC ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม โดยครูจะต้องร่วมกันการทำงาน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จเพิ่มเติม

P4L (Learner Link Learning, Love)

L มีความเห็นอธิบายดังนี้ Learner – กำหนดเป้าหมาย คือ ผู้เรียนเป็นหลัก Link – การสร้างเครือข่ายระหว่างครู Learning – การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งไม่ใช่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนเพียงอย่างเดียว ครูก็ต้องเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนด้วยเช่นกัน และ Love – ทำด้วยความรัก ความจริงใจ แบบกัลยาณมิตรอย่างแท้จริง ช่วยร่วมกันแก้ปัญหา

Plan Do/See Reflex คือ P มีความเห็นอธิบายดังนี้ Plan – ครูต้องมีการวางแผน Do/See – ครูที่ต้องไปดูการสอนของเพื่อน และ Reflex – พูดคุยกัน ทำให้ครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยว เนื่องจากการทำงานเป็นทีม

การเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนา โดยกรรมการ และอนุกรรมการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิง สยมพร ศิรินาวัน อนุกรรมการ

ปัจจัยความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา โดยกลไกประชารัฐระดับพื้นที่ ในการปฏิรูปการศึกษา จำนวน ๔ เรื่อง ได้แก่ การศึกษาเพื่ออาชีพ หลักสูตรพุทธทาสศึกษา การพัฒนาเด็ก LD และการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (PLC) และเมื่อนำรูปแบบการปฏิรูปแบบสมัชชาสุขภาพ จึงเป็นกระบวนการปฏิรูปแนวราบซึ่งจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ที่จะทำให้งานปฏิรูปดังกล่าวเป็นไปอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หัวใจสำคัญของความยั่งยืนมีองค์ประกอบสำคัญ ๒ ส่วน คือ ตัวกระบวนการ และบุคคล ซึ่งต้องเข้าใจและเต็มใจที่จะร่วมกันปฏิรูป

นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา กรรมการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา มี ๔ ประการ คือ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญความร่วมมือกันระหว่างประชาชน ชุมชน ภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาคส่วนต่าง ๆ ต้องมีความเข้าใจถึงกลไกหรือกระบวนการปฏิรูป รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้ง ต้องตอบคำถามให้ได้ว่าสิ่งที่ดำเนินการนั้นจะแก้ปัญหการศึกษาในพื้นที่ของตัวเราได้หรือไม่ โดยกระบวนการหรือกลไกปฏิรูปนั้นต้องทำในรูปแบบภูมิสังคมของตน

นายชูชัย ศุภวงศ์ กรรมการ

ในประเด็นเรื่องการทำให้กลไกการปฏิรูปการศึกษาในระดับพื้นที่ เกิดความยั่งยืนได้อย่างไรนั้น เห็นว่าควรนำรูปแบบสมัชชาสุขภาพมาพิจารณาศึกษาและนำจุดเน้นมาปรับใช้กับสมัชชาการศึกษา ซึ่งมีจุดเน้นอยู่ ๒ จุด คือ ๑. เนื่องด้วยสมัชชามักเกิดปัญหาการรวมกลุ่มเวทีสมัชชา ดังนั้น คุณลักษณะของต้นทุนทรัพยากรบุคคลในพื้นที่ต้องมีความเป็นพลเมือง ซึ่งพื้นที่ภาคใต้ประชากรมีลักษณะความเป็นพลเมืองสูงอยู่แล้ว ๒. กลไกระดับอำเภอต้องเน้นให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งต้องสัดส่วนความเป็นราชการน้อย ทั้งนี้ ภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นต้องมีจิตตวิสัย ทำเพื่อแผ่นดินถิ่นเกิด เคารพความเห็นซึ่งกันและกัน จนเกิดประชาธิปไตยจากฐานล่าง และใช้สื่อ Social network เป็นเครื่องมือ เพื่อให้การสื่อสารถึงกันรวดเร็วขึ้น

พลเอก พอล มณีนีรนต์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง และผู้ช่วยโฆษกกรรมการ

กลไกการปฏิรูปการศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะเป็นกรณีศึกษาที่เป็นต้นแบบที่ดีอีกแห่ง เพื่อเสนอสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และส่งต่อให้รัฐบาลนำไปขับเคลื่อนต่อไป อย่างไรก็ดี เห็นว่าหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปในห้องเรียน ซึ่งมีครู นักเรียน และตำราเรียน สิ่งสำคัญคือกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลให้เด็กได้คิดวิเคราะห์เป็นแทนการท่องจำ เพื่อสร้างคนไทยให้มีคุณลักษณะตามศตวรรษที่ ๒๑ ใน ๕ ลักษณะ ได้แก่ คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม แก้ปัญหาชีวิตได้ ติดต่อสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี และเป็นคนดีมีวินัย โดยกระบวนการเรียนรู้ต้องเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณภาพและศักยภาพปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว

การอภิปรายของผู้เข้าร่วมสัมมนา โดยสรุป ดังนี้

A : ปัจจัยความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ๒ ประการ

๑. กลไกในการขับเคลื่อนโดยมีกลไกหลัก คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งต้องมีความเข้าใจและอุทิศเพื่อจังหวัด และกลไกรอง คือ คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้แทนที่มาจากทุกภาคส่วน ซึ่งต้องเป็นผู้รู้ มีความสามารถ อุทิศ เสียสละ และเป็นผู้ที่สังคมยอมรับ

๒. เป้าหมายในการปฏิรูปต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วนในจังหวัด โดยจัดลำดับความสำคัญที่จะทำอะไรก่อนหลัง

ปัญหาอุปสรรค

๑. การทำงานของกลไกระดับรอง ได้แก่ คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ในส่วนของความร่วมมือเป็นไปได้ยาก อีกทั้งมีปัญหาอุปสรรคในการประสานงาน

๒. การทำให้เกิดความยั่งยืนควรทำอย่างไร

ภาคผนวก ก
การศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถานศึกษา ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สรุปผลการศึกษาดูงาน และเยือนสถานศึกษา ณ พื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คณะกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement) มีการศึกษาดูงาน และเยี่ยมชมสถานศึกษา ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๔ โรงเรียน ดังนี้

ในวันพุธที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๑๕ – ๑๐.๑๕ นาฬิกา ณ โรงเรียนเจริญเวชวิทยา อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เวลา ๑๐.๔๕ – ๑๒.๐๐ นาฬิกา ณ โรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๔.๓๐ นาฬิกา ณ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓ (บ้านนา) อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๗.๐๐ นาฬิกา ณ โรงเรียนบ้านห้วยด่าน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสามารถสรุปผลการดูงาน ได้ดังนี้

๑. คณะกรรมการฯ เข้าศึกษาดูงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนฝ่ายท่า (เจริญเวช) และโรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม ๒ (เจริญเวชวิทยา)

การศึกษาดูงานครั้งนี้เพื่อเยี่ยมชมโครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ณ โรงเรียนเจริญเวชวิทยา อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- นายถาวร รังสีสว่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา กล่าวต้อนรับคณะกรรมการพร้อมทั้งได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานและความเป็นมาของโรงเรียน และนำเสนอถึงผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านมา สรุปได้ว่า โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม ๒ (เจริญเวชวิทยา) ได้เข้าร่วม โครงการ “จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวมาแล้ว ๖ ปี ซึ่งโครงการดังกล่าวเริ่มต้นขึ้นในสมัยที่นายทวีศักดิ์ ทวีทอง ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลท่าข้าม การดำเนินการจึงเป็นการสานงานต่อจากนายกเทศมนตรี สำหรับการดำเนินการของโรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้ นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควบคู่กับการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งการดำเนินการจะเน้นเรื่องขอความสามัคคีของภาคส่วนต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องของการได้รับความอนุเคราะห์เรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน อาคารสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นของชุมชนเป็นไปด้วยดี และเน้นให้เกิดเรื่องของประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

- นายทวีศักดิ์ ทวีทอง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าวต้อนรับ และบรรยายสรุปเกี่ยวกับ โครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ จังหวัดสุราษฎร์ธานีพร้อมเสนอวิสัยทัศน์ในเรื่องดังกล่าว สรุปได้ว่า

จากสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ทุกคนต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ซึ่งประเทศไทยมีความพยายามในการที่จะปฏิรูปการศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่กลับพบว่าสถานการณ์การศึกษาของไทยยังคงตกต่ำลง ขณะที่ การลงทุนทางการศึกษาของไทยสูงขึ้น ซึ่งจากการศึกษาขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา OECD พบว่ามาตรการในการปฏิรูปการศึกษาที่ประเทศที่สำเร็จเลือกใช้ คือมาตรการการกระจายอำนาจจากรัฐส่วนกลางไปส่วนภูมิภาคให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการศึกษาแทบทั้งสิ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา

สำหรับจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการเรียนรู้ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพการศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการรับฟังความคิดเห็นพบว่าจังหวัดมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และขยายตัวในทุกมิติ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษา เรียนจบแล้วไม่มีงานทำ ปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ทุกภาคส่วนได้มีการตระหนักและตื่นตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และเห็นว่าการจัดการศึกษาแบบบูรณาการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลางไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ดังนั้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาน่าจะเป็นมาตรการสำคัญในการที่จะปฏิรูปการศึกษาได้ โดยการให้จังหวัดจัดการตัวเอง ซึ่งต่อมาสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ได้สนับสนุนจังหวัดต่าง ๆ ให้มีการดำเนินโครงการ “จังหวัดปฏิรูป

การเรียนรู้” โดยเริ่มชุดแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่จังหวัดในการปฏิรูปการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละจังหวัด โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยประสาน เริ่มดำเนินการในชุดแรกคือ จำนวน ๑๐ จังหวัด สำหรับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับการเชิญชวนเข้าร่วมเป็น “จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” ชุดที่ ๒ เมื่อในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เนื่องจาก สสค.พิจารณาว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่เหมาะสมและมีศักยภาพเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา สำหรับมาตรการปฏิรูปการเรียนรู้ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีใช้ คือ มาตรการกระจายอำนาจ โดยให้พื้นที่มีอำนาจในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาให้กับเด็กเยาวชนทั่วจังหวัด มุ่งเน้นการทำงานที่ไม่ซ้ำซ้อนแต่เป็นการเติมเต็มช่องว่างเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวก็สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ที่เน้นให้มีการพัฒนาโดยให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

จากการระดมความคิดเห็นเพื่อการขับเคลื่อนโครงการ “จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” พบปัญหาหลัก ๆ ใน ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) ปัญหาด้านความเป็นธรรม เช่นการที่เด็กหลุดออกจากระบบ ปัญหาเด็กบกพร่องในการเรียนรู้ ปัญหาโอกาสทางการศึกษา ๒) ปัญหาด้านคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนมีคุณภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน เป้าหมายการจัดการศึกษาไม่ชัดเจน ปัญหาระหว่างครูกับเด็กทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน การสอนที่เน้นการทำข้อสอบ โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพต่ำ การไม่สนองตอบต่อตลาดแรงงาน ๓) ปัญหาด้านข้อมูลสารสนเทศกับการบริหารจัดการ เช่น ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่มีศูนย์ข้อมูล ไม่มีแผนยุทธศาสตร์การศึกษาในพื้นที่ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจังหวัดจึงได้มีการดำเนินการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนใน ๔ เรื่อง ดังนี้

๑. การพัฒนากลไกขับเคลื่อนจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนฝ่ายท่า (เจริญเวช) และโรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม ๒ (เจริญเวชวิทยา) เป็นโรงเรียนในโครงการ

๒. การพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (เฉพาะเด็ก Learning Disability : LD) โรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย เป็นโรงเรียนในโครงการ

๓. การจัดทำหลักสูตรพุทธทาสศึกษา โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ ๓ (บ้านนา) เป็นโรงเรียนในโครงการ

๔. การพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community : PLC เป็นการร่วมมือ ร่วมใจกันของครูในการที่จะพัฒนาระบบการเรียนรู้ ซึ่งมี โรงเรียนบ้านห้วยด่าน เป็นโรงเรียนในโครงการ

สำหรับจุดแข็งของการดำเนินการโครงการ “จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหน่วยงานที่มีงบประมาณสามารถดำเนินการเองได้

๒. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานและกลุ่มบุคคล ภายนอกเป็นอย่างดี ส่งผลให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต มหาวิทยาลัย หรือแม้แต่หน่วยงานอื่น ๆ ที่ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น โรงพยาบาล สำนักงานสถิติจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด เป็นต้น

๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาของจังหวัด และยินดีที่จะให้การสนับสนุนและร่วมขับเคลื่อนโครงการการปฏิรูปการเรียนรู้ รวมทั้งเสนอแนะให้คณะทำงานตั้งธงชัยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีว่า “เราอยากได้คนสุราษฎร์เป็นแบบไหน คนสุราษฎร์ก็ต้องช่วยกันสร้างให้เด็กสุราษฎร์เป็นแบบนี้” จึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำการแสวงหาแนวร่วมกระทำได้ง่ายขึ้น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิชาการ

๑. โครงการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้แต่ละพื้นที่พัฒนาการจัดการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งสภาราชบัณฑิตถือเป็นต้นแบบ อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่อยากให้มีการพิจารณาดำเนินการควบคู่กันไปก็คือเรื่องของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพราะการจัดการเรียนการสอนในอดีตนั้นไม่สามารถที่จะพัฒนาคนให้รองรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและในอนาคตได้ โดยเสนอให้ปรับวิธีการเรียนการสอนจากเดิมที่เป็นแบบท่องจำให้เป็นการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยาก เช่น การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมสอนโดยการตั้งคำถามแล้วให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบเอง พาไปดูในสถานที่จริง ออกนอกสถานที่ เป็นต้น

๒. ปัญหาของการจัดการศึกษานั้นมาจาก ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คือปัญหาเรื่องของการขาดงบประมาณ ปัญหาเรื่องข้อมูล (Data base) ที่ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ชัดเจน ไม่ครบถ้วน ซึ่งขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการอยู่ระหว่างการดำเนินการในเรื่องนี้ เพื่อจัดให้มีฐานข้อมูลกลางที่ทุกหน่วยงานมีข้อมูลชุดเดียวกันเพื่อนำไปพิจารณาในการวางแผนกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการให้ถูกต้อง สำหรับการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ขณะนี้มีคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาซึ่งก็จำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการปฏิรูป ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็ต้องให้การสนับสนุนโดยให้ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของเด็ก LD จะต้องมีการคัดกรองและค้นหาเด็กให้พบโดยเร็วเพื่อที่จะได้รับการดูแลอย่างทันท่วงที และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณาในการสรรหาและพัฒนาบุคลากรมาดูแลให้เหมาะสม ซึ่งกลุ่มแรกที่จะต้องมีความรู้ในการคัดกรองเด็กคือผู้ปกครอง และต่อมาก็จะเป็นครู ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องค้นหาให้พบตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้รับการส่งเสริม ดูแลให้ถูกต้องโดยเร็ว

๓. ในการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้จะต้องยึดหลักการตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ในมาตรา ๕๔ ที่กำหนดให้การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

สำหรับการนำแนวคิดทางพุทธศาสนามาใช้ในการจัดการศึกษา อย่างเช่น ปรัชญาของท่านพุทธทาส มาจัดทำหลักสูตรพุทธทาสศึกษา ถือว่าเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการที่มีการเสนอแผนการปฏิรูปการศึกษาโดยการศึกษาวิถีพุทธ ซึ่งอยู่ระหว่างการนำเสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณา

นอกจากนั้นในเรื่องของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ขณะนี้คณะกรรมการได้มีการเสนอแผนการพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานและเอกภาพเสนอผ่านสภาและเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้วและอยู่ระหว่างการขับเคลื่อนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับเด็กปฐมวัยนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก ซึ่งการดูแลจะต้องดูแลตั้งแต่ในครรภ์มารดาไปจนคลอดและดูแลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ถ้าหากวัยนี้ได้รับการดูแลและพัฒนาที่ดี ในส่วนวัยอื่น ๆ ก็จะสามารถไปด้วย ซึ่งครูที่จะมาดูแลเด็กเหล่านี้จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการดูแลเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดีเด็กจึงจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพได้ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะต้องได้รับการพัฒนาและอบรมหลักสูตรเป็นการเฉพาะ

ส่วนในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญเพราะที่ผ่านมาเกิดปัญหาในการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างมาก เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการได้เสนอหลักการประกันคุณภาพการศึกษาใหม่ที่เน้นให้ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้ตามที่เสนอก็จะทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ที่แท้จริง

๔. สำหรับกรณีเด็กพิเศษ ควรให้ความสำคัญต่อการคัดกรองเด็กเหล่านี้ โดยจะต้องเน้นให้สามารถคัดกรองเด็กให้ได้รวดเร็วและถูกต้อง จะสามารถคัดกรองได้ก็ต้องมีครูที่มีความรู้ นอกจากนั้นเมื่อคัดกรองได้แล้วจะต้องมีบุคลากรที่มีความสามารถมาดูแล ซึ่งบุคลากรเหล่านี้เป็นบุคลากรที่หาได้ยากจะต้องมีการฝึกฝน อบรม เป็นการเฉพาะ และบุคลากรจะต้องมีความอดทนในการที่จะดูแลเด็กเหล่านี้ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ควรเน้นให้เป็นคนดี สามารถประกอบอาชีพได้ ซึ่งให้เป็นไปตามความเหมาะสมตามศักยภาพของเด็ก นอกจากนี้เมื่อเด็กเรียนจบจะต้องมีการเรียนต่อก็ควรมีระบบการส่งต่อเด็กที่ดี เพื่อให้ส่งต่อเด็กอย่างเป็นระบบต่อเนื่องไปจนประกอบอาชีพได้

๕. สำหรับหลักสูตรพุทธทาสศึกษา นั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ทำอย่างไรให้เด็กสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่แค่การสอนให้รู้หลักศาสนา และควรสอนให้เกิดการปฏิบัติจริง ซึ่งตัวชีวิตหรือประเมินจะต้องสะท้อนไปถึงการปฏิบัติ สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้นในการปฏิรูปการเรียนรู้ อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งโรงเรียนได้ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีและหน่วยงานด้านการศึกษาควรรู้และเข้าใจ

๖. ประเด็นเรื่องสมัชชาการศึกษาจังหวัดในส่วนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะสำเร็จได้หากภาคประชาชน ประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วม จะเห็นได้จากที่รัฐธรรมนูญในส่วนของคำปรารภบางส่วนได้กล่าวว่าการปฏิรูปประเทศจำต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนและภาครัฐตามแนวทางประชารัฐ ซึ่งจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ ซึ่งในการปฏิรูปการศึกษาก็เช่นกันต้องยึดตามแนวทางดังกล่าว

นอกจากนี้ยังฝากประเด็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำงานของสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีว่าจะร่วมทำงานกับภาคส่วนอื่น ๆ อย่างไร เช่น สถานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เสนอว่าสมัชชาควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาว่าจะดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่าง ๆ ที่สมัชชาการศึกษาจังหวัดได้ดำเนินการไปแล้วเพื่อนำเสนอให้นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมได้จริงต่อไป

๗. สำหรับการปฏิรูปการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการประสานร่วมงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ควรจะต้องร่วมมือกันในการดำเนินงาน นอกจากนั้นเรื่องที่สำคัญคือเรื่องการเรียนรู้ของเด็กในศตวรรษใหม่จะต้องเน้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และสามารถเกิดการปฏิบัติได้จริง

๒. คณะกรรมการเข้าศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย

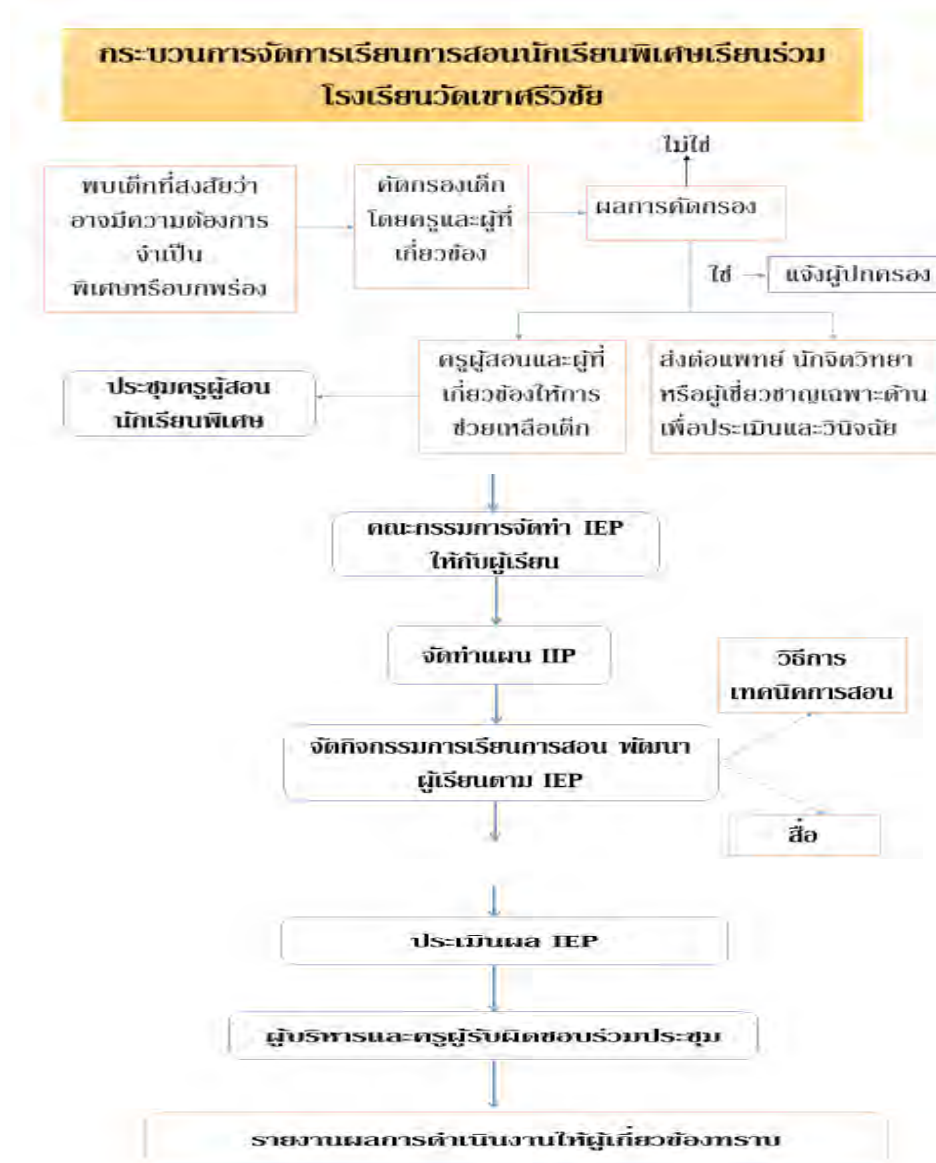
การศึกษาดูงานครั้งนี้เพื่อเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) ณ โรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย อำเภอบ้านนา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- นายธีรชัย พรหมบุตรผู้อำนวยการสถานศึกษา กล่าวต้อนรับคณะกรรมการพร้อมทั้งได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานและ และนำเสนอถึงผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านมา สรุปได้ว่า

โรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย เป็นโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในการจัดการเรียนร่วมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) และเด็กพิเศษ สำหรับชุมชนที่อยู่ในเขตบริการและนอกเขตบริการ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการฝึกอบรมครูเพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการที่จะคัดกรองและดูแลเด็กพิเศษ และมีการจัดระบบระหว่างครู นักเรียนสำหรับเด็กพิเศษ อย่างเป็นระบบ โดยจัดให้มีครู ๑ คน ต่อนักเรียน ๕ คน เพื่อให้พัฒนาเพื่อแก้ปัญหาให้ได้มากที่สุด มีการจัดทำแผนการเรียนเด็กเฉพาะรายเพื่อให้แก้ปัญหาได้ตรงจุด สำหรับเด็กนักเรียนที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ก็จะให้เรียนร่วม

สำหรับการดูแลเด็กพิเศษ จะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมโดยจะมีการประชุมผู้ปกครองให้ทราบเกี่ยวกับการดูแลเด็ก ซึ่งจะต้องรับทราบทั้งผู้ปกครองที่เป็นของเด็กพิเศษและเด็กปกติเพื่อให้มีส่วนร่วมและรับทราบในการดูแลเด็กพิเศษ เพื่อให้การดูแลเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ในการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้เด็กมีกิจกรรม มีชิ้นงาน สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองส่งผลให้ผลการเรียนของเด็กดีขึ้น ทำให้เด็กพิเศษได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมเช่นเดียวกับเด็กปกติ และมีพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับตัวอย่างโครงการที่ใช้ เช่นการร้อยลูกปัด

สำหรับผลสำเร็จคือโรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนโดยรอบและนอกพื้นที่ เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจแก่โรงเรียน ซึ่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ ต้องขอชื่นชมไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญและเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเรื่องดังกล่าว

การบริหารจัดการครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
โดยประชุมชี้แจงครูและผู้เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผน IEP IIP การจัดการเรียนการสอน การ
วัดผลประเมินผล

จัดตั้งทีมงานและคณะกรรมการชุดต่าง ๆ รับผิดชอบโดย จัดตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม
ในโรงเรียนประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง จัดประชุมผู้ปกครอง

พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดย ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้กับหน่วยงานต่าง ๆ ครูเป็น
วิทยากรให้กับครูในเขตพื้นที่และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ร่วมจัดนิทรรศการและแลกเปลี่ยนความรู้

มีการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรวม โดย ผู้บริหาร เขตพื้นที่ และศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อนำข้อชี้แนะ ข้อแนะนำ มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนพิเศษเรียนรวม

การวัดและประเมินผลสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวม โดย

- เด็กพิการรุนแรง ไม่สามารถเรียนรู้ในรายวิชาใดหรือร่วมกับผู้อื่นได้ ประเมินตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่กำหนดไว้ในแผน IEP ประเมินเฉพาะบุคคลไม่ต้องเปรียบเทียบกับเด็กปกติ
- เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในชั้นเรียนปกติ ใช้เกณฑ์ประเมินผลในแต่ละวิชาตามปกติ ปรับวิธีการและเครื่องมือประเมินผล

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

๑. สำหรับหัวใจสำคัญของการเป็นครูนั้นต้องให้ผู้เรียนนั้นสามารถที่จะมีความรู้และพัฒนาตามศักยภาพของตนเองได้ ซึ่งการเป็น ครูสำหรับเด็กพิเศษนั้นถือว่ามีความยากเพราะนอกจากจะมีความรู้ด้านการสอนแล้วยังต้องมีความรู้ด้านอื่น ๆ ด้วย เพื่อที่จะสามารถดูแลเด็กให้สามารถเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนที่มีความแตกต่างไปจากเด็กปกติ และต้องใช้ความอดทนสูง ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงขอชื่นชมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูทุกท่าน และขอขอบคุณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้และเข้ามาสนับสนุน

๒. จากการที่ได้ชมชิ้นงานของเด็ก รวมทั้งผลการเรียนของเด็กที่ปรากฏจะเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการมาถูกทิศทาง การที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. แล้วมี อปท. เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการถือว่าเป็นสิ่งที่ดี และถือเป็นความโดดเด่นของการดำเนินการที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง

สำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนนั้น เรื่องการสอนแบบคิดวิเคราะห์นั้นสามารถนำมาปรับใช้กับกระบวนการที่โรงเรียนทำอยู่ เพราะก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันอยู่แล้วจึงอยากให้ปฏิบัติต่อไป

๓. การดำเนินการใด ๆ ที่เกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กพิเศษถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จะเกิดประสิทธิภาพ และมีความยั่งยืน สำหรับเด็กพิเศษ นั้นพ่อแม่ถือว่ามีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคัดกรองเด็ก แต่อย่างไรก็ตามภายใต้ความบกพร่องเด็กเหล่านี้จะมีความสามารถพิเศษในเรื่องบางเรื่องซึ่งหากเราสามารถค้นพบได้เร็วก็จะสามารถพัฒนาได้เร็วเช่นกัน และส่งเสริมให้ถูกทางตามศักยภาพ เช่น ด้านศิลปะ ถ้าค้นพบแล้วพัฒนาเด็กก็จะสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพซึ่งก็จะกลายเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าภาระ

๔. รูปแบบการดำเนินการของโรงเรียนถือเป็นตัวอย่างที่ดี จึงควรจัดทำเป็นรูปแบบตัวอย่าง (Model) สำหรับการปฏิรูปการศึกษาเชิงพื้นที่ได้ ทั้งนี้ การศึกษาที่ดีจะสามารถลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษา

๕. สำหรับการค้นหาเด็กพิเศษ การค้นพบได้เร็วถือว่าเป็นสิ่งที่ดี ทั้งนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการติดตามดูแลตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนคลอดออกมา และเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาที่มาก็ดูแลต่อ หากเกิดการดูแลที่ต่อเนื่องจะทำให้สามารถค้นพบความผิดปกติได้เร็ว รวมทั้งป้องกันความผิดปกติที่จะเกิดขึ้นได้ด้วย ดังนั้น จึงอยากเสนอให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญต่อการดูแลเด็กปฐมวัย โดยต้องดูแลตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา

๓. คณะกรรมการฯ เข้าศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓ (บ้านนา)

หลักสูตรพุทธทาสศึกษา

ผู้แทนโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓ (บ้านนา) ได้นำเสนอหลักสูตรพุทธทาสศึกษา โดยสรุปดังนี้ คณะกรรมการฯ จัดทำหลักสูตรพุทธทาสศึกษา มีคณาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเป็นเจ้าภาพ คณะกรรมการประกอบด้วยพระคุณเจ้าจากวัดธารน้ำไหล กรรมการธรรมทานมูลนิธิ ผู้บริหารและคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้ง ๔ เขต ศึกษาในเทศก์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ และภาคเอกชน ได้ร่วมกันดำเนินการ

หลักสูตรพุทธทาสศึกษาเป็นโครงการความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เป็นส่วนหนึ่งของโครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยคำนึงถึงสิ่งสำคัญที่จะช่วยในการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การพัฒนาศีลธรรมของเยาวชน หลักสูตรนี้จึงใช้คำสอนทางศีลธรรมของท่านพุทธทาสเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำ อีกทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมืองแห่งคนดี ต้องการที่จะสร้างคนดีตามแนวทางของท่านพุทธทาสให้แก่สังคม ซึ่งการเป็นคนดีนอกจากจะทำให้สังคมที่อยู่มีความสุขแล้ว ผู้ประกอบความดีย่อมมีความสุขอยู่ในตัวด้วย ดังนั้น แนวคิดหลักของหลักสูตร คือ การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนในการเป็นคนดีและมีความสุข

พุทธทาสภิกขุเป็นบุคคลสำคัญของโลก ท่านได้นำคำสอนในพุทธศาสนามาใช้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย รวมถึงยังได้นำคำสอนในพุทธศาสนาใช้ในการแก้ปัญหาสังคมและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของยุวชนนั้นท่านพุทธทาสเน้นหนักที่คำว่า “ศีลธรรม” คำว่า “ศีล” มาจากภาษาบาลีคำว่า “สီล” แปลว่า ปกติ สงบ นิ่ง หมายถึงมนุษย์ต้องมีชีวิตที่เป็นปกติ สงบจนไม่มีความผิดพลาดในการดำรงชีวิตในทุกขณะ มีศีลกำกับ การทำหน้าที่อยู่เสมอ เพื่อที่จะได้ไม่สร้างปัญหาจนทำให้ชีวิตผิดปกติ ส่วนคำว่า “ธรรม” หมายถึง ทรงตัวอยู่ ดังนั้น ความหมายหนึ่งของ “ศีลธรรม” คือ ทรงตัวอยู่อย่างปกติ นอกจากนี้ “ธรรม” ยังหมายถึง หน้าที่ ซึ่งท่านพุทธทาสมักจะกล่าวเสมอว่า “ธรรมะคือหน้าที่” ชีวิตจะเป็นปกติได้เมื่อมีการทำหน้าที่ทางศีลธรรมนั่นเอง

ธรรมะ คือ หน้าที่ ประกอบด้วยหน้าที่ ๓ ระดับ คือ หน้าที่ต่อตนเอง หน้าที่ต่อผู้อื่น และหน้าที่ต่อสังคม ซึ่งท่านพุทธทาสมีคำสอนเรื่องหน้าที่สำหรับยุวชนอยู่ ท่านเรียกว่า “ธรรมะ ๕ ดี” ประกอบด้วย เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เป็นสาวกที่ดีของศาสนา เมื่อมีครบทั้ง ๕ ดีนี้ก็จะ เป็นมนุษย์ที่เต็ม

เป้าหมายของหลักสูตรพุทธทาสศึกษา คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถคิด วิเคราะห์จนตระหนักและเห็นคุณค่าของศีลธรรมตามแนวคิดของท่านพุทธทาส จนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยในหลักสูตรมีเนื้อหาทั้งสิ้น ๕ สาระ คือ ประวัติและผลงานของท่านพุทธทาส ศีลธรรมในชีวิตประจำวัน ไตรสิกขา คำสอนของท่านพุทธทาส และคำสอนเรื่อง ๕ ดี ส่วนการวัดและการประเมินผลนั้นเน้นที่การเลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนให้สามารถแยกแยะดีชั่วถูกผิด มากกว่าที่จะมีเพียงความพอใจหรือไม่พอใจ

ปัญหาที่พบ

- ครูยังสอนเนื้อหาอยู่ ครูยังคิดกิจกรรมเองไม่ได้ ซึ่งได้มีความพยายามที่จะมีการจัดอบรมครูและหาวิทยากรที่จะมาช่วยให้ครูคิดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา และให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการต่อไป

นางสาวจิราภรณ์ เครือแป้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้นำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมโดยสรุปว่า ในปีการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๙ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓ (บ้านนา) ได้รับหลักสูตรพุทธทาสศึกษาเข้ามา ในระดับชั้นประถมศึกษาที่ ๑ - ๖ ใช้การเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง ๘ กลุ่มสาระ และทุกรายวิชา ในส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม แบบเลือกเสรี

โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนโดยนำหลักสูตรที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีจัดทำขึ้นมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร รวมทั้งได้มีการจัดทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนในรายวิชาเพิ่มเติมพุทธทาสศึกษา โดยครูผู้สอนจะสอนโดยการใช้สื่อการสอนจากภาพจริง สถานที่จริง คือ สวนโมกขพลาราม ใช้สื่อการสอนหนังสือ ๕ ดี ลูกที่ดี ศิษย์ที่ดี เพื่อนที่ดี พลเมืองที่ดี พุทธศาสนิกชนที่ดี ในส่วนการวัดผลการเรียนการสอน จะเป็นการวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และจากการวิจัยในการสอนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น การมีจิตอาสา เป็นต้น

- กิจกรรมโครงการที่โรงเรียนได้จัดทำและเข้าร่วมแข่งขัน ได้แก่
- โครงการปลูกฝังคำสอนของท่านพุทธทาสด้วยที่คั่นหนังสือ
 - เข้าร่วมแข่งขันในงานศิลปหัตถกรรม ครั้งที่ ๖๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๙
 - ได้รับรางวัลเหรียญทองในโครงการสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓
 - ได้รับรางวัลเหรียญทองในโครงการปลูกฝังคำสอนของท่านพุทธทาสด้วยที่คั่นหนังสือและหนังสือเล่มเล็ก ซึ่งเป็นโครงการสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖
 - ได้รับรางวัลเหรียญเงินจากการแข่งขันทักษะวิชาการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙
 - ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่งจากการประกวดแข่งขันสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๑. ขอชื่นชมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยหลักสูตรพุทธทาสศึกษา ซึ่งเป็นการสอนให้คนเป็นคนดี แต่ในส่วนการเรียนการสอนในทุกสาระวิชา ถ้าสอนแบบท่องจำ เด็กก็จะจำเพียงแค่ว่า สอบเสร็จก็จะลืม แต่เนื่องจากโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ ให้ปฏิบัติจริง ซึ่งก็จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจ จำได้ และปฏิบัติได้ ซึ่งการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์เป็นวิธีการเรียนการสอนที่จะทำให้เด็กคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานเป็นทีมได้ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

๒. การจัดการศึกษาโดยอาศัยระบบ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) จะเป็นส่วนสนับสนุนให้การศึกษาในพื้นที่มีความเข้มแข็ง ทำให้เยาวชนเป็นคนดีและมีคุณภาพ

๔. คณะกรรมการเข้าศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนบ้านห้วยด่าน

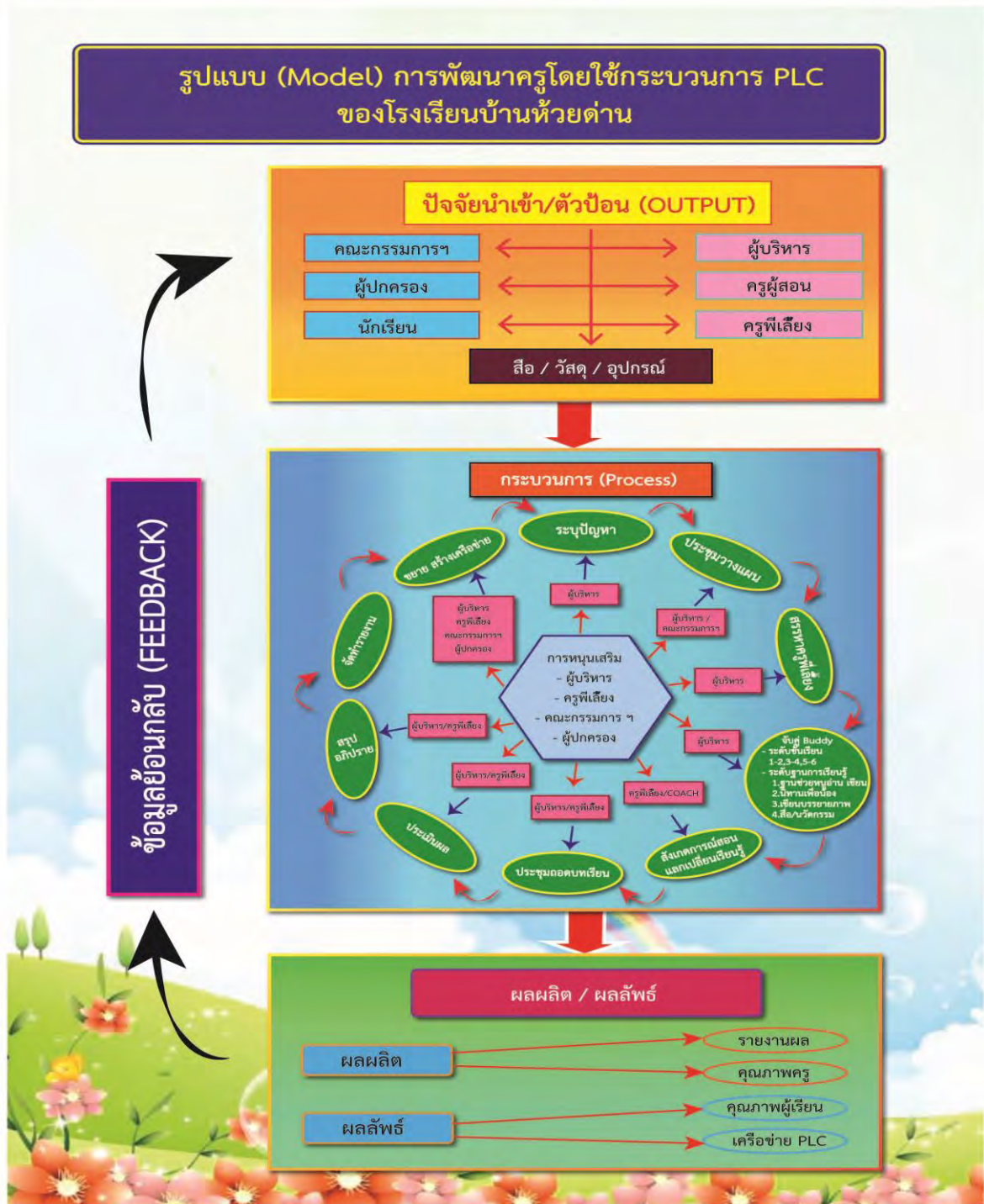
นายทุนพันธ์ หิรัญเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยด่าน ได้กล่าวต้อนรับคณะกรรมการและคณะ โดยสรุปว่า ในนามของคณะครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านห้วยด่าน มีความยินดีในการต้อนรับคณะกรรมการและคณะ ในการเดินทางศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนบ้านห้วยด่านในครั้งนี้ สำหรับการบริหารโรงเรียน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มอบหมายให้ผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นที่ปรึกษาให้แก่โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ ก็ได้ให้ความดูแลโรงเรียนมาโดยตลอด

ในส่วนกระบวนการ PLC ของโรงเรียนนั้น สถานที่หรือระยะเวลาไม่ถือเป็นสาระสำคัญ แต่สิ่งที่มีความสำคัญอยู่ที่ความตั้งใจของบุคลากร โรงเรียนได้ดำเนินการกระบวนการ PLC มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน และปรากฏผลเป็นรูปธรรมในบางเรื่อง แต่ในบางเรื่องก็ยังไม่ปรากฏผลเป็นรูปธรรมอย่างเต็มที่ เนื่องจากกระบวนการ PLC เป็นเพียงกระบวนการหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ใช่สูตรสำเร็จที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ซึ่งโรงเรียนจะนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนต่อไป

นายประทีป ทองด้วง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ ได้กล่าวต้อนรับคณะกรรมการและคณะ โดยสรุปว่า ในนามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้ต้อนรับคณะกรรมการและคณะ โรงเรียนบ้านห้วยด่านถือเป็นโรงเรียนหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีความพร้อมในระดับหนึ่งทั้งด้านผู้บริหาร บุคลากรและนักเรียน ซึ่งคณะผู้บริหารและคณะครูได้มีการจัดการกระบวนการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และมีความก้าวหน้าการดำเนินการเป็นลำดับ ทั้งนี้ พร้อมจะน้อมรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนต่อไป

นางพิทยา บุญคง ครูโรงเรียนบ้านห้วยด่าน ในฐานะตัวแทนคณะทำงาน PLC ของโรงเรียนบ้านห้วยด่าน ได้นำเสนอกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยด่าน โดยสรุปดังนี้ กระบวนการ PLC เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่ได้ผลคุ้มค่าและยั่งยืน PLC เป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมคิดร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่เป้าหมาย เป็นเคล็ดลับในการแก้ปัญหาที่ไม่โดดเดี่ยว สร้างความรัก ความสามัคคี ความผูกพันบนพื้นฐานกัลยาณมิตร เป็นวัฒนธรรมองค์กร และเชื่อว่าครูทุกคนมีศักยภาพที่เปิดใจยอมรับ

MODEL การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการ PLC ของโรงเรียนบ้านห้วยด่าน

การดำเนินการในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

๑. กำหนดปัญหา ซึ่งปัญหาเร่งด่วนที่โรงเรียนต้องการแก้ปัญหา คือ ปัญหาการอ่าน การเขียน

๒. วิธีดำเนินการ เมื่อโรงเรียนได้มีการนำกระบวนการ PLC มาใช้ ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาก็จะเป็นการประชุมหารือร่วมกัน มีการวางแผน เนื่องจากในปี ๒๕๕๘ โรงเรียนไม่มีครูภาษาไทย จึงได้มีการคัดเลือกครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ และคุณครูจากโรงเรียนบ้านขอย ๑๐ มาร่วมทำงานกับโรงเรียน

กระบวนการ PLC มี ๒ รูปแบบ

๑. จับคู่บัดดี้ระหว่างชั้นเรียน

โดยเป็นการจับคู่ ครูชั้น ป.๑ กับ ครูชั้น ป.๒ ครูชั้น ป.๓ กับ ครูชั้น ป.๔ และครูชั้น ป.๕ กับ ครูชั้น ป.๖ เนื่องจากนักเรียนมีวัยใกล้เคียงกันและครูที่สอนอยู่ห้องเรียนใกล้เคียงกัน ซึ่งจะทำให้การวางแผนการสอนร่วมกัน ในการวางแผนจะมีการกำหนดเป้าหมาย พัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน หลังจากเขียนแผนเสร็จแล้ว ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ตรวจแผนให้กับครูคู่บัดดี้ หลังจากนั้นครูคู่บัดดี้ก็จะนำแผนไปสู่ห้องเรียน โดยครูคู่บัดดี้จะนำแผนไปสอน และครูพี่เลี้ยงจะร่วมสังเกตการสอนด้วย หลังจากนั้นครูคู่บัดดี้กับครูพี่เลี้ยงจะมาทำการประชุมเพื่อสรุปผลการสอนร่วมกัน เกี่ยวกับการสอนว่ายังขาดตกบกพร่องในเรื่องใด จะต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมอย่างไร

๒. จับคู่บัดดี้เป็นฐานการเรียนรู้

กิจกรรมฐานการเรียนรู้

ฐานที่ ๑ ช่วยหนูอ่านเขียน เป็นกรณีที่นักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ รวมทั้งเด็กที่บกพร่องการเรียนรู้ (LD) ด้วย ซึ่งครูคู่บัดดี้จะออกแบบกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ฐานที่ ๒ นิทานเพื่อน้อง ซึ่งฐานที่ ๒ - ๔ จะมีการเวียนชั้นเรียนกันไป โดยครูคู่บัดดี้จะออกแบบกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ฐานที่ ๓ เขียนบรรยายภาพ ครูคู่บัดดี้จะออกแบบกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ฐานที่ ๔ สื่อช่วยสอน ครูคู่บัดดี้จะออกแบบกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

มติหนุนเสริมผู้บริหาร ได้แก่ การหนุนเสริมจากผู้บริหารในด้านสถานที่ในการพบปะของครูใช้ในการประชุมวางแผน

มติหนุนเสริมครูพี่เลี้ยง ได้แก่ ให้คำปรึกษาเรื่องการเขียนแผนฯ แนะนำเทคนิคการสอนภาษาไทย สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน อภิปรายผลจากการสังเกตการณ์สอน และให้กำลังใจในการสอนแก้ปัญหาการอ่านการเขียน

มติหนุนเสริมผู้ปกครอง ได้แก่ ดูแลนักเรียนทำการบ้าน งานที่ครูมอบหมาย ร่วมประชุม ร่วมแก้ปัญหาของนักเรียน และให้ความร่วมมือเรื่องช่วยสอนอ่าน เขียน

สิ่งดี ๆ ที่เกิดกับครู ได้แก่ ครูมีความรัก ความสามัคคี มีความผูกพันกันมากขึ้น ครูรู้จักการทำงานแบบเครือข่ายมากขึ้น ครูเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง เกิดบรรยากาศในการเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง และครูรู้จักการกำหนดเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนานักเรียน

สิ่งดี ๆ ที่เกิดกับนักเรียน ได้แก่ นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติมากขึ้น นักเรียนมีความสุขกับการเรียน มีความกระตือรือร้นมากขึ้น นักเรียนอ่านและเขียนคำพื้นฐานได้มากขึ้น และผลการวัดและประเมินการอ่าน เขียนทุกระดับชั้นเพิ่มขึ้น

สิ่งดี ๆ ที่เกิดกับผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารดูแลและสนับสนุนให้ขวัญกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพัฒนาคุณภาพครู และยกระดับผลสัมฤทธิ์ตลอดจนแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๑. ปัญหาของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ ปัญหาครูไม่ครบชั้น ทำให้ต้องมีการยุบรวมชั้นเรียน จนนำไปสู่การควมรวมโรงเรียน และจากการสอนแบบท่องจำ ทำให้เด็กเหลือความรู้เพียง ๕ เปอร์เซ็นต์ ทำข้อสอบเสร็จก็ลืมเนื้อหาความรู้ ทำให้คิดไม่เป็น แก้ปัญหาไม่ได้ ทำให้ผลคะแนนการสอบ O-NET และ PISA ตกต่ำ จึงจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนเป็นการสอนแบบการคิดวิเคราะห์ (Active Learning) เพื่อให้เด็กสามารถคิดเป็น แก้ปัญหาได้ ทำงานเป็นทีมได้ ใช้ภาษาและเทคโนโลยีในการสื่อสารได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนในศตวรรษที่ ๒๑ ต่อไป และจะทำให้ผลคะแนนการสอบ O-NET และ PISA สูงขึ้นต่อไป แต่สำหรับกระบวนการ PLC เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยยกระดับการศึกษาได้ กระบวนการ PLC เป็นกระบวนการที่ให้ครู ๒ คน มาช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ปัญหา หาวิธีการในการสอน แล้วนำวิธีการสอนนั้นไปสอนนักเรียนต่อไป ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง ๔ ฐานนั้น ถือเป็นการสอนแบบ Active Learning เช่นกัน คือ การสอนโดยให้คิด ให้ปฏิบัติจริง ทั้งนี้ กระบวนการ PLC ที่โรงเรียนดำเนินการนั้น สามารถที่จะดำเนินการได้กับทุกสาระวิชาโดยไม่ต้องจัดเฉพาะในวันศุกร์เท่านั้น นอกจากนี้ ในส่วนเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ไม่ใช่เป็นเรื่องของการจับผิด และลงโทษ

๒. ในการจัดการศึกษา ถ้าหน่วยงานและชุมชนให้ความร่วมมือกันจะทำให้เกิดเป็น Best Practice ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งทั่วประเทศยังมีจำนวนน้อย เห็นว่าควรนำ Best Practice แต่ละแห่งมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป โดยที่โรงเรียนในแต่ละพื้นที่ก็จะมีเป้าหมายของโรงเรียนที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ สำหรับการปฏิรูปการศึกษามีเรื่องที่สำคัญอีกหนึ่งเรื่อง คือ จะต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลส่วนกลาง โดยในแต่ละพื้นที่จะต้องรวบรวมข้อมูลของเด็กนักเรียนในแต่ละพื้นที่ แล้วจัดส่งข้อมูลไปยังฐานข้อมูลส่วนกลางต่อไป และในการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต จะมีกระทรวงหลักที่จะต้องเข้ามาบูรณาการการทำงานร่วมกัน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนเรื่องการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาในอนาคต จะต้องเป็นการผลิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ โดยตลาดแรงงานจะต้องมีการแจ้งข้อมูลความต้องการแรงงานต่อกระทรวง ศึกษาธิการ ว่าต้องการแรงงานหรือขาดแคลนแรงงานด้านใด เพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการสามารถวางแผนการผลิตบัณฑิตได้อย่างถูกต้องต่อไป รวมทั้งการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติด้วย

ภาคผนวก ฎ

รายชื่อคณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
(Social Movement) คณะที่ปรึกษาอนุกรรมการ

ภาคผนวก ก
รายชื่อคณะกรรมการ และที่ปรึกษาอนุกรรมการจัดทำแผน
และแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement)

รายนามคณะกรรมการ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	รองประธานอนุกรรมการ
๓. พลเอก พอล มณีรินทร์	อนุกรรมการ
๔. นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาตุกา	อนุกรรมการ
๕. พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสุก	อนุกรรมการ
๖. นายชูชัย ศุภวงศ์	อนุกรรมการ
๗. พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	อนุกรรมการ
๘. พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	อนุกรรมการ
๙. นางถวิลวดี บุรีกุล	อนุกรรมการ
๑๐. พลโท สุภมนัส ภารพบ	อนุกรรมการ
๑๑. นายทนต์ศักดิ์ ทวีทอง	อนุกรรมการ
๑๒. นายวิชิต ตาแก้ว	อนุกรรมการ
๑๓. ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิง สยมพร ศิรินาวัน	อนุกรรมการ
๑๔. นางสาววัลภา เล็กวัฒนานนท์	อนุกรรมการ
๑๕. รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ	อนุกรรมการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาอนุกรรมการ

๑. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร
๒. นายณภมณทล สิบหมื่นเปี่ยม
๓. นายพัฒน์พงษ์ สุขมะดัน

ภาคผนวก ฐ

รายชื่อคณะผู้จัดทำรายงาน

ภาคผนวก ร
รายชื่อคณะผู้จัดทำรายงาน

ประธานที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์

ประธานอนุกรรมการ

ที่ปรึกษา

๑. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	รองประธานอนุกรรมการ
๒. พลเอก พอพล มณีรินทร์	อนุกรรมการ
๓. นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาตุกา	อนุกรรมการ
๔. พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสุกณ	อนุกรรมการ
๕. นายชูชัย ศุภวงศ์	อนุกรรมการ
๖. พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	อนุกรรมการ
๗. พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	อนุกรรมการ
๘. นางถวิลวดี บุรีกุล	อนุกรรมการ
๙. พลโท สุภมนัส ภารพบ	อนุกรรมการ
๑๐. นายทนต์ศักดิ์ ทวีทอง	อนุกรรมการ
๑๑. นายรวิช ตาแก้ว	อนุกรรมการ
๑๒. ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิง สยมพร ศิรินาวิน	อนุกรรมการ
๑๓. นางสาววัลภา เล็กวัฒนานนท์	อนุกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ	อนุกรรมการและเลขานุการ

ผู้จัดทำฐานข้อมูล

คณะอนุกรรมการจัดทำแผนและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (Social Movement)

ผู้รวบรวมและจัดทำ (ร่าง) รายงาน

๑. รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒. นางสาวสายพันธุ์ จาตุรภัทร์	วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

ที่ปรึกษาฝ่ายรวบรวมรายงาน

นางสวีณา พลพีชน์ วิทยากรเชี่ยวชาญ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

สปท. ๒๔/๒๕๖๐

กมณฑมาศ ๖๘/๕

ขอเชิญคณะกรรมการเข้าประจำที่

(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
คนที่หนึ่ง) : ด้วยประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้มี
หนังสือขออนุญาตให้รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ ผู้แทนจากคณะอนุกรรมการ
ขับเคลื่อนการจัดทำแผนและแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา หรือโซเชียลมูฟเมนต์
(Social Movement) เข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวข้องและตอบประเด็นข้อซักถาม
ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ -----

- ๖๘/๑

ซึ่งประธานได้พิจารณาแล้วจึงได้อนุญาตตามข้อบังคับ ข้อ ๕๘ ขอเชิญผู้มีรายชื่อดังกล่าว
ร่วมชี้แจงต่อที่ประชุม และในการนำเสนอรายงานครั้งนี้จะประกอบไปด้วย ท่านวิวัฒน์
 ศัลยกำธร ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประธาน
สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง ประธานมูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติ อดีตผู้อำนวยการ
กองประเมินผลงาน สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการการศึกษาวิสุทธิ
อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และล่าสุดเป็นรองประธาน คนที่หนึ่ง คณะกรรมการอิสระ
เพื่อปฏิรูปการศึกษาตามรัฐธรรมนูญ ท่านที่ ๒ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์
กรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประธานอนุกรรมการจัดทำแผน
และแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
และอดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อพร้อมแล้วขอเชิญท่านประธานกรรมาธิการแถลง
รายงานต่อที่ประชุมครับ

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร (ประธานกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานสภา
ที่เคารพ ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน เรื่องที่ ๒ ที่จะรายงานให้ที่ประชุม สปท. ทราบก็คือ
การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

(เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเปิดพรีเซนเทชัน (Presentation))

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร (ประธานกรรมาธิการ) : เรามีความเชื่ออย่างยิ่งว่า
ลำพังกฎหมาย ลำพังกระทรวงศึกษาธิการ และอีก ๑๐ กระทรวง ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการจัดการศึกษานั้นไม่สามารถปฏิรูปการศึกษาได้เลย ประสบการณ์การปฏิรูปการศึกษา
๒ ครั้งที่ผ่านมา نشانอยู่ที่การจัดการปฏิรูปการศึกษาในระดับโครงสร้างส่วนบน ในระดับ
โครงสร้างส่วนบนนั้นขออนุญาตแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ เป็นเรื่องของกฎหมาย
ส่วนที่ ๒ เป็นเรื่องของนโยบาย ครั้งนี้ในระดับกฎหมายนั้นเราทำ ๒ ระดับ ที่จริง ๓ ระดับ
ด้วยกัน ระดับแรก ก็คือรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเขียนไว้ชัดเจน ๓ หมวด ๕ มาตรา
โดยเฉพาะมาตราสำคัญที่สุดก็คือเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในมาตรา ๕๔
ซึ่งพูดชัดเจนว่าต้องทำให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เชี่ยวชาญตามความถนัดของตน
และรับผิดชอบต่อการครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และสำคัญที่สุดรัฐธรรมนูญ

ฉบับนี้ได้เขียนไว้ชัดเจนว่ารัฐต้องจัดให้มีความร่วมมือระหว่างรัฐ ซึ่งหมายถึงรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และเอกชน เอกชนในความหมายผมเรียนถามท่านประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในที่นี้ ถามท่านว่าเป็นความหมายอย่างแคบหรือกว้าง ถ้าท่านจำได้ ท่านประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตอบชัดเจนว่าเป็นความหมายอย่างกว้าง หมายถึง ใครก็ตามที่ไม่ใช่รัฐบาลกลางและไม่ใช่รัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงทั้ง กทม. ทั้ง อบจ. ทั้ง อบต. ทั้งเทศบาล ใครก็ตามที่ไม่ใช่รัฐบาลท้องถิ่นและไม่ใช่รัฐบาลกลาง หมายถึง ภาควิชาเอกชนในความหมายของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ทั้งสิ้น ซึ่งก็หมายถึงตั้งแต่พ่อแม่ ครอบครัว สังคม วัดวาอาราม สถานประกอบการ ชุมชนทั้งหมด จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกัน ในรัฐธรรมนูญได้เขียนไว้ชัดเจนว่ารัฐต้องจัดให้มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐ ท้องถิ่น และเอกชน เอกชนก็อย่างที่กราบเรียน เราก็กราบเรียนในที่ประชุมนี้ไปแล้วว่าถ้าจะจัดการศึกษาต้องเริ่มตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ก่อนวัยเรียนครูที่สำคัญที่สุดคือพ่อแม่ ครูคนที่ ๑ คือพ่อแม่ นั่นเป็นเรื่องสำคัญ เพราะฉะนั้นวันนี้ข้อเสนอของเรา ถ้ากลไกความร่วมมือ ภาษาปัจจุบันซึ่งเป็นที่เข้าใจกันได้ง่ายที่สุดคือประชารัฐ ถ้าทั้งประชาชนทุกภาคส่วน โดยเฉพาะพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน สังคม ภาคเอกชน สถานประกอบการทั้งหมด รวมทั้ง ---

ท้องถิ่นด้วยไม่ร่วมมือ ลำพังกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงเดียวซึ่งจัดการศึกษาอยู่ประมาณ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ของโครงสร้างการจัดการศึกษาทั้งหมด ซึ่ง ๗๐ เปอร์เซ็นต์ในที่นี้ หมายถึงเพียง ๑๒.๙ ล้านคนเท่านั้น แต่ว่าข้อเสนอการปฏิรูปในครั้งนี้เราได้กราบเรียนแล้ว ที่ประชุมนี้ได้กรุณาเห็นชอบ เพราะเราจะจัดการศึกษาให้กับคนทั้ง ๗๐ ล้านคน คือตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาไปจนถึงตลอดชีวิต แล้วคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นครูนั้นไม่ใช่ครูเฉพาะที่ถูกบัญญัติไว้ในระบบเท่านั้น แต่หมายถึงพ่อแม่ด้วย หมายถึงทุกคนทั้ง ๗๐ ล้านคน จะมีสิทธิลุกขึ้นมาเป็นครู คำถามก็คือกลไกนี้จะเกิดได้อย่างไร มีการทำการศึกษา วิจัย ที่จริงเรื่องนี้ผมเคยเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาเรื่องกลไกการมีส่วนร่วมมาแล้ว ๓ คณะ คณะที่ ๑ ตั้งแต่ สปช. เราพูดถึงกลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กลไกการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แม้ใน สปท. เองก็มีกลไกการมีส่วนร่วมในการสืบสานศาสตร์พระราชา รวมทั้งอื่น ๆ ด้วย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจึงเป็นเรื่องใหญ่ จึงได้ถูกหยิบเอาไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และในพระราชบัญญัติ ๒ ฉบับ ซึ่งสภานี้ได้กรุณาผ่านไปแล้ว ก็คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลายท่านในที่นี้ได้อภิปราย เราเรียกว่าเป็นธรรมนูญการศึกษา รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิตด้วย แต่ทั้งหมดนั้นคือสิ่งที่ผมกราบเรียนว่าเป็นเรื่องของโครงสร้างส่วนบน ซึ่งส่วนใหญ่ออกอยู่ในกระทรวง ทบวง กรม แล้วก็อยู่ที่กรุงเทพมหานครเป็นหลัก แต่ว่าความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษามีได้อยู่ที่กรุงเทพมหานครแต่เพียงลำพัง ไม่ได้อยู่ที่โครงสร้างส่วนบนทั้งหมด มีพระราชบัญญัติดี มีรัฐธรรมนูญดี มีพระราชกฤษฎีกาดี มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีดี มีนโยบายที่ชัดเจนดี แต่ผู้ปฏิบัติทั้งหมดยังอยู่อีก ผมขออนุญาตแบ่งคร่าว ๆ เป็น ๒ ส่วน ที่เห็นในชาร์ต (Chart) ที่โชว์ให้ดูนั้นได้อธิบายมาแล้วหลายที ว่า ส่วนที่ ๑ คือภาคประชาชน เกี่ยวข้องกับการศึกษามากมาย ผมขออนุญาตไม่ลงในรายละเอียด เพราะว่ามีเวลาจำกัดในการประชุม เราต้องเลิกไม่เกิน ๔ โมง ก็ขออนุญาต รายละเอียดท่านกรุณาลองดู นั่นคือภาคประชาชน เราจำเป็นต้องมีตัวอย่างของความสำเร็จ หรือที่เรานำเสนอไว้ในรายงาน เราเรียกว่าโซเซียลแล็บ (Social Lab) ขณะเดียวกันภาครัฐเองที่จะเป็นผู้ปฏิบัติซึ่งมีกลไกจนถึงระดับหมู่บ้านเต็มไปหมดเลย ผมยกตัวอย่างที่ประชุมอธิการบดี ทปอ. มีถึง ๔ กลุ่มด้วยกัน แล้วก็มีเครือข่ายต่าง ๆ มากมายซึ่งจะอยู่ในเอกสาร

ที่ได้แจกให้ท่านไปแล้ว ทั้งหมดเราเรียกรวมว่าประชากรรัฐ ความสำเร็จจะเกิดขึ้นจากทุกคน เรามีครูที่อยู่ในระบบ ๔๐๐,๐๐๐ กว่าคน และครูที่อยู่นอกระบบมากกว่า ผมยกตัวอย่างเช่น พ่อแม่คือครูที่เราไม่ได้จัดไว้ในระบบ แต่เขาเป็นครูที่มีความสำคัญยิ่งกว่าครูที่อยู่ในระบบ เพราะกว่าจะถึงอนุบาลก็สายไปแล้ว มีการวิจัยเรื่องนี้มากมาย ผมเองก็ได้เคยพูดในที่นี้ไปแล้วหลาย ๆ ครั้งด้วยกัน เราได้นำเรื่องนี้เข้าไปหารือในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งมีท่านอธิการบดี สมเดชเป็นประธานอนุกรรมการชุดนี้ นำคณะไปเรียนหารือ ไปฟังความคิดเห็น ที่จริง ทั้ง ๑๕ จังหวัดมีประสบการณ์เรื่องนี้อยู่พอสมควร ผมอยากขออนุญาตท่านประธาน ได้มอบให้ท่านประธานอนุกรรมการ ท่านอาจารย์สมเดชได้กรุณาเล่าให้ที่ประชุมฟังครับ กราบขออนุญาตครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : เชิญท่านอาจารย์สมเดชค่ะ

นายสมเดช นิลพันธุ์ (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ เพื่อนสมาชิกสภาที่เคารพทุกท่าน ต้องกราบขอบพระคุณทางท่านประธานที่กรุณาไว้วางใจ มอบให้ทำหน้าที่ เรื่องนี้ผมกราบเรียนอย่างนี้ว่าจากวิกฤตของการศึกษาไทย เป็นที่ทราบว่าการศึกษาไทยนั้นตกต่ำ แม้จะแรงกิง (Ranking) ในระดับภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) เราก็อยู่ในลำดับที่ท้าย ๆ และท้ายสุด -----

ปัจจุบันอาจจะต่ำกว่าเพื่อนบ้านใกล้เคียงก็ว่าได้ ข้อเท็จจริงเราพบว่าวิกฤตการศึกษาไทยนั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษา หรืออาจจะเรียกได้ว่าตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึงเชิงตะกอนว่าขาดคุณภาพและไม่ตอบโจทย์ของประเทศ การแก้ไขที่ผ่านมา รัฐบาลแต่ละยุคก็พยายามจะใส่เม็ดเงินเพื่อลงไปแก้ปัญหาด้วยงบการศึกษาที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ที่ผ่านมา ถ้าติดเป็นสัดส่วนก็จะพบว่า ๑ ใน ๔ ของงบประมาณแผ่นดินจะไปอยู่ที่การศึกษา แต่จากรายงานการวิจัยข้อเท็จจริงหลาย ๆ งานวิจัยพบว่าข้อเท็จจริงปัญหาที่สำคัญของการศึกษานั้นอยู่ที่การบริหารจัดการ ซึ่งจริง ๆ แล้วการศึกษานั้นรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการการศึกษามองไปที่กลไกประชาธิปไตยในระดับพื้นที่เพื่อการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา ขออนุญาตใช้คำว่า ระดับพื้นที่ ระดับพื้นที่นี้ไม่ใช่ระดับพื้นที่ทางการศึกษา คือระดับผู้คนในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในกระบวนการคิดแบบมีส่วนร่วม เพราะฉะนั้นเราเชื่อว่ากระบวนการคิดแบบมีส่วนร่วมนั้นคือการทำงานในรูปแบบของประชาธิปไตย ผมขออนุญาตเพิ่มเติมไว้นิดหนึ่งว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บันทึกเจตนารมณ์ไว้ชัดเจนว่าแนวทางประชาธิปไตยนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป ดังข้อความตอนหนึ่งในรัฐธรรมนูญที่ว่า การจะดำเนินในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชาธิปไตย ภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการการปกครองระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน หลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอน เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งนี้ ในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฐานคิดหลักประชาธิปไตยก็คือคนไทย ประชาชนของชาติ คนไทยทุกคนคือพลังสำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด ฐานการคิดตรงนี้จะประกอบกับคำสั่ง คสช. ยกเลิกการศึกษาในเขตพื้นที่แล้วก็ได้ กศจ. จังหวัด ตามคำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ปี ๒๕๕๙ ข้อ ๖ สำคัญคือให้เกิดคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดขึ้น โดยมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และกำหนดอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งใหม่ คำสั่ง ที่ ๑๙/๒๕๖๐ กำหนดทิศทางการทำงานของ กศจ. ในระดับภูมิภาค

และระดับจังหวัด การวางแผนบริหารบุคคลในระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด เกลี้ยอัตรากำลังข้าราชการครู บุคลากร และเพิ่มอำนาจการบริหารจัดการให้กับระดับจังหวัด ให้ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน องค์กรวิชาชีพภาคประชาชนอย่างน้อยด้านละ ๑ คน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาในระดับจังหวัด ตรงนี้เป็นประเด็นที่สำคัญ คณะกรรมการฯ ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษานั้นก็จัดให้มีการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้ไปดำเนินการ ครั้งแรกนั้นเราได้ไปดำเนินการที่จังหวัดนครปฐม โดยเชิญกลุ่มภูมิภาค ตะวันตก ประกอบด้วยจังหวัดสุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพื่อจะหาโมเดล (Model) และรูปแบบในการทำงานเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่ให้เกิดความชัดเจน อีกครั้งหนึ่งกราบเรียนว่าเราก็ไปยังเขต ๘ จังหวัดในภาคตะวันออก ขออนุญาตใช้มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีในการโฟกัสกรุป (Focus Group) -----

เพื่อหารูปแบบ หาความต้องการของภาคประชาชนในการขับเคลื่อน อีกครั้งหนึ่งเพื่อกระชับ
 สั้น ๆ เราก็ไปที่ภาคเหนือตอนล่างที่จังหวัดพิษณุโลก ๑๑ จังหวัด ไปชวนคิดชวนคุย
 ในเรื่องของการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ ท้ายสุดด้วยเวลาและการทำงานของเรามีจำกัด
 เราได้รับเกียรติจากทาง อบจ. จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็ไปถอดบทเรียนครั้งสุดท้ายที่
 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพราะฉะนั้นจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนว่าการศึกษานั้นไม่ใช่
 ท็อปดาวน์ (Top down) การศึกษาไม่ใช่สั่งตรงจากกระทรวงศึกษาธิการลงสู่ภูมิภาค
 ลงสู่ท้องถิ่น การศึกษาต้องเริ่มจากคนในท้องถิ่นช่วยกันคิดวางแผนเพื่อตอบโจทย์ของท้องถิ่น
 มีตัวอย่างดี ๆ ก็อยากจะกราบเรียน รายละเอียดนั้นจะให้ท่านรองศาสตราจารย์
 ดอกเตอร์เกศินีกล่าวถึงว่าตัวอย่างดี ๆ ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างเช่นการสร้างหลักสูตร
 ของชาวสุราษฎร์ธานีโดยอาศัยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คือเอาทุน
 ทางสังคมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือหลักคำสอนของท่านพุทธทาสสร้างหลักสูตร
 เป็นแบบเรียนให้กับชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการดำรงวิถีชีวิต เรื่องนี้เห็นชัดเจน ระเบียบ
 การวัดผลก็ไม่ได้วัดด้วยคะแนน แต่วัดพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกหลังจากที่จบหลักสูตรนี้
 อันนี้คือเป็นตัวอย่างวิธีคิดในระดับพื้นที่ ในระดับท้องถิ่น ที่คิดร่วมวางแผนกำหนดกิจกรรม
 และการดำเนินการในการพัฒนาทางด้านการศึกษาในระดับของท้องถิ่น ส่วนในรายละเอียด
 นั้นเพื่อความกระชับ ผมจะขอให้ท่านรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เกศินีนำเรียนที่ประชุมครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
 คนที่สอง) : เชิญท่านรองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ ขอให้กระชับหน่อยนะคะ

รองศาสตราจารย์เกศินี ประทุมสุวรรณ (ผู้ชี้แจงในนามคณะกรรมการ) :
 ขอบพระคุณค่ะ เรียนท่านประธานสภา สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศทุกท่าน
 ผลการศึกษานี้ชี้ชัดตอกย้ำว่าหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษานั้นอยู่ที่การจัดการศึกษา
 เชิงพื้นที่ นั่นคือเราจะปล่อยให้รัฐจัดการศึกษาตามลำพัง ปฏิรูปการศึกษาตามลำพังไม่ได้
 พื้นที่ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น ทำอย่างไรส่วนกลางจะเปิดโอกาสให้พื้นที่ได้เข้ามา
 มีส่วนร่วม ไม่มีทางเลยที่รัฐจากส่วนกลางจะเอาภาพรวมทั้งหมดของประเทศ ปัญหาทุกเรื่อง
 ของการศึกษาในทุกพื้นที่ไปจัดการศึกษาให้กับคนทุกคนในทุกแหล่งพื้นที่ แต่ถ้าให้แต่ละ
 จังหวัดได้สำรวจความต้องการในพื้นที่ของตนเอง สำรวจความต้องการของภาคธุรกิจ

ในจังหวัดของตนเอง ศึกษาปัญหาความเป็นธรรม ความเหลื่อมล้ำเขาก็จะรู้ใจท้
รู้ความต้องการ ได้มีการพูดคุยหยิบยกว่าวาระใดควรจะหยิบยกขึ้นมาเป็นวาระของจังหวัด
อันนี้คือการมีส่วนร่วมในการคิดตั้งแต่เบื้องต้น เป็นเหตุผลประการที่ ๑ ที่ทำไมถึงต้องจัด
การศึกษาเชิงพื้นที่ เพราะปัญหาไม่เหมือนกัน เหตุผลประการที่ ๒ ถ้ามีหน่วยจัดการอยู่ใน
พื้นที่ซึ่งจะเรียกชื่อว่าอะไรก็ตามมาเป็นตัวกลางในการเชื่อมระหว่างรัฐ ส่วนกลาง กับพื้นที่
หน่วยจัดการนี้จะมีความพร้อมมากกว่า เคลื่อนไหวตอบสนองต่อปัญหาได้เร็วกว่า
และปฏิรูปโดยได้รับความร่วมมือที่มากกว่า เช่นถ้าโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ขาดแคลน
ครูภาษาอังกฤษ หน่วยจัดการนี้ก็จะสามารถจัดการได้โดยทันที รูปแบบนี้คือประชารัฐ
เราจะทำอย่างไรให้ประชาชนและรัฐบาลมาทำงานร่วมกันต้องสร้างกระบวนการ ปกติแล้ว
นโยบายต่าง ๆ จากส่วนกลางก็จะเดินจากรัฐบาลหรือองค์กรภาครัฐไปสู่เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ซึ่งก็เป็นข้าราชการ พนักงานราชการ หรือพนักงานของรัฐ โดยการใช้การสื่อสารแนวดิ่งจากบน
ลงล่าง -----

อาศัยระบบการสั่งการจากส่วนกลาง กระทรวง ทบวง กรม ไปยังส่วนภูมิภาค ไปถึงจังหวัด และอำเภอส่งต่อกันเป็นทอด ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ดำเนินการไปตามนโยบายโดยวิธีนี้เท่านั้น พบแล้วว่าไม่สามารถสร้างแรงกระตุ้นได้ การสานพลังประชารัฐจะต้องเป็นกระบวนการที่ เชื่อมร้อยทุกภาคส่วน ทุกภาคเครือข่ายให้มาทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายและมีวิสัยทัศน์ ไปในทางเดียวกัน คราวนี้การจัดการศึกษาในเชิงพื้นที่โดยอาศัยกลไกประชารัฐนั้น คำว่า การมีส่วนร่วม นั้นควรจะต้องมีภาคใด ๆบ้าง ก็ควรที่จะต้องประกอบด้วย ๗ ภาคส่วนด้วยกัน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ซึ่งทั้ง ๒ ส่วนนี้ มีประชาชนเป็นผู้แสดง บทบาทหลัก ภาคเอกชน บริษัท ห้างร้าน ภาคธุรกิจ พวกนี้กลุ่มภาคเอกชนนั้นมีต้นทุนสูง ในเรื่องของการบริหารจัดการ ในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณในเชิงของซีเอสอาร์ (CSR) ภาคส่วนที่ ๔ คือภาควิชาการ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีต้นทุนในเรื่องของ นวัตกรรม เทคโนโลยี วิชาการ ซึ่งก็จะมาช่วยในเรื่องของการเป็นฐานพลังของการขับเคลื่อน ภาคส่วนที่ ๕ คือภาคศาสนา ทุกศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ภาคนี้มีต้นทุนในเรื่องของการสร้างความศรัทธา มีคำสอนที่เอื้อต่อการสร้างจิตสาธารณะและจิตอาสา และภาคที่ ๖ คือ ภาคการสื่อสาร และภาคสุดท้าย คือภาครัฐและท้องถิ่น ภาครัฐในที่นี้หมายถึงทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรของรัฐที่จะทำหน้าที่ทั้งในเรื่องของการจัดการศึกษาที่ทำหน้าที่ดูแลด้านสุขภาพ ทำหน้าที่ด้านพัฒนาสังคม รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย การขับเคลื่อนแบบ ประชารัฐ ปัจจัยความสำเร็จที่พบว่าเป็นสามารถทำให้การเคลื่อนการศึกษาดำเนินการไปได้นั้น จะต้องมีการกลไกหรือคณะทำงานซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นคณะกรรมการการศึกษาประชารัฐ จังหวัดหรืออำเภอ หรืออาจจะมีชื่ออื่น ๆ หรืออาจจะใช้หน่วยงานกลไกที่มีอยู่แล้วในแต่ละ จังหวัด เช่น จังหวัดเพชรบุรี อาจจะมีสภาการศึกษาเพชรบุรี ที่จังหวัดลำปาง มีสมัชชา สุขภาพที่จะทำเรื่องการศึกษาด้วย ในจังหวัดนครปฐมเรามีสมัชชานครปฐมที่เคลื่อนเรื่องของการพัฒนาคน อันที่ ๑ คือมีกลไก อันที่ ๒ แกนนำจะต้องมีความเข้มแข็ง มีต้นทุนสูง มีวิสัยทัศน์ อย่างที่ ๓ คือต้องทำงานร่วมกันแบบเป็นเครือข่าย ทั้งในเชิงประเด็นและเชิง พื้นที่ นั่นคือต่างฝ่ายต่างเป็นโหนด (Node) ที่ทำงานเชื่อมต่อกัน มีฐานข้อมูลที่ถูกต้องที่ใช้ ร่วมกัน ข้อที่ ๕ สำคัญ มีกองทุนที่ใช้ในการบริหารจัดการที่ใช้ในการขับเคลื่อนงาน โดยในเบื้องต้นเรื่องนี้รัฐจะต้องให้การสนับสนุนให้แก่คณะทำงานในจังหวัดในลักษณะ

ของเงินทุนตั้งต้นหรือซีดมันนี่ (Seed Money) ข้อที่ ๖ คือมีระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่เอื้อต่อการทำงาน ข้อที่ ๗ มีแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดที่ทุกภาคส่วนคิดร่วมกันและต่างคนต่างนำไปขับเคลื่อนในหน่วยงานของตน และข้อที่ ๘ คือการจัดการความรู้ มีการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นคณะอนุกรรมการจึงมีข้อเสนอเรื่องของการพัฒนาหรือการปฏิรูปในการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนงานการศึกษาให้เป็นจริงผ่านกลไกประชารัฐ ๕ ข้อด้วยกัน ข้อ ๑ การพัฒนากลไกการศึกษาประชารัฐ โดยให้ทุกจังหวัดนั้นมีคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มาจากแกนนำของทุกภาคีเครือข่ายเป็นกลไกหลวม ๆ ที่เน้นการทำงานแบบเครือข่ายภายใต้การสื่อสารแนวราบอย่างเท่าเทียมกัน เกื้อหนุนกัน และเป็นประโยชน์ร่วมกัน ข้อ ๒ การพัฒนาระบบการขับเคลื่อนเป็นการทำงานอย่างมีกระบวนการตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ การจัดทำฐานข้อมูล -----

การเลือกประเด็นเพื่อจะมาเป็นวาระของจังหวัด การทำแผนพัฒนา การจัดระบบการสื่อสาร และติดตามประเมินผล ซึ่งในเรื่องนี้สิ่งสำคัญที่สุดก็คือจะต้องมีการพูดคุย มีเวทีแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ข้อ ๓ คือพัฒนากลไกการระดมทุน ในระยะยาวนั้นอาจจะมีการจัดตั้งเป็นกองทุน หรือมูลนิธิ และเกิดวิสาหกิจเพื่อสังคม แต่ในระยะแรกรัฐอาจจะต้องสนับสนุนเงินทุนตั้งต้นให้คณะทำงานได้ไปจัดระดมทุนต่อ มีธรรมนูญกองทุนหรือคณะกรรมการกองทุนต่อไป ข้อ ๔ คือการพัฒนาระเบียบและกฎเกณฑ์หนุนเสริม ในเรื่องนี้อาจจะเป็นปัญหา ก็ต้องหาทางออกร่วมกันแล้วถึงมือจัดการแก้ไข ข้อ ๕ ก็คือเรื่องของการพัฒนาระบบและกลไกการสื่อสารในพื้นที่โดยคำนึงทั้งสื่อมวลชนที่เป็นสื่อหลัก สื่อท้องถิ่น แล้วก็นักสื่อสารพลเมืองรุ่นใหม่ ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ที่ทำอย่างไรให้เกิดการหยิบยกเรื่องราวดี ๆ แบ่งปันกันผ่านสื่อ ให้สื่อได้ทำหน้าที่เป็นห้องเรียนอันกว้างใหญ่ของสังคมในการสื่อความจริง ความดี และความงาม สำหรับตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ในแต่ละพื้นที่ ก็อาจจะต้องเริ่มจากการเกิดคณะทำงานหรือกลไกที่ว่านี้เพื่อให้กลไกนั้นไปผลักดันให้เกิดฐานข้อมูล มีการทำฐานข้อมูล มีการจัดทำแผนพัฒนา มีระบบการติดตามประเมินผล มีกองทุนมูลนิธิ มีระเบียบและสุดท้ายก็คือเกิดวิสาหกิจการศึกษาเพื่อสังคม ทั้งนี้ ก็ต้องมีภาคประชาชนเป็นฝ่ายนำ และภาครัฐเป็นฝ่ายหนุน อันนี้ก็คือการสานพลังประชารัฐที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนได้จริงในระดับพื้นที่ ขอบพระคุณค่ะ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอบคุณค่ะ ถือว่ากรรมาธิการรายงานเรียบร้อยแล้ว ต่อไปนี้เชิญผู้อภิปรายเชิญท่านกษิต ภิรมย์ อดีตเอกอัครราชทูต อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

นายกษิต ภิรมย์ : ขอบคุณท่านประธานครับ ผม กษิต ภิรมย์ สมาชิก สปท. ลำดับที่ ๗ ผมขอช่วยเรียบเรียงเสียงประสานสักนิดหนึ่ง เพื่อจะได้มีความชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะในระดับจังหวัดรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ผมคิดว่าเริ่มแรกเลยต้องตกลงกันเสียก่อนว่าด้วยเรื่องหลักสูตรว่าหลักสูตรกลางที่เป็นหลักสูตรมาตรฐานที่จะใช้ทั่วประเทศนั้นต้องเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ คราวนี้หลักสูตรกลางนั้นจะมีกวีชา ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

แล้วก็ทางด้านสังคมศาสตร์ เอาเป็นประเด็นที่ ๑ เสียก่อน รวมทั้งภาษาด้วย สมมุติว่า หลักสูตรกลางโดยกระทรวงศึกษาธิการมี ๘๐ เพอร์เซ็นต์ของเวลาเรียน ก็หมายความว่า เราจะทอนให้อีก ๒๐ เพอร์เซ็นต์นั้นเป็นหลักสูตรที่จะเพิ่มเติมโดยท้องถิ่นทุกจังหวัด ใช่หรือไม่ ดังเช่นในกรณีที่ทางกรมการได้พูดไว้คือที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๒๐ เพอร์เซ็นต์ ใหม่ครับ จาก ๘๐ เพอร์เซ็นต์ นั้นเป็นประเด็นที่ ๑ ว่าด้วยหลักสูตร

ประเด็นที่ ๒ คือการบริหารจัดการโรงเรียนทุกโรงเรียนในแต่ละจังหวัดนั้น ตอนนี้มีคณะกรรมการด้วยคำสั่งของ คสช. ที่จะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผมก็ขอเสนอว่าถ้ายังจะใช้คณะกรรมการใหม่ในชื่อว่าคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาประชารัฐ ผมก็จะขอให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นข้าราชการในจังหวัดนั้น ๆ เป็นประธาน เพราะคำว่า ประชารัฐ ประชาชนต้องมาก่อน รัฐจะต้องมาทีหลัง แต่ว่าเท่าที่เป็นอยู่จะเป็นเรื่องรัฐ มาก่อน ประชาชนมาทีหลัง มันกลับหัวกลับหาง ก็ต้องให้ประชาชนหรือว่าคณะกรรมการ ในระดับจังหวัดนั้นมีประชาชนพลเมืองในจังหวัดนั้น ๆ เป็นประธานแล้วก็เป็นการ รัฐจะโดยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือจะใครอื่น ๆ ก็ตาม หรือว่าเจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการ ที่ไปอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ เป็นแค่ผู้สนับสนุนหรือแค่ที่ปรึกษาเท่านั้น ต้องมาตกลงกันอย่างนี้ หรือเปล่าครับ หรือว่ายังต้องให้รัฐเป็นประธานอยู่ -----

แล้วประชาชนได้รับเชิญเข้ามาก็ไม่ได้ให้อำนาจประชาชน พื้นที่ของเขา เขาควรจะเป็นไปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานะครับ ผมได้เคยพูดในสภานี้ ผมได้ยกตัวอย่างประเทศเนเธอร์แลนด์ว่าโรงเรียนต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัดของเขามีคณะกรรมการการศึกษาที่ ๑๐๐ เปอร์เซนต์เป็นประชาชนพลเมือง อดีตข้าราชการเกษียณอายุไปแล้ว กลับไปช่วยจังหวัดของตนเองเหล่านี้ มีกระทรวงตำแหน่งเอกอัครราชทูต อดีตที่กลับไปเป็นประธานคณะกรรมการศึกษาประจำจังหวัด เมื่อสัปดาห์ที่แล้วผมลาสภาไปที่ประเทศเนปาล เขาก็กำลังทำเหมือนเนเธอร์แลนด์คือคณะกรรมการการศึกษาในระดับท้องถิ่นท้องถิ่นนั้นเป็นของประชาชน ๑๐๐ เปอร์เซนต์ รัฐมีหน้าที่ที่จะเข้ามาสนับสนุน เพราะฉะนั้นเรานิยามคำว่าประชาธิปไตยกันเสียให้ชัดว่ารัฐมาก่อน ยังจะเป็นเจ้านายเหนือหัวโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือว่าข้าราชการระดับสูงจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือจะให้ประชาชนเป็นเจ้านายของตนเอง แล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐจากส่วนกลางเป็นแค่ผู้สนับสนุนเท่านั้น อันนี้เป็นเรื่องที่ต้องตกลงกันเสียก่อน มันเป็นเรื่องแล้วถ้าเราบอกว่าจะคืนประชาธิปไตยให้ประชาชน ก็ต้องให้ประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ ดูแลตนเองโดยเฉพาะในเรื่องการศึกษา ๘๐ เปอร์เซนต์ของหลักสูตรหลักไม่ว่ากัน แต่ว่า ๒๐ เปอร์เซนต์ตรงนี้คำสั่งสอนของจิตวิญญาณ ของท้องถิ่น ละคร ดนตรี ปรัชญาต่าง ๆ นั้นก็ใส่เข้าไปใน ๒๐ เปอร์เซนต์ อันนี้ได้ ผมจะยกตัวอย่างเช่นที่จังหวัดจันทบุรีก็แล้วกัน ถ้าทุกโรงเรียนไม่ได้สอนเรื่องการกุศลภาพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช การเคลื่อนทัพทั้งทางบกและนาวิกโยธิน ก็หมายความว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งมหาวิทยาลัยต้องไปอยู่ในนั้นด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หรือจะมหาวิทยาลัยบูรพา พอภาคตะวันออกก็ถือว่าเป็นการล้มเหลวเพราะว่าเยาวชนไม่รู้แล้วถ้าเยาวชนไม่รู้ว่ามีคุณค่าที่ดี ทุเรียนก็ดี มะม่วงก็ดี หรือว่าพริกไทยถูกส่งออกไปต่างประเทศ หรือว่าจะมีท่าเรือน้ำลึก ก็จะเป็นความล้มเหลวถ้าไม่มี ๒๐ เปอร์เซนต์อันนี้ที่จะสอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ มาตกลงกันเสียก่อนครับ อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ ไม่อย่างนั้นก็จะมาพูดกันว่าเราจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ว่ามาเป็นลูกไล่ของข้าราชการจากส่วนกลาง จะเป็นที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวงมหาดไทย ผมว่าก็จะเป็นความล้มเหลว แล้วเราก็รู้ ๆ กันอยู่ว่าในคณะกรรมการใด ๆ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

รัฐมนตรีเป็นประธาน แล้วไปในจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ให้มีคณะกรรมการ ๕ คน ๒๐ คนในคณะกรรมการนั้น ๆ ที่จะมาจากทางภาคเอกชนก็แทบจะไม่มีใครกล้าที่จะปรึกษา ก็จะมีความอึดอัดเพราะว่าท่านเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ผมเป็นประชาชน มีวาระทางสังคมที่ไม่สามารถจะแสดงความคิดเห็น เพราะฉะนั้นอย่าเลยครับ เอาผู้แทนของรัฐออกไป ทำตนเป็นที่ปรึกษา เป็นผู้สนับสนุน อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ นั่นเป็นประเด็นที่ผมอยากจะเน้น ส่วนอันที่ ๒ ก็คือเมื่อเรามี อบจ. แล้ว ในแต่ละจังหวัดมีงบประมาณโดยเฉลี่ยรวมทั้งหมดที่เข้าทางจังหวัดประมาณ ๓,๐๐๐ ล้านบาท ถึง ๗,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี เองงบประมาณทั้งหมดที่ไหลเข้ามาเลย แล้วถามว่า อบจ. จะต้องกันเงินก็เปอร์เซ็นต์ถ้ารัฐบาลส่วนกลางกันงบประมาณกลางไว้ประมาณ ๒๐ เปอร์เซ็นต์เพื่อการศึกษา งบประมาณนั้นส่วนใหญ่จะทอนมาให้ที่จังหวัดได้ไหม แล้วให้ อบจ. ต้องกันไว้ ๒๐ เปอร์เซ็นต์เพื่อการศึกษา แล้วต้องรับภาระร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดในส่วนนี้ของการจัดงบประมาณให้ลงไปทุกโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ให้มีคณะกรรมการภาคประชาชนเข้าไปบริหารจัดการ แล้วก็บรรดามหาวิทยาลัยในท้องถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ในจังหวัดต่าง ๆ ก็สามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาทางด้านวิชาการได้ ผมว่าเราน่าจะเริ่มต้นกันอย่างนี้ แต่ถ้าคิดว่ารัฐบาลส่วนกลางยังจะต้องเข้าไปคุมในจังหวัด แล้วเราก็พูดกันสวยเรื่องประชาธิปไตย แล้วก็บอกว่าประชาชนมีส่วนร่วม อันนี้เราต้องไม่หลอกตนเองครับ ขอขอบคุณมากท่านประธานครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ขอขอบคุณค่ะ ท่านต่อไปเชิญรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรียนเชิญค่ะ

นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ : กราบเรียนท่านประธาน สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ผม วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ สมาชิกหมายเลข ๑๒๙ ขออนุญาตใช้เวลาจากนี้ไม่มากเพื่อจะขออนุญาตในเบื้องต้นสนับสนุนในเรื่องของการสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม กระผมขอมีข้อสังเกตที่น่าจะเป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง เมื่อสักครู่นั่งฟังท่านอาจารย์สุภาพสตรีท่านให้ข้อมูลในเชิงทฤษฎี ผมคิดว่าโลกสวย น่าสนใจ แล้วก็คงจะเป็นประโยชน์จริง ๆ ว่าถ้าเกิดการมีส่วนร่วมตามทฤษฎีการศึกษาของเราไปข้างหน้าได้อย่างวิไลซ์แน่นอนเลย แต่จากประสบการณ์และคิดว่าอยากจะให้เห็นเป็นการปฏิรูปที่แท้จริง คงขอแลกเปลี่ยนดังนี้ ผมคิดว่าการมีส่วนร่วมเราใช้กันเยอะมาก แต่เราต้องคิดถึงหลักความเป็นจริงว่าการมีส่วนร่วมนั้นในหลักข้อที่ ๑ เลยคือจะต้องคิดเริ่มนับ ๑ ด้วยกัน กระบวนการคิดนับ ๑ ด้วยกัน บางครั้งแล้วในข้อเท็จจริงเราพบว่าไม่เกิดขึ้นจริง ผู้ที่เข้าร่วมประชุมกับผู้จัดการประชุมมีช่องว่างเยอะ ส่วนใหญ่แล้วผู้ที่เข้าร่วมประชุมยิ่งหลากหลายเท่าไร ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งก็คือประสบการณ์ข้อมูลที่แตกต่างกัน ไม่ค่อยจะบูรณาการกัน ส่วนหนึ่งเพราะอะไร มีพิมพ์เขียวอยู่แล้ว ผอ. โรงเรียนทำตามข้อตกลงกับกระทรวงศึกษาธิการว่าจะต้องมีการประชุมครู ผู้ปกครอง ก็มีการประชุม แต่เวลาประชุมแล้วข้อเท็จจริงคืออะไร ผู้ปกครองที่เข้ามานั้นเขาก็มีมิติการมองที่หลากหลายกัน อาจจะไม่เข้าใจในกระบวนการศึกษาทั้งหมด การเรียนการสอน หรือการจัดการสถานศึกษาทั้งหมด จะเป็นเพียงประเด็นบางเรื่องแค่นั้นเองที่ผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นขอหารือไม่ปะติดปะต่อไม่มองเป็นองค์รวมเดียวกัน ตรงนี้ผมเข้าใจ แต่ก็แก้ได้ อาจจำเป็นต้องมีการตั้งหลักให้ชัดว่าการประชุมผู้ปกครองนั้นเพื่ออะไร อย่างไร จะทำไปเพียงแต่เป็นปัจจัยเสริมหรือเป็นเงื่อนไขเพื่อเป็นตัวชี้วัดว่าได้ทำแล้ว ขาดครูสอนหนังสือภาษาไทยก็มีการประชุมก่อนว่าจะเอาครูสอนภาษาไทยก็อัตรา แต่พอถึงเวลารับจริงกลายเป็นว่าได้ครูสอนวิทยาศาสตร์มา เพราะมองว่าวิทยาศาสตร์จำเป็นกับเด็กทั้งโรงเรียน แต่จริง ๆ แล้วขาดครูสอนภาษาไทย แต่บางครั้งก็ไปอ้างว่าได้มีการประชุมผู้ปกครองแล้ว ผมเลยบอกเร็ว ๆ ว่าการมีส่วนร่วมไม่ใช่ตรายาง อย่าทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมรู้สึกเป็นตรายาง เพราะกระบวนการหลังจากปิดไมโครโฟนห้องประชุมแล้ว บางครั้งครู ผู้ปกครองไม่ทราบต่อหรือทราบดีว่าผลการประชุมนั้น

เป็นอย่างไร ไม่เคยเห็นรายงานการประชุม ก็เพิ่งแต่ประชุมเสร็จแล้ว เอาเป็นเครื่องมือไว้สำหรับหาผลประโยชน์ก็มี ที่เรียนอย่างนี้เพราะกระผมเคยเป็น กศจ. ของจังหวัดอุบลราชธานีก็ดี หรือจังหวัดสงขลาที่ดี เห็นความพยายามครับ ทั้งภาครัฐ และทาง คสช. เอง ที่มีคำสั่งปฏิรูปการศึกษาระดับจังหวัดหรือภูมิภาคเกิดขึ้น เราเห็นสถานการณ์อย่างหนึ่งว่า กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นยากเหลือเกิน เราได้คนครบองค์ประชุม เป็นไปตามหลักการเลย ที่อาจารย์พูดเมื่อสักครู่ แต่การที่จะมาคิดบูรณาการที่เป็นเป้าหมายแก้ปัญหาผมคิดว่าต้องใช้เวลา และอาจจะจำเป็นว่าการที่จะต้องนำเสนอก่อนการประชุมหรือเอกสารการประชุม การสร้างความเข้าใจนั้นเองต้องให้เขาเข้าใจก่อนว่าเขาเข้าประชุมมาเพื่อประโยชน์อะไร อย่างไร ไม่ใช่เป็นตรายาง อันนี้ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ยังพบเห็นกันบ่อยอยู่

ประการที่ ๒ กระบวนการการประชุม ถ้าท่านสังเกตดู ประชากรมีหลายภาคี หลายภาคส่วนมากมาย จริง ๆ แนวคิดนี้เราทำกันมาเยอะ แล้วก็คงไปเกี่ยวข้องในเชิงมิติเมื่อสัปดาห์ที่แล้วในสภาแห่งนี้มีการพูดถึงบวร บ้าน วัด โรงเรียนด้วย ผมคิดว่าต้องทำงานในลักษณะของบูรณาการมากขึ้น กระบวนการประชุมครั้งเดียวแต่เฉพาะทางเรื่องการศึกษาก็ต้องให้ชัด ไม่ใช่ประชุมครั้งเดียว ปีละครั้ง หรือ ๒ ปีครั้งอะไรแล้วแต่ ผมหมายถึงว่าไม่ได้โฟกัสหรือให้ความสนใจที่ชัดเจน ก็เป็นการประชุมที่ไร้ค่ามาก เราก็พบว่าหลาย ๆ พื้นที่นั้น -----

ประชุมกันไปตามตัวชีวิตเท่านั้นเอง ขอให้ได้มีการประชุม แล้วตรงนี้บางทีอยากตั้งคำถามไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนด้วย เราเชื่อว่าประชาธิรัฐ ประชาสังคมกันอย่างแพร่หลายมาก และกระบวนการสำคัญของงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ท่านประธานสภาท่านอยู่สำนักงานงบประมาณมาก่อน ท่านคงเห็นภาพอย่างหนึ่งว่ามีเงื่อนไขเหลือเกิน เวลาจัดทำแผนโครงการทั้งหลายมักจะกล่าวอ้างถึงคำว่า ประชาธิรัฐ ต้องผ่านเวทีประชาธิรัฐมา ผมก็หลับตาคว้าถ้า ๗๗ จังหวัดมีไม่รู้กี่โครงการผ่านประชาธิรัฐกันทั้งนั้น พอสุดท้ายแล้วหมดงบประมาณไปเท่าไรไม่รู้ ครั้งหนึ่งสภาของเราเมื่ออาทิตย์ก่อนก็พูดถึงเรื่องของจิตอาสา แต่กลายเป็นว่าการมีส่วนร่วมวันนี้ในมิติกระบวนการไม่ได้เป็นเรื่องอาสาอย่างเดียวแล้ว กลายเป็นเรื่องของการเป็นอาชีพประเภทหนึ่งที่ต้องเข้าไปมีบทบาท ต้องเข้าไปเสียงดัง แล้วสุดท้ายก็มีคำรถหรือคำตอบแทนกลับบ้าน ตรงนี้ก็ฝากกรรมการว่าเราจะลดช่องว่างนี้ได้อย่างไรให้เกิดเป็นจิตอาสาที่แท้จริง แล้วก็ก็เป็นเรื่องที่ท้าทายว่าบ้าน วัด โรงเรียน ที่ท่านพูดถึงตรงนั้นเป็นส่วนหนึ่งของประชาธิรัฐ หรือประชาธิรัฐเป็นส่วนหนึ่งของบรรดา บางทีก็พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ เลยคิดว่าตรงนี้เป็นเรื่องที่ดีแล้วที่มีแนวคิดนี้ดำรงอยู่แล้วต้องไป เพียงแต่อยากจะให้ลดช่องว่างว่าทำอะไร ๑. ไม่เป็นตรายาง และ ๒. มีทิศทางบังคับการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ผมเห็นความพยายามอยู่ไม่น้อยที่ท่านได้เอาเอกสารชิ้นนี้ขึ้นมาโดยเฉพาะเอกสารที่ผมขออนุญาตดูนิดหนึ่ง ในหน้า ๓ ท่านพยายามให้เห็นภาพว่ามีมิติที่หลากหลายไปเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาอิงกับส่วนกลาง บางทีผมไปนั่งประชุมอยู่ก็เข้าใจว่าข้างล่างสะท้อนว่าหลักสูตรส่วนกลางไม่สามารถจะพัฒนาลูกหลานเขาได้ หรือไม่สามารถที่จะทำให้ลูกหลานของเขาพ้นจากโจ่ง จน เจ็บได้ เขาจะอย่างไร หลักสูตรส่วนกลางจะรับฟังไหมว่าทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าการทบทวนหลักสูตรนั้นมีลักษณะจากข้างล่างขึ้นข้างบนด้วย โดยใช้เวทีประชาธิรัฐตรงนี้ ก็อยาก希望您ได้ลองออกแบบดูในเชิงกระบวนการผมคิดว่าเวลาประชุมในแต่ละครั้ง เวลาผู้ปกครองหรือการทำประชาธิรัฐก็คือการรับฟังความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นนั้นถ้าได้มีหน่วยงานบูรณาการกันจะเกิดประโยชน์อย่างมาก แต่วันนี้ถามตรง ๆ ว่ามีหน่วยงานที่จะรับฟังความคิดเห็นแล้วเอาข้อเท็จจริงมาบูรณาการกันจริงหรือไม่ เพราะสังเกตดูพอเปิดเวทีประชุมเสร็จก็ไม่เห็นว่ตกลงแล้วข้อเสนอของผู้ปกครองดี ๆ เอากลับไปพัฒนาหลักสูตรได้อย่างไร เอากลับไปให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ท่านทำนโยบายที่ถูกใจได้อย่างไร ผมคิดว่าข้อต่อตรงนี้น้อยไป ดังนั้นเรื่องของหลักสูตรก็ดี แต่เรื่องที่ผมสนใจเรื่องหนึ่งคือ ๑.๒.๓ การบริหารบุคลากรระดับพื้นที่การศึกษาไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง อย่างที่ผมบอกว่าครูภาษาไทยขาด แต่การศึกษาชาติคนไม่ค่อยเรียนภาษาไทย ไปเรียนวิทยาศาสตร์หรือไปเรียนวิชาสังคมศาสตร์มากขึ้น เวลาเราก็รับครูภาษาไทยไม่ได้ ก็เลยต้องไปรับครูอื่น อัตรากำลังของครูเองก็ไม่สอดคล้อง ตรงนี้เองผมคิดว่าน่าจะมีข้อมูลที่หลากหลายอยู่แล้ว แต่ปัญหาคือเราบริหารจัดการในพื้นที่ยากเหลือเกิน โรงเรียนขนาดเล็กครูไม่อยากจะอยู่ การก้าวหน้าของครูก็มักจะวิ่งเข้ามาอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ จากโรงเรียนขนาดใหญ่ก็ต้องวิ่งเข้าสู่ส่วนกลาง ตรงนี้ประจักษ์จะแก้ได้อย่างไร ประจักษ์แค่ส่งเสียง หมายถึงว่าครู ๑ คนดี ๆ อยู่ที่โรงเรียนนี้นาน ๆ ได้ไหม อยากเห็นครูสอนนักศึกษา สอนนักเรียนจนเกษียณเลยได้ซี ๑๑ ที่โรงเรียนตรงนี้เลยได้ไหม แต่พอถึงเวลาเกิดความก้าวหน้าก็มักจะเอาที่ประชุมประจักษ์หรือการที่ประชุมผู้ปกครองหรือประชุมสถานศึกษาแล้วแต่ เป็นข้ออ้างในการทำตัวชี้วัดทั้งสิ้นเลยว่ามีความเห็นสอดคล้องกันที่จะให้ครูคนนี้ออกจากโรงเรียนนี้ไปโรงเรียนที่ใหญ่ขึ้น แล้วโรงเรียนใหญ่ขึ้นก็ยินดีรับครูคนนี้เข้ามา -----

ผมคิดว่าตรงนี้เสียหายประจักษ์ชัดอย่างมาก เพราะจริง ๆ แล้วบางครั้งผู้ปกครองหรือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในเวทีเขาไม่ทราบหรือว่าการเลือกอัตรากำลังของครูเองก็เป็นปัญหาก็คงจะขออนุญาตอีกสักประเด็นหนึ่งครับท่านประธาน ในหน้า ๕ ฐานคิดหลักของประจักษ์ชัดอยู่ที่ว่าคนไทยทุกคนคือประชาชนของชาติ ตรงนี้ดีครับที่ท่านได้กรุณาใส่คำคำนี้ลงไป แต่ผมก็ยังคิดว่าสาระสำคัญประการหนึ่งของการที่เวลาประชุม ใกล้เคียงเสียงดัง ชนดัง ก็จะพูดอยู่ตลอดเวลาทำเวทีมีส่วนร่วม ผมเข้าใจนะครับอาจารย์ เราเชิญพูดครับ เชิญพูดค่ะ ขอแสดงความคิดเห็นกันได้ไหม ก็พบว่าหน้าเดิมบ้าง คนเดิม ๆ บ้าง ไม่มีอะไรใหม่ ความหมายอย่างนั้นก็เป็นประเด็นเหมือนกัน ดังนั้นเวลาพูดถึงประจักษ์ชัดก็จะมีแพนพังก์แท้ แต่สิ่งที่ทำท้ายคือเราไปปลุกคนที่ไม่เคยมีส่วนร่วมเลยเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร ไม่ใช่พอถึงเวลาก็สวมหมวกอีกแบบหนึ่งมา ไปเวทีนี้ พอไปอีกโรงเรียนหนึ่งก็คนนี้อีก ผมก็เห็นอย่างนี้ อยู่หลายพื้นที่ น่าจะเป็นโอกาสว่าถ้าจะปฏิรูปเรื่องการมีส่วนร่วมอยากจะทำให้มีการพิถีพิถันในเชิงกระบวนการมีส่วนร่วมว่าใคร ที่ไหน อย่างไร เข้าร่วมประชุม องค์ความรู้ไหน บางครั้งผู้ปกครองที่อาสาเข้ามาด้วยจิตของเขาไม่กล้าพูด เราจะทำอย่างไรให้พูดความจริงว่าเมื่อลูกเขากลับไปที่บ้านแล้ว เมื่อบุคลากรของเขามาเรียนที่โรงเรียนแล้ว เกิดอะไรขึ้น เขาอยากเห็นอะไร อย่างไรนะครับ ตรงนี้ผมคิดว่าน่าจะเป็นจุดเล็ก ๆ ก็จริง แต่เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีงาม ขอบพระคุณครับ

นางสาววลัยรัตน์ ศรีอรุณ (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง) : ต่อไปเชิญท่านสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ อดีตปลัดกระทรวงการคลัง ขอยกภายใน ๑๐ นาทีนะคะ

นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิก ผู้ทรงเกียรติ กระผม สถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ลำดับที่ ๑๕๓ ผมขอชื่นชมและขอบคุณคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา ที่ได้เสนอเรื่องการสร้างกลไกประจักษ์ชัดระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาแบบมีส่วนร่วม การเสนอเรื่องนี้เป็นข้อเสนอในเรื่องของความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นการเสนอเรื่องการศึกษารอบด้านถึง หรือที่เรียกว่าอินคลูซิฟเอดูเคชัน (Inclusive Education) ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาการศึกษา เพราะถ้าการศึกษา

ไม่ได้มีความเท่าเทียมกันแล้ว ผลพวงของการพัฒนานี้นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมด้วย เพราะความสำเร็จทางการศึกษานั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ในอนาคต เคยมีนักการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาไปศึกษาดูงานที่ประเทศฟินแลนด์ แล้วก็ถามนักการศึกษาในประเทศฟินแลนด์ว่าเวลานักเรียนย้ายโรงเรียนจากเมืองหนึ่ง ไปยังอีกเมืองหนึ่งเขาจะมีวิธีการในการเลือกโรงเรียนที่จะเข้าเรียนอย่างไร นักการศึกษา ที่ฟินแลนด์บอกว่าเขาไม่ต้องเลือก เพราะไม่ว่าอยู่ที่ไหน อยู่เมืองไหน มาตรฐานการศึกษา เขาเท่ากัน เพราะฉะนั้นการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมหรือการศึกษาอย่างทั่วถึงจึงต้องมี เป้าหมายในการนำไปสู่จุดหมายก็คือการศึกษาอย่างทั่วถึงที่มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน เมื่อกล่าวถึงมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันนั้น อย่างน้อยต้องมีมาตรฐานขั้นแรกในเรื่องของ การศึกษาที่มีการวัดในระดับนานาชาติที่เรียกกันว่าพิซา (PISA) หรือโปรแกรม ฟอร์ อินเตอร์เนชันนัล สติวเดนต์ แอสเซสเมนต์ (Program for International Student Assessment) ซึ่งรากฐานหลักการวัดของพิซา (PISA) นั้น คือ ๑. วัดการอ่านออก เขียนได้

๒. วัดความรู้ในเรื่องเลขคณิต ๓. วัดความรู้ในเรื่องวิทยาศาสตร์ ความรู้ในเรื่องอ่านออกเขียนได้นั้นในที่สุดก็นำไปสู่ความรู้ในการอ่านเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปะ รวมถึงความรู้ทางการเงิน เรื่องที่ ๒ ที่ควรจะมีควบคู่ไปกับมาตรฐานระดับสากล ก็คือมาตรฐานทางเลือกการศึกษาของแต่ละพื้นที่ เพราะแต่ละพื้นที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน มีวิชาชีพ มีอาชีพที่แตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นในแต่ละพื้นที่ก็ควรที่จะต้องมีการศึกษาทางเลือก มีหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไปเพื่อที่จะตอบรับการมีชีวิตอยู่ในชุมชนนั้น ในสังคมนั้น เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมนั้นอีกส่วนหนึ่งนอกเหนือจากมาตรฐานหลักที่เป็นมาตรฐานสากลแล้ว เพราะฉะนั้นในเรื่องของการพัฒนาระดับพื้นที่ ผมก็อยากเรียนเสนอว่า

๑. ต้องพยายามพัฒนาให้เสมอภาค มีมาตรฐานใกล้เคียงกันในเรื่องของมาตรฐานสากล
๒. ควรจะให้มีทางเลือกในเรื่องของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานะของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้ นักศึกษาหรือนักเรียนได้มีความรู้สึกว่าการที่ตัวเองเรียนนั้นช่างสอดคล้องกับชีวิต ในความเป็นจริงของเขาเสียเหลือเกิน ในเรื่องของวิธีการในการดำเนินการนั้น ผมอยากเรียนว่าการดำเนินการทางด้านการศึกษาเช่นเดียวกับการดำเนินการทางด้านสังคมอื่น ๆ ที่ผ่านมาก็คือ ๑. ดำเนินการโดยภาครัฐ ๒. ดำเนินการโดยภาคเอกชน ข้อเสนอในเรื่องของ ประชาชาตินั้นผมคิดว่าคล้าย ๆ กับการดำเนินการของสิ่งที่เรียกว่าภาคส่วนที่ ๓ ภาคส่วนที่ ๓ ก็คือภาคส่วนที่ดำเนินการทางสังคมรวมถึงการศึกษา โดยมีการดำเนินการโดยวิธีการทางธุรกิจ ซึ่งภาคส่วนนี้เองที่เรียกว่าวิสาหกิจเพื่อสังคม ผมคิดว่าในการขับเคลื่อนให้เกิด การศึกษาอย่างทั่วถึงในการปฏิรูปการศึกษาเชิงพื้นที่นี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสนับสนุนให้ เกิดวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาให้มาก ซึ่งในการนำเสนอนี้ก็ได้มีการนำเสนอในเรื่องของการจัดตั้งกองทุนเพื่อการนี้อยู่แล้วซึ่งเป็นสิ่งที่ดี นอกเหนือจากนั้น ก็ควรที่จะต้องมีการส่งเสริมให้เอกชนจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อการศึกษาให้มากขึ้น แล้วก็ควรที่จะให้สิทธิประโยชน์กับเอกชนที่มีการสนับสนุน หรือตั้งกองทุนสำหรับวิสาหกิจ เพื่อสังคมสำหรับการศึกษาขึ้นมา ในกรณีเช่นนี้ก็จะเป็นการดำเนินการโดยวิสาหกิจ เพื่อสังคมที่มีอุดมการณ์เพื่อสังคมแต่นำวิธีการในการดำเนินการทางธุรกิจมาใช้ วิสาหกิจ เพื่อสังคมนั้นก็อยู่ได้อย่างยั่งยืน มีเงินทุนหมุนเวียนได้ตลอด สามารถที่จะทำให้เป้าหมาย

ทางการศึกษาบรรลุผลและอยู่ได้อย่างยั่งยืน เมื่อเป็นเช่นนี้ถ้าหากว่าขยายตัวมาก ๆ เข้า ก็จะเป็นการศึกษาที่ทั่วถึงและเป็นการศึกษาสำหรับทุกคน ดังที่มีคำกล่าวที่ว่าเอดูเคชัน (Education) นั้นจะต้องเป็นเอดูเคชัน ฟอ์ ออล (Education for all) ขอขอบคุณมากครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง ได้กลับมาขึ้นบัลลังก์เพื่อดำเนินการประชุมต่อไป)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : มีสมาชิกท่านใดจะอภิปรายแสดงความคิดเห็นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกขออภิปราย)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ถ้าไม่มี ผมขอปิดการอภิปราย ต่อไปขอเชิญท่านประธาน ท่านกรรมาธิการและผู้ชี้แจงตอบข้อซักถามสมาชิกครับ

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร (ประธานกรรมาธิการ) : ขอบพระคุณท่านประธานครับ ผม วิวัฒน์ ขอกราบขอบพระคุณทั้ง ๓ ท่าน

ท่านแรก ผมดีใจมากที่ท่านพูดถึงหลักสูตรส่วนกลางควรจะมีกี่เปอร์เซ็นต์ ผมคิดว่าเราอาจจะยังยุติไม่ได้ แต่ถามความเห็นผมเองมีความเชื่อว่าส่วนกลางควรจะมีประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่ใช่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ที่จริงมีตัวอย่างมากมาย เช่นจังหวัดภูเก็ต ควรจะรู้เรื่องของจังหวัดภูเก็ต คนทำการศึกษาจังหวัดภูเก็ตไม่รู้เรื่องตรงฮอลล์ (Hall)

ซึ่งคนจังหวัดอื่นเขาไม่รู้เรื่องเขาก็ไม่ผิด และผู้นำการศึกษาของจังหวัดภูเก็ตก็ไม่ใช่ว่าราชการจังหวัด เป็นประชาชน แต่เป็นอดีตอัยการ ๑๕ จังหวัด ที่ผมกราบเรียนที่จริงมีรายละเอียด แต่ว่าด้วยเวลาอันจำกัดที่จะต้องปิดประชุมเร็วก็จะขออนุญาต แต่ประเด็นนี้กราบขอบพระคุณท่านมาก ๒ ประเด็นที่ท่านบอกว่าผู้นำต้องไม่ใช่ผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น แต่เราพบว่าบางจังหวัดใน ๑๕ จังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดเข้าใจเรื่องนี้เป็นอย่างดีมาก เพราะฉะนั้นแต่ละจังหวัดผู้นำที่มีความรู้และทุ่มเททางการศึกษาหลากหลายอาชีพมากเลย และข้อเสนอเราก็ไม่ได้เสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เราพยายามจะเสนอว่าควรจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งควรจะมาจากภาคประชาชน ซึ่งมาจากอดีตข้าราชการก็ได้ หรือแม้แต่ว่าระดับประเทศ ที่จริงมี ๓ ระดับ ระดับประเทศก็เช่นกัน เราเคยเสนอกันว่าควรจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาจริง ๆ ไม่ใช่ท่านนายกรัฐมนตรี แต่ว่าต้องเป็นบุคคลที่ท่านนายกรัฐมนตรีและประเทศเรายอมรับท่าน อีกระดับหนึ่งก็คือในระดับโรงเรียนหรือระดับสถานศึกษาด้วยเช่นกัน อันนี้คือข้อเสนอเบื้องต้น ซึ่งเรื่องนี้ศึกษากันมาตั้งแต่สมัยสปช. โดยส่วนตัวผมเองทำเรื่องการศึกษามาตั้งแต่เราเรียกว่าซีนารีไอไทยแลนด์ (Scenario Thailand) เราจะส่งมอบประเทศไทยแบบไหนให้ลูกหลาน ก็มีความพยายามที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงขึ้น อันนี้ก็เป็นประเด็นสำคัญ

ส่วนท่านวรรณธรรม เห็นด้วย ท่านสถิตย์ก็เช่นกัน ท่านได้อธิบายถึงอินคลูซิฟ (Inclusive) ถึงความเท่าเทียม ที่จริงรายละเอียดต่าง ๆ ถ้าไม่ติดขัดเรื่องเวลาผมมีข้อมูลเยอะมากเพราะว่าเราฟังความเห็นเรื่องนี้มา วันนี้นับ ๕ ปีที่แล้ว ๑๐ ปีที่แล้วประเทศไทยพัฒนาขึ้นไปเยอะ คนที่ห่วงใยการศึกษาในประเทศเรานั้นทุกภาคส่วนเยอะมาก เพราะฉะนั้นความเห็นจึงหลากหลายแล้วก็เยอะมาก ข้อดีที่สุดในช่วงนี้ก็คือเราพยายามจะฟังความเห็นให้กว้างขวางที่สุด

ประเด็นการเงินก็เช่นกัน ที่จริงเรื่องนี้เป็นประเด็นยาวมาก เราได้ตั้งคณะทำงานขึ้นแล้วในคณะกรรมการอิสระ ก็จะมีการหารือกัน เราใช้เงินมากที่สุดเมื่อเทียบกับกระทรวง ทบวง กรมอื่นในการจัดการศึกษา แต่ว่าประสิทธิภาพต่ำที่สุด เพราะฉะนั้นต้องใช้เงินให้น้อยกว่านี้แต่ประสิทธิภาพสูงกว่านี้ อันนี้ก็พูดง่าย ในทางปฏิบัติไม่ใช่เรื่องง่ายเลย แต่ก็กราบเรียนเป็นข้อมูลไว้เช่นกัน กองทุนที่จะตั้งขึ้น ความเห็นเบื้องต้น

ก็จะต้องมีกองทุนทั้ง ๓ ระดับเช่นกัน ระดับชาติ ระดับจังหวัด และสถานศึกษาระดับชุมชน อันนี้ก็เป็นเพียงแนวคิดเบื้องต้น รายละเอียดคงต้องศึกษา ผมก็กราบเรียนที่ประชุมนี้ว่า ข้อมูลจากทุกท่านจะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการอิสระเป็นอย่างมาก ผมทำหน้าที่เป็นประธานอนุกรรมการเรื่องพัฒนาครู อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาด้วย เรื่องนี้จะโยงกันกับเรื่องกองทุนซึ่งจะตั้งขึ้น ที่จริงทั้งหมดนี้รัฐธรรมนูญก็บังคับให้ทำ ๕ เรื่อง อย่างที่กราบเรียนไปแล้วเบื้องต้น อย่างไรก็ตามก็ขออนุญาตกราบขอบพระคุณ ข้อเสนอดี ๆ เราจะนำเรื่องนี้ไปสานต่อให้ได้ ทางกระทรวงศึกษาธิการเองก็พยายามเพียรทำ เรื่องนี้อยู่ แต่ว่าเป็นเรื่องยากมากเนื่องจากเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย คำว่าการมีส่วนร่วมนั้นในทางวิชาการเป็นเรื่องดีมาก แต่ในทางปฏิบัติเยอะมากที่เป็นปัญหามีหลายท่านพูดเสมอว่านางฟ้าอยู่ที่หลักการ ชาตานอยู่ที่ตอนปฏิบัติ เพราะฉะนั้นเราก็จะพยายามฟันฝ่า เปลี่ยนชาตานไปเป็นนางฟ้าให้ได้มากที่สุดเพื่อจะปฏิรูปกลไกการมีส่วนร่วม ซึ่งรัฐธรรมนูญเขียนไว้ได้ดีมาก เราจะทำเรื่องนี้ให้เป็นจริงให้ได้ ได้เท่าไรทั้งหมดก็อยู่ที่ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งสมาชิกทุกท่านด้วย กราบขอบพระคุณครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : เป็นอันว่าที่ประชุมได้พิจารณารายงาน เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐ ระดับพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” แล้วนะครับ ก่อนที่จะขอมติจากที่ประชุม ผมขอตรวจสอบองค์ประชุมก่อนนะครับ

(นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอเชิญสมาชิกใช้สิทธิแสดงตน โปรดเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน มีสมาชิกท่านใดที่ยังไม่ใช้สิทธิแสดงตนไหมครับ รอสมาชิกที่กำลังเข้าห้องประชุมนะครับ ข้างหลังใช้สิทธิแสดงตนทุกท่านหรือยังครับ เรียบร้อยแล้วนะครับ เจ้าหน้าที่แสดงผลครับ จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๕๑ ท่าน เป็นอันว่าครบองค์ประชุม

เรื่อง

วันที่ 26 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 16:11

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 151

รายงานของคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
เรื่อง การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป
การศึกษาแบบมีส่วนร่วม (การตรวจสอบองค์ประชุม)

หน้า 1 / 1.802

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
1		พลโท กมล สุภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
2		นายกฤษฎา จินะวิจารณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
3		นายกษิต์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
4		นายกษิตศ อาชวคุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
5		นายกษิต ภิรมย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
6		นางกอบกุล อามากร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
7		นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
8		นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
9		นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
10		พลโท คณิต แจ่มจันทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
11		พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
12		พลเอก คณิต อุทิศสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
13		นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
14		พลอากาศเอก คธาทิพย์ ญูขร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
15		นายคุรุจิต นาครทรรพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
16		พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
17		นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
18		พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสฤณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
19		นายจุมพล สุขมัน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
20		นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
21		พลอากาศตรี เจริญชัย เครื่องงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
22		นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
23		นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
24		พลเรือเอก ชรินทร์ ชุนทรัพย์พันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
25		นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
26		นายชาติ เอียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
27		พลตำรวจเอก ชิตชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
28		นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
29		นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
30		นายชูศักดิ์ เกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
31		พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
32		พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวิทย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
33		พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
34		นายฐานุบุตร ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
35		นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
36		พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
37		พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
38		นายดำรงค์ พิเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
39		ศาสตราจารย์ดุสิต เครื่องงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
40		นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
41		พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
42		นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
43		นายตระกูล วินิจนัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
44		พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิ์วิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
45		นายต่อพงศ์ เสลานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
46		พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
47		นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
48		พลอากาศเอก ทวีเดช อังศุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
49		นายธงชัย ลีอดุลย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
50		นายธเนศพล ธนบุญวัฒณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
51		ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญาภิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
52		พลเอก ธวัช จารุกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
53		นายธวัชชัย พักอังกูร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
54		พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
55		นายธำนิมิตร ณะเฒ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
56		พลตำรวจโท อธิจิตร อุตมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
57		พลอากาศเอก อธิระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
58		พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
59		นางนรรัตน์ พิมพ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
60		นางนันทา ขลิตมานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
61		พลอากาศเอก นรินทร์ ยิ้มสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
62		นายบวรเวท รุ่งรุจี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
63		นายบัญชา ปรมีศนาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
64		พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
65		นางเบญจวรรณ สร้างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
66		นายประกาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
67		ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
68		นายประยูร เชี่ยววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
69		นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
70		พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
71		นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
72		นายปานเทพ กล้านรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
73		นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐ์บาททุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
74		นายปิณฑุส พึ่งบุญ ณอยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
75		พลอากาศเอก เณต์จ วงษ์ปิ่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
76		นายพงศ์ศักดิ์ เสริมสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
77		นายพนม ศรศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
78		นางพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
79		พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
80		พลเรือเอก พระจุนด์ ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
81		นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
82		พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
83		พลเอก ภูติศ ทัดติยโชติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
84		พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
85		นายมนู เลียวไพโรจน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
86		นางมิ่งขวัญ วิทยารังสฤษดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
87		นางเมธินี เทพมณี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
88		พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
89		นางรวีวรรณ ภูริเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
90		นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
91		พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
92		พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
93		นายเลิศปัญญา บุณณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
94		พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
95		พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
96		นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
97		พลเอก วรวิทย์ พรรณสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
98		นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
99		พลโท วรार्ห บัญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
100		พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
101		พลอากาศเอก วัธน มณีน้อย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
102		นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
103		นายวันชัย สอนศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
104		นายวัลลภ พริ้งพวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
105		พลเอก วิชิต ยาทิพย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
106		นายวิเชียร ขวาลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
107		นายวินัย ตะห์ลัน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
108		นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
109		นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
110		นายไวกุณธ์ ทองอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
111		นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
112		นายศิริชัย ไหมงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
113		นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
114		พลเรือเอก สถิตพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
115		นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
116		นายสมชัย ฤชุพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
117		นายสมชาย พงศ์กัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
118		พลโท สมชาย ล้นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
119		นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
120		นายสมพงษ์ สระกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
121		นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
122		นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
123		นายสันตศักดิ์ จรูญ งามพิเชษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
124		พลตรี สิริวัตร นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด
125		นายสุชน ชาลีเครือ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
126		พันเอก สุชาติ จันทร์โชติกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
127		นายสุนชัย คำคุณเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
128		นายสุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
129		นายสุรินทร์ จิรวินิชย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
130		พลเรือเอก สุรินทร์ เริงอารมณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
131		นายเสรี สุวรรณภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
132		นายเสรี อติภัทระ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
133		นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
134		พลเรือเอก อนุทัย รัตตะรังสี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
135		นายอนุสร จิรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
136		นายอนุสิษฐ คุณากร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
137		นายอภิชาติ จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
138		พลเอก อภิชาติ เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
139		นายอภิรักษ์ ชื่อธานุวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
140		พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
141		นางอรมน ทวีทรัพย์ธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
142		นายอรุณ จิรชวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
143		นายอลงกรณ์ พลบุตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
144		ศาสตราจารย์อัครา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
145		นายอัศวินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
146		นายอัปดุลฮาลิม มินฮาร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
147		พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
148		พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงค์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
149		พลตำรวจโท อำนวย นิยมะโน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
150		นายอุทัย เลาหิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
151		พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

นายอลงกรณ์ พลบุตร

รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง

ต่อไปผมจะขอมติจากที่ประชุมว่าจะเห็นชอบกับรายงาน เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” หรือไม่ ซึ่งหากเห็นชอบ คณะกรรมาธิการจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกไปปรับปรุง ก่อนที่จะส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายอลงกรณ์ พลบุตร รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ต่อไปเป็นการลงมติตามข้อบังคับ ข้อ ๖๐ ขอเชิญท่านสมาชิกใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ผู้ใดเห็นชอบ โปรดกดปุ่มเห็นด้วย ผู้ใดไม่เห็นชอบ โปรดกดปุ่มไม่เห็นด้วย ผู้ใดเห็นว่าควรงดออกเสียง โปรดกดปุ่มงดออกเสียง ขอเชิญใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนครับ

(สมาชิกทำการเสียบบัตรแสดงตนและกดปุ่มลงคะแนน)

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : มีสมาชิกท่านใดที่ยังไม่ใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนไหมครับ ถ้าไม่มี ผมขอปิดการลงคะแนน เจ้าหน้าที่แสดงผลครับ จำนวนผู้เข้าประชุม ๑๕๒ ท่าน เห็นด้วย ๑๔๙ ท่าน ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๓ ท่าน ไม่ลงคะแนนเสียง ไม่มี

เรื่อง

วันที่ 26 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 16:11

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 152

เห็นด้วย 149

ไม่เห็นด้วย 0

งดออกเสียง 3

ไม่ลงคะแนนเสียง 0

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
เรื่อง การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป
การศึกษาแบบมีส่วนร่วม

เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการฯ โดยให้คณะกรรมการ
นำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่ง
รายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

หน้า 1 / 1.803

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	1	พลโท กมล สุวภาพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
2	2	นายกฤษฎา จินะวิจารณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
3	5	นายกษิต์เดชธนทัต เสกขุนทด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
4	6	นายกษิตศ อาชวคุณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
5	7	นายกษิต ภิรมย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
6	8	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
7	10	นายกิตติ กิตติโชควัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
8	11	นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
9	14	นายขวัญชัย ดวงสถาพร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
10	17	พลโท คณิต แจ่มจันทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
11	18	พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
12	19	พลเอก คณิต อุทิศสาร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
13	20	นายคณิสสร นาวานุเคราะห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
14	21	พลอากาศเอก คราพิทย์ ภูญธร ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
15	23	นายจุรจิต นาครทรรพ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
16	25	พลเอก จารุเกียรติ ชัยวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
17	26	นายจินดา วงศ์สวัสดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
18	28	พลเรือเอก จีรพัฒน์ ปานสกุน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
19	29	นายจุมพล สุขมัน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
20	30	นางจุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
21	31	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
22	32	นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
23	33	นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
24	34	พลเรือเอก ชรินทร์ ชุนนทรัพย์พันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
25	37	นายชาณวิทย์ ผลชีวิน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
26	38	นายชาลี เอียดสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
27	39	พลตำรวจเอก ชิตชัย วรรณสถิตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
28	40	นายชูชัย ศุภวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
29	41	นายชูชาติ อินสว่าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
30	42	นายชูศักดิ์ เกวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
31	43	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
32	44	พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรวิมล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
33	45	พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
34	46	นายฐานุบุตร ชมเสวี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
35	48	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
36	49	พลเรือเอก ณรงค์พล ณ บางช้าง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
37	50	พันตำรวจเอก ณรงค์ เศวตนันทน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
38	52	นายดำรงค์ พิเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
39	53	ศาสตราจารย์ดุสิต เครื่องงาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
40	54	นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
41	55	พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
42	56	นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
43	57	นายตระกูล วินิจนัยภาค	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
44	58	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
45	59	นายต่อพงศ์ เสลานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
46	60	พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
47	61	นางถวิลวดี บุรีกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
48	62	พลอากาศเอก ทวีเดช อังศุสิงห์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
49	65	นายธงชัย ลีออดุลย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
50	68	นายธเนศพล ธนบุญวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
51	69	ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
52	70	พลเอก ธวัช จารุกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
53	72	นายธวัชชัย พักอังกูร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
54	73	พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
55	74	นายธานินทร์ ณะเฒ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
56	75	พลตำรวจโท ธีรจิตร อุตมะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
57	76	พลอากาศเอก ชีระภาพ เสนะวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
58	77	พลเอก นคร สุขประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
59	78	นางนรรัตน์ พิมพ์เสน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
60	80	นางนินนาท ชลิตานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
61	81	พลอากาศเอก นิรันดร์ ยัมสรวล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
62	82	นายบวรเวท รุ่งรุจี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
63	83	นายบัญชา ปรมีศนาภรณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
64	84	พลโท บัญชา สิทธิวรยศ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
65	85	นางเบญจวรรณ สร้างนิทร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
66	88	นายประภาศ คงเอียด	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
67	90	ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
68	91	นายประยูร เขียววัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
69	92	นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
70	93	พลเอก ปราการ ชลยุทธ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
71	94	นายปรีชา บุตรศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
72	97	นายปานเทพ กล้านรงค์ราญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
73	98	นางสาวปิยะธิดา ประดิษฐบาทุกา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
74	99	นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
75	100	พลอากาศเอก เผด็จ วงษ์ปิ่นแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
76	101	นายพงศ์ศักดิ์ฐ์ เสมสันต์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
77	102	นายพนม ศรศิลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
78	105	นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
79	107	พลเอก พอพล มณีรินทร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
80	108	พลเรือเอก พระจุนทร ตามประทีป	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	งดออกเสียง
81	111	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
82	112	พลเอก ภิญโญ แก้วปลั่ง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
83	113	พลเอก ภูติศ ทัดติยโชติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
84	114	พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
85	115	นายมนู เลียวไพโรจน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
86	116	นางมิ่งขวัญ วิทยารังสฤษดิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
87	117	นางเมธินี เทพมณี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
88	119	พลเรือเอก ยุทธนา เกิดด้วยบุญ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
89	121	นางรวิวรรณ ภูริเดช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
90	122	นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
91	123	พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
92	124	พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
93	125	นายเลิศปัญญา บุรณบัณฑิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
94	126	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
95	128	พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
96	129	นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
97	130	พลเอก วรวิทย์ พรหมสมัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
98	131	นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
99	132	พลโท วราห์ บุญญะสิทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
100	134	พลเอก วัฒนา สรรพพานิช	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
101	135	พลอากาศเอก วัธน มณีนัย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
102	136	นายวันชัย ศักดิ์อุดมไชย	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
103	137	นายวันชัย สอนศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
104	138	นายวัลลภ พริ้งพวงษ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
105	139	พลเอก วิชิต ยาทิพย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
106	140	นายวิเชียร ขวาลิต	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
107	143	นายวินัย ตะห์ลัน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
108	144	นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
109	146	นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
110	147	นายวิวรรณ แสงสุริยะฉัตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
111	149	นายไวกุณท์ ทองอร่าม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
112	151	นายศานิตย์ นาคสุขศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
113	152	นายศิริชัย ไม้งาม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
114	153	นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
115	154	พลเรือเอก สติรพันธุ์ เกยานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
116	156	นายสมชัย เจริญชัยฤทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
117	157	นายสมชัย ฤชุพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
118	158	นายสมชาย พุฒิกัลป์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
119	159	พลโท สมชาย ล้นประเสริฐ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
120	160	นายสมเดช นิลพันธุ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	161	นายสมพงษ์ สระแก้ว	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
122	162	นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
123	165	นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
124	166	นายสันตศักดิ์ จรุงงามพิเชษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
125	167	พลตรี สิริวิตร นาคทอง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
126	168	นายสุชน ขาสีเครือ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
127	169	พันเอก สุชาติ จันทร์โชติกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
128	170	นายสุนชัย คำบุญเศรษฐ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
129	171	นายสุรัชย์ ดนัยตั้งตระกูล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
130	173	นายสุรินทร์ จิรวินิชย์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
131	174	พลเรือเอก สุรินทร์ เริงอารมณ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
132	177	นายเสรี สุวรรณภานนท์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
133	178	นายเสรี อติภักตะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
134	179	นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
135	181	พลเรือเอก อนุทัย รัตตะรังสี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
136	182	นายอนุสร จิรพงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
137	183	นายอนุสิษฐ คุณากร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
138	184	นายอภิชาติ จงสกุล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
139	185	พลเอก อภิชาติ เพ็ญกิตติ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
140	186	นายอนันต์ ชี้อาณวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
141	187	พลเรือเอก อภิวัฒน์ ศรีวรรณะ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
142	188	นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
143	189	นายอรุณ จิรขวาลา	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
144	190	นายอลงกรณ์ พลบุตร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
145	191	ศาสตราจารย์อศรา ศานติศาสน์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
146	192	นายอักรินทร์ เลิศกิจชัยศิริ	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
147	193	นายอัปดุลฮาลิม มินฮาร์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
148	194	พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
149	195	พลตำรวจโท อาจิม โชติวงศ์	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
150	197	พลตำรวจโท อำนวย นิยมะโน	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย
151	199	นายอุทัย เลานหิเชียร	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
152	200	พลเอก เอกชัย จันทร์ศรี	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	เห็นด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

นายอลงกรณ์ พลบุตร

รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง

เป็นอันว่าที่ประชุมเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่อง “การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” แล้วนะครับ จบการพิจารณารายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ทั้ง ๒ เรื่องเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอขอบคุณท่านประธานและกรรมการ ตลอดจนผู้มาชี้แจงนะครับ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่ค้างพิจารณา ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องที่เสนอใหม่ ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ

การหารือของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีสมาชิกท่านใดประสงค์จะขอหารือต่อที่ประชุมไหมครับ เชิญท่านกษิตครับ

นายกษิต ภิรมย์ : ขอขอบคุณครับท่านประธาน ผม กษิต ภิรมย์ สมาชิก สปท. ลำดับที่ ๗ ท่านประธานครับ เราคงจะอยู่ด้วยกันอีกประมาณสัก ๑ เดือน ผมอยากจะขอเสนอท่านประธานให้กรุณาพิจารณาเชิญท่านนายกรัฐมนตรีมาพบปะปรากฏตัวที่สภา สปท. ของเรา อย่างน้อยก็เพื่อมาแสดงความชื่นชมต่อผลงานของ สปท. แล้วก็อยากจะฟังวิสัยทัศน์ของท่านว่าสิ่งที่เราเสนอไปแล้วนั้นท่านจะนำไปในช่วงที่ท่านยังอยู่ในอำนาจอีก ๒ ปีข้างหน้าอย่างไร อันนี้น่าจะเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่ามี สปท. มา ท่านยังไม่เคยปรากฏตัวเลย มันดูเหงานะครับ ขอขอบคุณมากครับท่านประธาน

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : เชิญท่านดุสิตครับ

ศาสตราจารย์ดุสิต เครื่องงาม : กราบเรียนท่านประธานครับ กระผม สปท. ดุสิต เครื่องงาม หมายเลข ๕๓ ขออนุญาตเรียนนำเสนอหรือเรื่องสำคัญครับท่านประธานตามที่ สนช. ได้ผ่านวาระที่สาม ร่างพระราชบัญญัติ ผขบ. แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปไปแล้วนั้น และขณะนี้อยู่ในระหว่างการส่งไปยังรัฐบาล และนายกรัฐมนตรีก็จะได้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงพิจารณาลงพระปรมาภิไธย ปัญหาอยู่ตรงที่ว่าในช่วงระยะเวลาจากวันนี้จนถึงวันสุดท้ายที่ สปท. เรายังมีเวลาเหลืออยู่นั้น เราควรจะต้องมีการกิจสังสารเรื่องอะไรต่าง ๆ อย่างไรหรือไม่ เมื่อสักครู่นี้ท่านกษิต ภิรมย์ ได้นำเสนอไปแล้วนั้นก็ประเด็นหนึ่ง อีกประเด็นหนึ่งที่ผมจะหารือก็คือการเสนอเรื่องอื่น ๆ ไปยังรัฐบาลหรือนายกรัฐมนตรี ในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องสิ่งที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปครับ มีอยู่มาตราหนึ่งในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่าให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๑ ด้านด้วยกัน หลาย ๆ ท่านก็คงได้เช็ค (Check) ซื่อไปแล้ว ในจำนวนด้านต่าง ๆ นั้นถ้าสังเกตดูก็จะมีรายชื่อที่เหมือนกับรายชื่อของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ๘๐-๙๐ เปอร์เซนต์ แต่ถ้าสังเกตดูให้ดีก็จะมีบางด้านที่ไม่ได้มีอยู่ในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ว่าคณะรัฐมนตรีสามารถที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการเรื่องต่าง ๆ ได้ แล้วเรื่องต่าง ๆ นั้นก็จะมีคณะกรรมการอิสระแยกออกจากด้านดังกล่าว ในประเด็นเรื่องนี้กระผมได้เรียนหารือท่านรองนายกรัฐมนตรีวิชณุ เครื่องงาม แล้ว สอบถามท่านว่า สปท. เราถ้าจะเสนอเรื่องความคิดเห็นในการที่จะให้มีคณะกรรมการเรื่องนั้นเรื่องนี้เข้าไป ซึ่งถือว่าเป็นการเสนอความคิดเห็นนั้นจะเป็นการสมควรหรือจะมีประโยชน์หรือไม่ ท่านก็ให้เป็นแนวทางไว้ว่าสามารถที่จะทำได้ แต่คงไม่ต้องคาดหวังอะไร เพราะว่าทั้งหมดก็ขึ้นอยู่กับคณะรัฐมนตรี แต่สุดท้ายท่านก็ให้ความเห็นไว้ว่าก็เป็นเรื่องที่ดีที่ สปท. เราจะต้องสรุปกันว่ามีประเด็นในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอะไรที่ยังค้างอยู่ ที่ยังทำไม่เสร็จ หรืออยู่ในระหว่างดำเนินการ หรือเป็นประเด็นใหม่เกิดขึ้นก็นำที่จะเสนอไปยังรัฐบาลเพื่อที่จะได้พิจารณาอาจจะมีการนำไปใช้ประกอบในการพิจารณาว่าจะมีคณะกรรมการเรื่องใด ๆ หรือไม่ในแต่ละด้าน ยกตัวอย่าง ถ้าสังเกตดูให้ดีในบรรดา ๑๑ ด้านนั้น ยังไม่มีด้านเกษตร ยังไม่มีด้านกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม การศาสนา คุณธรรม

จริยธรรม แม้แต่ด้านพลังงานก็ไม่มี หรือเรื่องอื่น ๆ ที่ผมก็ยังนึกไม่ออก สมาชิกของเราบางท่านก็ยังพูดถึงเรื่องการปฏิรูปเรื่องผังเมือง ซึ่งอาจจะเป็น ๑ เรื่อง ในการที่จะกำหนดให้มีด้านนั้นก็คงจะเป็นเรื่องยาก แต่ว่าการกำหนดให้มีเรื่องอยู่ในแต่ละด้านนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะฉะนั้นผมจึงขอฝากกราบเรียนมาเพื่อเป็นข้อเสนอว่าถ้า สปท. เราจะสามารถสรุปประเด็นอะไรต่าง ๆ ที่คิดว่าจะมีความสำคัญน่าจะเสนอให้เป็นเรื่อง เพราะว่าจะได้มีการขับเคลื่อนหรือว่าทำแผนและขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปอย่างมีสาระสำคัญ ในช่วงเวลาที่เหลือนั้นก็น่าจะเป็นประโยชน์ เป็นผลงานสุดท้ายของสภา สปท. จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาครับ

นายอลงกรณ์ พลบุตร (รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง) : ขอบขอบคุณท่านกษิต ภิรมย์ และท่านดุสิต เครืองาม ต่อข้อหารือดังกล่าว ผมเรียนให้ทราบว่าในการประชุมวิป (Whip) สปท. เมื่อวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา ก็ได้มีแนวทางในเรื่องของการที่จะส่งมอบรายงานทั้งหมด ทั้งรายงานรวมแล้วก็ในส่วนรายงานของแต่ละคณะกรรมการให้กับท่านนายกรัฐมนตรี ซึ่งเมื่อเช้านี้ท่านประธาน ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ทินพันธุ์ นาคะตะ ก็ได้เชิญประธานกรรมการทั้ง ๑๒ คณะไปหารือ โดยที่มีการจัดทำรายงานทั้งรายงานรวม รายงานเฉพาะด้านให้เสร็จภายในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒. ก็คือท่านประธานได้ประสานไปยัง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีที่จะมีการส่งมอบงานของ สปท. ให้กับท่านนายกรัฐมนตรี ซึ่งก็รอวัน เวลาที่จะกำหนด แต่ว่าก็ต้องหลังจากวันที่ ๑๕ กรกฎาคม เพราะเราจะต้องทำรายงานให้เสร็จแล้วก็ทำเป็นรูปเล่มเหมือนเมื่อครั้งที่ สปช. ได้ส่งมอบให้ท่านนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ ก็ขอบขอบคุณท่านสมาชิกที่เสนอแนะในประเด็นดังกล่าว ขณะนี้กำลังดำเนินการในเรื่องนี้อยู่ครับ

ส่วนประเด็นที่ท่านอาจารย์ดุสิตได้พูดถึงข้อเสนอว่าภายใต้ร่าง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่จะให้มีการปฏิรูปใน ๑๑ ด้าน คือ ๑๐+๑ นั้น ด้านบวก ๑ คืออื่น ๆ ภายใต้กฎหมายดังกล่าวนี้เสนอให้เพิ่มเป็นด้านก็ได้ เพิ่มเป็นเรื่องก็ได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นกับคณะรัฐมนตรี ข้อคิดเห็นใด ๆ นั้นก็จะเข้าไปสู่ข้อหาหรือว่า สปท. ควรจะดำเนินการเรื่องนี้ตามข้อเสนอของท่านดุสิตหรือไม่ในการประชุมวิป (Whip) วันพฤหัสบดีที่จะถึงนี้ ขอขอบคุณทุกท่านนะครับ เมื่อไม่มีสมาชิกท่านอื่นหาหรืออีกแล้ว วันนี้หมดระเบียบวาระการประชุม ขอขอบคุณสมาชิกที่มาประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ผมขอปิดการประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๒๑ นาฬิกา

บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ในการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
จำนวน ๒ เรื่อง

๑) แผนการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนน)

มีสมาชิกฯ แสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุม จำนวน ๑๕๗ คน

หมายเหตุ ปัจจุบันมีสมาชิกฯ ทั้งหมด จำนวน ๑๙๓ คน กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกฯ
ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ = ๙๗ คน

- เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการฯ โดยให้คณะกรรมการ
นำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี
เพื่อดำเนินการต่อไป

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ

เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๑๐๘	เสียง
ไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๑๐	เสียง
งดออกเสียง	๔๔	เสียง
ไม่ลงคะแนนเสียง	ไม่มี	

๒) การสร้างกลไกประชารัฐระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
แบบมีส่วนร่วม

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนน)

มีสมาชิกฯ แสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุม จำนวน ๑๕๑ คน

- เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการฯ โดยให้คณะกรรมการนำความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ ไปปรับปรุงก่อนส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ

เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๑๔๙	เสียง
ไม่เห็นชอบ	ไม่มี	
งดออกเสียง	๓	เสียง
ไม่ลงคะแนนเสียง	ไม่มี	

๑.

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่
เลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำนักการงานการประชุมและชวเลข

กลุ่มงานรายงานการประชุม

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๗๓, ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๐

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๗๒

www.parliament.go.th

การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

รายนามคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายประสิทธิ์ อนันตวิรุฬห์

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางนารีนารถ เหาตานุรักษ์

ผู้อำนวยการสำนักgrayงาน

การประชุมและชวเลข

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

นางสติมา จันทรไพจิตร

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานชวเลข ๔

นางสาวกมลธำมาศ ทังสุฤติ ศิริสัมพันธ์

เจ้าพนักงานชวเลขระดับอาวุโส

ผู้จัดรายงานการประชุม

นางจิรนุช มานะกอบการ

นางสาวพัชรี ไซคำพา

นางสาวรัชนีพร มณีนิล

นางสาวกมลธำมาศ ทังสุฤติ ศิริสัมพันธ์

นางสาวสายชล ไทยรวมมิตร

นางดวงใจ มั่นคงดี

นางเพท่าย เรือนเรือง

นางกัลยานี สีอ่อน

นางสาวนิษา สิริจารุชัย

นางสาววัชรีย์ อนุเอียร

นางสาวกุลนิษฐ์ พัฒนประเสริฐ

นางสาวเบญจมาภรณ์ รงค์ทอง

นายณัฐวัฒน์ ศิริชัยพงศ์

นางสาวบุศยรินทร์ ตันติจารุโรจน์

นางสาวกฤติตา แก้วนิล

นางสาวกมลทิพย์ เอี่ยมจำรัส

ผู้ควบคุมระบบสนับสนุนการจัดทำรายงานการประชุม

นางวันทนา วงษ์ชมภู

นางสาววิชชุดา ธรรมรักษ์

กลุ่มงานชวเลข ๔

สำนักgrayงานการประชุมและชวเลข

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภาคผนวก
 รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
 ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐
 วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐
 โดยคณะกรรมการการตรวจรายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
 ในคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

อักษรย่อ/คำย่อ	ความหมาย	แหล่งที่มา/อ้างอิง
ก.พ.	คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	
ก.ย.ศ.	กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	https://www.studentloan.or.th/index.php/home
กกอ.	คณะกรรมการการอุดมศึกษา	
กทม.	กรุงเทพมหานคร	
กรธ.	กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ	
กศจ.	คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด	
คตง.	คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	
क्रम.	คณะรัฐมนตรี	
คสช.	คณะรักษาความสงบแห่งชาติ	
คอบช.	เครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ	http://www.trf.or.th
ทปอ.	ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย	
ป.ป.ช.	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	
ปปง.	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	
ปอมท.	ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	http://www.xn--o3chs1c.com/index.php?inc=about
ผศ.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	
พ.ร.บ.	พระราชบัญญัติ	
รศ.	รองศาสตราจารย์	
ศ.	ศาสตราจารย์	
ส.ว.	สมาชิกวุฒิสภา	
ส.ส.	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	
สกอ.	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	
สนช.	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	
สปช.	สภาปฏิรูปแห่งชาติ	
สปท.	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	
สมศ.	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)	

อักษรย่อ/คำย่อ	ความหมาย	แหล่งที่มา/อ้างอิง
อ.ก.พ.	คณะอนุกรรมการวิสามัญ ของ ก.พ. (ในการดำเนินงานของ ก.พ. นั้น ก.พ. ได้อาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการวิสามัญต่าง ๆ เพื่อ ทำการแทนและรับผิดชอบภารกิจตามบทบาทหน้าที่ของ ก.พ)	สรุปจาก http://www.ocsc.go.th/
อบจ.	องค์การบริหารส่วนตำบล	
อบต.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	
ABAC	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (Assumption University of Thailand)	http://www.au.edu/
CSR	บรรษัทภิบาล (Corporate Social Responsibility : CSR) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในองค์กรและในระดับใกล้ และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากร จากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างเป็นปกติสุข	www.thaicshr.com
EdPEX	เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence : EdPEX)	http://www.edpex.org/
EEC	ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community : EEC) เป็นองค์การระหว่างประเทศจัดตั้งขึ้นเพื่อที่จะทำให้เกิดการบูร ณาการทางเศรษฐกิจในบรรดาประเทศสมาชิกดั้งเดิม ๖ ประเทศ ได้แก่ เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี ลักเซมเบิร์ก และ เนเธอร์แลนด์	วิกิพีเดีย สืบค้นเมื่อ ๑๗ ก.ค. ๒๕๖๐
EU	สหภาพยุโรป (European Union : EU)	
GDP	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP)	
IBM	(International Business Machines : IBM) ผู้ผลิตคอมพิวเตอร์และ ให้บริการด้านคอมพิวเตอร์และสารสนเทศรายใหญ่ของโลก และเป็น ผู้ผลิตคอมพิวเตอร์และให้บริการด้านคอมพิวเตอร์และสารสนเทศราย ใหญ่ของโลก	Web site : วิกิพีเดีย สืบค้น ๑๗ ก.ค. ๒๕๖๐
ICT	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Ministry of Information and Communication Technology : ICT) หมายเหตุ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๕๙ ปัจจุบันเป็นกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม (Ministry of Digital Economy and Society)	
IQ	ความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient : IQ)	
IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT)	

อักษรย่อ/คำย่อ	ความหมาย	แหล่งที่มา/อ้างอิง
MIT	สถาบันเทคโนโลยีแห่งแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology : MIT)	http://www.scholarship.in.th
NGOs	องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organizations)	
NPL	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan : NPL) หรือหนี้เสีย หรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้	http://www.xn12c0ecxsex2q.com/npl/
OECD	องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD)	สถาบันศึกษาความร่วมมือ ระหว่างประเทศแห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
PISA	(Programme for International Student Assessment : PISA) คือ การประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติใน ๓ ด้าน คือ ทักษะการ อ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา ที่ดำเนินการโดยประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนา เศรษฐกิจ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนอายุ ๑๕ ปี จากประเทศสมาชิก ๖๕ ประเทศ	http://pisathailand.ipst.ac.th/
SEAMEO	องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization)	http://www.seameo.org/vl/li brary/whatis/i16seameo/
SMEs	วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs)	http://www.sme.go.th/
STEM	สะเต็มศึกษา (Science, Technology, Engineering and Mathematics : STEM) คือ แนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการเชื่อมโยงและ แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑	http://www.stemedthailand.org
UN	องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN)	http://www.un.or.th
UNESCO	องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization : UNESCO)	http://www.un.or.th
UNICEF	องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund : UNICEF)	http://www.unicef.org

รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

รายงานการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ตรวจแล้ว เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และสภาได้มีมติรับรองรายงานการประชุม ในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๓๑/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

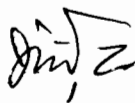
ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๐ วันอังคารที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๐

ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ วันอังคารที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐

จึงขอลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๓๔

ร้อยเอก

(ทินพันธุ์ นาคะตะ)

ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

31 Jul 2560

สำนักรายงานการประชุมและตัวเลข

กลุ่มงานรายงานการประชุม